ဖင်းကျိန်းဘိဝင်္ဂဟရေစ္ဆာသာဂါရိကာဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဓမ္မာဇဋ္ဌဝဏ္ဏ

ပဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

သာသနာ - ၂၅၅၅ ၂၀၁၁ ကောဇာ - ၁၃၇၃

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ကမ္ဘာအေးစာပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်သည်။

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ

မဟာပုဒ္ဓဝင်

ပဌမတွဲ (ဒုတိယတိုး)

တီပီဋကဓရ ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ဦးစီးရေးသားသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ
သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ - ၂၅၃၉ ကောဇာ - ၁၃၅၇ ၁၉၉၆

ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဝိဿဇ္ဇက ဆရာတော်

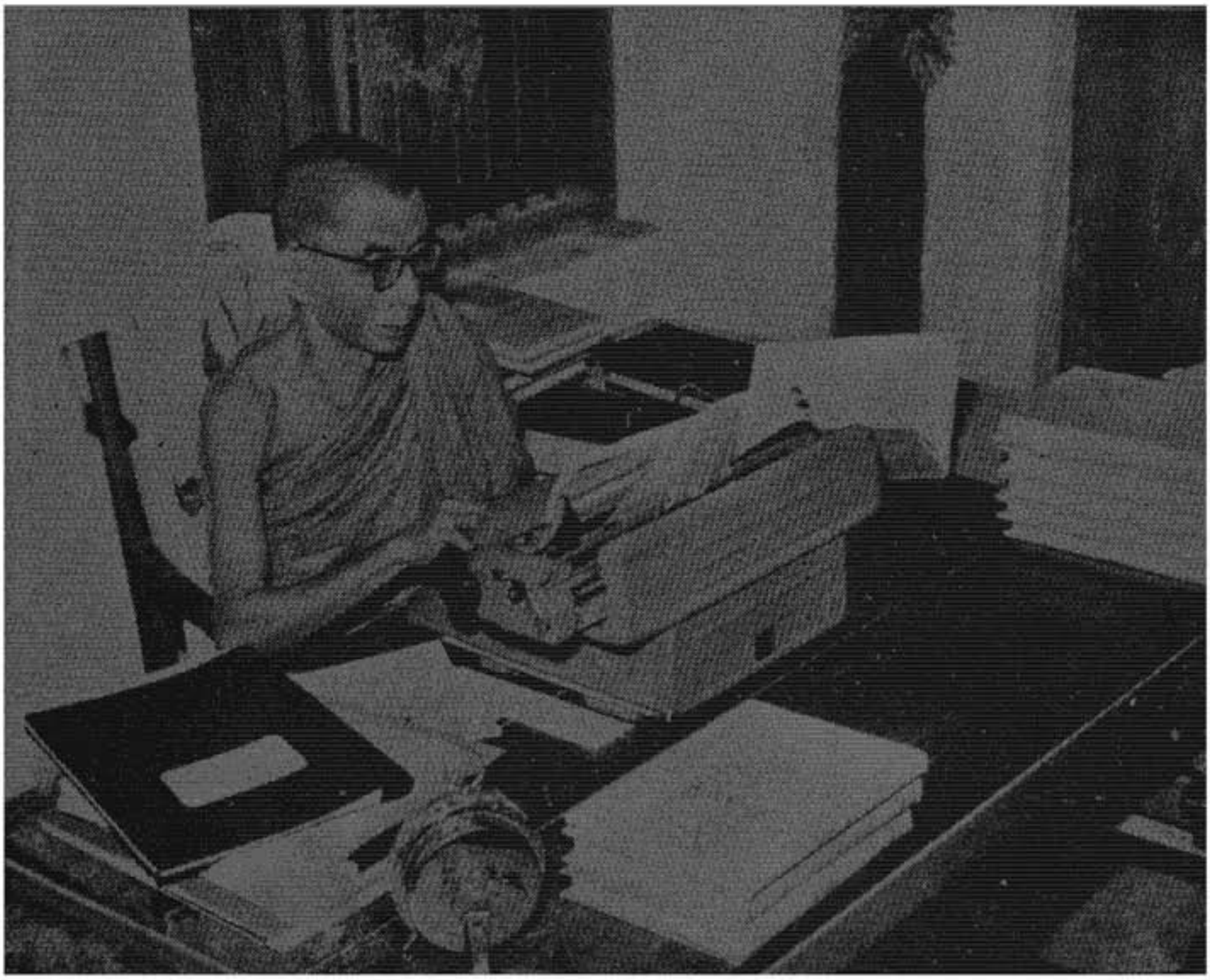

ပရိယတ္တိ သာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ ဝဋ္ဌသကာဘွဲ့
သာသနဓဇ သိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယဘွဲ့
အစိုးရပဌမကျော်ဘွဲ့
ဗုဒ္ဓသာသနဝိသိဋ္ဌ တိပိဋကဓရ မဟာတိပိဋကကောဝိဒဘွဲ့
တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက-ဘွဲ့ရ
အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ ဆရာတော်
ဗုဒ္ဓသာသန မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း ပြုစုနေပုံ

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပထမတွဲ
(ဒုတိယပိုင်း)

အကြိမ်	အုပ်ရေ	စုနှစ်
ပထမအကြိမ်	၅၀၀၀	၁၉၆၀
ဒုတိယအကြိမ်	၃၀၀၀	၁၉၆၉
တတိယအကြိမ်	၃၀၀၀	၁၉၇၂
စတုတ္ထအကြိမ်	၅၀၀၀	၁၉၇၇
ပဉ္စမအကြိမ်	၅၀၀၀	၁၉၈၂
ဆဋ္ဌမအကြိမ်	၅၀၀၀	၁၉၈၆
သတ္တမအကြိမ်	၃၀၀၀	၁၉၉၁
အဋ္ဌမအကြိမ်	၅၀၀၀	၁၉၉၆

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
ဒုတိယသွန်ကြားရေးမှူး ဦးညွှန့်မောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် - ၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇) က
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာပုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြုဆရာတော်

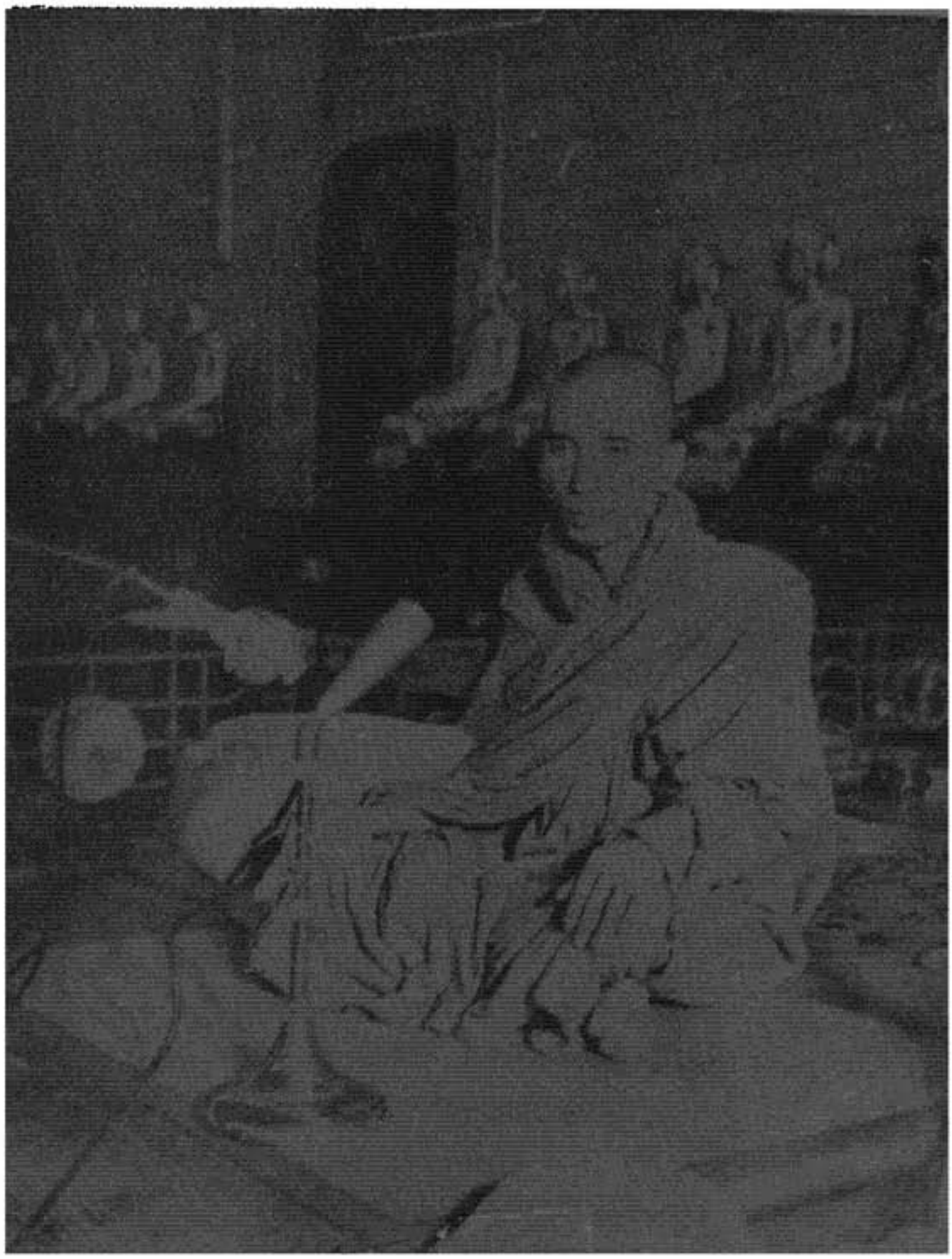

ဆဋ္ဌသံဂီတိဝိဿဇ္ဇက
တိပိဋကဓရမဟာဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဘဒန္တ ဝိစိတ္တသာရာภิဝံသ
ဆရာတော်၏ပုံ

နိုင်ငံတော်ဗုद္ဓသာသနာ - မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ပဌမတွဲ (ဒုတိယဖိုင်း)

မာတိကာ		စာမျက်နှာ
၇-ပကိဏ္ဏကခေါ်း	....	၁၀၃
(၁) ပါရမီမည်သော်တရားများ	....	၁၀၄
(၂) ပါရမီမည်ခြင်းအကြောင်း	....	၁၀၆
(၃) ပါရမီအပြား	....	၁၀၈
(၄) ပါရမီဆယ်ပါး အစဉ်ထားပုံ	....	၁၀၈
(၅) ပါရမီတို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်		၁၁၉
(၆) ပါရမီတို့၏ အကြောင်းတရားများ	....	၁၃၀
(၇) ပါရမီတို့၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းများ	....	၁၇၉
(၈) ပါရမီတို့၏ ဖြူစင်ကြောင်းတရားများ	....	၁၈၁
(၉) ပါရမီတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားများ	....	၁၈၁
(၁၀) ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ	....	၁၈၅
(၁၁) ပါရမီတို့၏ အပြား	....	၂၂၆
(၁၂) ပါရမီတို့၏ အကျဉ်းချုပ်တရားများ	....	၂၃၀
(၁၃) ပါရမီတို့ကို ပြည့်စုံစေကြောင်းတရားများ	....	၂၅၅
(၁၄) ပါရမီတော်တို့ ပြည့်စုံရာကာလအပိုင်းအခြား		၂၆၅
(၁၅) ပါရမီတို့၏ အကျိုးဆက် အာနိသင်များ	....	၂၆၈
(၁၆) ပါရမီတို့၏ အကျိုးရင်းတရား	....	၂၇၂
၈-အဘိမုဋ္ဌာန(၁၈)ပါး	....	၂၇၅

စာတိုကာ			စာမျက်နှာ
၉-နှစ်ကျိပ်လေးဆူဗုဒ္ဓဝင်ခေါင်း	....	....	၂၀၄
၁-ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၂၀၄
၂-ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၀၂
၃-မင်္ဂလဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၀၃
၄-သုမနဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၃၄
၅-ရေဝတဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၄၅
၆-သောဘိတဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၅၃
၇-အနောမဒဿီဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၆၃
၈-ပဒုမဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၇၁
၉-နာရဒဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၀၁
၁၀-ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၃၉၂
၁၁-သုမေဓဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၀၄
၁၂-သုဇာတဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၁၃
၁၃-ပိယဒဿီဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၂၁
၁၄-အတ္ထဒဿီဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၃၄
၁၅-ဓမ္မဒဿီဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၄၃
၁၆-သိဒ္ဓတ္ထဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၅၁
၁၇-တိဿဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၅၉
၁၈-ဖုဿဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၆၇
၁၉-ဝိပဿီဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၇၅
၂၀-သိခီဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၉၀
၂၁-ဝေဿဘူဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၄၉၀
၂၂-ကကုသန္ဓဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၅၀၇
၂၃-ကောဏာဂမနဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၅၁၇

မာတိကာ			စာမျက်နှာ
၂၄-ကဿပဗုဒ္ဓဝင်	....	....	၅၂၄
ဗျာဒိတ်ခံခဲ့ပုံ အချုပ်လင်္ကာ	....	....	၅၃၇
ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်ကျင့်စဉ် အကျဉ်းချုပ်	....	....	၅၄၀
ဝေမတ္တာတရားရှစ်ပါး	....	....	၅၅၀

မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပဌမတွဲ (ဒုတိယတိုင်း)
မာတိကာ ပြီး၏။

ရှင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ-မဟာဗုဒ္ဓဝင်

ပဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၇-ပကိဏ္ဏကခေါ်း

ဘုရားဆုပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်

ပါရမီတို့၌ ပြီးပြည့်မှတ်ဖွယ် အဓိပ္ပါယ်များ

ဤအရာ၌ သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ အကြောင်းအရာကို တုံ့ရပ်၍ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ် ရည်သန်တောင့်တ အားထုတ်လိုကြသော ဆုကြီးပန် အမျိုးကောင်းသားတို့အတွက် သမ္မာသမ္ဗောဓိ (သမ္ဗညုတဉာဏ်) ၏ အဆောက်အဦ ကောင်းမှု ကုသိုလ်တရား တို့၌ အထူးထူး အပြားပြား လိမ္မာကျွမ်းကျင် သိမြင်လိုက်နာ ကျင့်ကြံအားထုတ်နိုင်ကြရန် (စရိယာပိဋကတ် အဋ္ဌကထာ ကျမ်း၌ လာသော) ပါရမီ ဆယ်ပါးတို့၌ ပြီးပြည့်မှတ်ဖွယ် ပကိဏ္ဏက အဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆိုဦးအံ့....၊

ဤ ပကိဏ္ဏက အခေါ်း၌ ပါဝင်မည့် အချက်အလက် အနှက် အဓိပ္ပါယ်တို့မှာ—

(၁) ပါရမီ မည်သော တရားများ၊
(၂) ပါရမီ မည်ခြင်းအကြောင်း၊
(၃) ပါရမီ တို့၏ အပြား၊
(၄) ပါရမီ တို့၏ အစဉ်၊
(၅) ပါရမီ တို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်၊
(၆) ပါရမီ တို့၏ အခြေခံအကြောင်း တရားများ၊
(၇) ပါရမီ တို့၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း တရားများ၊
(၈) ပါရမီ တို့၏ ဖြူစင်ကြောင်း တရားများ၊
(၉) ပါရမီ တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားများ၊
(၁၀) ပါရမီ ဆယ်ပါး ဖြည့်ကျင့်ပုံ အကျယ်၊
(၁၁) ပါရမီ အပြား အကျယ်၊
(၁၂) ပါရမီ တို့၏ အကျဉ်းချုပ် တရားများ၊

(၁၃) ပါရမီ တို့ကို ပြည့်စုံစေကြောင်း တရားများ၊
(၁၄) ပါရမီ တို့၏ ပြည့်စုံရာ ကာလ အပိုင်းအခြား၊
(၁၅) ပါရမီ တို့၏ အကျိုးဆက် အာနိသင်များ၊
(၁၆) ပါရမီ တို့၏ အကျိုးရင်း တရားများ ဖြစ်ပေသည်။
ထို (၁၆) မျိုးတို့တွင်....

(၁) ပါရမီမည်သောတရားများ

အဘယ်တရားတို့သည် ပါရမီမည်ကုန်သနည်းဟု **မေးသင့်၏**။

(**အဖြေကား**) တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မနှိပ်စက် မဖျက်ဆီး အပ်ပဲ မဟာကရုဏာ ဥပါယကောသလ ဉာဏ်တို့ကို အခြေခံ ထား၍ ပြုအပ်သော ဒါနမှု သီလမှု အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး တို့သည် ပါရမီ မည်ကုန်၏ ဟူ၍ ဖြေဆိုရာ၏။

အနည်းငယ်မျှ ရှင်းလင်းပြဆိုဦးအုံ....၊ စွန့်ကြဲလှူဒါန်းပေးကမ်းမှု ဒါနအရာ၌ (တဏှာလောဘဖြင့်) "ငါ၏ ဒါန" ဟူ၍ တပ်မက်စွဲလမ်းခြင်း၊ (မာနဖြင့်) "ဒါနသည်ပင် ငါ" ဟူ၍ အောက်မေ့ထင်မှားခြင်း၊ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်) "ဒါနသည်ပင် ငါ၏ အတ္တ လိပ်ပြာ" ဟူ၍ အမြင်မှားခြင်းများ ရှိခဲ့ ဖြစ်ခဲ့သော် ထိုဒါနကို တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် နှိပ်စက် ဖျက်ဆီးအပ်သော ဒါနဟူ၍သာ ခေါ်ဆို ရပေသည်။ ထိုကဲ့သို့ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မနှိပ်စက် မဖျက်ဆီးအပ်သော ဒါနဖြစ်မှ ပါရမီ မည်နိုင်သည်။ (သီလ ဆောက်တည်မှု အစရှိသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူတည်း။)

တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့် မနှိပ်စက် မဖျက်ဆီးအပ်ရုံမျှဖြင့်လည်း ပါရမီ မမည်နိုင်သေးပေ၊ မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ ဉာဏ်တို့ကို အခြေခံထား၍ ပြုအပ်သော ဒါနမှု သီလမှု စသည် ဖြစ်မှသာ ပါရမီ မည်နိုင်၏။ ထိုတွင်—

မဟာကရုဏာ ဟူသည်မှာ....ဘုရားအလောင်း ဖြစ်လိုသော အမျိုးကောင်းသားသည် မျက်မှောက်မျက်ကွယ် ရင်းရင်းဖျားဖျား ရှိသမျှ သတ္တဝါများအပေါ်၌ ရင်မှပေါက်ဖွားသည့် သားသမီး များကဲ့သို့ ကြင်နာ သနားခြင်း ပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပွါးနိုင်ရသည်။

မိတ်ဆွေရန်သူ ဟူ၍ မခွဲခြားပဲ ရှိသမျှ သတ္တဝါများကို ရာဂမီး၊ ဒေါသမီး၊ မောဟမီး၊ ဇာတိမီး၊ ဇရာမီး၊ မရဏမီး၊ သောကမီး၊ ပရိဒေဝမီး၊ ဒုက္ခမီး၊ ဒေါမနဿမီး၊ ဥပါယာသမီးတို့ တည်းညီး တပြောင်ပြောင် အတောက် အလောင်ခံနေရသည့် သံသရာ့ ဒုက္ခိတသတ္တဝါတွေအဖြစ် ဆင်ခြင်စဉ်းစား၍ သနားခြင်းပြင်းစွာ ဖြစ်ရာ၏။ ကိုယ့်အသက်ကိုပင် မငဲ့ကွက်ပဲ သတ္တဝါတို့ကို သံသရာမှ ကယ်တင်လိုသော ကရုဏာတရား ကြီးစွာထားနိုင်ရာ၏။ ယင်းသည့် ကရုဏာမျိုးကို ပါရမီတို့၏ အခြေခံ မဟာကရုဏာဟု ခေါ်ဆိုသည်။ အလောင်းတော်သုမေဓာရှင်ရသော့မှာ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ၌ပင် အလိုတော်ရှိက ကျွတ်တမ်းဝင် နိုင်လောက်သည့်အကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံပြီး ဖြစ်ပါသော်လည်း ၎င်း မဟာကရုဏာ ကိန်းဝပ်သူဖြစ်သဖြင့် လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ကြာအောင် သံသရာ၌ အဆင်းရဲခံကာ သတ္တဝါတို့ကို ကယ်တင်ရန်အတွက် ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့ရသည်။ (ကိုယ်လွတ်ချုန်းလိုက သုမေဓာဘဝကပင် ရုန်းနိုင်၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် ဟူသည်ကား.... မိမိ ပြုအပ်သော ဒါနမှု သီလမှု စသည်တို့အတွက် သမ္ဗညုတဉာဏ်၏ ဥပနိဿယ အဆောက်အဦ အထောက်အပံ့ပစ္စည်းဖြစ်ဖို့ရန် လိမ္မာကျွမ်းကျင်သော အသိဉာဏ်ပညာတည်း၊ ဘုရားအလောင်း ဖြစ်လိုသော အမျိုးကောင်းသားသည် မိမိ ပြုအပ်သမျှသော ဒါနမှု သီလမှု စသည်တို့အတွက် သမ္ဗညုတဉာဏ်တည်းဟူသော အကျိုးတခုကို သာ ရဖို့ရန် ရည်သန်တောင့်တမှု ပြုရသည်။ (ဝဋ္ဌဆင်းရဲ၌ အကျုံးဝင်သည့် ချမ်းသာများကို မတောင့်တရ။) ထိုသို့ မိမိ ပြုအပ်သမျှသော ကောင်းမှုတို့အတွက် သမ္ဗညုတဉာဏ် အကျိုးတခုကို ရဖို့ရန်သာ ရည်သန်တောင့်တမှု ဆုတောင်းပြုခြင်း၌ လိမ္မာသိမြင်သော ပညာကို ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် ဟူ၍ ခေါ်သည်။

ဆိုအပ်ပြီးသည့် မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် ၂၂ နှစ်ပါးတို့သည် ဘုရားအလောင်းဖြစ်ဖို့ရန်နှင့် ပါရမီတို့ကို ဖြည့်

ကျင့်နိုင်ရန် အရင်းခံတရားကြီးများဖြစ်ကြ၏။ ဘုရားဆုပန်လိုသည့် အမျိုးကောင်းသားတို့သည် ရှေးဦးစွာ ၅၂ အရင်းခံ တရားကြီး နှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်သင့်လှပေသည်။ ထို တရား နှစ်ပါးကို အမြေခံထား၍ ပြုအပ်သော ဒါနမှ သီလမှ အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည်သာလျှင် ပါရမီစင်စစ် ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ငါ, ငါ့ဦးစွာ၊ ငါ့လိပ်ပြာဟု၊ သုံးဖြာ ပပဉ္စ၊ ကင်းစင်ပလျက်၊ အနန္တ များစွာ၊ သတ္တဝါကို၊ ကြင်နာသနား၊ အရင်းထား၍၊ ဘုရားဖြစ်ရန်၊ သမ္ဗဇ္ဈာဉ်ကို၊ ရည်သန်ဆန္ဒ၊ ပြုစုရသား၊ ဒါနစရိယ၊ ထိုဆယ်လီ၊ ပါရမီဟု ခေါ်သတည်း။

---

(၂) ပါရမီမည်ခြင်းအကြောင်း

လူ့ဒါန်း ပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း ဒါနမှ၊ သီလ ဆောက်တည်မှု အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး ဆယ်ပါးတို့သည် အဘယ့်ကြောင့် ပါရမီ မည်ကြသနည်းဟု မေးသင့်၏။

(**အမြေကား**) ပါရမီဟူသော ပါဠိစကားရပ်၌ သဒ္ဒါနည်း အရ (ပရမ)ဟူသော ပုဒ်ရင်းနှင့် (ဣ) ပစ္စည်းတို့ တွဲစပ်ထားသည်ကို ရှေးဦးစွာ သတိပြုရာ၏။ ထိုပုဒ်ရင်းနှင့် ပစ္စည်းနှစ်မျိုးတို့တွင်—

ဒါန သီလ အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးနှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍ သူမတူတန် ကဲလွန်မြင့်မြတ် ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများဖြစ်သော ကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများကို (ပရမ)ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်။ ။(တနည်း)ဒါန သီလ အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးတို့ကို ဆည်းပူးဖြည့်ကျင့် စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ထို ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးတို့နှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်၍ ပရ-မည်သော တပါးသောသတ္တဝါတို့ကို မိမိ၌ မေတ္တာရှိအောင် ဖွဲ့နှောင်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ တပါးသော သတ္တဝါတို့ကို လွန်လွန်ကဲကဲ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့မှ ဆေးကြော သုဒ်သင်စင်စေတတ်သောကြောင့်ရင်း၊ပရ-မည်သော မြတ်သောနိဗ္ဗာန်သို့

အထူးသဖြင့် သွားရောက်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ ပရ-မည်သော တမလွန်လောကကို မျက်မှောက်လောကကဲ့သို့ပင် ဥာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တတ်သောကြောင့်ရင်း၊ သူမတူဗာန် အောင် လွန်လွန်ကဲကဲ သီလ အစုရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအပေါင်းကို မိမိသန္တာန်၌ ထည့်သွင်းသည့်ပမာ ကျင့်ကြံတတ်သောကြောင့်ရင်း၊ တစ်မ်းပြင်ပ ပရ-မည်သော ကိလေသာ ခိုးသားအပေါင်းကို နှိပ်စက်တတ် ပယ်ရှားတတ်သောကြောင့်ရင်း ဘုရားအလောင်း တော်ကြီးများကို (ပရမ)ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သည်။

ဒါန သီလ အစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးတို့နှင့် သူမတူတန် လောက်ငံပြည့်ဝသည်ကို အကြောင်းပြု၍ "ဤ သူကား ဘုရား အလောင်းတည်း၊ ပရမ-မည်သော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးတည်း" ဟု ကြားသိမြင်သူတို့၏နှုတ်မှ ပြောဆိုသောအသံ (သဒ္ဒါ) နှင့် အသိ ဉာဏ် ဤနှစ်ပါးဖြစ်ပေါ်လာသည်၊ သို့ရကား— ထိုဒါနသီလအစ ရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးတို့ကို (ပရမာနံ ဘာဝေါ ပါရမီ-ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုပြီးလျှင်) ပရမ-မည်သောဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများ ပေတည်းဟု ပြောဆိုသောအသံ(သဒ္ဒါ) နှင့် အသိဉာဏ် ဤနှစ်မျိုး တို့ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပါရမီဟူ၍ ခေါ်သည်။ (တနည်း)ထိုဒါနသီလအစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို အလောင်း တော်ကြီးများသာ ကဲကဲလွန်လွန် ပြုနိုင်ကြသည်၊ သို့ရကား—ထို ဒါနသီလအစရှိသည်တို့ကို "အလောင်းတော်ကြီးများ၏အလုပ်၊ အလောင်းတော်ကြီးများ၏ဥစ္စာ"ဟူ၍ခေါ်ဆိုရသည်။ထို့ကြောင့် ထိုဒါန သီလအစရှိသည်သည် (ပရမာနံ ကမ္မံ ပါရမီ၊ ပရမာနံ အယံ ပါရမီ-ဟု ဝိဂြိုဟ် ပြုပြီးလျှင်) ပရမ-မည်သော အလောင်း တော်ကြီးတို့၏ အလုပ်၊ အလောင်းတော်ကြီးတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ကြောင့် ပါရမီမည်ကြကုန်သည်ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

အချုပ်အားဖြင့်....အလောင်းတော်ကြီးများဟူ၍ပြောဆိုသည့် အသံ(သဒ္ဒါ)နှင့် အသိဉာဏ်ပညာတို့ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့်၊ (တနည်း) အလောင်းတော်ကြီးများ၏ အလုပ်ကိစ္စ အလောင်းတော်ကြီးများ၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော ကြောင့် စွန့်ကြဲ

ပေးကမ်း လှူဒါန်းမှုဒါနအစရှိသည်တို့သည် ပါရမီမည်ကုန်၏ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

ပရမ-မည်ငြား၊လောင်းတော်များဟု၊ပြောကြားသဒ္ဒါ။ သိပညာတို့၊ နှစ်ဖြာဖြစ်ကြောင်း၊ တနည်းဆောင်းသော်၊ လောင်း တော်ဉက္ကဋ္ဌ၊ သူမြတ်တို့သာ၊ ပြုနိုင်ရာသည်၊ ဥစ္စာကိစ္စ၊ ဖြစ်ခြင်းတကြောင့်၊ ဒါနစချီ၊ ထိုဆယ်လီ၊ ၊ပါရမီ ဟု ခေါ်သတည်း။

---

(၃) ပါရမီအပြား

ထိုပါရမီတို့သည် အဘယ်မျှ အပြား ရှိကုန်သနည်း ဟု မေးသင့်၏။

(အပြေကား) ဒါနံ သီလဉ္စ နေက္ခမ္မံ၊ ပညာ ဝီရိယေန ပဉ္စမံ။
ခန္တိသစ္စမဓိဋ္ဌာနံ၊မေတ္တုပေက္ခာတိ တေ ဒသ။

ဟူသော ဒေသနာတော်အရ ထိုပါရမီတို့သည် ဒါနပါရမီ၊ သီလပါရမီ၊ နေက္ခမ္မပါရမီ၊ ပညာပါရမီ၊ ဝီရိယပါရမီ၊ခန္တီပါရမီ၊သစ္စာပါရမီ၊ အဓိဋ္ဌာနပါရမီ၊ မေတ္တာပါရမီ၊ ဥပေက္ခာပါရမီ ဟူ၍ အကျဉ်းအားဖြင့် ဆယ်ပါး အပြားရှိကုန်၏ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

(ထိုပါရမီဆယ်ပါးတို့၏ အသီးအသီးတရားကိုယ် အရကောက်ကို အထက် (၅)အမှတ်၊လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်ခေါ်သို့ရောက်မှ ပြဆိုပေအုံ့....။)

ဒါန သီလ၊ နေက္ခမ္မ၊ ပညာ ဝီရိယာ။
ခန္တီ သစ္စ၊ ဓိဋ္ဌာန၊ မေတ္တာ ဥပေက္ခာ။
ပါရမီဆယ်ပါး၊ အကျဉ်းအား၊ ဟောကြား စောမြတ်စွာ။

---

(၄) ပါရမီဆယ်ပါး အစဉ်ထားပုံ

အစဉ်ထားပုံ (၅) မျိုး

ထိုထိုတရားတို့ကို ပဌမ ဒုတိယ တတိယ စသည်ဖြင့် အစဉ်ထားခြင်းသည်။ ။(**ဖြစ်, ပယ်, ကျင့်, ဘုံ၊ ဓမ္မာမြှောက်ပုံ၊ ငါးပုံ စဉ်ကမ**)။ ။ဟူသော အတိုင်း—

(၁) တကယ်စင်စစ် ဖြစ်သည့်အစဉ်အတိုင်း ထားခြင်း (ပဝတ္တိက္ကမ)
(၂) ပယ်ရမည့်အစဉ်အတိုင်း ထားခြင်း (ပဟာနက္ကမ)
(၃) ကျင့်ရမည့်အစဉ်အတိုင်း ထားခြင်း (ပဋိပတ္တိက္ကမ)
(၄) ဘုံစဉ်အတိုင်းထားခြင်း (ဘူမိက္ကမ)
(၅) မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည့် အစဉ်တည်းဟူသော (ဒေသနာက္ကမ) ဟူ၍ ငါးမျိုးရှိသည်၊ ထိုတွင်–

(၁) "ပဌမံ ကလလံ ဟောတိ၊ ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ" စသော ဒေသနာ၌ လာရှိသည့် ဂဗ္ဘသေယျက = (အမိဝမ်း၌ ကိန်းသော) သတ္တဝါတို့အား ရှေးဦးစွာ ပဋိသန္ဓေအခါ ကလလ ရေကြည် ခုနစ်ရက်ဖြစ်သည်၊ ထို့နောက် အမြှုပ် ခုနစ်ရက် ဖြစ်သည်၊ ထို့နောက် အသားခဲ ခုနစ်ရက်ဖြစ်သည် အစရှိသည်ဖြင့် တကယ်စင်စစ် ဖြစ်သည့်အတိုင်း အစဉ်ထားခြင်းမျိုးကို ပဝတ္တိက္ကမ = (ဖြစ်စဉ်) ဟူ၍ ခေါ်သည်။

(၂) "ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ၊ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ ဓမ္မာ" အစရှိသော ဒေသနာ၌ လာရှိသည့် သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်သောတရား၊ အထက်မဂ်သုံးပါးဖြင့် ပယ်အပ်သောတရားဟူ၍ ပယ်ရမည့် အစဉ်အတိုင်း ပဌမ ဒုတိယ အစဉ်ထားခြင်းမျိုးကို ပဟာနက္ကမ = (ပယ်စဉ်) ဟူ၍ ခေါ်သည်။

(၃) သီလဝိသုဒ္ဓိ၊ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ-အစ ရှိသော ဝိသုဒ္ဓိ ခုနစ်ပါး အစဉ်မှာ ရှေးဦးစွာ သီလဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်အောင် ကျင့်ရသည်၊ ထို့နောက် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်အောင် ကျင့်ရသည်၊ ၍သို့ အစရှိသည်ဖြင့် ကျင့်ရမည့် အစဉ်အတိုင်း ပဌမ ဒုတိယ စသည် အစဉ်ထားခြင်းမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိပတ္တိက္ကမ = (ကျင့်စဉ်) ဟူ၍ ခေါ်သည်။

(၄) "ကာမာဝစရာ ဓမ္မာ၊ ရူပါဝစရာ ဓမ္မာ" အစရှိသော ဒေသနာတော်တို့၌ လာရှိသည့် ကာမာဝစရတရား, ရူပါဝစရတရား, အရူပါဝစရတရား ဟူ၍ ဘုံစဉ်အတိုင်း ပဌမ ဒုတိယ စသည်အစဉ်ထားခြင်းမျိုးကို ဘူမိက္ကမ = (ဘုံစဉ်)ဟူ၍ခေါ်သည်။

(၅) ရှေလေးပါးသော အစဉ်ထားခြင်းမျိုးမှ တပါး "ရူပကွန္ဓာ၊ ဝေဒနာကွန္ဓာ" အစရှိသော ဒေသနာတော်များ၌ လာရှိသည့် ရူပကွန္ဓာ ဝေဒနာကွန္ဓာ သညာကွန္ဓာ အစရှိသော အစဉ် ထားခြင်းမျိုးမှာ တစုံတခုသော အကြောင်းထူးကို ငဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည့် အစဉ်ဖြစ်သောကြောင့် ဒေသနာက္ကမ = (ဟောတော်မူစဉ်) ဟူ၍ ခေါ်သည်။

ရှေဖြစ်သည့် အစဉ်လေးပါးတို့၌ "ဤအစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော ကြောင့် ဤအတိုင်း စကားစဉ်သည်၊ ဤအစဉ်အတိုင်း ပယ်ရသော ကြောင့် ဤအတိုင်း စကားစဉ်သည်၊ ဤအစဉ်အတိုင်း ကျင့်ရ သောကြောင့် ဤအတိုင်း စကားစဉ်သည်၊ ဘုံစဉ်ကပင် ဤအတိုင်း တည်ရှိသောကြောင့် ဤအတိုင်း စကားစဉ်သည်" ဟူ၍ မိမိတို့ ဆိုင်ရာအကြောင်း တမျိုးစီကိုသာ ပြဆိုရပေသည်။ ငါးခု မြောက် ဖြစ်သည့် ဒေသနာက္ကမ = (ဟောတော်မူစဉ်) ဆိုင်ရာ ဌာနကား ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အကြောင်းထူး အမျိုးမျိုးကို ပြဆိုရပေသည်၊ ခန္ဓာငါးပါးစဉ်ပုံကို ပြဆိုရာ၌ အကြောင်းထူး တမျိုး၊ အာယတနဘဆယ့်နှစ်ပါးစဉ်ပုံကို ပြဆိုရာ၌ အကြောင်းထူး တမျိုး စသည်ဖြင့် အကြောင်းထူးအသီးအသီးကို ပြဆိုရပေသည်။

ဤယခု ပါရမီခုံးလာ ပါရမီဆယ်ပါး အစဉ် ထားရာ၌ ဖြစ်စဉ် ပယ်စဉ် ကျင့်စဉ် ဘုံစဉ် ဟူသော ရှေအစဉ် လေးမျိုး မဟုတ်ပေ၊ အကြောင်းထူးကိုငဲ့၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည့် ဒေသနာက္ကမ = (ဟောတော်မူစဉ်)သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်–

ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို (တခြားနည်းမစီစဉ်ပဲ) အာဘယ့်ကြောင့် ဒါန သီလ နေက္ခမ္မ စသော ဤအစဉ်ဖြင့်သာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပါသနည်း ဟု မေးသင့်၏။

(**အဖြေကား**) မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် သုမေဓာ ရှင်ရသေ့ ဗျာဒိတ်ရတော်မူပြီးစအခါ ရှေးဦးစွာ ဒါနပါရမီကို ဆောက်တည်သည်၊ နှစ်ခုမြောက်၌ သီလပါရမီကို ဆောက်တည် သည်၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ပါရမီတို့ကို(ဖြည့်ကျင့်တော်မူည်ဟူ၍) ရှေးဦးအစ ဆောက်တည်စဉ် ကာလကပင် **ဤအစဉ်အတိုင်း**

ဆောက်တည်တော်မူခြင်းကြောင့် ၍အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူသည်ဟူ၍ ဖြေရာ၏။

အဘယ့်ကြောင့် ၍အစဉ်အတိုင်း ဆောက်တည်တော်မူသနည်း ဟုမေးပြန်လျှင် ပါရမီပရိစယ = (ပါရမီတို့ကို ဆင်ခြင်သော)ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ ၍အစဉ်အတိုင်း ဉာဏ်တော်ဝမှာ ထင်လာသောကြောင့် ၍အစဉ်အတိုင်းဆောက်တည်တော်မူသည် ဟု ဖြေရာ၏။

ဆိုလိုရင်းမှာ....အလောင်းတော် သုမေဓာရှင်ရသော့ ဗျာဒိတ်ရပြီးစ ပါရမီတို့ကို ဆင်ခြင်သောအခါ ၍အစဉ်အတိုင်း ဉာဏ်တော်ဝ၌ ထင်လာသည်၊ ၍အစဉ်အတိုင်း ထင်လာသောကြောင့် ၍အစဉ်အတိုင်း ဆောက်တည်တော်မူသည်၊ ၍အစဉ်အတိုင်း ဆောက်တည်တော်မူသောကြောင့် ယခုဘုရားဖြစ်သောအခါမှာလည်း ၍အစဉ်အတိုင်းပင် ဟောတော်မူသည် ဟု ဖြေဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။

၍အရာ၌ အလောင်းတော် သုမေဓာရှင်ရသော့ ဆင်ခြင်တော်မူသောအခါ ၍အစဉ်အတိုင်းထင်လာခြင်း၊ ၍အစဉ်အတိုင်း ဆောက်တည်တော်မူခြင်း၊ ဘုရားဖြစ်သောအခါ ၍အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူခြင်းတို့၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရ အကြောင်းကို တပေါင်းတည်း ပြဆိုဦးအုံ....၊

ထိုပါရမီဆယ်ပါးတို့တွင် ဒါနသည် သီလအား အထူးသဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၊ (ပင်ကိုယ်က ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ သားရှင်ပြုသည့်အလှူရှင် ဖြစ်လာသောအခါ ထိုသူကား အလွယ်နှင့်ပင် သီလဆောက်တည်လေတော့သည်။)ပါရမီမူ ဆယ်ပါးတို့အနက် ဒါနမှကို ပြုရန်လွယ်ကူ၏၊ (သီလဆောက်တည်ရန် ခဲယဉ်းသောသူပင် ဖြစ်စေကာမူ ဒါနမှပြုရန်ကား လွယ်ကူတတ်သည်၊) ၍အကြောင်းများကြောင့် ရှေးဦးစွာ ဒါနကို ဟောတော်မူသည်။

သီလဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သည့်ဒါန (အခြေခံသီလပါရှိသော ဒါန)ဖြစ်မှ အကျိုးများသောကြောင့် ဒါနၦ်အခြားမဲ့ဘ် သီလကို ဟောတော်မူသည်။

နေကျွမ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သော သီလ (နေကျွမ်အခြေခံ အကြောင်းပါရှိသောသီလ) ဖြစ်မှသာ အကျိုးများသောကြောင့် သီလၦ်အခြားမဲ့ဘ် နေကျွမ်ကို ဟောတော်မူသည်။

ဤနည်းအတူ····နေကျွမ်မှာလည်း ပညာအခြေခံပါရှိသော နေကျွမ်ဖြစ်မှ အကျိုးများသည်၊ (တောသို့ထွက်ၦ် ရဟန်းပြုနေ စေကာမူ ပညာအလုပ်ကို မလုပ်က အကျိုးမကြီး၊ အရင်းကြီးၦ် အမြတ်နည်းသည်နှင့် တူလတ်။) ပညာသည်လည်း ဝိရိယအခြေခံ ပါရှိမှ အကျိုးများသည်၊ (ပညာပင်ရှိသော်လည်း ဝိရိယညံ့ဖျင်း အပျင်းထူနေလျှင် အကျိုးမကြီးနိုင်။)ဝိရိယသည်လည်း ခန္တီအခြေခံ ပါရှိမှ အကျိုးများသည်၊ ခန္တီသည်လည်း သစ္စာအခြေခံပါရှိမှ၊ သစ္စာသည်လည်း အဓိဋ္ဌာန်အခြေခံပါရှိမှ၊ အဓိဋ္ဌာန်သည်လည်း မေတ္တာအခြေခံပါရှိမှ၊မေတ္တာသည်လည်း ဥပေက္ခာအခြေခံပါရှိမှ အကျိုးများနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နေကျွမ်ၦ် အခြားမဲ့ဘ် ပညာ၊ ပညာၦ်အခြားမဲ့ဘ် ဝိရိယ၊ ဝိရိယၦ်အခြားမဲ့ဘ် ခန္တီ၊ ခန္တီၦ်အခြား မဲ့ဘ် သစ္စာ၊ သစ္စာၦ်အခြားမဲ့ဘ် အဓိဋ္ဌာန်၊ အဓိဋ္ဌာန်ၦ်အခြားမဲ့ဘ် မေတ္တာ၊ မေတ္တာၦ်အခြားမဲ့ဘ် ဥပေက္ခာကို ဟောတော်မူသည်။

ဥပေက္ခာသည် ကရုဏာအခြေခံပါရှိမှ အကျိုးကြီးနိုင်ၦ်၊ အလောင်းတော်ကြီးများမှာ မဟာကရုဏာ တည်းဟူသော အခြေခံ အကြောင်းရင်းတရားကြီးနှင့် ရှေးဦးကပင် ပြည့်စုံမြဲ သူများ ဖြစ်ကြသည်။

မဟာကရုဏာနှင့် ဥပေက္ခာအတွက် မေးခွန်း

ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများသည် သတ္တဝါတို့ၦ် အလွန် ကြင်နာ သနားတတ်သော မဟာကရုဏာရှင်ကြီးများ ဖြစ်တော် မူကြလျက် ဘယ်လိုနည်းဖြင့် လျစ်လျူရှုတော်မူကြပါသနည်းဟူၦ် မေးခွန်းရှိၦ်။

(**ကေစိ ဆရာတို့ဖြေပုံ**) လျစ်လျူရှုကြသည် ဆိုသော်လည်း အရာရာတိုင်း အခါခပ်သိမ်း လျစ်လျူရှုကြသည်မဟုတ်၊ လျစ်လျူရှုဆင့်သော အရာတို့၌ လျစ်လျူရှုသင့်သော အခါများမှာသာ လျစ်လျူရှုတော်မူကြသည်ဟူ၍ အနှိုသော (ကေစိ) ဆရာတို့က ဖြေကြသည်။

(**အပရေဆရာတို့ဖြေဆိုပုံ**)တပါးသော(အပရေ)ဆရာတို့ကမူ "သတ္တဝါတို့၌ လျစ်လျူရှုခြင်းမဟုတ်၊ သတ္တဝါတို့ ပြုအပ်သည့် ဖောက်ပြန်မှုတို့၌သာ လျစ်လျူရှုခြင်းဖြစ်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ မဟာကရုဏာနှင့် ဥပေက္ခာ ပါရမီတော်တို့ ဆန့်ကျင်ခြင်း မရှိ" ဟူ၍ ဖြေဆိုတော်မူကြသည်။

(တနည်း) ပါရမီဆယ်ပါး စဉ်ပုံအကျယ်

(၁) ဒါနသည် မျှော်စွာသော လူတို့၌ပင် ဖြစ်နိုင်ရကား ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့နှင့် သက်ဆိုင်သောကြောင့်ရင်း....၊ အထက်ဖြစ်သည့် သီလစသည်တို့လောက် အကျိုးမကြီးသော ကြောင့်ရင်း....၊ ပြုလုပ်ရန် လွယ်ကူသောကြောင့်ရင်း····ဒါနကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။

(၂) သီလ ရှိမှသာလျှင် အလှူပေးပုဂ္ဂိုလ် အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ဦးလုံး စင်ကြယ်နိုင် (အကျိုးကြီးနိုင်) သောကြောင့်ရင်း····၊ (ပေးကမ်းခြင်းတည်းဟူသော)သူတပါးအား ချီးမြှောက်ကြောင်း တရားကို ဟောကြားပြီးလျှင် (သူ့အသက်ကို သတ်ခြင်းစသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတည်းဟူသော)သူတပါးကိုနှိပ်စက်ခြင်းမှဆုတ်နစ် (ရှောင်ကြဉ်) ကြောင်းတရားကို ဟောတော်မူလိုသောကြောင့် ရင်း....၊ ဒါနကား ပြုလုပ်ရမည်ကို ဖော်ပြသောတရားဖြစ်သည်၊ သီလကား မပြုမလုပ် ရှောင်ကြဉ်ရန်ကို ဖော်ပြသော တရားဖြစ်သည်၊ သို့ရကား လိုက်နာပြုကျင့်ရမည့် တရားကို ဟောကြားပြီး လျှင် မပြုမလုပ် ရှောင်ကြဉ်ရန်တရားကို ဟောကြားတော်မူလို သောကြောင့်ရင်း ···၊ဒါနကား စည်းစိမ်ဥစ္စာ၏ ပြည့်စုံခြင်း (ဘောဂသမ္ပတ္တိ)၏ အကြောင်းဖြစ်သည်၊ သီလကား လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ တည်းဟူသော ဘဝသမ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းတရားဖြစ်

သည်၊ သို့ရကား ဘော်ဝသမ္ဘတ္တိ၏ အကြောင်းကို ဟောပြီးလျှင် ဘဝသမ္ဘတ္တိ၏ အကြောင်းကို ဟောတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း.... ဒါနု၏ အခြားမဲ့၌ သီလကို ဟောတော်မူသည်။

(၃) နေကျွမ်းဖြင့် သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်း ပြီးမြောက်နိုင်သောကြောင့်ဌင်း....၊ (သီလဖြင့်) ကာယသုစရိုက် ဝစီသုစရိုက်တို့ကို ဟောကြားပြီးလျှင် (နေကျွမ်းဖြင့်) မနောသုစရိုက်ကို ဟောကြားတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊ သီလစင်ကြယ်သူအား လွယ်ကူစွာ ပင် ဈာန်တရား (နေကျွမ်း)နှင့် ပြည့်စုံနိုင်သောကြောင့်ဌင်း....၊ (သီလဖြင့် အကုသိုလ်ကံတည်းဟူသော အပြစ် ကမ္မာပရာဇိကို ပယ်သတ်နိုင်သည်၊ ယင်းသို့ ပယ်သတ်ခြင်းဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ကာယဗယောဂ ဝစီပယောဂတည်းဟူသော ကိုယ်နှင့်ဆိုင်ရာ အားထုတ်မှု နှုတ်နှင့်ဆိုင်ရာအားထုတ်မှု အဝဝတို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းတည်းဟူသော ပယောဂသုဒ္ဓိ ဖြစ်နိုင်သည်။ နေကျွမ်းဖြင့် ကိလေသာတည်းဟူသော အပြစ် ကိလေသာပရာဇိကို ပယ်သတ်နိုင်သည်၊ ယင်းသို့ ပယ်သတ်ခြင်းဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ အတွင်းအာသယဓာတ်ခံများ ကင်းရှင်း၍ ဝိပဿနာဉာဏ် ကမ္မသဿကတာဉာဏ်တည်းဟူသော ဉာဏ်ပညာ အာသယ အတွင်းဓာတ်ခံ၏ စင်ကြယ်ခြင်း တည်းဟူသော အာသယသုဒ္ဓိ ဖြစ်နိုင်သည်၊) သို့ရကား သီလဖြင့်ပယောဂသုဒ္ဓိကို ပြဆိုပြီးလျှင် နေကျွမ်းဖြင့် အာသယသုဒ္ဓိကို ဟောတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊ သီလဖြင့် ဝိတိက္ကမကိလေသာကို ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်သူမှ နေကျွမ်းဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာကို ပယ်နိုင်ကြောင်း ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း သီလ၏ အခြားမဲ့၌ နေကျွမ်းကို ဟောတော်မူသည်။

(၄) ပညာဖြင့် နေကျွမ်း၏ ပြီးမြောက်မှု စင်ကြယ်နိုင်သောကြောင့်ဌင်း....၊ (နေကျွမ်းအဝင်အပါ) ဈာန်မရှိလျှင် ပညာမရှိနိုင်ကြောင်း ဟောတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊ နေကျွမ်းဖြင့် သမထနိမိတ်ကို ဟောတော်မူပြီးလျှင်၊ ပညာဖြင့် ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို ဟောတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊ နေကျွမ်းဖြင့် သူတပါး၏

အစီးအပွါးကို စူးစိုက်ဆင်ခြင်နိုင်မှ ပညာဖြင့် သူတပါးအကျိုး ဖြစ်ကြောင်းကို ပြုလုပ်နိုင်သည့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် ဖြစ်ပွါး နိုင်သည်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဝင်း နေကွမ္မ၏ အခြားမဲ့၌ ပညာကို ဟောတော်မူသည်။

(၅) ဝိရိယကို ကြိုးစားအားသစ်ခြင်းဖြင့် ပညာကိန္ဓပြုနိုင် သောကြောင့်ဝင်း...၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှ ဆိတ်သုဉ်းသည့် သဘာဝ ခမ္မ အစစ်အမှန်ကို စူးစိုက်ကြည့်ရှုတတ်သည့် ပညာကို ဟောပြပြီး လျှင် သတ္တဝါတို့အစီးအပွါးဖြစ်ဖို့ရန် အားသစ်ခြင်းဝိရိယ၏အံ့ဖွယ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဝင်း....၊ဥပေက္ခာ နိမိတ်ကို ဟောပြီးလျှင် ပဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ဟောတော်မူလိုသော ကြောင့်ဝင်း....၊ (ပညာ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်မှသာ အကျိုးထူးကို ရနိုင်သည်၊) သို့ရကား စူးစမ်း ဆင်ခြင်မှုပြုခြင်းကို ဟောပြီးလျှင် ထက္ကြလုံ့လကို ဟောတော်မူလို သောကြောင့်ဝင်း ပညာ၏အခြားမဲ့၌ ဝိရိယကို ဟောတော် မူသည်။

(၆) (ဝိရိယရှိသူမှသာ ကျရောက်တွေ့ကြုံသမျှသော ဒုက္ခကို ခံနိုင်ရည်ရှိသည်၊) သို့ရကား ဝိရိယရှိမှ သည်းခံခြင်း (ခန္တီ) ပြီးမြောက်နိုင်သောကြောင့်ဝင်း....၊ (ဝိရိယကင်းသည့် လူယုင်း၏ မနိုင်၍ သည်းခံရခြင်းသည် မတင့်တယ်ပေ၊ ဝိရိယရှိသူ၏ ဝိမိက နိုင်နိုင်ပါလျက် သည်းခံခြင်းကသာ တင့်တယ်သည်၊) သို့ရကား ဝိရိယသည် ခန္တီ၏ အဆင်တန်းဆာသဖွယ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝင်း....၊ပဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ဟောပြီးလျှင် သမထနိမိတ်ကို ဟောတော် မူလိုသောကြောင့်ဝင်း....၊ (ဝိရိယလွန်လျှင် ဥဒ္ဓစ္စ ဖြစ်တတ်သည်၊ ထို ဥဒ္ဓစ္စတည်းဟူသော အပြစ်ကို ဓမ္မနိဗ္ဗာနကွန်ကသာ ပယ်နိုင် သည်၊) သို့ရကား ဝိရိယလွန်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည့် ဥဒ္ဓစ္စအပြစ်ကို ပယ်နိုင်ကြောင်းတရားကို ဟောတော်မူလိုသော ကြောင့်ဝင်း....၊ (သည်းခံခြင်း ခန္တီတရားများသောသူမှသာ ဥဒ္ဓစ္စ မဖြစ်ပဲ ကုသိုလ်တရားတို့ကို အမြဲမပြတ် အားထုတ်နိုင်သည်၊) သို့ရကား ဝိရိယရှိသောသူ၏ အမြဲမပြတ် အားထုတ်နိုင်မည့်

အကြောင်းကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊(ဓမ္မနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ* တရား မရှိပဲနှင့် သူတပါး၏အကျိုးကို အားထုတ်လျှင် ထိုသူ့ထံမှ ကျေးဇူးတုံ့ပြန်မှုကို လိုလားသည့် လောဘ ဖြစ်တတ်သည်၊ ထိုဓမ္မနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာတရားရှိမှ လောဘမဖြစ်ပဲ ကျေးဇူးသက်သက်ကို ပြုနိုင်သည်၊) သို့ရကား အပွမာဒတရား လက်ကိုင်ထားသူ၏ သူတပါးအကျိုးစီးပွါးကို အားထုတ်ရာဝယ် ထိုကျေးဇူးပြုခံပုဂ္ဂိုလ်ထံမှ တုံ့ပြန်၍ ကျေးဇူးဆပ်မှုကို တောင့်တတတ်သည့် တဏှာ လောဘ မဖြစ်နိုင်ကြောင်းတရားကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊(စူဠဓမ္မပါလဇာတ် စသည်ကို ထောက်ဆ၍) အလောင်းတော်ကြီးများသည် သူတပါးအကျိုးကို သည်ပိုးအားထုတ်မှု မပြုရသောအခါမျိုးဌာလည်း သူတပါးတို့က ပြုအပ်သည့် ဒုက္ခကို သည်းခံတော်မူကြောင်း ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း ဝိရိယ၏ အခြားမဲ့ဌာ ခန္တီကို ဟောတော်မူသည်။

(၇) (သစ္စာရှိမှ ကြာရှည်စွာ သည်းခံနိုင်သည်၊) သို့ရကား သစ္စာဖြင့် ခန္တီတရားကြာမြင့်စွာ တည်နိုင်သောကြောင့်ဌင်း....၊ (တိုဿနိပါတ် (၆)ခုမြောက်မဟာကပိဇာတ်တော်ဌာ အလောင်းတော်မျောက်မင်းသည် ချောက်အတွင်း ကျနေသော ပုဏ္ဏားကို ကယ်တင်တော်မူပြီးနောက် ပင်ပန်းလှသဖြင့် ထိုပုဏ္ဏား၏ ရင်ခွင်ဌာ အပန်းဖြေ တမ်းတမ်မျှ စိတ်ချ၍ အိပ်စက်တော်မူစဉ် ထိုပုဏ္ဏား လူယုတ် ကျောက်တုံးဖြင့် ထုနှက်သည်ကို အမျက်ထွက်ခြင်းမရှိ သည်းခံတော်မူချိန်၌ ထိုပုဏ္ဏားကိုပင် သစ် ကျား ခြင်္သေ့စသော သားရဲတို့ဘေးမှ လွတ်အောင် သစ်တပင်မှ တပင်သို့ ကူးလျက် သွေးစက်ဖြင့် လမ်းပြု၍ တောဝရောက်အောင်ပင် ကယ်တင် လိုက်သည်များကို ထောက်ဆ၍)ဘုရားအလောင်းတော်များသည် သူတဦးက ကျေးဇူးမဲ့ ပြုသော်လည်း ထိုပြုမှားချက်ကို သည်းခံ တော်မူပြီးလျှင် မူလဗျာဒိတ်ခံစဉ် ဘုရားဆုပန်စဉ်က "သတ္တဝါ တို့ကို ကယ်တင်မည်" ဟူသော ဝန်ခံကြီစည်ချက်ကို မချုတ်ယွင်း

---

* တရားသဘောတို့ကို အမှန်အတိုင်း စူးစိုက် ကြည့်ရှုနိုင်စွမ်းသော ဉာဏ်ကို ဓမ္မနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ ခေါ်၏။

စေပဲ ထိုပြစ်မှားသူ၏ ကျေးဇူးကိုပင် ပြုတော်မူလေ့ရှိသည်၊ သို့ရကား ပြစ်မှားသောသူ၏ အပေါ်၌ သည်းခံတတ်သောတရားကို ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ထိုပြစ်မှားသူအား ကျေးဇူးပြုခြင်း၌ (ဘုရားဆုပန်စဉ်က ကြံခဲ့သည့် အတိုင်း) မချွတ်မယွင်း မှန်ကန်သည်ကို ပြုတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊ အလောင်းတော်ကြီးများမှာ ခန္ဓာတရားဖြင့် သူတပါးတို့က အလွဲလွဲ အမှားမှား ပြောကြားသော်လည်း ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိကြပဲ၊ မိမိ အတွက်မူ အမှန်တခုကိုသာ ပြောကြားလေ့သကဲ့သို့ ဘယ်သောအခါမှ မစွန့်လွှတ်ကြကြောင်းကို ပြုတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း ...၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှ ဆိတ်သုဉ်းသည့် သဘာဝခမ္မ အစစ်အမှန်ကို စူးစိုက် ကြည့်စွမ်းနိုင်သော (ခမ္မနိဗ္ဗာန) ခန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် ထိုခန္ဓာဖြင့် ပွါးကိုးစေအပ်သော ဥဏှသစ္စာကို ဟောတော်မူလိုသော်ကြောင့်ဌင်း ခန္ဓာ၏အခြားမဲ့၌ သစ္စာကို ဟောတော်မူသည်။

(၇) အသက်ပင်သေစေကာမူ အမှန်ကိုသာ ငါပြောအံ့ဟု မတုန်မလှုပ် ဆောက်တည်ချက်ရှိသူမှသာ သစ္စဝါစာ ပြီးမြောက်ပြည့်စုံနိုင်ရကား အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် သစ္စာပြည့်စုံ ပြီးမြောက်နိုင်သောကြောင့်ဌင်း....၊ မချွတ်မယွင်း မှန်ကန်မှု သစ္စာကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် ထိုသစ္စာမှု၌ အလောင်းတော်ကြီးများ ရှေ့ရှုခံတုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသည်ကို ပြုတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း....၊ အမှန်အတိုင်း သိမြင်သည့် (ယထာဘူတ) ဥဏှာရှိသူမှသာ ပါရမီတို့ကို ကြံကြံ ဆောက်တည်နိုင် ဆောက်တည်သည့်အတိုင်းလည်း အပြီးရောက်ဖြည့်ကျင့်နိုင်ရကား ဥဏှာသစ္စာကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် ထိုဥဏှာသစ္စာ၏ အကျိုးဖြစ်သည့် ပါရမီ အဆောက်အဦးတို့၌ ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း အပြီးရောက် ပြည့်မြောက်စေနိုင်ကြောင်း တရားကို ပြုတော်မူလိုသောကြောင့်ဌင်း သစ္စာ၏ အခြားမဲ့၌ အဓိဋ္ဌာနကို ဟောတော်မူသည်။

(၉) မေတ္တာဘာဝနာကို ပွါးများမှသာ သူတပါးအကျိုးကို ပြုလုပ်ရန် ဆောက်တည်ချက် အဓိဋ္ဌာန် ပြီးနိုင် ပြည့်စုံနိုင်သော

ကြောင့်ဝင်း....၊(ပါရမီတရားတို့ကို ဆောက်တည်တော်မူကြသော အလောင်းတော်ကြီးများသည် မေတ္တာဖြင့်သာ အများအားဖြင့် နေလေ့ရှိကြ၏၊) သို့ရကား ဆောက်တည်ချက် အဓိဋ္ဌာန်ကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် ဆောက်တည်သည့်အတိုင်း သူတပါး၏စီးပွါးကို ရှက်ဆောင်တတ်သည့် တရားကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဝင်း....၊ အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ကြံ့ကြံ့ဆောက်တည်ခြင်း ရှိသူအား မေတ္တာဖြင့် ကုသိုလ်တရားတို့ကိုအရယူမှု ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ဝင်း အဓိဋ္ဌာန်၏ အခြားမဲ့၌ မေတ္တာကို ဟောတော်မူသည်။

(၁၀) (ဥပေက္ခာမဖက် မေတ္တာချည်းသက်သက် ပွါးနေလျှင် မေတ္တာအယောင်ဆောင်၍ တဏှာလောဘက လှည့်ပတ်တတ်သည်၊ ရံခါရံခါ ဥပေက္ခာကိုလည်း လေ့လာ ပွါးများမှ လောဘ မဝင်နိုင် မလှည့်ပတ်နိုင်ပဲရှိသည်၊) သို့ရကား ဥပေက္ခာဖြင့် စင်ကြယ်သည့် မေတ္တာဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ဝင်း····၊ (အလောင်းတော်ကြီးများသည် မေတ္တာဖြင့် သတ္တဝါတို့၌ အကျိုးစီးပွါးကို ရှက်ဆောင်တော်မူပြီးလျှင်၊ ဥပေက္ခာဖြင့် ထိုသူတို့က မိမိအပေါ်၌ ပြစ်မှားသမျှကို အပြစ်မပြု လျစ်လျူရှုတော်မူကြသည်၊) သို့ရကား သတ္တဝါတို့၌ အစီးအပွါး ရှက်ဆောင်ကြောင်းတရားကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် ထိုသတ္တဝါတို့ ပြုမှားသော အပြစ်များ၌ လျစ်လျူရှုနိုင်ကြောင်းတရားကိုဟောတော်မူလိုသောကြောင့်ဝင်း....၊မေတ္တာ ဘာဝနာကို ပွါးပြီးမှသာ ဥပေက္ခာဘာဝနာကို ပွါးများ အောင်မြောက်နိုင်သည်၊ သို့ရကား မေတ္တာဘာဝနာကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် ထိုမေတ္တာဘာဝနာ၏ အကျိုးဆက်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဝင်း····၊ "အကျိုးလိုလားသည့် သတ္တဝါတို့ကိုပင်သော်လည်း လျစ်လျူရှုနိုင်ပေ၏" ဟု အံ့ဖွယ်ရှိသည့်ဂုဏ်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့်ဝင်း မေတ္တာ၏အခြားမဲ့၌ ဥပေက္ခာကို ဟောတော်မူသည်။

ပါရမီဆယ်တို့၏ ကုသိုလ်မြိုက်တို့၊ထိုက်သည့်အလျောက်၊ပုံ့ကျောက်ဆက်သွယ်၊ ကြောင်းကျိုးနွယ်၍၊ ဟိုနှယ်သည်ရောက်၊ ကမောဂ္ဂမ၊ မဟောပြုပဲ၊ လောကထိပ်တင်၊ခိုရှင်ပင်၊ ၊ဤအစဉ်ဖြင့်ဟောသတည်း။

(၅) ပါရမီတို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်

ဤအခဏ်းဌ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန် တို့၏ သဘောကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြပြီးလျှင်၊ ပါရမီတို့၏ တရား ကိုယ် အရကောက်နှင့်တကွ ထို လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ပေါင်းရှင်ရင်း တပါးစီရင်း ဖော်ပြပေအုံ့....၊

ပရမတ္ထ သဘာဝဖြစ်သော နာမ်ရုပ်တရားနှစ်ပါးတို့ဌ တရား တမျိုးတမျိုးအတွက် လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန် လေးချက် တို့ဖြင့် သိမ်းဆည်း ဆင်ခြင် သိမြင်နိုင်မှ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိခေါ်သည့် အတ္တ ဒိဋ္ဌိမှ စင်ကြယ်သော အသိဉာဏ်ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့အတူ ဤပါရမီ အရာဌလည်း ပါရမီဆယ်ပါးလုံး ပေါင်းရှင်ရင်း တပါးစီ တပါးစီ ခွဲရှင်ရင်း လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန် ဤလေးချက်တို့ဖြင့် သိမ်းဆည်း ဆင်ခြင် သိမြင်မှ ပါရမီအရာဌ အသိဉာဏ် စင်ကြယ် မည် ဖြစ်သောကြောင့် ထို လေးချက်ကို ကျမ်းဂန်တို့ဌ ပြဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုတွင်—

လက္ခဏာဟူသည်ကား....(သာမညံ ၀ါ သဘာ၀ေါ ၀ါ၊ ဓမ္မာနံ လက္ခဏံ မတံ။ ။ဓမ္မာနံ၊ပရမတ္ထတရားတို့၏။ သာမညံ၀ါ၊ အများ နှင့်သက်ဆိုင်သော အမှတ်အသားကိုဝင်း။သဘာ၀ေါ၀ါ၊ အများ နှင့်မဆိုင် ကိုယ်ပိုင်သီးခြား အမှတ်အသားကိုဝင်း။ လက္ခဏံ၊လက္ခ ဏာဟူ၍။ မတံ၊သိအပ်၏။ ဟူသော အဋ္ဌကထာလာ ဂါထာ အတိုင်း)တရားအများနှင့် ဆက်ဆံသက်ဆိုင်သည့် သာမညအမှတ် အသားကိုဝင်း၊ တရားအများနှင့် မဆက်ဆံ မသက်ဆိုင်ပဲ တရား တပါးတပါး၏သာ ဥစ္စာဖြစ်သည့် ဝိသေသအမှတ်အသားကိုဝင်း လက္ခဏာဟူ၍ခေါ်သည်။ ။(ဥပမာ၊ပထဝီဓာတ်တည်းဟူသော ရုပ်တရားဌ ဖောက်ပြန်ခြင်းတည်းဟူသောအမှတ်အသား မမြဲခြင်း ဆင်းရဲခြင်း မစိုးပိုင်ခြင်း တည်းဟူသော အမှတ်အသားများသည် အများနှင့် ဆက်ဆံသက်ဆိုင်သည့် အမှတ်အသားဖြစ်၍၊ခက်မာမှု

သဘောကား အများနှင့် မဆက်ဆံ မသက်ဆိုင် ပထဝီဓာတ် တပါး၏သာ ကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာဖြစ်သည့် ဝိသေသ အမှတ်အသား ဖြစ်သည်။)

မဆက်ဆံက၊ သဘာဝမှန်၊ သာမန်ဇာတ်ယူ၊ ဤနှစ်ဆူ၊ ၊ လက္ခဏာဟု ယူ။

ရသဟူသည်ကား....(ကိစ္စ ၀၊ တဿ သမ္ဘတ္တိ၊ ရသောတိ ပရိ-ဒီပယေ။ ။ ။ တဿ၊ ထိုပရမတ္ထတရား၏။ ကိစ္စ ၀၊ ပြုလုပ်ရမည့် အလုပ်ကိစ္စကိုဝင်း။ သမ္ဘတ္တိ ၀၊ အကြောင်းကုံလုံ ပြည့်စုံစွာဖြစ်ခြင်း ကိုဝင်း။ ရသောတိ၊ ရသဟူ၍။ ပရိဒီပယေ၊ ပြရာ၏။ ဟူသော အဋ္ဌကထာအတိုင်း) ထိုထိုပရမတ္ထ တရားတို့၏ ထင်ရှားသော အလုပ်ကိစ္စ၊ အကြောင်းကုံလုံ ပြည့်စုံစွာဖြစ်ခြင်း ဟူသော သမ္ဘတ္တိ ဤနှစ်ပါးကို ရသ ဟူ၍ ခေါ်သည်။

ကိစ္စဗျတ္တိ၊ သမ္ဘတ္တိမှာ၊ မယုတ်ရာ၊ ၊နှစ်ဖြာ ရသ ယူ။

ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန် ဟူသည်ကား....(ဖလံ ၀၊ ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန-မုပဋ္ဌာနာ-ကာရောပိ ၀၊။ ။ဖလံ ၀၊ ထိုထိုပရမတ္ထတရားတို့၏ အကျိုးကိုဝင်း။ ဥပဋ္ဌာနာကာရောပိ ၀၊ ယောဂိတို့ဉာဏ်၌ ထင်လာသော အခြင်း အရာကိုဝင်း။ ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာနံ၊ ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်၏။ ဟူသော အဋ္ဌကထာအတိုင်း) ပရမတ္ထတရားတို့ကို ယောဂိပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင် နက်နက်နဲနဲ ဆင်ခြင်သောအခါ ထိုထိုပရမတ္ထတရား၏ သဘောဖြစ်စေ၊ ကိစ္စဖြစ်စေ၊ အကြောင်းဖြစ်စေ၊ အကျိုးဖြစ်စေ ထင်လာတတ်သည်၊ ထိုသို့ ယောဂိတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်လာသော သဘော ကိစ္စ အကြောင်း အကျိုး ဤလေးမျိုးတွင် တမျိုးမျိုးကို ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ဟူ၍ ခေါ်သည်။

သဘောကိစ္စ၊ အကြောင်းမျှသာ၊ ထင်လာသုံးမျိုး၊ အကျိုးတခု၊ ထင်လာမှု ၊ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ယူ။

ပဒဋ္ဌာန် ဟူသည်ကား....(အာသန္နကာရဏံ ယံ တု၊ ပဒဋ္ဌာနန္တိ တံ မတံ။ ။ယံ အာသန္နကာရဏံ၊ အကြင် နီးစွာသောအကြောင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တံ တု၊ ထိုနီးစွာသောအကြောင်းကိုကား။

ပဒဋ္ဌာန်နှင့် ပဒဋ္ဌာန်ဟူ၍။ မတံ၊သိအပ်၏။ ဟူသောအတိုင်း) ထိုထို ပရမတ္ထတရားတို့၏ နိုးသောအကြောင်း ဝေးသောအကြောင်း နှစ်မျိုးရှိရာဝယ် နိုးသောအကြောင်းကို ပဒဋ္ဌာန်ဟူ၍ခေါ်သည်။

အကျိုး၏သာ၊ ဗလဝါသန္ဓ၊ ကာရဏ၊ ၊ပဒဋ္ဌာနယူ။

ဤအရာ၌ "ပါရမီဆယ်ပါးတို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား အဘယ်တရားတို့ဖြစ်ပါသနည်း" ဟု မေးသင့်၏။

(**အဖြေကား**....) ပါရမီဆယ်ပါးလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကား (၁) ပါရမီဆယ်ပါး လုံးပင် သူတပါးတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း အမှတ်အသား လက္ခဏာ ရှိကုန်၏။ (၂) သူတပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုခြင်း ကိစ္စ ရသ ရှိကုန်၏။ (တနည်း) မတုန်လှုပ်ခြင်း သမ္ပတ္တိ ရသ ရှိကုန်၏။ (၃) သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါးကို လိုလားသော သဘောများ ပေဟု ယောဂိတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း (သဘာဝ) ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ (တနည်း)ဘုရားဖြစ်ခြင်း ဟူသော (အကျိုး)ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ မဟာကရုဏာ (တနည်း) ရှေးကဆိုခဲ့ပြီးသည့် မဟာ ကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် နှစ်ပါးတို့လျှင် နိုးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ရှိကုန်၏။

ပါရမီ တပါး တပါးစီအတွက်သော်ကား—

(၁) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါဃကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံ ပါရှိသည့် ဒိမိကိုယ်ပိုင် ပစ္စည်းများကို သူတပါးအား စွန့်ကြဲ ပေးကမ်း လှူဒါန်းကြောင်းဖြစ်သော စေတနာသည် ဒါနပါရမီ မည်၏။ ထိုဒါနပါရမီသည် (က) စွန့်လှူခြင်း အမှတ်အသား လက္ခဏာရှိ၏။ (ခ) လှူဖွယ် ဝတ္ထုတို့၌ တပ်မက် ငြိကပ်သော လောဘကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။ (ဂ) ထိုလှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့၌ မငြိကပ် မတွယ်တာခြင်းသဘောပင် ဖြစ်သည်ဟု ယောဂိတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း (သဘာဝ) ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (တနည်း) ဘဝ၏ ပြည့်စုံခြင်း စည်းစိမ်ဥစ္စာ၏ ပြည့်စုံခြင်း တည်းဟူသော

အကျိုးကို ဖြစ်စေမှု (၈လ) ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (ဃ)လူဖွယ်ဝတ္ထုရှိမှ ဒါနဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ထိုဒါနပါရမီသည် လူဖွယ်ဝတ္ထုလျှင် နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။

လူတယောက် (သို့မဟုတ်) ပစ္စည်းဝတ္ထု တခုခု၏ အကြောင်းအရာကို လေ့လာ သိရှိလိုလျှင် ထိုလူ ထိုဝတ္ထု၏(က) အများနှင့် သက်ဆိုင်သော အမှတ်အသား အများမဆိုင် တဦးတည်းဝိုင် သီးခြားအမှတ်အသားတည်း ဟူသော လက္ခဏာ၊ (ခ) ထိုလူ ထိုဝတ္ထု၏ အလုပ်ကိစ္စ (သို့မဟုတ်)အကြောင်းစေ့စုံ ဖြစ်ပုံတည်းဟူသော ရသ၊ (ဂ)ထိုလူ ထိုဝတ္ထု၏ အကျိုး (သို့မဟုတ်)စိတ်ထဲ၌စွဲမှတ် လောက်သည့် အခြင်းအရာတည်းဟူသော ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ (ဃ) ထိုလူ ထိုဝတ္ထု၏ အနီးကပ်ဆုံးသော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ဤလေးချက် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် လေ့လာ သိရှိမှသာ အပြည့်အစုံ လေ့လာသိရှိသည်မည်သကဲ့သို့၊ ဒါနပါရမီ အရာ၌လည်း····ဒါနဟူသည်မှာ စွန့်လွှတ်ခြင်း လက္ခဏာ အမှတ်အသားရှိသည့် တရားဖြစ်သည်၊ လူဖွယ်ဝတ္ထုတို့၌ တပ်မက်သော လောဘကို ဖျက်ဆီးမှုအလုပ်ကို ပြုလုပ် တတ်သော တရားဖြစ်သည်၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ စေ့စေ့ ၄၄ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုလျှင် လူဖွယ်ဝတ္ထုတို့၌ မင်ကြက် မတွယ် တာသော သဘောပင် ဖြစ်သည်ဟု ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏၊ (ဘုန်းကြီး) ဘဝသမ္ဘတို့ ဘောဂသမ္ဘတို့အကျိုးကို ဖြစ်စေ တတ်သော တရားဖြစ်သည်ဟု ဉာဏ်၌ ထင်လာ၏။လူဖွယ် ဝတ္ထု၊ တည်းဟူသော အကြောင်းရှိမှ ဖြစ်နိုင်သော တရား ဖြစ်သည်ဟု အချက်ကြီး လေးချက်ဖြင့် လေးဖက်လက်တန် လေ့လာသိရှိမှ ဒါနပါရမီအတွက် အပြည့်အစုံ အစင် အကြွယ် သိရှိသည်မည်၏။ (သီလပါရမီ အစရှိသည်တို့၌ လည်း ဤနည်းအတူပင်တည်း။)

(၂) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံ ပါရှိသည့် ကာယသုစရိုက် ဝစီသုစရိုက် တရားများ(တရားကိုယ်

အားဖြင့် မပြုသင့်သော ဒုစရိုက်မှုတို့မှ ရှောင်ကြဉ်သည့် ဝိရတိ စေတသိက်များ ပြုသင့်သည့် ဝတ္တရားကြီး ဝတ်ငယ်စသည်ကို ပြုလုပ်ကြောင်းဖြစ်သည့် စေတနာ အစရှိသော တရားများ)သည် သီလ ပါရမီမည်၏။ ထိုသီလ ပါရမီသည် (က) ကိုယ်မှ နှုတ်မှတို့ကို ဒုစရိုက်အနေဖြင့် ဖြစ်ခွင့်မပေးပဲ သုစရိုက်အနေ ဖြစ်စေသော အားဖြင့် ကောင်းစွာထားခြင်း လက္ခဏာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့၏ မူလအကြောင်းရင်း ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ (ခ) ကာယဒုစရိုက် သုံးပါး ဝစီဒုစရိုက် လေးပါး တည်းဟူသော ဒုသီလ = (သီလ ပျက်စီးခြင်း) တရားကို ပယ်ရှား ဖျက်ဆီးခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏၊ (တနည်း) အပြစ်ကင်းသောတရား မကဲ့ရဲ့ မစက်ဆုပ်အပ်သော တရားအနေဖြင့် ဂုဏ်ထူးလောက်လုံ အပြည့်အစုံဖြစ်ခြင်း သမ္ဘတ္တိ ရသရှိ၏။(ဂ)ကာယကံမှ ဝစီကံမှတို့၏ စင်ကြယ်သော သဘော ပင်ဟု ယောဂီတို့၏ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။(ဃ)ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ တရားနှစ်ပါးလျှင် နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။

(၃) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံ ပါရှိ၍ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမ ထိုထိုဘဝတို့၌ အပြစ်ကို မြင်သောဉာဏ် ရှေးသွားရှိလျက် ထိုကာမဘဝတို့မှ လွတ်မြောက်လိုသော စိတ်စေတသိက် တရားစုသည် နေက္ခမ္မပါရမီမည်၏။ ထိုနေက္ခမ္မပါရမီသည် (က) ကာမဘဝတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ (ခ) ထို ကာမဘဝတို့၏ အပြစ်ကို ထင်စွာဖော်ပြခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။ (ဂ) ထို ကာမဘဝတို့မှ မျက်နှာလွှဲသကဲ့သို့ ဖြစ်သော သဘော (ကာမ ဘဝတို့ကို ကျော်ခိုင်းတတ်သော သဘော)ဟု ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (ဃ) သံဝေဂဉာဏ်လျှင် နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။

(၄) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံပါရှိ လျက် ထိုထိုတရားတို့၏ သာမညလက္ခဏာ ဝိသေသလက္ခဏာ တို့ကို ထိုးထိုးထွင်းထွင်း သိတတ်သော ပညာစေတသိက်သည် ပညာပါရမီမည်၏။ ထိုပညာပါရမီသည် (က) ဟုတ်မှန်သော သဘောကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊(တနည်း)လိမ္မာ

လူသောမြားသမား ပစ်လွှင့်လိုက်သောမြား၏ ရည်မှန်းရင်းစက်ခွက်ကို မချွတ်မယွင်း ဖောက်ထွင်း ထိမှန်ခြင်းကဲ့သို့ အာရုံ၏ သာမည်လက္ခဏာ ဝိသေသလက္ခဏာတို့ကို မချော် မချွတ် ဖောက်ထွင်း သိမြင်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။(ခ)ဆီမီးကဲ့သို့ အာရုံကို လင်းလင်းဖော်ပြခြင်း (အာရုံ၏ သဘောကို ဖုံးကွယ်တတ်သည့် မောဟ အမှိုက်မှောင်ကို ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်း) ကိစ္စရသ ရှိ၏။ (ဂ)တောဒုပ်အလယ်၌ မျက်စိလယ်လမ်းမှား ဒုက္ခများနေသူကို လမ်းမှန်ကို ညွှန်ပြသော ယောဂျားကဲ့သို့ အာရုံ၌ မတွေ့ဝေသော သဘောပင် ဖြစ်သည်ဟု ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း (သဘာဝ)ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။(တနည်း)အာရုံ၌ တွေ့ဝေမှု မောဟ၏ ကင်းရှင်းခြင်းအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သည့်(ဖလ) ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (ဃ) သမာဓိလျှင် နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (တနည်း)သစ္စာ လေးပါးလျှင် နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။

(၅) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံပါရှိလျက် ကိုယ်ရောစိတ်ပါ သူတပါးတို့ အကျိုးဖြစ်ကြောင်း စီးပွါးကောင်းတို့ကို အားထုတ်ခြင်းဝီရိယသည် ဝီရိယပါရမီမည်၏၊ (အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည့် အကြောင်းကို ပါဠိလို"ဟိတ"၊ မြန်မာလို"အစီးအပွါး"ဟူ၍ ခေါ်သည်)၊ ထိုဝီရိယ ပါရမီသည် (က)အားထုတ်ခြင်း(အဆင်းရဲခံခြင်း)လက္ခဏာရှိ၏။ (ခ) မိမိနှင့် ဖြစ်ဖော် ဖြစ်ဖက် တရားတို့ကို ကုသိုလ်မှ၌ ရောရဲရဲ မရှိအောင် ထောက်ပံ့အားပေးခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။(ဂ)ကုသိုလ်မှတို့၌ဆုတ်နစ်တတ်သော ထိနမိဒ္ဓတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ မဆုတ်နစ်သော သဘောပင်ဟု ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (ဃ)သံဝေဂဉာဏ်(တနည်း)ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုရှစ်ပါးလျှင် နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။

(ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရဏ အပါယ ဘေးတို့ကို တွေးရှံ့ကြောက်လန့်သည့် သြတ္တပ္ပပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏ်ကို သံဝေဂဉာဏ် ဟူ၍ ခေါ်သည်။)

ဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထု ၅စ်ပါးဟူသည်ကား....

"ကမ္မ မဂ္ဂ၊ ဂေလည၊ ဝိဏ္ဏ လေးနှစ်လီ။
ဝိရာရမ္ဘ၊ ဝတ္ထုပြု၊ အဋ္ဌ မှတ်လေ၍"—

ဟူသော မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပရမတ္ထသရူပ (ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းလာ) လင်္ကာအတိုင်း ..နဝ ကမ္မနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါး၊ ခရီးသွားခြင်းနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါး၊ မမာမကျန်းမှုနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါး၊ ဆွမ်းနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါးဟူ၍ ဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထု = (ဝိရိယစိုက်ထုတ်ကြောင်း) ၅စ်ပါးကို သိရာ၏။ ထိုတွင်–

နဝကမ္မနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါးဟူသော်ကား....(၁)ငါသည် သင်္ကန်းချုပ်ခြင်းစသော နဝကမ္မကို ပြုလုပ်ရလိမ့်ဦးမည်၊ ထိုသို့ နဝကမ္မ ပြုလုပ်ခန့်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းနိုင်ဖို့ မလွယ်ကူပေ၊ ယခုကပင် ကြိုတင်၍ ကြိုးစားထားနှင့်အံ့ ဟု ဆင်ခြင်ခြင်းတပါး။(၂) နဝကမ္မကို ပြုလုပ်ပြီးသောအခါ၌လည်း "ငါသည် နဝကမ္မကို ပြုလုပ်ပြီးလေပြီ၊ထိုသို့ နဝကမ္မကို ပြုလုပ်နေစဉ်တုန်းက မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမကို လုံးဝ နှလုံးမသွင်းနိုင်ခဲ့ပေ၊ ယခုမှပင် အတိုးချ၍ ကြိုးစား အားထုတ်ရပေတော့အုံ"ဟု ဆင်ခြင်ခြင်းတပါး၊ ၅ဏ်နှစ်ပါးတို့ ဖြစ်သည်။

ခရီးသွားမှုနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါးဟူသော်ကား....(၁) ခရီးသွားရမည်ဖြစ်လျှင် "ငါသည်ခရီးသွားရလိမ့်ဦးမည်၊ထိုသို့ ခရီးသွားရသောအခါ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းနိုင်ဖို့ မလွယ်ကူပေ၊ယခုကပင် ကြိုတင်၍ကြိုးစားထားနှင့်အံ့"ဟူ၍ ဆင်ခြင်ခြင်းတပါး။ (၂) ခရီးသွားပြီးသော အခါ၌လည်း "ငါသည် ခရီးသွားပြီးခဲ့ပြီ၊ ထိုသို့ ခရီးသွားနေစဉ်တုန်းက မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အဆုံးအမကို လုံးဝ နှလုံးမသွင်းနိုင်ခဲ့ပေ၊ ယခုမှပင် အတိုးချ၍ ကြိုးစား

အားထုတ်ရပေတော့အုံ့" ဟူ၍ ဆင်ခြင်ခြင်း တပါး၊ ဤ နှစ်ပါးတို့ ဖြစ်သည်။

မမာမကျန်းမှုနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါး ဟူသော်ကား····(၁) အနည်းငယ်မျှ မမာမကျန်း ဖြစ်လာသောအခါ "ငါ့မှာ အနာရောဂါ အနည်းငယ် ရောက်လာလေပြီ၊ ထိုအနာ ရောဂါ တိုးပွါးမည်ဆိုလျှင် တိုးပွါးဘို့ရန် အကြောင်းရှိ သည်၊မတိုးပွါးခင် ယခုကကြိုတင်၍ ကြိုးစားအားထုတ်အုံ့" ဟု ဆင်ခြင်ခြင်းတပါး။ (၂) နာလံထစအခါ "ငါသည် နာလံထစ မကြာသေးလှပေ၊ ရောဂါဟောင်း ပြန်ပေါ် လာမည်ဆိုက ပေါ်နိုင်သော အကြောင်းရှိသည်၊ အနာ ဟောင်း မပေါ်လာမီ ယခုကပင် ကြိုးစားအားထုတ်အုံ့" ဟု ဆင်ခြင်ခြင်းတပါး၊ ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။

ဆွမ်းနှင့်စပ်၍ နှစ်ပါးဟူသော်ကား···· (၁) ဆွမ်း လုံလောက်စွာ မရသောအခါ"ငါသည် ဆွမ်းခံရှာမှ ဆွမ်း လုံလောက်အောင် မရခဲ့ချေ၊ အနည်းငယ်သာ စားသုံးရ သဖြင့် ခန္ဓာကိုယ် ပေါ့ပါးကြွရှိခိုင် ထိုနမိုဒ္ဓမနှိပ်စက်နိုင် သဖြင့်အလုပ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိပေသည်၊ယခုပင်အားထုတ်အုံ့" ဟု ဆင်ခြင်ခြင်းတပါး။ (၂) ဆွမ်းလုံလောက်စွာရသော အခါ"ငါသည် ဆွမ်းခံရှာမှ ဆွမ်းလုံလောက်စွာ ရခဲ့သည့် အတွက် အားရှိကြီးခိုင် အလုပ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိသည်၊ ယခုပင် အားထုတ်အုံ့"ဟု ဆင်ခြင်ခြင်းတပါး၊ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။

ဤ ရှစ်ပါးသော(ဝိရိယအားထုတ်ဖြစ်အောင်)ဆင်ခြင် ခြင်းတို့ကို ဝိရိယာရမ္ဘဝတ္ထု၊ရှစ်ပါးဟု ခေါ်သည်။

(ဤ ရှစ်ဌာနမှာပင် နဝကမ္မပြုလုပ်ပြီးစ ခရီးသွားပြီးစ နာလံထစ ဆွမ်းလုံလောက်စွာ မရသောအခါတို့၌"ပင်ပန်း လှသေးသည်၊ အိပ်ဦးမှပဲဟူ၍ဌင်း၊ နဝကမ္မပြုလုပ်ရန် ရှိသောအခါ ခရီးသွားရန်ရှိသောအခါတို့၌ ပင်ပန်းလိမ့် ဦးမည်၊အိပ်ဦးမှပဲဟူ၍ဌင်း၊အနာရောက်စအခါ အားနည်း

လှသေးသည်၊ အိပ်ဦးမှပဲဟူ၍ဌင်း၊ ဆွမ်းလုံလောက်စွာ ရသောအခါ ဗိုက်လေးလှသေးသည်၊ အိပ်ဦးမှပဲဟူ၍ဌင်း အလွဲ်လွဲ အမှားမှား ကုသိုလ်တရားကို အားမထုတ် ဖြစ်အောင် စဉ်းစားခြင်း ရှစ်မျိုးကိုကား "ကုသီတဝတ္ထု" ရှစ်ပါး အပျင်းပွါးကြောင်းရှစ်ပါးဟူ၍ ခေါ်သည်)။ ။ ဤ အာရမ္ဘဝတ္ထု ရှစ်ပါး ကုသီတဝတ္ထု ရှစ်ပါးတို့ကို ဒီဃနိကာယ်၊ပါထိကဝဂ်၊ ၁၀-သံဂီတိသုတ်၌ ဟောတော်မူသည်။

(၆) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံ ပါရှိလျက် သတ္တဝါသံ၀ါရတို့၏ အပြစ်များကိုသည်းခံခြင်း(တရား ကိုယ်အားဖြင့် သည်းခံသော အခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သည့် အဒေါသ ရှေ့ဆောင်သော စိတ်စေတသိက်အစု) သည် ခန္တီပါရမီ မည်၏။ ထိုခန္တီပါရမီသည် (က) သည်းခံခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။(ခ) အလို ရှိအပ် တောင့်တအပ်သည့် ဌဋ္ဌအာရုံ အလိုမရှိအပ် မတောင့်တ အပ်သည့် အနိဋ္ဌအာရုံ နှစ်မျိုးစုံကိုပင် လွမ်းမိုးနိုင်နင်းခြင်းကိစ္စ ရသ ရှိ၏၊ (ခန္တီတရား လက်ကိုင် မရှိသူသည် ဌဋ္ဌအာရုံနှင့် တွေ့ကြုံ သောအခါ လောဘဘက်သို့ ပါသွား၍၊ အနိဋ္ဌအာရုံနှင့် တွေ့ကြုံ သောအခါ ဒေါသဘက်သို့ပါသွားတတ်သည်၊ ထိုသူကို ဌဋ္ဌအနိဋ္ဌ အာရုံတို့က လွမ်းမိုးနိုင်နင်းအပ်သူ (အနိုင်ခံရသူ) ဟူ၍ ဆိုရလေ သည်။ ခန္တီတရားလက်ကိုင်ရှိသူမှာ ဌဋ္ဌအနိဋ္ဌအာရုံတို့နှင့် တွေ့ကြုံ သောအခါ လောဘ ဒေါသဘက်သို့မပါ ကြုံ့ကြုံ့ခံနိုင်သည်၊သို့ရ ကား ခန္တီတရားက ဌဋ္ဌအနိဋ္ဌအာရုံတို့ကို လွမ်းမိုးနိုင်နင်းသည်ဟု ဆိုရလေသည်။) (ဂ) ဌဋ္ဌအနိဋ္ဌအာရုံတို့ကို မိမိအပေါ်သို့ တက် ရောက်နေစေနိုင်သောသဘော (နေ့ခွင့်ပေးနိုင်သောသဘော) ဟူ၍ ယောဂီတို့၏ဉာဏ်၌ ထင်မြင်သောအခြင်းအရာ ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန် ရှိ၏၊ (တနည်း)မဆန့်ကျင်သောသဘောဟု ယောဂီတို့၏ဉာဏ်၌ ထင်သောအခြင်းအရာရှိ၏။ (ဃ) အမှန်အတိုင်း သိမြင်ခြင်းလျှင် နီးစွာသောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။

(၇) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံ ပါရှိသည့် မိမိ၏ ဝန်ခံကြိုစည်ချက်ကို မပျက်ကွက် မချွတ်ယွင်း စေခြင်းသဘောသည် သစ္စာပါရမီ မည်၏။ (ဤသစ္စာပါရမီအရ ဝိရတိစေတသိက် စေတနာစေတသိက် ပညာစေတသိက်တို့ကို အရာအားလျော်စွာ တရားကိုယ် ကောက်ယူရသည်။) ထိုသစ္စာ ပါရမီသည် (က) မချွတ်ယွင်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ (ခ) ဟုတ်မှန် တိုင်းသောသဘောကို ထင်စွာပြခြင်း ကိစ္စ ရသ ရှိ၏။(ဂ) ချိုမြိန် ကောင်းမြတ် သာယာအပ်သော သဘောဟု ယောဂီတို့၏ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိ၏။ (ဃ) ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံးပါး၏ စင်ကြယ်ခြင်းလျှင် နီးကပ်သောအကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။

(၈) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံ ပါရှိသည့် မတုန်မလှုပ် ကုသိုလ်မှုတို့ကို ဆောက်တည်ခြင်း (ထိုသို့ ဆောက်တည်သော အခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်သော စိတ်စေတသိက် တရားစု)သည် အဓိဋ္ဌာနပါရမီ မည်၏။ ထိုအဓိဋ္ဌာနပါရမီသည် (က) ဗောဓိသမ္ဘာရမည်သော သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်၏ အဆောက်အဦ ဖြစ်သည့် ပါရမီစာဂ စရိယတရားတို့၌ ကြိုကြိုခိုင်ကျည် တည်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။(ခ) ထိုဗောဓိသမ္ဘာရတရားတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခြင်း ကိစ္စရသ ရှိ၏။(ဂ) ထိုဗောဓိသမ္ဘာရတရားတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ရန်ကိစ္စ၌ မတုန် မလှုပ်သော သဘောဟူ၍ ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။(ဃ) ဗောဓိသမ္ဘာရတရားများလျှင် နီးကပ်သော အကြောင်းပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။

(၉) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံ ပါရှိလျက် သတ္တဝေလောက၏ စီးပွါးချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်တတ် သော(တရားကိုယ်အားဖြင့်)အများပါဒ အမည်ရသည့် အဒေါသ စေတသိက်သည် မေတ္တာပါရမီ မည်၏။ ထိုမေတ္တာပါရမီသည် (က)သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါးကို လိုလားသောအခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်ခြင်း (လိုလားခြင်း) လက္ခဏာ ရှိ၏။ (ခ) လိုလားသည့် အတိုင်းပင် စီးပွါးကို ရှက်ဆောင်ခြင်း ကိစ္စရသ ရှိ၏။ (တနည်း)

မျက်ကြုတ်ကိုးပါး ရန်ပြုံးကိုးပါးကို ပယ်ရှားခြင်းကိစ္စ ရသ ရှိ၏။ (ဂ) အေးမြသောသဘောဟူ၍ ယောဂီတို့၏ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပ္ပန္နာန်ရှိ၏။ (ဃ) သတ္တဝါတို့ကို ချစ်နှစ်သက်ဖွယ်အနေဖြင့် ကြည့်ရှုခြင်းလျှင် နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။ (သတ္တဝါတို့ကို မုန်းဖွယ်အနေဖြင့် ကြည့်ရှုလျှင် မေတ္တာတရား မပွါးနိုင်ပေ။)

(၁၀) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံပါရှိ၍ အလိုရှိအပ် မရှိအပ်သည့် သတ္တဝါသမ္မိုရတို့၌ ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းကို ပယ်ဖျောက်လျက် အညီအမျှဖြစ်ခြင်း (ထိုအခြင်းအရာ ဖြင့်ဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တတာစေတသိက်)သည် ဥပေက္ခာပါရမီ မည်၏။ ထိုဥပေက္ခာပါရမီသည် (က)မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ် အခြင်းအရာဖြင့်ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ (ခ)အညီအမျှကြည့်ရှုခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။ (ဂ) မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းကို ငြိမ်းစေတတ်သော သဘောဟူ၍ ယောဂီတို့၏ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပ္ပန္နာန် ရှိ၏။ (ဃ)ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိမှုကို ဆင်ခြင်ခြင်း (ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်)လျှင် နီးကပ်သောအကြောင်း ပဒဋ္ဌာန် ရှိ၏။

ဤပါရမီဆယ်ပါး၏တရားကိုယ်ကို ဖော်ပြရာ၌ ပါရမီ တိုင်းမှာပင် "မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံပါရှိ" ဟူသော ဝိသေသနစကားကို အဦးပလွင်ခံ၍ ရေးသားဖော်ပြခြင်းမှာ ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများ၏ သန္တာန်၌ ထိုမဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံပါရှိ၍ ဖြစ်ပွါးသော ဒါနမှု သီလမှု အစရှိသည် ကိုသာ ပါရမီအမည်ရသောကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။

ပါရမီဆယ်ချက်၊ တရားနက်၏ လေးဘက်လေးတန်၊ သဘောမှန်ကို၊ ဖန်ဖန်စေ့ဝှ၊ ဉာဏ်စက္ခုဖြင့်၊ ကြည့်ရှုဝေဖန်၊ ကိုယ့်သန္တာန်၌၊ မကျန်စေရ၊ ဖြစ်စေမှုလျှင်၊ ဒုက္ခငြိမ်းမည့် ကေန်တည်း။

(၆) ဝါရမီတို့၏ အကြောင်းတရားများ

"ထိုပါရမီတို့၏ အခြေခံအကြောင်းတို့ကား အဘယ်တရားများ ဖြစ်ပါသနည်း" ဟု မေးသော်....

(က) အဘိနိဟာရ၊

(ခ) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်၊

(ဂ) ဗုဒ္ဓဘူမိတရားလေးပါး၊

(ဃ) အဇ္ဈာသယဓာတ်ကောင်း (၁၆) ပါး၊

(င) မလွှဲခြင်းစသည်၌ အပြစ်,လွှဲခြင်းစသည်၌ အကျိုးကို ဆင်ခြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များ၊

(စ) အခြေအရံအကြောင်းတို့နှင့်တကွသော စရဏ (၁၅) ပါး အဘိညာဉ် (၅) ပါး—

ဤတရားတို့သည် ပါရမီတို့၏အခြေခံအကြောင်းတရားများ ဖြစ်ပါသည်ဟု အကျဉ်းချုပ်ဖြေဆိုရာ၏။

အကျယ်အားဖြင့် ဖြေဆိုသော်ကား....

(က) အဘိနိဟာရ

(အဘိ = သမ္ဘည္ဘတဉာဏ်သို့ ရှေးရှု၊ နိဟာရ = စိတ်ကို ပို့ဆောင်ခြင်း၊ သမ္ဘည္ဘဘုရားဖြစ်ရန် ဆုပန်ခြင်းဟု ဆိုလို သည်။)

အောက်ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓပြုဒဒုလ္လဘ အခက်ခဲ၌ လာရှိသည့် ဗျာဒိတ်ရကြောင်း အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့ကို ပြန်လည် စဉ်းစား ဆင်ခြင်ရာ၏။ထို ဗျာဒိတ်ရကြောင်း အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့ စုပေါင်းပြည့်စုံသော (သုမေဓာဘဝကဲ့သို့သော) ဘဝသို့ရောက်ရှိသောအခါ သုမေဓာ ပညာရှိကဲ့သို့သော အလောင်းတော်ကြီးတို့၏ စိတ်သန္တာန်၌ ထို အင်္ဂါရှစ်ပါးပြည့်စုံမှု၏ လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းချက်အရ မည်သူ ကမျှ အကြံပေးနေရသည် မဟုတ်ပဲ—

"ငါသည် ကိုယ်စွမ်းဖြင့် သံသရာပင်လယ်ကြီးကို ကူးမြောက်ပြီးလျှင်၊ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း ဆယ်တင်ပေအုံ့။ ကိုယ်စွမ်းဖြင့် သံသရာနှောင်အိမ်ကြီးမှ လွတ်အောင် အားထုတ်ပြီးလျှင်၊ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း လွတ်မြောက်စေအုံ့။ ကိုယ်တိုင်က ဒုန္ဒြေတို့ကို ယဉ်ကျေးအောင် အားထုတ်ပြီးလျှင်၊ဝေနေယျတို့ကိုလည်း ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမအုံ့။ ကိုယ်တိုင်က ကိလေသာအပူ ငြိမ်းအောင် အားထုတ်ပြီးလျှင်၊ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း ငြိမ်းစေအုံ့။ ကိုယ်တိုင်က နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အသက်သာဆုံးတရားကိုရအောင် အားထုတ်ပြီးလျှင်၊ ဝေနေယျတို့ကိုလည်းတို့ တရားကို ရစေအုံ့။ ကိုယ်တိုင်က ဝဋ္ဌသုံးပါးမီးတောက်ကြီးများ ငြိမ်းအောင် အားထုတ်ပြီးလျှင်၊ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း ငြိမ်းစေအုံ့။ ကိုယ်တိုင်က ကိလေသာမြို့စင်ကြယ်သူဖြစ်အောင် အားထုတ်ပြီးလျှင်၊ဝေနေယျတို့ကိုလည်း စင်ကြယ်စေအုံ့။ကိုယ်တိုင်က သစ္စာလေးပါးကို သိအောင် အားထုတ်ပြီးလျှင်၊ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း သိစေအုံ့။ (အချုပ်အားဖြင့်—ငါသည် ဘုရားဖြစ်အောင် အားထုတ်ပြီးလျှင် ဝေနေယျတို့ကို ကယ်တင်အုံ့။)"–

ဟူ၍ သမ္ဗညုဘုရား ဖြစ်လိုသည့် မဟာကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်များ တရိပ်ရိပ် တဖွားဖွား ဖြစ်ပွါး၍ လာလေသည်၊ ထိုသို့ သမ္ဗညုဘုရားဖြစ်ရန် ဆုပန်သည့် မဟာကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်များကို အဘိနီဟာရ ကုသိုလ်ကြီးဟူ၍ ခေါ်သည်။ ထိုအဘိ-နီဟာရ ကုသိုလ်ထူးကြီးသည် ပါရမီဆယ်ပါးလုံး၏ အခြေခံ အကြောင်းရင်းကြီးဖြစ်သည်။

မှန်၏····ထို အဘိနီဟာရ ကုသိုလ်ထူးကြီး ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ကြောင့်ပင် အလောင်းတော်ကြီးများမှာ နိယတဗျာဒိတ်ကို ရရှိခြင်း၊ရရှိပြီးနောက် ကိုယ်ပိုင်ဥာဏ်ဖြင့် ပါရမီတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ဆောက်တည်ခြင်း၊ အထွတ်အထိပ်ရောက် ဖြည့်ကျင့်ခြင်းများ အစဉ်သဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကြလေသည်။

ထို အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ထူးကြီးသည် (က)သမ္မာညူတဉာဏ်၌ စိတ်ကိုထားခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ (ခ) ငါသည် သမ္မာညူဘုရား ဖြစ်ပြီးလျှင် သတ္တဝါတို့၏ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော စီးပွါးချမ်းသာ တို့ကို ပြီးစေနိုင်ရပါလို၏၊ရွက်ဆောင်နိုင်ရပါလို၏ဟု တောင့်တ ခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။ (ဂ) ဗောဓိသတ္တာရ တရားတို့၏ အခြေခံ အကြောင်းရင်းတရားကြီးဟူ၍ ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်၌ ထင်မြင်ခြင်း ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။ (ဃ)မဟာကရုဏာလျှင် (တနည်း၊ နောက်၌ ပြဆိုလတ္တံ့သော ဥပနိဿယ အကြောင်းထူးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းလျှင်) နီးကပ်သော အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ရှိ၏။

၅၂ အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ထူးကြီးကို မကြံစည်နိုင်သည့် ဘုရား ကျေးဇူးများကိုလည်း နှိုင်းယှဉ်၍ မရသည့် သတ္တဝေလာက၏ အစီး အပွါးကိုလည်း ရည်ရော်၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ခပ်သိမ်းသော ပါရမီ စာ၁ စရိယ တရားစု၏ မူလ အကြောင်းရင်းကြီး ဟူ၍လည်း၊ အလွန်ကောင်းမြတ်၍ မနှိုင်းအပ်သော အစွမ်းသတ္တိနှင့် ပြည့်စုံ သည့် ကုသိုလ်ထူးကြီးဟူ၍လည်း မှတ်ယူအပ်၏။ သတ္တိထူးရှိပုံကို အမြက်မျှ ပြဆိုရသော်—

ယင်းသည့် အဘိနိဟာရကုသိုလ်ထူးကြီး ဖြစ်ပေါ်လာသည်နှင့် တပြိုင်နက်ပင် အလောင်းတော်သူမြတ်သည် သမ္မာညူတဉာဏ်ကို ရဘို့ရန် ပဋိပတ် နယ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက် သက်ဆင်း လာသူ မည်တော့သည်ပြင်၊ ယင်းအဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ရှင် အလောင်း တော်သူမြတ်မှာ မြေလက်ခတ်မလွဲ ဘုရားအဖြစ်ကို ဧကန် ရမည် ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ၅ကုသိုလ်ထူးကြီးသို့ ရောက်ပြီး ရပြီးမှ နောက်သို့ပြန်ဆုတ်ခြင်း (ဆုတမျိုးပြောင်းလဲတောင်းခြင်း) မရှိ သောကြောင့်လည်း ဗောဓိသတ္တ = ဘုရားအလောင်းတော်ဟူသော အမည်ကို ရလေတော့သည်။ (၅ကုသိုလ်ကြီး မဖြစ်သေးသမျှ ဘုရားအလောင်း မမည်နိုင်သေး။) ထိုအချိန်မှစ၍ အလောင်း တော်သူမြတ်အား သမ္မာညူတဉာဏ်ကို ရလိုသည့် စိတ်ထားနှင့် ပါရမီ စာ၁ စရိယတို့ကို အထွတ်အထိပ်ရောက် ဖြည့်စွမ်းနိုင်သည့် စွမ်းရည် သတ္တိများ တည်ရှိလေတော့သည်။ ထို အဘိနိဟာရ

ကုသိုလ်ရှင် ဖြစ်သောကြောင့်ပင် သုမေဓာ ရှင်ရသော့သည် သမ္မာသမ्बုဒ္ဓဘုရား၏ ရှေပြေးနိမိတ်ဖြစ်သည့် သယမ္ဘူဉာဏ် ခေါ်ရသည့် ပါရမီပရိစယဉာဏ်တော်ဖြင့် ပါရမီတော်တို့ကို မချုတ်မယွင်း အမှန်အတိုင်း ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင် ဆောက်တည်၍ လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာအောင် ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေပြီ။

ထို အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ထူးကြီးမှာလည်း—

(၁) ပစ္စယအကြောင်း လေးပါး၊

(၂) ဟေတုအကြောင်း လေးပါး၊

(၃) အားစွမ်းလေးပါးတို့ ရှိပြန်သည်။ ထိုတွင်—

(၁) **ပစ္စယအကြောင်း**(အထောက်အပံ့အကြောင်း) လေးပါးဟူသော်ကား....

(၁) ဘုရားဆုပန်မည့်အမျိုးကောင်းသား ယောက်ျားမြတ်သည် သက်တော်ထင်ရှားရှိသော ဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် ကြီးစွာသော ဘုရားအာနုဘော်ဖြင့် ပြာဋိဟာရမှုပြုတော်မူသည်ကို ကိုယ်တိုင် ဖူးမြင်ရသောအခါ "သမ္မာသမ्बုဒ္ဓတော်သည် အာနုဘော်ကြီးစွာ့တကား....၊သမ္မာသမ्बုဒ္ဓကိုရတော်မူခြင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့အံ့ဖွယ်ထူးကဲသော သဘောရှိပေသည်၊မကြာခင်ကနှင်သော အာနုဘော်လည်းရှိတော်မူပေသည်"ဟုဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ထို ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်ဖြစ်သည့် ဘုရားအာနုဘော်ကို အကြောင်းပြု၍ သမ္မာသမ्बုဒ္ဓ၌ စိတ်ညွှတ်တတ်သည်။

(၂) ကိုယ်တိုင်ပင် မမြင်ရသော်လည်း "မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဤသို့ ဤသို့သော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေ၏" ဟု သူတပါးတို့ထံမှ တဆင့်စကား ကြားရသည်ကို အကြောင်းပြု၍ လည်း သမ္မာသမ्बုဒ္ဓ၌ စိတ်ညွှတ်တတ်သည်။

(၃) မြတ်စွာဘုရား၏အာနုဘော်ကို ကိုယ်တိုင်လည်း မမြင်ရ, သူတပါးထံမှလည်း မကြားရဧစ်ကာမူ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား

အပ်သည့် ဘုရားအာနုဘော်နှင့်စပ်သော တရားကို ကြားရနာရ၍ လည်း သမ္မာညတဉာဏ်၌ စိတ်ညွှတ်တတ်သည်။

(၄) ရှေအကြောင်းသုံးပါးမရှိပဲလည်း ဘုရားဆုပန်လိုသော အမျိုးကောင်းသားကိုယ်တိုင်က အလွန်မြင့်မြတ်သော နှလုံးသွင်း ဓာတ်ခံရှိသည့်အတွက် "ငါသည် ထိုမြတ်စွာဘုရားတို့၏ အနွယ် အဆက် ပဝေဏီစဉ်လာ ဓမ္မတာကို မကွယ် မပျောက်အောင် စောင့်ရှောက်ပေအုံ" ဟု အလွန်အလွန်တရားကို ရှိသေကော်ရော် ပူဇော်လျက် ထိုဓမ္မဂရုစိတ်ကို အကြောင်းပြု၍ သမ္မာညတဉာဏ်၌ စိတ်ညွှတ်တတ်သည်။ ထို့ကြောင့်—

၁။ သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်၏ အာနုဘော်ကို ကိုယ်တိုင် ဖူးမြော်ရခြင်း၊ (သို့မဟုတ်)

၂။ ကိုယ်တိုင်ဖူးရသူ တပါးသူထံမှ တဆင့်စကားကြားရခြင်း၊ (သို့မဟုတ်)

၃။ ဘုရားအာနုဘော်နှင့် စပ်သော တရားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသည်ကို ကြားနာရခြင်း၊ (သို့မဟုတ်)

၄။ ကိုယ်တိုင်က အလွန်မြင့်မြတ်သည့် အဗျာသယဓာတ်ခံ ရှိ၍ ဓမ္မဂရုစိတ်ကို မွေးမြူခြင်း—

ဤလေးပါးသည် အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ထူးကြီး၏ ပစ္စယအကြောင်း (အထောက်အပံ့အကြောင်း) မည်၏။

(၂) **ဟေတုအကြောင်း** (တိုက်ရိုက် ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း) လေးပါးဟူသော်ကား....

(၁) ဘုရားဆုပန်မည့် မင်းယောက်ျားသည် ရှေးရှေး ဘုရားရှင်တို့အထံ၌ ဒေမိကာရ = (အထိကရ) ကုသိုလ်ထူးများကို ပြုခဲ့ဘူးခြင်းဟူသော **ဥပနိဿယသမ္ပဒါ**။ (၂)ပင်ကိုယ် ပကတိအားဖြင့် ကရုဏာဓာတ်ခံ ကြီးမားခြင်း, မိမိအသက်ကိုပင်စွန့်၍ သတ္တဝါတို့၏ဒုက္ခကို ပယ်ရှားလိုခြင်းဟူသော **ကရုဏာသမ္ပဒါ**။(၃)မိမိ

အလိုရှိအပ်သည့် ဘုရားအဖြစ်ကြီး ပြီးစီးအောင်မြောက်သည့်တိုင်အောင် အလွန်ကြာမြင့်စွာ အားထုတ်ရသော်လည်း ဝဋ္ဋဒုက္ခနှင့် ဘက္ခ သတ္တဝါတို့ အစီးအပွါးအလို၌ ခဲယဉ်းလှသော အကျင့်တို့ကို ကျင့်ရခြင်းတို့မှ **မငြီးငွေ့ခြင်း** (စိတ်မပျက်ခြင်း)မကြောက်ရွံ့ခြင်းဟူသော **ဥဿာဟသမ္ပဒါ**(၊၊၊၊)အစီးအပွါးမဲ့မှ မြစ်တားရှိ အစီးအပွါးနှင့် ယှဉ်စေသည့် မိတ်ဆွေကောင်းကို ပေါင်းသင်းမိခြင်း တည်းဟူသော **ကလျာဏမိတ္တတာ**—ဤလေးပါးတို့ဖြစ်သည်။ (ဤဟေတုအကြောင်း လေးပါးကြောင့် ဘုရားဆုကို မပန်နိုင်ခြင်းဖြစ်၏၊ ဤ အကြောင်းလေးပါး မရှိလျှင် ဘုရားဆုကို မပန်နိုင်။)

ထိုလေးပါးတို့တွင် (၁) အမှတ်ပါ ဥပနိဿယသမ္ပဒါဟူသည်ကား....အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့အထံ၌ စိတ်ဖြင့်ဝင်းနှတ်ဖြင့်ဝင်း ဘုရားဖြစ်ရန် ဆုပန်ခဲ့ဘူးသည်၊(ဘုရားဆုရေပေါင်း မည်မျှဟူ၍ အပိုင်းအခြားမလာရှိပေ။) ထို့ကြောင့်ပင် အလောင်းတော်သူမြတ်၏ အလိုတော် အစ္ဆာသယ ဓာတ်သည် သမ္ဘဏ္ဍုတဘုဏ်ဘို အမြတစေ ညွှတ်ကိုင်းလျက် ရှိနေသည်၊ သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါးကို ကျင့်ဘို့ရန်လည်း အမြဲပင်ညွှတ်ကိုင်းလျက်ရှိနေသည်။ ယင်းသို့ ဥပနိဿယသမ္ပဒါတရား ထင်ရှားရှိမှကြောင့်ပင် ဘုရားအလောင်းများမှာ(၁)ပစ္ဆေကဗောဓိလောင်း,သာဝကဗောဓိလောင်းတို့ထက် ထူးကဲသာလွန်သော ဇုန္ဒြေနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ (၂) ထိုသူတို့ထက် ထူးကဲစွာ သူတပါး၏အကျိုးကို ကျင့်နိုင်ခြင်း၊ (၃) ထိုသူတို့ထက် ထူးကဲစွာ သူတပါး၏အကျိုးကို ကျင့်ခြင်း၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်ခြင်း၊ အကြောင်း ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သိသော ဌာနာဌာနကောသလ္လဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းများ ဖြစ်ရသည်။ (ဤသုံးချက်ကို ထောက်ဆ၍ အလောင်းတော်ကြီးများ၏ ရှေးရှေးဘုရားတို့ထံ၌ ကုသိုလ်ထူး ဆည်းပူးခဲ့ဘူးကြောင်းကို သိရာ၏။)

(၂၊၊၊) အမှတ်ပါ ကလျာဏမိတ္တတာအရ ဘုရားအလောင်း ပေါင်းသင်းအပ်ခဲ့သော ကလျာဏမိတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်မှာ....

သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ဝိရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဤတရား ရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသောသူ ဖြစ်ပေသည်။

သဒ္ဓါ သီလ၊ သုတ **စာဂ**၊ ဝိရိယ သတိ၊သမာဓိ ပညာ၊ **ဤရှစ်ပြား** ၊ **ကလျာဏ** မိတ်စစ်အင်္ဂါတည်း။

ယင်းသည့် ကလျာဏမိတ်ဆွေသည် ကိုယ်တိုင်က **သဒ္ဓါ**တရား နှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉာဏ်**တော်၊**ကံ-ကံ**၏ **အကျိုး**တို့ကို ယုံကြည်၏။(**သဒ္ဓါ**တရားမရှိသူသည် **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉာဏ်** နှင့် ကံ-ကံ၏**အကျိုး**တို့ကို **မ**ယုံကြည်နိုင်။) ထိုသို့ ယုံကြည်ခြင်းဖြင့် **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉာဏ်**၏ **အကြောင်းရင်း**ဖြစ်သော **သတ္တဝါ**တို့ **အပေါ်** **အကျိုး**လိုလားခြင်း **သ**ဘောကို **မ**စွန့်ပေ။ **သီလ**နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ကြောင့် **သတ္တဝါ**တို့က ချစ်နှစ်သက်**အပ်**သူ **အ**လေးအမြတ်ပြု**အပ်** သူ ဖြစ်ပေ၏။ **သုတ**နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် **သတ္တဝါ**တို့၏ **စိ**ုးပွါး ချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်နိုင်သည့် နက်နဲသော **တ**ရား**စ**ကားကို ဟောကြားတတ်၏။ **စာဂ**တရားနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် **အ**လို နည်းသူ ရောင့်ရဲလွယ်သူ **ကိ**လေသာ **ကာ**မတို့မှ **ကင်**းဆိတ်သူ ထိုထိုသူတို့၌ **ကိ**လေသာဖြင့် **မ**ရောနှောသူ ဖြစ်ပေ၏။ **ဝိ**ရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် **သတ္တဝါ**တို့၏ **အ**စီ**းအ**ပွါး ဖြစ်ထွန်းရန် **အ**ကျင့်၌ **အ**မြဲ**အ**ားထုတ်သူ ဖြစ်၏။ **သ**တိနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် **ကု**သိုလ်တရား**တို**့၌ **အ**မြဲပင် **မ**မေ့လျော့ **မ**ပေါ့တန်သူ ဖြစ်၏။ **သ**မာ**ဓि**နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် **မ**ပြန့်လွင့်သော**စိ**တ် (**တ**ည်ကြည် သော**စိ**တ်) ရှိသူ ဖြစ်၏။ **ပ**ညာနှင့်ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် **အ**မှန်ကို **သ**ိသူဖြစ်၏။

ထိုကလျာဏမိတ်ဆွေသည် (**သ**တိဖြင့်) **ကု**သိုလ် **အ**ကုသိုလ် **တ**ရား**တို**့၏ **အ**ဖြစ်**သ**နစ် **အ**လား**အ**လာကို **စ**ဉ်း**စ**ား **ဆ**င်ခြင် ပြီးလျှင် (**ပ**ညာဖြင့်) **သတ္တဝါ**တို့၏ **အ**စီ**းအ**ပွါး ဟုတ်**မ**ဟုတ် **အ**မှန်**အ**တိုင်း **သ**ိရှိ**တ**ော်မူ**ပ**ြီး**ခ**ါ (**သ**မာ**ဓि**ဖြင့်) **တ**ည်တံ့ ကြံ့ခိုင် **သ**ော**စိ**တ်ရှိ**လ**ျက် (**ဝ**ိရိ**ယ**ဖြင့်) **သတ္တဝါ**တို့ကို**စ**ိ**ုးပ**ွါ**းမ**ှ**မ** **ပ**ယ်ရှား **အ**စီ**းအ**ပွါ**း**၌ **ဇ**ွဲ**သ**န်**သ**န် **ယ**ှဉ်**စ**ေ **အ**ား**ထ**ုတ်**စ**ေ**သ**ည်။

ဤသို့ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံသော ကလျာဏမိတ်ဆွေကို ပေါင်းသင်း အမှီပြုရသဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် မိမိ၏ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိကို ဆတက်တိုး တိုး၍တိုး၍စင်ကြယ်စေပြီးလျှင် အလွန် သန့်ရှင်းသော ဉာဏ်ပညာ အာသယခတ်ခံ အလွန်သန့်ရှင်းသောကိုယ်နှုတ်အမှုတို့၌ အားထုတ်ခြင်း ပယောဂလုံ့လနှင့် ပြည့်စုံလျက် ခွန်အားကြီးလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ပြီးလျှင် မကြာမီပင် ဗျာဒိတ်ရကြောင်း အင်္ဂါရှစ်ပါးတို့ကို တပေါင်းတည်း ပြည့်စုံစေနိုင်၍ မဟာဘိနိဟာရခေါ်သော ဘုရားဆုပန်မှုကုသိုလ်ကြီးကို ရဲရဲတောက်ပြုပြီးလျှင် ဘုရားလောင်းစစ် အဖြစ်၌ တည်လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဘုရားဆုမှ လွဲပြောင်းကာ ဆုတပါးကို မတောင်းတော့ပေ၊ ကေန်မ၌တော် ဘုရားဖြစ်ရန် မြဲသည့် နိယတ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီး ဖြစ်လေတော့သည်။

(၂၊၂)**အားကြီး** လေးပါးဟူသော်ကား....

(က) **အဋ္ဌတ္ထိကမဟာ** (ရှေးဖော်ပြပြီး ပစ္စယအကြောင်း လေးပါးတို့အနက် စတုတ္ထအကြောင်းဖြစ်သည့် ဓမ္မဂါရဝစိတ်ဖြင့် မိမိကိုယ်စွမ်းကို အမှီပြုကာ သမ္မာသမ္ဗောဓိခေါ်သော သမ္ဗညုတဉာဏ်၌ အလွန်အမင်း စိတ်ညွှတ်နေခြင်းကို ခေါ်သည်၊) ယင်း အဋ္ဌတ္ထိကမဟာဖြင့်ဘုရားအလောင်းတော်သည် မိမိကိုယ်ကို အလေးအမြတ်ပြုကာ ဟိရိတရား အမှီရလျက် ဆုတောင်း ပြည့်ဝကာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီး သမ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။

(ခ) **မဟာဟိရိမဟာ** (ရှေးဖော်ပြပြီး ပစ္စယအကြောင်းလေးပါးတို့အနက် ပဌမ ဒုတိယ တတိယ အကြောင်းတို့ကို အမှီပြုကာ သမ္ဗညုတဉာဏ်၌ အလွန်အမင်း စိတ်ညွှတ်နေခြင်းကို ခေါ်သည်၊) ယင်းဗာဟိရမဟာဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ပြင်ပလောကကို အလေးအမြတ်ပြုကာ "ငါကား ဘုရားဖြစ်နိုင်သည့် စွမ်းရည်သတ္တိများ အပြည့်အဝရှိသူ ယောက်ျားကောင်းဖြစ်သည်" ဟု တက်ကြွသော မာန်မာန အမှီရပြီးလျှင် အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ထူးနှင့်ပြည့်စုံကာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီး သမ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။

(၈) **ဥပနိဿယမလ၊** (ရှေးဖော်ပြပြီး ဟေတုအကြောင်းလေးပါးတို့အနက် ပဌမအကြောင်းဖြစ်သည့် ဥပနိဿယသမ္ပဒါကို အခြေခံအကြောင်းပြု၍ သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်၌ အလွန်အမင်းစိတ်ညွှတ်နေခြင်းကို ခေါ်သည်၊) ယင်း ဥပနိဿယမလဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထက်မြက်သောဇာနေ့ သန့်ရှင်းသော ဓာတ်သဘောရှိ၍ သတိအမှီရပြီးလျှင် အဘိနိဟာရကုသိုလ်ထူးနှင့်ပြည့်စုံကာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီး သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။

(၉) **ပယောဂမလ၊** (သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်ကို ရနိုင်စေလောက်အောင် အောင်မြောက်သော လုံ့လ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ဥပနိဿယ အဓိကာရကုသိုလ်များကို တရိုတသေ အမြဲမပြတ်ပြုကျင့်ခြင်းတို့ကို ခေါ်သည်၊) ယင်း ပယောဂမလဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် စင်ကြယ်သော ကာယကံမှ ဝစီကံမှနှင့် ပြည့်စုံလျက် အဓိကာရကုသိုလ်များကို အကြားမလပ် ပြုတော်မူပြီးလျှင် အဘိနိဟာရကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီး သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။

ဤဆိုအပ်ပြီးသော ပစ္စယအကြောင်းလေးပါး ဟေတုအကြောင်းလေးပါး အားကြီးလေးပါး အကြောင်းတရားတို့ ပြည့်စုံ၍ သုမေဓာပညာရှိဘဝကဲ့သို့သော ဘဝသို့ ရောက်လာသောအခါ အလောင်းတော်သူမြတ်မှာ နိယတဗျာဒိတ် ခံယူနိုင်ကြောင်း အင်္ဂါရစ်ပါးတို့ ပေါင်းဆုံ ပြည့်စုံ၍ လာလေတော့သည်၊ ထိုအင်္ဂါရှစ်ပါး ပေါင်းဆုံ ပြည့်စုံခြင်း၏ လုံ့ဆော် တိုက်တွန်းချက်အရ ရှေးဦးပြုခဲ့သည့်အတိုင်း "ငါသည် မဆုတ်မနစ် ဘုရားဖြစ်အောင် အားသစ်ကြိုးစားပြီးလျှင် ဝေနေယျတို့ကို ကယ်တင်ပေအုံ့" ဟု၍ ဘုရားဆုပန်မှု အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်များ ဖြစ်ပွါး လာလေသည်။ ယင်း အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ကြီးသည် ပါရမီတို့၏ မူလအခြေခံ အကြောင်းရင်းကြီးဖြစ်ပေသည်။

အုံ့ဩဖွယ်ကြီးများ

အဘိနိဟာရကုသိုလ်ကြီး ဖြစ်ပွါးလာခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သူမြတ်ကြီးမှာ....(၁) သတ္တဝါတို့ကို ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ သိမ်းပိုက်ခြင်း၊(၂) စိတ်တော်အစဉ်မှာ အကုသိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့် မညစ်နွမ်းခြင်း၊ (ကိလေသာ လျှောက်လှက်၍ စိတ်ညစ်နွမ်းမှု မရှိခြင်း) (၃) အလောင်းတော်၏ အလိုဆန္ဒ ပြုသမျှ ပြောသမျှ အဝဝသည် သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါးချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်ကြောင်းများသာဖြစ်ခြင်း၊(၄)ကိုယ်တော်၏ အတွက်တာ ပါရမီစာဂ စရိယတရားများ ဆုတ်နစ်သည်မရှိ၊ အထက်အထက်ဌာနတိုးတက်ပွါးစီး ရင့်သန်ခြင်း တည်းဟူသော အုံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ဖြစ်ပွါးလာလေသည်။

ယင်း အုံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ဖြစ်ပွါးလာခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် အလွန်ကြီးမြတ်သော ကောင်းမှုအစဉ် ကုသိုလ်ရေအယဉ်နှင့် ပြည့်စုံရကား သတ္တဝါတို့၏ မြတ်သော အလှကို ခံထိုက်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ကြီး ဖြစ်ပြီးလျှင် ကုသိုလ်မျိုးကို ကြဲချရာ အသဒိသ လယ်ယာမြေကောင်းကြီး အရိုအသေ ပြုရာကြီး တခု ဖြစ်တော်မူလေတော့သတည်း။

(ခ) မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်

အဘိနိဟာရ ကုသိုလ်ထူးကြီးကဲ့သို့ပင် မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လ ဉာဏ်တို့သည်လည်း ပါရမီတို့၏ အခြေခံ အကြောင်းတရားများ ဖြစ်ကြပေသည်။ (ထို မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်တို့ကို အောက်၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။)

ယင်းသည့် မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လ ဉာဏ်တို့ကြောင့် အလောင်းတော်ကြီးများသည် ကိုယ်ကျိုးကိုမငဲ့ပဲ အမြဲပင် သူတပါး၏ အကျိုးကို အားထုတ်တော်မူနိုင်ကြပေသည်၊ လူသာမန်တို့ ပြုနိုင်ခဲသည့် အလောင်းတော်ကြီးများ၏ အကျင့်များကို ကျင့်ရသော်လည်း ပင်ပန်းသည်ဟု မရေတွက်ကြကုန်၊ ထိုတရားနှစ်ပါး ကိန်းတည်သောကြောင့်ပင် အလောင်းတော်

ကြီးများကို ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွါးခြင်း ဖူးမြော်ခြင်း ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အောက်မေ့ခြင်း စသည်ကို ပြုသောအခါတို့၌လည်း သတ္တဝါတို့၏ အဖို့ရာ စီးပွါးချမ်းသာကြောင်း ကောင်းမှုတရားများ ဖြစ်ပွါး ပြည့်စုံနိုင်သည်။

ဆက်၍ဖော်ပြဦးအုံ....အလောင်းတော်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွါးသော ထိုကရုဏာနှင့် ပညာ နှစ်ပါးတို့အနက်—ပညာကြောင့် ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်၊ ကရုဏာကြောင့် ဗုဒ္ဓကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်တော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ပညာကြောင့်ကိုယ်တော်တိုင်က သံသရာ ပင်လယ်ကြီးကို ကူးမြောက်တော်မူနိုင်၍၊ ကရုဏာကြောင့် ဝေနေယျတို့ကို ကယ်တင်တော်မူနိုင်သည်။ ပညာဖြင့် သူတပါး၏ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူသည်၊ ကရုဏာဖြင့် ထိုဒုက္ခကို ကုစားပယ်ရှားနိုင်ရန်အားထုတ်တော်မူသည်။ပညာဖြင့် ဒုက္ခ၌ ငြီးငွေ့တော်မူ၍၊ ကရုဏာဖြင့် ထိုငြီးငွေ့အပ်သည့် ဒုက္ခကိုပင် ဝေနေယျတို့ကို ကယ်တင်ရန်အတွက် သုခကဲ့သို့ ခံယူတော်မူသည်။ ပညာဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုတော်မူ၍၊ကရုဏာဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို ကယ်တင်ရန်အတွက် သံသရာဝဋ်ထဲသို့ တစဲလည်လည် ရောက်တော်မူရပြန်သည်။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ကရုဏာ ပညာတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကား များလှပေ၏။ ဤကရုဏာနှင့် ပညာ နှစ်ပါးတို့သည် ပါရမီတို့၏ အကြောင်းသာ ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်သေး၊ ဘုရားဆုပန်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကြီးများလည်း ဖြစ်ကြလေသည်။

(၈) ဗုဒ္ဓဘူမိလေးပါး

အဘိနိဟာရနှင့် ကရုဏာပညာတို့ကဲ့သို့ပင် (၁)ဥဿာဟ၊ (၂)ဥမ္မင်္ဂ၊ (၃) အဝဋ္ဌာန၊(၄) ဟိတစရိယာ ဤ လေးပါးသော ဗုဒ္ဓဘူမိတရားတို့သည်လည်း ပါရမီ၏အကြောင်းရင်း ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုတွင်—

(၁) **ဥဿာဟ** ဟူသည်ကား....ပါရမီ စာဂ စရိယတို့ကို မဆုတ်မနစ် အားသစ်ကြိုးစားခြင်း ဝီရိယတည်း။(၂)**ဥမ္မင်္ဂ**ဟူသည်

ကား....ရှေးဦးဆိုအပ်ပြီးသည့် ဥပါယကောသလ္လ ဉာဏ်ပင်တည်း။ (၃) **အဝဇ္ဇာနု** ဟူသည်ကား.... ဘုရား ဖြစ်ကြောင်း တရားတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့တည်ခြင်းတည်း။ (၄) **ဟိတစရိယာ** ဟူသည်ကား....မေတ္တာဘာဝနာနှင့်ကရုဏာဘာဝနာ ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။

ဤတရား လေးပါးတို့ကို သမ္မာသမ्बုဒ္ဓဉာဏ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓဘူမိတရားလေးပါးဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏။

(ဃ) **အဋ္ဌာသယဝေတ်ကြီး (၁၆) ပါး**

(အဋ္ဌာသယ ဟူသည် သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ လွှမ်းမိုးစိုးအုပ်၍ တည်နေသည့် ဓာတ်ခံမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအဋ္ဌာ-သယသည် ကောင်းသော အဋ္ဌာသယ မကောင်းသော အဋ္ဌာသယဟူ၍ နှစ်မျိုးပင်ရှိသည်။)

အလောင်းတော်ကြီးများမှာ ဝတ္ထုကာမ ဃရာဝါသ စသည်တို့၌ အပြစ်ကို မြင်တော်မူကြသည့်အတွက် အလောဘ စသော တရားကောင်းကြီးများ ကဲလွန်ပြီးလျှင် ထို ဝတ္ထုကာမ ဃရာဝါသ စသည်တို့မှ ထွက်မြောက်ရခြင်း အစရှိသည်၌ အမြည့်တက်ကိုင်းရှိုင်းနေသော စိတ်ရှိမှု အစရှိသည်ကို နေက္ခမ္မဋ္ဌာသယ အစရှိသည် ခေါ်သည်။ ထို အဋ္ဌာသယတို့ကား····နေက္ခမ္မဋ္ဌာသယ၊ ပဝိဝေကဋ္ဌာသယ၊ အလောဘဋ္ဌာသယ၊ အဒေါသဋ္ဌာသယ၊ အမောဟဋ္ဌာသယ၊ နိဿရဏဋ္ဌာသယဟူ၍ ခြောက်ပါး၊ ဒါနဋ္ဌာ-သယ သီလဋ္ဌာသယ အစရှိသည်ဖြင့် ဆယ်ပါးတို့ ရှိကြသည်။ ထိုတွင်—

အလောင်းတော်ကြီးများသည် နေက္ခမ္မဋ္ဌာသယဓာတ်ခံအားကြီးတော်မူကြသောကြောင့် ကာမတရား ဃရာဝါသတရားတို့၌ အပြစ်မြင်တော်မူကြသည်။ ပဝိဝေကဋ္ဌာသယဓာတ်ခံ အားကြီးတော်မူကြသောကြောင့် အပေါင်းအဖော်တို့နှင့် မွေ့လျော် ပျော်ဝင်နေမှု၌ အပြစ်မြင်တော်မူကြသည်။ အလောဘ အဋ္ဌာသယ အဒေါသ အဋ္ဌာသယ အမောဟ အဋ္ဌာသယဓာတ်ခံ အားကြီး

တော်မူကြသောကြောင့် လောဘ ဒေါသ မောဟတို့၌ အပြစ်မြင်တော်မူကြသည်။ နိဿရဏာဇျာသယဓာတ်ခံ အားကြီးတော်မူကြသောကြောင့် ခပ်သိမ်းသော ဘဝတို့၌ အပြစ် မြင်တော်မူကြသည်။ လောဘစသည်တို့၌ အပြစ်မြင်ခြင်း အလောဘစသည်တို့ လွန်ကဲခြင်းမရှိပဲ ဒါနစသော ပါရမီတို့ မဖြစ်နိုင်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဇျာသယဓာတ်ကြီး ခြောက်မျိုးတို့သည်လည်း ပါရမီတို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကုန်၏။

ထို့အတူ ဒါနဇျာသယ အစရှိသော အဇျာသယ ဓာတ်ကြီး ဆယ်ပါးတို့သည်လည်း ပါရမီတို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကုန်၏။ (ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ဆန္ဒကျင်ဘက်တရားတို့၌ အပြစ်ကိုမြင်၍ အလောဘ စသည် လွန်ကဲခြင်းကြောင့် ပေးကမ်းမှု စသည်တို့၌ အမြဲစိတ်ညွှတ်နေမှုကို ဒါနဇျာသယ စသည် ခေါ်၏။)

အလောင်းတော်ကြီးများသည် ဒါနဇျာသယ လွန်ကဲတော်မူကြသောကြောင့် ဒါန၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် မဆွေရတရား၌ အပြစ်မြင်ကြပြီးလျှင် ဒါနပါရမီကို အပြည့်အစုံ ဖြည့်တော်မူကြသည်။ သီလဇျာသယ လွန်ကဲတော်မူကြသောကြောင့် သီလ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် ဒုဿီလျခေါ်သော ဒုစရိုက်မှုတို့၌ အပြစ်မြင်တော်မူကြပြီးလျှင် သီလပါရမီကို အပြည့်အစုံ ဖြည့်တော်မူကြသည်။ ကျန်သောပါရမီတို့၌လည်း ဤနည်းအတူ သိရာ၏။

အထူးအားဖြင့် နေက္ခမ္မဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား ကာမတရား ဃရာဝါသတရား၊ ဉာဏဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား မောဟနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဝိရိယဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား ကောသဇ္ဇ = (အပျင်းထူခြင်း၊) ခန္တီအဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား အက္ခန္တီ = (ဒေါသ၊) သစ္စာအဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား မုသာဝါဒ၊ အဓိဋ္ဌာနဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား အနဓိဋ္ဌာန = (ကုသိုလ်မှတို့၌ ကြိုးကြိုးမတည်ခြင်း၊) မေတ္တာ အဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား ဗျာပါဒ၊ ဥပေက္ခာ အဇျာသယ၏ ဆန္ဒကျင်ဘက်ကား ဋ္ဌ အနိဋ္ဌလောကဓံတို့ ဖြစ်သည်။

အလောင်းတော်ကြီးများသည် ဥပေက္ခာအဋ္ဌာသယ လွန်ကဲတော်မူကြသောကြောင့် ဥပေက္ခာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည့် ဇုန္ဒ အနိဋ္ဌလောကမံ တရားတို့၌ အပြစ်မြင်တော် မူကြပြီးလျှင် ဥပေက္ခာပါရမီကို အပြည့်အစုံ ဖြည့်တော်မူကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဒါနဋ္ဌာသယ အစရှိသော အဋ္ဌာသယ ဓာတ်ဆယ်ပါးတို့သည်လည်း ပါရမီတို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကုန်၏။

(c) မလှူခြင်းစသည်၌ အပြစ်၊ လှူခြင်းစသည်၌ အကျိုးကိုဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များ

မလှူခြင်း သီလမဆောက်တည်ခြင်း အစရှိသည့် ဆယ်မျိုး၌ အပြစ်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များ, လှူခြင်း သီလဆောက်တည်ခြင်းအစရှိသည့် ဆယ်မျိုး၌ အကျိုးကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များသည်လည်း ပါရမီတို့၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကုန်၏။

(ဘုရားဆု ပန်လိုသူများ ဤအခေါ်းကို အထူးသတိပြု ကြည့်ရှုလေ့လာရာ၏။)

(ဂ) ဒါနပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံအကျယ်ကား....

လယ်ယာ ရွှေ ငွေ နွား ကျွဲ ကျွန်မိန်းမ ကျွန်ယောကျ်ားသားမယားအစရှိသည့် ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုတို့၌ ငြိကပ်တပ်မက် မစွန့်ရက်သည့် စိတ်ရှိသော သတ္တဝါတို့အဖို့ လယ်ယာအစရှိသော ထိုပစ္စည်းတို့မှာ ဝတ္ထုကာမဖြစ်သဖြင့် အများတကာ အာသာစွဲတပ် တောင့်တအပ်သော ပစ္စည်းများဖြစ်ခြင်း....ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံနေခြင်း....ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု၏ အကြောင်းဖြစ်ခြင်း....အနှစ်သာရမရှိခြင်း....ထိုပစ္စည်းတို့ကို ရရှိရေး စောင့်ထိန်းရေး အတွက် သူတဖက်သားကို ညှဉ်းဆဲမှုဖြစ်မည့် အကျိုးရမည့်ဆိုလျှင် မျက်နှာမထောက် ညှဉ်းဆဲရခြင်း....ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ ပျက်စီးသော အခါ၌လည်း သောကပရိဒေဝ စသည်များစွာ ဒုက္ခရောက်ရခြင်း....ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုတို့၌ တပ်မက်ခြင်းကို အကြောင်းပြုကာ မရှေ့ရစိတ်

ရှိသူတို့အား အပါယ်ဘုံသို့ ကပ်ရောက်ရခြင်း....ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုတို့သည် အထူးထူးအပြားပြား များစွာသော အကျိုးမဲ့ကို ရှက်ဆောင်တတ်ကုန်စွဘ်တကား၊ ထိုပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကို စွန့်ကြဲလျှဒါန်း ပေးကမ်းခြင်း ဒါနမှုတခုသာလျှင် ချမ်းသာကြောင်း ဖြစ်စွဘ်တကားဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ဒါနမှု၌ မမေ့မလျော့ခြင်း အပွမာဒတရားကို ဘုရားအလောင်း ဖြစ်သူသည် လက်ရှိထားရာ၏။

တနည်းအားဖြင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က တောင်းခံလာသည်ရှိသော် "ဤသူကား ကိုယ်ရေးအတွက် လျှိုဝှက်ရမည့် ရှက်စဖွယ် အကြောင်းကိုပင် ပွင့်လင်းစွာ ပြောကြားလာရကား ငါ့အပေါ်၌ အလွန်အကျွမ်းဝင်သူ ဖြစ်ပေ၏"ဟူ၍ရင်း....၊ "စွန့်ပစ်၍သွားရမည့် ငါ့ပစ္စည်းများကို တမလွန်လောကသို့ ပါအောင် ဤနည်းဖြင့် ယူဆောင်၍ သွားလေဟု နည်းကောင်းဥပဒေသကို ညွှန်ပြသောသူ ပါတကား"ဟူ၍ရင်း....၊ "မီးလောင်နေသည့်အိမ်မှာကဲ့သို့ သေခြင်းတရားတည်းဟူသော မရဏာမီး တည်းညီး တပြောင်ပြောင် လောကကြီးကို တောက်လောင်နေရာဝယ် ထိုမီးလောင်နေသော လောကဘုံဆောင်ထဲမှ ငါ့၏ဥစ္စာများကို မီးဘေးလွတ်အောင် ထုတ်ဆောင်ကူညီပေသော အဆွေတော်ကြီး ဖြစ်ပေသည်"ဟူ၍ရင်း....၊ "ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီးသော ထိုဥစ္စာတို့ကို မီးမကျွမ်းအောင် သိမ်းဆည်းသိုမှီးရာ နေရာကောင်းကြီးသဖွယ် ဖြစ်ပေသည်"ဟူ၍ရင်း....၊ "အလှူဒါန ကောင်းမှု၌ တကွဖြစ်ဖော် အဆွေတော်ကြီးဖြစ်သော ကြောင့်ရင်း အလွန်တရာ ရခဲလှ ထူးမြတ်လှသော ဗုဒ္ဓဘုရားကုသိုလ်ကြီးများ ပြည့်စုံကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း....အလွန်မြတ်သော ကလျာဏာမိတ်ဆွေကြီး ဖြစ်ပေသည်"ဟူ၍ရင်း ဆင်ခြင်အပ်၏။

ထို့အတူ "ဤသူသည် ငါ့ကို အလွန်မြတ်သော ကောင်းမှု၌ ချီးမွမ်းအံ့ပ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုချီးမွမ်းချက်ကို မချွတ်ကေန် အမှန်ပင်ပြုသင့်လှပေ၏"ဟူ၍ရင်း....၊ "ငါ၏အသက်ကား ကေန်ပင်ပျက်စီးလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် မတောင်းအပ်ပဲသော်လည်း ငါသည်

ပေးလှူသင့်လျှ၏၊ တောင်းအပ်သော်မူ အဘယ်ဆိုဖွယ် ရှိအုံ့နည်း၊ ဧကန်ပင် ပေးလှူသင့်သည်သာတည်း"ဟူ၍ဦးနှင်း....၊"ဒါနဗျာသယ အာဝံကြီးလှသော ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများသည် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို မရအရ ရှာ၍သော်မှလည်း ပေးလှူကြရကုန်သေး၏၊ ငါ့ကုသိုလ်ကံကြောင့်အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် အလိုလို ရောက်လာပေသည်" ဟူ၍ဦးနှင်း....၊"လှူဒါန်းခြင်းဒါနသည် သဘာဝ အစစ်အမှန်အားဖြင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးကမ်းခြင်းကို အရင်းမူသဖြင့် ငါ့အား သာလျှင် ချီးမြှောက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်"ဟူ၍ဦးနှင်း....၊ "ငါ့ကို ငါ ချီးမြှောက်အပ်သကဲ့သို့ ဤသတ္တဝါအပေါင်းကိုလည်း ငါသည် ချီးမြှောက်သင့်လှပေသည်" ဟူ၍ဦးနှင်း....၊ "အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်မရှိလျှင် အဘယ်နည်းဖြင့် ငါ၏ ဒါနပါရမီ ပြည့်နိုင်အုံ့နည်း"ဟူ၍ဦးနှင်း....၊ "အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်ပင် ငါသည် အလုံးစုံသောပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်းထားအပ်ပေသည်" ဟူ၍ဦးနှင်း....၊ "ငါ့ကို မတောင်းကြပဲ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ငါ့ဥစ္စာကို ဘယ်သောအခါ၌ အလိုလို ကိုယ်တိုင် ပိုင်နိုင်စွာ ယူကြပါကုန်မည်နည်း"ဟူ၍ဦးနှင်း....၊"ဘယ်လို နည်းဖြင့် ငါသည် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ ချစ်အပ်သောသူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း ငါ၏ချစ်အပ်သောသူများ ဖြစ်ကြပါမည်နည်း" ဟူ၍ဦးနှင်း....၊"အဘယ်နည်းဖြင့် ငါသည် ပေးလှူစဉ်ကာလနှင့် ပေးပြီး နောက်ကာလတို့၌ အားရဝမ်းသာ ဖြစ်ရပါမည်နည်း" ဟူ၍ဦးနှင်း....၊"အဘယ်နည်းဖြင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဒါနဗျာသယ တရားတို့ ငါ့ထံ ငါ့သန္တာန်သို့ ရောက်ရှိ ဖြစ်ပွားကြပါမည်နည်း" ဟူ၍ဦးနှင်း....၊ "အဘယ်နည်းဖြင့် ငါသည် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့က မတောင်းအပ်ပဲ ထိုသူတို့၏စိတ်နှလုံးအလိုကိုသိ၍ (အလိုက်သိ၍) ပေးလှူနိုင်ပါမည်နည်း"ဟူ၍ဦးနှင်း....၊"ပေးလှူရန်ဥစ္စာနှင့် အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်များ ထင်ရှားရှိနေပါလျက် မလှူဒါန်းခြင်းသည် ငါ၏အဖိုရာ ကြီးစွာသော လှည့်ပတ်ခြင်းပင် ဖြစ်တော့သည်တကား" ဟူ၍ ဦးနှင်း....၊"အဘယ်နည်းဖြင့် ငါသည် မိမိ၏ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကိုဦးနှင်း အသက်ကိုဦးနှင်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စွန့်လွှတ်ရပါမည်နည်း"ဟူ၍ ဦးနှင်း....စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း၌ **အမြဲညွှတ်ကိုင်းသောစိတ်** ရှိမှုကို ပြုရာ၏။

(တနည်း) "ပိုးနှံကောင်ကို စွန့်ပစ်လိုက်သောအခါ ထိုပိုးနှံကောင်သည် မင့်မကွက် စွန့်ပစ်သော သူသို့သာ တဖန်ပြန်၍ လိုက်သကဲ့သို့၊ အကျိုးတရားဟူသည်မှာလည်း အကျိုးကိုမမြော်ခေါ်ပဲ ရက်ရက်စွန့်သူ အလှူဒါယကာသို့သာ တဖန်ပြန်၍လိုက်လေ့ရှိသည်"ဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် အကျိုးတရားခ္ခ မလိုလားး မမြော်ခေါ်ဘို့ရန် စိတ်ကိုဖြစ်စေရာ၏။ (အကျိုးတရား ဆိုသည်မှာ ထိုဒါနကြောင့် ရရှိမည့် လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ စသည်ကို ဆိုလိုသည်၊ ဘုရားအဖြစ်ကို မဆိုလိုပေ။)

ပေးလှူသောအခါ စိတ်ထားပုံ

ပေးလှူသောအခါမှာလည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ မိမိချစ်အပ်သည့် ဝိယပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခဲ့သော် "ငါချစ်အပ်သောသူက ငါ့ကိုတောင်းပေသည်"ဟု ဝမ်းမြောက်မှုကို ဖြစ်စေရာ၏။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ မချစ်မမုန်းအပ် အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တ (ဥဒါသိန်)ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခဲ့သော် "ငါ့ကို တောင်းခံလာသော ဤသူသည် ဤယခု ပေးလှူခြင်းဖြင့် ဧကန်မချွတ် ငါ၏မိတ်ဆွေ ဖြစ်ပေတော့မည်"ဟု ဆင်ခြင်၍ ဝမ်းမြောက်မှုကို ဖြစ်စေရာ၏။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်သည် ရန်သူဖြစ်ခဲ့သော်"ရန်သူသည် ငါ့ကို တောင်းပေ၏၊ ငါ့ကို တောင်းခံလာသော ဤရန်သူသည် ဤယခု ပေးလှူခြင်းဖြင့် ဧကန်မချွတ် ငါ၏ချစ်လှစ္စာသော မိတ်ဆွေဖြစ်ပေတော့မည်"ဟု ဆင်ခြင်၍ အထူးသဖြင့်ပင် ဝမ်းမြောက်မှုကို ဖြစ်စေရာ၏။

ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ချစ်အပ်သော (ဝိယ)ပုဂ္ဂိုလ်၌ကဲ့သို့ပင် အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တ (ဥဒါသိန်)ပုဂ္ဂိုလ် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း မေတ္တာရှေ့သွားရှိသော ကရုဏာကို ဖြစ်စေ၍သာ လှူဒါန်းရာ၏။

အလွန်ကြီး ခဲကပ်နေခဲ့သော်

အကယ်၍ ဘုရားအလောင်းဖြစ်လိုသူ၏ သန္တာန်၌ လောဘတရားက ကာလရှည်လျားစွာကပင် ထုံခဲ့ လေ့လာခဲ့သဖြင့် လှူဖွယ်

ဝတ္ထုတို့ကို မပေးရက် မစွန့်ရက်နိုင်လောက်အောင် လောဘတရား ငြိကပ်ဖြစ်ပွါးနေခဲ့သော် ထိုဘုရားအလောင်းဟု ဝန်ခံသူသည် ဤသို့ဆင်ခြင်ရာ၏....

"အို ဘုရားအလောင်း သူတော်ကောင်း .... အသင်သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရဘို့ရန် ဘုရားဆုပန်စဉ်က သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူး ဥပကာရပြုဘို့ရန် ဤကိုယ်ကြီးကိုဝင်း၊ကိုယ်ကို စွန့်၍ရမည့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု ထိုကောင်းမှု၏ အကျိုးများကိုဝင်း စွန့်အပ်ပြီး မဟုတ်ပါလော၊ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် သင်၏ ယခု ကိုယ်မှ ပြင်ပ ဗာဟိ ရဝတ္ထုများ၌ ငြိကပ်တွယ်တာမှု ဖြစ်နေခြင်းသည် **ဆင်၏ရေချိုး** ခြင်းနှင့် တူလှဘိတကား၊ထို့ကြောင့် အသင်သည် တစုံတခုသော ဝတ္ထုမှာမှ ငြိကပ်တွယ်တာမှုကို မဖြစ်စေသင့်ပေ။

(အခြားသတ္တဝါတို့၏ ရေချိုးခြင်းမှာ ကိုယ်၏အညစ်အကြေးများကို ဆေးလျှော်ရန် ရေချိုးကြခြင်းဖြစ်၏။ ဆင်၏ရေချိုးခြင်းကား အညစ် အကြေးကို ဆေးလျှော်ဘို့မဟုတ်၊ ရေ၌ရှိသော ကြာစွယ်ကြာရင်းတို့ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးလို၍ ရေချိုးခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ဆင်၏ရေချိုးခြင်း သည် အကျိုးမရသော ရေချိုးခြင်းသာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ဗာဟိရဝတ္ထု၌ တပ်မက်နေခြင်းသည် ဘုရားအဖြစ်တည်းဟူသော အကျိုးကို မရနိုင်၍ ဆင်၏ရေချိုးခြင်းနှင့် တူ၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

လောက ဥပမာအားဖြင့် ဆေးသစ်ပင်ကြီးတပင် ထင်ရှား တည်ရှိနေရာဝယ် အမြစ်ကို အလိုရှိသူများက အမြစ်ကိုတူးဆောင်၍ သွားကြကုန်၏၊ အပွေးကို၊ အခေါက်ကို၊ ပင်စည်ကို၊ အခွကို၊ အနှစ်ကို၊ အကိုင်းအခက်ကို၊ အရွက်ကို၊ အပွင့်ကို၊ အသီးကို အလိုရှိသူများက အသီးကိုဆွတ်ခူး ယူဆောင်သွားကြကုန်၏၊ ထိုသို့ ယူဆောင်သွားကြသော်လည်း ဆေးသစ်ပင်ကြီးမှာ "ဤ သူများ ငါ့ဥစ္စာတွေကို ယူဆောင်သွားကြ၏"ဟု ဝိတက်ထွေပြား အကြံများခြင်း အလျဉ်းပင် မရှိသကဲ့သို့၊ ဤအတူပင် အလုံးစုံသော သတ္တလောက၏ **အစီးအပွါးဖြစ်ဖို့ရန် ကြောင့်ကြကြီးကုတ် အား**

ထုတ်သော ငါသည်လည်း ဆင်းရဲလှ ကျေးဇူးလည်း မသိတတ်လှ သည့်ပြင် အမြဲပင် မစင်ကြယ်သော ဤကိုယ်ကောင်ကြီး တခုလုံးကို သူတပါးတို့ ကျေးဇူးရှိရေးအတွက် မည်သို့ပင် အသုံးပြုစေကာမူ အဏုမြူမျှပင် ဖောက်ပြန်ယွင်းမှား မိန္ဓာဘကြီးများကို လားလားမျှ မပြုသင့်ပေ။ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ ရှိသမျှသော မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါးလုံးတို့ပင် ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးခြင်းသဘော ရှိကြသဖြင့် အတွင်းသော အပသောဟူ၍ အထူးမရှိပေ၊ ထိုသို့ အထူးမရှိပါပဲ လျက် "ငါ ငါ့ဥစ္စာ ငါ့လိပ်ပြာ"ဟူ၍ နှလုံးသွင်း နေခြင်းကား သက်သက်မဲ့ မောဟ၏ တင့်တယ်စမ္မယ်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗာဟိရက ကိုယ်ပပစ္စည်းတို့မှာကဲ့သို့ပင် ကိုယ်တွင်း ဖြစ်သည့် လက်ခြေ မျက်စိ စသည် အသားအသွေး စသည်တို့၌ လည်း ငဲ့ကွက် တွယ်တာခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ ထိုထို အင်္ဂါကို အလို ရှိသော သူတို့သည် ထိုထို အလိုရှိရာ အင်္ဂါကြီးငယ်ကိုပင် ဆောင်ယူ၍ သွားကြစေဟု အသင်သည် ကိုယ်ခန္ဓာတခုလုံးကိုပင် စွန့်လွှတ်ပြီးသော စိတ်ရှိသူ ဖြစ်ရာ၏"—ဟူ၍ ဆင်ခြင်ရာ၏။

ဤသို့ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် သမ္မာညူတဉ္ဇာဏ်တော်အလို၌ စွန့် လွှတ်အပ်သောစိတ်ရှိ၍ ကိုယ်အသက်တို့၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသော ထိုအလောင်းတော်၏ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတို့သည် အလွယ်တကူပင် အလွန်အလွန် စင်ကြယ်၍ စင်ကြယ်၍ လာကုန် တော့သည်၊ ထိုသို့ အလွန်စင်ကြယ်သည့် ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံတို့နှင့်ပြည့်စုံသော အလောင်းတော်သူမြတ်သည် အသက် မွေးမှုလည်း အလွန်စင်ကြယ်ကာ နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း ကောင်းသော အကျင့်၌ တည်ပြီးလျှင် ပျက်စီးကြောင်း တိုးပွါးကြောင်းတို့ကို ကောင်းစွာသိမြင်သောဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ရှေးကထက် တိုး၍ တိုး၍သာလျှင် ဝတ္ထုဒါန အဘယဒါန ဓမ္မဒါနတို့ဖြင့် သတ္တဝါခပ်သိမ်းကို ချီးမြှောက်နိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ကြီး စင်စစ် ဖြစ်လေတော့သည်။

(ဤကား ဒါနပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(ခ) သီလပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံအကျယ်ကား....

"ဤသီလမည်သည် ဂဂ်ါရေစသည်တို့ဖြင့် ဆေးကြော၍မရနိုင်သည့် ကိလေသာအပြစ် အညစ်အကြေးတို့ကို ဆေးကြောသုတ်သင်နိုင်သည့်ဓမ္မရေစင် ဖြစ်ပေ၏။စန္ဒကူးရွှေစသည်တို့ဖြင့် ပယ်ဖျောက်၍ မရနိုင်သော ရာဂအစရှိသည့် ပူလောင်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်း ဆေးကောင်းကြီးဖြစ်ပေ၏။ပုလဲသွယ် မကိုင်ရှားခြောင်းအစရှိသည့် ပကတိလူများ၏ အဆင်တန်းဆာများနှင့် လားလားမျှမဆက်ဆံသည့် ပညာရှိတို့၏ အဆင်တန်းဆာလည်း ဖြစ်ပေ၏။ အရပ်ခပ်သိမ်း ကြိုင်လှိုင်သောကြောင့် ပင်ကိုယ်ကပင် သန့်စင်ပြူပြင်ရခြင်း မရှိသည့် အခါခပ်သိမ်း လိမ်းသပ်ဖွီရန် လျော်ကန်သင့်မြတ်မသော နံ့သာမျိုးလည်း ဖြစ်ပေ၏။ မင်း ပုဏ္ဏား သူကြွယ်ဟူသော အမျိုးမြတ်သူ လူတို့နှင့်တကွ နတ် ဗြဟ္မာတို့ကပါ သဒ္ဓါကော်ရော် အပူဇော်ခံရခြင်းစသည့်အကျိုးကို ဆောင်ရွက်တတ်သောကြောင့် မြတ်သော ဝသီကရဏမန္တန်ကြီးလည်း ဖြစ်ပေ၏။ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ တက်ရောက်ကြောင်း စောင်းတန်း လှေကားကြီးလည်း ဖြစ်ပေ၏။ ဈာန်အဘိညာဉ်တို့ကို ရကြောင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏။ နိဗ္ဗာန်မြို့ကြီးသို့ ရောက်စေတတ်သော လမ်းကောင်းကြီးလည်း ဖြစ်ပေ၏။ ဗောဓိဉာဏ်သုံးပါး၏ တည်ရာ မူလအခြေခံတရားကြီးလည်း ဖြစ်ပေ၏။ အလိုရှိအပ် တောင့်တအပ်သမျှ ပြည့်စုံနိုင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် စိန္တာမဏိ ကျောက်မျက်ရတနာ ပဒေသာပင်တို့ကိုလည်း သာလွန်၍ တင့်တယ်ပေ၏။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် သီလ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

(သီလနှင့်မပြည့်စုံခြင်း၏ အပြစ်များကို အဂ္ဂိကွန္ဒေါ ပမသုတ်စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဆင်ခြင်ရမည်ဟု အဋ္ဌကထာ၌ မှာတမ်းထားခဲ့သည်၊ ।ဤ၌ အဂ္ဂိကွန္ဒေါပမသုတ္တန် အကျဉ်းချုပ်ကို အဂ်ုတ္တရနိကာယ်သတ္တကနိပါတ်မှ ထုတ်နုတ်ပြဆိုပေအုံ....)

အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းအများ ခြီရံလျက် ကောသလတိုင်း၌ ဒေသစာရီလှည့်လည်တော်မူစဉ်

တခုသောအရပ်၌ မီးပုံကြီးကိုမြင်တော်မူ၍ လမ်းခရီးမကြီး မှ ဗဲခွဲပြီး တခုသော သစ်ပင်ရင်း အရှင်အာနန္ဒာ ခင်းပေး သည့် လေးခေါက်ချိုးသက်နီးအခင်း၌ ထိုင်နေတော်မူပြီး လျှင် ရဟန်းတော်များကို—

ရဟန်းတို့....ထိုမီးပုံကြီးကိုပွေ့ဖက်၍ ထိုင်ရခြင်း အိပ်ရ ခြင်းနှင့်၊ မင်းများ ပုဏ္ဏားများ သူကြွယ်များတို့တွင် တများများ မှ လှပနူးညံ့သောအတွေ့ရှိသည့် သမီးကညာကို ပွေ့ဖက် ၍ ထိုင်ရခြင်း အိပ်ရခြင်း နှစ်များတို့တွင် အဘယ်ကမြတ် သနည်းဟု မေးတော်မူလေရာ....၊ရဟန်းတော်များကသမီး ကညာကို ပွေ့ဖက်၍ ထိုင်နေရခြင်း အိပ်နေရခြင်းက မြတ်ကြောင်းကို (အမြင်တိုတိုဖြင့်ပင်) လျှောက်ထားကြ လေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက—

ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ မီးပုံကြီးကို ပွေ့ဖက်၍နေရခြင်းက သာ တဘဝတွင်၍ ဒုက္ခပေးနိုင်သောကြောင့် မြတ်လှ ကြောင်းနှင့်၊ သမီးကညာကို ပွေ့ဖက်၍ နေရခြင်းမှာ အပါယ်လားကြောင်းဖြစ်၍ မမြတ်နိုင်ကြောင်း ဟောကြား တော်မူသည်။ တဖန်ဆက်၍ အစဉ်အတိုင်းပင်—

(၂) အားရှိသော ယောက်ျားတယောက်က ခိုင်မြဲလှ စွာသည့် (နွားမြီး မြင်းမြီး စသည်ကို ကျစ်အပ်သော) သားမြီးကြိုးဖြင့် ခြေသလုံးနှစ်ဖက်၌ ရစ်ပတ်ပြီးလျှင် အရေ အသား အကြော အရိုးတို့ စုတ်ပြတ်အောင် အပွတ်အဆွဲ ခံရခြင်းနှင့်—ဒါယကာတို့က ရှိခိုးသည်ကို ခံယူသာယာ ရခြင်းတို့တွင် အဘယ်က မြတ်သနည်း ဟူ၍ဌင်း၊

(၃) အားရှိသော ယောက်ျားက ထက်လှသော လုံမဖြင့် ရင်ဝတည့်တည့် အထိုးအစိုက် ခံရခြင်းနှင့်— ဒါယကာတို့က လက်အုပ်ချီမူကို ခံရခြင်းတို့တွင် အဘယ်က မြတ်သနည်းဟူ၍ဌင်း၊

(၄) အားရှိသော ယောဂျားက ရဲရဲပြောင်ပြောင် မီးတောက်လောင်နေသော သံပြားကြီးဖြင့် ကိုယ်ကို အရစ်အပတ် ခံရခြင်းနှင့်—ဒါယကာတို့ သဒ္ဓါ၌ လွှဒါန်း အပ်သည့် သက်နီးကို သုံးဆောင်ရခြင်းတို့တွင် အာဘယ်က မြတ်သနည်း ဟူ၍ဝင်း၊

(၅) အားရှိသော ယောဂျားက မီးရဲရဲတောက်နေ သည့် သံထောက်ကြီးဖြင့် ခံတွင်းကို ထောက်ပြီးလျှင် မီးရဲရဲတောက်နေသည့် သံတုံးကြီးကို (နှုတ်ခမ်း၊ ခံတွင်း၊ လျှာ၊ လည်ချောင်း၊ ရင်ပတ်၊ အူမ၊ အူသိမ်တို့ကိုပါ မီးစွဲလောင် တိုက်ဆောင်၍) အောက်ဒွါရပေါက် တောက်လျှောက် ဆင်းထွက်သွားအောင် ခံတွင်းမှ ထည့်သွင်းသည်ကို ခံရခြင်းနှင့်—ဒါယကာတို့ သဒ္ဓါ၌ လွှဒါန်းအပ်သည့် ဆွမ်းကို သုံးဆောင်ရခြင်းတို့တွင် အဘယ်က မြတ်သနည်း ဟူ၍ဝင်း၊

(၆) အားရှိသော ယောဂျားက(ရုန်းကန်၍ မသွားနိုင်အောင်)ဦးခေါင်းဒ္ဌဖြစ်စေ ပခုံးဒ္ဌဖြစ်စေ မြစ္စာ ဆုပ်ကိုင်၍ ရဲရဲပြောင်ပြောင် မီးစွဲလောင်နေသည့် ပံ့ညောင် စောင်းသံအင်းပျဉ်(သံခွင်၊သံကုလားထိုင်)တို့၌ အထိုင် ခိုင်းအအိပ်ခိုင်းသည်ကိုခံရခြင်းနှင့်— ဒါယကာတို့သဒ္ဓါ၌ လွှဒါန်းအပ်သည့် ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်ကို သုံးဆောင် ရခြင်းတို့တွင် အဘယ်က မြတ်သနည်း ဟူ၍ဝင်း၊

(၇) အားရှိသောယောဂျားက ဦးခေါင်းဇောက်ထိုး ခြေမိုးမျှော်ကိုင်၍ ကြိုက်ကြိုက်ဆူပွက်နေသော သံရည် အိုးကြီး၌ အပစ်အချ ခံရခြင်းနှင့်—ဒါယကာတို့ သဒ္ဓါ၌ လွှဒါန်းအပ်သည့် ကျောင်းကို သုံးဆောင်ရခြင်းတို့တွင် အဘယ်က မြတ်သနည်းဟူ၍ဝင်း မေးမြန်းတော်မူသော အခါ ရဟန်းတော်များက ရှေးနည်းအတူပင် (အမြင် တိုတိုဖြင့်) ဖြေကြားကြသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားက—

ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ တဘဝစာသာ ဒုက္ခရောက်နိုင်သဖြင့် ရှေ(၆)ပါးကသာ မြတ်ကြောင်း၊ နောက်(၆)ပါးမှာ အပါယ်လားကြောင်းဖြစ်၍ မမြတ်ကြောင်း အကျယ်တဝင့် ဟောတော်မူပြီးလျှင် အဆုံးဌ—

ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာတို့၏ ကုသိုလ်များ အကျိုးကြီးမြတ်စေရန်နှင့် မိမိတို့၏ ရဟန်းဖြစ်ကျိုးနပ်စေရန် သိက္ခာသုံးပါးကို ပွါးများအားထုတ်ရမည်၊ ကိုယ်ကျိုးသူကျိုး နှစ်ပါးအကျိုးကို မြော်ကိုးသော ရဟန်းသည် အပ္ပမာဒတရားနှင့်ပြည့်စုံရမည်ဟု ဟောကြား၍ ဒေသနာနိဂုံး အဆုံးသတ်လေသည်။

ဤသုတ္တန်ကို ဟောအပ်သည်ရှိသော် ဒုဿီလ ရဟန်း(၆)ကျိပ်တို့ သွေးပွက်ပွက် အန်ကြသည်၊ သိက္ခာပုဒ်အင်ယစ်စားကို ကျူးလွန်ထားသော ရဟန်း (၆) ကျိပ်တို့ လူထွက်ကြသည်၊ သီလစင်ကြယ်သော ရဟန်း(၆)ကျိပ်တို့ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည်။ ။(ဤကား အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမ သုတ္တန် အကျဉ်းတည်း။)

ထို့အတူ....“သီလရှိသော သူအား သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ‘ငါသည် အပြစ်မရှိ ကောင်းမြတ်လှသည့် ဘေးကို စောင့်ရှောက်တတ်သော တရားကို ပြုအပ်ပြီတကား’ ဟု မျှားစွာ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်ရသည်။

သီလရှိသူအား မိမိကိုယ်ကို မိမိ စွပ်စွဲခြင်းဟူသော အတ္တာနုဝါဒဘေး၊ ပညာရှိတို့ အကဲ့ရဲခံရခြင်းဟူသော ပရာနုဝါဒဘေး ကင်းဝေးနိုင်သည်။ ဒဏ်အထား ခံရခြင်းဟူသော ဒဏ္ဍဘေး အပါယ်ဘေးတို့မှာ ဖြစ်ခွင့်ပင် မရှိတော့ပေ။

ဤသူကား သီလရှိသူ ကောင်းသော အကျင့်ရှိသူဟု ပညာရှိတို့ အချီးမွမ်းခံရ၏။

ဒုဿီလ ပုဂ္ဂိုလ်မှာကဲ့သို့ နှလုံးမသာယာခြင်း အလျဉ်းပင် မရှိနိုင်ချေ။

၅၂

ဤသီလသည် အပ္ပမာဒတရား၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကြောင့်ဌင်း စီးပွါးပျက်ခြင်း(ဘောဂဗျသန) စသည်ကို ပယ်ရှားခြင်းကို အဦးမူသဖြင့် မျှားစွာသော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော ကြောင့်ဌင်း အကုသိုလ်ကို ပယ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့်ဌင်း အမြတ်ဆုံးသော စီးပွါးချမ်းသာကြောင်းတရား ဖြစ်ပေ၏။

ဇာတ်ညွှန်းသူပင် ဖြစ်စေကာမူ သီလရှိလျှင် မင်းပုဏ္ဏားစသည်တို့၏ အပူဇော် ခံရသောကြောင့် သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် အမျိုးမြတ်မှ ဇာတ်နှင့်ပြည့်စုံမှုကို သာလွန်၍ တင့်တယ်ပေ၏။

ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့နှင့်လည်း မဆက်ဆံ၊ တမလွန်ဘဝသို့လည်း လိုက်ပါ၊အကျိုးလည်းမျှား၊ သမာဓိပညာတို့၏ အကြောင်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့် သီလဥစ္စာသည် ဗာဟိရဥစ္စာစုကို လွန်၍ တင့်တယ်ပေ၏။

လောကဌ် အစိုးရ ဟု အခေါ်ခံသူတို့ပင် မိမိတို့၏ စိတ်ကိုကား အစိုးမရနိုင်ပေ၊ သီလရှိသူမှသာ မိမိစိတ်ကို အစိုးရနိုင်သည်၊ သို့ရကား သီလသည် အမြတ်ဆုံးသော အစိုးရခြင်းဖြစ်သည့် (စိတ္တိဿရိယ) မိမိစိတ်ကို စိုးပိုင်နိုင်နင်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် မင်းစသောသူတို့၏ အစိုးရခြင်း (ဣဿရိယ) ဂုဏ်ကိုလည်း လွန်၍ တင့်တယ်ပေ၏။

သီလကောင်းမှုကြောင့် ထိုထိုဘဝတို့ဌ် အစိုးရခြင်း ဂုဏ်ကို ရလေသည်။

သီလမရှိသောသူ၏ အနှစ်တရာ အသက်ရှည်ရခြင်းထက် သီလရှိသောသူ၏ တရက်မျှ အသက်ရှည်ရခြင်းက မြတ်ကြောင်းကိုဌင်း အသက်ပင်ရှင်နေစေကာမူ သီလမရှိလျှင် သေနေသည်မည်ကြောင်းကိုဌင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သောကြောင့် အသက်ထက်လည်း ထူးမြတ်သော တရားဖြစ်ပေသည်။

သီလရှိသူကို ရန်သူတို့ကသော်မှ နှစ်သက်ကြရသည်၊ သီလရှိသူကို ဇရာတရား ရောဂါများနှင့် ဝိပတ္တိတရားတို့က မလွှမ်းမိုး

မနှိပ်စက်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် သီလသည် ပကတိသော ရုပ်အဆင်း တင့်တယ်ခြင်းထက်လည်း သာလွန် မြင့်မြတ်ပေသည်။

သီလသည် နတ်ရွာနိဗ္ဗာန် ချမ်းသာတို့၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်ရကား ပြာသာဒ်တန်ဆောင်း ကျောင်းအိမ်စသော နေရာဘုံ ဗိမာန်အထူး မင်း အိမ်ရှေမင်း စစ်သူကြီးစသော ရာထူးဌာနန္တရ အထူးတို့ထက် သာလွန် မြင့်မြတ်ပေသည်။

သီလသည် ဧကန်စင်စစ် စီးပွါးချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်တတ် တမလွန် ဘဝသို့လည်း ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါတတ်သော ကြောင့် မိမိအပေါ်၌ အကျိုးလိုလားသူများ ဟု ဆိုအပ်သည့် အနီး နေသူ ဆွေမျိုး မိတ်သင်္ဂဟတို့ထက်လည်း သာလွန် မြင့်မြတ် ပေသည်။

စစ်အင်္ဂါလေးပါး ဆေးဝါး မန္တရား-စသည်တို့ဖြင့်လည်း စောင့်ရှောက်ရန် မလွယ်ကူသည့် ဤခန္ဓာကိုယ်ကို သီလသည် ဘေးမရှိအောင် အထူးစောင့်ရှောက်သည့် ကိုယ်စောင့်တရားကြီး ဖြစ်ပေသည်။

> ဤသို့"သီလသည် များသောဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံ၏" ဟု ဆင်ခြင်သောသူအား မပြည့်စုံ မစင်ကြယ်သေးသော သီလများ ပြည့်စုံ စင်ကြယ်နိုင်သည်။

အကယ်၍ ထိုဘုရားအလောင်း ဟု ဝန်ခံသူ၏သန္တာန်၌ ကာလ ရှည်စွာကပင် အလေ့အလာ များခဲ့သောကြောင့် သီလ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် ဒေါသ အစရှိသော တရားတို့ အကြား အကြား၌ ဖြစ်ပွါးခဲ့သော် ထိုဘုရားအလောင်း ဟု ဝန်ခံသူသည် ဤသို့ ဆင်ခြင်ရာ၏—

> "အမောင်သည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္မညုတညာဏ်ကို ရဘို့ရန် ဆုပန်ခဲ့သည့် မဟုတ်ပါလော၊ သီလချို့တဲ့လျှင် လောကုတ္တရာ သမ္ပတ္တိကို မဆိုထားဘိ၊ လောကီသမ္ပတ္တိ များသို့ပင် မရောက်နိုင်ချေ၊ စင်စစ်သော်မူ ခပ်သိမ်းသော သမ္ပတ္တိတို့ထက် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည့် အမောင်တောင့်တ

အပ်သော သမ္မည္ုတဘုရား၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော သီလသည် အလွန်မြတ်သော သီလ ဖြစ်ရပေမည်၊ ထို့ကြောင့် အမောင်သည် သီလကို အလွန်ချစ်ခင်သောသူ ဖြစ်သင့်လှပေ၏။

တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော်....အမောင်သည် တရားဟော ခြင်းဖြင့် သတ္တဝါတို့အား အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟူသော လက္ခဏာယာဉ်ကြီးသုံးခုနှင့် ကယ်တင်ရပေမည်၊ ထိုသတ္တဝါ တို့၏ မရင့်ကျက်သေးသော သဒ္ဓါ ဝိရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ ဤဇုန်းပါးတို့ကိုလည်း ရင့်ကျက်စေရပေမည်၊ မသင့်လျော်သော အစာအာဟာရကို ပေးသည့် ဆေး သမား၏ ကုစားခြင်းကို လူအများ မယုံကြည်သကဲ့သို့၊ သီလမရှိသူ၏ စကားကိုလည်း လူအများ မယုံကြည်နိုင်ချေ၊ ထို့ကြောင့်—'အဘယ်နည်းဖြင့် ငါသည် ယုံကြည်အပ်သူ တယောက်ဖြစ်လျက် သတ္တဝါတို့အား ကယ်တင်မှု ဇုန်းတို့ကို ရင့်ကျက်စေခြင်းအမှုတို့ကို ပြုရပါမည်နည်း'ဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် အမောင်သည် ပင်ကိုယ်ပကတိ သဘာဝ အားဖြင့်ပင် သီလအလွန်စင်ကြယ်သူ ဖြစ်သင့်လှပေသည်။

ထို့ပြင်လည်း....ဈာန်စသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးတို့နှင့် ယှဉ်သူဖြစ်မှ ငါ၏ သတ္တဝါတို့ကို ကျေးဇူးပြုနိုင်သည့် စွမ်းရည်သတ္တိများ ပညာပါရမီ စသည်၏ ပြည့်ဝခြင်းများ ဖြစ်နိုင်မည်၊ ဈာန်စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးများလည်း စင်ကြယ် သော သီလနှင့်ကင်းရှင်း မဖြစ်နိုင်ချေ၊ ထို့ကြောင့် အမောင် သည် ပင်ကိုယ်ပကတိ သဘာဝအားဖြင့်ပင် သီလအလွန် စင်ကြယ်သူ ဖြစ်သင့်လှပေသည်။

ဤသို့ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် သီလစင်ကြယ်အောင် ကောင်းစွာ ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရာ၏။

(ဤကား သီလပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(၈) နေကွမ္မပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံကား ...

အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌နေရခြင်းကား သား မယား စသည်တို့၏ ပလိဗောဓ မငြိမ်းသဖြင့် ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်း လှဘိ၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေရခြင်း၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ရာ၏။ ရဟန်းအဖြစ်မှာမူ ထိုပလိဗောဓ ခပ်သိမ်း ငြိမ်းသဖြင့် ဟင်းလင်းအပြင်ပမာ ကျယ်ပြန့်ရှင်းလင်း လှစ္စာ၏၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ရဟန်းအဖြစ် တည်းဟူသော နေကွမ္မ၌ အကျိုးကို ဆင်ခြင်ရာ၏။

ဒုက္ခကွန္ဒသုတ် စသည်တို့၌ လာရှိသောအတိုင်း...ကာမဝတ္ထု အစုစုတို့မှာ သာယာဖွယ်နည်းပါး ဆင်းရဲရှာ ပူပန်ရသည်ကသာ များခြင်း အစရှိသည်ဖြင့်ရင်း...၊ ကိလေသကာမဖြင့် ဝတ္ထု ကာမကို ရယူလိုမှုကြောင့်ပင် အချမ်း, အပူ, မှက်,ခြင်, ယင်, လေ, နေပူ, မြွေ, ကင်း, သန်း စသည်တို့၏ အတွေ့အထိကို မချိတင်ကဲ အဆင်းရဲခံ၍ ဝတ္ထုကာမကို ရှာကြံရခြင်း...အပင်ပန်းခံ၍ ရှာမှီး ပါလျက် အကျိုးမပြီး မရရှိသောအခါ စိုးရိမ်ပင်ပန်းရခြင်း... ရရှိ ပြီးနောက် ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့၏ လက်သို့ ရောက်သွားသောအခါ နှလုံးပူပန်ရခြင်း ... ကာမကို အကြောင်းပြု၍ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းလှသော စစ်ပွဲကြီးများ၌ပါဝင်ကာ အထိုး, အခုတ်, အပစ်, အခတ် ခံရသဖြင့် ဒုက္ခကြီးစွာ ရောက်ရခြင်း...ကာမကြောင့်ပင် ဒုစရိုက်မှု ပြုမှားမိသဖြင့် မျက်မှောက်ဘဝ၌(၃၂)ပါးသော ကမ္မ-ကရဏ = (ကံကြမ္မာ)ဒုက္ခခံရခြင်း...တမလွန်ဘဝ၌လည်း ငရဲ, တိရစ္ဆာန်, ပြိတ္တာ, အသုရကာယ် အပါယ်လေးဘုံတို့၌ ဒုက္ခ ကြီးစွာခံရခြင်း ...ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ကာမတရားတို့၌ အပြစ်ကို ၎င်း၊ ထိုမှအပြန်အားဖြင့် နေကွမ္မ = (ကာမမှထွက်မြောက်ခြင်း)၌ အကျိုးကိုလည်း ဆင်ခြင်ရာ၏။

(ဤကား နေကွမ္မပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံတည်း။)

(ဃ) ပညာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံအကျယ်ကား....

ပညာနှင့်ကင်း၍ ဒါနစသော ပါရမီတို့ မစင်ကြယ်နိုင်ကြကုန်၊ ဒါနစေတနာ သီလစေတနာ စသည်တို့သည် မိမိတို့၏ပေးကမ်းမှု စသော အလုပ်ကိစ္စကိုလည်း အားမထုတ်နိုင်ကြကုန်—ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပညာ၏ကျေးဇူးဂုဏ်တို့ကို ဆင်ခြင်ရာ၏။

(ဆင်ခြင်ပုံအကျယ်ကို ပြဆိုဦးအုံ) အသက်မရှိလျှင် ဤခန္ဓာကိုယ် ယန္တရားရုပ်ကြီးသည် မတင့်တယ်နိုင် မိမိ၏အလုပ်ကိစ္စကို မပြုလုပ်နိုင်သကဲ့သို့ရင်း ...၊ စိတ်ဝိညာဏ် မပါရှိပဲ မျက်စိ, နား, နှာ စသော ရုပ်အင်္ဂါဇုန္ဒြေတို့ချည်းသက်သက် မြင်ခြင်း, ကြားခြင်း အစရှိသော အလုပ်ကိစ္စကို မပြုလုပ်နိုင်ကြသကဲ့သို့ရင်း· ··ဤအတူ သဒ္ဒါ, ဝိရိယ အစရှိသော ဇုန္ဒြေတို့သည်လည်း ပညာမပါရှိလျှင် မိမိတို့၏ကိစ္စကို ထိထိရောက်ရောက် မပြီးစေနိုင်ကြချေ၊ ထို့ကြောင့် ပညာသည် ဒါနအစရှိသော ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ရာ၌ ပဓာန အချုပ်အချာ အကြောင်းကြီးဖြစ်ပေသည်။

ပညာကြောင့် ကျန်သော ပါရမီတို့ဖြစ်ပုံကား....

(၁) အလောင်းတော်ကြီးများသည် ပညာမျက်စိ အမြတန်းဖွင့်ထားတော်မူကြသည့်အတွက် မိမိ၏ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကိုပင် စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းပြီးသော်လည်း ကိုယ့်ကိုလည်း မမြှောက်ပင့်သူ့ကိုလည်း မနှိမ့်ချကြပဲ(ရှေးကဆိုအပ်ပြီးသည့်)ဆေးသစ်ပင်ကြီး ပမာ ထွေရာလေးပါး မိန္ဓာဝိတက်အကြံကို မပွါးကြပဲ ကာလသုံးပါးမှာပင် အားရဝမ်းသာ ဖြစ်ရှိတော်မူကြသည်။

ပညာရှိမှသာ ရှေးဆိုပြီး ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ရကား သူတပါးအကျိုး ဖြစ်ထွန်းရန် ရည်သန်၍ ပေးစွန့်လှူဒါန်းနိုင်သည်၊ ယင်းသို့ သူတပါးအကျိုး ဖြစ်ထွန်းရန် ပေးစွန့်လှူဒါန်းခြင်းသည် ဒါနပါရမီစစ် ဖြစ်ပေ၏။ (ပညာမရှိလျှင် ကိုယ်ကျိုးသက်သက်ကိုသာ ငဲ့မျှော်၍ ပေးလှူတတ်သည်၊ ကိုယ်ကျိုးသက်သက်ကိုသာ ငဲ့မျှော်၍ ပေးလှူခြင်းကား အတိုးအပွါး ချထားခြင်းနှင့် တူလှပေ၏။)

(၂) ပညာမရှိလျှင် လောဘ, ဒေါသ အစရှိသော တရားတို့သာ လွှမ်းမိုးနေသဖြင့် သမ္ဘည္ဘတဥာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်ဖို့ ဝေးစွာ၊ သီလ၏စင်ကြယ်ခြင်းမျှပင် မဖြစ်နိုင်ပေ။

(၃) ပညာရှိသူမှသာလျှင် ဃရာဝါသ၌ အပြစ်ထင် ရဟန်းအဖြစ်၌ အကျိုးကိုမြင်၊ ကာမဂုဏ်၌ အပြစ်ထင် ဈာန်သမာပတ်တို့၌ အကျိုးကိုမြင်၊ သံသရာ၌ အပြစ်ထင် နိဗ္ဗာန်၌ အကျိုးကိုမြင်ပြီးလျှင် ရဟန်းပြုကာ ဈာန်သမာပတ်တို့ကို ဖြစ်ပွါးစေ၍ နိဗ္ဗာန်ကို ကိုယ်တိုင်ရှေးရှု မျက်မှောက်ပြုပြီးလျှင် သူတပါးတို့ကို လည်း ထိုရဟန်းအဖြစ် ဈာန်သမာပတ် နိဗ္ဗာန်တို့၌ တည်စေနိုင်ရောက်စေနိုင်သည်။

(၄) ပညာမပါပဲ ဝိရိယချည်းသက်သက်ဖြင့် အားထုတ်ခြင်းသည် အားထုတ်မှုလွဲတတ်၍ လိုအပ်သောအကျိုးကို မပြီးစေနိုင်ပဲ ရှိတတ်၏။ (အလွဲလွဲ အမှားမှား အားထုတ်ခြင်းထက် အားမထုတ်ရခြင်းကပင် မြတ်လှသေး၏။) ပညာနှင့်ယှဉ်တွဲလျက် ဝိရိယစိုက်ပါမှု နည်းမှန်သော အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် လိုအပ်သော အကျိုးကို ရနိုင်ပေ၏။

(၅) ပညာရှိသော သူမှသာလျှင် သူတပါးတို့၏ အလွဲလွဲ အမှားမှား ပြုခြင်း စသည်ကို သည်းခံနိုင်၏။ ပညာမရှိသူအဖို့မှာ သူတပါးတို့ ပြုဆောင်အပ်သည့် ချွတ်ယွင်းပြစ်မှားမျက်မှားသည် ခန္ဓာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် ဒေါသအစရှိသော အကုသိုလ်များကိုသာ ပွါးစေကုန်၏၊ ပညာရှိသူအဖို့မှာကား ထိုပြစ်မှားမျက်မှားသည် ခန္ဓာတရားကို တိုးပွါးစေလျက် ထိုခန္ဓာတရား ကြီးခိုင်ဘို့ရန်သာ ဖြစ်ကုန်၏။

(၆) ပညာရှိသော သူသည်သာလျှင် ဝိရတိသစ္စာ ဝစီသစ္စာ ဉာဏသစ္စာ သုံးပါးကိုလည်း,ထိုသုံးပါးတို့၏ အကြောင်းတို့ကိုလည်း, ထိုသုံးပါးတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကိုလည်း အမှန်အတိုင်းသိပြီးလျှင် (ပယ်သင့်ရာကိုပယ် ပွါးသင့်ရာကိုပွါး၍) သူတပါးတို့အား မချွတ်ယွင်းစေသောသူ (သစ္စာရှိသောသူ) ဖြစ်နိုင်သည်။

(၇) ပညာရှိသော သူသည်သာလျှင် ပညာစွမ်းဖြင့် မိမိ ကိုယ်ကို ကောက်ပုံအားပေးမှု သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံနိုင်သည်၊ယင်းသို့ သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ပါရမီကောင်းမှုတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့တည်ခြင်း အဓိဋ္ဌာန် ဖြစ်နိုင်သည်။

(၈) ပညာရှိသော သူမှသာ ချစ်အပ်သူ မုန်းအပ်သူ အလယ် အလတ်ဖြစ်သောသူဟူ၍ မခွဲခြားပဲ ပုဂ္ဂိုလ်သုံးမျိုးလုံး၌ပင် မေတ္တာ တရား ထပ်မျှဖြစ်အောင် ပွါးနိုင်ပေသည်။

(၉) ပညာ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ဇုဋ္ဌ အနိဋ္ဌ (ကောင်းကောင်း ဆိုးဆိုး) လောကမံနှစ်မျိုးတို့နှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ ဖောက်ပြန် ခြင်းမရှိပဲ အလယ်အလတ် မဏ္ဍိုတ္တ သဘောရှိသူ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဤသို့ ပညာသည်သာလျှင် ခပ်သိမ်းသော ပါရမီတို့၏ စင်ကြယ်ကြောင်း ဖြစ်ပေသည်ဟု ပညာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး တို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

တနည်းလည်း—

ပညာနှင့်ကင်း၍ အယူ၏ပြည့်စုံ စင်ကြယ်ခြင်း မဖြစ်နိုင်၊ အယူ၏ ပြည့်စုံစင်ကြယ်ခြင်းမရှိကလည်း သီလ၏ ပြည့်စုံ စင်ကြယ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်၊ ထိုအယူနှင့် သီလတို့၏ ပြည့်စုံ စင်ကြယ်ခြင်းမရှိကလည်း သမာဓိ၏ ပြည့်စုံစင်ကြယ်ခြင်း မဖြစ်နိုင်၊ သမာဓိမရှိသောသူသည် အနည်းငယ်သော ကိုယ်ကျိုးကိုမျှ မပြီးစေနိုင်၊ သူတပါးအကျိုးကိုကား ဆိုဖွယ် မရှိ၊သို့ရကား သူတပါး အစီးအပွါးဖြစ်ဖို့ရန် ကျင့်ကြံသော အမောင်သည် ရှိရှိသေသေ ပညာတရားကို တိုးပွါးစေ ခြင်း၌ လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်သင့်လှသည် မဟုတ် လော—

ဟု ဘုရားအလောင်းသည် မိမိကိုယ်ကို မိမိ ဆုံးမရာ၏။

မှန်၏…ပညာ၏အာနုဘော်ဖြင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် (အထက်၌ဖော်ပြလတ္တံ့ဖြစ်သည့်) အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါးတို့၌ တည်ပြီးလျှင် သင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါးတို့ဖြင့် သတ္တဝါအပေါင်းကို

ချီးမြှောက်လျက် သတ္တဝါတို့ကို သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း ကောင်းမှုလမ်းစဉ်၌ တည်စေတော်မူ ဆယ်တင်တော်မူသည်ဖြင့် ထိုသတ္တဝါတို့၏ သဒ္ဓါ, ဝိရိယ, သတိ, သမာဓိ, ပညာ ဤငါးဖြာသော ဥာဏ်တို့ကိုလည်း ရင့်သန်စေတော်မူ၏။

ထို့အတူ ပညာအားစွမ်းဖြင့် ခန္ဓာအာယတန အစရှိသော ပရမတ္ထတရားတို့၌ စိစစ်ဆင်ခြင်စဉ်းစားခြင်း မျှားတော်မူပြီးလျှင် ပဝတ္တိ နိဝတ္တိ ခေါ်သည့် သံသရာစက်လည်ကြောင်းတရား သံသရာစက် ရပ်နားကြောင်းတရားတို့ကို အမှန်အတိုင်း သိရှိတော်မူကာ ကိုယ်တော်ဆည်းပူးအပ်သည့် ဒါနစသော ပါရမီကောင်းမှုကုသိုလ်မျှားကို ထူးကဲလွန်မြတ်သောအဖို့ရှိအောင် မဂ်ဖိုလ်အကျိုးရအောင် ဆောင်တော်မူလျက် ဘုရားအလောင်းတို့၏ ကျင့်စဉ်လမ်း၌ အပြည့်အဝဖြစ်အောင် ပြုဆောင် ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေသည်။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မျှားစွာသောပညာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ပိုင်းခြားသိရှိပြီးခါ ပညာပါရမီကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ပွါးများအပ်ပေ၏။

(ဤကား ပညာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(c) ဝိရိယပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်ကား....

တဖက်ကမ်း (အဆုံး)ကို မြင်ရသည့် လောကီအမှုမျှားကို သော်လည်း ယုတ်လျော့ ညံ့ဖျင်းသော လုံ့လဝိရိယဖြင့် တဖက်ကမ်း (အဆုံး) သို့ ရောက်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကုန်ချေ၊ ပင်ပန်းခြင်းကို မရှောင်ကင်း ထက်မြက်သောလုံ့လ ဝိရိယရှိသူမှာကား ရခဲသော အရာ ဟူ၍ မရှိချေ၊ မှန်၏....“လုံ့လဝိရိယ လျော့ပါးသောသူသည် သတ္တဝါတို့ကို သံသရာတည်းဟူသော ရေယဉ်ပဝမ် ဆယ်တင်မည် ဟူ၍ အစပျိုး၍ အားထုတ်ခြင်းငှါပင် မတတ်နိုင်ပေ။ ဝိရိယ အလယ် အလတ်ရှိသူကား အားပင်ထုတ်သော်လည်း အဆုံး ရောက်အောင် အားမထုတ်နိုင်ပဲ လမ်းခုလပ် (အကြား)ကပင် ဆုတ်နစ် လက်လျော့တတ်ချေသည်။ ဥက္ကဋ္ဌဝိရိယ ရှိသူမှသာလျှင်

ကိုယ်၏ချမ်းသာမှုကို မငဲ့ပဲ အားထုတ်မှု၏ တဖက်ကမ်း(သမ္ဘည္ဘတ ဥာဏ်)သို့ ရောက်နိုင်ပေသည်'' ဟူ၍ ဝိရိယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ဆင်ခြင်ရာ၏။

တနည်းလည်း—

"မိမိတဦးတည်း၏ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် အားထုတ်ကြသော သာဝကဗောဓိလောင်း ပစ္စေက ဗောဓိလောင်းဖြစ်ကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားသော်မှ ဝိရိယ လျော့နေလျှင် ရည်သန်ရင်းဖြစ်သည့် သာဝကဗောဓိဥာဏ် ပစ္စေကဗောဓိဥာဏ်တို့သို့ မရောက်ပဲ ရှိချေသေး၏၊ နတ်ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော သတ္တဝါအပေါင်းကို ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်ရန် ဘုရားဆုပန်သည့် အလောင်းတော်မြတ် အဖို့ ဝိရိယလျော့နေလျှင် အဘယ်မှာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ (သမ္ဘည္ဘတ) ဥာဏ်သို့ ရောက်နိုင်တော့အုံနည်း"ဟူ၍ရင်း၊

"ရဂ ဒေါသအစရှိသော ကိလေသာ အပြစ်အပေါင်း တို့မှာ အမုန်ယစ်သော ဆင်ကြီးများပမာ လွန်စွာတားမြစ် နိုင်ခဲသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုရဂ ဒေါသ အစရှိသော ကိလေသာအပေါင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ကံတို့က လည်း ခုတ်သတ်မည်တကဲကဲဖြင့် သန်လျက်ကို ချိမိုးထား သည့် သူသတ်ယောက်ျားကြီးများနှင့် တူသောကြောင့် ရင်း၊ ထိုကံများလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ဒုဂ္ဂတိ လေးဘုံတို့ကလည်း အခါခပ်သိမ်း ခံတွင်းဖွင့်ဟလျက် ရှိကြသောကြောင့်ရင်း၊ ထိုကံနှင့် ဒုဂ္ဂတိဘုံ လေးဘုံသို့ ရောက်အောင် တိုက်တွန်းပို့ဆောင်ကြမည့် မိတ်ဆွေယုတ် (ပါပမိတ်)များကလည်း အခါခပ်သိမ်း စုဝေးဝိုင်းအုံလျက် ရှိသောကြောင့်ရင်း၊ မသိမလိမ္မာသည့် ပုထုဇန်တို့၏ သဘောကလည်း ထိုမိတ်ဆွေယုတ် (ပါပမိတ်) တို့၏ စကားကို လိုက်နာလွယ်သောကြောင့်ရင်း၊ ထိုမသိမလိမ္မာ သည့် ပုထုဇန်တို့ လိုက်နာလွယ်ရန် မိတ်ဆွေယုတ် (ပါပမိတ်) ဖြစ်ကြသော ဝိတက္ကာဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆုံး

အမ အမှားဖြစ်သည့် "သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ခြင်း သဘောတရား ထင်ရှားရှိခဲ့လျှင် တရားအထူးအားထုတ်ရန် မလို၊ သူ့အလိုလို သံသရာဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်ခြင်းငှါ သင့်ပေ၏''ဟူသည့် မိန္ဒာမှောက်မှား ကြံစည်ပြောကြား ချက်များသည် ဝိရိယ၏ အာနုဘော်ဖြင့်သာ ဝေးကွာနိုင်ကြကုန်၏" ဟူ၍ဂင်း၊

"ကိုယ်စွမ်း လုံ့လဝိရိယဖြင့် ဘုရားအဖြစ်ကို ရနိုင်လျှင် ဤဝိရိယကို စိုက်ထုတ်ရန် ငါကဲ့သို့သော ဥက္ကဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်အား ခဲယဉ်းဖွယ်ရာ အဘယ်မှာ ရှိအံ့နည်း" ဟူ၍ဂင်း—
ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဝိရိယ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

(ဤကား ဝီရိယပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(၈) ခန္တီပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်ကား....

ဤခန္တီမည်သောတရားသည် ခပ်သိမ်းသော ဂုဏ်ကျေးဇူး၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် အမျက်ဒေါသကို မှုတ်လွှင့် ပယ်ဖျောက်တတ်သောကြောင့် ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြည့်စုံစေခြင်း၌ သူတော်ကောင်းတို့အတွက် သူတပါးတို့ မဖျက်ဆီးနိုင်သည့် လက်နက်ကောင်းကြီးဖြစ်ပေသည်၊ သူတပါးကို အုပ်စိုးနိုင်သည့် အလောင်းတော်ကြီးများ၏ အဆင်တန်းဆာကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်၊ ရဟန်းပုဏ္ဏားသူမြတ်များ၏ ပြည့်စုံသော ဓွန်အားဗလလည်း ဖြစ်ပေသည်၊ အမျက်ထွက်ခြင်း ကောဓမီးကို ငြိမ်းစေတတ်သည့် ရေအယဉ်လည်း ဖြစ်ပေသည်၊ ယုတ်မာသောသူတို့၏ ရုန့်ကြမ်းသည့် စကားတည်းဟူသော အဆိပ်ကို ငြိမ်းအောင်ပြုတတ်သည့် မန္တန်ကောင်း ဆေးကောင်းကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်၊ စောင့်စည်းမှု(သံဝရသီလ)၌ တည်ကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့၏ အလွန်မွန်မြတ်လှသော ပညာရှင်တို့၏ ပြကတ္တေ အဓလေ့တရားလည်း ဖြစ်ပေသည်၊ နက်နဲသော အာသယဓာတ်ဖြစ်၍ သမုဒ္ဒြာနှင့်လည်းတူ၏၊ ဒေါသသမုဒ္ဒြာလှိုင်းတံပိုး၏ အဆုံးသတ်ရာ ဆိပ်

ကမ်းလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ အပါယ်တံခါးကို ပိတ်ဆို့ကြောင်း ဖြစ်သည့် တံခါးရွက်ကြီးလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ တက်ရောက်ကြောင်း စောင်းတန်း လှေကားကြီးလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ခပ်သိမ်းသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့၏ စိုးအုပ် နေထိုင်ရာ ဘုံဆောင်ကြီးလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ အလွန်မွန်မြတ်လှသည့် ကိုယ်နှုတ်နှလုံးတို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏ဟူ၍ နှလုံးသွင်းရာ၏။

ဂနည်းလည်း—

"ဤသတ္တဝါတို့သည် အေးမြစေတတ်သည့် ခန္ဓာတရား လက်ကိုင်မထားကြပဲ ပူပန်စေတတ်သည့် အဂုသိုလ် တရားများကိုသာ အားထုတ်နေကြသောကြောင့် ဤဘဝ၌ လည်း ပူပန်ကြရ တမလွန်ဘဝ၌လည်း ပူပန်ကြရကုန်၏" ဟူ၍ဂင်း၊

"သူတပါး၏ ပြစ်မှားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်သည်မှန်သော်လည်း ထို ဒုက္ခ၏ လယ်မြေ သဖွယ်ဖြစ်သည့် အတ္တဘော၊ မျိုးစေ့သဖွယ် ဖြစ်သည့် ကံတို့ကိုကား (သူတပါးပြုသည်မဟုတ်)ငါပင် ပြုအပ်ခဲ့ပြီ" ဟူ၍ဂင်း၊

"ဤယခု သည်းခံခြင်းသဘောသည် ထို ဒုက္ခကြေးအရင်း ပြတ်ကင်းဝေးအောင် ကြေးဆပ်ကြောင်းတရား (ကြေး ဆပ်ခြင်းတရား)ပင် ဖြစ်ပေ၏''ဟူ၍ဂင်း၊

"သူတပါးတို့၏ ပြစ်မှားခြင်း မရှိခဲ့လျှင် ငါ့အား အဘယ်မှာလျှင်ခန္ဓာပါရမီနှင့် ပြည့်စုံနိုင်အုံနည်း"ဟူ၍ဂင်း၊

"ဤသူသည် ယခုဤပြစ်မှားမှုကို ပြုသော်လည်း ရှေး အခါက ငါ့အား ဤသူသည် ဤမည်သော ကျေးဇူးကို ပြုခဲ့ဘူးပြီ" ဟူ၍ဂင်း၊

"ထိုသူ၏ ပြစ်မှားမှုသည်ပင် ငါ့အဖို့ရာ သည်းခံခြင်း ခန္ဓာတရား၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကျေးဇူးပြု ခြင်းပင် မည်ပေ၏" ဟူ၍ဂင်း၊

"ဤသတ္တဝါအလုံးစုံတို့သည်ပင် ငါ၏သားသမီးများနှင့် တူကြကုန်၏၊ သားသမီးတို့ ပြုမှားအပ်သောအပြစ်၌ အဘယ်ပညာရှိသည် အမျက်ထွက်ချေအံ့နည်း" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဤသူသည် အမျက်ထွက်ခြင်း ကောဓတရား တည်းဟူသော မြေဘုတ်ဘီလူး ပူးဝင်ခြင်းဖြင့် ငါ့အား ပြစ်မှား၏၊ ထိုသူ၏ ထိုအမျက်ကောဓတည်းဟူသော မြေဘုတ်ဘီလူး အမှောင့်ပယောဂ ပူးဝင်ခြင်းကိုပင် ငါသည် ပယ်ရှားပေးသင့်လတ္တံ" ဟူ၍ဌင်း၊

"အကြင်ပြစ်မှားချက်ကြောင့် ငါ့အား ဤဒုက္ခသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ (ငါမရှိလျှင် ထိုပြစ်မှားမှုပင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်) ငါသည်လည်း ထိုပြစ်မှားမှု၏ အကြောင်းပင်ဖြစ်၏" ဟူ၍ဌင်း၊

''ပြစ်မှားတတ်သော ရုပ်နာမ်, ပြစ်မှားခံရသော ရုပ်နာမ် နှစ်မျိုးလုံးပင် ထိုပြစ်မှားသည့် ခဏအတွင်းက ချုပ်ပျောက်လေကုန်ပြီ၊ ယခုမှ အဘယ်သူက ဘယ်သူ့အား အမျက်ထွက်မှု ပြုသင့်တော့အံ့နည်း၊ မပြုသင့်သည်သာ" ဟူ၍ဌင်း၊

"ခပ်သိမ်းသော တရားမှန်သမျှပင် အနတ္တချည်း ဖြစ်ရကား ပရမတ္ထအားဖြင့် ပြစ်မှားတတ်သူ အပြစ်မှားခံရသူ ဟူ၍ပင် မရှိပါတကား" ဟူ၍ဌင်း—

ဆင်ခြင်သောအားဖြင့် ခန္တီနှင့် ပြည့်စုံအောင် အဖန်ဖန် ပွါးများရာ၏။

အကယ်၍ ကာလရှည်လျားအလေ့အလာ များခဲ့ခြင်းကြောင့် သူတပါးတို့၏ ပြစ်မှားခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ အမျက်ထွက်ခြင်း ကောဓတရားက မိမိစိတ်ကို လွှမ်းမိုးတည်ခဲ့သော် ထိုဘုရားအလောင်းဟု ဝန်ခံသူသည် ဤသို့ ဆင်ခြင်ရာ၏....

"ဤခန္တီမည်သော တရားသည် သူတဖက်သားတို့ ပြစ်မှားမှုအဝဝ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အကျင့်ပဋိပတ်

တရားတို့အား ကျေးဇူးတုံ့ပြန်မှု ပြုတတ်သော တရားကြီး ဖြစ်ပေသည်”ဟု၍ဝင်း၊

“သူစာဖက်သား၏ ပြစ်မှားချက်သည် ငါ့အား ဒုက္ခကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် (ဒုက္ခ။ပနိသာ သဒ္ဓါ = သဒ္ဓါတရားသည် ဒုက္ခလျှင် အကြောင်းရှိ၏ ဟူသော တရားတော်အရ) ငါ့သန္တာန်ဝယ် သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးခြင်း၏ဝင်း, အလုံးစုံသော လောကဌ် မမ္မေလျော် မပျော်ပိုက်ခြင်း တည်း ဟူသော အနဘိရတိသညာ၏ဝင်း အကြောင်း ဖြစ်ပေသည်”ဟု၍ဝင်း၊

“ကောင်းကောင်း ဆိုးဆိုး အာရုံအမျိုးမျိုးတို့နှင့် ပေါင်းဆုံ တွေ့ကြုံရခြင်းကား စက္ခုစသော ဇုန်ခြေတို့၏ သဘောတံထွာ ဓမ္မတာကြီး ဖြစ်ပေသည်၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ ငါ့အား အနိဋ္ဌအာရုံနှင့် တွေ့ကြုံရခြင်း မဖြစ်ပါစေလင့်ဟု တောင့်တသော်လည်း ဤသဘောကို မရနိုင်ချေ”ဟု၍ဝင်း၊

“အမျက်ကောဓ၏ အလိုသို့ လိုက်ပါနေသော ထိုသူသည် ထိုအမျက်ကောဓဖြင့် ရူးသွပ်နေသူ စိတ်ပြန့်လွင့်နေသူ ဖြစ်နေရှာ၏၊ ထိုရူးသွပ်နေသူအပေါ်၌ ပြစ်မှားတုံ့ပြုသဖြင့် အဘယ်အကျိုး ရှိအုံ့နည်း”ဟု၍ဝင်း၊

“ဤသတ္တဝါ အလုံးစုံတို့ကိုပင် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် ရင်မှုဖွားသည့် သားသမီးတို့ကဲ့သို့ စောင့်ရှောက်အပ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗညုတညာဏ် ဘုရားဆုကို ပန်သော ငါသည် ထိုသတ္တဝါတို့၌ စိတ်ပျက်မှု အမျက်ထွက်မှုကို မပြုထိုက်ပေ” ဟု၍ဝင်း၊

“ပြစ်မှားသူသည် အကယ်၍ သီလအစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ခဲ့သော် “ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိသူ၌ ငါသည် အမျက်ထွက်မှုကို မပြုသင့်ပေ”ဟု၍ဝင်း၊ ပြစ်မှားသူသည် အကယ်၍ သီလအစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူး မရှိသူ ဖြစ်ခဲ့သော်“အလွန်အကြီး အထူးသဖြင့် သနားထိုက်သော သူပါပေ”ဟု၍ဝင်း၊

"အမျက်ထွက်ခြင်းဖြင့် ငါ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး အကျော်အစောများ ယုတ်လျော့ကုန်လိမ့်မည်"ဟူ၍ဌင်း၊

"သူ့အား ငါအမျက်ထွက်လျှင် အဆင်းပျက်ခြင်း ဆင်းရဲစွာအိပ်ရခြင်း အစရှိသော ရန်သူ့အကြိုက်တရားများ ငါ့ထံသို့ ရောက်လာကြလိမ့်မည်"ဟူ၍ဌင်း၊

ရုပ်ရေဆင်းပျက်၊ အိပ်စက်မပျော်၊ ကျိုးသော်မရ၊ တောဂရေြ့ရွှေ့၊ မိတ်ဆွေပျက်ပြား၊ အပါယ်လား၊ ।ခုနစ်ပါးကောဓ အပြစ်တည်း။ ॥
(သတ္တကနိပါတ် အဂုတ္တိုရ်မှ။)

"ဤအမျက်ထွက်ခြင်း ကောဓတရားမည်သည် အလုံးစုံသော စိုးပွါးမဲ့ကို ပြုတတ်၏ အစီးအပွါးကို ဖျက်စီးတတ်သည့် အားကြီးသောရန်သူကြီးဖြစ်ပေသည်" ဟူ၍ဌင်း၊

"သည်းခံခြင်း ခန္တီတရားရှိလျှင် ရန်သူဟူ၍ တစုံတယောက်မျှ မရှိနိုင်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ပြစ်မှားခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် နောက်အခါ၌ ထိုသူရရှိမည့် ဒုက္ခမျိုး သည်းခံခြင်းတရားရှိလျှင် ငါ့မှာ မရောက်နိုင်ဟူ၍ (ထိုသူခံရမည့်ဒုက္ခကို)ငါကြံစည်နေလျှင်ဌင်း သူ့ကိုပြန်၍ အမျက်ထွက်သော်ဌင်း ငါသည် ရန်သူ့နောက်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်သောသူသာ ဖြစ်ချေမည်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ငါသည် ခန္တီတရားဖြင့် အမျက်ထွက်ခြင်းကို လွှမ်းမိုးနိုင်နင်းလိုက်သည်ရှိသော် ထိုကောဓတရား၏ ကျွန်ဖြစ်သော ရန်သူကိုလည်း ကောင်းကောင်းကြီး လွှမ်းမိုးနိုင်အပ်သည်သာ ဖြစ်တော့၏" ဟူ၍ဌင်း၊

"အမျက်ထွက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့် သည်းခံခြင်း ခန္တီဂုဏ်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် ငါ့အား မသင့်လျော်ချေ" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဂုဏ်ကျေးဇူးတကာ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် အမျက်ထွက်ခြင်း ကောဓတရား ငါ့သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွါးနေလျှင် သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးများ ငါ့အား အဘယ်မှာ ပြည့်ဝနိုင်တော့အံ့နည်း၊ ထိုသီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးများ မရှိလျှင် အဘယ်နည်းဖြင့် ငါသည် သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးများသူဖြစ်၍ ဝန်ခံ ကြိုစည်ချက်အတိုင်း သမ္မည္ဘတဉာဏ်သို့ ရောက်နိုင်လိမ့်မည်နည်း" ဟူ၍ဧင်း၊

"ခန္တီတရားရှိမှ သာ ပြင်ပအာရုံတို့၌ စိတ်မပြန့်ပဲ သမာဓိရှိသူဖြစ်နိုင်သည်၊ သမာဓိရှိမှသာလျှင် ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ ဟူ၍ဧင်း, ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို အနတ္တဟူ၍ဧင်း, နိဗ္ဗာန်ကို အသင်္ခတ အမတစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဧင်း, ဘုရားဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို မကြိုစည်နိုင် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ ရှိကုန်၏ဟူ၍ဧင်း စူးစိုက်ကြည့်ရှုနိုင်မည်၊ ထိုသို့ ကြည့်ရှုနိုင်သော ကြောင့် အနုလောမိကခန္တီ အမည်ရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်၌ တည်ပြီးလျှင် "ဤအလုံးစုံသော ကရားတို့သည် ကိုယ် ကိုယ်၏ဥစ္စာအဖြစ်မှ ကင်းကြ ဆိတ်ကြသော သဘာဝမမှ အစုမျှသာဖြစ်၍ ကိုယ်စိကိုယ်ဝ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ကြပျက်ကြသည်၊ မည်သည့်အရပ်ကမှ လာကြသည်မဟုတ်၊ မည်သည့်အရပ်သို့မျှ သွားကြသည်လည်းမဟုတ်၊ မည်သည့်အရပ်၌မျှ အကြိုတ်အဆဲ အမြဲတည်နေကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန်၊ ဤသဘာဝမမှအစု၌ (ပင်ကိုယ်ကပင် ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ မရှိသောကြောင့်) တစုံဘယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ တစုံတခုသော ကြောင့်ကြစိုက်မှု ဗျာပါရဟု မရှိချေ" ဟူ၍ အမှန်အတိုင်း သိမြင်သောကြောင့် ငါ ငါဟူသော မာန်မာန၏ စွဲတည်ဖွယ်ရာ မဟုတ်သည်ကိုလည်း စူးစိုက်စွာ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုနိုင်ခြင်းယင်းသို့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုနိုင်သောကြောင့် အလောင်းတော်ကြီးများသည် သမ္မည္ဘတဉာဏ်ကို ရတို့ရန် ကေန်

မြိသော မဆုတ်နစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်စင်စစ် ဖြစ်ရပေသည်'' ဟူ၍ဂုဏ်း–

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ခန္ဓီပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံကို သိအပ်၏။

(ဤကား ခန္ဓီပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(ဆ) သစ္စာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်ကား....

"သစ္စာမရှိလျှင် သီလအစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးများ မဖြစ်နိုင်သည့်ပြင်၊ဝန်ခံကြောစည်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဘုရားဖြစ်ရန် အကျင့်ပဋိပတ်များလည်း မဖြစ်နိုင်တော့ပေ'' ဟူ၍ဂုဏ်း၊

"သစ္စာတရားကို လွန်ကျူးလျှင် အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တရားများ စုဝေးရောက်တည်၍ လာကုန်၏'' ဟူ၍ဂုဏ်း၊

"ရှေးနှင့်နောက် မှန်ကန်သော သစ္စာစကား မဆက်စပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ယခုဘဝ၌ သူတပါးတို့ မယုံကြည်နိုင်သည့်ပြင်၊ နောက်နောက် ဘဝဆက်တိုင်းတို့၌လည်း မိမိစကားကို သူတပါးတို့ နာယူကြမည် မဟုတ်ကုန်'' ဟူ၍ဂုဏ်း၊

"သစ္စာတရားရှိမှ သီလအစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးများ ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်''အစရှိသည်ဖြင့်ဂုဏ်း၊

"သစ္စာတည်းဟူသော တည်ရာတရားဖြင့်သာ ခပ်သိမ်းသော ပါရမီ စာဂ စရိယ တရားတို့ကို စင်ကြယ် ပြည့်စုံစေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ရကား သဘာဝမမှတို့၌ မချုတ်မယွင်း မှန်ကန်ခြင်းဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ပါရမီ စာဂ စရိယ အလုပ်တို့ကို ပြီးလုပ်နိုင်ပြီးလျှင် ဘုရားအလောင်းတို့၏ ပဋိပတ် အကျင့်ကြီး ပြီးမြောက်နိုင်သည်''ဟူ၍ဂုဏ်း–

ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် သစ္စာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

(ဤကား သစ္စာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(၈) အဓိဋ္ဌာန ပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်ကား...

"ဒါနစသော ပါရမီကောင်းမှုတို့၌ မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်ခြင်းအဓိဋ္ဌာန်မရှိလျှင် ထိုဒါနစသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် မစ္ဆရိယ ဒုဿီလ စသည်တို့ ပေါင်းဆုံကျရောက်လာသောအခါ ထိုဒါနစသောအမှု၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ကျည် မတည်နိုင်တော့ပေ၊ ယင်းသို့ မတည်နိုင်လျှင် ထိုဒါနကောင်းမှု စသည်တို့၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှု ရဲရင့်မှုများ မရှိနိုင်ပေ၊ ယင်းသို့ဒါနကောင်းမှု စသည်တို့၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှု ရဲရင့်မှုများ မရှိခဲ့သော် သမ္ဗညုတညာဏ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဒါနပါရမီစသော အဆောက်အဦးများ မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

ဒါနစသော ကောင်းမှုတို့၌ မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်ချက်ရှိမှသာ ထိုဒါနစသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မစ္ဆရိယ ဒုဿီလ စသည်တို့ ပေါင်းဆုံ ကျရောက်လာလျှင် ဒါနမှု စသည်တို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ကျည် တည်နိုင်ပေသည်၊ ထိုသို့ တည်နိုင်မှသာ ထိုဒါနကောင်းမှု စသည်တို့၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှု ရဲရင့်မှုများ ဖြစ်နိုင်ပေသည်၊ ထိုသို့ဖြစ်မှ သမ္ဗညုတညာဏ်၏အကြောင်းဖြစ်သည့် ဒါနပါရမီစသော အဆောက်အဦးများ ဖြစ်နိုင်သည်"–

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်၌ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဆင်ခြင်ရာ၏။

(ဤကား အဓိဋ္ဌာန ပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(၅) မေတ္တာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်ကား....

"မိမိ တဦးတည်း၏ စီးပွါးမှု၌ တည်နေသောသူ (တကိုယ်ကောင်း အားထုတ်သူ)ပင်သော်လည်း သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ အကျိုးစီးပွါး လိုလားသော မေတ္တာစိတ် မရှိလျှင် ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် စည်းစိမ်များကို မရနိုင်

မရောက်နိုင်ချေ၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို နိဗ္ဗာန်စည်းစိမ်၌ တည်စေလိုသော ဘုရားအလောင်း ဖြစ်သူမှာကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရှိအံ့နည်း၊ သတ္တဝါတို့၌ အတိုင်းမသိ မေတ္တာစိတ်ရှိမှသာ မိမိရည်မှန်းချက်အတိုင်း သတ္တဝါတို့ကို နိဗ္ဗာန်စည်းစိမ်၌ တည်စေနိုင်ပေမည်” ဟူ၍ဌင်း၊

“နောက်တချိန် (ဘုရားဖြစ်သောအခါ) ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော လောကုတ္တရာစည်းစိမ်ကို လိုလားတောင့်တသော ငါသည် ယခုကပင် ကြိုတင်၍ လောကီစည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံရန် လိုလားတောင့်တမှုသည် သင့်လျော်လှပေ၏”ဟူ၍ဌင်း၊

“ယခုအခါ အလိုဆန္ဒ အာသယမျှဖြင့် သူတပါးတို့၏ စီးပွါးချမ်းသာရေးအတွက် စိတ်ဖြင့် ရွက်ဆောင်မှုကို မပြုနိုင်လျှင် ဘယ်အခါ၌ ကိုယ်ရောနှတ်ပါလုံ့လပယောဂဖြင့် သူတပါးတို့၏ စီးပွါးချမ်းသာကို ပြီးစေနိုင်ချိမ့်နည်း” ဟူ၍ဌင်း၊

“ငါသည် ယခုကပင် ကြိုတင်၍ မေတ္တာစိတ်ဖြင့် ကြီးထွားစေအပ်သော သတ္တဝါတို့သည် နောက်အခါ၌ ငါ၏ တရားအမွေ ခွဲဝေပေးကမ်းသောပွဲဝယ် အမွေခံ အဖော်သဟဲများ ဖြစ်လာကြပေလိမ့်မည်”ဟူ၍ဌင်း၊

“ထိုသတ္တဝါတို့နှင့် ကင်း၍ ငါ၏ ပါရမီအဆောက်အဦတို့ မဖြစ်နိုင်ကုန်ချေ၊ ထို့ကြောင့် ဤသတ္တဝါတို့သည် အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး အသရေများ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ငါ၏အဖို့ ကုသိုလ်မျိုးကို စိုက်ပျိုးကြဲချရာ အလွန်မြတ်သော လယ်ယာမြေကောင်းကြီးများ အလွန်မြတ်သည့် ကောင်းမှုပြုရာ ဌာနကြီးများ အလွန်မြတ်သည့် အလေးပြုရာ နေရာကြီးများ ဖြစ်ပေသည်” ဟူ၍ဌင်း—

ဆင်ခြင်စဉ်းစားပြီးလျှင် ထူးထူးခြားခြားပင် သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့၌ အစီးအပွါး လိုလားသော အဇ္ဈာသယခေတ်ကို ဖြစ်စေရာ၏။

"ကရဏာသည် ဘုရားအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော တရားအပေါင်းတို့၏ အစဆုံး အကျင့်မူလဖြစ်ပေ၏၊ အပိုင်းအခြား မထားသော စိတ်ဖြင့် သတ္တဝါတို့၌ စီးပွါးချမ်းသာကို ကပ်၍ဆောင်ခြင်း (မေတ္တာ) အမှု၌ နှစ်ခြိုက်မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်တော်မူသော ဘုရားအလောင်းတော်အား သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါးမဲ့ အကျိုးမဲ့များကို ပယ်ရှားလိုခြင်း (ကရဏာ)သည် အမြစ်နိုင်မြစ်စွာ အားရှိဖြစ်ပွါးနိုင်၏။ သို့ရကား ကရဏာ၏ အခြေခံ အကြောင်းရင်းဖြစ်သောကြောင့် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၌ မေတ္တာတရားပွါးများသင့်လှပေ၏" ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် မေတ္တာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

(ဤကား မေတ္တာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

(၉) ဥပေက္ခာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်ကား....

"ဥပေက္ခာမရှိလျှင် သတ္တဝါတို့ ပြုအပ်သော ဖောက်ပြန်မှားယွင်းချက်များသည် ငါ၏ စိတ်နေစိတ်ထား ဖောက်ပြားမှုကို ပြုကုန်လေရာ၏၊ စိတ်နေစိတ်ထား ဖောက်ပြားနေလျှင် ဒါန အစရှိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အဆောက်အဦးများ ဖြစ်ပွါးနိုင်ခွင့်ပင် မရှိချေ" ဟူ၍ဎင်း၊

"သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ ဥပေက္ခာမပါရှိပဲ စိတ်သည် မေတ္တာချစ် သက်သက်မျှဖြင့်သာ ချစ်ခင်နေလျှင် ပါရမီ အဆောက်အဦးတို့ စင်ကြယ်ခြင်းမဖြစ်နိုင်" ဟူ၍ဎင်း၊

"ဥပေက္ခာ မရှိသောသူသည် ကောင်းမှု အဆောက်အဦးနှင့် ထိုကောင်းမှု၏အကျိုးတို့ကို သတ္တဝါတို့အတွက် စီးပွါးဖြစ်ဖို့ရန် ညွှတ်ကိုင်းခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ချေ"ဟူ၍ဎင်း၊

"ဘုရားအလောင်းတို့မည်သည် လူဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မခွဲခြားပဲ လှူဒါန်းမြဲဖြစ်သည်၊ ဥပေက္ခာမရှိလျှင် လူဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မခွဲခြားပဲ စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ချေ"ဟူ၍ဎင်း၊

"ဥပေက္ခာ မရှိသောသူသည် အသက်နှင့်တကွ ထို အသက်၏ အခြေအရံတရားတို့အပေါ်ဝယ် ကျရောက်မည့် အန္တရာယ်ကို နှလုံးမသွင်းပဲ သီလစင်ကြယ်အောင် မပြုနိုင်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဥပေက္ခာ၏ အစွမ်းဖြင့် သူတော်ကောင်းတရား၌ မမွေ့လျော်ခြင်း တည်းဟူသော အရတိတရား, ကာမ၌ မွေ့လျော်ခြင်းတည်းဟူသော ရတိတရားတို့ကို လွှမ်းမိုး နိုင်သောသူအားသာလျှင် နေကျွမ်စွမ်းအား ပြီးမြောက် ပြည့်စုံနိုင်သည်" ဟူ၍ဌင်း၊

"အသင့်အားဖြင့် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်ခြင်း(ဉာဏ်ပေက္ခာ) ရှိမှ ခပ်သိမ်းသော ပါရမီသမ္ဘာရကိစ္စတို့ ပြီးမြောက်နိုင် သည်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဝိရိယလွန်ကဲနေလျှင် ဥပေက္ခာမရှိက ပဓာနအလုပ်ကို အားမထုတ်နိုင်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဥပေက္ခာရှိသောသူအားသာလျှင် သည်းခံခြင်း ခန္တီ တရားကို စူးစိုက်မှု ရှိနိုင်သည်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဥပေက္ခာ၏အစွမ်းဖြင့် သတ္တဝါသမ္ပတ္တိရတို့အား မချုတ် ယွင်းစေမှု သစ္စာသဘော ရှိနိုင်သည်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ လောကဓံတရားတို့ကို လျစ်လျူရှုခြင်း (ဥပေက္ခာ) ဖြင့် ဖြည့်ကျင့်မည်ဟု ဆောက်တည်အပ် ပြီးသော ပါရမီတရားတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့တည်ခြင်း အမြဲဌာန်ပြီးမြောက်နိုင်သည်" ဟူ၍ဌင်း၊

"ဥပေက္ခာရှိမှ သူတပါးတို့၏ ပြစ်မှားမှုစသည်၌ နှလုံး မသွင်းခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ ထိုသို့ နှလုံးမသွင်းမှလည်း မေတ္တာဖြင့်နေခြင်း ပြီးစီးအောင်မြောက်နိုင်သည်" ဟူ၍ ဌင်း၊

ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ခပ်သိမ်းသော ပါရမီအဆောက်အဦကို ဆောက်တည်ခြင်း, မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့တည်နိုင်ခြင်း, ဖြည့်ကျင့်ခြင်း, ပြီးမြောက်ခြင်းဟူသမျှတို့သည် ဥပေက္ခာ၏ အာနုဘော်ဖြင့် ပြည့်စုံကြကုန်၏၊ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဥပေက္ခာ ပါရမီကို ဆင်ခြင်အပ်၏။

(ဤကား ဥပေက္ခာပါရမီ၌ ဆင်ခြင်ပုံ အကျယ်တည်း။)

ဤသို့လျှင် မစွန့်ကြဲ မလှူဒါန်းခြင်း-စသည်တို့၌ အပြစ်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်များ, စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း-စသည်တို့၌ အကျိုးကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စ-ဝေက္ခဏာဉာဏ်များသည် ပါရမီတို့၏ အခြေခံအကြောင်းရင်း ဖြစ်ကုန်၏။

---

(၈) အကြောင်းနှင့်တကွသော စရဏ (၁၅)ပါး

အဘိညာဉ် (၅)ပါး

ဆိုအပ်ပြီးသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်တို့ကဲ့သို့ပင် အကြောင်းနှင့်တကွသော စရဏ (၁၅) ပါး အဘိညာဉ် (၅) ပါးတို့သည်လည်း ပါရမီတို့၏ အခြေခံအကြောင်းများ ဖြစ်ကုန်၏။ ချဲ့ဦးအုံ....

စရဏ (၁၅) ပါး ဟူသော်ကား—

"သီ ဇုန် ဘာ ဇာ၊ သတ် စဇ္ဈာ၊ မှတ်ပါ စရဏ" ဟူသော ရှေးလက်ဝဟာအတိုင်း-

(၁) သီလကို စောင့်ထိန်းခြင်း (သီလသံဝရ)

(၂) မျက်စိ, နား, နှာ, လျှာ, ကိုယ်, စိတ် ဟူသော ဣန္ဒြေခြောက်ပါး တံခါးကြီးခြောက်ပေါက်တို့၌ အကုသိုလ်ခိုးသားတို့ မလုယက် မဖျက်ဆီးနိုင်အောင် သတိဖြင့် လုံခြုံအောင် ဟန့်တား တံခါးပိတ်ထားခြင်း (ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒါရတာ)

(၃) ဆွမ်း ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်တို့ကို ခံယူသုံးဆောင်ခြင်းတို့၌ အတိုင်းအရှည်ကိုသိခြင်း (ဘောဇနေမတ္တညုတာ)

(၄) နံနက်, နေ့လယ်, ညနေ, ညဦးယံ, သန်းခေါင်ယံ, မိုးသောက်ယံ ဟူသော တနေ့တနေ့၏ အချိန်ပိုင်း (၆) ပိုင်းတို့တွင် သန်းခေါင်ယံ တပိုင်း၌သာ အိပ်စက်၍ ကျန်သော (၅) ပိုင်းတို့၌ ထိုင်ခြင်း, သွားခြင်း ဇာဂရိယာ ပုထိ နှစ်ပါးတို့ဖြင့်သာ မျှတ၍ တရားအားထုတ်နေခြင်း (ဇာဂရိယာနုယောဂ)

(၅-၁၁) **"သ သ ဟိ ဩ၊ စ ဝိ ပေါ၊ မုတ်လောခုနစ်ဖြာ"**— ဟူသောအတိုင်း သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရိ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ ဗာဟုသစ္စ၊ ဝိရိယ၊ ပညာ—တည်းဟူသော သူတော်ကောင်းတရား ခုနစ်ပါး။

(၁၂-၁၅) ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထ ဈာန် ဟူသော ဈာန်လေးပါး။

(ဤကား စရဏတရား (၁၅) ပါးတို့တည်း။)

ထိုစရဏတရား(၁၅)ပါးတို့တွင် "သီဇုန် ဘောဇာ" ဟူသော ရွှေလေးပါးတို့၏ အခြေအရံ အကြောင်းတရားများကား ဓုတင် အကျင့် (၁၃) ပါးတို့နှင့် အလိုနည်းခြင်း, ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း စသော တရားတို့ဖြစ်သည်။

သူတော်ကောင်းတရား ခုနစ်ပါးတို့တွင်—

(က) **သဒ္ဓါ၏ အကြောင်းတရားတို့ကား...**

၁။ ဘုရားဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း (ဗုဒ္ဓါနုဿတိ)

၂။ တရားတော်ဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း (ဓမ္မာ-နုဿတိ)

၃။ သံဃာတော်ဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း (သံဃာ-နုဿတိ)

၄။ **မိမိ၏သီလဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း** (သီလာ-နုဿတိ)

၅။ **မိမိ၏ ဒါနမှ စာဂမှတို့ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း** (စာဂါနုဿတိ)

၆။ **နတ်တို့ကို သက်သေထား၍ မိမိ၏ သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ ပညာတို့ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း** (ဒေဝတာ-နုဿတိ)

၇။ **နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်အောက်မေ့ခြင်း** (ဥပသမာ-နုဿတိ)

၈။ **သဒ္ဓါတရား ခေါင်းပါးချောက်တပ်သူကို ပယ်ခွါ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း** (လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇန)

၉။ **သဒ္ဓါတရားရှိသည့် (သိနိဒ္ဓ) ပြေပြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို မှီဝဲပေါင်းသင်းခြင်း** (သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝန)

၁၀။ **သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးစေတတ်သည့် တရားတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်း** (ပသာဒနီယဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏာ)

၁၁။ **ဇရိယာပုထိတိုင်း သဒ္ဓါတရားဖြစ်ဖို့ရန် စိတ်ညွှတ် ကိုင်းရှိုင်းနေခြင်း** (တဒဓိမုတ္တတာ)၊ ၊ဤ (၁၁)ပါးတို့တည်း။

နုဿတိသတ်၊ ရွှေခုနစ်ရပ်နှင့်၊ ချောက်တပ်သူပယ်၊ မှီတွယ်သိနိဒ္ဓ၊ ပသာဒတရား၊ စဉ်းစားပစ္စဝေက္ခဏာ၊ မိမုတ္တာ၊ ၊သဒ္ဓါပွါးကြောင်း ဆယ့်တစ်တည်း။

(ခ) **သတိ၏အကြောင်းတရားတို့ကား....**

၁။ ရှေသို့တက်ခြင်း နောက်သို့ဆုတ်ခြင်းစသော ခုနစ်ပါးသော အရာတို့၌ သတိသမ္ပဇဉ်နှင့်ယှဉ်ခြင်း၊

၂။ သတိမေ့လျော့ ပေါ့တန်သူကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၃။ သတိရှိသောသူကို မှီဝဲခြင်း၊

၄။ ဒုရိယာပုထိတိုင်း သတိကိုဖြစ်စေခြင်းငှါ အမြည်တွတ်ကိုင်းရှိုင်းသော စိတ်ရှိခြင်း၊ ၊ဤ လေးပါးတို့တည်း။

သတိသမ္ဘေဇ၊ အမြဲယှဉ်လျက်၊ ကြဉ်လေမှု၊ ယှဉ်ရသတိမာ၊ ဓိမုတ္တောဟု၊ ၊လေးဖြာသတိ ပွါးကြောင်းတည်း။ ။(ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၏ လက်ဝ။)

(ဂ-ဃ) ဟိရိသြတ္တပ္ပတို့၏ အကြောင်းတရားတို့ကား....

၁။ အကုသိုလ်၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၂။ အပါယ်ဘုံ၏အပြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၃။ ကုသိုလ်တရားတို့၏ ထောက်ပံ့ပုံကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၄။ ဟိရိသြတ္တပ္ပ ကင်းသူကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၅။ ဟိရိသြတ္တပ္ပနှင့် ပြည့်စုံသူကို မှီဝဲခြင်း၊

၆။ ဒုရိယာပုထ်တိုင်း ဟိရိသြတ္တပ္ပကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ အမြည်တွတ်ကိုင်းရှိုင်းသော စိတ်ရှိခြင်း၊ ၊ဤ (၆)ပါးတို့တည်း။

အကုသိုလ်မှ၊ ပါယ်စတု၊ ရှုလေအပြစ်ကို။
ကုသိုလ်တရား၊ ထောက်ပံ့ပြား၊ စိတ်ထားဝမ်းဌ်သို့။
ဟိရောတ္တပ်ကင်း၊ သူရှောင်ကွင်း၊ ကပ်ချဉ်းပြည့်သူကို။
ရိယာပုထ်တိုင်း၊ စိတ်ညွတ်ကိုင်း၊ ရှိုင်းလေဟိရိကို။
ဟိရိသြတ္တပ်၊ သတိချပ်၊ ခြောက်ရပ်အကြောင်းဆို။

(င) ဗာဟုသစ္စ၏အကြောင်းတရားတို့ကား....

၁။ ရှေးကဆည်းပူး အလေ့အလာထူးရှိခြင်း၊

၂။ အဖန်ဖန် အကြိမ်ကြိမ် မေးမြန်း စုံစမ်းလေ့ရှိခြင်း၊

၃။ သူတော်ကောင်းတရားဌ ယှဉ်ခြင်း အားထုတ်ခြင်း၊

၄။ အပြစ်ကင်းသော အတတ်ပညာတို့ကို လေ့လာခြင်း၊

၅။ သဒ္ဓါစသော ဒုန္ဒြေတို့ ရင့်ကျက်ခြင်း၊

၆။ ကိလေသာမှ ဝေးအောင် ရှောင်ခြင်း၊

၇။ အကြားအမြင်နည်းပါးသူကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၈။ အကြားအမြင်များသူကို မှီဝဲခြင်း၊

၉။ ဇုရိယာပုထ်တိုင်း ဗဟုသုတများတို့ရန် အမြည်ယူတ်ကိုင်း ရှိုင်းသော စိတ်ရှိခြင်း၊ ၊ဤ(၉)ပါးတို့တည်း။

ရှေးကလေ့လာ၊ ပုစ္ဆာပြောမျှား၊ တရားကိုယှဉ်၊ ဖြူစင်သိပ္ပ၊ လေ့ကျက်ထနှင့်၊ ပဉ္စကွန်ဒြေ၊ ရင့်သန်စေတည်း၊ ကိလေဝေးမှ၊ သုတ မြင်ကြား၊ နည်းပါးသူကြဉ်၊ များသူ့ယှဉ်၍၊ စိတ်တွင်ညွှတ်ကိုင်း၊ ယာပိုက်ဘိုင်း၊ ၊(၉)ဆိုင်း ဗာဟုသစ်ကြောင်းတည်း။

(၀) ဝိရိယ၏ အကြောင်းတရားတို့ကား....

၁။ အပါယ်ဘေးကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၂။ ဝိရိယ၏အကျိုးကို ရှုမြင်ခြင်း၊

၃။ ဘုရားစသော သူတော်ကောင်းတို့ သွားရာလမ်းခရီးသွဲ့ လိုက်သင့်၏ဟု ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၄။ တရားကို အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ဆွမ်းကို ရှိသေဖူဇော်ခြင်း၊

၅။ သူတော်ကောင်းဥစ္စာ တည်းဟူသော အမွေခံမြတ်သည်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၆။ ဆရာဘုရား၏ မြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၇။ ဘုရားသားတော်အဖြစ်တည်းဟူသော အမျိုးမြတ်သည်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၈။ သီတင်းသုံးဖော်၏ မြတ်သည်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၉။ ပျင်းရိသောသူကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊

၁၀။ အားထုတ်အပ်သော ဝိရိယရှိသူကို မှီဝဲခြင်း၊

၁၁။ ဇုရိယာပုထိတိုင်း ဝိရိယကိုဖြစ်စေရန် အမြည်တွတ်ကိုင်း ရှိုင်းသော စိတ်ရှိခြင်း၊ ၊ဤ(၁၁)ပါးတို့တည်း။

ပါယ်ဘေးဆင်ခြင်၊ မြင်သည်အကျိုး၊လမ်းရိုးလိုက်ရာ၊ ပိဏ္ဍာပစယ၊ ဒါယဇ္ဇ ဟု၊ သတ္တုမြတ်ဘီ၊ ဇာတိမဟာဏ္ဏ၊ သဗ္ဗညုတ္တမစာရီ၊ မမ္ပီလူပျင်း၊ မ္ပီတင်းအာရုဒ္ဓ၊ ဓိမုတ္တ ဟု၊ ၊လုံ့လပွါးကြောင်း ဆယ့်တစ်တည်း။ ။
(ဆရာတော်ဦးဗုဒ်။)

(ဆ) ပညာ၏အကြောင်းတရားတို့ကား....

၁။ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်စသည်ကို မေးမြန်းဖန်များခြင်း၊

၂။ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ၌ရှိသော ဝတ္ထုသန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်း၊

၃။ **"သဒ္ဓါလွန်လျှင် ကွန့်သည်၊ ပညာလွန်လျှင် ဆွံ့သည်၊ ဝိရိယလွန်လျှင် ပြန့်သည်၊ သမာဓိလွန်လျှင် တွန့်သည်၊ သတိမူကား လွန်သည်မရှိ လိုသည်သာရှိသည်"**ဟူရကား သဒ္ဓါနှင့်ပညာ ဝိရိယနှင့်သမာဓိတို့ကို မျှစေခြင်း၊

၄။ ပညာမဲ့သူကို ကြဉ်ခြင်း၊

၅။ ပညာရှိကို ယှဉ်ခြင်း၊

၆။ နက်နဲသော ခန္ဓာစသည်၌ ဖြစ်သော နက်နဲသော ပညာ အပြားကို ဆင်ခြင်ခြင်း၊

၇။ ဇုရိယာပုထိတိုင်း ပညာဖြစ်စေခြင်းငှါ အမြည်တွတ်ကိုင်း ရှိုင်းသော စိတ်ရှိခြင်း၊ ၊ဤ(၇)ပါးတို့တည်း။

ဖန်ဖန်မေးမှု၊ ဝတ္ထုစင်စေ၊ ဣန္ဒြေညီမျှ၊ ဗာလကိုကြဉ်၊ ဉာဏ်ရှိ ယှဉ်မှ၊ ဆင်ခြင်နက်လှ၊ ဓိမုတ္တ ဟု၊ ၊ဉာဏ်ပွါးကြောင်း ခုနစ်တည်း။ ။
(ဆရာတော်ဦးဗုဒ်။)

ဗျာန်လေးပါးတို့၏ အကြောင်းတရားတို့ကား"သီ၊ ဇုန်၊ ဘော၊ ဇာ"ဟူသော အစ စရဏလေးပါး၊ သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ ရှေးအဖို့ဝယ် ဖြစ်သော ဘာဝနာ၊ဝသီဘော်ငါးပါး ၌တရားတို့တည်း။

ထိုစရဏတရား အဘိညာဉ်တရားတို့ဖြင့် ပယောဂသုဒ္ဓိ အာသယသုဒ္ဓိတို့ ဖြစ်နိုင်သည်။ပယောဂသုဒ္ဓိဖြင့် သတ္တဝါတို့အား အဘယဒါနပြုလုပ်ရန် စွမ်းနိုင်သည်၊ အာသယသုဒ္ဓိဖြင့် အာမိသဒါန ပြုစွမ်းနိုင်သည်။ ထိုနှစ်ပါးစုံဖြင့် ဓမ္မဒါန ပြုစွမ်းနိုင်သည်၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် စရဏတရား အဘိညာဉ်တရားတို့၏ ပါရမီတို့၏ အကြောင်းဖြစ်ပုံကို ထိုက်သည့်အလျောက် ထုတ်ဆောင်ရာ၏။

---

(၇) ပါရမီတို့၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းများ

"ပါရမီတို့၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းတရားတို့ကား အဘယ်တရားတို့ ဖြစ်ကုန်သနည်း" ဟု မေးခဲ့သော်—

အဖြေကား····တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ အစရှိသော တရားတို့ဖြင့် ပါရမီတို့ကို ငါ ငါ့ဥစ္စာ ငါ့လိပ်ပြာ စသည်ဖြင့် အလွဲလွဲအမှားမှားသုံးသပ် ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ပါရမီတို့၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်၏ ဟု သာမညအားဖြင့် ဖြေဆိုရာ၏။ ဝိသေသအားဖြင့်ကား—

၁။ လှူဖွယ်ဝတ္ထု အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ထွေလာစဉ်းစား အကြံများနေခြင်းသည် ဒါနပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်၏။ ။(ဒါနပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်သော ဘုရားအလောင်းသည် ကောင်းဆိုးယုတ်မြတ် မိမိ၌ ထင်ရှားရှိနေသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ရောက်ဆိုက်လာသူ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပုဂ္ဂိုလ်အယုတ်အမြတ်မရွေး လှူဒါန်းရာ၏။ ၎င်း အလှူဝတ္ထုကား ညံ့၍ မလှူချင်၊ အလွန်ကောင်းမြတ်နေ၍ မလှူနိုင်၊ ၎င်းအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကား ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ မလှူနိုင်၊ ၎င်းသို့စသည်ဖြင့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုနှင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ထွေလာစဉ်းစား အကြံများနေလျှင် ဒါနပါရမီ ညစ်နွမ်း၏ ဟု ဆိုလိုသည်။)

၂။ သတ္တဝါနှင့် အချိန်အခါတို့၌ ထွေလာစဉ်းစား အကြံများနေခြင်းသည် သီလပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။ ။(သီလပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်လိုလျှင် သတ္တဝါမရွေး အချိန်အခါမရွေး ဖြည့်ကျင့်ရာ၏။ ၎င်းမည်၎င်းမည်သော သတ္တဝါတို့၌သာ ပါဏာတိ-

ပါတမ္မ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်အံ့၊ ဤမည် ဤမည်သော သတ္တဝါ တို့၌ကား မရှောင်ကြဉ်အံ့၊ ဤအချိန်အခါ၌သာ သီလကို စောင့်အံ့၊ ဤအချိန်အခါ၌ကား မစောင့်အံ့-ဟူ၍ သတ္တဝါနှင့် အချိန်အခါတို့၌ ထွေလာစဉ်းစား အကြံများနေလျှင် သီလပါရမီ ညစ်နွမ်း၏ ဟု ဆိုလိုသည်။)

၃။ ကာမ နှစ်ပါး ဘဝသုံးပါးတို့၌ မေ့လျော့ဖွယ်အနေဖြင့် ကြံစည်ခြင်း ထိုကာမဘဝတို့၏ ငြိမ်းအေးမှု၌ မမေ့လျော့ဖွယ် အနေဖြင့် ကြံစည်ခြင်းများသည် နေက္ခမ္မပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

၄။ ငါ ငါ့ဥစ္စာ ဟူ၍ မိန္ဓာဝိတက်ပြောများ အကြံမှားခြင်း သည် ပညာပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

၅။ ထိနမိဒ္ဓနှင့် ဥဒ္ဓစ္စတရားများကို ဖြစ်ပွါးစေတတ်သည့် ဆုတ်နစ်ပြန့်လွင့်ကြောင်း အကြံအစည်များသည် ဝီရိယပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

၆။ မိမိ သူတပါး (ကိုယ့်လူ သူ့လူခွဲခြား) အကြံအစည်များ ခြင်းသည် ခန္တီပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

၇။ မမြင်,မကြား,မရောက်,မသိအပ်သောအရာတို့၌မြင်,ကြား, ရောက်, သိသောအနေဖြင့်ရင်း မြင်, ကြား, ရောက်, သိအပ်သော အရာတို့၌ မမြင်,မကြား, မရောက်,မသိသောအနေဖြင့်ရင်း ကြံမှား ခြင်းများသည် သစ္စာပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

၈။ ဗောဓိသမ္ဘာရဖြစ်သည့် ပါရမီ စာ၈ စရိယကုသိုလ် တရားတို့၌ အပြစ်အနေ ကြံစည်ခြင်း ထိုဗောဓိသမ္ဘာရ ကောင်းမှု တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့၌ ဂုဏ်ကျေးဇူး ကို ကြံစည်ခြင်းများသည် အဓိဋ္ဌာနပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

၉။ မိမိအပေါ်၌ အစီးအပွါးကို ရှက်ဆောင်သူ မရှက်ဆောင်သူ (မိမိနှင့် သင့်မြတ်သူ မသင့်မြတ်သူ) ဟူ၍ ထွေလာစဉ်းစား အကြံမျှားခြင်းသည် မေတ္တာပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

၁၀။ ရောက်ဆိုက် တွေ့ကြုံ ထိုထိုအာရုံတို့၌ ဌာန အနိဋ္ဌခဲခြား အကြံမျှားခြင်းသည် ဥပေက္ခာပါရမီ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၏။

---

(၈) ပါရမီတို့၏ ဖြူစင်ကြောင်းတရားများ

"ပါရမီတို့၏ ဖြူစင်ကြောင်း တရားတို့ကား အဘယ် တရားများ ဖြစ်သနည်း" ဟု မေးခဲ့သော်—

အဖြေကား....တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ စသည်တို့ဖြင့် မဖျက်ဆီး အပ်ခြင်းသည်၎င်း၊ (ပါရမီတို့၏ ညစ်နွမ်းကြောင်း အခက်း၌) ပြုဆိုခဲ့ပြီးသည့် လူဖွယ်ဝတ္ထု၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့၌ ထွေလာ စဉ်းစား အကြံမျှားခြင်းသည်၎င်း ပါရမီတို့၏ ဖြူစင်ကြောင်းများ ဖြစ်ကြသည် ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

မှန်၏....တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ စသော ကိလေသာတို့ဖြင့်လည်း မဖျက်ဆီးအပ်ပဲ လူဖွယ်ဝတ္ထု၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့၌ ထွေလာ စဉ်းစား အကြံမျှားမှုလည်း မရှိပဲ ပွါးများအားထုတ်အပ်သည့် ဒါနစသော ပါရမီတို့သည်သာလျှင် ဖြူစင်သော ပါရမီများ ဖြစ်နိုင်ကြပေသည်။

---

(၉) ပါရမီတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားများ

"ပါရမီတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ပဋိပက္ခတရားများကား အဘယ်တရားများ ဖြစ်သနည်း" ဟု မေးခဲ့သော်—

အဖြေကား....ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတရား ခပ်သိမ်းသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် **သာမညအားဖြင့်** ပါရမီတို့၏ ဆန့်ကျင် ဘက်တရားများ ဖြစ်ကြ၏ဟု ဖြေဆိုရာ၏။

ဝိသေသအားဖြင့်ကား....လွှဖွယ်ဝတ္ထုဌ် တပ်မက်သောလောဘ တရား ဝန်တိုသော မစ္ဆရိယ တရားများသည် ဒါနပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။ ဒုဿီလျခေါ်သည့် ဒုစရိုက်မှုများ သည် သီလပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမ ဘဝတို့၌ နှစ်ခြိုက်မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်ခြင်းသည် နေက္ခမ္မပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ပြင်းစွာ တွေဝေခြင်း သမ္မောဟတရားသည် ပညာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ရှေးဦး ဆိုအပ်ပြီးသည့် ကုသိတဝတ္ထု = (အပျင်းထူကြောင်း) တရား ရှစ်ပါးတို့သည် ဝိရိယပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။ ဤဌ အနိဋ္ဌအာရုံတို့၌ လောဘ ဒေါသတို့၏အစွမ်းဖြင့် သည်းမခံနိုင်ခြင်း (တပ်မက်ခြင်း ပြစ်မှားခြင်း) သည် ခန္တီပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ဟုတ်မှန်တိုင်းသော သဘာဝကို ထင်စွာမပြုခြင်းသည် သစ္စာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ပါရမီတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားများကို မလွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း(မိမိကနိုင်အောင်မကျင့်ခြင်း)သည် အဓิษฐานပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။မျက်ကြွတ်ကိုးပါး (ရန်ငြိုး ဖွဲ့ခြင်းကိုးမျိုး)သည် မေတ္တာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။ ရောက်ဆိုက် တွေ့ကြုံသော ဤဌ အနိဋ္ဌအာရုံတို့၌ အညီအမျှမရှုခြင်း သည် ဥပေက္ခာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်၏။

တနည်းကား····

(၁) လွှဖွယ်ဝတ္ထုဌ် တပ်မက်ခြင်း လောဘတရားလည်း မရှိပါမှ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ပြစ်မှားမုန်းတီးခြင်း ဒေါသတရားလည်း မရှိပါမှ အလှနှင့် အကျိုးတရားတို့၌ တွေဝေခြင်း (မသိခြင်း) မောဟတရားလည်း မရှိပါမှ အလှဒါန မြောက်နိုင်ရကား လွှဖွယ် ဝတ္ထုဌ် တပ်မက်ခြင်းလောဘ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပြစ်မှား မုန်းတီး ခြင်းဒေါသ အလှနှင့်အကျိုးတရားတို့၌ တွေဝေခြင်းမောဟ ၅၂ တရားသုံးမျိုးသည် ဒါနပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။

(၂) ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနောဒုစရိုက်တည်းဟူသော ကိုယ်အပြစ် နှုတ်အပြစ် စိတ်နှလုံးအပြစ် [illegible]ကျစ်မှုများ ကင်းစင်မှ သီလကို ကျင့်သုံး ဆောက်တည်နိုင်ရကား ဒုစရိုက်

ဆယ်ပါး အကုသိုလ်တရားများသည် သီလပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။

(၃) နေကွမ္မကောင်းမှုသည် ကာမသုခမှင်း, သူတပါးကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းမှင်း, မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် အားထုတ်ခြင်းမှင်း ရှောင်ကြဉ်တတ်သော တရားမြတ်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကာမသုခကို လိုက်စားခြင်း လောဘတရား သူတပါးကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း ဒေါသတရား မိမိကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် အားထုတ်ခြင်း မောဟတရားများသည် နေကွမ္မပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။

(၄) လောဘ ဒေါသ မောဟတို့သည် သတ္တဝါတို့ကို မမြင်စမ်းလှမ်း ကဏ်းအောင်ပြုတတ်သော တရားများ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ပညာကား ထိုလောဘ ဒေါသ မောဟ နှိပ်စက်သဖြင့် မမြင်စမ်းလှမ်း ကဏ်းနေသော သတ္တဝါတို့ကို မကဏ်းအောင် ပြုတတ်၏။ သို့ရကား သတ္တဝါတို့ကို ကဏ်းအောင်ပြုတတ်သည့် လောဘ ဒေါသ မောဟတို့သည် ပညာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(၅) လောဘကြောင့် ကုသိုလ်မှတို့၌ တွန့်ဆုတ်တတ်သည်၊ ဒေါသကြောင့် ကုသိုလ်မှတို့၌ မရပ်တည်နိုင် ရှိရသည်၊ မောဟကြောင့် အသင့်လမ်းမှန်ကို အားမထုတ်နိုင်ပဲ ရှိရသည်။ ဝိရိယဖြင့် ကုသိုလ်မှတို့၌ မတွန့်မဆုတ် မတုန်မလှုပ် အသင့်လမ်းမှန်ကျအောင် အားထုတ်နိုင်သည်။ သို့ရကား ဆိုအပ်ပြီးသည့် လောဘ ဒေါသ မောဟ တရားများသည် ဝိရိယပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြ၏။

(၆) ခန္တီတရားရှိမှ ဇဋ္ဌအာရုံ၌ လောဘဘက်သို့ မယိမ်းယိုင်ကြွေကြွေခံနိုင်သည်၊ အနိဋ္ဌအာရုံ၌ ဒေါသဘက်သို့ မယိမ်းယိုင်ကြွေကြွေခံနိုင်သည်၊ သဘာဝတရားတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအဖြစ်မှ ဆိတ်သုဉ်းမှုကို စိုက်စိုက်စူးစူး ကြည့်နိုင်သည်။ သို့ရကား ဇဋ္ဌ အနိဋ္ဌ သုညတသဘောတို့ကို ကြွေကြွေမခံနိုင် စိုက်စိုက်စူးစူး မကြည့်

နိုင်သော ထိုလောဘ ဒေါသ မောဟတို့သည် ခန္ဓာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကြကုန်၏။

(၇) သစ္စာမရှိလျှင် သူတပါးတို့က ကျေးဇူးပြုလျှင် ပြုသည့် အလျောက် လောဘဘက်သို့ လိုက်ပါတတ်သည်၊ ပြစ်မှားမှု ပြုလျှင်လည်း ပြုသည့်အလျောက် ဒေါသဘက်သို့ လိုက်ပါတတ်သည်၊ ထိုအခါ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း မဖြစ်နိုင်ပဲ ရှိတတ်သည်။ သစ္စာရှိမှသာ သူတပါးတို့က ကျေးဇူးပြုမှု ပြစ်မှားမှု ရှိစေကာမူ လောဘ ဒေါသဘက်သို့ မလိုက်ပါပဲ အမှန်အတိုင်းဖြစ်နိုင်ရကား သူတပါးတို့၏ ကျေးဇူးပြုမှုကြောင့် လိုက်ပါတတ်သော လောဘ ပြစ်မှားမှုကြောင့် လိုက်ပါတတ်သော ဒေါသနှင့် အမှန်အတိုင်း မဖြစ်နိုင်သော မောဟတို့သည် သစ္စာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကုန်၏။

(၈) အမိဌာန်ရှိမှ ဇုဌအနိဋ္ဌ လောကဓံတို့ကို မိမိက လွှမ်းမိုးနိုင်နင်းကာ ဆောက်တည်အပ်သော ပါရမီကောင်းမှုတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့တည်နိုင်သောကြောင့် လောကဓံတို့ကို မလွှမ်းနိုင်ကြောင်းဖြစ်သည့် လောဘ ဒေါသ မောဟတို့သည် အမိဌာန ပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကုန်၏။

(၉) မေတ္တာဘာဝနာဖြင့် နိဝရဏတရားများ ကင်းဆိတ်နိုင်သောကြောင့် ထိုနိဝရဏအဝင်အပါ လောဘ ဒေါသ မောဟတို့သည် မေတ္တာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကုန်၏။

(၁၀) ဥပေက္ခာမရှိလျှင် ဇုဌအနိဋ္ဌအာရုံတို့၌ လောဘ ဒေါသတို့ကို မဖျက်ဆီး မဟန့်တားနိုင်၊ အညီအမျှ မဖြစ်နိုင်၊ ဥပေက္ခာရှိမှသာ ဇုဌအနိဋ္ဌအာရုံတို့၌ လောဘ ဒေါသတို့ကို ဖျက်ဆီး ဟန့်တားနိုင် အညီအမျှဖြစ်နိုင်သောကြောင့် လောဘ ဒေါသ မောဟတို့သည် ဥပေက္ခာပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်များ ဖြစ်ကုန်၏။

---

(၁၀) ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ

"ပါရမီတို့ကိုဖြည့်ကျင့်ပုံကား အဘယ်နည်း၊ အလောင်းတော်များသည် ပါရမီတို့ကို မည်သို့မည်ပုံ ဖြည့်ကျင့်ကုန်သနည်း" ဟု မေးခဲ့သော်—

အဖြေကား....

(၁) ဒါနပါရမီ၌ အလောင်းတော်သည် သူ့ချမ်းသာကို ရှောက်ဆောင်ခြင်း၊ ကိုယ်နှင့်အသက်ကို ရက်ရက်စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ သတ္တဝါတို့အပေါ် ကျေရောက်လာမည့်ဘေးကို ပယ်ရှားခြင်း၊ သတ္တဝါတို့အား တရားလမ်းမှန်ကို ညွှန်ပြဟောကြားခြင်း ဤသို့ စသည်များစွာသော အခြင်းအရာဖြင့် သတ္တဝါတို့အား ချီးမြှောက်ပြုစုသောအားဖြင့် ဒါနပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူသည်။

အကျယ်အားဖြင့် ပြဆိုဦးအုံ....ဒါနသည် (က) အာမိသဒါန (ခ) အဘယဒါန (ဂ) ဓမ္မဒါန ဟူ၍ လှူဖွယ်ဝတ္ထု၏ဒေစွမ်းဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်—

(က) အာမိသဒါနဆိုင်ရာ ဘုရားအလောင်းတော်၏ လှူဖွယ်ဝတ္ထုသည် (၁) ကိုယ်တွင်း အစ္စတို့ကဝတ္ထု၊ (၂) ကိုယ်ပ ဗာဟိရဝတ္ထုဟူ၍ နှစ်ပါးပြားပြန်လေသည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

(၂) အမျိုးအစားဖြစ်သည့် မိမိကိုယ်မှ ပြင်ပဖြစ်သော ဗာဟိရဒါနဝတ္ထုသည် ထမင်း၊ အဖျော်၊ အဝတ်၊ ယာဉ်၊ ပန်း၊ နံ့သာ၊ နံ့သာပျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာ၊ ကျောင်း အိမ်၊ ဆိမ်းညှိတွန်းရန် ဆီ မီးစာ မီးခွက်-ဟူ၍ (သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်းအရ) ဆယ်မျိုးရှိ၍၊ ထိုဆယ်မျိုးတို့တွင် ထမင်း အစရှိသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုတာမျိုး တမျိုးလျှင် ခဲဘွယ် ဘောဇဉ် အစရှိသောအားဖြင့် များသော အပြားရှိပေ၏။

ထို့အတူ အဆင်းလှူဖွယ်ဝတ္ထု၊ အသံလှူဖွယ်ဝတ္ထု အစရှိသည်ဖြင့် အာရုံခြောက်ပါး အပြားအတိုင်း (အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်နည်းအရ) ခြောက်မျိုးရှိ၍၊ ထိုခြောက်မျိုးတို့တွင် အဆင်း

လူဖွယ်စသည် တမျိုးတမျိုးအတွက်ပင် အညှိ အရှေ့စသည် အားဖြင့် များသောအပြားရှိပေ၏။

ထို့အတူ ပတ္တမြား ရွှေ ငွေ ပုလဲ သန္တာ-အစရှိသောရတနာများ၊ လယ်မြေ ယာမြေ အရာမ်ဉယျာဉ် စသည့် သက်မဲ့ လူဖွယ်ပစ္စည်းများ၊ ကျွန်မိန်းမ ကျွန်ယောကျ်ား ကျွန်းစသည့် သက်ရှိ လူဖွယ်ပစ္စည်းများ အစရှိသောအားဖြင့် များသောအပြားရှိပြန်၏။

မာဟိရဒါန ပြုတော်မူပုံ

ထို လူဖွယ်ပစ္စည်း အမျိုးမျိုးတို့တွင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် အလိုရှိရာ လူဖွယ်ပစ္စည်းကို ပေးလှူတော်မူ၏။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်က အလိုရှိနေသည်ကို သိတော်မူလျှင် မတောင်းပဲသော်မှလည်း အလိုကို သိကာ ပေးလှူတော်မူ၏၊ တောင်းပါမူကား ဆိုရာမရှိတော့ပေ၊ ကေန်ပေးလှူတော့သည်သာ။ ပေးလှူသောအခါ၌လည်း ကျွတ်ကျွတ်လွတ်လွတ် (အချုတ်အချယ်မရှိ) ပေးလှူတော်မူ၏။

လူဖွယ်ဝတ္ထုအပြည့်အစုံ အလုံအလောက်ရှိလျှင် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အပြည့်အစုံ အလုံအလောက်ပင် လှူတော်မူသည်။ မလုလောက်လျှင် ခွဲဝေသင့်သောအရာကို ခွဲဝေ၍ လှူတော်မူ၏။

အထူးအားဖြင့်—ပေးလှူတော်မူသည်ဆိုသော်လည်း လက်နက်များ အဆိပ်များ သေရည်များ အစရှိသည့် သူတပါးတို့အား နှိပ်စက်မည့် ပစ္စည်းများကိုရင်း၊ အကျိုးမရ မေ့လျော့ ပေါ့တန်ခြင်း ပမာဒကို ဖြစ်စေမည့် ကစားဖွယ်ရာ ပစ္စည်းများကိုရင်း ပေးလှူတော်မမူ။

မကျန်းမာသည့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုသူနှင့် မလျော်မသင့်သော စားသောက်ဖွယ်များကိုရင်း သင့်လျော်စေကာမူ ပမာဏထက် ပိုလွန်၍ရင်း ပေးလှူတော်မမူပဲ ထိုသူနှင့် သင့်လျော်သည့် စားသောက်ဖွယ်များကိုသာ အချိန်အဆ ပမာဏနှင့် သင့်တင့်ရုံ ပေးလှူတော်မူသည်။

ထို့အတူ တောင်းခံအပ်သည်ရှိသော် လူတို့အား လူနှင့် သင့်လျော်သော လျှဖွယ်ဝတ္ထု၊ ရဟန်းတို့အား ရဟန်းနှင့် သင့်လျော်သော လျှဖွယ်ဝတ္ထုကိုသာ ပေးလှူတော်မူ၏။ (လူအား ရဟန်း၏ အသုံးအဆောင်ကို မလှူ၊ ရဟန်းအား လူ၏အသုံး အဆောင်ကို မလှူ။) လှူသောအခါ၌လည်း အမိ အဘ ဆွေမျိုး သားချင်း မိတ်သင်္ဂဟ သားမယား ကျေးကျွန် အလုပ်သမား အစရှိသော မိမိနှင့် စပ်သွယ်သူ တစုံတယောက်ကိုမျှ ညှဉ်းပန်း မှုကို မဖြစ်စေပဲ လှူတော်မူသည်။

အကောင်းအမွန်ကို ပေးမည်ဟု ဝန်ခံပြီး အယုတ်အညံ့ကို ပေးလေ့မရှိ။ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာ အရှိန်အဝါ အကျော် အစောကိုသော်၎င်း ကျေးဇူးတုံ့ပြန်မှုကိုသော်၎င်း မြော်ခေါ် တောင့်တ၍ မပေး။ သမ္မာသမ္ဘောဓိခေါ်သည့် သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်မှ တပါးသော ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိအကျိုးကို မြော်ကိုး တောင့်တ၍လည်း လှူတော်မမူ။ သမ္ဘည္ဟတဉာဏ်တခုကိုသာ ရည်သန်တောင့်တ၍ လှူတော်မူသည်။

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသော်၎င်း လှျှဖွယ်ဝတ္ထုကိုသော်၎င်း စက် ဆုပ်ရွံရှာ၍ မလှူပေ။ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး မစောင့်စည်းကြသည့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များ ကိုယ်တော်မြတ်ကို ဆဲရေး ချုတ်ချယ်တတ်သည့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များအားသော်မှလည်း (အမှိုက်သရိုက်ကို စွန့်ပစ် သည့်သဘောမျိုးကဲ့သို့) မရိုမသေ စိတ်ညစ်၍ ပေးသောအနေ လုံးဝမရှိပဲ အလွန်ကြည်လင်သော စိတ်ထားဖြင့် သနားကြင်နာ ကရုဏာရှေ့ထား၍ ရိုသေစွာသာ ပေးလှူတော်မူသည်။ အုတ်အုတ် ကျက်ကျက် ကြွက်စီ ကြွက်စီ ဖြစ်မှုကို မဂ်လာဟု အယူရှိ၍ ပေးလှူခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရား ထက်သန်စွာ ထားရှိ၍သာ ပေးလှူတော်မူသည်။

အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များကို မိမိထံပါး ခစားဆည်းကပ် ပျပ်ဝပ်စေ ခြင်းစသည်ဖြင့် ပင်ပန်းစေ၍ ပေးလှူခြင်းမျိုး အလျဉ်းမရှိပဲ မပင်ပန်းစေမူ၍သာ ပေးလှူတော်မူသည်။ သူတပါးတို့အား လှည့်ဖြားလိုခြင်း ကွဲပြားစေလိုခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ အလွန်သန့်ရှင်း

သောစိတ်ရှိ၍သာ လူတော်မှုသည်။ ကြမ်းကြုတ် ရုန်ရင်းသော စကားကို ပြောဆိုကာ မျက်မှောင် တကြုတ်ကြုတ် နှုတ်ခမ်း တစုစုနှင့် ပေးလူခြင်းမျိုးကို အလျဉ်းပြုတော်မမူပဲ ဝိယဝါစာ ချိုသာသောစကားကို ပြောကြားလျက် မျက်နှာရွှင်ပျ အေးမြ သောစိတ်ရှိ၍သာ လူတော်မှုသည်။

လူဖွယ်ဝတ္ထုက အလွန်ကောင်းမွန်နေသောကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ကြာမြင့်စွာ လေ့လာသုံးစွဲခဲ့ရသောကြောင့် ဖြစ်စေ၊ လောဘ၏ ပင်ကိုယ်သဘာဝက ကောင်းသောဝတ္ထုဌာ် တပ်မက်တတ်သော သဘောရှိသောကြောင့် ဖြစ်စေ လူဖွယ်ဝတ္ထုအပေါ်ဌာ် အလွန် အကဲ လောဘတပ်စွဲနေသည်ကို သိရှိတော်မူလျှင် အလောင်း တော်သည် ထိုလောဘကို အလျင်အမြန် ပယ်ဖျောက်ပြီး အလှခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရမနေ ရှာဖွေ၍သော်လည်း ပေးလူတော်မှုသည်။

(က) လူဖွယ်ဝတ္ထုကလည်း တယောက်စာမျှ နည်းပါးလှ၍ (ခ) မိမိလည်း စားသုံးတော့မည့်ဆဲဆဲအချိန်ဌာ် (ဂ) အလှခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ရှေ့ရှုမျက်မှောက် ဆိုက်ရောက်၍လာမှ ဤအဖြစ် မျိုးကို ကြုံတွေ့ခဲ့သော် အလောင်းတော်သည် ထွေထွေလာလာ စဉ်းစား အကြံများမနေပဲ မိမိ မစားမသုံး အပင်ပန်းခံတော်မူ ပြီးလျှင် အလောင်းတော် အကိုတို့ ပညာရှိကဲ့သို့ အလှခံပုဂ္ဂိုလ် အားသာ မြတ်နိုးကော်ရော် ပူဇော်လှူဒါန်းတော်မူလေသည်။

အလောင်းတော်သည် မိမိ၏ သားမယား ကျေးကျွန် အစရှိ သောသူတို့ကို အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့က တောင်းခံလာလျှင် ထိုသား မယား ကျေးကျွန် အစရှိသောသူတို့ကို နှားလည်အောင် ပြောကြား ကျေနပ်နှစ်သက်စေပြီးမှ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိသော ထိုသားမယား စသည်တို့ကို အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးလူတော် မှုသည်၊ ထိုသို့ ပေးလူရာမှာလည်း ဘီလူးရက္ခိုသ် အစရှိသည် တို့အား သိတော်မူလျှင် ပေးတော်မမူ။

မင်းအဖြစ်(ပြည်စည်းစိမ်)ကို စွန့်လူရာမှာလည်း လူအပေါင်း၏ အစီးအပွါးမဲ့ရန် ဆင်းရဲဒုက္ခများရန် အကျိုးမဲ့ဖြစ်ရန် ကျင့်ကြံမည့်

သူတို့အား စွန့်လွှတ်တော်မမူပဲ တရားသဖြင့် လူအပေါင်းကို စောင့်ရှောက်မည့် အလှူခံများအားသာ ပေးလှူတော်မူသည်။

ဤသို့ ဗာဟိရဝတ္ထုကို ပေးလှူရာ၌ ဖြည့်ကျင့်တော်မူပုံကို သိရာ၏။

အဒ္ဓတ္တိကဒါန ပြုတော်မူပုံ

အလောင်းတော်သူမြတ် အဒ္ဓတ္တိကဒါနပြုပုံ နှစ်မျိုးရှိသည်၊ နှစ်မျိုးမှာ....

(၁) လောကဌ် တစုံတယောက်သော် ယောကျ်ားသည် အဝတ်အစားဟူသော အကြောင်းကြောင့် မိမိကိုယ်ကို သူတပါးအား စွန့်လွှတ်ပုံအပ်၍ ထိုသူခိုင်းသမျှ စီမံသမျှ နာခံပြုကျင့်ကာ ကျွန်အဖြစ်ကို ခံသကဲ့သို့၊ အလောင်းတော်သည် သမ္ဘည္ဇတ ဥာဏ်တော်ကို ရတော်မူလိုသောကြောင့် ဝတ္ထုကာမ ဘဝချမ်းသာတို့ကို ရလိုစိတ်အလျဉ်းမရှိပဲ သတ္တဝါတို့အတွက် အလွန်မြတ်သော စီးပွါးချမ်းသာကိုသာ အလိုတော်ရှိလျက် ကိုယ်တော်၏ ဒါနပါရမီကိုသာ အထွတ်အထိပ်ရောက် ဖြည့်ကျင့်လိုသော ကုသိုလ်ဆန္ဒဖြင့် မိမိ၏ တကိုယ်လုံးကို သူတပါးအား စွန့်လွှတ်တော်မူကာ လိုသူ စီမံသမျှ မငြင်းမဆန် နာခံပြုကျင့်တော်မူသည်။ (တကိုယ်လုံးကို လှူခြင်းတမျိုး။)

(၂) လက် ခြေ မျက်စိ စသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ထိုထိုအင်္ဂါဖြင့် အလိုရှိသူတို့အား မတုန်မလှုပ် မဆုတ်မနစ် စွန့်လွှတ်တော်မူသည်။ ထိုအင်္ဂါကြီးငယ်အပေါ်၌ ဗာဟိရဝတ္ထုမှာကဲ့သို့ပင် ငြိကပ်ခြင်း တွယ်တာခြင်း တွန့်ဆုတ်ခြင်း အလျဉ်းပင် ရှိတော်မမူ။ (အစိတ်အင်္ဂါကို လှူခြင်းတမျိုး။)

ရည်ရွယ်ချက်နှစ်မျိုး

ဘုရားအလောင်းတော်သည် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်နှလုံး အလိုကိုပြည့်စေလျက် ထိုသူတို့ အလိုရှိတိုင်း ချမ်းသာစွာ သုံးဆောင်ရန် အလို့ငှါ၎င်း....၊ **အလှူဝတ္ထုပေါ်၌ တွယ်တာတပ်မက်ခြင်း လုံးဝ**

မရှိပဲ လွတ်လွတ် စွန့်လွှတော်မူသည်ဖြစ်၍ ကိုယ်တော်မြတ် အတွက်တာ ပါရမီကောင်းမှုတို့၌ ဝသီဘာဝဂုဏ် ပြည့်စုံရန် (လေ့လာနိုင်နင်းရန်) အလို့ငါငင်း....ဤကဲ့သို့ စွန့်လွှတ်ခြင်းဖြင့် ငါသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ကေန်ရလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်သိရှိတော်မူကာ ဗာဟိရဝတ္ထု!ကို စွန့်လွှတ်သကဲ့သို့ပင် အစ္ဈတ္တိကဖြစ်သည့် တကိုယ်လုံးကိုသော်၎င်း အင်္ဂါကြီးငယ် အစိတ်အပိုင်းကိုသော်၎င်း စွန့်လွှတော်မူလေသည်။

ထိုသို့ စွန့်လွှတ်ရာ၌ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အား ဧကန် အကျိုးရှိမည့် အစ္ဈတ္တိကဝတ္ထုကိုသာ စွန့်လွှတော်မူသည်။ အထူးအားဖြင့် ကိုယ်တော် အပေါ် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်လိုကြသည့် မာရ်နတ်အားလုံး ထိုမာရ်နတ်၏ အပင်းအသင်းနတ်များ အားလုံး သိတော်မူလျှင် "ထိုသူတို့အဖို့ရာ အကျိုးမဲ့ မဖြစ်ပါစေလင့်"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူကာ ကိုယ်တော်၏ အတ္တဘောဇနှင့် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ပေးလှူတော်မမူ။ ထို့အတူ မာရ်နတ်နှင့် ထိုမာရ်နတ်၏ အပင်းအသင်းဖြစ်သော မိစ္ဆာနတ်တို့ ပူးဝင်နေသူတို့အားလုံး ရှုးသွပ်သော သူတို့အားလုံး ပေးလှူတော်မမူ။ အခြားသူတို့ အားကား ထိုကဲ့သို့သော တောင်းခံခြင်းမျိုးကို ရခဲလှ သောကြောင့်လည်း ထိုကဲ့သို့သော အစ္ဈတ္တိကအလှူမျိုးကို လှူရခဲသောကြောင့်လည်း တောင်းလျှင်တောင်းခြင်း အချိန် မဆိုင်းပဲ ပေးလှူတော်မူသည်။

(၁) အဘယဒါန

ဘုရားအလောင်းတော်သည် သတ္တဝါတို့အား မင်းဘေး ခိုးသူဘေး မီးဘေး ရေဘေး ရန်သူဘေး ခြွေသွေ့ သစ်ကျားစသော သားရဲတိရစ္ဆာန်ဘေး နဂါး ဘီလူး ရက္ခိုသ်စသော ဘေးများ သင့်ရောက်လျှင် ထိုဘေးတို့မှ လွတ်မြောက်အောင် ကိုယ်တော်၏ အသက်ကို မရေမတွက် စွန့်လွှတ်၍ စောင့်ရှောက် ကယ်တင်တော်မူခြင်းဖြင့် ဘေးမဲ့အလှူကို လှူတော်မူသည်။

(၈) ဓမ္မဒါန

ဓမ္မဒါနဟူသည်မှာ....လောဘ ဒေါသ စသည်တို့ဖြင့် ညစ်နွမ်းသောစိတ် အလျဉ်းမရှိပဲ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောတရား ဟောကြားမှုကို ခေါ်သည်။

သာဝကဗောဓိဉာဏ်၌ စိတ်သန်ဆုညွှတ်သော သာဝက-ဗောဓိလောင်း ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၌ စိတ်သန်ဆုညွှတ်သော ပစ္စေကဗောဓိလောင်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉာဏ်၌ စိတ်သန်ဆုညွှတ်သော သမ္မာသမ္ဗောဓိလောင်းဟူ၍ အလောင်းအလျှံသုံးမျိုးတို့ ရှိကြသည့်အနက် သာဝကဗောဓိလောင်းတို့အား ဘုရားအလောင်းတော်သည် သရဏဂုံ၊ သီလ၊ ဇုန္နေတို့ကို စောင့်ထိန်းမှု၊ ဘောဇဉ်၌ အတိုင်းအရှည်ကိုသိမှု၊ နိုးချပ်ခြင်းကို အားထုတ်မှု၊သူတော်ကောင်းတရား ခုနစ်ပါး၊ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာတို့ကို အားထုတ်ပုံ၊ ဝိသုဒ္ဓိခုနစ်ပါး အကျင့်တရားများ၊ မဂ်လေးပါးကို ရယူပုံ၊ ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ အဘိညာဉ်ခြောက်ပါး၊ ပဋိသम्भိဒါဉာဏ်လေးပါး၊ သာဝကဗောဓိဉာဏ် = သာဝကတို့ ရရှိသည့် မဂ်ဉာဏ်လေးပါး ၌တရားစုတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ချီးကျူးဟောပြကာ ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ထိုထိုသရဏဂုံ သီလစသည်တို့၌ မတည်သေးသူတို့အား တည်စေခြင်း တည်ပြီးသူတို့အား ဖြူစင်စွာ ကျင့်ကြံစေခြင်းဖြင့် ဓမ္မအလှူကို ပေးလှူတော်မူသည်။

ထို့အတူ ပစ္စေကဗောဓိလောင်း သမ္မာသမ္ဗောဓိလောင်းတို့အား ဒါနစသော ပါရမီတို့၏ လက္ခဏာ ရသအစရှိသည်တို့ကို ထင်ရှားစွာ ဟောပြ၍ဂင်း၊ ထိုအလောင်းတော်တို့၏ အလောင်းအလျာဖြစ်၍ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ခိုက် ဘုရားဖြစ်ခိုက် ဗုဒ္ဓကိစ္စတို့ကို ရွက်ဆောင်တော်မူခိုက်တည်းဟူသော အခိုက်အတန့်သုံးပါး အချိန်ပိုင်းကြီး သုံးပိုင်းလုံး၌ပင် အာနုဘော် ကြီးမြတ်ပုံကို ထင်ရှားစွာ ဟောပြ၍ဂင်း ပစ္စေကဗောဓိကျင့်စဉ် သမ္မာသမ္ဗောဓိကျင့်စဉ်တို့၌ တည်စေတော်မူခြင်း တည်ပြီးသူတို့အားလည်း ဖြူစင်စွာ ကျင့်ကြံစေခြင်းဖြင့် ဓမ္မအလှူကို ပေးလှူတော်မူလေသည်။

သုဇာန်နည်း အလှဆယ်စီး

ထို့အတူ ဘုရားအလောင်းတော်သည် သတ္တဝါတို့အား အာမိသအလှကို ပေးလှူသည်ရှိသော် "ငါသည် ဤအာမိသဒါနဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ အသက်ရှည်ခြင်း အဆင်းလှခြင်း ချမ်းသာကြီးခြင်း ခွန်အားကြီးခြင်း ပညာကြီးခြင်း အစရှိသော သမ္ဘတ္တိအမျိုးမျိုးတို့နှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်တည်းဟူသော အမြတ်ဆုံး သမ္ဘတ္တိအကျိုးကို သည်ပိုး ရွက်ဆောင် ပြီးစေနိုင်ရလို၏" ဟု စိတ်သန်ဆုညွှတ်၍ ထမင်းအလှကို ပေးလှူတော်မူသည်။

ထို့အတူ သတ္တဝါတို့၏ ကာမဂုဏ်လေးသော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဘေးကို ငြိမ်းအေးစေနိုင်ရန်အတွက် အဖျော်အလှကို ပေးလှူတော်မူသည်။

ရွှေရောင်အဆင်း ဝါဝင်းသော ကိုယ်ရေရှိခြင်း ဟိရိသြတ္တပ္ပတည်းဟူသော မမ္မအဆင်တန်းဆာတို့ကို ရရှိခြင်းအကျိုးတို့ ပြီးစီးကုံလုံ ပြည့်စုံစေရန် အဝတ်အလှကို လှူတော်မူသည်။

တန်းခိုးအစိုရင် အမျိုးမျိုးနှင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာအကျိုးတို့ ပြီးစီးကုံလုံ ပြည့်စုံစေရန် ယာဉ်အလှကို လှူတော်မူသည်။

အတုမရှိသော သီလဂုဏ် ရနံ့ကောင်းထုံစေရန် နံ့သာအလှကို လှူတော်မူသည်။

ဘုရားဂုဏ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်ခြင်းအကျိုး ပြည့်ဖြိုးစေရန် ပန်းအလှ နံ့သာမျှောင်းအလှကို လှူတော်မူသည်။

ဗောဓိမဏ္ဍိုင် အပရာဇိတပလ္လင်တော်နေရာကို ရရှိခြင်းအကျိုး ပြည့်ဖြိုးစေရန် နေရာထိုင်အလှကို လှူတော်မူသည်။

"လက်ဝဲ ကာမ၊သီဟ လက်ျာ၊ ပက်လက်မှာ၊ ပြိုတ္တာ အိပ်ခြင်းမျိုး။

ဗျာန်စတုဏ္ဍ၊ ဝင်စံမျှ၊ ဘုရားအိပ်ခြင်းမျိုး"—

ဟူသောအတိုင်း စတုတ္ထဗျာန်ကို ဝင်စားခြင်း တည်းဟူသော တထာဂတသေယျာ (ဘုရားအိပ်ခြင်း) အကျိုးကို ရရှိရန် အိပ်ရာ **အလှကို လှူတော်မူသည်။**

လောကသုံးပါး၏ ကိုးစားမှီခိုရာဖြစ်ဖို့ရန် စရပ်တန်ဆောင်း ကျောင်းစသည်ကို လှူတော်မူသည်။

စက္ခုငါးမျိုး အကျိုးရရန် ဆီမီးအဆောက်အဦ လှူတော်မူသည်။

အဘိဝမ္မာနည်း အလှူခြောက်ပါး

"လက္ခယ်, မိုးမှောင်, သန်းခေါင်, တောလယ်"ဟူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော အမိုက်မှောင်ဌာလည်း အတောင်ရှစ်ဆယ်အရပ်ကို အခါခပ်သိမ်း ထွန်းပသော ကိုယ်တော်ရောင်ကို ရရှိရန် ရှုပဒါန အဆင်းအလှကို လှူတော်မူသည်။

ဗြဟ္မာမင်း၏ အသံကဲ့သို့သော အသံတော်ရှိခြင်း အကျိုးရရန် သဒ္ဒဒါန အသံအလှကို ပေးလှူတော်မူသည်။

အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် သူမြတ်၏အဖြစ်တည်းဟူသော အကျိုးရရန် ရသဒါန အရသာ အလှကို လှူတော်မူသည်။

ဘုရား၏ သိမ်မွေ့နူးညံ့ခြင်း (ဗုဒ္ဓသုခုမာလတာ) အကျိုးရရန် ဂေါဠမ္ဗဒါန အတွေ့အလှကို လှူတော်မူသည်။

မဒိုရာ မသေရာ နိဗ္ဗာန်အကျိုး ရဖို့ရန် ဆေးအလှကို လှူတော်မူသည်။

ကိလေသာ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ဖို့ရန် ကျေးကျွန် တို့အား ကျွန်စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ခြင်းအမှု ပြုတော်မူသည်။

သူတော်ကောင်းတရားဌာ မွေ့လျော်နိုင်ရန် အပြစ်မရှိသည့် ပျော်ရွှင်မြူးတူးကြောင်းအလှကို လှူတော်မူသည်။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ အရိယာဇာတ်ဖြင့် ကိုယ်တော် မြတ်၏ သားသမီးများဖြစ်ကြစေရန် သားသမီးအလှကို စွန့်လှူ တော်မူသည်။

လောကကြီးတခုလုံး၏ အရှင်သခင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိရန် မဒ္ဒီမိဖုရားတို့ကဲ့သို့သော ဇနီးအလှကို လှူတော်မူသည်။

တင့်တယ်လှစွာသော မဟာပုရိသ လက္ခဏာတော်ကြီးများနှင့် ပြည့်စုံရန် ရတနာဆယ်ပါးကို လှူတော်မူသည်။

လက္ခဏာတော်ငယ် ရှစ်ဆယ်တို့နှင့် ပြည့်စုံရန် အထူးထူးသော အဆင်တန်းဆာအလှကို လှူတော်မူသည်။

သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော ဓမ္မရတနာ ဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးကို ရရှိရန် ဥစ္စာဘဏ်တိုက်ကို လှူတော်မူသည်။

တရားမင်း ဓမ္မရာဇာ ဖြစ်ဖို့ရန် မင်းအဖြစ်ကို စွန့်လှူတော်မူသည်။

ဗျာန်, ဝိမောက္ခ, သမာဓိ, သမာပတ်, မဂ်, ဖိုလ်ဟူသော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံရန် အရာမ် ဥယျာဉ် ရေကန်တော အလှကို လှူတော်မူသည်။

စက်လက္ခဏာဝန်းရံ ခြေတော်စုံဖြင့် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကပ်ရောက်နိုင်ရန် အလိုရှိသူ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်အား ကိုယ်တော်၏ ခြေကို လှူတော်မူသည်။

သြဃလေးခက်း ရေပြင်ကြမ်းမှ ကူးသန်းနိုင်စေရန် သတ္တဝါတို့အား သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော လက်ကိုပေးကမ်းတော်မူလိုသည့်အတွက် လက်တော်ကို လှူတော်မူသည်။

သဒ္ဓါနှင့် အစရှိသည်တို့ကို ရရှိရန် နှား နှာ စသော အလှကို ပေးလှူတော်မူသည်။

သမန္တစက္ခု သမ္ဘည္ဓတဏှာကို ရရှိဖို့ရန် မျက်စိအလှကို လှူတော်မူသည်။

"ငါ၏ တကိုယ်လုံးသည် ကြည့်ရှုသောအခါ နှာပေါ်ထောင်သောအခါ အောက်မေ့သောအခါ ပြုစုလုပ်ကျွေးသောအခါ အစရှိသည့် ခပ်သိမ်းသောအခါ၌ပင် သတ္တဝါတို့၏ စိုးပွါးချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်နိုင်စေသော၀ယ်၊ အလုံးစုံသော လောက

ကြီး၏ မိုဝိုအသက်မွေးရသူ ဖြစ်စေသောင်"ဟု စိတ်သန်ဆုတ္တတ်၍ အသားအသွေးစသော အလှကို လှူတော်မူသည်။

လောကကြီး တခုလုံးထက် အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်ကြီး ဖြစ်ဖို့ရန် အမြတ်ဆုံး ကိုယ်အင်္ဂါဖြစ်သည့် ဦးခေါင်းအလှကို လှူတော်မူသည်။

ထိုသို့ လှူတော်မူရာမှာလည်း မတရားရှာမှီး၍လည်း မလှူ၊ သူတပါးကို ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်၍လည်း မလှူ၊ ကြောက်၍ ရှက်၍လည်း မလှူ၊အလှခံပုဂ္ဂိုလ်ကို ချုတ်ချယ်၍ လည်း မလှူ၊ အကောင်းအမြတ်ရှိလျက် အယုတ်အညံ့ကို လည်း မလှူ၊ ကိုယ့်ကိုမြှောက်ပင့်၍ သူ့ကို နှိမ့်ချ၍လည်း မလှူ၊ ဘုရားအဖြစ်မှ တပါးသော အကျိုးကို မြော်ကိုး၍ လည်း မလှူ၊ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်ကို စက်ဆုပ် ရွံရှာ ကဲ့ရဲ့ မထေမဲ့ မြင်မှု အထင်သေးမှုပြု၍လည်း မလှူ၊ စင်စစ်သော်ကား.... လှုဒယ်ဝတ္ထုကို တရိုတသေပြု၍ လှူတော်မူ၏။ မိမိလက်ဖြင့် လှူတော်မူ၏။ အခါကိုသိ၍ လှူတော်မူ၏။ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်ကို အရိုအသေပြု၍ လှူတော်မူ၏။ အယုတ်အမြတ် မခွဲခြားပဲ လှူတော်မူ၏။ မလှူမီ လှူဆဲ လှူပြီး ကာလသုံးပါးလုံး ဌာပင် ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိ၍ လှူတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် လှူပြီးသည့် နောက်ကာလ၌ နောင်တတဖန် ပူပန်ခြင်း ရှိတော်မမူ။ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်စပ်၍ မာန်ထောင်လွှားမှု မထေမဲ့မြင်မှု ပြုတော်မမူ။ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဝိယ ဝါစာ ချီသာစကား ပြောကြားတော်မူလျက် ထိုသူတို့ စကားကို နားလည်သိရှိတော်မူပြီးခါ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ တောင်းခံရန် သင့်လျော်သူ (တောင်းအပ်ဝံ့သူ) ဖြစ်လျက် အလှဒါနမှု တခုတခု ပြုတော်မူလျှင် အခြေအရံ လှုဒယ် များနှင့်တကွ လှူဒါန်းတော်မူလေ့ရှိပေ၏။ ရှိပုံမှာ....

ထမင်းအလှကို လှူလိုသည်ရှိသော် "ထို ထမင်းအလှကို အခြေအရံနှင့်တကွ ငါလှူမည်"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် အဖော် အဝတ် စသည်တို့နှင့်တကွ လှူတော်မူသည်။

ထို့အတူ အဝတ်အလှကို လှလိုသည်ရှိသော် "ထို အဝတ်အလှကို အခြားအရံနှင့်တကွ ငါလှမည်"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် ထမင်းစသည်တို့နှင့်တကွ လှူတော်မူသည်။ ယာဉ် အလှူ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူပင်တည်း။

ထို့အတူ ရူပါရုံ = (အဆင်း)အလှူကို လှူဒါန်းလိုသည်ရှိသော် သဒ္ဒါရုံ = (အသံ)စသည်တို့ကိုလည်း ထိုရူပဒါန၏ အခြားအရံပြု၍ လှူတော်မူသည်။ သဒ္ဒဒါန စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူပင်တည်း။

ဤအရာ၌ သုတ္တန်နည်းလာ ထမင်းအဖျော်အစရှိသော အလှူဒါန ဆယ်မျိုးတို့မှာ ထိုထမင်းအဖျော် စသည်တို့က ပညတ်မျိုးဖြစ်သဖြင့် သိသာထင်ရှားသော်လည်း အဘိ-ဓမ္မာနည်းလာ အာရုံခြောက်ပါးသို့ လိုက်၍ ပြားသော ရူပဒါန သဒ္ဒဒါန စသည်တို့အရ "အဘယ်ကဲ့သို့ လှူလျှင် ရူပဒါန ဖြစ်သည်၊ ရူပဒါနဖြစ်အောင် အဘယ်ကဲ့သို့ နှလုံးသွင်း၍ လှူရသည်" အစရှိသည်ဖြင့် မသိသာ မထင်ရှားသောကြောင့် ထိုရူပဒါနစသည် လှူပုံကို ထင်ရှားစွာ ပြဆိုဦးအံ့....၊

ရူပဒါန

ထိုအဘိဓမ္မာနည်းလာ ဒါနခြောက်ပါးတို့တွင် ရူပဒါန မည်သည်ကား အညို အရွှေ အနီ အဖြူ စသည်အဆင်းရှိကြသော ပန်းမျိုး အထည်အဝတ်မျိုး ဓာတ်သတ္တုမျိုး စသည်တို့တွင် တပါးပါးကို ရရှိ၍ အဆင်းအနေဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် "အဆင်းအလှကို ငါလှူပေအံ့၊ ဤကား ငါ၏ အဆင်းအလှပင်တည်း"ဟု အောက်မေ့၍ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုအဆင်း၏ တည်ရာ ပန်း အထည်အဝတ် ဓာတ်သတ္တုများကို ·ပေးလှူခြင်းမျိုးသည် ရူပဒါန = (အဆင်းအလှ) မည်၏။

ဆိုလိုရင်းကား....အဆင်းအလှကို ပေးလိုသောသူသည် အဆင်းချည်းသက်သက် ခွဲထုတ်၍ လှူခြင်းငါ မတတ်နိုင်ရကား ထိုအဆင်း၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်သော ပန်း အထည်အဝတ် ဓာတ်သတ္တု

စသည် တခုခုကိုပင် "အဆင်းအလှကို ငါလှအံ့၊ ငါ၏ အဆင်းအလှပင်တည်း"ဟု၍ အဆင်းကိုသာ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် အလှခံပုဂ္ဂိုလ်အား လှရာ၏။ ထိုကဲ့သို့သော အလှမျိုးသည် ရူပဒါန = (အဆင်းအလှ) မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။ (သဒ္ဒဒါန = (အသံအလှ)စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူပင်တည်း။)

သဒ္ဒဒါန

သဒ္ဒဒါန = (အသံအလှ)ကို စည်သံစသည်၏အစွမ်းဖြင့် သိရာ၏။ ထို သဒ္ဒဒါနအရာ၌ အသံ သဒ္ဒရုပ်ချည်းသက်သက်ကို ကြာဝွယ် ကြာရင်းကဲ့သို့ နုတ်၍ဖြစ်စေ၊ ကြာပန်းခိုင် စသည်ကဲ့သို့ လက်ထဲ၌ ထည့်၍ဖြစ်စေ ပေးလှူခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ပေ။ စင်စစ်ကား···· ထိုအသံ သဒ္ဒရုပ်၏ တည်ရာဖြစ်သော စည်ကြီး ခေါင်းလောင်း အစရှိသည့် ဝတ္ထုကို ပေးလှူခြင်းဖြင့် သဒ္ဒဒါန = (အသံအလှ)ကို ပေးလှူသည်မည်ရကား "ငါသည် သဒ္ဒဒါန = (အသံအလှ)ကို ပေးလှူအံ့"ဟု အောက်မေ့ပြီးလျှင် စည်ကြီး မုရိုးစည် စသည်တို့တွင် တပါးပါးသော တူရိယာမျိုးဖြင့် ရတနာသုံးပါးအား တီးမှုတ်ပူဇော်မှု ကိုယ်တိုင်ပြုသော်၎င်း သူ့ကို ပြုစေသော်၎င်း၊ "ငါ၏ အသံအလှတည်း"ဟုအောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ စေတီယင်ပြင် စသည်တို့၌ ခေါင်းလောင်း ကြေးစည်အစရှိသည်ကို ကိုယ်တိုင်တည်ထားသော်၎င်း သူ့ကို တည်ထားစေသော်၎င်း၊ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား အသံထွက်စေသော ဆေး ပျား တင်လဲစသည်ကို ပေးလှူသော်၎င်း၊ တရားနာရန် ကြွေးကြော်ဖိတ်ခေါ်သော်၎င်း၊ တရားဟောသော်၎င်း၊ အနီးထံပါး ဆည်းကပ် ရောက်လာသူတို့အား ညှဉ်ခံတရားစကား ပြောကြားသော်၎င်း၊ကျောင်းအလှပွဲ ဆွမ်းအလှပွဲစသည်တို့၌ သင့်လျော်ရာရာ အနုမောဒနာတရားကိုယ်တိုင် ဟောကြားသော်၎င်း၊ သူ့ကိုဟောကြားစေသော်၎င်း သဒ္ဒဒါန = (အသံအလှ)ကို ပေးလှူသည် မည်၏။

ဂန္ဓဒါန

ထို့အတူ အမြစ်မျိုးနှံသာ ပင်စည်မျိုးနှံသာ အစရှိသည်တို့တွင် နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည့် အနံ့ရှိသောဝတ္ထု၊ တခုခုကို

ဖြစ်စေ ကြိတ်ပြီးသော နံ့သာမှုန့်ကိုဖြစ်စေ ရရှိလျှင်(ဝတ္ထုအနေဖြင့် နှလုံးမသွင်းပဲ) အနံ့အနေဖြင့်သာ နှလုံးသွင်းပြီး "အနံ့အလှကို ငါလှူပေအုံ့၊ ငါ၏ အနံ့အလှပေတည်း"ဟု အောက်မေ့၍ ရတနာသုံးပါးအား ပူဇော်မှု ပြုသော်၎င်း၊ အနံ့ဖြင့် ပူဇော်ဖွယ်ရန် အကျော်တုံး ကရမက်တုံး နံ့သာဖြူတုံး စန္ဒကူးတုံး အစရှိသည်ကို စွန့်လှူသော်၎င်း ဂန္ဓဒါန = (အနံ့အလှ)ကို ပေးလှူသည် မည်၏။

ရသဒါန

ထို့အတူ အရသာရှိသော သစ်မြစ် သစ်ဥ သစ်ဖု သစ်သီး အစရှိသည့် နှစ်သက်စဖွယ် ရသဝတ္ထု တခုခုကို ရရှိလျှင် (ဝတ္ထုအနေဖြင့် နှလုံးမသွင်းပဲ) အရသာအနေဖြင့်သာ နှလုံးသွင်းပြီး "အရသာအလှကို ငါလှူပေအုံ့၊ ငါ၏ အရသာအလှပေတည်း"ဟု အောက်မေ့၍ အလှခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပေးလှူသော်၎င်း၊ ရသဝတ္ထုဖြစ်သည့် စပါး ပြောင်း ပဲ နွားနို့စသည်ကို ပေးလှူသော်၎င်း ရသဒါန = (အရသာအလှ)ကို ပေးလှူသည် မည်၏။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗဒါန

ထို့အတူ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဒါနအလှကို အတွေ့အထိကောင်းသည့် ညောင်စောင်းအင်းပျဉ် ခဲ့ဝင် ကုလားထိုင် စသည် အခင်းအနှီး အဝတ်အခြောက်အရုံ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် သိရာ၏။ ထိုဖောဋ္ဌဗ္ဗဒါန အရာ၌ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ် ခဲ့ဝင် ကုလားထိုင် စသည် အခင်းအနှီး အဝတ်အခြောက်အရုံစသည် အတွေ့အထိ ချမ်းသာသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထု တခုခုကို ရရှိလျှင် (ဝတ္ထုအနေဖြင့် နှလုံးမသွင်းပဲ) ချမ်းသာသော အတွေ့အထိသက်သက်ကိုသာ နှလုံးသွင်းစဉ်းစားပြီးလျှင် "အတွေ့အထိ အလှကို ငါလှူပေအုံ့၊ ငါ၏ အတွေ့အထိ အလှပေတည်း"ဟု အောက်မေ့၍ ဆိုခဲ့ပြီးသည့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထု တခုခုကို လှူဒါန်း ပေးကမ်း စွန့်ကြဲလျှင် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဒါနကို ပေးလှူသည် မည်၏။

ဓမ္မဒါန

ဤဓမ္မဒါနအရ (အာရုံခြောက်ပါးတွင် ပါရှိသော) ဓမ္မာရုံအလှူကို ဆိုလိုသောကြောင့်—

"**ဩဇ ပါန၊ ဇီဝိတ၊ ဓမ္မဒါနယူ**" ဟူသောအတိုင်း ဩဇာဓာတ်ဆိုများသော ထောပတ် ဆီဦး စသည် အဖျော်ရှစ်မျိုး အသက်ရှည်ကြောင်း ဝတ္ထုတို၏ အစွမ်းဖြင့် သိရာ၏။

ခဲ့ဦးအုံ....ဩဇာဓာတ်ဆီ အားကောင်းသော ထောပတ်ဆီဦး အစရှိသည်တို့တွင် တပါးပါးကို ရရှိလျှင် (ဝတ္ထုအနေဖြင့် နှလုံးမသွင်းပဲ)ဩဇာဓာတ်ဆီ တည်းဟူသော ဓမ္မာရုံကိုသာ နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် "ဓမ္မာရုံအလှူကို ငါလှူပေအုံ၊ ငါ၏ ဓမ္မာရုံအလှူပေတည်း"ဟု အောက်မေ့၍ ထောပတ်ဆီဦးစသည်ကို လှူသော်၎င်း၊

"သပြေ သရက်၊ မုဒရက်၊ ဖက်သက် သစ်မည်စည်။
ငှက်ပျောနှစ်မျိုး၊ ကြာစွယ်တိုး၊ ရှစ်မျိုးအဖျော်ရည်"—

ဟူသော အဖျော်ရှစ်မျိုးကို လှူသော်၎င်း၊

ဇီဝိတဒါနတည်းဟု နှလုံးသွင်း၍ အသက် ရှည်ကြောင်းဖြစ်သည့် စာရေးတံ ဆွမ်း စသည်ကို လှူသော်၎င်း၊ အနာရောဂါ ကပ်ရောက်သူတို့အား ဆေးသမားတို့ကို ပြုစုကုသစေသော်၎င်း၊ ပိုက်ကွန် မြှုံး လှောင်အိမ် ကျောက်ကွင်း စသည်တို့ကို ဖျက်ဆီးစေသော်၎င်း၊ အနှောင်အဖွဲ့ ခံနေရသူတို့ကို လွှတ်စေသော်၎င်း၊ "သတ္တဝါတို့ကို မသတ်ဖြတ်ရ၊ သားငါး မပေါ်ရ"ဟု၍ မြို့ရွာ၌ အမိန့်ထုတ်ပြန် မောင်းခတ် စည်လည်စေသော်၎င်း၊ ထိုမှတပါး သတ္တဝါတို့၏ အသက်ကို စောင့်ရှောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် အမှုတို့ကို ကိုယ်တိုင် ပြုသော်၎င်း၊ သူ့ကို ပြုစေသော်၎င်း ဓမ္မဒါန အလှူကို ပေးလှူသည် မည်၏။

မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဆိုအပ်ပြီးသည့် အလုံးစုံသော ဒါနကောင်းမှု အစုစုတို့အတွက် အလုံးစုံသော သတ္တလောက၏ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော စီးပွါးချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်နိုင်ရပါလိုသောဝ် ဟူ၍၎င်း၊ ကိုယ်တော်မြတ်၏အဖွိုရာ သမ္ဘည္ဘတ

ရှေဘုရားတော် မဂုန်မခန်း မယုတ်လျော့နိုင်သည့် ဆန္ဒတော် ဝိရိယတော် သမာဓိတော် ပညာတော် အရဟတ္တဖိုလ် ဝိမုတ္တိတော်တို့၏ အထောက်အပံ့ပစ္စည်း ဖြစ်စေသောဝ ဟူ၍ဌင်း ဆုညွှတ်စိတ်သန်တော်မူလေသည်။

ဤဒါနပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူသော ဘုရားအလောင်းတော်သည် မိမိ၏ အသက်၌ မမြဲသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်သိမြင်သော အနိစ္စသညာကို ဖြစ်စေတော်မူသည်၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၌လည်း အနိစ္စသညာကို ဖြစ်စေတော်မူသည်၊ ထိုစည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ များစွာသောသူတို့နှင့် ဆက်ဆံသက်ဆိုင်နေပုံကိုလည်း နှလုံးသွင်းတော်မူသည်၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌လည်း ကြီးစွာသော ကရုဏာကို အခါမပြတ် ဖြစ်ပွါးစေတော်မူသည်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပွါးစေခြင်းဖြင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ၌ ယူသင့်ယူထိုက်သည့် ကုသိုလ်အနှစ်ကို ယူတော်မူလျက် "မီးလောင်နေသောအိမ်မှ မိမိကိုယ်နှင့်တကွ ဥစ္စာအနှစ်ကို မီးဘေးလွတ်အောင် အပြင်သို့ ထုတ်ဆောင်သော သူကဲ့သို့" ရာဂအစရှိသော မီးဆယ့်တပါးတို့ တည်းညီးတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်၍နေသော ဘုံသုံးပါးတည်းဟူသော အိမ်ကြီးမှ မိမိကိုယ်နှင့်တကွ စည်းစိမ်ဥစ္စာ အနှစ်တို့ကို မီးဘေးလွတ်အောင် အပြင်သို့ ထုတ်ဆောင်သည့်အလား အကျန်အကြွင်းမထားပဲ ရဲရဲရက်ရက် စွန့်လွှတော်မူနိုင်လေသည်။ ဤမျှကိုစား, ဤမျှကိုထား၍ ဤမျှကိုကား လွှမည်ဟု ခွဲခြမ်းမှု မပြုတော့ပဲ မငဲ့မကွက် ရက်ရက်ကြည်ဖြူ စွန့်လွှတော်မူနိုင်လေသည်။

(ဤကား ဒါနပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ စကားအစဉ်တည်း။)

(၂) သီလပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ အစဉ်ကား....

သူတပါးတို့အား စီးပွါးဥစ္စာဖြင့် ပြုစုချီးမြှောက် စောင့်ရှောက်လိုလျှင် ထိုသို့ ချီးမြှောက် စောင့်ရှောက်နိုင်ရန် ရှေးဦးစွာ ကိုယ်တိုင်က စီးပွါးဥစ္စာရှိသူဖြစ်အောင် အားထုတ်ရသကဲ့သို့၊ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို သီလတည်း ဟူသော အဆင်တန်းဆာဖြင့်

ဆင်ယင်ပေးလိုသော ဘုရားအလောင်းတော်သည် ရှေးဦးစွာ ကိုယ်တော်၏ သီလကို စင်ကြယ်အောင် အားထုတ်ရပေသည်။

ထိုသို့ သီလစင်ကြယ်အောင် အားထုတ်ရာ၌—

(၁) အလိုအာသယခေတ်ခံ စင်ကြယ်ခြင်း၊

(၂) သူတပါးတို့ထံ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်ခြင်း၊

(၃) မလွန်ကျူးခြင်း၊

(၄) လွန်ကျူးမိသော် ပကတိစင်ကြယ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း ဟူ၍ အကြောင်းလေးပါးရှိသည်။ ထိုတွင်—

(၁) အလိုအာသယခေတ်ခံ စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်လည်း အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကို အလေးပြုကာ မကောင်းမှုကို စက်ဆုပ်ခြင်းသဘောရှိလျက် ဟိရိတရား အရင်းခံထားပြီးလျှင် အလွန်စင်ကြယ်သော သီလရှိသူ ဖြစ်နိုင်သည်။

(၂) ထို့အတူ သူတပါးတို့ထံ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်ခြင်းရှိလျှင်လည်း "ငါသည် ဤမည်သောဆရာ့ထံ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ဆောက်တည်ထားပါတကား"ဟု ပြင်ပလောကကို အလေးဂရုပြုကာ မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့်သော သြတ္တပ္ပတရားကို ဖြစ်ပွါးစေလျက် အလွန်စင်ကြယ်သော သီလရှိသူ ဖြစ်နိုင်သည်။

(၃) ဆိုခဲ့ပြီးသည့် ဟိရိသြတ္တပ္ပတရားနှစ်ပါး လက်ရှိထားသူမှ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို မလွန်ကျူးမှု ဖြစ်နိုင်သည်၊ ထိုသို့ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို မလွန်ကျူးခြင်းဖြင့် သီလစင်ကြယ်သူ သီလ၌ ကြံ့ကြံ့တည်နိုင်သူ ဖြစ်ရလေသည်။

(၄) တရုံတခါ သတိမေ့ပျောက်၍ သိက္ခာပုဒ်တခုနှစ်ခု စသည် ကျိုးပေါက်သော်လည်း ဆိုခဲ့ပြီးသည့် ဟိရိသြတ္တပ္ပတရား နှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် လျင်မြန်စွာပင် ထိုကျိုးပေါက်သည့် သိက္ခာပုဒ်များကို ဒေသနာကြားခြင်း ပရိဝါသ် မာနတ် ဆောက်တည်ခြင်း စသည်ဖြင့် မူလပကတိဖြစ်အောင် ပြုလုပ်၍လည်း သီလစင်ကြယ်သူ ဖြစ်နိုင်လေသည်။ (သိက္ခာပုဒ်ကျိုးပေါက်ရာ၌ ရဟန်းဖြစ်လျှင်

ပရိဝါသ် မာနတ် ဆောက်တည်ခြင်း၊ လူသာမဏေ ဖြစ်လျှင် တဖန် သိက္ခာပုဒ်တို့ကို အသစ်ဆောက်တည်ခံယူခြင်းဖြင့် ပကတိ ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရသည်။)

ဝါရိတ္တသီလနှင့် စာရိတ္တသီလ

ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းလေးပါးတို့ကြောင့် စင်ကြယ်သောသီလသည် (၁) ဝါရိတ္တသီလ (၂) စာရိတ္တသီလဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

(၁) ဘုရားအစရှိသော အရိယာ သူတော်သူမြတ်တို့က "အပြစ်ရှိသည်၊ မပြုမလုပ်ကောင်း၊ ရှောင်ကြဉ်ရမည်" ဟူ၍ တားမြစ်အပ်သော ပါဏာတိပါတ = သူ့အသက်သတ်ခြင်း အစရှိသည့် ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (ထို ဒုစရိုက်တို့ကို မပြုမိအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်း) သည် **ဝါရိတ္တသီလ** မည်၏။

(၂) ဆရာမိဘ ကလျာဏမိတ်ကောင်းစသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့အား အရိုအသေပြုခြင်း အစရှိသည့် အပြစ်ကင်းစင် အကျိုးထင်သောအမှုတို့ကို ပြုကျင့်ခြင်းသည် **စာရိတ္တသီလ** မည်၏။

အလောင်းတော်ကြီးများ ဝါရိတ္တသီလကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူကြပုံ

၈။ ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများသည် ဒီဝပ်မက်ဦးသော်မှ လည်း သတ္တဝါတို့အပေါ် အမျက်ဒေါသမဖြစ်ပွါးရအောင် ကြီးစွာသော ကရုဏာတရား ထားရှိတော်မူကြသည်၊ သို့ရကား သူ့အသက်သတ်မှုကို ပြုတော်မမူချေ။

၅။ သူတပါးအား ကျေးဇူးပြုမှုဟူသာ အမြဲမွေ့လျော်တော်မူသဖြင့် သူတပါး၏ဥစ္စာကို အဆိပ်ထန်သောမြွေပမာ ခိုးလိုသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် သုံးသပ်ကိုင်တွယ်ရုံအမှုမျှ ပြုတော်မမူ။

၈။ ရသေ့ရဟန်းဖြစ်သော ဘဝများ၌ မမြတ်သော မေထုန်အကျင့်မှ ဝေးစွာ ကြဉ်ရှောင်တော်မူသည်။ အစုံအစုံသွားလာခြင်း တည်းဟူသော ရုန်ရင်းကြမ်းထန်းသည့် မေထုန်မှုမှ တပါး—

(၁) မာတုဂါမက ကိုယ်ထိလက်ရောက် ပြုစုသည့် နှိပ်နယ်ပေးခြင်းစသည်ကို သာယာမှု၊

(၂) မာတုဂါမနှင့်အတူတကွ ရယ်မောစကားတဟားဟား ပြောဆိုနေရသည်ကို သာယာမှု၊

(၃) မာတုဂါမနှင့် မျက်စိချင်းဆိုင်၍ တစိမ်းစိမ်း ကြည့်ရှုရသည်ကို သာယာမှု၊

(၄) နံရံတံတိုင်းတဖက်မှနေ၍ မာတုဂါမ၏ ရယ်မောသံ ပြောဆိုသံ သီချင်းသံ ငိုယိုသံတို့ကို နားထောင်သာယာမှု၊

(၅) ရှေးအခါက မာတုဂါမနှင့် အတူတကွ ရယ်မောပြောဆို ကစားခဲ့ရသည်ကို အောက်မေ့သာယာမှု၊

(၆) ဝတ္ထုကာမနှင့် ပြည့်စုံသူ လူတဦးဦးကို မြင်ပြီးလျှင် ထိုသူ၏ အဖြစ်မျိုးကို အားကျ တောင့်တ သာယာမှု၊

(၇) တစုံတခုသော နတ်ဘဝကို တောင့်တ သာယာ၍ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးမှု—

ဟူသော (အံ ၂-၄၃၈-၄၃၉-လာ) မေထုနသံယောဇ ခုနစ်မျိုးမှသော်လည်း ရှောင်ကြဉ်တော်မူသည်။ သူ့သားမယားကို ဖောက်ပြား သွားလာမှုမှကား ဆိုဖွယ်မရှိ၊ အစောကြီးကပင် ရှောင်ကြဉ်တော်မူပြီး ဖြစ်သည်။

လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်ရသော ဘဝများ၌ကား အလောင်းတော်သည် သူတပါးတို့၏ သားမယားတို့၌ စိတ်မျှဖြင့်လည်း ဖောက်ပြားမှားယွင်းခြင်း ရှိတော်မမူ။

ဃ-င-စ-ဆ။ ပြောဆိုတော်မူလျှင်လည်း ဝစီဒုစရိုက် လေးပါးတို့ကို ရှောင်ရှား၍ မှန်သောစကား, ချစ်သူနှစ်ဦးကို မြဲမြံစေရန် စေ့စပ်ပေးသည့်စကား, ချစ်ဖွယ်စကားနှင့်, နှိုင်းနှိုင်းရှည်ရှည် တရားနှင့်ယှဉ်သောစကားတို့ကိုသာ ပြောကြားတော်မူသည်။

၈-ဈ-၃။ သူတပါးစည်းစိမ်ကို တပ်မက်လိုချင် အကြောင်းသည့် လောဘမျိုး ရှိတော်မမူ၊ သူတပါးကို ပျက်စီးစေလိုသည့် ဗျာပါဒ ဒေါသ ရှိတော်မမူ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ အယူ ရှိတော်မူ၍ ကမ္မသကတာ ဉာဏ်ပညာနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူသည့်ပြင် ကောင်းစွာ ကျင့်ကြံသော သူတော်သူမြတ်တို့၌ သဒ္ဓါသက်ဝင် မေတ္တာနှင့်ယှဉ်တော်မူလေ့ ရှိပေသည်။

ဤသို့ အပါယ်လေးဘုံ၏ လမ်းကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်မှုတို့မှ ရှောင်ကြဉ်၍ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်၏ လမ်းကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ကမ္မပထတရားတို့၌ တည်တော်မူသောကြောင့် အလောင်းတော်မြတ်၏ စင်ကြယ်သော အလိုအာသယ စင်ကြယ်သော ကာယပယောဂ, ဝစီ-ပယောဂ ရှိတော်မူသောကြောင့် တောင့်တတော်မူတိုင်းသော သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါးချမ်းသာမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသမျှ စိတ်နှလုံး အလိုတော်တို့သည် လျင်လျင်မြန်မြန် ပြီးစီးပြည့်စုံကုန်၏။ ပါရမီတော်တို့သည်လည်း ပြည့်ဝကုန်၏။

ဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်၍ အကျိုးရမုံ

ဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါဏာတိပါတ ဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်တော်မူခြင်းကြောင့် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့အား ဘေးမဲ့အလှူကို ပေးတော်မူသဖြင့် လွယ်ကူစွာပင် မေတ္တာဘာဝနာကို ပြည့်စုံစေနိုင်၍ မေတ္တာ၏ အကျိုးတရား (၁၁)ပါးကို ရတော်မူ၏။ အနာရောဂါကင်းခြင်း အသက်ရှည်ခြင်း ချမ်းသာများခြင်း အကျိုးများနှင့်တကွ လက်ချောင်းတော် ခြေချောင်းတော် ရှည်လျားသွယ်ဖြောင့်ခြင်း စသော မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီးများကိုရရှိ၍ ဒေါသအထုံဝါသနာကို ဖြတ်တောက်တော်မူနိုင်၏။

အဒိန္နာဒါန်ဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် ရန်သူမျိုးတို့နှင့် မဆက်ဆံသည့် (ရန်သူမျိုးငါးပါးတို့ မဖျက်ဆီးနိုင်သည့်) စည်းစိမ်တို့ကို ရတော်မူသည့်ပြင် သူတပါးတို့ အထင်မှားမခံရပဲ ချစ်ခင်မြတ်နိုး အားကိုး ယုံကြည်အပ်သူ

ဖြစ်လျက် စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၌ မငြိတွယ်သောစိတ်ရှိသူ စွန့်ကြဲလေ့ရှိသောသူ လောဘအထုံဝါသနာကို ဖြတ်တောက်နိုင်သူ ဖြစ်တော်မူ၏။

အဗြဟ္မစရိယမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် မလျှပ်ဝပ်သူ ငြိမ်းချမ်းသော ကိုယ်စိတ်ရှိသူ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့က ချစ်အပ်သူ မြတ်နိုးအပ်သူ မနှိုးရှားအပ်သူ ဖြစ်တော်မူ၍ ကောင်းသောသတင်းကျော်စောခြင်းအကျိုးရတော်မူသည်ပြင် မာတုဂါမတို့၌ မငြိကပ်သောစိတ်ရှိသူ မတပ်မက်သော အလိုအဇ္ဈာသယရှိသူ ဖြစ်တော်မူ၏။ ဓနကွမ္မဇ္ဈာသယစသော်ခံ ထက်သန်တော်မူပြီးလျှင် လောဘအထုံဝါသနာကို ဖြတ်တောက်တော်မူနိုင်၏။

မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် သတ္တဝါတို့ ယုံကြည်ကိုးစား ပမာဏထား၍ အလေးဂရုပြုအပ်သူ ဖြစ်ပြီးလျှင် ကိုယ်တော်စကားကို အများလိုက်နာ ဩဇာရှိသူ ဖြစ်တော်မူရ၏။ နတ်တို့ ချစ်အပ် မြတ်နိုးအပ်သူ ခံတွင်းမှ ရနံ့ကောင်း ကြိုင်လှိုင်သူ ဖြစ်တော်မူပြီးလျှင် ကောင်းစွာ စောင့်သိန်းအပ်ပြီးသည့် ကိုယ်အကျင့် နှုတ်အကျင့်ရှိသူ ဖြစ်တော်မူရ၏။ မွေးညှင်းဥ ဝင်း တခုတခု၌ မွေးညှင်းတော် တပင်စီ တပင်စီသာ ပေါ်ထွက်ရောက်ခြင်းစသော မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီးများကို ရရှိတော်မူပြီးလျှင် ကိလေသာအထုံ ဝါသနာကိုလည်း ဖြတ်တောက်တော်မူနိုင်၏။

ဂုံးတိုက်စကား ပြောကြားမှုဟူသော ဝိသုဒ္ဓိဝါစာမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် သူတပါး၏ လုံ့လ ပယောဂဖြင့် မကွဲမပျက်နိုင်သည့် ရူပကာယရှိတော်မူခြင်း မကွဲမပျက်သော ပရိသတ်အခြံအရံ ရှိတော်မူခြင်း သူတော်ကောင်းတရားခ၌ မပျက်စီးသော သဒ္ဓါတရားရှိတော်မူခြင်း ခိုင်မြဲသော မိတ်ဆွေရှိခြင်း သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့က ချစ်ခင်အပ်သူဖြစ်ခြင်း ကိလေသာ ခေါင်းပါးသူ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကျိုးတို့ကို ရရှိတော်မူသည်။

ဆဲရေးစကား ပြောကြားမှု (ဖရုသဝါစာ)မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် သတ္တဝါတို့ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သူ ဖြစ်ခြင်း ချမ်းကြည်အေးမြသော အလေ့ရှိသူ ဖြစ်ခြင်း ချိုမြိန်သော စကားရှိသူဖြစ်ခြင်း သူခပ်သိမ်းတို့က ချီးမွမ်းအပ်သူ ဖြစ်ခြင်း အင်္ဂါရှစ်ဖော် အသံတော်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းဟူသော အကျိုးတို့ကို ရရှိတော်မူသည်။

အဖျင်းအသော ပြောကြားမှု(သမ္ဘပ္ပလာပ)မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့က ချစ်ခင်အပ်မြတ်နိုးအပ် အလေးပြုအပ်သူဖြစ်ခြင်း မိမိစကားကို သူခပ်သိမ်းတို့ လိုက်နာခြင်း နှိုင်းနှိုင်း ရှည်ရှည် ပြောကြားတော်မူလေ့ရှိခြင်း တန်းခိုးအာနုဘော်ကြီးခြင်း တခဏခြင်း ထိုးထွင်းသော အသိဉာဏ်ဖြင့် ပြဿနာတို့ကို လျင်မြန်စွာ ဖြေကြားနိုင်ခြင်း ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ မာဂဓိဘာသာ အရိယဝါစာ တခွန်းတည်းဖြင့် ဘာသာစကား အမျိုးမျိုးရှိကြသော သတ္တဝါတို့၏ ပြဿနာများကို ဖြေကြားနိုင်ခြင်း (မာဂဓိဘာသာဖြင့် တခွန်းတည်း ဖြေဆိုလိုက်လျှင်ပင် လူမျိုးတရာ့တပါးတို့ မိမိတို့၏ ကိုယ်စီကိုယ်ငါ ကိုယ့်ဘာသာဖြင့် အဖြေစကား ကြားသိနားလည်ကြခြင်း) အကျိုးတို့ကို ရတော်မူသည်။

အဘိဇ္ဈာတရားကို ပယ်ရှားတော်မူခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် အလိုရှိအပ်သမျှကို အလွယ်နှင့်ရရှိခြင်း မွန်မြတ်သော စည်းစိမ်တို့၌ သုံးဆောင်လိုမှု ရရှိခြင်း သုံးဆောင်ရခြင်း ဥစ္စာပေါများသော မင်း ပုဏ္ဏား သူကြွယ်တို့က မြတ်သောသူအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်း ရန်သူတို့၏ အနှိပ်စက် မခံရခြင်း မျက်စိနား နှာ အစရှိသည့် ဣန္ဒြေချို့တဲ့သူ မဖြစ်ခြင်း ပြိုင်ဖက်ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကျိုးတို့ကို ရတော်မူသည်။

ဗျာပါဒတရားကို ပယ်ရှားတော်မူခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်သည် မြင်မြင်သမျှ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့က ချစ်ခင်သော မျက်စိဖြင့် အကြည့်အရှုခံရခြင်း ချီးမွမ်းအပ်သူဖြစ်ခြင်း သတ္တဝါတို့ကို အလွယ်ဖြင့်ပင် ကြည်ညိုစေနိုင်ခြင်း မခေါင်းပါးသော

(မချောက်တပ်သော) သဘောရှိခြင်း မေတ္တာဖြင့်သာ နေတော်မူလေ့ရှိခြင်း တန်းခိုးအာနုဘော်ကြီးခြင်း အကျိုးတို့ကို ရတော်မူသည်။

မိန္ဓာဒိဋ္ဌိကိုရှောင်ရှား သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ပွါးခဲ့ခြင်းကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ကလျာဏမိတ်ဆွေတို့ကို ပေါင်းသင်းခြင်း ဦးခေါင်းကိုပင် အဖြတ်ခံရစေကာမူ မကောင်းမှုကို မပြုခြင်း ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိမှုကို သိမြင်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌ သုတမင်္ဂလာ အယူမရှိခြင်း သူတော်ကောင်းတရားဌ သဒ္ဓါတရား ခိုင်မြဲစွာ တည်ရှိခြင်း မြတ်စွာဘုရား၏ သမ္ဘည္ဓတညာဏ်တော်ကို မမှိတ်မသုန် ယုံကြည်ခြင်း မစင်ဘင်ပုပ် ထူပြောရာ အရပ်ဌ ရွှေဟသ်ာမင်း မမ္မေလျော်သကဲ့သို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိမှ တပါးသော မိန္ဓာအယူများဌ မမ္မေလျော်ခြင်း အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာသုံးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း နောက်ဆုံးဘုရားဖြစ်သောဘဝဌ အနာဝရဏာညာဏ် = (ဥေယျခံတရားတို့ကို အဆီးအတား အပိတ်အပင်မရှိ သိတတ်သောညာဏ်)ကို ရတော်မူခြင်း ဘုရားမဖြစ်မီ ဘဝတိုင်းဌ အကြီးအကဲသာ ဖြစ်တော်မူခြင်း မြတ်သောစည်းစိမ်တို့ကို ရရှိခြင်း ဤအကျိုးများကိုရတော်မူသည်။

ဤသို့လျှင် ဤသီလတရားသည် ခပ်သိမ်းသော စည်းစိမ်တို့၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်၏၊ ခပ်သိမ်းသော ဘုရားကျေးဇူးတို့၏ စဋ္ဌမ်ဖြစ်ရာ အမွန်အစ ပဘဝဖြစ်ပေ၏၊ ခပ်သိမ်းသော ပါရမီတို့၏ အဦးအစဖြစ်၏ ဟု ဆင်ခြင်ကာ မျှားစွာမြတ်နိုးပြီးလျှင် ကိုယ်နှုတ်ကို စောင့်စည်းခြင်း ဇုန္ဒြေကို ထိန်းစောင့်ခြင်း အသက်မွေးမှု စင်ကြယ်ခြင်း ပစ္စည်းလေးဖြာကို သုံးစွဲခြင်း ဤလေးဌာနတို့ဌ သတိသမ္ပဇညခွန်အားဖြင့် မမေ့မလျော့ပဲ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာရ အရှိန်အဝါ အကျော်အစော်များကို မိတ်ဆွေလို မျက်နှာထားကြသည့် ရန်သူကြီးများကဲ့သို့ မှတ်ယူပြီးခါ ရိုသေစွာ သီလကို ပြည့်စုံစေရာ၏။

(ဤကား ဝါရိတ္တသီလဌ ကျင့်စဉ်တည်း။)

အလောင်းတော်ကြီးများ စာရိတ္တသီလကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူကြပုံ

ဘုရားအလောင်းတော်သည် ကလျာဏမိတ်စစ် ဖြစ်ကြသူတို့အား အခါမလပ် ရှိခိုးမှု ခရီးဦး ကြိုဆိုမှု လက်အုပ်ချီမှု အရိုအသေပြုမှု ဆည်းကပ်မှုတို့ကို ပြုတော်မူပေ၏။ မမာမကျန်းသူတို့အား ကိုယ်တိုင်ကြပ်မၚ် ဝေယျာဝစ္စအမှု ပြုတော်မူပေ၏၊ တရားစကားကို ကြားနာရလျှင် သာဓုကောင်းချီး ပေးတော်မူ၏၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးရှိသူတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်း ပြောဆိုလေ့ရှိတော်မူ၏၊ သူတပါးတို့၏ ပြစ်မှားချက်ကို သည်းခံတော်မူ၍ ကျေးဇူးပြုချက်ကိုသာ အဖန်ဖန် အောက်မေ့တော်မူ၏၊ သူတပါးတို့၏ ကုသိုလ်များကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အနုမောဒနာပြု၍ ကိုယ်တော်၏ ကောင်းမှုများကို သမ္ဘည္ဘတညာဏ်သို့ ဆည္ဘတ်တော်မူလေ့ရှိ၏၊ အခါခပ်သိမ်း ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ နေလေ့ရှိတော်မူ၏။ မိမိ၌ အပြစ်ရှိလျှင် ထိုအပြစ်ကို(ဖုံးဖိ၍မထား) အပြစ်အနေဖြင့် ရှုတော်မူပြီးလျှင် သီတင်းသုံးဖော်တို့၏ အထံ၌ အမှန်အတိုင်း ထင်စွာပြုတော်မူ၏၊ ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို အထက်အထက် တိုးတက်၍ တိုးတက်၍ ဖြည့်ကျင့်တော်မူ၏။

ထို့အတူပင် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် သင့်လျော်ပတ်ရာ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မည့် ထိုထိုအမှုကိစ္စတို့၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်လုံ့လနှင့် ယှဉ်ပြီးလျှင် ကူညီရှက်ဆောင်တော်မူ၏၊ သတ္တဝါတို့အား အနာရောဂါအစရှိသော ဆင်းရဲဒုက္ခများ ဖြစ်ပွါးပေါ်ပေါက်လာလျှင် ထိုက်သည့်အလျောက် ထိုဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရန် စီမံပေးတော်မူ၏၊ သတ္တဝါတို့အား ဥတိဗျသန ဘောဂဗျသန ရောဂဗျသန သီလဗျသန ဒိဋ္ဌိဗျသန (**ဥ၊ ဘော၊ ရောဂ၊ သီလ၊ ဒိဋ္ဌိ**)ဟူသော ဗျသနတရားတို့ ဖြစ်ပွါးကျရောက်လာသောအခါ၌လည်း စိုးရိမ်သောကကို ပယ်ဖျောက်ပေးတော်မူ၏၊ နိုင်ကွပ်သင့်သောသူတို့အား .အကုသိုလ်မှ လွတ်မြောက်၍ ကုသိုလ်၌တည်ရန် ရည်သန်တော်မူကာ ကယ်တင်သော

သဘောဒ္ဓသာ တည်တော်မူပြီးလျှင် တရားသဖြင့် နှိပ်ကွပ်၍ ချီးမြှောက်သင့်သူတို့အား တရားသဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူ၏။

ရှေးရှေးသော ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများ၏ ပါရမီ စာဂ စရိယတရားတို့ ရင့်ကျက်ကြောင်းဖြစ်သော အလွန်လည်း မွန်မြတ် အလွန်လည်း ပြုနိုင်ခဲ မကြီစည်နိုင်သော အာနုဘော်နှင့် လည်း ပြည့်စုံ၍ သတ္တဝါတို့၏ ကေန်မုချ စီးပွါးချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်နိုင်သည့် အကျင့်တရားကြီးများကို ကြားသိတော်မူလျှင် ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ခြင်း အလျဉ်းပင်မရှိပဲ—

"ထိုရှေးရှေးသော ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများ လည်း ငါကဲ့သို့ပင် လူသားစင်စစ် ဖြစ်ကြလျက် အစဉ် သဖြင့် သီလ သမာဓိ ပညာ ကျင့်ဖွယ်ရာ တရားများကို အပြည့်အစုံ ဖြည့်ကျင့်တော်မူကြသဖြင့် သမ္ဗညုတ ရှေဉာဏ် ရောက် အောင်မြောက်တော်မူကြသည်၊ သို့ရကား ငါ သည်လည်း ထိုရှေးရှေး အလောင်းတော်ကြီးများနည်းတူ သီလ သမာဓိ ပညာ ကျင့်ဖွယ်ရာတရားတို့၌ ကောင်းစွာ ကျင့်ပေအုံ့၊ ယင်းပဋိပတ် အကျင့်မြတ်ဖြင့် ငါသည်လည်း အစဉ်သဖြင့် သိက္ခာသုံးပါး အကျင့်များ ပြည့်စုံပြီးလျှင် ကေန်ပင် သမ္ဗညုတဉာဏ်သို့ ရောက်လိမ့်မည်"—

ဟု ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရား ရှေသွားရှိသော ဝိရိယကို မလျော့ပဲ ကောင်းမွန်ပြည့်စုံစွာ သီလတရားတို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေ သည်။

ထို့အတူ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ကိုယ်တော်ပြုသည့် ကောင်းမှုကုသိုလ်များကို လူသူလေးပါးတို့အား ကျေးကြားစေရန် အတွက် ထင်ရှားပြတော်မမူပဲ ကိုယ်တော်၌ အပြစ်ရှိလျှင်သာ ထိုအပြစ်ကို ဖုံးဖိ၍မထား ထင်ရှားစွာ ပြတော်မူလေသည်၊ အလို နည်းခြင်း ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း ကိုလေသာတို့မှ ဆိတ်ကင်းခြင်း လူသူ အများနှင့် ကိုလေသာအစွမ်းဖြင့် မရောနှောခြင်း ဒုက္ခကို သည်းခံ ခြင်း ထိုထိုအာရုံတို့ကို လောဘဖြင့် မတောင့်တခြင်း ဥဒ္ဒေ

အစွမ်းဖြင့် မတုန်လှုပ်ခြင်း မာန်မာနမထောင်လွှားခြင်း မလျှပ်ပေါ် မလေ့လိုခြင်း နှုတ်မကြမ်းခြင်း စကားကို ဖရိုဖရဲ မပြောကြားခြင်း ငြိမ်သက်သောဇနီးရှိခြင်း ငြိမ်းအေးသော စိတ်နှလုံးရှိခြင်း သူတပါးတို့ ဒုံးသြဿွားအောင် ဟန်ပန်ဆောင်မှု အစရှိသော မိစ္ဆာဇီဝမျိုးမှ ကင်းရှင်းခြင်း ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့်ပြင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ကိုယ်အကျင့် နှုတ်အကျင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူလျက် သေးငယ်သော အပြစ်များ ကိုပင် ဘေးကြီးအနေဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုတော်မူ၍ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည် ကျင့်သုံးတော်မူလေသည်။ ကိုယ်နှင့် အသက်တို့၌ ငဲ့ကွက်တွယ်တာသည့် တဏှာ လောဘမရှိပဲ သမ္ဘည္ဘတဉ္ဉာဏ်နှင့် နိဗ္ဗာန်သို့သာ ပို့လွှတ်အပ်သော စိတ်တော်ရှိလျက် ကုသိုလ်တရားတို့ကို မနေမနား အားထုတ်တော်မူသည်။ ကိုယ်နှင့်အသက်ကို ငဲ့ကွက်တွယ်တာသည့် တဏှာ လောဘ အနည်းငယ်မျှကိုသော်လည်း လက်မခံပဲ စွန့်ပယ်တော်မူ၏။ သီလ ပျက်ကြောင်းဖြစ်သည့် အမျက်ထွက်ခြင်း ရန်ငြိုးမဲ့ခြင်း အစရှိသော ဥပက္ကိလေသ တရားတို့ကို စွန့်ပယ်တော်မူ၏။ အနည်းငယ်မျှ တရားထူးရရုံဖြင့် အားရရောင့်ရဲ ရပ်တည်ခြင်းမရှိပဲ အထက် အထက် တရားထူးရဖို့ရန် အားထုတ်တော်မူ၏။ယင်းသို့အားထုတ်ခြင်းဖြင့် အလောင်းဘော်ရရှိသော ဈာန်စသည့် တရားထူးများမှာ ယုတ်လျော့သွားခြင်း ရပ်တည်နေခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ အထက် အထက် တိုးတက်၍ တိုးတက်၍သာ ပွါးစီးလေသည်။

ထို့အတူ ဘုရားအလောင်းတော်သည် မျက်မမြင် သူကန်း တို့အား လိုရာရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးတော်မူသည်။ သို့ မဟုတ် လမ်းညွှန် ပြသတော်မူလေသည်။ နားမကြားသောသူ အ–သောသူတို့အား လက်ဆုပ်ဖြင့် အမှတ်ပေးတော်မူသည်။ (လက်ဟန် ခြေဟန်ပြ၍ ထိုသူတို့ လိုအပ်သော အကျိုးကို ရယူ စေတော်မူသည်။) ခွံ့သောသူ (ခြေ လက်မသန်သူ) တို့အား အင်းပျဉ် ယာဉ်တို့ကို ပေးလှူတော်မူသည်။ သို့မဟုတ် ထိုသူတို့ လိုရာရောက်အောင် ကိုယ်တော်တိုင် ထမ်းဆောင် ပို့ပေးတော်

မှသည်။ သဒ္ဓါတရား ခေါင်းပါးသူတို့အား သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါး လာအောင် ပျင်းရိသူတို့အား ဝိရိယဖြစ်လာအောင် မေ့လျော့ ပေါ့တန်သူတို့အား သတိရှိအောင်မရုပ်မတည် ဥဒ္ဓစ္စဖြင့် လည်နေ သူတို့အား သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံလာအောင် ပညာမရှိသူတို့အား ပညာရအောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူပေသည်။ နိဝရဏာငါးမျိုး လွှမ်းမိုးနှိပ်စက် ခံနေရသူတို့အား ထိုနိဝရဏာတရား တို့ကို ပယ်ရှားနိုင်အောင် ကျင့်ဆောင်ကြိုးကုတ် အားထုတ်တော် မူသည်။ ကာမဝိတက် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံသာဝိတက်တို့ နှိပ်စက် ခံနေရသူတို့အား ထိမိစ္ဆာဝိတက်များကို ပယ်ရှားဘို့ရန် အားထုတ် တော်မူသည်။ မိမိအပေါ် အလျင်လက်ဦး ကျေးဇူးပြုဘူးသူတို့အား သူ့ကျေးဇူးကို သိတော်မူကာ ရှေးဦးစွာ နှုတ်ဆက်စကား ချစ်ဖွယ် စကား ပြောကြား ချီးမြှောက်တော်မူ၍ ထိုသူ ပြုဘူးသည်နှင့် အလားတူ ကျေးဇူးတုံ့ပြန်မှုဖြင့်သော်၎င်း သာလွန်သည့် ကျေးဇူး တုံ့ပြန်မှုဖြင့်သော်၎င်း မြတ်နိုးကော်ရော် ပူဇော်လေ့ရှိပေသည်။ ဘေးရန်ရှိသောအခါတို့၌ ကလျာဏအဖော်သဟဲအမှုကို ပြုတော် မူလေသည်။

ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ပကတိ စိတ်နေသဘောကို သိရှိတော်မူ ပြီးလျှင် ထိုသူတို့ကို အကုသိုလ်မှ ထစေ (လွတ်မြောက်စေ) ၍ ကုသိုလ်၌တည်စေလျက် ထိုသူတို့အကြိုက် အလိုက်သင့် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံ ကျင့်ကြံတော်မူသည်။ ။(ပေးကမ်းမှ ကြိုက်သူကို ဒါန သင်္ဂဟတရားဖြင့် ချီးမြှောက်၍၎င်း၊ ချစ်ဖွယ်စကား ပြောကြားမှ ကြိုက်သူကို ပိယဝါစာ သင်္ဂဟတရားဖြင့် ချီးမြှောက်၍၎င်း၊ အကျိုး ရှိအောင်ကျင့်မှ ကြိုက်သူကို အတ္ထစရိယာ သင်္ဂဟတရားဖြင့် ချီးမြှောက်၍၎င်း၊ ကိုယ်တူကျင့်မှ ကြိုက်သူကို သမာနတ္တတာ သင်္ဂဟတရားဖြင့် ချီးမြှောက်၍၎င်း ထိုသူတို့ကို အကုသိုလ်မှ ထစေ (လွတ်မြောက်စေ) ၍ ကုသိုလ်၌ တည်စေလျက် ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံ ကျင့်ကြံတော်မူသည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

ထို့အတူ အလောင်းတော်သည် အကျိုးစီးပွါး လိုလားသော ဆန္ဒဖြင့်သော်မှလည်း သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲတော်မမူ၊ ခိုက်ရန်မှု

ပြုတော်မမူ၊ သူတဖက်သား မျက်နှာ မသာမယာ ဖြစ်အောင် ပြုတော်မမူ၊သူတဖက်သားအား နောင်တပူပန်မှုကို ဖြစ်စေတော်မမူ၊ သူတဖက်သားကို နှိပ်အပ်သောအရာ၌ ထားရှိလည်း အပြစ်တင်စကား ပြောကြားတော်မမူ။ ကိုယ်တော်အပေါ်၌ မာန်မာနမထားပဲ နှိမ့်နှိမ့်ချ ကျင့်ကြံသူအား ကိုယ်တော်ကို အထက်တန်းစားထား၍ မပေါင်းသင်းချေ။ သူတပါးတို့၌ အပေါင်းအသင်းလုံးဝမပြုခြင်း အလွန်အကျူး ပေါင်းသင်းခြင်း အခါမဟုတ် ပေါင်းသင်းခြင်းများကို အလျဉ်းပင် ပြုတော်မမူပဲ ပေါင်းသင်းထိုက်သော သူတို့ကိုသာ အရပ်ဒေသ အခါကာလအားလျော်စွာ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံတော်မူသည်။ သူတပါးတို့၏ မျက်မှောက်၌ ထိုသူတို့ ချစ်အပ်သောသူများကို ကဲ့ရဲ့မှု ပြုတော်မမူ၊ ထိုသူတို့ မုန်းအပ်သူများကိုလည်း ချီးမွမ်းမှု ပြုတော်မမူ။ အကျွမ်းမဝင်သင့်သူကို အကျွမ်းဝင်တော်မမူ။

သူတပါးတို့က တရားသဖြင့် ပင့်ဖိတ်သည်ကိုလည်း ပယ်တော်မမူ။အတောင်းအယမ်း ထူခြင်းအမှုကို ပြုတော်မမူ။လူသောအခါလည်း အပိုအလျှံ ခံတော်မမူ။ သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံသူတို့ကို သဒ္ဓါ၏ အကျိုးအာနိသင်နှင့်စပ်သော တရားစကားဖြင့် ရှင်လန်းအားတက်စေတော်မူသည်။ ထို့အတူ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသူတို့ကို ပညာ၏ အကျိုးအာနိသင်နှင့်စပ်သော တရားစကားဖြင့် ရှင်လန်း အားတက်စေတော်မူသည်။

ဘုရားအလောင်းတော်သည် အကယ်၍ အဘိညာဉ် ဈာန်ရ ပုဂ္ဂိုလ်ဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့သော် မေ့လျော့နေသော သတ္တဝါတို့ကို အဘိညာဉ်အစွမ်းဖြင့် ထိုက်သည့်အလျောက် ငရဲဘေး စသည်ကို ပြလျက် ထိတ်လန့်စေပြီးလျှင် သဒ္ဓါတရား စသည် မရှိသူတို့ကို သဒ္ဓါတရားစသည်၌ တည်စေတော်မူသည်၊သာသနာ၌ သက်ဝင်ယုံကြည်စေတော်မူသည်။ သဒ္ဓါစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံသူတို့ကို ရင့်သန်စေတော်မူသည်။

ဤသို့လျှင် ဘုရားအလောင်းတော်၏ စာရိတ္တသီလ ဖြစ်သော မနှိုင်းရှည့်အပ်သည့် ဤကုသိုလ် ကောင်းမှု

ရေအယဉ်သည် တဘဝထက် တဘဝ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ပွါးစီး၍ လာလေတော့သည်။

(ဤကား သီလပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ အစဉ်တည်း။)

(၃) နေက္ခမ္မပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပုံအစဉ်ကား....

နေက္ခမ္မပါရမီဟူသည် ရှေးဦးဆိုခဲ့ပြီးသော မဟာကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အခြေခံပါရှိ၍ ကာမတရား ဘဝတရားတို့၌ အပြစ်ကိုမြင်သော အာဒီနဝဉာဏ်ရှေ့သွားရှိသည့် ထိုကာမဘဝတို့မှ ထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်လိုသော အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်သည့် ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက် တရားစုကို ခေါ်ဆိုသည်။ သို့ရကား အလောင်းတော်သည် ရှေးဦးစွာ ထိုကာမတရား ဘဝတရားတို့၌ အာဒီနဝဉာဏ်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း အပြစ်ကို ရှုမြင်တော်မူသည်။ ရှုမြင်တော်မူပုံကား....

အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေရခြင်း(လူ့ဘဝ) သည် အလုံးစုံသော သံကိလေသ တရားတို့၏ နေရာဌာန ဖြစ်သော ကြောင့်ဌင်း....၊သားမယားအစရှိသော ပလိဗောဓတို့ဖြင့် ကုသိုလ်တရားဖြစ်ပွါးနိုင်ဖို့ရန် အလွန်ကြပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်းခြင်းကြောင့်ဌင်း....၊ကုန်သွယ်ခြင်း လယ်လုပ်ခြင်း အစရှိသည့် အထူးထူးသော အလုပ်ကိစ္စတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းရှုပ်ထွေးလှသောကြောင့်ဌင်း....နေက္ခမ္မချမ်းသာစသည်ကို ရယူနိုင်သော နေရာဌာန မဟုတ်ချေဟူ၍ ရှုမြင်တော်မူလေသည်။

လူတို့သုံးစွဲရရှိသော ကာမချမ်းသာများမှာလည်း သန်လျက်ဖျား ဝေးသွားတို့၌ ငြိကပ်နေသော ပျားရည်စက်ကို လျက်ရသည့် ပမာ သာယာဖွယ်နည်းပါး အကျိုးယုတ်သည်ကသာ များကုန်၏ဟူ၍ဌင်း....၊လျှပ်စစ် တချက် တချက်လက်မှ တကြိမ်တကြိမ် မြင်ရသည့် ပွဲလမ်း အကသဘင်ပမာ သုံးဆောင်ရသည့် အခါကာလနည်းပါးလှကုန်၏ဟူ၍ဌင်း....၊သူရဲ၏ တန်းဆာဆင်ခြင်းမျိုးကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်သော သညာဖြင့်သာ ခံစား သုံးဆောင်အပ်သော အရာတို့ ဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍ဌင်း....၊မစင်ကျင်ကြီးကို ဖုံးလွှမ်းကြောင်း

ဖြစ်သော ဝတ္ထုကဲ့သို့ အတုအပ အယောင်ဆောင်မျှသာ ဖြစ်ကြကုန်၏ ဟူ၍ဂုဏ်း....၊ ရေစွတ်သော လက်ချောင်း၌ ကပ်ငြိနေသည့် အနည်းငယ်သောရေကို လျက်ရခြင်းကဲ့သို့ မရောင့်ရဲမှုကို ပြုတတ်ကုန်၏ ဟူ၍ဂုဏ်း....၊ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း ပြင်းပြလှသူ၏ အစာအာဟာရကိုစားခြင်းကဲ့သို့ အနာရောဂါနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍ဂုဏ်း....၊ငါးမျှားချိတ်၌ အစာကဲ့သို့ အပျက်အစီးတို့၏ အစုအဝေး အကြောင်း ဖြစ်ကုန်၏ ဟူ၍ဂုဏ်း....၊မီးပူကဲ့သို့ ကာလသုံးပါး၌ပင် ဆင်းရဲဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍ဂုဏ်း....၊မျောက်နဲ့ စေးကဲ့သို့ ဖွဲ့နှောင်မိခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်၏ ဟူ၍ဂုဏ်း....၊ သူသတ်ယောက်ျားကို ဖုံးလွှမ်း၍ထားသော ဝတ္ထုမျှားကဲ့သို့ အကျိုးမဲ့ကို ဖုံးလွှမ်းထားသော အရာမျှားသာ ဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍ဂုဏ်း....၌သို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ကာမတရား ဘဝတရားတို့၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုကာမတရား ဘဝတရားတို့မှ ထွက်မြောက် ကျွတ်လွတ်ခြင်းဟူသော နေကွမ္မ၌ အကျိုးအာနိသင်ကို ရှုဆင်ခြင်တော်မူ၍ နေကွမ္မပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေသည်။

ထိုသို့ ဖြည့်ကျင့်ရာ၌ ရဟန်းအဖြစ်သည့် နေကွမ္မပါရမီ ပြည့်ဝရန် အခြေခံမူလ အကြောင်းရင်းဖြစ်သောကြောင့် နေကွမ္မပါရမီကို အပြည့်အဝ ဖြည့်ကျင့်ရန်အတွက် ဘုရားအလောင်းတော်သည် သာသနာပအခါ၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ(ကောင်းမှု မကောင်းမှု)တို့နှင့် ထိုကံတို့၏ အကျိုးတရားကား ထင်ရှားရှိ၏ဟု ယူသော ကမ္မဝါဒီ ကိရိယဝါဒီ ရသေ့ ပရိဗိုဇ်တို့၏ ရသေ့ရဟန်းအဖြစ် ပရိဗိုဇ်ရဟန်းအဖြစ်ကို ရှေးဦးစွာ ခံယူတော်မူသည်။ သာသနာတွင်းအခါဖြစ်မူ သာသနာတွင်းသား ရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူတော်မူသည် (ရဟန်းပြုတော်မူသည်)။

ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါရိတ္တသီလ စာရိတ္တသီလနှစ်ပါး၌ တည်တော်မူ၍ ထိုသီလပါရမီ ဖြူစင်သန့်ရှင်းစေရန် ဓုတင်အကျင့်များကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံးတော်မူသည်။

ယင်းသို့ ကျင့်ဝတ်ခုတင် အမှန်းတင်၍ သီလတည်းဟူသော ရေစင်ဖြင့် ကိလေသာအညစ်အကြေးတို့ကို ဆေးကြောသုတ်သင် စင်စေတော်မူသဖြင့် အပြစ်မရှိ အလွန်စင်ကြယ်သည့် ကိုယ်အကျင့် နှုတ်အကျင့် ရှိတော်မူသော အလောင်းတော်သည် ရတတ်သမျှ သော သက်နှံးဖြင့် မျှတရောင့်ရဲခြင်း ရတတ်သမျှသော ဆွမ်းဖြင့် မျှတရောင့်ရဲခြင်း ရတတ်သမျှသော ကျောင်းဖြင့် မျှတရောင့်ရဲခြင်း တည်းဟူသော အရိယဝံသတရား ရှေ့သုံးပါးခဲ့ တည်တော်မူပြီး ဖြစ်ရကား လေးခုမြောက်ဖြစ်သည့် ဘာဝနာရာမ = (ဘာဝနာ တရားခဲ့မှီလျော်ခြင်း)တည်းဟူသော အရိယဝံသတရားကို ရယူ တော်မူဘိုရန် သမထကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်တို့ခဲ့ ထိုက်သည်အား လျော်စွာ ဘာဝနာတရား ပွါးများအားထုတ်တော်မူ၍ ဥပစာရ ဈာန် အပ္ပနာဈာန်သို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်။ ယင်းသို့ အပ္ပနာ ဈာန်ပေါက် ရောက်တော်မူသည်ရှိသော် အလောင်းတော်အား နေကွမ္မပါရမီကို ကောင်းစွာ ဖြည့်ကျင့်အပ်သည် မည်လေတော့ သတည်း။

(ကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်နှင့်စပ်သော အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းမှ မှတ်ယူရာ၏။)

(ဤကား နေကွမ္မပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ စကားအစဉ်တည်း။)

(၄) ပညာပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ အစဉ်ကား....

ပညာပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူသော အလောင်းတော်သည် ပညာတည်းဟူသော အလင်းရောင်သည် မောဟတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်နှင့် အတူတကွ မဖြစ်နိုင်ရကား ရှေးဦးစွာ မောဟ၏ အကြောင်းဖြစ်သည့် ကုသိုလ်တရားတို့ခဲ့ မမှေ့လျော့ခြင်း၊ ယူင်းရှိ ခြင်း၊ ကိုယ်လက် တဆန့်ဆန့်ရှိခြင်း အစရှိသော တရားများကို ရှောင်ကြဉ်တော်မူပြီးလျှင် ပညာပွါးကြောင်းဖြစ်သည့် ဗာဟုသစ္စ တရား ဈာန်တရား အစရှိသည်တို့ခဲ့ လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ် တော်မူလေသည်။

(၈) သုတမယပညာ

အလောင်းတော်သည် ဗာဟုသစ္စ ခေါ်သော သုတမယ ပညာ ရင့်သန်စေရန် ခန္ဓာ ငါးပါး, အာယတန တဆယ့်နှစ်ပါး, ဓာတ် တဆယ့်ရှစ်ပါး, သစ္စာ လေးပါး, ဇုန္ဒြေ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါး, ပဋ္ဌိစ္စ သမုပ္ပါဒ်တရား, သတိပဋ္ဌာန် စသော ဗောဓိပက္ခိယ တရားများ, ကုသိုလ် အကုသိုလ်စသော ပရမတ္ထတရား အထူးများနှင့်တကွ အပြစ်ကင်း၍ သတ္တဝါတို့၏ စိုးပွါးချမ်းသာကို ရှက်ဆောင်နိုင်သည့် လောကီဝိဇ္ဇာ အတတ်မျိုးတည်းဟူသော နှုတ်ဖြင့် လေ့လာ အပ် ကြားနာအပ်သည့် သုတမယပညာ၏ အာရုံ နယ်ပယ်များကို ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် ရှေသွားရှိသော သတိ ဝိရိယ ပညာတို့ဖြင့် ရှိသမျှ သင်ကြားနာယူ အရဆောင် လေ့လာမေးမြန်း စုံစမ်းသောအားဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင်က ထိုတရားတို့၌ သက်ဝင်သိမြင်သော ပညာရှိ ဖြစ်တော်မူပြီးလျှင် သူတပါးတို့အား ထိုတရားတို့၌ တည်စေသောအားဖြင့် သုတမယပညာကို ဖြစ်စေတော်မူသည်။

ထို့အတူ သတ္တဝါတို့၏ ထိုထိုပြဿဒုယ်ကိစ္စ အဝဝတို့၌ ဖြစ်မြောက်အောင်မြင် ကြီးပွါးကြောင်းဖြစ်သည့် အချက်အလက်များ ပျက်စီးဆုံးရှုံးကြောင်းဖြစ်သည့် အချက်အလက်များကို ပိုင်းခြားသိမြင်သော ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်ခေါ်သည့် ဌာနပွတ္တိကပဋ္ဌိဘာန် ပညာဉာဏ်ကိုလည်း သတ္တဝါတို့ အကျိုးရဖြစ်စေရန် ထိုထိုကိစ္စတို့၌ ထိုက်သည့်အလျောက် ဖြစ်စေတော်မူသည်။

(၉) စိန္တာမယပညာ

ထို့အတူ ခန္ဓာစသော သဘာဝဓမ္မ ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို စိုက်စိုက်စူးစူး ရှုကြည့်ဆင်ခြင်တော်မူခြင်းဖြင့် **စိန္တာ**မယပညာကို ဖြစ်**စေ**တော်မူသည်။

(ခန္ဓာစသော သဘာဝဓမ္မတို့ကို သင်ကြား နာယူ မှတ်သားလေ့လာမှု ပြုသည်ကား သုတမယပညာ ဖြစ်**သ**ည်။ ထိုသင်ကြား နာယူ မှတ်သားလေ့လာပြီးသည့်

သဘာဝဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကို ကြံစည်ခြင်း အဦး ပြု၍ စိုက်စိုက်စူးစူး ရှုကြည့်ဆင်ခြင်သည်ကား စိန္တာမယ ပညာ ဖြစ်သည်။)

(၈) ဘာဝနာမယပညာ

ထို့အတူ ခန္ဓာစသော သဘာဝဓမ္မတို့၏ ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ အမှတ်အသား၊ အများနှင့် ဆက်ဆံသော လက္ခဏာအမှတ်အသား တို့ကို သိမ်းဆည်း မှတ်ယူသည်၏အစွမ်းဖြင့် လောကီပရိညာတို့ကို ဖြစ်စေတော်မူသော အလောင်းတော်သည် ရှေ့ပိုင်းဘာဝနာ ပညာဖြစ်သည့် သမ္မသနဉာဏ်အစရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ် ကိုးပါးတို့ကိုလည်း ပွါးများ ပြည့်စုံစေတော်မူသည်။

ယင်းသို့ ပွါးများပြည့်စုံစေတော်မူသဖြင့်ပင် အလောင်း တော်သည် အဋ္ဌတ္ထာဘာဟိရ = (ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ) ဖြစ် သော ဝတ္ထုများကို နာမ်ရုပ်အနေဖြင့် ကောင်းစွာ သိမြင် တော်မူသည့်အတိုင်း … "နာမ်ရုပ်မျှသာ ဖြစ်သော ဤ သဘာဝဓမ္မ အစုသည် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့ ကြောင့် ဖြစ်ကြ ချုပ်ကြပေ၏၊ ဤနာမ်ရုပ်တရားအစုဌ ပြုတတ်သူ ပြုစေတတ်သူဟူ၍ ပရမတ္ထအားဖြင့် တစိုးတစီ မရှိချေ၊ စင်စစ် ကေန် အမှန်ရှိသော ရုပ်နာမ်တရား နှစ်ပါး တို့လည်း ဖြစ်ပြီးလျှင် ချုပ်ပျောက်တတ်သောကြောင့် အနိစ္စတို့ပါတကား၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် အနှိပ်စက် ခံနေရသောကြောင့် ဒုက္ခတို့ပါတကား၊ အလိုသို့ မလိုက်ပါ သောကြောင့် အနတ္တတို့ပါတကား" ဟူ၍ ကိုယ်တွင်း ကိုယ်ပ တရားနှစ်မျိုးလုံးမှာပင် အထူးအခြား အကွဲအပြား မရှိ တသားတည်း သိတော်မူလေသည်၊ ထိုသို့ သိတော်မူပြီး လျှင် ထိုကိုယ်တွင်း ကိုယ်ပတရားအစုဌ ငြိကပ်တွယ်တာမှု လောဘကို ကိုယ်တိုင်လည်း စွန့်ပယ် သူတပါးကိုလည်း စွန့်ပယ်စေလျက် ဘုရားမဖြစ်မီ ဤအတွင်းကာလဝယ် (သမ္ဘည္ဘတဉာဏ်မပါသေးပဲ) မဟာကရုဏာ၏ အစွမ်း ဖြင့်သာ သတ္တဝါတို့ကို ဗောဓိဉာဏ်သုံးပါး ရင့်သန်စေ

ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်ပဋိပတ် ယာဉ်သုံးမျိုးဌ မရောက်သေးသူတို့ကို ရောက်စေခြင်း ရောက်ပြီးသူတို့ကို ရင့်ကျက်စေခြင်းတို့ဖြင့် တည်စေတော်မူကာ ကိုယ်တော်မြတ် အတွက်မှာလည်း လောကီ ဈာန်သမာပတ် အဘိညာဉ် အမျိုးမျိုးတို့ကို ပိုင်စိုးနိုင်နင်းခြင်း ဝသီဘော်ငါးမျိုးသို့ ရောက်စေလျက် ထိုလောကီဈာန်သမာပတ် အဘိညာဉ် တို့နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိ၏ဥပကာရကျေးဇူး အထူးပြုချက် ကြောင့် ပညာ၏ အထွတ်အထိပ်မြောက် ရောက်တော်မူ လေသည်။

(ဤ၌ လောကီ ဈာန်သမာပတ် အဘိညာဉ် ပွါးပုံ ဝိပဿနာဉာဏ်ဆယ်ပါး ပွါးပုံတို့ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းမှ မှတ်ယူရာ၏။ ။**အထူးအားဖြင့်**–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း၌ သာဝက ဗောဓိလောင်းအတွက် ပညာဘာဝနာ ပွါးပုံကို မဂ်တိုင်အောင် ဖွင့်ပြထားသည်၊ ဤ၌ကား သမ္မာသမ္ဗောဓိ ဘုရားအလောင်းတော်အတွက်ဖြစ်၍ ပွါးများသမျှ ဘာဝနာ အလုပ်ကိစ္စတို့၌ ကရုဏာနှင့် ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်တို့ ရှေသွားရှိခြင်း, ဘုရားအလောင်းဖြစ်၍ "ဉာဏဒဿန-ဝိသုဒ္ဓိ" ခေါ် မဂ်ဉာဏ်သို့ မရောက်မီ ခြောက်ဆင့်မြောက် ဖြစ်သည့်"ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ"တွင်ရှေသာ ရပ်တန့်ထားရခြင်း,ဝိပဿနာဉာဏ် ဆယ်ပါးတို့တွင်လည်း သခ်ါရ-ပေက္ခာဉာဏ် ရှေပိုင်းတိုင်အောင်သော အောက်ဝိပဿနာဉာဏ် ကိုးပါးတွင်ရှိသော ပညာဘာဝနာကို ရပ်တန့်ထားရခြင်း ဤမျှသာထူးသည်။)

(ဤကား ပညာပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပုံ အစဉ်တည်း။)

(၅) ဝီရိယပါရမီ (စသည်)ကို ဖြည့်ကျင့်ပုံအစဉ်ကား....

ရန်သူတဖက်ကို အနိုင်တိုက်ဖျက်လိုသော စစ်ဗိုလ်မှူးသည် အချိန်ရှိသမျှ မရပ်မနား အားထုတ်ရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကိလေသာရန်သူတို့ကို ဆရာမကူ ကိုယ်တော်တိုင် အောင်တော်မူပြီးလျှင်

ဝေနေယျတို့ကိုလည်း ကိုယ်တော်နည်းတူ အောင်စေတော်မူလို သော ဘုရားအလောင်းတော်သည် အချိန်ရှိသမျှ ပါရမီတော်များ ပြည့်ဝရန် လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။

ထို့ကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်သည် အခါမလပ် သတိ ချပ်လျက် "ငါသည် ယနေ့ အဘယ်သို့သော ကုသိုလ်ပညာ အဆောက်အဦများကို ပွါးများအပ်ပြီနည်း၊ ငါသည် ယနေ့ အဘယ်သို့သော သူတပါး အစီးအပွါးကို ပြုအပ်ပြီနည်း" ဟု နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း ဆင်ခြင်လျက် သတ္တဝါတို့ အစီးအပွါးဖြစ်ဖို့ရန် လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်မှု ပြုတော်မူလေသည်။

သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးရှိဖို့ရန် ကိုယ်ပိုင် ဝတ္ထုပစ္စည်းများကို ကိုယ်နှင့်အသက်ကို မငဲ့ကွက်ပဲ ရက်ရက် စွန့်လွှတော်မူလေသည်။

ကာယကံမှ ဝစီကံမှ ပြုသမျှ ပြောသမျှဥာဏ်သုံ့ အလုံးစုံကိုလည်း သမ္မာညာတဥာဏ်၌ ညွှတ်ကိုင်း ရှိုင်းသော စိတ်ရှိ၍သာ ပြုတော်မူ ပြောတော်မူသည်ပြင် ပြုသမျှ ပြောသမျှ ကာယကံကုသိုလ် ဝစီကံ ကုသိုလ်တို့အတွက်လည်း သမ္မာညာတဥာဏ်ကို ရဖို့ရန်သာ စိတ် ညွှတ် ဆုသန်တော်မူလေသည်။

(ယုတ်ညံ့သော ဝတ္ထုကာမ များပြားသော ဝတ္ထုကာမတို့ကို မဆိုတားဘ)မွန်မြတ်သော ဝတ္ထုကာမ အနည်းငယ်မျှသော ဝတ္ထု ကာမတို့မှသော်လည်း ဆုတ်နစ်သောစိတ် ထွက်မြောက်လိုသော စိတ်သာ ရှိတော်မူသည်။

ပြုဖွယ်ကိစ္စ အဝဝတို့၌လည်း ဥပါယကောသလ္လဥာဏ်ကို ဖြစ် စေ၍သာ ပြုတော်မူသည်။

သတ္တဝါတို့၏ ထိုထိုအစီးအပွါး၌ အမြဲအားထုတ် လုံ့လပြု တော်မူသည်။

ဌာန အနိဋ္ဌာ တွေ့သမျှကောင်းဆိုး အာရုံအမျိုးမျိုးကိုလည်း သည်းခံတော်မူလေသည်။

အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်မှလည်း ချစ်ယွင်း မှုကို မဖြစ်စေပဲ အမှန်၌သာ တည်တော်မူသည်။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို အပိုင်းအခြားမထား မေတ္တာ ကရုဏာတရား ပွါးများတော်မူသည်။ သားသမီး၏ ဒုက္ခကို ကိုယ်ကသာ ခံစားလိုသော ဖခင်ကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌ ကျရောက်မည့် ဒုက္ခအဝဝကို ကိုယ်တော့်အပေါ်၌သာ ကျရောက် ခံစားရန် အလိုဆန္ဒ ရှိတော်မူသည်။

ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ သာဓုအနုမောဒနာ ပြုတော်မူသည်။ ဘုရားရှင်တို့၏ ကြီးမြတ်ပုံ အာနုဘော်ကြီးလှပုံကို မပြတ် ဆင်ခြင်တော်မူသည်။ ပြုသမျှ ပြောသမျှ ကာယကံမှု ဝစီကံမှု အစုစုကိုလည်း သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်၌ ညွှတ်ကိုင်း ရှိုင်းသောစိတ်ရှိ၍သာ ပြုတော်မူ ပြောတော် မူသည်။

ဤနည်းဖြင့် ဒါနအစရှိသော ကောင်းမှုတို့၌ အမြဲမပြတ် အားထုတ်တော်မူသော အလောင်းတော်သူမြတ်အား မနှိုင်းရည် နှိုင်သော ကုသိုလ်ပညာ အဆောက်အဦများ နေ့တိုင်း နေ့တိုင်း တိုးပွါးလေသည်။

ထိုမှတပါးလည်း ဘုရားအလောင်းတော်သည် သတ္တဝါတို့ သုံးဆောင်ဖို့ရန် သတ္တဝါတို့ကို စောင့်ရှောက်ဖို့ရန်အတွက် ကိုယ် နှင့် အသက်ကို ရက်ရက်စွန့်တော်မူပြီးလျှင် သတ္တဝါတို့တွေ့ကြုံ နေရသော ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း ဒုက္ခ.... အချမ်း အပူ လေ နေတို့ နှိပ်စက်ခြင်း ဒုက္ခ အစရှိသည်ကို ပယ်ရှားနိုင်ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းကို ရှာမှီး အသုံးပြုတော်မူလေသည်။ ဆိုအပ် ပြီးသည့် ဒုက္ခတို့ကို ပယ်ရှားသဖြင့် ကိုယ်တော်မြတ် ရရှိသော ချမ်းသာသုခ အမျိုးမျိုးကိုရင်း....၊ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည့် အရာမ ဥယျာဉ် ပြာသာဒ် တဖက်ဆည်ကန် တောကျောင်းစသည် တို့၌ နေရ၍ ကိုယ်တော်မြတ် ရရှိသော ကာယသုခ စိတ္တသုခ အမျိုးမျိုးကိုရင်း....၊ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာသာဝက ဘုရား အလောင်းတော်ကြီးများသည် တောထွက်တော်မူကြပြီးလျှင် ဤသို့ သဘောရှိသော ဈာန်သမာပတ် ချမ်းသာတို့ကို မြိန်ရှက်စွာ သုံးဆောင်ခံစားကြရကုန်သတဲ့ဟု တဆင့်စကား ကြားသိရသော

ချမ်းသာသုခ အမျိုးမျိုးကိုရင်း ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၌ အပိုင်းအခြားမထား သတ္တဝါတိုင်း ရရှိခံစားနိုင်ကြရန် စိတ်သန်ရှက်ဆောင်တော်မူလေသည်။

(ဤကား ဗျာန်သမာပတ်ကို မရသေးမီကာလ၌ တည်ရှိသော အလောင်းတော်၏ ရှက်ဆောင် အားထုတ်တော်မူပုံတည်း။)

ဗျာန်သမာပတ်ကို ရရှိပြီးသော အလောင်းတော်သည်ကား ကိုယ်တိုင်ခံစား သုံးဆောင်ရသည့် ဗျာန်သမာပတ်ကို ရခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ငြိမ်းအေးခြင်း ချမ်းသာခြင်း တည်ကြည်ခြင်း အမှန်အတိုင်းသိမြင်ခြင်း ဤကရားစုကို သတ္တဝါတို့၌ နှလုံးသွင်းတော်မူလျက် ကိုယ်တော်ထင်ရှားတူ ရကြပါစေဟူ၍ စိတ်ညွှတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။

ထိုမှတပါး....ကြီးစွာသော သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲ၌ရင်း ထိုသံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာဆင်းရဲ သံသရာ၌ လည်စေတတ်သည့် ဝဋ္ဋဂါမိကံတည်းဟူသော အဘိသင်္ခါရဒုက္ခ ထဲ၌ရင်း ကယ်ဆယ်မည့်သူမှ ကင်းကွာနစ်မြုပ်နေသော သတ္တဝါတို့ကို မြင်တော်မူလေသည်။ မြင်တော်မူပုံမှာ—

ငရဲသား သတ္တဝါတို့ကို ဖြတ်တောက် ခုတ်ထစ် ခွဲစိတ်ကြိတ်ချေမှု အစရှိသည် ငရဲမီးပူ အစရှိသည်တို့ကြောင့် သည်းထန်စွာသော ဒုက္ခဝေဒနာကို အခါမပြတ် ကာလရှည်ကြာစွာ ခံစားနေကြရသည်တို့ကို လင်းလင်းထင်ထင် မြင်တော်မူ၏။

တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့ကို အချင်းချင်း အမျက်ထွက်ခြင်း ပူပန်စေခြင်း ညှဉ်းပန်းသတ်ဖြတ်ခြင်း သူတပါး ခိုင်းသမျှ စေသမျှ ခံရခြင်းစသည်ကြောင့် ကြီးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစားနေကြရသည်တို့ကို လင်းလင်းထင်ထင် မြင်တော်မူ၏။

ပြိတ္တာ သတ္တဝါတို့ကို တကိုယ်လုံး မီးပန်းကြီးများ ဖုံးလွှမ်းလျက် ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း လေ နေပူစသည်

တို့ဖြင့် လောင်ကျွမ်းခန်းခြောက်ကြ၍ ရမိရရာ အနှစ်ဖတ် တံတွေးအစရှိသော အညစ်အကြေးတို့ကို စားသောက်နေကြပြီးလျှင် လက်ရုံးကို ချီမြှောက်ကာ ငိုကြွေးကြွေလျက် ကြိုးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံစားနေကြရသည်တို့ကို လင်းလင်းထင်ထင် မြင်တော်မူ၏။

လူသတ္တဝါများကိုလည်း အချို့လူများ ဝမ်းရေးအတွက် အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးကြပုံ၊ လက်ဖြတ် ခြေဖြတ် အစရှိသော ရာဇဝတ်မှုပြစ်ဒဏ် ခံရခြင်းကြောင့် ရုပ်ပျက် ဆင်းပျက် အမြင်ရခက် ဆင်းရဲတွင်း နက်ခြင်းစသည်ဖြင့် ငရဲသားတို့နှင့် မခြား ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံနေကြရပုံ၊ အချို့ လူများ ဝမ်းရေး မလုံလောက်သဖြင့် ဆာလောင် မွတ်သိပ်ခြင်းစသော အနာရောဂါ အနှိပ်စက်ခံရ၍ ပြိတ္တာတို့နှင့် မခြား ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံနေကြရပုံ၊အချို့လူများ ပစ္စည်းအား လူအား နည်းပါးသည့်အတွက် အားရှိသူတို့၏ အနှိပ်စက် ခံနေကြရခြင်း ထိုသူတို့၏ အကျိုးကိုသာ သည်ပိုး ရှက်ဆောင်နေရခြင်း မိမိ၏ သေရေး ရှင်ရေးကိစ္စတို့၌ ထိုအားရှိသူတို့နှင့်သာ ဆက်စပ်နေခြင်း (ထိုသူတို့ကိုသာ အားထားနေရခြင်း) တို့ဖြင့် တိရစ္ဆာန်နှင့်မခြား ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံနေကြရပုံကိုလည်း လင်းလင်းထင်ထင် မြင်တော်မူ၏။

ကာမဘဝစရ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်နေ နတ်များကိုလည်း (သာမန်လူတို့က ချမ်းသာမှုသက်သက်ကိုသာ မြင်နေကြသော်လည်း) ဘုရားအလောင်းတော်၏ အမြင်မှာမူ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ် အဆိပ်ကို စားမျိုမိခြင်းကြောင့် ပြန့်လွင့်သော စိတ်ရှိကြသဖြင့် ရာဂ ဒေါသ မောဟ တည်းဟူသော ပူပန်ခြင်းတို့ဖြင့် ပူပန်၍ နေကြပြီးလျှင် လေအဟုန်ပင့်သဖြင့် အလျှံတပြောင်ပြောင် တောက်လောင်၍ နေသော ထင်းခြောက် မီးပုံကြီးများပမာ အခါခပ်သိမ်း မငြိမ်းအေးနိုင်ကြပဲ ပူပန်စွာဖြင့်ပင် အသက်ရှင်နေကြရ၍ မငြိမ်းအေးနိုင်မှု နှိပ်စက်အပ်သဖြင့် သူတပါးကို အားကိုး

အားထား ပြုနေကြရသည်တို့ကို လင်းလင်းထင်ထင် မြင်တော်မူ၏။

ရူပါဝစရ အရူပါဝစရဘုံသား ဗြဟ္မာကြီးများကိုလည်း ကြီးစွာသော လုံ့လဖြင့် ဝေးမြင့်သီခေါင် အထက်ကောင်းကင်သို့ ပစ်မြှောက်အပ်သော ၄က်တို့ကဲ့သို့ရင်း၊ အားကောင်းသော ယောက်ျား အဝေးသို့ တအားပစ်အပ်သော မြားတို့ကဲ့သို့ရင်း မဟာကပ်ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် ကြာမြင့်အောင်ပင် အသက်ရှင်နေကြစေကာမူ မမြဲခြင်းအနိစ္စလျှင် အဆုံးရှိကြသောကြောင့် အောက်သို့ ကျခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်စွဲတကား····ဇာတိဒုက္ခ ဇရာဒုက္ခ မရဏာဒုက္ခကို မလွန်မြောက်နိုင်ကုန်စွဲတကားဟု လင်းလင်းထင်ထင် မြင်တော်မူ၏။

ထိုသို့ လင်းလင်းထင်ထင် သိမြင်တော်မူသဖြင့် သံဝေဂကြီးစွာ ဖြစ်ရှိတော်မူပြီးလျှင် မေတ္တာ ကရုဏာ နှစ်ပါးဖြင့် အပိုင်းအခြား မထား သုံးဆယ့်တဘုံသား သတ္တဝါတို့ကို ဖြန့်တော်မူလေသည်။

၅၂သို့ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံးပါးတို့ဖြင့် ဗောဓိသမ္ဘာရကုသိုလ်များကို အကြားမလပ် ဆည်းပူးတော်မူသော အလောင်းတော် သူမြတ်သည် ပါရမီတော်များ အထွတ်အထိပ်ရောက် ပြည့်မြောက်အောင် ရိုသေစွာ ပွါးများခြင်းဟူသော သက္ကစ္စဘာဝနာ, အခါမပြတ် ပွါးများခြင်းဟူသော သာတစ္စဘာဝနာတို့ဖြင့် မဆုတ်မနှစ် အားသစ်တော်မူလေသည်။

တနည်းလည်း····မကြီစည်နိုင် မနှိုင်းရှည်နိုင်သော ပြန့်ပြောများမြတ်၍ အညစ်အကြေးမထင် သန့်စင်လှစွာသည့် ဂုဏ်ကျေးဇူး အပေါင်း၏ တည်ရာဖြစ်သော ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်လျှင်း အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ဝိရိယမည်သည့် ကြီစည်၍ မရအောင်ပင် အာနုဘော်ကြီးလှပေ၏။ ယင်းသည့် အလောင်းတော်၏ ဝိရိယကို သာမန်လူများ ကျင့်နိုင်ဘို့ကို ထားဘိ ကြားရုံမျှပင် မကြားဝံ့ကြပေ။

ချဦးအုံ....“ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျံ၊ မုတ္တော မောစေယျံ၊ တိဏ္ဏော တာရေယျံ”အကြိုသုံးပါး အရင်းထား၍ ဘုရားဖြစ်ရန်ဆုပန်တော်မူခြင်း၊(ရှေးပါရမီတို့၏ အကြောင်းတရားအခက်ခဲ့ ပြခဲ့ပြီးသည့်) ဗုဒ္ဓဘူမိတရားကြီး လေးပါး၊ သင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါး၊ ကရုဏာ အလုပ်ကိစ္စ တခုသာရှိခြင်း၊ ဘုရားဂုဏ်ကျေးဇူးတို့၌ မျက်မှောက်ပြုခြင်းဖြင့် ထူးချွန်သော အကြောင်းဖြစ်သည့် တရားသဘောကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်ခြင်း၊ ခပ်သိမ်းသော တရားတို့၌ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မလိမ်းကျံခြင်း၊ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၌ ချစ်လှစွာသော သားသမီးအမှတ် ပြုနိုင် ထားနိုင်ခြင်း၊ ဘုရားဖြစ်ရန် ကျင့်ကြံရ၍ တွေ့သမျှ ကြုံသမျှသော သံသရာဆင်းရဲဒုက္ခတို့၌ ပင်ပန်းသောစိတ် မရှိခြင်း၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထု အလုံးစုံကို စွန့်လှူခြင်း၊ ယင်းသို့ စွန့်လှူရသဖြင့် “ငါလို လှူနိုင်သူ ဇမ္ဗူမှာမရှိ” ဟု မာန်မာန မတက်ကြွခြင်း၊ အဓိသီလ အဓိစိတ္တ အဓိပညာ ကျင့်ဖွယ်ရာ တရားတို့ကို ဆောက်တည်ခြင်း၊ ထိုတရားတို့ကို ကျင့်ရာ၌ မတုန်မလှုပ် ကြံခိုင်ခြင်း၊ ကုသိုလ်မှုတို့၌ ဝမ်းမြောက်ရွင်ပျ နှစ်သက်လှခြင်း၊ ဝိဝေကသုံးပါး၌ ညွှတ်ကိုင်းသောစိတ် ရှိခြင်း၊ ဈာန်တရားတို့ကို အားထုတ်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိသော တရားဖြင့် မရောင့်ရဲခြင်း၊ မိမိကြားနာအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို သူတပါးတို့အား အစီးအပွါးကို လိုလားသောစိတ်ဖြင့် မဟာကြားပြသခြင်း၊ ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်စုကို အစပျိုးကာ ကြိုးစား အားသစ်တော်မူခြင်း၊ မလျှော့မဆုတ် တိုး၍ တိုး၍ ရဲရင့်စွာ အားထုတ်ခြင်း၊ သူတပါ်းတို့က စွပ်စွဲမှု ကျေးဇူးမဲ့ ပြုမှုတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း အလျဉ်းမရှိခြင်း၊ သစ္စာတရား၌ စွဲမြဲစွာ တည်ခြင်း၊ ဈာန်သမာပတ်တို့၌ လေ့လာ နိုင်နင်းတော်မူခြင်း၊ အဘိညာဉ်တို့၌ စွမ်းအားသို့ ရောက်ရှိခြင်း၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ကိုယ်စွမ်းဖြင့် ပိုင်းခြား သိမြင်ခြင်း၊ သတိပဋ္ဌာန် အစရှိသောတရားတို့၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် ပွါးများအားထုတ်ခြင်းဖြင့် လောကုတ္တရာ မဂ်လေးပါး၏ အဆောက်အဦတို့ကို ဆည်းပူးအားထုတ်ခြင်း၊ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသို့ ရောက်ဆိုက်ခြင်း၊ ဤသို့အစရှိသည့် သမ္ဘတ္တတဘုဏ်၏ အဆောက်အဦ ကုသိုလ်များကို

ဆည်းပူးပွါးများ ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဟူသမျှသည် ဝိရိယတော်၏ အာနုဘော်ဖြင့်သာ ပြည့်စုံနိုင်ရကား ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဘုရားဆုပန်သည်မှ ဘုရားဖြစ်သည်တိုင်အောင် မဆုတ်မနှစ်ပဲ ရှိသေစွာ အခါမပြတ် ဝိရိယတော်မြတ်ကို အထက်အထက် တရားထူးများသို့ အရောက် ပို့ဆောင်နိုင်အောင် ကြိုးကုတ် အားထုတ် ပြည့်စုံစေတော်မူသည်။

ဆိုအပ်ပြီးသည့် ပရက္ကမ = (အထက်အထက် ရောက်အောင် ပို့ဆောင်တတ်သော) ဝိရိယတော်ပြည့်စုံလျှင် နောက်ဖြစ်သော ခန္ဓာပါရမီ သစ္စာပါရမီ အစရှိသည့် ပါရမီတော်များ ဒါန သီလ အစရှိသော နှေးပါရမီတော်များလည်း ဝိရိယနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပြည့်စုံကြတော့သည်သာ ဖြစ်ရကား ခန္ဓာပါရမီ အစရှိသော နောက်နောက်ပါရမီတို့၌လည်း ဤနည်းဖြင့် ကျင့်ပုံ အစဉ်ကို သိရာ၏။

ဤသို့လျှင် ...

> သတ္တဝါတို့အား ချမ်းသာသုခ၏ အဆောက်အဦ ဖြစ်သော လူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းဖြင့် အထူးထူး အပြားပြား ချီးမြှောက်ခြင်းသည် ဒါနဖြင့် ဖြည့်ကျင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သတ္တဝါတို့၏ အသက် ဥစ္စာအနှစ် သားမယားတို့ကို မဖျက်ဆီးခြင်း စောင့်ရှောက်ခြင်း မကျူးပြားစေခြင်း ချစ်ဖွယ်စကား ပြောကြားခြင်း အစီးအပွါးရှိသော စကားကို ပြောကြားခြင်း စသည်သည် သီလဖြင့် ဖြည့်ကျင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ နေကျွမ်းဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ ပစ္စည်းလေးပါးကိုခံယူခြင်း သတ္တဝါတို့အား တရားအလှကို ပေးခြင်း စသည်ဖြင့် များစွာသော အစီးအပွါးကို ကျင့်ခြင်း....ပညာဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ စိုးပွါးဖြစ်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းခဲ့ ကျွမ်းကျင်သိမြင် လိမ္မာခြင်း....ဝိရိယဖြင့် ထို ဥပါယ်ကောင်းခဲ့ အဆင်းရဲခံကာ မဆုတ်မနှစ် အားထုတ်တော်မူခြင်း....ခန္တီဖြင့် သတ္တဝါတို့ ပြစ်မှားသမျှ အပြစ်များကို သည်းခံခြင်း....သစ္စာဖြင့် သတ္တဝါတို့အား မလိမ်

လည် မလှည့်ဖြားခြင်း သတ္တဝါတို့အား ကျေးဇူးပြုရန် ဆောက်တည်ချက်ကို မချုတ်ယွင်းစေခြင်း....အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် သတ္တဝါတို့ ကျေးဇူးရှိရန် ရှက်ဆောင်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်တော်တို့အပေါ်၌ အကျိုးမဲ့ရောက်စေကာမူ မတုန်လှုပ်ခြင်း.... မေတ္တာဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ စိုးပွါးချမ်းသာကို အဖန်ဖန် ကြံစည်ခြင်း....ဥပေက္ခာဖြင့် သတ္တဝါတို့က ကိုယ်တော်တို့ အပေါ် ကျေးဇူးပြုမှု ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြုမှုတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်မှုသို့ မရောက်ခြင်း....ဤသို့လျှင် အပိုင်းအခြားမရှိသော သတ္တဝါတို့ကို အကြောင်းပြု၍ အလောင်းတော်၏ သူအများနှင့် မဆက်ဆံ (သူမတူတန်) သော မနှိုင်းရှည် နှိုင်သည့် ကုသိုလ်ပညာ အဆောက်အဦများကို ဆည်းပူးပွါးများ အားထုတ်ခြင်းနှင့် ရှေးဦး ဆိုအပ်ပြီးသည့် ပါရမီတို့၏ အကြောင်းတရားများကို ရှိသေစွာ ပြည့်စုံစေခြင်းများကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း ပဋိပတ်ဟူ၍ သိမှတ်ရာ၏။

---

(၁၁) ပါရမီတို့၏ အပြား

"ထို ဆိုအပ်ပြီးသော ပါရမီတို့၏ အပြားကား မည်မျှ ရှိသနည်း" ဟု မေးခဲ့သော်—

ထိုပါရမီတို့၏ အပြားကား ပါရမီဆယ်ပါး ဥပပါရမီဆယ်ပါး ပရမတ္ထပါရမီဆယ်ပါးဟူ၍ အပြားသုံးဆယ် ရှိကုန်၏ဟု အကျဉ်းချုပ် ဖြေဆိုရာ၏။

(ဒါနနှင့်စပ်၍ ဒါနပါရမီ,ဒါနဥပပါရမီ,ဒါနပရမတ္ထပါရမီ ဟူ၍ သုံးပါးပြား၏။ ထို့အတူ သီလ,နေက္ခမ္မ အစရှိသော ကျန် ကိုးပါးတို့နှင့် စပ်၍လည်း တပါးတပါးလျှင် သီလပါရမီ, သီလဥပပါရမီ, သီလပရမတ္ထပါရမီ အစရှိသည်ဖြင့် သုံးပါးစီ သုံးပါးစီ ပြားရကား ပါရမီဆယ်ပါး အကျယ်ပွါးက အပြားသုံးဆယ် ဖြစ်လေသည်။)

ပါရမီ ဥပပါရမီ ပရမတ္ထပါရမီ သုံးပါးအထူး

အဘယ်ကို ပါရမီ ခေါ်သနည်း၊ အဘယ်ကို ဥပပါရမီ ခေါ်သနည်း၊ အဘယ်ကို ပရမတ္ထပါရမီ ခေါ်သနည်းဟု မေးခဲ့သော် ထိုအမေးကို ဖြေဆိုရန် စရိယာပိဋကတ အဋ္ဌကထာ ဤပက်ကြွားကခေါ်းဌ ဆရာအမျိုးမျိုးတို့၏ အယူအဆ အဆိုအမိန့် ဝါဒအမျိုးမျိုးကို ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်ပြထားလေသည်။ သို့သော်လည်း ထိုဝါဒအမျိုးမျိုးတို့ကို ဤဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းဌ ပြဆိုနေပါလျှင် ဤဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းကို လေ့လာသူတို့ အယူအဆ အသိဉာဏ် ရောယှက်ရှုပ်ထွေးရာသောကြောင့် စရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဓမ္မပါလ မထေရ်မြတ် နှစ်သက်တော်မူသော အဆုံးအဖြတ်ကိုသာ ဤကျမ်းဌ ပြဆိုပေအုံ့....၊

(၁) သားမယား ရွှေငွေ ဥစ္စာ အစရှိသော မိမိကိုယ်မှ အပြင်အပ ဗာဟိရ အသုံးအဆောင်တို့ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် ဒါနပါရမီ မည်၏၊ လက်ခြေအစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် ဒါနဥပပါရမီ မည်၏၊ အသက်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် ဒါနပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။

(၂) ထို့အတူ သားမယား ရွှေ ငွေ ဥစ္စာ အစရှိသည့် မိမိကိုယ်မှ အပြင်အပ ဗာဟိရ အသုံးအဆောင်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း မလွန်ကျူးပဲ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ထိန်းခြင်းသည် သီလပါရမီ မည်၏၊ လက်ခြေ အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း မလွန်ကျူးပဲ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ထိန်းခြင်းသည် သီလဥပပါရမီ မည်၏၊ အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း မလွန်ကျူးပဲ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို လုံခြုံအောင် စောင့်ထိန်းခြင်းသည် သီလပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။

(၃) အပြင်အပ အသုံးအဆောင်တို့ဌ တွယ်တာငြိကပ်သော တဏှာ လောဘကို ဖြတ်တောက်၍ တောထွက်ခြင်းသည် နေက္ခမ္မပါရမီ မည်၏၊ လက်ခြေအစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ဌ တွယ်တာ

ဦးကပ်သော တဏှာလောဘကို ဖြတ်တောက်၍ တောထွက်ခြင်းသည် နေကွမ္မဥပပါရမီ မည်၏၊ အသက်၌ တွယ်တာ ဦးကပ်သော တဏှာလောဘကို ဖြတ်တောက်၍ တောထွက်ခြင်းသည် နေကွမ္မပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။

(၄) အပြင်အပ အသုံးအဆောင်တို့၌ တွယ်တာဦးကပ်သော တဏှာ လောဘကို ပယ်နုတ်၍ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါး ရှိ-မရှိကို ဆုံးဖြတ် သိမြင် ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ပညာပါရမီ မည်၏၊ လက်ခြေ အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၌ တွယ်တာဦးကပ်သော တဏှာ လောဘကို ပယ်နုတ်၍ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါး ရှိ-မရှိကို ဆုံးဖြတ် သိမြင် ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ပညာဥပပါရမီ မည်၏၊ အသက်၌ တွယ်တာဦးကပ်သော တဏှာလောဘကိုပယ်နုတ်၍ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါး ရှိ-မရှိကို ဆုံးဖြတ် သိမြင် ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ပညာပရမတ္ထ ပါရမီ မည်၏။

(၅) ဆိုပြီး ဆိုလတ္တံ့ဖြစ်သည့် ပါရမီများ ထမြောက် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ခြင်းသည် ဝီရိယပါရမီ မည်၏၊ ဆိုပြီး ဆိုလတ္တံ့ဖြစ်သည့် ဥပပါရမီများ ထမြောက် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်ခြင်းသည် ဝီရိယဥပပါရမီ မည်၏၊ ဆိုပြီး ဆိုလတ္တံ့ ဖြစ်သည့် ပရမတ္ထပါရမီများ ထမြောက် ပြည့်စုံအောင် အားထုတ် ခြင်းသည် ဝီရိယပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။

(၆) အပြင်အပ အသုံးအဆောင်တို့၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော လောကဓံတရားများကိုသည်းခံခြင်းသည် ခန္တီပါရမီမည်၏၊ လက်ခြေ အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော လောကဓံတရားများကို သည်းခံခြင်းသည် ခန္တီဥပပါရမီ မည်၏၊ အသက်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော လောကဓံတရား များကို သည်းခံခြင်းသည် ခန္တီပရမတ္ထပါရမီမည်၏။

(၇) အပြင်အပ အသုံးအဆောင်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် အမှန်သဘောကို မစွန့်ခြင်းသည် သစ္စာပါရမီ မည်၏၊ လက်ခြေ အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အမှန်

သဘောကို မစွန့်ခြင်းသည် သစ္စာဥပပါရမီ မည်၏၊ အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် အမှန်သဘောကို မစွန့်ခြင်းသည် သစ္စာပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။

(၈) "ဒါနအစရှိသော ပါရမီများသည် မပျက်မစီးအောင် ဆောက်တည်နိုင်မှသာ ပြည့်စုံကုန်၏" ဟု စွဲမြဲယုံကြည်ပြီးလျှင် အပြင်အပ အသုံးအဆောင်များ ပျက်စီးသော်လည်း မတုန်မလှုပ် ဆောက်တည်ခြင်းသည် အဓိဋ္ဌာနပါရမီ မည်၏၊ လက်ခြေ အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ ပျက်စီးသော်လည်း မတုန်မလှုပ် ဆောက်တည်ခြင်းသည် အဓိဋ္ဌာနဥပပါရမီ မည်၏၊ အသက်ပင် ပျက်စီးသော်လည်း မတုန်မလှုပ် ဆောက်တည်ခြင်းသည် အဓိဋ္ဌာနပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။

(၉) အပြင်အပ အသုံးအဆောင်တို့ကို ဖျက်ဆီးနှိပ်စက်သည့် သတ္တဝါတို့၌သော်လည်း မေတ္တာတရားကို မစွန့်ခြင်း (မေတ္တာအပို့ မပျက်ခြင်း)သည် မေတ္တာပါရမီမည်၏၊ လက်ခြေအစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ဖျက်ဆီးနှိပ်စက်သည့် သတ္တဝါတို့၌သော်လည်း မေတ္တာတရားကို မစွန့်ခြင်း (မေတ္တာအပို့ မပျက်ခြင်း)သည် မေတ္တာဥပပါရမီ မည်၏၊ မိမိအသက်ကို နှိပ်စက်ဖျက်ဆီးမည့် သတ္တဝါတို့၌သော်လည်း မေတ္တာတရားကို မစွန့်ခြင်း (မေတ္တာအပို့ မပျက်ခြင်း) သည် မေတ္တာပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။

(၁၀) အပြင်အပ အသုံးအဆောင်တို့၏ ကျေးဇူးရှိမှု ကျေးဇူးမဲ့မှုကို ပြုသော သတ္တဝါသမ္မိုရတို့၌ လျစ်လျူရှုခြင်းသည် ဥပေက္ခာပါရမီ မည်၏၊ လက်ခြေအစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ကျေးဇူးရှိမှု ကျေးဇူးမဲ့မှုကို ပြုသော သတ္တဝါသမ္မိုရတို့၌ လျစ်လျူရှုခြင်းသည် ဥပေက္ခာဥပပါရမီ မည်၏၊ မိမိအသက်၏ ကျေးဇူးရှိမှု ကျေးဇူးမဲ့မှုကို ပြုသော သတ္တဝါသမ္မိုရတို့၌ လျစ်လျူရှုခြင်းသည် ဥပေက္ခာပရမတ္ထပါရမီ မည်၏။ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ပါရမီတို့၏ အကျယ်အပြားကို သိရာ၏။

(ဤကား ပါရမီတို့၏ အပြားတည်း။)

(၁၂) ပါရမီတို့၏ အကျဉ်းချုပ် တရားများ

"ပါရမီတို့၏ အကျဉ်းချုပ် တရားများကား အဘယ်တို့နည်း'' ဟု မေးခဲ့သော်—

အဖြေကား····ပါရမီအကျယ် အပြားသုံးဆယ်တို့ကို သဘောတူရာ ပေါင်းချုပ်၍ ရေတွက်လျှင်(ဒါနနှင့်စပ်သော ပါရမီသုံးမျိုးကို ဒါနသဘောချင်းတူသောကြောင့်) ဒါနပါရမီ၊ (သီလနှင့်စပ်သော ပါရမီသုံးမျိုးကို သီလသဘောချင်းတူသောကြောင့်) သီလပါရမီ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ဆယ်ပါးသာ သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ဒါန သီလ အစရှိသော ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တဖန်ထပ်၍ သဘောတူရာ ပေါင်းချုပ် ရေတွက်ပြန်လျှင် ဒါနပါရမီ, သီလပါရမီ, ခန္တီပါရမီ, ဝိရိယပါရမီ, ဈာနပါရမီ, ပညာပါရမီဟူ၍ သဘောရင်း ခြောက်မျိုးသာ အပြားရှိကုန်၏။

ဒါ သီ ခန် ဝီ၊ ဈာန်နှင့် ပည်၊ ခြောက်မည် သင်္ဂဟ။

သဘောတူရာ ပေါင်းပုံကား ···နေကျွမ်ဟူသည်မှာ ရဟန်းအဖြစ်ကိုလည်း ဈာန်တရားကိုလည်း ကုသိုလ်တရား သာမညကိုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။ ထိုတွင် ရဟန်းအဖြစ်တည်းဟူသော နေကျွမ်ကို သီလပါရမီဖြင့် သဘောတူ၍ သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရာ၏၊ နိဝရဏမှ ဆိတ်ကင်းသော ဈာန်တရား တည်းဟူသော နေကျွမ်မှာ ဈာနပါရမီပင် ဖြစ်ပေ၏၊ ကုသိုလ်တရား သာမညတည်းဟူသော နေကျွမ်ကိုကား ခြောက်ပါးလုံးဖြင့်ပင် သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရာ၏။

သစ္စာဟူသည်မှာ မှန်ကန်သော စကားတည်းဟူသော ဝစီသစ္စာ, သမ္မာဝါစာ စေတသိက် တည်းဟူသော ဝိရတိသစ္စာ, ပညာစေတသိက် တည်းဟူသော ဉာဏသစ္စာ ဤသုံးပါးကို ခေါ်ဆိုသည်၊ (နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာကို ဤ၌ မလိုအပ်။) ထိုတွင် ဝစီသစ္စာနှင့် ဝိရတိသစ္စာတို့ကို သီလပါရမီဖြင့် သဘောတူ၍ သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရာ၏၊ ဉာဏသစ္စာကား ပညာစေတသိက်ဖြစ်၍ ပညာပါရမီ၌ ရေတွက်ရာ၏။

မေတ္တာပါရမီကို ဈာနပါရမိဖြင့် သဘောတူ၍ သင်္ဂြိဟ် ရေတွက်ရာ၏။

ဥပေက္ခာပါရမိဟူသောစကားခွဲ တတြမ္ဘတ္တတာ စေတသိက် ပညာစေတသိက်နှစ်ပါးပင် ပါဝင်လျက်ရှိရာ တတြမ္ဘတ္တတာကို ဈာနပါရမိဖြင့် သဘောတူ၍ သင်္ဂြိဟ် ရေတွက်ရာ၏၊ ပညာ စေတသိက် တည်းဟူသော ဉာဏ်ပေက္ခာကို ပညာပါရမိဖြင့် သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရာ၏။

အဓိဋ္ဌာနပါရမီကိုကား ဒါန, သီလ, ခန္တီ, ဝိရိယ, ဈာန, ပညာ ၅ခြောက်ပါးလုံးဖြင့်ပင် သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရာ၏။ ။(ဒါနမှ၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့တည်ခြင်းကို ဒါနပါရမီဖြင့် သင်္ဂြိဟ် ရေတွက်ရာ၏၊ ထို့အတူ သီလမှ,ခန္တီမှ,ဝိရိယမှ,ဈာနမှ,ပညာမှတို့၌ မတုန်မလှုပ် ကြံ့ကြံ့တည်ခြင်းကို မိမိတို့ဆိုင်ရာ သီလပါရမီ, ခန္တီပါရမီ, ဝိရိယ ပါရမီ, ဈာနပါရမီ, ပညာပါရမီတို့ဖြင့် သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရာ၏။)

ထိုခြောက်ပါးတို့ တွဲစပ်၍
ရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများ

ဖော်ပြရာပါ ဒါန, သီလ, ခန္တီ, ဝိရိယ, ဈာန, ပညာတည်းဟူသော အကျဉ်းချုပ်တရား ခြောက်ပါးတို့ကို ဒါနနှင့်သီလ၊ ဒါနနှင့် ခန္တီ၊ ဒါနနှင့် ဝိရိယ၊ ဒါနနှင့် ဈာန၊ ဒါနနှင့် ပညာ။ သီလနှင့် ခန္တီ၊ သီလနှင့် ဝိရိယ၊ သီလနှင့် ဈာန၊ သီလနှင့် ပညာ။ ခန္တီနှင့် ဝိရိယ၊ ခန္တီနှင့် ဈာန၊ ခန္တီနှင့် ပညာ။ ဝိရိယနှင့် ဈာန၊ ဝိရိယနှင့် ပညာ။ဈာနနှင့် ပညာဟူ၍ နှစ်ပါးတစုစီ (၁၅-စု) ကို ရှေးဦးစွာ မှတ်ယူရာ၏။ ထိုတွင်—

ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများမှာ····

(က) ဒါနနှင့်သီလ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် သူတပါး၏ အစီးအပွါးကို ပြုခြင်း, သူတပါး၏ စီးပွါးမဲ့ကို မပြုခြင်း ဟူသော ကောင်းမှုအစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

(၁) ဒါနနှင့်ခန္ဓာ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် အလောဘ အဒေါသ ကောင်းမှုအစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

(၂) ဒါနနှင့်ဝိရိယ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် စာဂ သုတ ဟူသော ကောင်းမှုအစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

(၃) ဒါနနှင့် ဈာန နှစ်ပါးအစုံကြောင့် ကာမကို ပယ်ခြင်း, ဒေါသကို ပယ်ခြင်း တည်းဟူသော ကောင်းမှု အစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

(၄) ဒါနနှင့် ပညာ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် သမထယာဉ် ဝိပဿနာယာဉ် နှစ်ပါး ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။ ပရိယတ္တိ အလုပ် ဘာဝနာအလုပ် နှစ်ပါးလည်း ပြီးမြောက် ပြည့် စုံသည်။

(၅) သီလနှင့် ခန္ဓာ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် ကိုယ်နှုတ်တို့ ဖြင့် အားထုတ်မှု၏ စင်ကြယ်ခြင်းတည်းဟူသော ပယော-ဂသုဒ္ဓိ၊စိတ်နှလုံးအလိုတော်၏ စင်ကြယ်ခြင်းတည်းဟူသော အာသယသုဒ္ဓိ ကောင်းမှုအစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

(၆) သီလနှင့် ဝိရိယ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် သမထနှင့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာကောင်းမှုအစုံ ပြီးမြောက်ပြည့်စုံသည်။

(၇) သီလနှင့် ဈာန နှစ်ပါးအစုံကြောင့် ဝိတိက္ကမ ကိလေသာကိုပယ်ခြင်း ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာကို ပယ်ခြင်း ကောင်းမှုအစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။ ။(ဝိတိက္ကမ ကိလေသာဟူသည် ကာယကံမှ ဝစီကံမှ ကျူးကျော်ခြင်း ကိုယ်ကျူး နှုတ်ကျိုးအမှုကို ပြုတတ်သော ကိလေသာကို ခေါ်သည်၊ထိုဝိတိက္ကမ ကိလေသာကို သီလဖြင့် ပယ်သည်။ ပရိယုဋ္ဌာန ကိလေသာဟူသည် ကိုယ်ကျူး နှုတ်ကျိုးမှုကို မဖြစ်စေပဲ စိတ်ထဲ၌သာ ထက္ကြ သောင်းကျန်းသော ကိလေသာကို ခေါ်သည်၊ ထို ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာကို ဈာန်ဖြင့် ပယ်ရှားသည်။)

(ဈ) သီလနှင့် ပညာ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် အဘယဒါန ဓမ္မဒါန နှစ်ပါးအစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။ ။ (သီလရှိမှ အဘယဒါနကို ပြုနိုင်သည်၊ ပညာရှိမှ ဓမ္မဒါနကို ပြုနိုင်သည်။)

(ဉ) ခန္ဓာနှင့်ဝိရိယ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် ခံနိုင်ရည်ဂုဏ် ထက်မြက်ခြင်းဂုဏ် နှစ်ပါးအစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။ ။ (ခန္ဓာရှိမှ ကောင်းဆိုး နှစ်တန် လောကဓံကို ခံနိုင်ရည်ရှိသည်၊ ဝိရိယရှိမှ ကုသိုလ်မှ၌ ဇွဲသန်ထက်မြက်သည်။)

(ဋ) ခန္ဓာနှင့် ဈာန နှစ်ပါး အစုံကြောင့် ဒေါသဖြင့် ဆန့်ကျင်နေမှုကို ပယ်ခြင်း, လောဘဖြင့် လိုက်လျောနေမှုကို ပယ်ခြင်းတည်းဟူသော အကျိုးနှစ်ပါး ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။ ။(ခန္ဓာမရှိလျှင် အနိဋ္ဌလောကဓံတို့၌ ဒေါသဖြင့် ဆန့်ကျင်နေတတ်၏၊ ဈာန်မရှိလျှင် ဣဋ္ဌလောကဓံတို့၌ လောဘဖြင့် လိုက်လျော နစ်မျောနေတတ်၏။)

(ဌ) ခန္ဓာနှင့်ပညာ နှစ်ပါး အစုံကြောင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ သဘာဝစိုဝသဘောမှ ဆိတ်သုဉ်းမှုကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ရှုနိုင်ခြင်း (ဓမ္မနိဗ္ဗာနကွန်ကို ဆိုလိုသည်၊) နိဗ္ဗာန်ကို ထိုးထွင်း သိမြင်နိုင်ခြင်း အကျိုးနှစ်ပါး ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

(ဍ) ဝိရိယနှင့်ဈာန နှစ်ပါးအစုံကြောင့် ချီးမြှောက်ခြင်း ပဂ္ဂဟတရား, မပြန့်လွင့်ခြင်း အဝိက္ခေပတရားနှစ်ပါးတို့ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

(ဎ) ဝိရိယနှင့်ပညာ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် ဝေနေယျတို့၏ ကိုးစားရာဖြစ်ခြင်း, ကိုယ်တော်မြတ်၏ ကိုးစားရာဖြစ်ခြင်း အကျိုးနှစ်ပါးစုံ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။ ။(ဝိရိယကြောင့် ဝေနေယျတို့၏ ကိုးစားရာဖြစ်သည်၊ ပညာကြောင့် ကိုယ်တော်မြတ်၏ ကိုးစားရာဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

(ဏ) ဈာနနှင့်ပညာ နှစ်ပါးအစုံကြောင့် သမထယာဉ် ဝိပဿနာယာဉ် နှစ်ပါးတို့ ပြီးမြောက် ပြည့်စုံသည်။

သုံးပါးအစုံကြောင့် အကျိုးရပုံ

ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများမှာ....

(၁) ဒါန,သီလ,ခန္တီ သုံးပါးအစုံကြောင့် လောဘ, ဒေါသ, မောဟ တည်းဟူသော အကုသိုလ် မူလတရား သုံးပါးကို ပယ်ရှားခြင်း အကျိုးသုံးပါးရသည်။ ။(ဒါနဖြင့် လောဘကို ပယ်သည်၊သီလဖြင့် ဒေါသကို ပယ်သည်၊ခန္တီ ဖြင့် မောဟကို ပယ်သည်။)

(၂) ဒါန,သီလ,ဝိရိယ သုံးပါးအစုံကြောင့် စည်းစိမ် ဥစ္စာ၏ အနှစ်ကိုယူခြင်း, ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အနှစ်ကိုယူခြင်း, အသက်၏အနှစ်ကိုယူခြင်း အကျိုးသုံးပါးရသည်။ ။(ရန်သူ မျိုးငါးပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံနေသောကြောင့် အနှစ်သာရ မရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ၏ အနှစ်သာရကား ဒါနသာလျှင် ဖြစ်၏၊ များစွာသော အနာရောဂါမျိုးတို့နှင့် ဆက်ဆံနေ သောကြောင့် အနှစ်သာရမရှိသော ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အနှစ် သာရကား သီလသာလျှင်ဖြစ်၏၊ပျက်စီးခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ သောကြောင့် အနှစ်သာရမရှိသော အသက်၏ အနှစ် သာရကား ဝိပဿနာတရား ပွါးများအားထုတ်ခြင်းသာ လျှင်ဖြစ်၏။ ဤအကြောင်းကို ဒသကနိပါတ် ကဏ္ဍတော်တွင် ကထာ၌ ပြဆိုပြီ။)

(၃) ဒါန, သီလ, ဈာန သုံးပါးအစုံကြောင့် ဒါန, သီလ, ဘာဝနာဟူသော ပုညကိရိယာ (ကောင်းမှုအလုပ် ကိစ္စကြီး)သုံးမျိုး ပြီးမြောက်ခြင်း အကျိုးရသည်။

(၄) ဒါန,သီလ,ပညာ သုံးပါးအစုံကြောင့် အာမိသ ဒါန,အဘယဒါန,ဓမ္မဒါန သုံးပါးပြီးမြောက်ခြင်း အကျိုး ရသည်။ ။(ဒါနကြောင့် အာမိသဒါန ပြီးမြောက်သည်၊ သီလကြောင့် အဘယဒါန ပြီးမြောက်သည်၊ပညာကြောင့် ဓမ္မဒါန ပြီးမြောက်သည်။)

ဤနည်းအတူ ကြွင်းကျန်သော တရားသုံးပါး အစုံ, လေးပါး အစုံတို့ကြောင့် အကျိုးသုံးပါး, လေးပါးတို့ ပြီးမြောက်ပုံတို့ကိုလည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ယှဉ်စပ်သိမြင်ရာ၏။

ပါရမီခြောက်ပါးတို့ကို တရားလေးပါးတို့ဖြင့် သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ပုံ

ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း သဘောတူရာကို ပေါင်း၍ ဒါနပါရမီ၊ သီလပါရမီ၊ ခန္တီပါရမီ၊ ဝိရိယပါရမီ၊ ဈာနပါရမီ၊ ပညာပါရမီဟူ၍ ခြောက်မျိုးအပြားရှိသော ပါရမီတို့ကို **အဓိဋ္ဌာနတရား**လေးပါးတို့ဖြင့် သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ပုံကိုလည်း သိမှတ်ရာ၏။ မှန်၏....ပါရမီခြောက်ပါးတို့ကို တဖန်ချုံး၍ စုရုံးရေတွက်ပြန်လျှင် အဓိဋ္ဌာနတရားလေးပါးတို့ဖြစ်ကုန်၏။

အဓိဋ္ဌာနတရားကြီးလေးပါး

အလောင်းတော်သူမြတ်တို့၏ ပါရမီဖြည့်တော်မူရာ ဘဝတို့ ၌ဌင်း ဘုရားဖြစ်တော်မူရာ ဘဝ၌ဌင်း ထောက်တည် ရပ်နားရာ တရားကြီးလေးမျိုးကို အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါးဟူ၍ ခေါ်သည်။ ထိုအဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါးဟူသော်ကား....

"သစ္စာ စာဂ၊ ဥပသမာ၊ ဗြတ်ပညာ၊ လေးဖြာဓိဋ္ဌာန"— ဟူသောအတိုင်း—

(၁) သစ္စာဓိဋ္ဌာနတရား၊
(၂) စာဂါဓိဋ္ဌာနတရား၊
(၃) ဥပသမာဓိဋ္ဌာနတရား၊
(၄) ပညာဓိဋ္ဌာနတရား—

ဤလေးပါးတို့ ဖြစ်သည်၊ ထိုလေးပါးတို့တွင်—

(၁) **သစ္စာဓိဋ္ဌာနတရား** ဟူသည်ကား....ပရမတ္ထ သစ္စာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းရကြောင်း

ဖြစ်သည့် (ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ) ရှေးပိုင်းကာလ အကျင့် ပဋိပတ် ဖြစ်သော ဝစီသစ္စာ = (မှန်ကန်သောစကား) ဝိရတိသစ္စာ = (ဝစီဒုစရိုက် လေးပါး တို့မှ ရှောင်ကြဉ်သော သမ္မာဝါစာ စေတသိက်)ဉာဏသစ္စာ = (ပညာစေတသိက်) ၅၂တရားတို့သည် သစ္စာမိဋ္ဌာနတရား မည်ကုန်၏။ ။(ပါရမီဖြည့်စဉ်ဘဝ ဘုရားဖြစ်ရာ ဘဝတို့၌ ထောက်တည် ရပ်နားရာ ဖြစ်သောကြောင့် ဝစီသစ္စာ ဝိရတိသစ္စာ ဉာဏသစ္စာ တို့သည် အမိဋ္ဌာန တရား မည်ကုန်၏။ ဘုရားဖြစ်ရာဘဝ၌ ထောက်တည် ရပ်နားရာဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာသည် အမိဋ္ဌာန တရားမည်၏။)

(၂) **စာဂါမိဋ္ဌာနတရား**ဟူသည်ကား…အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ထိုသို့ စွန့်လွှတ်နိုင်ရန် ရှေးပိုင်းကာလ အလောင်းတော်ဘဝတို့၌ ဒါနအစရှိသော ထိုထိုပါရမီတို့ဖြင့် ထိုထိုဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမတို့ကို စွန့်လွှတ်ပယ်ရှားခြင်းတို့သည် စာဂါမိဋ္ဌာန တရားမည်ကုန်၏။ ။(အလောင်းတော်ဘဝပါရမီဖြည့်စဉ်ကာလ တို့၌ ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် မစွန့်မပယ်နိုင်သေးရကား ဒါနစသော ပါရမီတို့ဖြင့် ထိုက်သည့်အလျောက် ဝတ္ထုကာမတို့ကို စွန့်လွှတ်ခြင်း ကိလေသကာမတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အနေဖြင့် ပယ်စွန့်ခြင်းတို့၌သာ အလောင်းတော်ကြီးများ ထောက်တည် ရပ်နားတော်မူကြရသည်။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္ဗညုတဉာဏ်သို့ရောက်၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူမှသာ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် ပယ်စွန့်ခြင်း၌ အပြီးတိုင် ထောက်တည် ရပ်နားတော်မူကြရသည်။ ထို့ကြောင့် အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် ပယ်စွန့်ခြင်း အလောင်းတော်ဘဝ၌ ဒါနစသော ပါရမီတို့ဖြင့် ထိုထိုဝတ္ထုကာမ ကိလေသကာမတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန် ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အနေဖြင့် ပယ်စွန့်ခြင်းတို့ကို စာဂါမိဋ္ဌာန တရားဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်။)

(၃) **ဥပသမာဓိဌာနတရား** ဟူသည်ကား····အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် ကိလေသာဟူ အပူခပ်သိမ်း အကြွင်းမဲ့ အေးငြိမ်းခြင်း ပရိနိဗ္ဗာနဂ ၁လဌ် ဝဋ်ဒုက္ခခပ်သိမ်း အကြွင်းမဲ့ အေးငြိမ်းခြင်း ထိုသို့ အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် ကိစ္စပြီး အေးငြိမ်းရန် ရှေ့ပိုင်းကာလ အလောင်းတော်ဘဝတို့၌ ဒါနအစရှိသော ထိုထို ပါရမီတို့ဖြင့် လောဘ ဒေါသ မောဟစသော ထိုထို ကိလေသာအပူတို့၏ တဒင်္ဂ ပိုက္ခမ္ဘနအနေဖြင့် အေးငြိမ်းခြင်းသည် ဥပသမာဓိဌာနတရားမည်၏။ ။(အလောင်းတော်ဘဝ ပါရမီဖြည့်စည်းကာလတို့၌ ကိလေသာအပူ ဝဋ်ဒုက္ခအပူများ အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် ကိစ္စပြီး မအေးငြိမ်းသေးသဖြင့် ထိုသို့ အေးငြိမ်းခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဒါနအစရှိသည့် ပါရမီတို့ဖြင့် ထိုထိုလောဘ ဒေါသ မောဟစသော ကိလေသာတို့၏ တဒင်္ဂ ပိုက္ခမ္ဘနအနေဖြင့် အေးငြိမ်းခြင်းနှင့်သာ အလောင်းတော်ကြီးများသည် အခိုက်အတန့် အားဖြင့် ယောက်တည် ရပ်နားတော်မူကြသည်။ ဘုရားဖြစ်မှသာ ကိလေသာအပူ ဝဋ်ဒုက္ခအပူတို့၏ အကြွင်းမဲ့ အမြစ်ပြတ် အေးငြိမ်းခြင်းနှင့် ကိစ္စပြီး ထောက်တည် ရပ်နားတော်မူကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသည့် ကိလေသာအပူ ဝဋ်ဒုက္ခအပူတို့၏ အေးငြိမ်းခြင်းတို့ကို ဥပသမာဓိဌာန တရားဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်။)

(၄) **ပညာဓိဌာနတရား** ဟူသည်ကား····အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ သမ္မညုတဉာဏ် ပညာတို့နှင့်တကွ ထိုပညာတို့ကို ရရှိကြောင်းဖြစ်သည့် ရှေ့ပိုင်းကာလ အလောင်းတော်ကြီးများ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွါးသမျှ ဥပါယကောသလ္လဉာဏ် အစရှိသော ဉာဏ်ပညာအမျိုးမျိုးသည် ပညာဓိဌာနတရား မည်၏။ ။(အလောင်းတော်ဘဝ ရှေ့ပိုင်း ပညာတို့၌သာ ထောက်တည် ရပ်နားတော်မူကြရသည်။ ဘုရားဖြစ်သော အခါမှ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ သမ္မညုတဉာဏ် ပညာတို့၌ ထောက်တည် ရပ်နားတော်မူကြရသည်။ထို့ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသည့် **ဉာဏ်ပညာအမျိုးမျိုးတို့သည် ပညာဓိဌာနတရား မည်ကုန်၏။**)

ပုထုဇန် အနွှ မေ့လျော့ကြသောသူတို့မှာ ဝတ္ထုကာမ၌ သာ ထောက်တည် ရပ်နားကြသဖြင့် ထိုဝတ္ထုကာမ တရား တို့သည် ထိုပုထုဇန် အနွှတို့၏ ထောက်တည် ရပ်နားရာ ဖြစ်ကုန်၏။ အလောင်းအလျာ သူမြတ်တို့မှာကား ထို ဝတ္ထုကာမတရားတို့၏ အပြစ်ကို ကောင်းစွာ သိမြင်တော် မူကြသောကြောင့် ထိုဝတ္ထုကာမတို့မှ ထွက်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် သစ္စာ စာဂ ဥပသမ ပညာ ၅၂တရားလေးပါးတို့၌ ထောက်တည် ရပ်နားတော်မူကြ သဖြင့် ထို တရားလေးပါးတို့သည် အလောင်းတော်ကြီး များ၏ ထောက်တည် ရပ်နားရာ အဓိဋ္ဌာနတရားကြီးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ဘုရားအလောင်းတော်သန္တာန်၌

အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါးတို့ ဖြစ်ပွါးကြပုံ

ဘုရားဆုပန် နိယတဗျာဒိတ် ခံတော်မူပြီးသော အလောင်း တော်သူမြတ်သည် ပါရမီပရိစယဉာဏ်တော်ဖြင့် ပါရမီတော်တို့ ကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ထိုပါရမီတို့ကို ဘုရားအဖြစ်သို့ တိုင်ရောက် အောင် ဆောက်တည် ဖြည့်ကျင့်တော်မူမည်ဟု ကြံစည်ဝန်ခံ တော်မူခဲ့သည့်အတိုင်း ကိုယ်တော်မြတ်၏ ဝစီသစ္စာကို အကောင် အထည် ဖော်သောအနေဖြင့် အလုံးစုံသော ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့် သိမ်းဆည်း အရယူတော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့် အလောင်း တော်၏ သန္တာန်၌ သစ္စာမိဋ္ဌာနတရား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေ၏။

ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်သောအခါ ထိုပါရမီတို့၏ ဆန့်ကျင် ဘက် ဖြစ်သည့် ကိလေသာတို့ကို စွန့်ပယ်တော်မူခြင်း,ဝတ္ထုကာမ တို့ကိုလည်း စွန့်ပယ်တော်မူခြင်းကြောင့် စာဂါမိဋ္ဌာန တရား လည်း ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေ၏။

ပါရမီကျေးဇူးဂုဏ်တို့ဖြင့် ကိလေသာအပြစ်များ ငြိမ်းအေး ခြင်းကြောင့် ဥပသမာမိဋ္ဌာနတရားလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေ၏။

ထိုပါရမီတို့ဖြင့်ပင် သူတပါးတို့၏ စီးပွါးဖြစ်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းခဲ့ လိမ္မာကျွမ်းကျင်တော်မူသောကြောင့် ပညာဓိဋ္ဌာန တရားလည်း ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်နေ၏။

(ပါရမီဆယ်ပါး ပါရမီခြောက်ပါးတို့ကို ဖြည့်တိုင်း ဖြည့်တိုင်း (၀၊) ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်များ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းပင် အလောင်းတော်၏ သန္တာန်၌(၁)ဝန်ခံချက် အတိုင်း မချွတ်မယွင်း အားထုတ်မှုဟူသော သစ္စာဓိဋ္ဌာန တရား....၊ (၂)ပါရမီတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပယ်စွန့်မှုဟူသော စာဂါဓိဋ္ဌာနတရား....၊ (၃)ကိလေသာအပြစ်ဘေး ငြိမ်းအေးမှုဟူသော ဥပသမာ-ဓိဋ္ဌာန တရား....၊ (၄) သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါးဖြစ်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းခဲ့ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှုဟူသော ပညာဓိဋ္ဌာန တရားတို့ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်နေသောကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသည့် ပါရမီခြောက်ပါးတို့ကို တဖန်ထပ်၍ ချုံးပြန်လျှင် သစ္စာ, စာဂ, ဥပသမ, ပညာဟူသော အဓိဋ္ဌာန တရားလေးပါးတို့ ဖြစ်လာ၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

အပြစ်ကင်းသော လောကီစီးပွါးမှ တခုခုကို ပြုလုပ်အားထုတ်သောသူသည် ထိုအလုပ်အတွက် ရည်ရွယ်ချက် အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကို လက်တွေ့ခံစားရသောအခါ ထိုစီးပွါးမှုကို ထပ်ကာထပ်ကာ တိုး၍တိုး၍ လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ် ပြုလုပ်လေသည်။ ဤ၌ ရှေးရှေးပြုလုပ် အားထုတ်အပ်သော စီးပွါးမှုအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကား အကြောင်း၊ ထိုစီးပွါးမှုကို ထပ်ကာထပ်ကာ တိုး၍တိုး၍ လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ် ပြုလုပ်သည်ကား အကျိုးဖြစ်လေသည်။

ထို့အတူပင် အပြစ်ကင်းလှသော ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ် အလုပ်ကို အားထုတ်တော်မူသော အလောင်းတော်သူမြတ်သည်လည်း ထိုအားထုတ်အပ်သည့် ပါရမီကောင်းမှုအတွက် ဝစီသစ္စာ တည်းဟူသော ချိုမြိန်လှစွာသော အရသာ(သစ္စံ ဟဝေ သာဒု-တရံ ရသာနံ၊ ယက္ခသ်ယုတ်ပါ၌)၊ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာတို့ကို

ပယ်စွန့်ရခြင်း စာဂ၊ ထိုကိလေသာအပူ ငြိမ်းအေးခြင်း ဥပသမ၊ ဥပါယကောသလ္လဉာဏ်ပညာ တည်းဟူသော ထောက်တည်ရာ အဓိဋ္ဌာနတရားလေးပါး အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်း ထွက်မှုကို လက်တွေ့သိုးဆောင် ခံစားတော်မူရသဖြင့် ထိုပါရမီကောင်းမှုတို့ကို တဘဝထက် တဘဝ ထပ်ကာထပ်ကာ တိုးမြှင့်တိုးမြှင့် လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။ ယင်းသို့ အားထုတ်တော်မူရာ၌ ရှေးရှေး ပါရမီကောင်းမှုတို့ကို အားထုတ်သောအခါ လက်တွေ့ သိုးဆောင် ခံစားရသော အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါး အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကား အကြောင်း၊ နောက်နောက်အခါ ထပ်ကာထပ်ကာ တိုးမြှင့်တိုးမြှင့် အားထုတ်အပ်သော ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်များကား အကျိုးဖြစ်လေသည်။ ပါရမီကောင်းမှုများ ဖြစ်ပွါးနေသည်ဆိုသည်နှင့် အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါးတို့ ဖြစ်ပွါးနေသည် ဆိုသည်မှာ အသံချင်းသာ ကွဲ၍ တရားသဘောအားဖြင့် တူနေသည်ကို ဆင်ခြင်သိရှိရာ၏။ အသေးစိတ်အားဖြင့် ဖော်ပြသော်....

(၁) ဒါနပါရမီ ကောင်းမှု ဆည်းပူးတော်မူနေဆဲအခါ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် (က) အလှူခံကိုမြင်လျှင် လှူပေအုံ-ဟု ဝန်ခံကြိုစည်ခဲ့သည့်အတိုင်း မချွတ်မယွင်း လှူဒါန်းရခြင်းတည်းဟူသော သစ္စာဓိဋ္ဌာနတရား၊ (ခ) ဒါန၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူများဖြစ်ကြသည့် မစ္ဆရိယအစရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်စွန့်ရခြင်း တည်းဟူသော စာဂါဓိဋ္ဌာနတရား၊ (ဂ) လှူဖွယ်ဝတ္ထုခဲ့ တပ်မက်သော လောဘ၊ (မလှူလိုသူတို့အား ဖြစ်ပေါ်တတ်သည့်) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ခဲ့ မုန်းတီးခြင်း ဒေါသ၊ အလှူဒါနခဲ့ တွေဝေခြင်း မောဟ (မလှူလျှင် ဒါနခဲ့ တွေဝေခြင်း မောဟ ဖြစ်တတ်သည်)၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ တနည်းနည်းဖြင့် ကုန်ခန်းပျက်စီးသွားလျှင် မလှူလိုသူတို့အား ဖြစ်ပွါးတတ်သည့် မစားမသောက် မသုံးရမည်ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း ဘယ၊ ၅၊ အကုသိုလ်ဘေးကြီးများ ငြိမ်းအေးမှုတည်းဟူသော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနတရား၊ (ဃ) ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ အခါကာလအလိုက် စီမံရင်းရှိသည့်အတိုင်း ဉာဏ်

ပညာ ရှေ့သွားပြုကာ လူဒါန်းရမှု ယင်းသို့လူရာ၌ ပညာတရား အကြီးအမြတ်ရှိမှု တည်းဟူသော ပညာမိဿာနတရား ဤလေးပါး သော အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကို လက်တွေ့ သုံးဆောင် ခံစားရသောကြောင့် နောက်နောက်အခါ ထပ်ကာ ထပ်ကာ တိုးၫီတိုးၫီ ဒါနပါရမီတရားကို ပွါးများ ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေသည်။

(၂) ထို့အတူ သီလပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးတော်မူသော အခါ အလောင်းတော် သူမြတ်သည် ဆောက်တည်ချက်အတိုင်း သိက္ခာပုဒ်များကို မလွန်ကျူးခြင်း တည်းဟူသော သစ္စာမိဿာန တရား၊ ဒုဿီလျ စေတနာဆိုး အကုသိုလ်ဘေးမျိုးကို စွန့်ပယ်ရခြင်း တည်းဟူသော စာဂါမိဿာနတရား၊ ဒုစရိုက်ဘေး ငြိမ်းအေးခြင်း တည်းဟူသော ဥပသမာမိဿာနတရား၊ ပညာဥာဏ် အကြီးအမြတ် ရှိခြင်း တည်းဟူသော ပညာမိဿာနတရား ဤလေးမျိုးသော အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကို လက်တွေ့ သုံးဆောင် ခံစားရသောကြောင့် နောက်နောက်အခါ ထပ်ကာထပ်ကာ တိုးၫီ တိုးၫီ သီလပါရမီတရားကို ပွါးများ ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေသည်။

(၃) ခန္တီပါရမီကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူသောအခါ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ဝန်ခံတော်မူခဲ့တိုင်း မချုတ်မယွင်း သည်းခံတော်မူရခြင်းတည်းဟူသော သစ္စာမိဿာနတရား၊သူတဖက် သားတို့၏ အမှားပြုမှု ပြောဆိုချက်များအတွက် ထွေရာစဉ်းစား အကုသိုလ်များမှုကို ပယ်စွန့်ရခြင်းတည်းဟူသော စာဂါမိဿာန တရား၊ အမျက်ကောဓ ထကြွသောင်းကျန်းမှု၏ ငြိမ်းအေးခြင်း တည်းဟူသော ဥပသမာမိဿာနတရား၊ ပညာဥာဏ် အကြီးအမြတ် ရှိခြင်း တည်းဟူသော ပညာမိဿာနတရား ဤလေးမျိုးသော အကျိုး ဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကို လက်တွေ့ သုံးဆောင် ခံစား ရသောကြောင့် နောက်နောက်အခါ ထပ်ကာထပ်ကာ တိုးၫီ တိုးၫီ ခန္တီပါရမီတရားကို ပွါးများ ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေသည်။

(၄) ဝိရိယပါရမီကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူသောအခါ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ဝန်ခံတော်မူခဲ့တိုင်း သူတပါး၏

အစီးအပွါးကို ပြိုလုပ် အားထုတ်ရခြင်းတည်းဟူသော သစ္စာမိဿာန တရား၊ ရောဂဲ့ဆုတ်နစ် အစွမ်းညံ့မှုကို စွန့်ပယ်ရခြင်းတည်းဟူ သော စာဂါမိဿာနတရား၊ အကုသိုလ်ဘေး ငြိမ်းအေးခြင်းတည်း ဟူသော ဥပသမာမိဿာနတရား၊ ပညာဥာဏ် အကြီးအမြတ်ရှိခြင်း တည်းဟူသော ပညာမိဿာနတရား ဤလေးမျိုးသော အကျိုး ဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကို လက်တွေ့ သုံးဆောင် ခံစား ရသောကြောင့် နောက်နောက်အခါ ထပ်ကာ ထပ်ကာ တိုး၍ တိုး၍ ဝီရိယပါရမီတရားကို ပွါးများ ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေသည်။

(၅) ဈာနပါရမီကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူသောအခါ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ဝန်ခံတော်မူခဲ့တိုင်း လောက၏ အစီးအပွါးကို စိုက်စိုက်စူးစူး ကြံစည် ရှုကြည့်တော်မူရခြင်း တည်းဟူသော သစ္စာမိဿာနတရား၊ နိဝရဏာ အကုသိုလ်များကို ပယ်ရှား စွန့်ပစ်ရခြင်းတည်းဟူသော စာဂါမိဿာနတရား၊ စိတ်၏ ငြိမ်းအေးခြင်းတည်းဟူသော ဥပသမာမိဿာနတရား၊ ပညာဥာဏ် အကြီးအမြတ်ရှိခြင်း တည်းဟူသော ပညာမိဿာနတရား ဤ လေးမျိုးသော အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်းထွက်မှုကို လက်တွေ့ သုံးဆောင် ခံစားရသောကြောင့် နောက်နောက်အခါ ထပ်ကာ ထပ်ကာ တိုး၍ တိုး၍ ဈာနပါရမီတရားကို ပွါးများ ဖြည့်ကျင့် တော်မူလေသည်။

(၆) ပညာပါရမီကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူသောအခါ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ဝန်ခံတော်မူခဲ့တိုင်း သူတပါးတို့ စီးပွါးဖြစ်ကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းခဲ့ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ ဆောင် ရွက်ရခြင်း တည်းဟူသော သစ္စာမိဿာနတရား၊ လမ်းလွဲလိုက်စား အမှားမှား ပြိုလုပ်မှုတို့ကို စွန့်ပယ်ရခြင်း တည်းဟူသော စာဂါ-မိဿာနတရား၊ မသိမလိမ္မာသော အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်ပွါးသည့် ပူပန်မှုခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးခြင်း တည်းဟူသော ဥပသမာမိဿာန တရား၊ ပညာဥာဏ် အကြီးအမြတ်ရှိခြင်း တည်းဟူသော ပညာ-မိဿာနတရား ဤလေးမျိုးသော အကျိုးဖြစ်ထွန်း အမြတ်အစွန်း ထွက်မှုကို လက်တွေ့ သုံးဆောင်ခံစားရသောကြောင့် နောက်

နောက်အခါ ထပ်ကာထပ်ကာ တိုးမြှင့်တိုးမြှင့် ပညာပါရမီ တရားကို ပွါးများ ဖြည့်ကျင့်တော်မူလေသည်။

ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ် တရား ဖြစ်ပွါးသည်ဆိုတိုင်းမှာပင် အမိဌာနတရား လေးပါးတို့ ဖြစ်ပွါးနေခြင်းဖြစ်၍ ပါရမီခြောက်ပါးတို့ကို အမိဌာနတရား လေးပါးတို့ဖြင့် သဂြိဟ်ရေတွက်ရ၏ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

အမိဌာနတရားချင်း သဂြိဟ်ရေတွက်ပုံ

ပါရမီ ခြောက်ပါးတို့ကို အမိဌာနတရား လေးပါးတို့ဖြင့် သဂြိဟ် ရေတွက်ရသကဲ့သို့ပင် အမိဌာနတရား လေးပါးတို့တွင် လည်း တပါးတပါးဖြင့် ကျန်သော သုံးပါးသုံးပါးတို့ကို သဂြိဟ် ရေတွက်ရ၏။ ပေါင်းစု သဂြိဟ်ရေတွက်ပုံမှာ....

စာဂါမိဌာန ဥပသမာမိဌာန ပညာမိဌာန တရားတို့မှာ သစ္စာမိဌာန တရားကဲ့သို့ပင် မချုတ်မယွင်းမှန်ကန်ခြင်း ဝန်ခံချက် အတိုင်း စိမ်ပြုလုပ်ခြင်း သဘောရှိသောကြောင့် သစ္စာမိဌာန တရားဖြင့် စာဂါမိဌာန ဥပသမာမိဌာန ပညာမိဌာန သုံးပါးတို့ကို သိမ်းကျုံး ယူအပ်ကုန်၏။

သစ္စာမိဌာန ဥပသမာမိဌာန ပညာမိဌာန တရားတို့မှာ စာဂါမိဌာန တရားကဲ့သို့ပင် ဆန္ဒကျင်ဘက်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း သဘောရှိသောကြောင့်ရင်း အလုံးစုံကို ပယ်စွန့်ခြင်း၏အကျိုး ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း စာဂါမိဌာန တရားဖြင့် သစ္စာမိဌာန ဥပ-သမာမိဌာန ပညာမိဌာန သုံးပါးတို့ကို သိမ်းကျုံး ယူအပ်ကုန်၏။

သစ္စာမိဌာန စာဂါမိဌာန ပညာမိဌာန တရားတို့မှာ ဥပ-သမာမိဌာန တရားကဲ့သို့ပင် ကမ္မဝဋ် ကိလေသဝဋ် အပူခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးခြင်း သဘောရှိသောကြောင့် ဥပသမာမိဌာနတရားဖြင့် သစ္စာမိဌာန စာဂါမိဌာန ပညာမိဌာန သုံးပါးတို့ကို သိမ်းကျုံး ယူအပ်ကုန်၏။

သစ္စာမိဌာန် စာဂါမိဌာန် ဥပသမာမိဌာန် တရားတို့မှာ ပညာရှေ့သွားရှိ၍ မိမိတို့က ပညာ၏နောက်လိုက်များ ဖြစ်ကြ သောကြောင့် ပညာမိဌာန် တရားဖြင့် သစ္စာမိဌာန် စာဂါမိဌာန် ဥပသမာမိဌာန် သုံးပါးတို့ကို သိမ်းကျုံး ယူအပ်ကုန်၏။

အမိဌာနတရားတို့၏ ကျေးဇူးပြုပုံများ

ဤသို့လျှင် ခပ်သိမ်းသော ပါရမီတို့သည် သစ္စာမိဌာန် တရား ကြောင့် အမှန်အစ လက်ဦးဖြစ်ပေါ်ကြ၍ စာဂါမိဌာန် တရားဖြင့် ဗျတ္တိရပ်သဘောအား ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကြပြီးလျှင် ဥပသမာမိဌာန် တရားဖြင့် တိုးတက်စည်ပင် ပွါးစီးကြကုန်လျက် ပညာမိဌာန် တရားဖြင့် အဆင့်ဆင့် ထက်ဝန်းကျင် ကိလေသာအညစ်အကြေး တို့မှ ဝေးကွာ စင်ကြယ်ကြလေကုန်သည်။

ထိုမှတပါးလည်း ပါရမီတို့၏ အစပိုင်းဌ သစ္စာမိဌာနတရား ရှေဆောင် ပြဋ္ဌာန်းသည်၊ သစ္စာမိဌာနရှိမှ ပါရမီအလုပ်ကို စတင် အားထုတ်နိုင်လေသည်။ အလယ်ပိုင်းဌ စာဂါမိဌာနတရား ရှေဆောင်ပြဋ္ဌာန်းသည်၊ သစ္စာမိဌာနဖြင့် ပါရမီအလုပ်ကို စတင် အားထုတ်ပြီးနောက် အလယ်ပိုင်းဌ စာဂါမိဌာနဖြင့် သူတပါး အကျိုးအတွက် မိမိ၏ကိုယ်အသက်ကို ရက်ရက်စွန့်ပစ်ကာ ပါရမီ အလုပ်ကို အားထုတ်နိုင်သည်။ အဆုံးပိုင်းဌ ဥပသမာမိဌာန် တရား ရှေဆောင်ပြဋ္ဌာန်းသည်၊အလုံးစုံသော ဝဋ္ဋဒုက္ခငြိမ်းအေးမှ ပါရမီအလုပ်ကိစ္စ ပြီးဆုံးသည်။ ပညာမိဌာန် တရားကား အစ အလယ် အဆုံး သုံးပိုင်းလုံးဌပင် ရှေဆောင်ပြဋ္ဌာန်းသည်၊ ပညာ ရှိမှသာလျှင် စဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ကို အားထုတ်နိုင်သည်၊ ကိုယ်အသက်ကို လည်း ရက်ရက် စွန့်လွှတ်နိုင်သည်၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခခပ်သိမ်း အပြီးတိုင် ငြိမ်းအေးနိုင်သည်။

ထိုအမိဌာနတရား လေးပါးလုံးပင် အမြဲမပြတ် မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ အစီးအပွါးကို ပြုတတ်ကုန်၏၊ လူခပ်သိမ်းတို့ ကျောက်ထီးတန်း အလေးပြုအပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ချစ်ခင် လေးမြတ်အပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ကိုလည်း ပြုတတ်ကုန်၏။ ထို

အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါးတို့တွင် သစ္စာဓိဋ္ဌာန စာဂါဓိဋ္ဌာန တရားနှစ်ပါး လက်ရှိ ထားတော်မူကြသောကြောင့် အလောင်းတော်ကြီးများသည် လူဝတ်ကြောင်ဘဝ ဖြစ်ရသောအခါ အာမိသဒါနဖြင့် သူတပါးတို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူကြသည်။ ဥပသမာဓိ-ဋ္ဌာန ပညာဓိဋ္ဌာန တရားနှစ်ပါး လက်ရှိထားတော်မူကြသော ကြောင့် အိမ်ရာမထောင် ရသေ့ ရဟန်းဘဝ ဖြစ်ရသောအခါ ဓမ္မဒါနဖြင့် သူတပါးတို့ကို ချီးမြှောက်တော်မူကြသည်။

ဘုရားဖြစ်သည့် နောက်ဆုံး (ပဏ္ဍိတ) ဘဝ၌ အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါး အပြီးတိုင်ပြည့်စုံပုံ

မှာထားချက်။ ။ကျမ်းဂန်တို့၌ အာစရိယဝါဒ (ဆရာအမျိုးမျိုးတို့၏ အယူအဆ အဆိုအမိန့်)ကို ဖော်ပြရာဝယ်....ကျမ်းရင်းဆရာ၏ ဆရာ့အရာ၌ တင်ထားလောက်သည့် အရည်အချင်းရှိသော ဆရာတို့၏ ဝါဒဖြစ်လျှင် (ဧကေ ဝဒန္တိ) ဟူ၍သော်၎င်း၊(အညေ ဝဒန္တိ)ဟူ၍သော်၎င်း ရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ။ကျမ်းရင်းဆရာနှင့် အရည်အချင်းတူမျှသော ဆရာတို့၏ ဝါဒဖြစ်လျှင် (အပရေ ဝဒန္တိ)ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ။ကျမ်းရင်း ဆရာ့အောက် အရည်အချင်း နိမ့်ကျသော ဆရာတို့၏ ဝါဒဖြစ်လျှင် (ကေစိ ဝဒန္တိ)ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိသည်။

ထို့ကြောင့်—

> **"ဧကေ အညေ–ဆရာပေ၊**
> **အပရေမှ–ကိုယ်ရည်တူ၊**
> **ကေစိမှာမှ–ကိုယ့်အောက်လူ"–**

ဟူ၍ (နိယံ)မှတ်တမ်း ဆရာစဉ်ဆက် ထားတော်မူခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် (ဧကေဆရာ)(အညေဆရာ)ဟုဆိုလျှင် ကျမ်းရင်း ဆရာ၏ ဆရာ့အရာ၌ တည်ရှိသောဆရာများဟု မှတ်ယူရာ၏။(အပရေဆရာ)ဟုဆိုလျှင် ကျမ်းရင်းဆရာနှင့်

အရည်အချင်းတူသော ဆရာများဟု မှတ်ယူရာ၏။ (ကေစိ ဆရာ)ဟု ဆိုလျှင် ကျမ်းရင်းဆရာ့အောက် အရည်အချင်း နိမ့်ကျသော ဆရာများဟု မှတ်ယူရာ၏။

ကေဝါဒ

၁။ ဘုရားဖြစ်သည့်နောက်ဆုံး (ပစ္ဆိမ)ဘဝ၌ အမိဋ္ဌာနုတရား လေးပါး အလုံးစုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံပုံကို (ကေဆရာတို့က) ပဋိသန္ဓေ တည်နေသော အခါကပင် အမိဋ္ဌာနုတရား လေးပါး အပြီးတိုင် ပြည့်စုံပြီး ဖြစ်၏၊(ပါရမီဖြည့်ခြင်းကိစ္စ အလုံးစုံ ပြည့်ဝမှ ပစ္ဆိမဘဝ ပဋိသန္ဓေ တည်နေခြင်းကဲ့သို့ အမိဋ္ဌာနုတရား လေးပါး အလုံးစုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံမှ နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝ ပဋိသန္ဓေ တည်နေသည်)ဟူ၍ ဆိုတော်မူကြ၏။

ထို ကေဆရာတို့၏ ရှင်းလင်း ဖော်ပြပုံမှာ....အလောင်းတော် သူမြတ်သည် ပညာမိဋ္ဌာနုတရား ပြည့်စုံအောင်မြောက်တော်မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့် မယ်တော်ဝမ်းတိုက်သို့ သက်သောအခါ မယ်တော်ဝမ်းတိုက်၌ ဆယ်လ တည်နေသောအခါ ဖွားမြင်တော် မူသောအခါများ၌ သတိသမ္ပဇဉ်ရှိသူ ဖြစ်ရသည်။

> လောကီ လူသာမန်တို့မှာ အမိဝမ်းသို့ သက်သော အခါကိုလည်း မသိ၊ အမိဝမ်း၌ တည်နေရသောအခါ ကိုလည်း မသိ၊ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်သောအခါကိုလည်း မသိကြကုန်။ အသိတိသာဝက အလောင်းအလျာများ မှာ အမိဝမ်းသို့ သက်သောအခါကိုသာ သိကြ၍ အမိဝမ်း၌ တည်နေရသောအခါ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်သောအခါတို့ကို ကား မသိကြကုန်။ အဂ္ဂသာဝကနှစ်ပါးအလောင်းအလျာ ပစ္ဆေကဗုဒ္ဓါ အလောင်းအလျာတို့မှာ အမိဝမ်းသို့ သက် သောအခါနှင့် အမိဝမ်း၌ တည်နေရသော အခါတို့ကိုသာ သိကြ၍ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်သောအခါကိုကား မသိကြကုန်။ မှန်၏....ထို အဂ္ဂသာဝက အလောင်းအလျာ ပစ္ဆေကဗုဒ္ဓါ အလောင်းအလျာတို့မှာ ဖွားမြင်ခါနီးကာလ၌ ကမ္မဇ

လေတို့က ဦးစိုက်ရှမ်းပြန် ဖြစ်စေလျက် အသူအရာနက်လှ စွာသော ချောက် ကမ်းပါးထဲ၌ ပစ်ချလိုက်သည့်ပမာ ယောနိဝသို့ ပစ်ချအပ်ရကား သံကောက်ပေါက် (သေ့ ပေါက်)ဖြင့် ဆင်ပြောင်ကြီး ကြပ်တည်းစွာ ထွက်လာရ သကဲ့သို့ ကြပ်တည်းလှစွာသော ယောနိဝဖြင့် ထွက်လာ ကြရသောကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခ အနန္တ ရောက်ကြရကုန် သည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအဂ္ဂသာဝက အလောင်းအလျာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အလောင်းအလျာတို့သည် "ငါတို့သည် အမိ ဝမ်းမှ ထွက်ကြရကုန်၏"ဟူ၍ မသိနိုင်ကြကုန်။ ဤသို့လျှင် "ပါရမီ ပြည့်ဝပြီးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားသော်မှ ဤသို့သော ဌာနဌ ဆင်းရဲဒုက္ခ ကြီးစွာ ရောက်ကြရဘိတကား"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်၍ အမိဝမ်းခေါင်း ကိန်းအောင်းသန္တေ တည်နေရခြင်းဌ သံဝေဂကြီးစွာ ဖြစ်ရာ၏။

ဘုရားအလောင်းတော်များမှာမူ အမိဝမ်းသို့ သက် သောအခါ တည်နေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါ သုံးပါး လုံးကိုပင် သိမြင်တော်မူကြကုန်၏၊ ဘုရားအလောင်းတော် များကိုကား ကမ္မဇလေတို့က ဦးစိုက်ရှမ်းပြန်ဖြစ်အောင် မပစ်ချနိုင်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်များ ဖွားမြင်သောအခါ လက်နှစ်ဖက်ကို ဆန့်တန်း၍ မျက်စိ တော်များကို ဖွင့်ကာ (ဓမ္မာသနပလ္လင်မှ ဓမ္မကထိက အရှင်မြတ် ငြိမ်သက်စွာ သက်ဆင်းသကဲ့သို့) ကြီကြီမတ်မတ် ရပ်တည်လျက်သာ မယ်တော်ဝမ်းမှ ထွက်ကြစမြဲ ဖြစ်ကုန် သည်။ သမ္ဘည္ဘုရားအလောင်းတော်တို့ကို ထား၍ အခြား မည်သည့်သတ္တဝါမျှ အမိဝမ်းသို့ သက်သောအခါ အမိ ဝမ်းဌ တည်နေသောအခါ အမိဝမ်းမှ ဖွားမြင်သောအခါ ဤအခါသုံးပါးလုံးကို သိသောသူဟူ၍ တလွဲမျှ မရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်များ ပဋိသန္ဓေ နေ (အမိဝမ်းသို့သက်) သောအခါ၌ဌင်း ဖွားမြင်သောအခါ ဌင်း စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း တသောင်း တုန်လှုပ်

သည်။ ။(ဒီဃနိကာယ် အဋ္ဌကထာ တတိယအုပ် မျက်နှာ ၆၉-မှ။)

အလောင်းတော်သူမြတ်သည် သစ္စာဓိဋ္ဌာနအကြောင်းတရား အပြီးတိုင် ပြည့်စုံပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဖွားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း မြောက် အရပ်သို့ ခုနစ်ဖဝါး(ခုနစ်လှမ်း)လှမ်းကြွတော်မူကာ အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ရဲရင့်စွာ ကြည့်ရှု၍ သစ္စာသို့ အစဉ်လိုက် သောစကားဖြင့် "အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကသ၊ ဇေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကသ၊ သေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကသ = သတ္တလောက တွင် ငါ အမြတ်ဆုံး ငါ အကြီးဆုံး ငါ အချီးမွမ်းထိုက်ဆုံး" ဟူ၍ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ခြေသွေ့မင်းကဲ့သို့ မန္ဒိမကြောက် ရဲရဲတောက် ကြီးဝါးတော်မူလေသည်။

ဥပသမာဓိဋ္ဌာနအကြောင်းတရား အပြီးတိုင် ပြည့်စုံပြီးဖြစ် သောကြောင့် သူအို သူနာ သူသေ ရဟန်းတည်းဟူသော နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်ရသောအခါ ဤခန္ဓာကိုယ်၌ ဇရာတရား နှိပ်စက်ပုံ ဗျာဓိတရားနှိပ်စက်ပုံ မရဏတရားနှိပ်စက်ပုံ စည်းစိမ် ဥစ္စာတို့၌ တဏှာမပြတ်စဲက ထိုတဏှာ၏ စေပါးရာခံ ကျွန်အဖြစ်မှ မလွတ်မြောက်နိုင်ပုံတည်းဟူသော (ရဋ္ဌပါလသုတ္တန်လာ) ဤ ဓမ္မဒ္ဒေသတရား လေးပါးကို နဲနဲနက်နက် သိရှိတော်မူသော အလောင်းတော်၏သန္တာန်၌ ဃောဗ္ဗနမာန် = (အရွယ်နုပျိုသည် ကို စွဲ၍ စိတ်တက်ကြွခြင်း)၊ အာရောဂျမာန် = (ကျန်းမာသည် ကို စွဲ၍ စိတ်တက်ကြွခြင်း)၊ ဇီဝိတမာန် = (အသက်ရှည်သည်ကို စွဲ၍ စိတ်တက်ကြွခြင်း)၊ သမ္ပတ္တိမာန် = (စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံ သည်ကို စွဲ၍ စိတ်တက်ကြွခြင်း) ဤမာန်မာနတရားများ ငြိမ်းအေး ကြလေသည်။

စာဂါဓိဋ္ဌာနအကြောင်းတရား အပြီးတိုင် ပြည့်စုံပြီးဖြစ်သော ကြောင့် များစွာသော ဆွေတော်မျိုးတော် အပေါင်းနှင့်တကွ လက်တော်သို့ ရောက်ပြီးသော မင်းစည်းစိမ် ရောက်အုံ့ဆဲဆဲ ဖြစ်သော စကြဝဠာ မင်းစည်းစိမ်တို့ကို မငဲ့မကွက် ရက်ရက်ကြီး စွန့်တော်မူသည်။

ဤကဲ့သို့ ကေဆရာတို့က ဖြေရှင်းတော်မူကြသည်။ ဤ ကေဝါဒကို အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်မြတ်သည် တစုံတခု ဝေဖန်မှု စိစစ်မှု မပြုခဲ့ပေ။

ကေစိဝါဒ

ဒုတိယဌာနဖြစ်သည့် ဘုရားဖြစ်သောအခါ၌ အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါး ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံသည်ဟု ကေစိဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။

ထိုကေစိဆရာတို့၏ ရှင်းလင်းဖော်ပြပုံမှာ ...ဘုရားဖြစ်သော အခါ (အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္မညုတညာဏ်ကို ရသောအခါ)၌ ဝန်ခံခဲ့သည့်အတိုင်း ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူး လေ့လာခဲ့သော **သစ္စာဓိဋ္ဌာန**အကြောင်းတရားကြောင့် အရိယသစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားသိမြင်တော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် သစ္စာဓိဋ္ဌာနတရား ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူး လေ့လာခဲ့သော **စာဂဓိဋ္ဌာန**အကြောင်းတရားကြောင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို အမြစ်ပြတ် ပယ်စွန့်နိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် စာဂဓိဋ္ဌာနတရား ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူး လေ့လာခဲ့သော **ဥပသမာဓိဋ္ဌာန** အကြောင်းတရားကြောင့် ဘုရားဖြစ်သောအခါ အလွန်အလွန် မွန်မြတ်သည့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော အငြိမ်းခံတော်သို့ ဆိုက်ရောက်ခြင်းဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဥပသမာဓိဋ္ဌာနတရား ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူး လေ့လာခဲ့သော **ပညာဓိဋ္ဌာန**အကြောင်းတရားကြောင့် ဘုရားဖြစ်သောအခါ အနာဝရဏဉာဏ် = (ဥယျတရားတို့ကို အပိတ်အပင် အဆီးအတားမရှိ သိတတ်သောဉာဏ်)ကို ရတော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ပညာဓိဋ္ဌာနတရား ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။

ဤကဲ့သို့ ကေစိဆရာတို့က ဖြေရှင်းတော်မူကြသည်၊ ဤကေစိ ဝါဒကို အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်မြတ်က—"တံ အသိဒ္ဓံ၊ အဘိ-သမ္ဗောဓိယာပိ ပရမတ္ထဘာဝတော"–ဟု၍ ပြည့်စုံ ပြီးပြေပြီဟု

ဝန်မခံနိုင်ကြောင်း ဖွင့်ပြသည်။ အဓိပ္ပါယ်ကား....ထိုကေစိဆရာတို့၏ စကားသည် မပြီးစီး မပြည့်စုံသေး၊ အကြောင်းကား အဘိသမ္ဘောဓိ ခေါ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္ဗညုတဉာဏ်က ပရမတ္ထသက်သက် ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ဥပသမာဓိဌာန အရက လည်း ဝဋ္ဋဒုက္ခ၏ မဖြစ်သောချုပ်ခြင်း(မဖြစ်သည်ကိုပင် ချုပ်ခြင်းဟု ခေါ်ရသော ချုပ်ခြင်း) ငြိမ်းခြင်းတိုင်အောင် ကောက်ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ထိုဝဋ္ဋဒုက္ခ၏ မဖြစ်သော ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကလည်း ပရိနိဗ္ဗာန် စံသောကာလမှ ရုစကောင်းသော သဘောဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ထိုကေစိဆရာတို့၏ စကားသည် မပြီးစီး မပြည့်စုံသေးချေဟု ဆိုလိုသည်။

အညေဝါဒ

တတိယဌာနဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောတော်မူသော အခါ (ဒေသနာဉာဏ်ကို ဖြစ်စေသောအခါ)၌ အဓိဌာနတရား လေးပါးတို့ ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံသည်ဟု အညေဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။

ထိုအညေဆရာတို့၏ ရှင်းလင်း ဖော်ပြပုံမှာ....ထို ဓမ္မစကြာတရား ဟောကြားတော်မူသောအခါ၌ ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူးလေ့လာခဲ့သော သမ္ဘာဓိဌာန အခြေခံအကြောင်းတရား ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ သစ္စာ တပါးတပါးလျှင် သစ္စဉာဏ် ကိစ္စဉာဏ် ကတဉာဏ် သုံးပါးစီ ဝေဖန်ဖော်ပြလျက် အရိယသစ္စာကို ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြင့် **သစ္စာဓိဌာနတရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူးလေ့လာခဲ့သော စာဂါဓိဌာန အခြေခံအကြောင်းတရား ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ သူတော်ကောင်းတရားကို ပေးဝေခြင်း သဒ္ဓမ္မမဟာဒါနကို ပြုခြင်းဖြင့် **စာဂါဓိဌာနတရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူး လေ့လာခဲ့သော ဥပသမာဓိဌာန အခြေခံအကြောင်းတရား ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏

သန္တာန်၌ ကိုယ်တော်တိုင်က ကိလေသာအပူ ငြိမ်းအေးပြီးဖြစ်၍ ဝေနေယျတို့ကိုလည်း ကိုယ်တော်နည်းတူ ငြိမ်းအေးစေတော်မူခြင်းဖြင့် **ဥပသမာဓိဌာနတရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆည်းပူးလေ့လာခဲ့သော ပညာဓိ-ဌာန အခြေခံ အကြောင်းတရား ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဝေနေယျတို့၏ အာသယ အနုသယစသည်ကို ပိုင်းခြားကုန်စင် သိမြင်ခြင်းဖြင့် **ပညာဓိဌာနတရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။

ဤကဲ့သို့ အညေဆရာတို့က ဖြေရှင်းတော်မူကြသည်။ ဤအညေ ဝါဒကိုလည်း အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်မြတ်က—"တဒပိ အသိဒ္ဓံ၊ အပရိယောသိတတ္တာ ဗုဒ္ဓကိစ္စဃ = ဗုဒ္ဓကိစ္စ ပြီးဆုံးမှသာ အဓိ-ဌာနတရား လေးပါး ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံနိုင်သည်။ ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောတော်မူသောအခါမှာ ဗုဒ္ဓကိစ္စကို စ-ရုံသာ စ-ရသေး၍ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေးရကား ထို အညေဆရာတို့၏ ဝါဒစကားလည်း မပြီးစီး မပြည့်စုံသေး"ဟု၍ ဝေဖန်တော်မူ၏။

အပရေဝါဒ

အပရေဆရာတို့ကမူ စတုတ္ထဌာနဖြစ်သည့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော အခါ၌ အဓိဌာနတရားလေးပါး ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံသည်ဟု ဆိုကြ၏။

ထို အပရေဆရာတို့၏ ရှင်းလင်း ဖော်ပြပုံမှာ....သစ္စာဓိဌာန တရားတို့တွင် အကြီးအမြတ်ဆုံးဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ပရမတ္ထသစ္စာဓိဌာနတရား၏ အလုပ်ကိစ္စကား အရဟတ္တမဂ်သို့ ရောက်၍ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာန် စံရုံမျှဖြင့် ကိစ္စမပြီးစီး မပြည့်စုံသေး၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဘဝဇာတ်သိမ်းမှသာ အလုပ်ကိစ္စ ပြီးစီးပြည့်စုံသောကြောင့် ထိုပရိနိဗ္ဗာန် စံသောအခါ၌ **သစ္စာဓိ-ဌာနတရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ထိုအခါမှာ ကာမုပမိ ခန္ဓုပမိ ကိလေသုပမိ အဘိသင်္ခါရုပမိ တည်းဟူသော

ဥပမိလေးပါးတို့ကို အကြောင်းမဲ့ ပယ်စွန့်ခြင်းကြောင့် **စာဂါမိဒ္ဓာန်တရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ထိုအခါမှာ အလုံးစုံသော သမ္ပိုရတရားတို့ အကြောင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသောကြောင့် **ဥပသမာမိဒ္ဓာနတရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။ ထိုအခါမှာ ပညာ၏ အကျိုးများ အဆုံးရောက် ပြီးမြောက်ခြင်းကြောင့် **ပညာမိဒ္ဓာနတရား** ဝန်းကျင်ကုံလုံ အပြီးတိုင် ပြည့်စုံလေသည်။

ဤကဲ့သို့ အပရေဆရာတို့က ဖြေရှင်းတော်မူကြသည်။ ဤအပရေဆရာတို့၏ဝါဒကို အရှင်ဓမ္မပါလမထေရ်မြတ်သည် ဝေဖန်ပြစ်တင်မှု အလျဉ်းမပြုပဲ ထို အပရေဝါဒအပေါ် ၌ လိုသည်ကိုသာ ထပ်၍ ဖြည့်သောအနေဖြင့် မိမိ၏ဝါဒကို "(၁) ဖွားတော်မူသောအခါ သစ္စာမိဒ္ဓာနတရား အပြီးတိုင် ပြည့်စုံကြောင်း အထူးသဖြင့် ထင်ရှားသည်။ (၂) ဘုရားဖြစ်သောအခါ ပညာမိဒ္ဓာနတရား အပြီးတိုင်ပြည့်စုံကြောင်း အထူးသဖြင့်ထင်ရှားသည်။(၃)ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောကြားတော်မူသောအခါ ဓမ္မအလှကြီးပေးလှူခြင်းဖြင့် စာဂါမိဒ္ဓာနတရား အပြီးတိုင် ပြည့်စုံကြောင်း အထူးသဖြင့် ထင်ရှားသည်။(၄)ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသောအခါဥပသမာမိဒ္ဓာနတရား အပြီးတိုင် ပြည့်စုံကြောင်း အထူးသဖြင့် ထင်ရှားသည်"ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

ဆရာတို့၏ဝါဒကို အကျဉ်းချုပ် မှတ်ယူလျှင်....

(၁) ဧကေဆရာတို့က ပဌမဒ္ဓာနဖြစ်သည့် ပဓိမဘာဝ ပဋိသန္ဓေ တည်နေသောကာလ၌ အမိဒ္ဓာနတရားလေးပါး အဆုံးတိုင်ရောက် ပြီးမြောက်ပြည့်စုံ၏ဟု ဆိုတော်မူကြ၏။

(၂) ကေစိဆရာတို့က ဒုတိယဒ္ဓာနဖြစ်သည့် ဘုရားဖြစ်သောကာလ၌ အမိဒ္ဓာနတရားလေးပါး အဆုံးတိုင်ရောက် ပြီးမြောက် ပြည့်စုံ၏ ဟု ဆိုတော်မူကြ၏။

(၃) အဲဥ ဆရာတို့က တတိယဒ္ဓာန ဖြစ်သည့် ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောကြားသော ကာလ၌ အမိဒ္ဓာန

တရားလေးပါး အဆုံးတိုင်ရောက် ပြီးမြောက် ပြည့်စုံ၏ ဟု ဆိုတော်မူကြ၏။

(၄) အပရေဆရာတို့က စတုတ္ထဌာနဖြစ်သည့် ပရိ-နိဗ္ဗာန် စံသောကာလ၌ အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါး အဆုံး တိုင်ရောက် ပြီးမြောက် ပြည့်စုံ၏ ဟု ဆိုတော်မူကြ၏။

(၅) ဤစရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာ ကျမ်းပြုဆရာ အရှင်မဟာဓမ္မပါလ မထေရ်မြတ်ကား "ကျမ်းဆရာတို့သည် မိမိနှစ်သက်သည့်ဝါဒကို နောက်ဆုံး ပြုကြသည်"ဟူသော မှတ်တမ်းအတိုင်း မိမိ နှစ်သက်သဖြင့် အပရေဝါဒကို နောက်ဆုံး ဖော်ပြပြီးလျှင် အပရေဆရာတို့၏ဝါဒကို ဖြည့်စွက်ချက်ဖြင့် လက်ခံ နှစ်သက်တော်မူသည်။ ဖြည့်စွက် လက်ခံပုံမှာ ...."အပရေဝါဒအတိုင်းစတုတ္ထဌာနဖြစ်သည့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော ကာလကျမှ အဓိဋ္ဌာနတရား လေးပါး အပြီးရောက် ပြည့်စုံသည်၊ သို့သော် ပဌမဌာန၌ သစ္စာ-မိဋ္ဌာနတရား ဒုတိယဌာန၌ ပညာမိဋ္ဌာနတရား တတိယ ဌာန၌ စာဂါမိဋ္ဌာနတရား စတုတ္ထဌာန၌ ဥပသမာမိဋ္ဌာန တရား အပြီးတိုင် ပြည့်စုံကြောင်း အထူးသဖြင့် ထင်ရှား သည်"ဤကဲ့သို့ စကားဖြည့်စွက်၍ လက်ခံတော်မူသည်။

အဓိဋ္ဌာနတရားတို့၏ အကျိုးများ

သစ္စာမိဋ္ဌာနကြောင့် သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံသည်၊ စာဂါမိဋ္ဌာန ကြောင့် အာဇီဝဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံသည်၊ ဥပသမာမိဋ္ဌာနကြောင့် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံသည်၊ ပညာမိဋ္ဌာနကြောင့် ဉာဏဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံ သည်။

ထိုမှတပါး သစ္စာမိဋ္ဌာနကြောင့် (မချွတ်မယွင်းစေရကား) ဒေါသာဂတိသို့ မလိုက်ပါ၊ စာဂါမိဋ္ဌာနကြောင့် (ဝတ္ထုကာမ တို့၌ မငြိကပ် မတပ်မက်ရကား) ဆန္ဒာဂတိသို့ မလိုက်ပါ၊ ဥပသမာမိဋ္ဌာနကြောင့် (မိမိ၏ ချွတ်ယွင်းချက် အပြစ်မရှိရကား)

တစုံဘရာ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်မရှိ၍ ဘယာဂတိသို့ မလိုက်ပါ၊ပညာ-
မိဠာနကြောင့် (အမှန်အတိုင်း သိမြင်ရကား) မောဟာဂတိသို့
မလိုက်ပါ။

ထိုမှ တပါးလည်း သစ္စာမိဠာနကြောင့် ဒေါသမထွက်ပဲ
အချမ်းအပူ ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်း မှက်,ခြင်, ယင်, လေ, နေပူ,
မြွေ,ကင်းတို့၏ အတွေ့အထိများ သူတပါးတို့က အခံခက်အောင်
ပြောဆို ဆဲရေးသော စကားများ အလွန်ဆင်းရဲသော ဒုက္ခ
ဝေဒနာများကို သည်းခံတော်မူနိုင်၏၊ စာဂါမိဠာနကြောင့်
လောဘဖြင့် မတပ်မက်ပဲ သက်နိုး ဆွမ်း ကျောင်း ဆေး ပစ္စည်း
လေးပါးတို့ကို မှီဝဲတော်မူ၏၊ ဥပသမာမိဠာနကြောင့် ကြောက်
လန့်ခြင်း(ဆုတ်နစ်သည့်ဒေါသ) အလျဉ်းမရှိပဲ ဆင်ကြမ်း မြင်း
ကြမ်း နွားကြမ်း ခွေးကြမ်းအစရှိသည့် ဘေးရန်များကို ရှောင်
ကြဉ်တော်မူ၏၊ ပညာမိဠာနကြောင့် တွေဝေခြင်း (မောဟ)
အလျဉ်းမရှိပဲ ကာမဝိတက် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံသာဝိတက်
တည်းဟူသော မိစ္ဆာဝိတက်သုံးပါးတို့နှင့်တကွ အကုသိုလ်တရား
တို့ကို ပယ်ရှားတော်မူ၏။

သစ္စာမိဠာနကြောင့် နေကွမ္မချမ်းသာကို ရတော်မူ၏၊ စာဂါ-
မိဠာနကြောင့် ပဝိဝေကချမ်းသာကို ရတော်မူ၏၊ ဥပသမာမိဠာန
ကြောင့် ဥပသမချမ်းသာကို ရတော်မူ၏၊ ပညာမိဠာနကြောင့်
မဂ်ဉာဏ်လေးပါးနှင့်ယှဉ်သော ချမ်းသာကို ရတော်မူ၏။

သစ္စာမိဠာနကြောင့် ပဌမဈာန်ချမ်းသာ၊စာဂါမိဠာနကြောင့်
ဒုတိယဈာန်ချမ်းသာ၊ ဥပသမာမိဠာနကြောင့် တတိယဈာန်
ချမ်းသာ၊ပညာမိဠာနကြောင့် စတုတ္ထဈာန်ချမ်းသာကို ရတော်
မူ၏။

ဤသို့လျှင် မျှားစွာသော ဂုဏ်ကျေးဇူး အကျိုးတရားတို့
နောက်လိုက်ရှိကြသည့် အမိဠာနတရား လေးပါးတို့ဖြင့် အလုံးစုံ
သော ပါရမီတို့ကို စုပေါင်းသဖြင့် ရေတွက်ပုံကို သိရာ၏။

ခပ်သိမ်းသော ပါရမီတို့ကို တရားနှစ်ပါးဖြင့် သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရပုံ

အမြင်ဌာနတရား လေးပါးတို့ဖြင့် ခပ်သိမ်းသော ပါရမီတို့ကို သင်္ဂြိဟ်ရေတွက်ရသကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ကရုဏာ ပညာ နှစ်ပါးတို့ဖြင့်လည်း ခပ်သိမ်းသော ပါရမီတို့ကို သင်္ဂြိဟ် ရေတွက်ရ၏။ မှန်၏....ကရုဏာ ပညာ နှစ်ပါးတို့ဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်သည့် (ကရုဏာ ပညာ နှစ်ပါး အခြေခံ အကြောင်းရင်းရှိ၍ ပြုအပ်သည့်) ဒါနအစရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည်သာလျှင် သမ္မာသမ္ဗောဓိ ဥဏ်၏ အဆောက်အဦးများ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် သမ္ဘည္ဘဝုရားအဖြစ် ရောက်အောင် အကျိုးပေးကြကုန်၏။

(ဤကား ပါရမီတို့၏ အကျဉ်းချုပ် တရားများတည်း။)

ဤအခေါ်းဌ—

ပါရမီအကျယ် သုံးဆယ်တို့ကို ပါရမီဆယ်ပါးဖြင့်ချုံး၍ ပြသည်၊ တဖန် ထိုဆယ်ပါးတို့ကို ဒါန,သီလ,ခန္တီ, ဝိရိယ, ဈာန,ပညာဟူသော ပါရမီခြောက်ပါးဖြင့် ချုံး၍ပြသည်၊ တဖန် ထိုခြောက်ပါးတို့ကို သစ္စာ, စာဂ, ဥပသမ, ပညာ ဟူသော အမြင်ဌာနတရား လေးပါးတို့ဖြင့် ချုံး၍ပြသည်၊ တဖန် အလုံးစုံသော ပါရမီတို့ကို ကရုဏာ,ပညာ နှစ်ပါးဖြင့် ချုံး၍ပြသည်ဟု အကျဉ်းချုပ် မှတ်ယူရာ၏။

---

(၁၃) ပါရမီတို့ကို ပြည့်စုံစေကြောင်း တရားများ

"ပါရမီတို့ကို ပြည့်စုံစေတတ်သည့် အကြောင်းတရားတို့ကား အဘယ်တရားတို့နည်း"ဟု မေးခဲ့သော်—

(၁) ဘာဝနာလေးပါးဖြင့် အားထုတ်ခြင်း၊

(၂) ပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားတို့ကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပယ်ရှားခြင်း၊

(၃) ဘုရားရှင်တို့အား မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းခြင်း၊

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်—

(က) ကိုယ်တော်အပေါ်၌ ချစ်ခြင်း၏ ကုန်ခန်းခြင်း၊

(ခ) ဝေနေယျတို့၌ ချစ်ခြင်း၏ တိုးပွါးခြင်း—

ဤတရားများသည် ပါရမီတို့ကို ပြည့်စုံစေတတ်သည့် အကြောင်းတရားများဖြစ်သည်ဟု အကျဉ်းဖြေဆိုရာ၏။

အကျယ်အားဖြင့်ကား....

(၁) အလုံးစုံသော ပါရမီစာဂ စရိယ တရားတို့ကို သဗ္ဗညုတဉာဏ် တခုတည်းကိုသာ ရည်စူးဆုပန်၍ အကြင်းအကျန်မထားပွါးများ ဆည်းပူးခြင်းတည်းဟူသော **သမ္ဘသမ္ဘာရဘာဝနာ**၊ မြတ်နိုးတနာ ရိုသေစွာ ပွါးများဆည်းပူးခြင်း တည်းဟူသော **သက္ကစ္စဘာဝနာ**၊ ဘဝမပြတ် ဆက်စပ်အောင် ပွါးများဆည်းပူးခြင်းတည်းဟူသော **နိရန္တရဘာဝနာ**၊ ဘုရားမဖြစ်မီ အကြားတွန့်တိုဆုတ်နစ်ခြင်း အလျဉ်းမရှိ ကာလရှည်လျားစွာ ပွါးများဆည်းပူးခြင်း တည်းဟူသော **စိရကာလဘာဝနာ**—ဤ ဘာဝနာလေးပါးတို့ဖြင့် ပွါးများအားထုတ်ခြင်းသည် ပါရမီတို့၏ ပြည့်စုံကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းကြီး ဖြစ်ပေ၏။

(၂) ထိုမှတပါး ဘုရားအလောင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထု၊ အစုစုတို့ကို "ငါ့အား ဖြစ်ပေါ် ရှိလတ္တံ့သော အသက်နှင့်တကွ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဝတ္ထုအစုစုတို့ကို အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရောက်ဆိုက်လာလျှင် မဆုတ်မနှစ် လှူဒါန်းပေအုံ့၊ ထိုအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူဒါန်းပြီးသည်မှ အကြင်းအကျန်ကိုသာ ငါသုံးဆောင်ပေအုံ့"....ဟူ၍ အလှူဒါန တံခါးဝ၌ မရမီကပင် ရှေးဦးစွာ ကြိုတင်၍ စွန့်လှူထားရသည်။

ဤကဲ့သို့ ကြိုတင်၍ စွန့်လှူဖို့ရန် စိတ်ကို ပြင်ဆင်၍ ထားသည်ရှိသော် မိမိကိုယ်ပိုင် ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော ဝတ္ထုတို့၌—

(က) ရှေးက ဒါနမှ၌ အလေ့အလာ မရှိခဲ့ခြင်း၊

(ခ) ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုက နည်းပါးနေခြင်း၊

(ဂ) ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုက မလွှဲရက်နိုင်အောင် ကောင်းမွန်နေခြင်း၊

(ဃ) ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုများ ကုန်သွားမည်ကို စိုးရွံ့ကြောက်ခြင်း—

ဟူ၍ ဒါနကောင်းမှု မပြုဖြစ်အောင် ဟန့်တား ပိတ်ဆို့တတ်သည့်(ဒါနဝိနိဗန္ဓ)အကြောင်းတရား လေးပါးတို့ရှိရာတွင်—

(က) လှူဖွယ်ဝတ္ထုလည်း ပြည့်စုံနေပါလျက် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်လည်း မိမိချက်မှောက် ထင်ရှား ရောက်ဆိုက်နေပါလျက် ဘုရားအလောင်း၏ စိတ်သန္တာန်၌ (အကယ်၍) လှူဒါန်းဖို့ရန် စိတ်မသက်ပဲ ရှိနေခဲ့သော်.... ထိုအလောင်းတော် သူမြတ်သည် "ငါသည် ကေန်မုချ ရှေးဘဝများက ဒါနကောင်းမှု၌ အလေ့အလာ မပြုအပ်ခဲ့ပေ၊ ထို့ကြောင့်ပင် ယခုအခါ အပြင်အပ အင်္ဂါများ ပြည့်စုံနေပါလျက် ငါ့သန္တာန်၌ ပေးလှူလိုသော ကုသိုလ်ဆန္ဒစိတ်၌ မတည်လာခြင်း မပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်"ဟု ဆုံးဖြတ် သိရှိတော်မူပြီးလျှင် "ဤကဲ့သို့ လှူလိုသောစိတ် မဖြစ်သော်လည်း လှူဒါန်းမှု အလေ့အလာရ၍ ငါ၏စိတ်သည် ဒါနကောင်းမှု၌ မွေ့လျော်နှစ်ခြိုက် ပျော်ပိုက်ပေလိမ့်မည်....၊ ကိုင်း.... ငါသည် ယခုမှစ၍ ဒါနကို ရဲရဲရက်ရက် ပေးလှူပေအုံ့၊ ငါသည် ရှေးဦးကပင် ကြိုတင်၍ ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထု အစုစုတို့ကို အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စွန့်လှူပြီးသား မဟုတ်လော"ဟု ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဝင်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် လွတ်လွတ်ကြည်ဖြူ ပေးလှူတော်မူလေသည်။ ဤသို့ ပေးလှူသည်ရှိသော် အလောင်းတော်၏ သန္တာန်၌ ရှေးဦးစွာ၎င်းသော (က) အမှတ်ပါ=ဒါနမှု၌ အလေ့အလာ မရှိခဲ့ခြင်း တည်းဟူသော ဒါန၏ အဟန့်အတား အကြောင်းတရားကို ပယ်ဖြတ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။

(ခ) ဘုရားအလောင်းတော်သည် လှူဖွယ်ဝတ္ထုက နည်းပါးနေခဲ့သော်ဌင်း ချို့တဲ့နေခဲ့သော်ဌင်း ဤသို့ ဆင်ခြင်တော်မူလေသည်။ ဆင်ခြင်တော်မူပုံမှာ....

"ငါသည် ရှေးအခါက မလှဒါန်းခဲ့သောကြောင့် ယခုအခါ ပစ္စည်းချိုတဲ့ ရှားပါးရသည်၊ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ ငါသည် နည်းသည်ဖြစ်စေ ယုတ်ညံ့သည်ဖြစ်စေ မိမိရသော လှူဖွယ်ဝတ္ထုဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုသော်လည်း အပင်ပန်း အဆင်းရဲခံကာ လှူသင့်ပေ၏၊ ယင်းအလှူဖြင့် ငါသည် နောက်အခါ၌လည်း ဒါနပါရမီကို အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်စေအံ့"–

ဟူ၍ ဆင်ခြင်တော်မူသည်။ထိုသို့ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် အလောင်းတော်သည် ရရသမျှ ဒါနဝတ္ထုဖြင့် လွတ်လွတ်ကြည်ဖြူ ပေးလှူတော်မူလေသည်။ ဤသို့ ပေးလှူသည်ရှိသော် အလောင်းတော်၏ သန္တာန်၌ နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သည့် (ခ) အမှတ်ပါ = ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုက နည်းပါးနေခြင်း တည်းဟူသော ဒါန၏ အဟန့်အတား အကြောင်းတရားကို ပယ်ဖြတ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။

(ဂ) ဘုရားအလောင်းတော်သည် လှူဖွယ်ဝတ္ထုက အလွန်ကောင်းမွန်နေခြင်းကြောင့် မလှူဒါန်းလိုသောစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ဤသို့ ဆင်ခြင်တော်မူ၏....၊

"အို သူတော်ကောင်းဘုရားလောင်း....အမောင်သည် အလွန်မြတ်လှ ချီးမွမ်းအပ်လှသည့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကြီးကို အလိုရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထို့ကြောင့် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည့် သဗ္ဗညုတရှေဉာဏ်တော်ကို ရရှိရန် အလွန်ကောင်းမွန်သည့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုကိုသာ အမောင်သည် လှူသင့်လှပေ၏"–

ဟူ၍ ဆင်ခြင်တော်မူ၏၊ ထိုသို့ ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် အလောင်းတော်သည် အလွန်ကောင်းမြတ် နှစ်သက်အပ်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို လွတ်လွတ်ကြည်ဖြူ ပေးလှူတော်မူလေသည်။ ဤသို့ ပေးလှူသည်ရှိသော် အလောင်းတော်၏ သန္တာန်၌ သုံးခုမြောက်ဖြစ်သည့် (ဂ) အမှတ်ပါ = ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုက မလှူရက်နိုင်လောက်အောင် ကောင်းမွန်နေခြင်း တည်းဟူသော ဒါန၏ အဟန့်အတား အကြောင်းတရားကို ပယ်ဖြတ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။

(ဃ) ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဒါနမှုပြုစဉ် လူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ ကုန်ခန်းသည်ကို မြင်လျှင် ဤသို့ ဆင်ခြင်တော်မူ၏…၊

"ပျက်စီးကုန်ခန်းခြင်း သဘောသည်ကား စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၏ ဓမ္မတာသဘောပင် ဖြစ်သည်၊ စင်စစ်မူ ရှေးအခါက မကုန်မခန်းစေတတ်သည့် ဒါနကောင်းမှု မပြုခဲ့သောကြောင့် ယခု ငါသည် လူဖွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့၏ ကုန်ခန်းခြင်းကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ကြုံရသည်၊ ကိုင်း…. ငါသည် မိမိရသမျှ နည်းနည်းများများ လူဖွယ်ဝတ္ထုဖြင့်ပင် ဒါနမှု ပြုပေအုံ့၊ ယင်းအလှူဖြင့် ငါသည် နောက်အခါ၌ ဒါနပါရမီ၏ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရပေအုံ့"–

ဟူ၍ ဆင်ခြင်တော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် အလောင်းတော်သည် မိမိရသမျှ လူဖွယ်ဝတ္ထုဖြင့် လွတ်လွတ်ကြည်ဖြူ ပေးလှူတော်မူလေသည်၊ ဤသို့ ပေးလှူသည်ရှိသော် အလောင်းတော်၏ သန္တာန်၌ လေးခုမြောက်ဖြစ်သည့် (ဃ) အမှတ်ပါ = ကိုယ်ပိုင်ဝတ္ထုများ ကုန်သွားမည်ကို စိုးရွံ့ကြုံစည်ခြင်း တည်းဟူသော ဒါန၏ အဟန့်အတား အကြောင်းတရားကို ပယ်ဖြတ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။

ဤသို့လျှင် ဒါန၏ အဟန့်အတား အကြောင်းတရားများကို ထိုက်သည့်အလျောက် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပယ်ဖျောက်ခြင်းသည် ဒါနပါရမီ၏ ပြည့်စုံကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းဖြစ်၏။ ဒါနပါရမီ၌ကဲ့သို့ သီလပါရမီ အစရှိသည်တို့၌လည်း မှတ်ယူအပ်၏။

(၃) ထိုမှတပါး ဘုရားအလောင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် "ဒုမာဟံ အတ္တဘာဝံ ဗုဒ္ဓါနံ နိယျာဒေမိ = ငါသည် ဤခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘောကို ဘုရားရှင်တို့အား အပ်နှင်းကြည်ဖြူ ပေးလှူပါ၏" ဟူ၍ ရှေးဦးကပင် မိမိကိုယ်ကို ဘုရားရှင်တို့အား အပ်နှင်းစွန့်လှူထားရသည်၊ ယင်းသို့ ရှေးဦးကပင် ကြိုတင်၍ မိမိကိုယ်ကို

ဘုရားရှင်တို့အား အပ်နှင်းပေးလှူထားခြင်းသည် ခပ်သိမ်းသော ပါရမီတို့၏ ပြည့်စုံကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းကြီး ဖြစ်ပေသည်။

မှန်၏ ...ဘုရားရှင်တို့အား မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းစွန့်လှူထားပြီးသော ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုထိုဘဝတို့၌ ပါရမီတော်များ ပြည့်ဝရန် လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူစဉ် ကိုယ်ခန္ဓာအသက်ကို ဖျက်ဆီးနိုင်လောက်သည့် ပြုနိုင်ခဲ သည်းခံနိုင်ခဲသော အမှုကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်လာသော်၎င်း အသက်ကိုပင် ဆောင်သွားနိုင်လောက်အောင် ထက်မြက်စူးရှ ပြင်းထန်လှသည့် သတ္တဝါသမိုရတို့ ပြုဆောင်အပ်သော အကျိုးမဲ့များနှင့် တွေ့ကြုံသော်၎င်း "ငါသည် ဤခန္ဓာကိုယ် အတွေ့ဘောကြီးကို ဘုရားရှင်တို့အား စွန့်ထားအပ်ပြီ၊ ဤကိစ္စ၌ ဖြစ်ချင်ရာ ဖြစ်ပစေ" ဟု ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် အသက်ကိုပင်သော်လည်း ရန်ရှာနိုင်လောက်သည့် ထိုပြုဖွယ်ကိစ္စ အကျိုးမဲ့များကြောင့် အနည်းငယ်မျှ ဖောက်ပြန်တုန်လှုပ်ခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ စင်စစ်မူ ပါရမီအထုကုသိုလ်ကို ပွါးများမှု၌သာ ကြိုးကြိုးခိုင်ကျည် တည်တော်မူလေသည်။

ဤသို့လျှင် မိမိကိုယ်ကို ဘုရားရှင်တို့အား အပ်နှင်းလှူဒါန်းထားခြင်းသည်လည်း ပါရမီတို့၏ ပြည့်စုံကြောင်း ဥပါယ်ကောင်းတရပ် ဖြစ်ပေ၏။

ထိုမှတပါး အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဘုရားအလောင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်၏—

(က) မိမိကိုယ်၌ ချစ်ခြင်း တဏှာ သိနေဟတရား၏ ကုန်ခန်းခြင်း၊

(ခ) ဝေနေယျတို့၌ ချစ်ခြင်း မေတ္တာ ကရုဏာ သိနေဟတရား၏ တိုးပွါးခြင်း —

ဤနှစ်ပါးသည် ပါရမီတို့၏ ပြည့်စုံကြောင်းဖြစ်၏။

ခဲ့ဦးအုံ ...သမ္ဘည္ပုတဥ္ဘက်ကို ရဖို့ရန် စိတ်သန်ဆည္ယတ်တော်မူသော အလောင်းတော်သူမြတ်၏ သန္တာန်၌ သဘာဝဓမ္မတို့၏ ဖြစ်ပုံကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်တော်မူခြင်းကြောင့် ထိုသဘာဝဓမ္မတို့၌ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မငြိကပ် မလိမ်းကျံရကား သဘာဝဓမ္မအစုအဝေးမျှဖြစ်သော မိမိကိုယ်၌ ချစ်ခင်မြတ်နိုးခြင်း တဏှာပေမသိနေဟ တရားသည် တနေ့တခြား ပါး၍ပါး၍ ကုန်ခန်း၍ ကုန်ခန်း၍သာ သွားလေတော့သည်။

မဟာကရုဏာအဟုန် အဖန်ဖန် ပွါးထုံတော်မူသဖြင့် ချစ်လှစွာသော သားသမီးများပမာ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့ကို ရှုကြည့်တော်မူခြင်းကြောင့် အလောင်းတော်၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် ထိုသတ္တဝါတို့၌ မေတ္တာ၏အစွမ်းဖြင့် ချစ်ခြင်း (မေတ္တာချစ်) ကရုဏာ၏ အစွမ်းဖြင့် ချစ်ခြင်း (ကရုဏာချစ်) တည်းဟူသော မေတ္တာ ကရုဏာ သိနေဟတရားတို့ကား ပွါး၍ပွါး၍သာ စည်ပင်လာလေသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ထိုထိုအခိုက်အတန့်အားလျော်စွာ မိမိသန္တာန်သူတပါးသန္တာန်တို့၌ လောဘ ဒေါသ မောဟတို့ ကင်းကွာသဖြင့် မဏ္ဍရိယ အစရှိသော ပါရမီ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားများကို ဝေးကွာအောင် ပြုတော်မူပြီးသော ဘုရားအလောင်းတော်သူမြတ်သည် ရှေး၌ ပြုဆိုခဲ့သည့် အမိန့်တော်နှင့်တရား လေးပါးသို့ အစဉ်လိုက်သော ဒါန, ဝိယဝါစာ, အတ္ထစရိယာ, သမာနတ္တတာ တည်းဟူသော သင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါးတို့ဖြင့် သတ္တဝါအပေါင်းအား ချီးမြှောက်မှု ပြုတော်မူလျက် ဗောဓိဉာဏ်သုံးပါးသို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ပဋိပတ် ယာဉ်သုံးရပ်၌ မသက်မရောက်သေးသော သတ္တဝါတို့ကို သက်ရောက်အောင် သက်ရောက်ပြီးသော သတ္တဝါတို့ကို ရင့်သန်အောင် ပြုစုစောင့်ရှောက်တော်မူလေသည်။

မှန်၏....အလောင်းတော်ကြီးများ၏ ကရုဏာ ပညာ ဤတရားနှစ်ပါးကို ဒါနတည်းဟူသော သင်္ဂဟဝတ္ထုဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်၏။(ဒါနအလျဉ်းမပါ ကရုဏာ ပညာချည်းသက်သက် ချောက်

တပ်တပ် ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အလှူဒါနပေးလျက် ပေးလျက်သာ ကရုဏာ ပညာနှစ်ပါး ဖြစ်ပွါးသည်ဟု ဆိုလိုသည်။) ပေးလှူသော အခါမှာလည်း အလှူခံတို့နှင့် အခြွေအရံတို့အပေါ် ငေါက်ငမ်း ဟိန်းဟဲခြင်း အလျဉ်းမရှိ၊ ဝိယဝါစာ ချိုသာစကား ပြောကြား၍ သာ ပေးလှူတော်မူသဖြင့် အလောင်းတော်ကြီးများ၏ ဒါနသင်္ဂဟ ဝတ္ထုကို ဝိယဝါစာ သင်္ဂဟဝတ္ထုဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်၏။ ဝိယ ဝါစာ ချိုသာစကား ပြောကြားရာ၌လည်း နှုတ်ဖျားတွင်ရှိသာ နှားကြားကောင်းရုံ (အပေါ်ယံ ပြီးပြီး ပျောက်ပျောက်) မဟုတ်ပဲ ဝမ်းထဲကပင် စင်စစ် အကျိုးကို လိုလားသောစိတ်ဖြင့် သူတဖက် သား အကျိုးရှိအောင် ကျင့်ကြံပြောဆိုခြင်းဖြစ်၍ အလောင်း တော်ကြီးများ၏ ဝိယဝါစာ သင်္ဂဟဝတ္ထုကို အတ္ထစရိယာ သင်္ဂ ဝတ္ထုဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်၏။ (ဗောဓိသမ္ဘာရဖြစ်သည့် ပါရမီ စာဂစရိယတရားတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် သတ္တဝါတို့၏အကျိုးကို ကျင့်နေခြင်းဖြစ်သည်၊ အတ္ထစရိယာ သင်္ဂဟဝတ္ထုဖြစ်သည်) ဗောဓိ-သမ္ဘာရတရားတို့၌ ကျင့်ကြံတော်မူကြသော အလောင်းတော် သူမြတ်ကြီးများအား အရာရာ၌ပင် သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့ကို ကိုယ်နှင့် ထပ်တူပြု၍ ဆင်းရဲမကွာ ချမ်းသာအမျှ စိတ်ထားတော်မူနိုင်ကြ သဖြင့် အလောင်းတော်ကြီးများ၏ အတ္ထစရိယာ သင်္ဂဟဝတ္ထုကို သမာနတ္တတာ = (ကိုယ်တူကျင့်ခြင်း) သင်္ဂဟဝတ္ထုဖြင့် တန်းဆာ ဆင်အပ်၏။

ဘုရားဖြစ်သောအခါ၌လည်း အဓိဋ္ဌာနတရားလေးပါး ပြည့်စုံ ခြင်းကြောင့် အစွမ်းကုန် တိုးပွါးသော ထိုသင်္ဂဟဝတ္ထုလေးပါး တို့ဖြင့်ပင် သတ္တဝါအပေါင်းအား ချီးမြှောက်ခြင်းအမှု တခုကိုသာ ပြုသဖြင့် ချေချွတ်ခြင်း ဆုံးမခြင်းကိစ္စ ပြီးမြောက်လေသည်။ ချဲ့ဦးအုံ....ဘုရားရှင်တို့၏ ဒါနသင်္ဂဟဝတ္ထုသည် စာဂါဓိဋ္ဌာနဖြင့် တိုးပွါး ပြည့်ဝ၏။ ဝိယဝါစာ သင်္ဂဟဝတ္ထုသည် သစ္စာဓိဋ္ဌာနဖြင့် တိုးပွါးပြည့်ဝ၏။ အတ္ထစရိယာ သင်္ဂဟဝတ္ထုသည် ပညာဓိဋ္ဌာနဖြင့် တိုးပွါး ပြည့်ဝ၏။ သမာနတ္တတာ သင်္ဂဟဝတ္ထုသည် ဥပသမာဓိ-ဋ္ဌာနဖြင့် တိုးပွါး ပြည့်ဝ၏။

ဤအရာ၌ စရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာဝယ် ဗုဒ္ဓထေရမနာ (၄) ဂါထာတို့ကို ဤသို့ ကြည်ညိုစွာ မှတ်ဆိုထားလေသည်။

(၁) သစ္စော စာဂိ ဥပသန္တော၊
ပညဝါ အနုကမ္ပကော။
သမ္ဘတသဗ္ဗသမ္ဘာရော၊
ကံ နာမ တွံ နု သာမယေ။

သစ္စော၊ ဝိရတိ ဝါစာ ပညာပရမတ္တ သစ္စာမိဋ္ဌာန လေးပါး ထွတ်ဖျားတိုင်မြောက် ရောက်တော်မူပြီးသော။ စာဂိ၊ ဝတ္ထုနှင့် ကိလေသာ နှစ်ဖြာသော ကာမတို့ကို စွန့်ချပယ်လွှတ် စာဂါ-မိဋ္ဌာန်ကြီး အပြီးတိုင်မြောက် ရောက်တော်မူပြီးထသော။ ဥပ-သန္တော၊ ကိလေသာဟူ အပူခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးတော်မူပြီးထသော။ ပညဝါ၊ သမ္ဘည္ဘတ အနာဝရဏာဉာဏ်တော်ရှင် ဖြစ်တော်မူပေ ထသော။ အနုကမ္ပကော ကြီးမြတ်လှစွာ ကရုဏာဖြင့် သတ္တဝါ တို့အား သနားစောင့်ရှောက်တော်မူပေထသော။ သမ္ဘတသမ္ဘ-သမ္ဘာရော၊ လေ့ကျက်ရှာမှီး ဆည်းပူးပြီးသည့် ငါးသီးစာဂ စရိယသုံးလိပါရမီအဆောက်အဦ အလုံးစုံရှိတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ ကံ နာမ အတ္တံ၊ အဘယ်မည်သော အကျိုးကို။ နု သာမယေ၊ မပြီးစေနိုင်ပဲ ရှိပါအုံ့နည်း။ သာယေတိ ဧဝ၊ အကြောင်းဥသုံ ပြီးပြည့်စုံသဖြင့် လူ့ဘုံနတ်ဌာန် နိဗ္ဗာန်တိုင်စိုး ဝေနေယျအကျိုးကို ဖန်ဖြိုးပုံသေ ပြီးစေတော်မူသည်သာတည်း။

(၂) မဟာကာရုဏိကော သတ္ထာ၊
ဟိတေသီ စ ဥပေက္ခကော။
နိရပေက္ခော စ သဗ္ဗတ္ထ၊
အဟော အစ္ဆရိယော ဇိနော။

သတ္ထာ၊ လူနတ်တို့၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည်။ မဟာ-ကာရုဏိကော၊ ကြီးမြတ်သန့်စင် ကရုဏာရှင်ကြီးဖြစ်တော်မူ၍။ ဟိတေသီ စ၊ ဝေနေယျတို့၏ အစီးအပွါးကို နိဗ္ဗာန်တိုင် လိုလား တော်မူပေ၏။ ဥပေက္ခကော၊ လောကဓံရှစ် တွေ့ကြုံလစ်လည်း

မုန်းချစ်မဟု လျှစ်လျူရှုဘော်မှုနိုင်ပေ၏။ သမ္ဘတ္ထ၊ ကိုယ်တွင်း ကိုယ်ပ ရှိသမျှဥာဏ်သုံ အလုံးစုံသောဝတ္ထုတို့၌။ နိရပေက္ခော စ၊ ငဲ့ကွက်တွယ်တာ သာယာခုံမက်ခြင်းလည်း ကင်းတော်မူပေ၏။ ဗိနော၊ ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ အဟော အစ္ဆရိယော၊ ဩ....လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွာ့ တကား။

(၃) ဝိရတ္တော သမ္ဘဝမ္မေသု၊
သတ္တေသု စ ဥပေက္ခကော။
သဒါ သတ္တဟိတေ ယုတ္တော၊
အဟော အစ္ဆရိယော ဗိနော။

သမ္ဘဝမ္မေသု၊ ခပ်သိမ်းဥာဏ်သုံ အလုံးစုံသော တရားတို့၌။ ဝိရတ္တော၊ ခုံမင်တပ်မက်ခြင်း ကင်းတော်မူပါလျက်။ သတ္တေသု စ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၌လည်း။ ဥပေက္ခကော၊ ချစ်မုန်းမပြု ဥပေက္ခာရှုတော်မူသည် ဖြစ်ပါလျက်။ သဒါ၊ နေ့ရောညဉ့်ပါ ခပ်သိမ်းသောအခါ၌။ သတ္တဟိတေ၊ သတ္တဝါတို့၏ ချမ်းသာရန် အကြောင်း စီးပွါးကောင်း၌။ ယုတ္တော၊ လုံ့လဆက်စဉ် ယှဉ်တော်မူပေ၏။ ဗိနော၊ ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ အဟော အစ္ဆရိယော၊ ဩ....လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွာ့တကား။

(၄) သမ္ဘဒါ သမ္ဘသတ္တာနံ၊
ဟိတာယ စ သုခါယ စ။
ဥယျုတ္တော အကိလာသု စ၊
အဟော အစ္ဆရိယော ဗိနော။

ဗိနော၊ ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်သည်။ သမ္ဘဒါ၊ နေ့ရောညဉ့်ပါ ခပ်သိမ်းသောအခါ၌။ သမ္ဘသတ္တာနံ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏။ ဟိတာယ စ၊ အစီးအပွါး မျှားရန်အလို့ငှါငင်း။ သုခါယ စ၊ ချမ်းသာသုခ ရရန်အလို့ငှါ ငင်း။ ဥယျုတ္တော၊ ဗုဒ္ဓကိစ္စ ငါးပွါးနကို နေ့ညကြိုးကုတ် အားထုတ်

တော်မူရုပါလျက်။ အကိလာသူ စ၊ ကိုယ်တော်ပင်ပန်း နွမ်းနယ်ခဲသောအရိပ် တဆိတ်မျှလည်း ရှိတော်မမူ။ အဟော အစ္ဆရိယော၊ ဩ....လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်ပါပေစွဘုတကား။

ပါရမီတို့ကို ပြည့်စုံစေကြောင်းတရားများ ပြီး၏။

---

(၁၄) ပါရမီတော်တို့ ပြည့်စုံရာ ကာလအပိုင်းအခြား

"အဘယ်မျှသော ကာလအပိုင်းအခြားဖြင့် ပါရမီတော်တို့ ပြည့်စုံသနည်း (အဘယ်မျှကြာအောင် ပါရမီတို့ကို ဖြည့်မှ ဘုရားဖြစ်သနည်း)"ဟူ၍ မေးခဲ့သော်—

ဘုရားဆုပန် နိယတဗျာဒိတ် ခံပြီးသည့်နောက် အနည်းဆုံးအားဖြင့် လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊ အလယ်အလတ်အားဖြင့် ရှစ်အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊ အများဆုံးအားဖြင့် တဆယ့်ခြောက်အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ဤကာလ အပိုင်းအခြားဖြင့် ပါရမီတော်တို့ ပြည့်စုံသည် (ဤမျှကြာအောင် ပါရမီတို့ကို ဖြည့်မှ ဘုရားဖြစ်သည်) ဟူ၍ ဖြေဆိုရာ၏။

ဤသို့ ကာလအပိုင်းအခြား သုံးမျိုး ပြားခြင်းမှာလည်း အစဉ်အတိုင်း ပညာမိကဘုရားအလောင်း, သဒ္ဓါမိကဘုရားအလောင်း, ဝိရိယာမိကဘုရားအလောင်းဟု ဘုရားအလောင်း သုံးမျိုးသို့ လိုက်၍ ပြားခြင်း ဖြစ်သည်။ (ပညာမိကဘုရားအလောင်းမှာ လေးအသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း, သဒ္ဓါမိကဘုရားအလောင်းမှာ ရှစ်အသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း, ဝိရိယာမိက ဘုရားအလောင်းမှာ တဆယ့်ခြောက်အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကြာအောင် ဖြည့်ကျင့်မှ ပါရမီတော်များ ပြည့်စုံသည်၊ သို့ရကား ဘုရားအလောင်း သုံးမျိုးသို့လိုက်၍ ပြားခြင်းဖြစ်သည် ဟု ဆိုလိုသည်။)

"ဘုရားအလောင်းချင်း တူပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပါရမီဖြည့်ရာကာလ သုံးမျိုးပြားသနည်း"ဟု မေးခဲ့သော်—

အဖြေကား····ပညာမိက ဘုရားအလောင်းမှာ သဒ္ဓါနှင့်၍ ပညာကထက်သည်။ သဒ္ဓါမိက ဘုရားအလောင်းမှာ သဒ္ဓါထက်၍

ပညာက အလယ်အလတ် ရှိသည်။ဝိရိယာဓိကဘုရားအလောင်းမှာ ပညာနှန်သည်။ပညာ၏အာနုဘော်ဖြင့် သမ္မာသတ္တိကျော်သို့ ရောက်ရသည်၊ ပညာထက်လျှင် လျင်မြန်စွာ သမ္မာသတ္တိကျော်သို့ ရောက်သည်၊ပညာနှန်လျှင် နှေးကွေးစွာ သမ္မာသတ္တိကျော်သို့ ရောက်သည်။ ဤသို့ ပညာ၏ အထက်အနှန် ကွဲပြားခြင်းကြောင့် ပါရမီဖြည့်ရာကာလ သုံးမျိုးပြားသည်။ ။(ဤကား အဋ္ဌကထာ၏ အဓိပ္ပာယ်တည်း။)

အပရေဆရာတို့ကမူ ဝိရိယထက်ခြင်း အလယ်အလတ်ရှိခြင်း နှန်ခြင်းသို့လိုက်၍ ဘုရားအလောင်းတို့၏ ပါရမီဖြည့်ရာကာလ သုံးမျိုးပြားသည်ဟု ဆိုကြ၏။

ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယတရား = (အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရင့်သန်စေတတ်သည့် တရား ၁၅-ပါး)တို့၏ ထက်သည် အလယ်အလတ်ရှိသည် နှန်သည်သို့ လိုက်၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော ကာလဒေါ့ဝိုင်းအခြားအတိုင်း အလောင်းတော်ကြီးတို့၏ ပါရမီများ ပြည့်စုံရကား ကာလသုံးမျိုးပြားခြင်းသည် သင့်လျော်ပေ၏ဟု ဆရာတို့ ဆိုကြ၏။

အဋ္ဌကထာ၊ ပညာဖြင့်ဝေ၊ အပရေ ဝိရိ၊ ဝိမုတ္တိ၊ ၊အာစရိယများ။

ထိုသုံးဝါဒတို့တွင် အဋ္ဌကထာဝါဒ သင့်မြတ်ကြောင်းကို ဖော်ပြလတ္တံ့သောအတိုင်း ဘုရားအလောင်းသုံးမျိုး ခွဲဝေခဏ်းဖြင့် သိမှတ်ရာ၏။

ဘုရားအလောင်း သုံးမျိုး

ရှေးဦးအံ့····သုမေဓာ ရှင်ရသေ့ဘဝကဲ့သို့ နိယတဗျာဒိတ် ခံယူသော ခဏာ၌ပင် ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများသည် (၁)ဥဿဒ္ဓိ-တည်ကြီးဘုရားအလောင်း(၂)ဝိပဋ္ဌိတည်ကြီးဘုရားအလောင်း(၃)နေယျဘုရားအလောင်းဟူ၍ သုံးပါးပြားကြသည်။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် နိယတဗျာဒိတ် ခံယူသည့်ဘဝဝယ်(အကယ်၍)သာဝကဗောဓိဉာဏ်၌ စိတ်ညွှတ်တော်မူလျှင် (သာဝကအဖြစ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဝင်လိုလျှင်)သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော်

မှ စတုပ္ပဒိက = (လေးပါဒ လေးပိုဒ်ရှိသော) တဂါထာကိုကြား နာစဉ် ထိုဂါထာ၏ တတိယပါဒ = (တတိယပိုဒ်) မဆုံးမီ အဘိ ညာဉ်ခြောက်ပါးပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည့် ဥပနိဿယကုသိုလ်ထူးနှင့် ပြည့်စုံသော ဘုရားအလောင်းတော်သည် **ဥဿဒ္ဓိတညူ ဘုရား အလောင်း** မည်၏။ ဤဥဿဒ္ဓိတညူ ဘုရားအလောင်းကိုပင် **ပညာဓိက ဘုရားအလောင်း**ဟူ၍ ခေါ်သည်။ ဥဿဒ္ဓိတညူ ဘုရား အလောင်းဟူသည် ပညာဉာဏ် အထက်ဆုံးသော ဘုရား အလောင်းတည်း။

နိယတဗျာဒိတ် ခံယူသည့်ဘဝဝယ် (အကယ်၍) သာဝက ဗောဓိဉာဏ်၌ စိတ်ညွှတ်တော်မူလျှင် (သာဝကအဖြစ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် ဝင်လိုလျှင်) သမ္ဘည္ဇမြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော်မှ စတုပ္ပ-ဒိက တဂါထာကို ကြားနာစဉ် ထိုဂါထာ၏ စတုတ္ထပိုဒ် မဆုံးမီ အဘိ ညာဉ်ခြောက်ပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်း ငှါ စွမ်းနိုင်သည့် ဥပနိဿယ ကုသိုလ်ထူးနှင့် ပြည့်စုံသော ဘုရား အလောင်းတော်သည် **ဝိပဿီတညူ ဘုရားအလောင်း** မည်၏။ ဤ ဝိပဿီတညူ ဘုရားအလောင်းကိုပင် **သဒ္ဓါဓိက ဘုရားအလောင်း** ဟူ၍ ခေါ်သည်။ ဝိပဿီတညူဘုရားအလောင်းဟူသည် ပညာဉာဏ် အလယ်အလတ်ရှိသော ဘုရားအလောင်းတည်း။

နိယတဗျာဒိတ် ခံယူသည့်ဘဝဝယ် (အကယ်၍) သာဝက ဗောဓိဉာဏ်၌ စိတ်ညွှတ်တော်မူလျှင် (သာဝကအဖြစ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် ဝင်လိုလျှင်) သမ္ဘည္ဇမြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော်မှ စတုပ္ပ-ဒိက တဂါထာကို ကြားနာစဉ် ထိုဂါထာ ပြီးဆုံးလျှင်ပင် အဘိ ညာဉ်ခြောက်ပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည့် ဥပနိဿယ ကုသိုလ်ထူးနှင့် ပြည့်စုံသော ဘုရား အလောင်းတော်သည် **နေယျဘုရားအလောင်း** မည်၏။ ဤနေယျ ဘုရားအလောင်းကိုပင် **ဝီရိယာဓိက ဘုရားအလောင်း** ဟူ၍ ခေါ်သည်။ နေယျဘုရားအလောင်းဟူသည် ပညာဉာဏ်နှင့်သော ဘုရားအလောင်းတည်း။

ဆိုအပ်ပြီးသည့် ဘုရားအလောင်း သုံးမျိုးလုံးပင် နိယတ ဗျာဒိတ် မခံရသေးမီ ရှေဝိုင်းကာလဝယ် ဤရှေ့ဤမျှဟု ရေတွက်၍မရသော ကမ္ဘာအသင်္ချေကပင် ဘုရားဆုကို တောင်းခဲ့ကြ၍ နိယတဗျာဒိတ် ခံယူရရှိပြီးသည့် နောက်၌ကား ဆိုခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်၍ ဖော်ပြရာပါ ကာလ အပိုင်းအခြားအတိုင်း သဗ္ဗညူ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကြသည်။

ထိုထက်စော၍ ဘုရားမဖြစ်နိုင်

ကာလ အပိုင်းအခြားဖြင့် ပွင့်လေ့ သီးလေ့ မည့်ရင့်လေ့ ရှိသော ကောက်မျိုး စပါးမျိုးကို မည်မျှပင် ကြိုးစား၍ ရေသွန်းခြင်း စသည်ကို ပြုစေကာမူ ဗီဇနိယာမ သူ၏ ပွင့်နေကျ သီးနေကျ မည့်နေကျ ကာလ အပိုင်းအခြားထက် စော၍ မပွင့်နိုင် မသီးနိုင် မမည့်ရင့်နိုင်သကဲ့သို့၊ ဆိုအပ်ပြီးသည့် ထိုထို ကာလ အပိုင်းအခြား မပြည့်စုံမီ ထိုထို ဘုရားအလောင်းတို့သည် နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ပါရမီ စာဂ စရိယတို့ကို အလွန်အလွန် တိုးခြဲ ကြိုးစား အားထုတ်သော်လည်း ဥဏှ၏ မရင့်ကျက်ခြင်းကြောင့်ရင်း ဘုရားဖြစ်အောင် ပြုတတ်သောတရားတို့ မပြီးဆုံးသေးသောကြောင့်ရင်း အကြားကာလ၌ ဘုရားမဖြစ်နိုင်ချေ။

ထို့ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသည့် ကာလ အပိုင်းအခြားအတိုင်း ပါရမီတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ရှင်းလင်းစွာ မှတ်ယူရာ၏။

---

(၁၅) ပါရမီတို့၏ အကျိုးဆက် အာနိသင်များ

"ပါရမီတို့၏ အကျိုးဆက် အာနိသင်တို့ကား အဘယ်နည်း"ဟု မေးခဲ့သော်—

"အဝိဇ္ဇာ၏ကြိုးမ်ား မဖြစ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည် ပါရမီတို့၏ အကျိုးဆက်အာနိသင်များ ဖြစ်ကြသည်"ဟု အကျဉ်းချုပ် ဖြေဆိုရာ၏။

အကျယ်အဖြေကား....

အဝိဇ္ဇာရဲကြီးဌာ မဖြစ်ခြင်း အစရှိသော အဘဗ္ဗဌာန (၁၀)ပါး တို့သည်ရင်း....(ထိုအဘဗ္ဗဌာန ၁၀-ပါးကို ဤပကိဏ္ဏကခဏ်း၏ နောက်ဌာ ဆက်၍ ဖော်ပြပေအုံ့၊) သတ္တလောက၏ အကျိုးကို ကျင့်ခြင်းတို့သည်ရင်း....(မဇ္ဈိမနိကာယ် ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ သုညတဝဂ် အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတသုတ်လာ) အုံ့ဖွယ် နှစ်ဆယ်တို့သည်ရင်း....၊ ထိုမှတပါး ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏ အလိုရှိသမျှ ပြည့်စုံခြင်း....နှတ်မှ လက်မှတို့ဌာ ကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းခြင်း အစရှိသည့် ထိုထို ဇာတ်တော်များနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း စသည်တို့ဌာ ပြဆိုအပ်သော အာနိသင်အလုံးစုံတို့သည်ရင်း ပါရဒီတို့၏ အကျိုးဆက် အာနိသင်များဖြစ်ကြ၏။ (ရှေး **၁၂-ပါရမီတို့၏ အကျဉ်းချုပ် တရားများ** အခဏ်းဌာ လာရှိသည့် ဒုက ၁၅-ပါးတို့ဖြင့် ပြအပ်သော အကျိုးများသည်လည်း ပါရမီတို့၏ အာနိသင်များပင် ဖြစ်ကုန်၏။)

ထိုမှတပါးလည်း ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဘုရားဆုပန်တော်မူသည်ကစ၍ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါးကို လိုလားတော်မူခြင်းကြောင့် သတ္တလောက၏ ဘခင်ကြီးနှင့်တူသူ ဖြစ်ခြင်း....ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးနှင့် ယှဉ်တော်မူခြင်းကြောင့် မြတ်သောအလှကို ခံထိုက်ခြင်း....အလေးအမြတ် ပြုအပ်သူဖြစ်ခြင်း....အလွန်မြတ်သည့် ဂုဏ်လိမ္မာကို စိုက်ပျိုးကြဲချရာ လယ်ယာ မြေကောင်းကြီးနှင့် တူတော်မူခြင်း....လူနတ်တို့က ချစ်ခင်လေးမြတ်အပ်သူဖြစ်ခြင်း....မေတ္တာ ကရုဏာ အဟုန်ဖြင့် ပွါးထုံအပ်သော စိတ်နှလုံးရှိတော်မူခြင်းကြောင့် ခြသော့် သစ် ကျား သားရဲစသည်တို့က မနှိပ်စက်နိုင်သူ ဖြစ်တော်မူခြင်း....ဖြစ်လေရာရာ ဘဝတို့ဌာ ဂုဏ်လိမ္မာအထူးရှိသူ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အလွန်မြတ်သော အဆင်းအခြီအရ် ချမ်းသာသုခ ခွန်အားဗလ အစိုးရခြင်း ဂုဏ်တို့ဖြင့် သူတပါးတို့ကို လွှမ်းမိုး စိုးအုပ်နိုင်ခြင်း....အနာရောဂါ ကင်းရှင်းခြင်း....အလွန်သန်ရှင်းသည့် သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာ ရှိခြင်း....ကိလေသာ နည်းပါးသူဖြစ်ခြင်း....ကိလေသာ နည်းပါး

သောကြောင့်ပင် ဆုံးမလွယ်သူ ဖြစ်ခြင်း····သည်းခံနိုင်ခြင်း.... ကောင်းမှု၌ မွေ့လျော်ခြင်း....အမျက်မထွက် ရန်ငြိုးအာဃာတ မဖွဲ့ခြင်း....သူ့ကျေးဇူးကို မချေမဖျက်ခြင်း....အပြိုင်မှုမှ မပြုခြင်း....မနာလိုမှု ဝန်တိုမှု မရှိခြင်း....မကောက်ကျစ် မလှည့်ဖြားခြင်း....မခက်မထန် မာန်မမူခြင်း....ငြိမ်းအေးခြင်း....ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ခြင်း....သူတပါးတို့က ပူပန်အောင် ပြုလုပ်သည်ကိုသာ သည်းခံ၍ မိမိကမူ သူတပါးတို့ကို ပူပန်အောင် မပြုလုပ်ခြင်း.... ဘုရားအလောင်းနေထိုင်ရာ မြို့ရွာ နယ်ပယ်တို့၌ ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းခြင်း....ဥဿဒဝဏ္ဏယ်တို့၌ တရုတ်ဘုရင် ကံမလှ၍ (တေမိ မင်း မဖြစ်မီဘဝမှာကဲ့သို့) ကျရောက်ရသော်လည်း အခြားဝရဲ သားများကဲ့သို့ ဆင်းရဲဒုက္ခကြောင့် ဒေါသမပွားပဲ သံဝေဂတရား သာ တိုးတိုး၍ ဖြစ်ပွားခြင်းတို့သည်လည်း ပါရမီတို့၏ အကျိုးဆက် အာနိသင်ပင် ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုမှတပါး အာယုသမ္ဗဒါ, ရူပသမ္ဗဒါ, ကုလသမ္ဗဒါ, ဇုဿရိယသမ္ဗဒါ, အာဒေယျဝစနတာ, မဟာနုဘာဝတာ ဤအရာစုသည်လည်း ပါရမီတို့၏ အာနိသင်ပင် ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုတွင်—

အာယုသမ္ဗဒါ....ဟူသည် ဖြစ်လေရာဘဝတို့၌ အသက်ရှည်စွာ တည်နေရခြင်းတည်း၊ ယင်း အာယုသမ္ဗဒါဖြင့် အလောင်းတော်သည် မိမိဆောက်တည်အပ်သော ကုသိုလ်မှုတို့ကို အဆုံးရောက်အောင် အားထုတ်၍ ကုသိုလ်တရား များစွာ ပွားစေသည်။

ရူပသမ္ဗဒါ....ဟူသည် ရူခွင်စဖွယ် ကြည့်ညှိစဖွယ် တင့်တယ်သော ရုပ်အဆင်း ရှိမှုတည်း၊ ယင်း ရူပသမ္ဗဒါဖြင့် အလောင်းတော်သည် ရူပပမာဏ = (ရုပ်အဆင်းလှသည်ကို အလေးပြုတတ်သော) သတ္တဝါတို့၏ ကြည်ညှိခြင်းကို ဆောင်တော်မူသည်။

ကုလသမ္ဗဒါ....ဟူသည် မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ယင်း ကုလသမ္ဗဒါဖြင့် ဇာတိမာန်စသည် ယစ်မူးသော သတ္တဝါတို့ကသော်လည်း ကိုယ်တော်မြတ်သို့ ဆည်းကပ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့ကို မာန်မာန ကင်းစင်အောင် ဆုံးမတော်မူနိုင်သည်။

ဇုဿရိယသမ္ဘဒါ....ဟူသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာများခြင်း တန်းခိုးကြီးခြင်း အမြွေအရံများခြင်းတည်း၊ ယင်း ဇုဿရိယသမ္ဘဒါဖြင့် ချီးမြှောက်သင့်သူတို့ကို သင်ဟတရား လေးပါးဖြင့် ချီးမြှောက်ခြင်းငါးခု၊ နှိပ်ကွပ်သင့်သူတို့ကို တရားသဖြင့် နှိပ်ကွပ်ခြင်းငါးခု စွမ်းနိုင်တော်မူသည်။

အာဒေယျဝစနတာ....ဟူသည် သူခပ်သိမ်းတို့ ယုံကြည်အပ်သော စကားရှိသူဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ယင်း အာဒေယျဝစနတာဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ ချိန်ခွင်ကြီးပမာ အားထားမှီခိုရာ ဖြစ်ပြီးလျှင် အလောင်းတော်၏ အာဏာကို မည်သူမျှ မလွန်ကျူးဝံ့ကြချေ။

မဟာနုဘာဝတာ ဟူသည် အာနုဘော်ကြီးမြတ်ခြင်း (သုံးဆောင်အပ်သော အရာဝတ္ထုတို့ အတုမရအောင် ကြီးကျယ်ခြင်း) တည်း၊ ယင်းမဟာနုဘာဝတာဖြင့် ကိုယ်တော်မြတ်ကို တစုံတယောက်က လွှမ်းမိုး စိုးအုပ်သည်ကို မခံရပဲ ကိုယ်တော်က သာလျှင် သူတပါးတို့ကို တရားနှင့်အညီ လွှမ်းမိုး အုပ်စိုးတော်မူရသည်။

ဤသို့လျှင် အာယုသမ္ဘဒါ စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည် ပါရမီတို့၏ အကျိုးအာနိသင်များ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်ကလည်း မနှိုင်းရှည်နိုင်သော ကောင်းမှု အဆောက်အဦ၏ တိုးပွါးစည်ပင်ကြောင်း ဖြစ်ကြ၍ ဗောဓိယာဉ်သုံးပါးဌ မသက်ရောက်သေးသော သတ္တဝါတို့အား သက်ရောက်စေနိုင်ကြောင်း သက်ရောက်ပြီးသော သတ္တဝါတို့အား ရင့်သန်စေနိုင်ကြောင်း ဖြစ်ကြလေသည်။

(ဤကား ပါရမီတို့၏ အာနိသင်တည်း။)

(၁၆) ပါရမီတို့၏ အကျိုးရင်းတရား

"ပါရမီတို့၏ အကျိုးရင်း ဖလ တရားကား အဘယ်နည်း"ဟု မေးခဲ့သော်—

အဖြေကား....မြတ်စွာဘုရား၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္မညုတဉာဏ် ရှေဆောင်သည့် ဘုရား၏ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော် အနန္တသည် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ပါရမီတို့၏ အကျိုးရင်း ဖလတရား ဖြစ်ပေ၏။ (ဘုရားဖြစ်ခြင်းသည် ပါရမီတို့၏ အကျိုးရင်းဖြစ်သည် ဟု ဆိုလိုသည်။)

အကျယ်အားဖြင့်ကား....သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီးများ ရှစ်ဆယ်သော အနုဗျဉ္ဇနလက္ခဏာတော်ငယ်များ (ဌင်းတို့အကျယ် ဂေါတမဗုဒ္ဓဝင်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့၊) အင်္ဂါလေးပါးရှိသော အမိုက်မှောင်၌သော်လည်း အတောင်ရှစ်ဆယ် အရပ်တိုင်အောင် ထွန်းလင်းတောက်ပသော ကိုယ်တော်ရောင် အစရှိသော များစွာသော ဂုဏ်တော်အပေါင်းတို့ဖြင့် တောက်ပြောင်တင့်တယ်သော ရူပကာယ၏ ကြက်သရေတော်များနှင့်တကွ ထို ရူပကာယ၌ တည်သော ဒသဗလဉာဏ်တော်ဆယ်ပါး၊ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တော် လေးပါး၊ အသာဓာရဏဉာဏ်တော် ခြောက်ပါး၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးသော အာဝေဏိက ဘုရားဂုဏ်တော် အစရှိသည့် အနန္တဂုဏ်တော်အပေါင်းဖြင့် တင့်တယ်သော ဓမ္မကာယ ကြက်သရေတော်အစု၊ ထိုမှတပါးလည်း....

"ဗုဒ္ဓေါ၀ိ ဗုဒ္ဓသ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ဒီယေထ ကပ္ပေါ စိရ ဒီဃမန္ဒရေ၊
ဝဏ္ဏော နု ဒီယေထ တထာဂတဿ"—

ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်များ ကိုးကား ဖော်ပြအပ်သည့် ဂါထာအတိုင်း တဆူသော ဘုရားရှင်သည် တပါးသော တရားကို မဟောပဲ တဆူသော ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အာယုကပ် = (အသက်ရှည်သမျှ) ပတ်လုံး ဟောသော်လည်း အသက်

တမ်း အာယုကပ်သာ အချိန်ကြာ၍ ကုန်စေကာမူ မကုန်မဆုံးနိုင်သော ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်များ ဤဘရားဖုသည် ပါရမီတို့၏ အကျိုးရင်း ဖလတရား ဖြစ်ကုန်၏။

ဤအရာ၌ ဘုရားဂုဏ်တော်များ၏ အနန္တ အပွေယျ ဖြစ်သည်ကို သဒ္ဓါကြည်ညိုကြရန်ရင်း ဤကျမ်းကို လေ့လာသူတို့ ပညာသံဝဏ္ဏနိုက = (ပညာကို ဖြစ်စေတတ်သည့်) ကုသိုလ်တရား ပွါးစီးကြရန်ရင်း အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားအား အရှင်သာရိပုတ္တြာ၏ အလောင်းဖြစ်သည့် သုရစိရှင်ရသေ့ ချီးကျူး လျှောက်ဆိုအပ်သော ဂါထာ (၃) ပုဒ်ကို ပါဠိအနက် ဖော်ပြ၍ ပကိဏ္ဏကအခဏ်းကို ပြီးဆုံးစေတော့အုံ....၊

(၁) သက္ကာ သမုဒ္ဓေ ဥဒကံ၊
ပမေတုံ အာဠှကေန ဝါ။
နဲ တွေ ဝ တဝ သမ္ဗည္ဟ၊
ဥဏ္ဏံ သက္ကာ ပမေတဝေ။

သမုဒ္ဓေ၊ မဟာသမုဒ္ဒြာအတွင်း၌။ ဥဒကံ၊ တည်နေပေါင်းစု ရေအသုကို။ အာဠှကေန ဝါ၊ ပြည်တောင်းဖြင့်ရင်း။ အညေန ဝါ၊ တပါးသော ချင်ခွက်ဖြင့်ရင်း။ ပမေတုံ၊ ဤရွှေတုံတိ ဤမျှရှိဟု သိအောင်ရည်ရွယ် ချင်တွယ်နှိုင်းစက်ခြင်းငါ။ သက္ကာ၊ တတ်နိုင်သော်မူ တတ်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပါသေး၏။ သမ္ဗည္ဟ၊ ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို ပိုင်းခြားကုန်စင် သိမြင်တော်မူသောမြတ်စွာဘုရား....။ တဝ၊ အရှင်ဘုရား၏။ ဥဏ္ဏံ၊ သမ္ဗည္ဟတရွှေဥဏ်တော်မြတ်ကို။ ပမေတဝေ၊ ဤရွှေတုံတိ အစွမ်းရှိဟု သိအောင်ရည်ရွယ် ချင်တွယ်နှိုင်းစက်ခြင်းငါ။ နတ္ထေ ဝ သက္ကာ၊ အဘယ်လူဇာတ် အဘယ်နတ်မှ မတတ်နိုင်ရိုး ဧကန် မှန်လှပါသည်ဘုရား။

(၂) ဓာရေတုံ ပထဝိ သက္ကာ၊
ဌပေတွာ တုလမဏ္ဍလေ။
နဲ တွေ ဝ တဝ သမ္ဗည္ဟ၊
ဥဏ္ဏံ သက္ကာ ဓရေတဝေ။

ပထဝီ၊ ယူဇနာကိန်း နှစ်သိန်းလေးသောင်း ထုပေါင်းသင်္ချာ မဟာပထဝီ ဤမြေအဝန်းကို။ တုလမဏ္ဍလေ၊ ချိန်ခွင်အဝန်းဌ။ ဌပေတွာ၊ တင်ထားရ။ ဓာရေတုံ၊ ဤရွှေတုံတိ ချိန်ဝန်ရှိဟု သိအောင်ရည်ရွယ် ချိန်တွယ်ခြင်းငှါ။ သဗ္ဗာ၊ တတ်နိုင်သော်မူ တတ်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပါသေး၏။ သမ္ဗညု၊ ခပ်သိမ်းသောတရားတို့ကို ပိုင်းခြားကုန်စင်သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား....။ တဝ၊အရှင်ဘုရား၏။ ဥဏံ၊ သမ္ဗညုတရှေဥဏ်တော်မြတ်ကို။ ဓရေတဝေ၊ ဤရွှေတုံတိ အစွမ်းရှိဟု သိအောင်ရည်ရွယ် ချိန်တွယ်ခြင်းငှါ။ နတ္ထေဝသဗ္ဗာ၊ အဘယ်လူဇာတ် အဘယ်နတ်မှ မတတ်နိုင်ရိုးကေန် မှန်လှပါသည်ဘုရား။

(၃) အာကာသော မိနိတုံ သဗ္ဗာ၊
ရဇ္ဇုယာ အဂ်ိုလေန ဝါ။
နှ တ္ထေ ဝ တ ဝ သမ္ဗညု၊
ဥဏံ သဗ္ဗာ ပမေတဝေ။

အာကာသော၊ အဇဋာပြင် မိုးကောင်းကင်ကို။ ရဇ္ဇုယာဝါ၊ ပေကြိုးဖြင့်ဝင်း။ အဂ်ိုလေနဝါ၊ လက်သစ်ဖြင့်ဝင်း။ မိနိတုံ၊ ဤရွှေတုံတိ ဤမျှရှိဟု သိအောင်နှိုင်းစာ တိုင်းတာခြင်းငှါ။ သဗ္ဗာ၊ တတ်နိုင်သော်မူ တတ်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပါသေး၏။ သမ္ဗညု၊ ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို ပိုင်းခြားကုန်စင် သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား....။ တဝ၊ အရှင်ဘုရား၏။ ဥဏံ၊ သမ္ဗညုတရှေဥဏ်တော်မြတ်ကို။ ပမေတဝေ၊ ဤရွှေတုံတိ အစွမ်းရှိဟု သိအောင်နှိုင်းစာ တိုင်းတာခြင်းငှါ။နတ္ထေဝသဗ္ဗာ၊ အဘယ်လူဇာတ် အဘယ်နတ်မှ မတတ်နိုင်ရိုး ကေန် မှန်လှပါသည်ဘုရား။

ဤတွင်ရှေ ပါရမီတို့၌ ပြိုးပြမ်းမှတ်ဖွယ် အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ဖော်ပြသည့် ပဏိဏ္ဍကဏ်း ပြီး၏။

၈-အဘိဗျတ္တိဌာန (၁၈)ပါး

နိယတဗျာဒိတ်ရပြီးသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့ မဖြစ်ရာသော (၁၈)ဌာန

ရှေး ဗုဒ္ဓပြုဒဒုလ္လဘအခက်းလာ ဗျာဒိတ်ရကြောင်း အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ၍ သုမေဓာရှင်ရသေ့တို့ကဲ့သို့ ဆုတောင်းပြည့်ဝ နိယတ ဗျာဒိတ် ရတော်မူပြီးသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့သည် သံသရာတလျှောက် ကျင်လည်ရာဝယ် တဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဌာနတို့သို့ မကပ်ရောက်ကြောင်းကို တဆယ့်ရှစ်ပါး သရုပ်အရေအတွက်နှင့်တကွ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ် အဖွင့်၌ ပြဆိုထား၏။

တဆယ့်ရှစ်ပါးတို့ဟူသည်ကား....

(၁) ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကဏ်းသောသူ (ဝမ်းတွင်းကဏ်း) မဖြစ်ခြင်း၊

(၂) ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် နားပင်းသူ မဖြစ်ခြင်း၊

(၃) ရူးသွပ်သူ မဖြစ်ခြင်း၊

(၄) အ-သောသူ မဖြစ်ခြင်း၊

(၅) ခြေ,လက် ခွံ့သူ(လမ်းမသွားနိုင်သူ)မဖြစ်ခြင်း၊

(၆) လူရိုင်း မဖြစ်ခြင်း၊

(၇) ကျွန်မဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ မနေခြင်း၊

(၈) နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူရှိသူ မဖြစ်ခြင်း၊

(၉) လိင်ဖောက်လွဲ ဖောက်ပြန် မဖြစ်ခြင်း၊ (ယောက်ျားအဖြစ်မှ မိန်းမအဖြစ်သို့ ပြောင်းလွဲ၍ မဖြစ်ဟု ဆိုလိုသည်။)

(၁၀) အနန္တရိယကံငါးပါးကို မလွန်ကျူးခြင်း၊

(၁၁) နူသောသူ (ကုန်ရောဂါရှိသူ)မဖြစ်ခြင်း၊

(၁၂) တိရစ္ဆာန်ဘဝ၌ ဖြစ်ရသော်လည်း ငုံးအောက်(တနည်း နှံစုတ်ဌက်အောက်)ငယ်သော တိရစ္ဆာန် မဖြစ်ခြင်း၊ (ဤ၌ မှတ်ချက်ကို နောက်၌ ဆက်၍ပြပေအုံ့။)

(၁၃) ခုပ္ပါသိကပြိတ္တာ နိဗ္ဗာမတက္ခိကပြိတ္တာတို့နှင့် ကာဠ-ကဏ္ဏိကအသူရာတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊ (ခုပ္ပါသိကပြိတ္တာ ဟူသည်မှာ အစာရေစာ မစားမသောက်ရသဖြင့် အခါခပ်သိမ်း ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေသော ပြိတ္တာ မျိုးတည်း။ နိဗ္ဗာမတက္ခိက ပြိတ္တာဟူသည်မှာ အမြီး မီးလောင်ကျွမ်းနေသဖြင့် ပူပင်နေရသော ပြိတ္တာ တည်း။(ဂိဇ္ဈကူဋ်တောင်၌ အရှင်မောဂ္ဂလာန် တွေ့မြင်ရသော ရဟန်းပြိတ္တာစသည်ကဲ့သို့သော ပြိတ္တာမျိုးကို ဆိုလိုသည်။) ကာဠကဏ္ဏိက အသူရာဟူသည် ထိုပြိတ္တာ အသူရာ၏ အမည်ဖြစ်၏၊ ထိုပြိတ္တာအသူရာ၏ ခန္ဓာ ကိုယ်သည် သုံးဂါဝုတ်မျှရှိ၍ အသွေးအသား နည်းပါး ကာ သစ်ရွက်ရော်အဆင်းနှင့် တူ၏၊ မျက်စိများမှာ ပုဇွန်မျက်စိကဲ့သို့ အပြင်သို့ထွက်ပြီးလျှင် ထိပ်ထက်၌ တည်ကုန်၏၊ ခံတွင်းမှာလည်း အပ်နဖားပေါက်မျှ ရှိလျက် ထိပ်ထက်မှာပင် တည်နေသောကြောင့် ထို ပြိတ္တာအသူရာများ အစာကို တွေ့သောအခါ ကုန်း၍ အစာကို ယူကြရကုန်၏။)

(၁၄) အဝိဟိဘဝရဲနှင့် လောကန္တရက်ဘဝရဲတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊ (လော ကန္တရက် ဘဝဟူသည် စကြဝဠာ လောကဓာတ် သုံးခုတို့ ဆုံမိရာ လစ်လပ်နေသော အကြားပင်ဖြစ်၏၊ ဤအကြားမှာ မကောင်းမှု ပြုသောသူတို့ အပြစ်ဒဏ် ခံရာဖြစ်၍ ဘဝတမျိုးအနေဖြင့် လောကန္တရက် ဘဝဟု၍ ခေါ်ဆိုသည်။)

(၁၅) ကာမာဝစရနတ်ဘုံတွင် မာရ်နတ် မဖြစ်ခြင်း၊

(၁၆) ရူပါဝစရဘုံတွင် အသညသတ်ဗြဟ္မာနှင့် သုဒ္ဓါဝါသ-ဗြဟ္မာဘုံတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊

(၁၇) အရူပဗြဟ္မာဘုံတို့၌ မဖြစ်ခြင်း၊

(၁၈) တပါးသော စကြဝဠာသို့ ပြောင်း၍ မဖြစ်ခြင်း—

ဤတဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တည်း။

ဤတဆယ့်ရှစ်ပါးတို့တွင် (၁၂) အမှတ်ပြ ငုံးအောက်ငယ်သော တိရစ္ဆာန် မဖြစ်ခြင်းဟူသော စကားမှာ (နာ တိရစ္ဆာနယောနိယံ **ဝဋ္ဋကတော** ပစ္ဆိမတ္တဘာဝေါ ဟောတိ) ဟူသော ပါဠိအရ ပြဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ။တိရစ္ဆာနယောနိယံ၊ တိရစ္ဆာန်မျိုး၌။ **ဝဋ္ဋကတော**၊ ငုံးအောက်။ ပစ္ဆိမတ္တဘာဝေါ၊ ငယ်သောအတ္တဘော ရှိသော တိရစ္ဆာန်သည်။ နာ ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ။ဤကဲ့သို့ အနက် ပြန်ဆိုရာ၏။ ဤအတိုင်းပင် ဓမ္မရာသီပျို၌လည်း—

"ကာဠကဏ္ဍီ၊ ဘူမိမရောက်၊ ငုံးအောက်မ ယ်၊ ဆင်ထက်ဝယ်လည်း၊ လွန်ဖွယ်မကြီး"—

ဟူ၍ စပ်ဆိုသည်။ လူရှင်အမျှားလည်း (ငယ်စွာ့အဆုံး ငုံး) ဟူ၍ ဆိုစမှတ် ပြုကြသည်။

မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရား၏ လက်ကိုင်စာမူ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ၌ကား (နာ တိရစ္ဆာနယောနိယံ **ဝတကတော** ပစ္ဆိမတ္တဘာဝေါ ဟောတိ) ဟူ၍ ရှိဟန်တူသည်၊ ထို "ဝတကတော" ဟူသော ပါဠိကိုလည်း နံစုတ်ငှက်ဟူ၍ အနက်မြန်မာ ပြန်ဆိုသင့်ကြောင်း (သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း ဒုတိယတွဲ၌) အကျယ်တဝင့် ရေးသားတော်မူသည်။ မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်၏ အလိုမှာ "နံစုတ်ငှက်အောက် ငယ်သော တိရစ္ဆာန် မဖြစ်ခြင်း" ဟူ၍ ပြန်ဆိုရပေမည်။ ထိုသို့ နံစုတ်ငှက်ကို ဆိုခြင်းမှာလည်း ဒုကနိပါတ် ဒုတိယဝဂ် သကုဏဂ္ဃိဇာတ်ကို ထောက်ထားတော်မူသည်။ ထိုဇာတ်၏ အကြောင်းအရာ အကျဉ်းချုပ်ကား—

> မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် တခုသော ဘဝဝယ် (လာပ) ခေါ်သော. ငှက်ငယ်မျိုး၌ ဖြစ်၍ လယ်ထွန်ရာ မြေစိုင်ခဲများ၏ အကြားတွင် ကျက်စားနေထိုင်လေ့ရှိရာ တနေ့သ၌ တောစွန်အဖျား သွား

ရောက်ကျက်စားမိ၍ သိန်းဌက်၏ သုတ်ခြင်းကို ခံရသည်တွင် ထိုသိန်းဌက်၏ လက်သည်းအကြားမှပင် "ငါ၏ ဖိုးဖဝိုင် ဌာနဌ် မနေမိသည့်အတွက် ဤသို့ ရန်သူ နှိပ်စက်ခြင်းကို ခံရလေသည်၊ ငါ့နေရာရင်းဌ် ငါနေပါမူကား ဤသို့ ခံရမည်မဟုတ်" ဟု ဝိုကြွေးမြည်တမ်းစကား ပြောကြားလေသည်။

ထိုအခါ သိန်းဌက်က "ဖိုးဖဝိုင် နေရာဟူသည် အဘယ်နည်း" ဟု မေးသည်တွင် လယ်ထွန်ရာ မြေစိုင်ခဲ ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုသဖြင့် "ကောင်းပြီ....သင့်ကို ငါ ယခု လွှတ်လိုက်မည်၊ သင့်ဌာနရင်းမှာနေ၍ တတ်နိုင်လျှင် ငါ့ကို ခုခံလော့" ဟု ပြောဆို၍ လွှတ်လိုက်သည်တွင် (လာပ) ဌက်ငယ်သည် မိမိနေရာသို့လာ၍ မြေစိုင်ခဲကြီး တခု၏ ထိပ်ပေါ်မှာ နေလျက် "အို သိန်းဌက်....သတ္တိရှိလျှင် လာလော့"ဟု စစ်ပြိုင်စကား ပြောကြားသည်တွင် သိန်းဌက်သည် အရှိန်ပြင်းစွာ တဟုန်တည်း ထိုးသုတ်လိုက်သောအခါ (လာပ) ဌက်ငယ်သည် ရုတ်တရက် မြေစိုင်ခဲ အောက်သို့ ဝင်လိုက်လေ၏။ သိန်းဌက်သည် အဟုန်ကိုလည်း မထိန်းနိုင် (လာပ) ဌက်ငယ်ကိုလည်း မထိုးသုတ်မိပဲ မြေစိုင်ခဲအစွန်းဖြင့် ရင်အုပ်ကို ဆောင့်မိကာ သေရလေသည်။ (ဤဝတ္ထုလာ လာပသဒ္ဒါကို ဗီလုံးဌက်ဟု ဆရာတို့ အနက်ပြန်ဆိုသည်၊ မုံရွှေးဆရာတော်ကမူ နှံစုတ်ဌက် ဟု အနက်ပြန်ဆိုတော်မူသည်။)

ထိုမှတပါးလည်း စတုဏ္ဏနိပါတ် (၃) ကုဋ္ဌိဒူသကဝဂ်၊ (၁) သိဂီလသကုဏာဇာတ် (ပိဂ်လသကုဏာဇာတ်လည်း ရှိ၏)ကို ထောက်ထားတော်မူသည်။ ထိုဇာတ်၏ အကြောင်းအရာ အကျဉ်းချုပ်ကား—

> မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တခုသော ဘဝ ဝယ် (သိဂီလ) မည်သောဌက်မျိုးဌ် ဖြစ်၍ အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည့် မိဃ်းလုံ၌

သော အသိုက်(စာပေါင်းသိုက်)ကို ပြုလုပ်ကာ ဟိမဝန္တာ နယ်စပ်၌ နေတော်မူ၏။

ဟန္ဒေသောအခါ မိုးသီးကာလ၌ မိုးသီးရေအယဉ်မပြတ် ရွာသွန်းနေစဉ် မျောက်တကောင်သည် အချမ်းနှိပ်စက် လွန်းသဖြင့် သွားကိုကြိတ်ကာ အလောင်းတော်၏ မနီး မဝေး သစ်ပင်အကိုင်း၌ ထိုင်နေသည်ကို အလောင်းတော် မြင်၍၊ ၊မနုဿသော၀ တေ သီသံ-စသော ဂါထာဖြင့် "အဆွေမျောက်...သင်၏ ဦးခေါင်း လက်ခြေတို့သည် လူ၏ ဦးခေါင်း လက်ခြေတို့ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့် ကြောင့် သင့်အား အိမ်မရှိသနည်း"ဟု မေးမြန်းသည် တွင် မျောက်က "ငါ့မှာ လူ၏ ဦးခေါင်း လက်ခြေနှင့် တူသည့် ဦးခေါင်း လက်ခြေတို့ ရှိပါသော်လည်း ဆင်ခြင် တတ်သော ပညာမရှိသောကြောင့် အိမ်မရှိ" ဟု ဖြေကြား လေသည်။

ထိုအခါ အလောင်းတော်က(အနဝဇ္ဇတစိတ္တသ-အစ ရှိသော နှစ်ဂါထာဖြင့်) မတည်မကြည် ပေါ့သွပ်သော စိတ်ရှိ၍ ခင်ပွန်းပြစ်မှား အလေ့အကျင့်ကောင်း မကိန်း အောင်းသူအား ချမ်းသာသုခ မရရှိနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ "အဆွေမျောက်....ပညာတရား ဖြစ်ပွါးရန် အားထုတ်၍ ဥသိုလအဖြစ်ကို လွန်မြောက်အောင် ကြိုးစားပြီးလျှင် နေအိမ်ကို ပြုလုပ်ပါလော့"ဟု မေတ္တာရှေထား ပြောကြား သည်ကိုပင် မိတ္တဒုဋ္ဌိ ထိုမျောက်သည် အမျက်ထွက်၍ အလောင်းတော်၏ အသိုက်အဆုံကို မှုန်မှုန်ညက်ညက် ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးပစ်လေသည်။ (ဤဇာတ်၌ ဝိဂ်ုလ သကုဏာ့အရကို ဇာတ်ဦးကာ၌ "ဝိဂ်ုလဌက် မည်သည် ကိုယ်နှင့်အမွေးတို့၌ နန္ဒင်းကဲ့သို့ ဝါထိန်သောအဆင်း ရှိသော အိမ်စာဌက်တမျိုး ဖြစ်သည်"ဟု ဖွင့်ပြသော ကြောင့် (စာ၀တီးဌက်) ဖြစ်သင့်သည်ဟု မုံရွှေးဇေတ၀န် ဆရာတော် ယူဆတော်မူသည်။)

ဤဆိုအပ်ပြီးသည့် သကုဏာရှိဇာတ်၌ မိလုံးဌက် (သို့မဟုတ် နံစုတ်ဌက်)ဖြစ်ကြောင်းနှင့် သိဂါလသကုဏာဇာတ်၌ စာဝတီးဌက် ဖြစ်ကြောင်း လာရှိသောကြောင့်ရင်း ထိုမိလုံးဌက် စာဝတီးဌက် တို့မှာ ဌားအောက် ကိုယ်ခန္ဓာ သေးငယ်သောကြောင့်ရင်း မိမိ၏ စာမှု၌(ဝန္ဓကတော)ဟူ၍ မရှိ၊ (ဝတကတော)ဟူ၍သာ ရှိသော ကြောင့်ရင်း ထို ဝတကသဒ္ဒါသည်လည်း ဌားကိုမဟော နံစုတ်ဌက် ဟောသာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ရင်း (၁၂) ခု မြောက်ဖြစ်သော အဘဗ္ဗဌာနအရ "နံစုတ်ဌက်အောက် ငယ်သောတိရစ္ဆာန် မဖြစ်ခြင်း" ဟူ၍သာ မုံရွှေးဇေတဝန်ဆရာတော် ပြန်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

အဌသာလိနီ အဌကထာ၌ကား ဌားဟူ၍ (အသေအချာ)ပမာဏကို မမှတ်သားပဲ၊(နဟောန္တိ ခုဒ္ဒကာ ပါဏာ)ဟူ၍ သေးငယ်သော သတ္တဝါကလေးများ မဖြစ်ကြောင်းကိုသာ ပြဆိုတော်မူသည်။ ထို သေးငယ်သော သတ္တဝါအရလည်း—

"ခုဒ္ဒဇန္တု သိယာ နဋ္ဌ၊ အထ ဝါ ခုဒ္ဒကောဝ ယော။
သတံ ဝါ ပသဒ္ဓော ယေသံ၊ ကေစိ အာနကုလာအပိ"—

ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီ (ပဋ္ဌိကာဒ္ဒိကာ)ကျမ်း တတိယပိုင်းလာ ဂါထာအတိုင်း....အရိုးအသား သီးခြားခွဲမရသော ပိုးမွှားသတ္တဝါ(တနည်း)အကောင်ရေ(၁၀၀)မှ တလက်ဆွမ်း(တလက်ခုပ်)ရှိသော သတ္တဝါတို့ကို ဆိုသည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။

အချို့ သုတ္တနိပါတအဌကထာ စာမူတို့၌ (ဟတ္ထိတော အမိ-ကတ္ထာဘာဝေါ)ဟူသော ပါဠိ ပါရှိနေ၏၊ ဤစကားအလို တိရစ္ဆာန်ဘဝမှာ ဖြစ်ရသော်လည်း ဆင်ထက် အကောင်အထည်ကြီးသော တိရစ္ဆာန်မဖြစ်ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ပြန်ဆိုရပေမည်။ထိုသို့ ပြန်ဆိုရသည့် အတိုင်းပင် ဓမ္မရာသီပျို့၌—

"ဌားအောက်မငယ်၊ ဆင်ထက်ဝယ်လည်း၊ လွန်ဖွယ်မကြီး"—

ဟူ၍ စပ်ဆိုလေသည်။ ဤအရာ၌ **တိုံသနိပါတ် ပဏ္ဍရနာဂ ဇာတ်၌** မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဂဠုန်မင်း ဖြစ်ဘူး

ကြောင်း လာ၍ရှိသည်။ ဂဠုန်ဟူသည် ဆင်ထက် အကောင် အထည်အင်အား များစွာကြီးမားရမည်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ကြီးမား ကြောင်းကို ဘုရိဒတ် ဇာတ်တော်၌ နဂါးကို ဂဠုန်သုတ်၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံလာရာ ရသေ့တဦး၏ သခ်မ်းကျောင်းအနီးရှိ ညောင်ပင်ကြီးသို့အရောက်တွင် နဂါးသည် လွတ်ရာလွတ်ကြောင်း အောက်မေ့၍ ညောင်ပင်ခွကို မိမိအမြီးဖြင့် ရစ်ပတ်၍ထားရာ ဂဠုန် က အားကြီးသည့်အတွက် ညောင်ပင်ကြီးအမြစ်နှင့်တကွ ကျွတ်၍ ပါသွားကြောင်း လာရှိသည်ကိုထောက်လျှင် ဂဠုန်၏ အကောင် အထည် အင်အား ဆင်ထက်ကြီးမားကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ ထိုကြောင့် ဆင္ဒမုနှင့်တကွ အချို့ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာမူတို့၌ (ဟတ္ထိတော အဓိကတ္တာဘာဝေါ)ဟူသော ပါဠိ မပါရှိချေ။

၅၂ အဘိဓမ္မာနကို ပြဆိုရာဝယ် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာတို့ ပြဆိုချက်မှာ သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ ပြဆို ချက်နှင့် အချို့သာတူ၍ အချို့မှာ မတူပဲ ကွဲလွဲနေကြ၏။ သုတ္တ နိပါတ် အဋ္ဌကထာလာ (၁၈) ဌာနတို့တွင်—

၁။ မရွှေးခြင်း၊

၂။ ခြေလက် မဆွဲခြင်း၊

၃။ လူရိုင်းမဖြစ်ခြင်း၊

၄။ ကျွန်မဝမ်းဌ မဖြစ်ခြင်း၊

၅။ ယောက်ျားအဖြစ်မှ မိန်းမအဖြစ်သို့ မပြောင်းခြင်း၊

၆။ နွားသောသူ မဖြစ်ခြင်း၊

၇။ မာရ်နတ် မဖြစ်ခြင်း၊

၈။ အခြား စကြဝဠာသို့ ပြောင်း၍ မဖြစ်ခြင်း—

၅၃ (၈) ဌာနသည် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ မပါ။ အဋ္ဌသာ-လိနီ အဋ္ဌကထာ၌မူ မည်ရွှေမည်မျှဟု သရုပ်ဖော်ပြခြင်းမရှိပဲ စီစဉ် ပြဆိုရာ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာထက် ပိုနေသော ဌာနတို့ကား—

၁။ မိန်းမ မဖြစ်ခြင်း၊

၂။ ဥဘတောဗျည်း မဖြစ်ခြင်း၊

၃။ ပဏ္ဍာက် မဖြစ်ခြင်း–

ဤသုံးပါးတို့ဖြစ်၏။(ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ အံ့ဆိုလည်း အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာနှင့် တူ၏။)ဤသုံးဌာနတို့တွင် မိန်းမအဖြစ်မှာ သိသာထင်ရှားမ၏။

ဥဘတောဗျည်းဟူသောစကားမှာ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကဟူသော ပါဠိမှ ဆင်းသက်လာသော စကားဖြစ်သည်။(ဥဘတော = မိန်းမနိမိတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကံ ယောက်ျားနိမိတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကံ နှစ်ပါးတို့ကြောင့် (ဖြစ်သော)၊ ဗျဉ္ဇနက = ဗျည်းနိမိတ် ရှိသောသူဟု ဆိုလိုသည်။) ထို ဥဘတောဗျည်းသည် မိန်းမ ဥဘတောဗျည်း ယောက်ျား ဥဘတောဗျည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။

ထိုတွင် မိန်းမဥဘတောဗျည်းအား ပကတိအခါ မိန်းမနိမိတ် ပေါ်လွင်ထင်ရှား၍ ယောက်ျားနိမိတ် ပျောက်ကွယ်နေသည်။ ယောက်ျားဥဘတောဗျည်းအား ပကတိအခါ ယောက်ျားနိမိတ် ထင်ရှား၍ မိန်းမနိမိတ် ပျောက်ကွယ်နေသည်။

မိန်းမဥဘတောဗျည်းအား မိမိက အခြားမိန်းမများ အပေါ်၌ ယောက်ျားတို့အမှု ပြုလိုသည်ရှိသော် မိန်းမနိမိတ်ကွယ်ပျောက်၍ ယောက်ျားနိမိတ် ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ယောက်ျားဥဘတောဗျည်းအား မိမိက အခြားယောက်ျားတို့၏ မိန်းမအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်လိုသည်ရှိသော် ယောက်ျားနိမိတ် ကွယ်ပျောက်၍ မိန်းမနိမိတ် ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာသည်။

မိန်းမဥဘတောဗျည်းသည် ကိုယ်တိုင်ကလည်း ကိုယ်ဝန်ယူနိုင်၏၊ သူတပါးကိုလည်း ကိုယ်ဝန်ပေးနိုင်၏။ယောက်ျားဥဘတောဗျည်းသည် ကိုယ်တိုင်ကမူ ကိုယ်ဝန်ကိုမယူနိုင်၊ သူတပါးကိုသာ ကိုယ်ဝန်ပေးနိုင်သည်။ ဤကား ထိုဥဘတောဗျည်း နှစ်ပါးတို့၏ အထူးတည်း။ ။(ဝိနယ မဟာဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၊ ဝိ-ဋ္ဌ ၃၊စာမျက်နှာ-၃၀၆-မှ။)

ပဏ္ဍာ၊ကိ်ဟူသောစကားမှာ ပဏ္ဍာကဟူသော ပါဠိမှ ဆင်းသက်လာသောစကားဖြစ်သည်။ (လိင်ချို့တဲ့သောသူဟု ဆိုလိုသည်။) ယောကျ်ားဖြစ်လျက် အခြားယောကျ်ားများနှင့်မတူ ချို့တဲ့နေသောသူဟု ဆိုလိုသည်။ ထို ပဏ္ဍာ၊ကိ်သည်—

၁။ **အာသိတ္တပဏ္ဍာ၊ကိ်** = ကိလေသာပူပန်လာသော် သူတပါးတို့၏အင်္ဂါ(ပန်း)ကို စုတ်ရမှ ထိုသူ၏ သုက်ဓာတ် မိမိခံတွင်းသို့ သွန်းရမှ ပူပန်ခြင်းပြေငြိမ်း သောသူ။ (ယခုအခါ ပန်းစုတ်ဟု ခေါ်ကြ၏။)

၂။ **ဥသူယျပဏ္ဍာ၊ကိ်** = သူတပါးတို့ ကျူးလွန်နေကြသည်ကို ချောင်းမြောင်း ကြည့်ရှုကာ မနာလို ငြူစူစိတ်ဖြစ်ရမှ မိမိ၏ ကိလေသာ ပူပန်ခြင်း ပြေငြိမ်းသောသူ။

၃။ **ဩပက္ကမိကပဏ္ဍာ၊ကိ်** = (ထီးနန်းအတွင်း မိန်းမစိုးတို့ကဲ့သို့) လိင်ဥကို လုံ့လဖြင့် ထုတ်ပစ်ထားသောသူ။

၄။ **ပက္ခပဏ္ဍာ၊ကိ်** = လဆုတ်ပက္ခမှာ အပြင်းအထန် မခံနိုင်လောက်အောင် ကိလေသာပူပန်၍ လဆန်းပက္ခသို့ ရောက်မှ ပူပန်မှု ငြိမ်းသောသူ။

၅။ **နပုံသကပဏ္ဍာ၊ကိ်** = ပဋိသန္ဓေကာလကပင် ဘာဝရုပ်မပါ၊ ပဋိသန္ဓေ တည်နေခဲ့သောသူ။ (ပဋိသန္ဓေ နေစဉ်ကပင် ဘာဝဒသက ကလာပ်ရုပ် မပါခဲ့သဖြင့် နောက်အခါလည်း မိန်းမအင်္ဂါ ယောကျ်ားအင်္ဂါ နှစ်မျိုးလုံး မရှိသောသူ ဖြစ်လာ၏။ မိန်းမလည်း မဟုတ် ယောကျ်ားလည်းမဟုတ်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤ နပုံသကဟူသော ပါဠိသို့လိုက်၍ မြန်မာဘာသာ စကားဖြင့် နပုံးဟူ၍ ခေါ်၏။) ဤသို့လျှင် ပဏ္ဍာ၊ကိ်ငါးမျိုးရှိသည်ကိုလည်း သိမှတ်ရာ၏။ (ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၊ ဝိ-ဋီ ၃၊ ၂ ၉၇-မျက်နှာ။)

အဘိဓမ္မာန (၁၈) ပါး ပြဆိုချက် ပြီး၏။

၉-နှစ်ကျိပ်လေးဆူဗုဒ္ဓဝင်ခေါ်း

၁-ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝင်

မဟာဝံသ ဟူသောပါဠိမှ မဟာဝင် ဟူသော မြန်မာ ဝေါဟာရ, ရာဇဝံသ ဟူသောပါဠိမှ ရာဇဝင်ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရတို့ ဖြစ်လာသကဲ့သို့၊ ဗုဒ္ဓဝံသ ဟူသော ပါဠိမှ ဗုဒ္ဓဝင်ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရ, ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝံသ ဟူသောပါဠိမှ ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝင်ဟူသော မြန်မာဝေါဟာရ ဖြစ်လာလေသည်။

ဗုဒ္ဓဝံသ = (ဗုဒ္ဓဝင်)၏ အရကိုလည်း။ ။ဣတော ဟေဌာ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကေသု စတူသု အသင်္ခေယ္ယေသု ဥပ္ပန္နာနံ ပဒုမုတ္တရာဒီနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပန္နကပ္ပါဒိပရိဏ္ဍေဝဝသေန ပဝေဏိဝိတ္ထာရကထာ ဗုဒ္ဓဝံသော နာမ။—

ဟူသော ဤ ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာစကားကို ထောက်၍ "လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကာလအတွင်း ပွင့်တော်မူကြကုန်သော နှစ်ကျိပ်ငါးဆူကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ ပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာအပိုင်းအခြား, အမည်တော် အပိုင်းအခြား, အနွယ်တော် အပိုင်းအခြား, အမျိုးတော် အပိုင်းအခြား စသောအားဖြင့် သုံးဆယ့်နှစ်ပါးစီသော အစဉ်အဆက်၊ ထိုသုံးဆယ့်နှစ်ပါးစီသော အစဉ်အဆက်တို့ကို အကျယ်ဖွင့်ပြသော စကားရပ်သည် **ဗုဒ္ဓဝင်** မည်၏" ဟု အရကောက် မှတ်ယူရာ၏။

ဤသို့ ဘုရားရှင်တို့၏ပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာအပိုင်းအခြား စသည် အစဉ်အဆက်ကို ဗုဒ္ဓဝင်ဟု ခေါ်ဝေါ်သော်လည်း ထိုအစဉ်အဆက်ထဲမှ တဆူတဆူစီ၏ ပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာ အပိုင်းအခြား စသည်ကို ထုတ်နုတ် ပြောဆိုသောအခါ၊ မူလ ဗုဒ္ဓဝင်ဟူသော စကားကို အသုံးပြုနိုင်၏။ (ဥပမာ အားဖြင့်) သံဃာဟူသည် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း၏

အမည်ရင်းဖြစ်သော်လည်း ထိုအပေါင်းထဲမှ တပါးတည်း ကိုလည်း သံဃာဟု ခေါ်လိုက ခေါ်နိုင်သကဲ့သို့တည်း။

သို့ဖြစ်၍ **ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝင်** ဟု ခေါ်ဝေါ်ထားသော ဤအပိုင်းမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ အဋ္ဌမုပ္ပတ္တိ (ပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာစသည်) ကို ဖော်ပြသော အပိုင်းဟူ၍ သိအပ်၏။

ဤ ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝင်ကို ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော်တွင် ဒီပင်္ကရာ ဘုရားအလောင်းတော်၏ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသော အခါ နှင့် ဖွားတော်မူသောအခါတို့၌ ဖြစ်ပေါ်သည့် အကြောင်း အရာတို့ကို အကျယ်ဟောပြထားခြင်း မရှိ။ သုမေဓကထာ ၌သာလျှင် အလောင်းတော် သုမေဓာရှင်ရသေ့သည်—

ဒေဝ မေ သိဒ္ဓိပတ္တာသု၊ ဝသီဘူတသု သာသနေ။
ဒီပင်္ကရော နာမ ဇိနော၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။

ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ စ ဇာယန္တေ၊ ဗုဇ္ဈန္တေ ဓမ္မဒေသနေ။
စတုရော နိမိတ္တေ နာဒ္ဒသိံ၊ ဗျာနရတိသမပ္ပိတော။

ရသေ့တို့၏ သာသနာ(ဗျာန် အဘိညာဉ်၌) အထွတ် အထိပ်သို့ ရောက်ကာ စိုးပိုင် နိုင်နင်းစွာဖြစ်နေစဉ် တလောကလုံး၏ ရှေ့သွားခေါင်းဆောင် ဖြစ်တော်မူသော ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပွင့်တော်မူပြီ။

ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူသော အခါမှာလည်း, ဖွားမြင်တော်မူသော အခါမှာလည်း, ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါမှာလည်း, ဓမ္မ စက္ကြာ တရားဦး ဟောတော်မူသောအခါမှာလည်း လေးပါး သော ဌာနတို့၌ ထင်မြင်သော နိမိတ်တို့ကို ဗျာန်ချမ်းသာ၌ စိတ် မွေ့လျော် သက်ဝင်၍ နေသော ငါသည် မမြင်လိုက်ရပြီ ဟူ၍ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူကြောင်းကို အလောင်းတော် သုမေဓာရသေ့ အကျဉ်းချုပ် ပြောကြား ခြင်းမျှသာ လာရှိသည်။

ဤသုမေဓာရှင်ရသေ့၏ စကားလာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသည့် အကြောင်းအရာ စသည်တို့ကို ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၌သာလျှင်။ ။ ဒီပင်္ကရော နာမ သတ္ထာ လောကေ ဥဒပါဒि၊ သခ်ေပ-နေ၀ တသာယမာနုပုဒ္ဓိ ကထာ....ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် လောကဌ ပွင့်တော်မူပြီ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်သာလျှင် ထိုဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ အစဉ်အတိုင်းသော အကြောင်းအရာ အဖြစ်တော်စဉ် စကားရပ်တည်း၊ ।ဟု စကားပလွင်ခံပြီးလျှင် ထို ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား အကြောင်းအရာကို ဤ ဆိုလတ္တံ့သော အတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်မှစ၍ ရေးသား ဖွင့်ပြတော်မူလေသည်....။

ဤ ဘဒ္ဒကမ္ပာမှပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ တခုသော သာရမဏ္ဍကမ္ပာတွင် (၁)တဏှာက်ရာမြတ်စွာဘုရား၊ (၂) မေဓင်္ကာရမြတ်စွာဘုရား ।(၃) သရဏင်္ကာရမြတ်စွာဘုရား ဤ ဘုရားသုံးဆူတို့ အစဉ်အတိုင်း ပွင့်တော်မူကြပြီးနောက် အန္တရကပ်တခုသို့ရောက်၍ ထို အန္တရဆုတ်ကပ်လူတို့၏ အသက်တမ်း တသိန်းတမ်းတွင် ရမ္မာ၀တီမြို့တော်၌ သုဒေ၀မင်းကြီး ထီးနန်းစိုးစံနေစဉ်....၊ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူပြီး၍ တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေသည်ကို တသောင်းသော စကြ၀ဠာတိုက်မှ နတ်အပေါင်း လာရောက် စည်းဝေး တောင်းပန်ကြသဖြင့် ထိုတောင်းပန်ချက်ကို ၀နံ့ခံတော်မူပြီးလျှင် သုဒေ၀မင်းကြီး၏ နန်းတော်၀ယ် သုမေဓာမိဖုရားကြီး၏ ၀မ်းတိုက်၌ ၀ါဆိုလပြည့် ဥတ္တရာသင်္ဃ နက္ခတ်နှင့်ယှဉ်၍ ပဋိသန္ဓေ တည်နေတော်မူပြီးလျှင် ကြီးစွာသော အဆောင်အယောင် အစောင့်အရှောက်တို့ဖြင့် စောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဆယ်လစေ့ရောက်သောအခါ ဖွားမြင်တော်မူ၏။

ထိုသို့ ဒီပင်္ကရာမင်းသား ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူသောအခါ ဖွားတော်မူသောအခါတို့၌ စကြဝဠာတိုက်တသောင်း တုန်လှုပ်ခြင်းစသော သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ဗုဒ္ဓဘုယ်ရာ နိမိတ်ကြီးတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။

(ထို သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော နိမိတ်ကြီးတို့သည် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားအလောင်းတို့၏ပင် (၁) ပဋိသန္ဓေတည် နေသောအခါ၊ (၂) ဖွားမြင်သောအခါ၊ (၃) ဘုရားဖြစ်သောအခါ၊ (၄) ဓမ္မစကြာတရားဦး ဟောတော်မူသောအခါ ဤလေးဌာနတို့၌ ထင်မြဲပင် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ခပ်သိမ်းသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဝေါဟာရ ဗုဒ္ဓဝင်အခေါ်းသို့ ရောက်မှ စုံလင်စွာ ရေးသားဖော်ပြပေအုံ့။ ဤဗုဒ္ဓဝင် အဌကထာ၌ကား—ဤ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေခေါ်းမှာပင် သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ထိုနိမိတ်ကြီးတို့ ထင်ကြောင်းကိုလည်း၊ ထိုနိမိတ်ကြီးတို့ ထင်ခြင်းမှာ နောက်အခါ၌ အသီးအသီး မည်သည့်အကျိုး ထင်ရှားပေါ်ပေါက်ရန် ဖြစ်သည်တို့ကိုလည်း အကျယ်ဖွင့်ပြ ရေးသားလျက်ရှိသည်။)

ထို့နောက် ဒီပင်္ကရာမင်းသား ချမ်းသာစွာကြီးပွါး၍ အစဉ်သဖြင့်ကြီးမြောက် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ ထီးနန်းအုပ်ချုပ်မင်းပြုလုပ်တော်မူ၏။ (က)

ထီးနန်းအုပ်ချုပ် မင်းပြုလုပ်တော်မူသောအခါ(ဟံသပါသာဒ) ဟသ်ာရွှေနန်းဆောင်၊(ကောဇ္ဇပါသာဒ)ကြိုးကြာရွှေနန်းဆောင်၊ (မယူရပါသာဒ) ဥဒေါင်းရွှေနန်းဆောင်အားဖြင့် မြတ်သော ရွှေနန်းပြာသာဒ်သုံးဆောင်မှာ လှည့်လည်၍ နှစ်ပေါင်း (၁၀၀၀၀) တသောင်းပတ်လုံး စံနေတော်မူ၏။ ကောင်းမွန်စွာ တန်းဆာဆင်ယင်ထားသည့် မောင်းမမိသီတို့သည် သုံးသိန်းခန့်ရှိကြကုန်၏။ ကြင်ယာတော်မိဖုရားကြီးမှာ ပဒုမာမည်သော မင်းသမီးဖြစ်၍ သားတော်မှာ ဥသဘကွန္ဒ မင်းသားဖြစ်၏။

အလောင်းတော် ဒီပင်္ကရာမင်းသားသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ရွှေနန်းသုံးဆောင်တို့၌ နတ်၏စည်းစိမ်နှင့်တူသော မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားတော်မူနေစဉ် ဥယျာဉ်ပျော်ပါး ကစားရန် ထွက်တော်မူသောအခါ အစဉ်သဖြင့် သူအို,သူနာ,သူသေ ဟု ဆိုအပ်သော နတ်တမန်တို့ကို မြင်၍ ထိတ်လန့်ခြင်း သံဝေဂတရားရလျက် ဥယျာဉ်တော်မှ ပြန်နစ်တော်မူကာ ရမ္မာဝတီမြို့တော်တွင်းသို့ ဝင်ပြီးလျှင် တဖန် လေးကြိမ်မြောက် ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်တော်မူလိုသောအခါ ဆင်ဝန်ကိုခေါ်ပြီးလျှင် ...“ငါသည် ယနေ့ ဥယျာဉ်တော်ကို ရှုစားရန် ထွက်တော်မူမည်၊ ဆင်ယာဉ်များကို ပြင်လော့”....ဟု အမိန့်ရှိတော်မူ၏။ ဆင်ဝန်လည်း“ကောင်းပါပြီ” ဟု ဝန်ခံကာ(၇၄၀၀၀) ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ဆင်ယာဉ်တို့ကို ပြင်ဆင်၏။ ထိုအခါ ဒီပင်္ကရာမင်းသားသည် ဝိသုကြို့နတ်သား လွှာရောက် ဆင်ယင်ပေးအပ်သော အဆင်တန်းဆာ ရှိသည်ဖြစ်၍ ဆင်အပေါင်း(၇၄၀၀၀) ရှစ်သောင်းလေးထောင် ခြီရုံလျက် စီးတော်ဆင်ယက်ခ်စီး၍ များစွာသော စစ်သည်ဗိုလ်ပါ အပေါင်း ခြီရုံလျက် ဥယျာဉ်တော်သို့ ဝင်ကာ စီးတော်ဆင်ထက်မှ ဆင်းသက်၍ ဥယျာဉ်တော်အတွင်း လှည့်လည် ကြည့်ရှုတော်မူပြီးနောက် အလွန်တရာ အေးမြ နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းလှသော ကျောက်ဖျာထက်မှာ ထိုင်တော်မူလျက် ရဟန်းပြုရန် စိတ်အကြံကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုအခါ သုဒ္ဓါဝါသဘုံမှ ရဟန္တာ မဟာပြဟ္မာကြီးသည် ပရိကွာရာရှစ်ပါးကို ဆောင်ယူခဲ့၍ အလောင်းတော်၏ မျက်မှောက် မြင်လောက်ရာအရပ်၌ ထင်ရှားဖြစ်လာ၏။ အလောင်းတော်သည် ထိုပရိကွာရာရှစ်ပါးကို မြင်၍“အဘယ်အရာနည်း”ဟု မေးသည်တွင် ရဟန်းအသွံးအဆောင်များ ဖြစ်ကြောင်းကို ကြားရ၍ ကိုယ်တော်တွင် ဆင်ယင်ထားသော မင်းတန်းဆာတို့ကို ချွတ်တော်မူကာ ဘဏ္ဍာစိုးလက်သို့ အပ်နှင်းတော်မူပြီးနောက် လက်သုံးတော်သန့်လျက်ဖြင့် ဆံတော်ကို ဖြတ်ပယ်၍ ကောင်းကင်သို့ ပစ်မြောက်တော်မူလိုက်၏။ (ခ)

ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် ထိုဆံထုံးတော်ကို ရွှေပန်းတောင်း (ရွှေကလပ်)ဖြင့် ခံယူ၍ မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်၌ သုံးယူဇနာ ပမာဏရှိသော ဇုန္ဒနီလာ = (မြည်ကို) ကျောက်ဖြင့်ပြီးသော မကုဋ္ဌ စေတီမည်သော စေတီကို တည်ထားလေ၏။

ထိုနောက် အလောင်းတော်သည် မြဟွာကြီးဆက်လာသော သက်နီးတို့ကို ဝတ်ရုံ၍ ပုဆိုး (ဝတ်လဲတော်) အစုံကိုကောင်းကင်သို့ ပစ်မြောက်လိုက်ပြန်ရာ သုဒ္ဓါ၀ါသမြဟွာကြီး ခံယူ၍ သုဒ္ဓါ၀ါသ ဘုံမှာ တဆယ့်နှစ်ယူဇနာရှိသော (ဒုဿ) စေတီကို တည်ထား၏။

ဤသို့ ဒီပက်ရာမင်းသား ရဟန်းပြုတော်မူကြောင်းကို သတင်း စကား ကြားသိကြသော လူပေါင်း တကုဋေတို့သည် အလောင်း တော်မင်းသား၏ အတုလိုက်ကာ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ (၀)

ဒီပက်ရာ ဘုရားအလောင်းတော်သည် အတုလိုက် ရဟန်းပြု ကြသော ရဟန်းတော်ပေါင်း တကုဋေနှင့်တကွ တောတွင်း မှာပင် ဆယ်လတို့ပတ်လုံး ဒုက္ခရစရိယာခေါ် ပြုနိုင်ခဲသော အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၍ ဘုရားဖြစ်အံ့သော ကဆုန်လပြည့်နေ့သို့ ရောက်သောအခါ တခုသောမြို့သို့ ဆွမ်းခံ၀င်တော်မူသည်ရှိသော် မြို့နေ လူအပေါင်းတို့သည်လည်း ထိုနေ့မှာ နတ်မျှားကို ပူဇော်ပသ ရန် ရေ-မရောသော နွားဃနာကို ချက်ကြပြီးလျှင် အခြွေအရံ ရဟန်းတော်ပေါင်း တကုဋေနှင့် တကွသော အလောင်းတော် အား လှူဒါန်းကြကုန်၏။

အလောင်းတော်သည် ထိုဃနာနွားဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော် မူပြီးနောက် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောမှာပင် နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန် ရောက်သောအခါ တကုဋေမျှသော အခြွေအရံ ရဟန်းတို့ကို စွန့်လွှတ်ခဲ့၍ မဟာဗောဓိပင်ရှိရာအရပ်သို့ တပါးတည်း ကြွသွားတော်မူ၏။

ဘုရားဖြစ်၍ ၈မွစ်ကြာတရား ဟောတော်မူခြင်း

ကြွသွားတော်မူရာ လမ်းခရီး၌ သုနန္ဒအမည်ရှိသော တက္ကတွန်း လှူဒါန်းအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံယူတော်မူခဲ့၍ ညောင်ကြပ်

ပင်အရင်းခံ ဖြန့်ရ၍ ခင်းတော်မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၅၃) ငါးဆယ့်သုံးတောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်၏။

(ထိုပလ္လင်တော်၏ ပမာဏ ငါးဆယ့်သုံးတောင် ဆိုသည်မှာ အမြင့်ပမာဏ ဖြစ်သည်ဟူ၍ရင်း....၊ အမြင့်ပမာဏ မဟုတ်၊ အကျယ်အပြန့် ပမာဏဖြစ်သည် ဟူ၍ရင်း....၊ ရာဇဝင်အရ အဝခေတ်အတွင်းမှာ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်သည့် ပါဠိဘာသာ ဋီကာကျမ်းများက တမျိုးတဖုံစီ ဖွင့်ပြကြကုန်၏။ ဖွင့်ပြပုံအကျယ်ကို ဂေါတမဗုဒ္ဓဝင်သို့ ရောက်မှ ပြဆိုပေအုံ့။)

ထို အပရာဇိတပလ္လင်တော်ထက်၌ ထက်ဝယ် (တင်ပလ္လင်) ဖွဲ့ခွေသီတင်းသုံး နေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်၍ မဟာဗောဓိ = (ညောင်ကြတ်) ပင်ရင်းခံထိုင်နေတော်မူပြီးနောက် မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို အောင်မြင်တော်မူပြီး ခါ ညဉ့်ဦးယံ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ် = (ရှေးခဲ့ ဖြစ်ဘူးသော ခန္ဓာအစဉ်ကို သိသောဉာဏ်)၊သန်းခေါင်ယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် = (နတ်မျက်စိကဲ့သို့ ဝေးခြားသိမ်မွေ့သောအဆင်းကို မြင်နိုင်သောဉာဏ်) ကို ရတော်မူပြီးလျှင်... မိုးသောက် (ပစ္ဆိမ) ယံ၌ အနုလုံ ပဋိလုံ သံသရာစက်လည်ပုံ သံသရာစက်ပြတ်ပုံ နှစ်ပါးစုံအားဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို သုံးသပ်တော်မူပြီး၍ အာနာပါန စတုတ္ထဈာန်ကို ဝင်စားပြီး ထိုဈာန်မှထ၍ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ထိုခန္ဓာငါးပါး၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းနှင့် စပ်၍ (၅၀) ငါးဆယ်သော လက္ခဏာတို့ကို မြင်တော်မူ၍ ဂေါတြဘူဉာဏ်တိုင်အောင် ဝိပဿနာကို ပွါးများတော်မူသည်ရှိသော် နေအရုဏ်တက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဘုရားဂုဏ်တို့ကို ထိုးထွင်း သိမြင် ရရှိတော်မူပြီးလျှင် လောကသုံးပါး၌ အတုမရှိသော ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဗောဓိပင်၏အနီးမှာပင်(၇)ခုနှစ်ဖြောသော ဌာန(သတ္တဌာန)တို့၌ ခုနှစ်ရက်စီ ဖလသမာပတ်ချမ်းသာဖြင့် အချိန်ကို ကုန်စေတော်မူပြီး၍ တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူပြီးလျှင် သုနန္ဒာရာမအရပ်၌ ဓမ္မစက္ကြာတရားဦးကို ဟောတော်မူသောအခါ ကုဋေတရာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ကြကုန်၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခါ၌ရင်း ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောတော်မူသောအခါ၌ရင်း သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော နိမိတ်ကြီးတို့သည် ထင်ရှား ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဤသို့ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသောအခါ, ဖွားတော်မူသောအခါ, ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ, ဓမ္မစက္ကြာတရားဦး ဟောတော်မူသောအခါတို့၌ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သော (လေးဌာန) နိမိတ်ကြီးတို့ကို သုမေဓာရှင်ရသော့သည် ဗျာန်၌ မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်နေသည့်အတွက် မသိမမြင်လိုက်ရချေ။ ။(ထိုအကြောင်းကို အောက်သုမေဓကထာ၌ ပြဆိုခဲ့ပြီ။)

ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူခြင်း

ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဓမ္မစက္ကြာတရားဦး ဟောကြားခဲတော်မူပြီးနောက် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏အကျိုးငှါ ဒေသစာရီ လှည့်လည်တော်မူလျက် ရမ္မာဝတီပြည် သုဒဿနကျောင်းတိုက်ကြီး၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ရမ္မာဝတီ ပြည်သူပြည်သားတို့က ဆွမ်းအလှူခံရန် ပင့်လျှောက်ချက်အရ နောက်ပါရဟန္တာ(၄၀၀၀၀၀) လေးသိန်းနှင့်တကွ ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးတွင် သုမေဓာရှင်ရသော့အား ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူကြောင်းကိုရင်း.... ဗျာဒိတ်ကြားပြီး၍ ပင့်ဖိတ်ရာဌာနသို့ ကြွရောက်တော်မူပြီးလျှင် ရမ္မာဝတီ ပြည်သူပြည်သားတို့၏ ဆွမ်းကို ဘုဉီးပေး သုံးဆောင်တော်မူနေစဉ် သုမေဓာရှင်ရသော့သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ရာ တရား၏တန်းခိုးအာနုဘော်အားဖြင့် မြေပြင်းထန်စွာ

တုန်လှုပ်ကြောင်းကိုရင်း....၊ ထိုသို့ မြေလှုပ်သဖြင့် ဆွမ်းကျွေးမွေး နေသူ လူအပေါင်းတို့ ကြောက်ရွံ့ကြ၍ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားထံ မေးမြန်းလျှောက်ကြားသဖြင့် "ကြောက်ရွံ့ဖွယ်မရှိ၊ သုမေဓာ ရှင်ရသေ့၏ တရားတော်ကို ဆင်ခြင်ခြင်းအတွက် မြေလှုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်" ကို ဟောတော်မူသောအခါ၊ လူအများတို့သည် သုမေဓာရှင်ရသေ့ထံသို့ သွားကာ များစွာ ကောင်းချီးပေးကြ ကြောင်းကိုရင်း....၊ ထိုကောင်းချီးပေးခြင်းကို ခံယူပြီးနောက် သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် တောအတွင်းသို့ ဝင်သွားကြောင်းကို ရင်း ...သုမေဓကထာ၌ အပြည့်အစုံ ရေးသားခဲ့ပြီ။ မရေးသား ရသေးသည်မှာကား—

ရမ္ဘာဝတီ ပြည်သူပြည်သားတို့သည် (၄၀၀၁၀၀)လေးသိန်း သော သံဃာတော်တို့နှင့်တကွ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်း ကျွေးမွေး လှူဒါန်းပြီးနောက် ပန်းနံ့သာစသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ရှိခိုး ကြပြီးလျှင် တရားနာရန်အလို့ငှါ စည်းဝေးကြကုန်၏။

ထိုအခါ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုလူအပေါင်းအား—

၁။ ဒါနံ နာမ သုခါဒိနံ၊ နိဒါနံ ပရမံ မတံ။
ဒိဗ္ဗာနံ ပန ဘောဂါနံ၊ ပတိဋ္ဌာတိ ပဝုစ္စတိ—

၌ ဒါနမည်သည်ကို လူနတ်နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာ သုံးပါး၏ အကြောင်းရင်းဟူ၍ သိအပ်၏။ နတ်၌ဖြစ်သော စည်းစိမ်တို့၏ တည်ရာအကြောင်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ။အစရှိသည်ဖြင့် အလွန် ချီမြှင့်ကောင်းမြတ်သော ဒါနနှင့်စပ်သော တရားစကားကို ဟော ကြားတော်မူ၏။ ထိုနောက်—

၂။ သီလံ နာမေတံ ဣဓလောကပရလောကသမ္ပတ္တိနံ မူလံ။ ။ ၌သီလမည်သည်ကား ၌ပစ္စုပ္ပန်လောက တမလွန်လောကတို့ ဖြစ်သော သမ္ပတ္တိ = (စည်းစိမ်) အမျိုးမျိုး၏ အကြောင်းရင်း ဖြစ်၏။ ။၌သို့စသည် များစွာသောအကြောင်းတို့ဖြင့် သီလ၏ အကျိုးအာနိသင်ကို အကျယ်ဖော်ပြသော သီလကထာ တရား စကားကို ဟောကြားတော်မူ၏။

၃။ သီလကထာကို ဟောကြားတော်မူပြီးသောအခါ ဤသီလကို အမှီပြု၍ ဤမည်သော နတ်ပြည်ချမ်းသာကို ရ၏ဟု ပြဆိုတော်မူရန် ထိုနောက် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားသည် သဂ္ဂကထာ = (နတ်ပြည်နှင့်စပ်သော တရားစကား)ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤ နတ်ရွာမည်သည် အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် စိတ်နှလုံးကို ပွါးစေတတ်၏၊ စင်စစ် ချမ်းသာ၏၊ ဤနတ်ပြည်၌ အမြတစေ မြှုံးတူးရှင်ပျော်ခြင်းကို ရနိုင်၏။ စတုမဟာရာဇ် နတ်တို့သည် လူတို့၏ အရေအတွက်အားဖြင့် နှစ်ပေါင်း(၉ဝ၀ဝ၀ဝ)ကိုးသန်းတို့ ကာလပတ်လုံး နတ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာစည်းစိမ်ကို ရကုန်သုံးဆောင်ကုန်၏....၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် နတ်ပြည်၏ ကျေးဇူးနှင့်စပ်သော တရားစကားကို ဟောကြားတော်မူ၏။

၄။ ဤသို့ သဂ္ဂကထာ နတ်ရွာတရားစကားဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ စိတ်ကို ကုသိုလ်ဒါနမှ သီလမှတို့၌ လိုက်ပါလာအောင် ဆွဲဆောင်ပြားယောင်း နှုးညှံ့စေတော်မူပြီးနောက် တဖန်ဆက်၍ ဤနတ်ရွာချမ်းသာသည်လည်း မမြဲသောတရား မခိုင်သောတရားသာလျှင်ဖြစ်၏။ ဤ နတ်ရွာချမ်းသာစုံ၌ ပြင်းစွာတပ်မက်မှုကို မပြုရာ....၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ကာမတရားတို့၏ အပြစ်ကိုဎင်း, ယုတ်ညံ့ပုံ ညစ်ညူးပုံကိုဎင်း, တို ကာမတရားတို့မှ ထွက်မြောက် စွန့်ခွါခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုဎင်း ပြတော်မူ၍ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးရှိသော တရားစကားကို ဟောကြားတော်မူ၏။

ဤသို့လျှင် ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုလူအပေါင်းအား တရားဟောမြ အချို့တို့ကို သရဏဂုံတို့၌ဎင်း၊ အချို့တို့ကို ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလတို့၌ဎင်း၊ အချို့တို့ကို သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ဎင်း၊ အချို့တို့ကို သကဒါဂါမိဖိုလ် အနာဂါမိဖိုလ်၌ဎင်း၊ အချို့တို့ကို ဖိုလ်လေးပါးတို့၌ဎင်း၊ အချို့တို့ကို ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၌ဎင်း၊ အချို့တို့ကို အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးတို့၌ဎင်း၊ အချို့တို့ကို သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့၌ဎင်း တည်စေတော်မူပြီးလျှင် ရမ္မာဝတီမြို့တော်မှ ထွက်ကြွတော်မူ၍ သုဒဿနကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ ဝင်တော်မူ၏။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

(က) ဒီပက်ရာမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဗောဓိပင်၏ အနီးဘက်သာလျှင် သတ္တသတ္တာဟ = (၄၉-ရက်)ကို ကုန်လွန်စေ၍ အဌမသတ္တာဟဘက် ဗြဟ္မာကြီး၏ တောင်းပန်ခြင်းကို ဝန်ခံတော်မူပြီးလျှင် သုနန္ဒာရာမအရပ်၌ ဓမ္မစက္ကြာတရားဦးကို ဟောတော်မူ၍ ကုဋေတရာသော နတ်လူတို့အား တရားတည်း ဟူသော အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူသည်။

(ဤကား ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

(ခ) ထိုနောက် ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သားတော် ဥသဘကွန္ဒမင်းသား၏ ဥာဏ်ရင့်ကျက်ချိန်ကို သိတော်မူ၍ ထို ဥသဘကွန္ဒသားတော်ကို အကြီးအမှူးထား၍ (အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသည် သားတော်ရာဟုလာအား အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက် ဟောကြားဆုံးမအပ်သော စူဠရာဟုလောဝါဒ သုတ္တန် ကဲ့သို့သော) သြဝါဒတရားကို ဟောတော်မူ၍ ကုဋေကိုးဆယ် သော နတ်လူတို့အား တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေး တော်မူသည်။

(ဤကား ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

(ဂ) တဖန် ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရားသည် အမရဝတီမြို့တော် တံခါးဝ၌ရှိသော ကုတ္တိုပင်ကြီးအနီး၌ တိတ္ထိတို့ကို နှိမ်နင်းပြီး၍ ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူပြီးလျှင် တာဝတိံသာ နတ်ပြည် ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္ဗ-လာ ကျောက်ဖျာထက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၍ မယ်တော် သုမေဓာဒေဝီ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော နတ်သားကို အကြီးအမှူးပြုကာ အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောတော်မူ၍ ကုဋေကိုးဆယ်သော နတ် ဗြဟ္မာတို့ကို တရားရေအေး အမြိုက်ဆေး တိုက်ကျွေးတော်မူသည်။

(ဤကား တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

(၁) ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက အစည်းအဝေးသည်ကား....သုံးဌာနရှိရာ—သုနန္ဒာရာမအရပ်၌ အရပ်ထက်ဝန်းကျင်မှ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်များ အထူးလာရောက်စည်းဝေးကြသော ပဌမအစည်းအဝေးပွဲတွင် ကုဋေ တသိန်းမျှ လောက်ကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့သည် အညီအညွတ် စည်းဝေးကြကုန်၏။

(ဤကား ပဌမအကြိမ် သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

(၂) တဖန် ဒုတိယဖြစ်သော သာဝက အစည်းအဝေးသည်ကား နာရဒကူဋ္ဌတောင်ထိပ်၌ဖြစ်၏။ ဖြစ်ဟန်ကား....

အခါတပါး၌ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားသည် (၄၀၀၀၀) လေးသိန်းသော ရဟန်းတို့ဖြင့် ခြံရံလျက် ဒေသစာရီ လှည့်လည်တော်မူရာ၊ တခုသောအရပ်၌ အုံ့ညြိုဖွယ်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပြည့်စုံကာ လွန်စွာ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော နာရဒကူဋ္ဌတောင်သို့ ရောက်တော်မူ၏။

ထိုတောင်ကို နရဒေဝအမည်ရှိသော နတ်ဘီလူးသည် သိမ်းဆည်းအပ်သည်ဖြစ်၍ ထိုတောင်စောင့် နတ်ဘီလူးအား နှစ်စဉ်မပြတ်လူအပေါင်းတို့သည် လူကိုပင် ဗလိနတ်စာအလို၄ါ ကောင်းစွာ ယူဆောင်ကြကုန်၏။

ထိုအခါ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုလူအပေါင်းတို့မှာ မိုဃ်အားထားရာ ရွေးကောင်းမှန့် ပြည့်စုံသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းသံဃာတို့ကို ခေါ်ဆောင်တော်မမူပဲ တပါးတည်းသာ နာရဒကူဋ္ဌတောင်ထိပ်သို့ တက်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ဘီလူးသည် ပြင်းထန်စွာ အမျက်ထွက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား ကြောက်လန့်ထွက်ပြေးစေရန် တောင်ကြီးကို တုန်လှုပ်စေခြင်းစသည်ဖြင့် မိမိစွမ်းအားရှိသမျှ ခြိမ်းချောက်ပါသော်လည်း မြတ်စွာဘုရားမှာ တစုံတရာ အန္တရာယ်မရှိ ပကတိကြည်လင်စွာ သီတင်းသုံးနေတော်မူသည်ကို မြင်လေလျှင် "ဤရဟန်းကြီးကား အုံ့ညြိုဖွယ်ရှိပေ

စွဲ၊ တန်းခိုးအာနုဘော်ကြီးပေစွဲ၊ ဤရဟန်းကြီးအား ငါပြုခဲ့သမျှ သော အကျိုးမဲ့အစုသည် ငါ့အပေါ်သို့သာ ကျရောက်ခဲ့၏၊ ငါသည် ဤရဟန်းကြီးကို အလွတ်ထားမ၍ တပါးသော ကိုးကွယ်ရာ မရှိတော့ချေ၊ မြေကြီးပေါ်၌ ချွတ်ချော်တိမ်းပါး လဲကျသွားသောသူသည် မြေကြီးကိုသာ အမှီပြု၍ ထရသကဲ့သို့၊ ငါသည် လည်း ယခု ဤရဟန်းကြီးကိုပင် ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်တော့အုံ”ဟု အကြံဖြစ်လေ၏။

နရဒေဝနတ်ဘီလူးသည် ဤသို့အကြံဖြစ်ပြီးလျှင် တရာ့ရှစ်ကွက် စက်လက္ခဏာတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်အစုံ၌ ဦးတိုက်ကာ မြတ်စွာဘုရား၌ လွန်ကျူးမိသော အပြစ်တို့ကို ဝန်ချတောင်းပန်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်လေ၏။ထိုနောက် မြတ်စွာဘုရားသည်နရဒေဝနတ်ဘီလူးအား ဒါနကထာ သီလကထာ အစရှိသော အစဉ်အတိုင်းသော တရားစကားကို ဟောတော်မူ၏။တရားတော်၏အဆုံး၌ နရဒေဝနတ်ဘီလူးသည် အခြိုအရံနတ်ဘီလူးပေါင်း တသောင်းနှင့်တကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌တည်လေ၏။

ထို နရဒေဝ နတ်ဘီလူး သောတာပန်တည်သော နေ့၌ကား ဇမ္ဗူဒီပ် ကျွန်းအလုံး၌ နေကုန်သော လူတို့သည် နရဒေဝ နတ်ဘီလူးအား ဗလိနတ်စာပူဇော်ပွဲကြီး ကျင်းပရန် တရွာတရွာမှ တယောက်တယောက်သော လူကို ဆောင်ယူခဲ့ကြကုန်၏။ထို့ပြင် မျှားစွာသော နွမ်း, ဆန်, ကုလားပဲ, ပဲနောက်, ပဲကြီး စသည်ကိုလည်း၊ ထောပတ်, ဆီဦး, ဆီ, မျှား, တင်လဲစသည်ကိုလည်း ဆောင်ယူခဲ့ကြကုန်၏။ နရဒေဝ နတ်ဘီလူးသည် ထိုလူတို့ ဆောင်ယူခဲ့ကြသော ဆန်စသော ပူဇော်ဖွယ် အလုံးစုံကို ထိုလူတို့အားသာ ပြန်ပေးပြီးလျှင် ဗလိနတ်စာပြုရန် ဆောင်ယူခဲ့သော လူတို့ကိုကား မြတ်စွာဘုရားထံ ဆောင်နှင်းလေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုလူတို့ကို ဟေ ဘိက္ခု = (ရဟန်းတို့ လာလော့ဟု) ခေါ်တော်မူ၍ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်အတွင်း၌သာ ထိုလူအပေါင်းတို့ကို အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်

စေတော်မှ၍ တပ္ပိတ္ထလပြည့်နေ့၌ ရဟန္တာ ကုဋေတရာတို့အလယ်တွင် နေတော်မှကာ အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော သာဝက အစည်းအဝေးကြီး၌ ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြုတော်မူ၏။

ဟေ ဘိက္ခု ရဟန်းဟူသည်ကား....ရဟန်းပြုလုပ်ရန် သပိတ်သက်နှီး စသည်တို့ကို စိမ်ရှာဖွေ၍ မနေရတော့ပဲ မြတ်စွာဘုရား က ဟေ ဘိက္ခု = (လာလော့ ရဟန်းဟု) ခေါ်တော်မူလိုက်လျှင်ပင် နဂိုရဏလူ၏အသွင် ကွယ်ပျောက်၍ ဝါတော်ခြောက်ဆယ် ရပြီးသော ရဟန်းအသွင် ထင်ရှား ပေါ်ပေါက်လာသော ရဟန်း....ဟု ဆိုလိုသည်။

အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ပရိသတ်သာဝကအစည်းအဝေး ဟူရာ၌၊ အင်္ဂါလေးပါး ဟူသည်ကား....

၁။ ရဟန်း အားလုံးတို့ ဟေ ဘိက္ခု ရဟန်းချည်း ဖြစ်ကြခြင်း၊

၂။ ထိုရဟန်းတို့သည် ဆဋ္ဌာဘိညာ = (အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးရသည့်) ရဟန်းချည်း ဖြစ်ကြခြင်း၊

၃။ ထိုရဟန်းတို့သည် မပင့်မခေါ်အပ်ပဲ ရောက်လာညီမှုကြခြင်း၊

၄။ တဆယ့်ငါးရက် လပြည့် ဥပုသ်နေ့ဖြစ်ခြင်း—

ဟူ၍ အင်္ဂါလေးပါး ဖြစ်သတည်း။

ဤဆိုအပ်ပြီးသော နရဒေဝ နတ်ဘီလူးအကြောင်းကား ဗုဒ္ဓဝင် အဌကထာ၌ လာသော စကားအစဉ်တည်း။

ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော်ကြီး၌ကား....တဖန် ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား သည် နာရဒတောင်ထိပ်၌ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ချဉ်းကပ်သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ် ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းဝေး စင်ကြယ်တော်မူကြသည့် ကုဋေတရာကုန်သော ရဟန္တာ အရှင်တို့သည် စည်းဝေးတော်မူကြကုန်ပြီ....ဟူ၍ သာမညသာ ဟောတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယအကြိမ် သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

(၃) အခါတပါး ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿန တောင်ထိပ်၌ ဝါကပ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း၌နေကုန် သော လူတို့သည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းပင် သီတင်းကျွတ်အခါတွင် တောင်ထိပ်ပွဲသဘင် လာရောက်ဆင်ယင် ကျင်းပကြမြဲဖြစ်သည့် အတိုင်း သုဒဿနတောင်ထိပ်သို့ လာရောက်ကြရာ မြတ်စွာဘုရား နှင့် တွေ့ကြုံကာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာကြားကြရာ တွင် ကြည်လင်သော စိတ်စေတနာ သဒ္ဓါရှင်လန်းသဖြင့် ရဟန်းပြု ကြကုန်၏။မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့အား မဟာပဝါရဏာ နေ့ = (သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့)၌ တရားဟောတော်မူပြန်ရာ ရဟန်းသစ် အလုံးစုံတို့သည် တောဘုမက သဒ္ဓါရတရားတို့ကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်၍ ဝိပဿနာအစဉ်အားဖြင့်ရင်း မဂ်အစဉ်အားဖြင့်ရင်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကုဋေကိုးသောင်းသော ရဟန္တာတို့နှင့်အတူ ပဝါရဏာပြုတော် မူ၏။

(ဤကား တတိယအကြိမ် သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ သာမည်ဖြစ်သော တရားပွဲများမှာ တသောင်းသောသတ္တဝါတို့၏ရင်း နှစ်သောင်းသောသတ္တဝါတို့ ၏ရင်း သစ္စာလေးပါး တရားကို သိခြင်း(အကျွတ်တရားရခြင်း) သည်ဖြစ်၏။ တဦးသောသတ္တဝါ နှစ်ဦးသောသတ္တဝါစသည်တို့၏ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိခြင်း(အကျွတ်တရားရခြင်း)သည်ကား ဂဏန်းချလျက် ရေတွက်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်။

ထိုအခါ၌ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ ကောင်းစွာသုခ်သင်အပ် သော သာသနာတော်သည် ထက်ဝန်းကျင် ကျယ်ပြန့်၏၊ များစွာ သော လူနတ်မြတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည် သိအပ်၏၊ မြတ်သော သီလစသော တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံဖြိုးမောက်၏။

လောကသုံးပါးကို ပိုင်းခြား သိမြင်တော်မူသော ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားကို အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးရ၍ ကြီးမားလှသော တန်းခိုးရှင် ဖြစ်တော်မူကြသည့် သာဝကရဟန္တာကြီး လေးသိန်း တို့သည် အမြဲ ခြီရံကြကုန်၏။

ထိုဒီပင်္ကာရာမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါမှာ အကြင်သူတို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ မရောက်ကြပဲ၊ရောက်ရန် ကျင့်ကြံတုန်း ကျင့်ကြံဆဲ (သေက္ခ) ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြ၍ လူ့ဘဝကို စွန့်ရကုန်သည် ဖြစ်ခဲ့၊ ထိုသူတို့သည် (အားလုံး၏)ကဲ့ရဲ့ဖွယ်ရာချည်းသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဒီပင်္ကာရာမြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်(သို့မဟုတ် သာသနာတော်)သည် တလောကလုံး၌ ကောင်းစွာထင်ရှား ပွင့်လင်းလှသည်ဖြစ်၍ ကိလေသာရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်ကာ အာရုံအမျိုးမျိုးတို့ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးကင်းကွာ အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်တို့ဖြင့် အခါခပ်သိမ်း တင့်တယ်လှပေ၏။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ဒီပင်္ကာရာမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **ရမ္မာဝတီ မြို့တော်** ဖြစ်၏။

ခမည်းတော်မှာ **သုဒေဝမင်း** ဖြစ်၏၊ မယ်တော်မှာ **သုမေဓာ မိဖုရား** ဖြစ်၏။

အဂ္ဂသာဝကအစုံကား **သုမင်္ဂလမထေရ်**နှင့် **တိဿမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏၊ အလုပ်အကျွေးကား **သာဂတမထေရ်** ဖြစ်၏။

အဂ္ဂသာဝိကာ = (မြတ်သောတပည့်မ) အစုံကား **နန္ဒာထေရီမ**နှင့် **သုနန္ဒာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏၊ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **ညောင်ကြတ်ပင်** ဖြစ်၏။

အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့ကား **တပုဿ**နှင့် **ဘလ္လိက**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏၊ အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့ကား **သိရိမာ**နှင့် **သောဏာ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ဒီပင်္ကာရာမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ အတောင်ရှစ်ဆယ် မြင့်တော်မူ၏၊ **အလျှံတဝင်းဝင်း ထွန်းလင်း တောက်ပသော**

တန်ဆောင် ဆီမီးတိုင်ကြီးကဲ့သို့ရင်း....၊ ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော အင်ကြင်းပင်ကြီးကဲ့သို့ရင်း....တင့်တယ်တော်မူလတ္တံ့။

(ဤဖွားတော်မူရာ မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုရခြင်း၏ အကျိုးကား–၊ ထိုဖွားတော်မူရာ မြို့တော်စသည်ကို မပြဆိုခဲ့သည်ရှိသော် "ဤဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်လည်း မထင်ခဲ့၊ ခမည်းတော် မယ်တော်စသည်လည်း မထင်ခဲ့၊ နတ်သော်ရင်း, မာရ်သော်ရင်း, ဘီလူးသော်ရင်း, ဗြဟ္မာသော်ရင်း ဤသူ ဖြစ်အံ့ထင်၏။ နတ်ဗြဟ္မာတို့အား ဤသို့သော အံ့ဖွယ်ဖြစ်သည်မှာ အထူးမဟုတ်၊ အံ့ဖွယ်မရှိဟု အောက်မေ့ကာ ဟောသမျှတရားကို နာကြားကောင်းသည် ယုံကြည်ကောင်းသည်ဟု မမှတ်ကုန်လေရာ။ ထိုသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော် သစ္စာတရားကို သိခြင်း(အကျွတ်တရားရခြင်း) မဖြစ်နိုင်လေရာ။ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော် ခမည်းတော် မယ်တော်စသည်ကို ပြအပ်သော်ကား "လူသားစင်စစ်က သို့စဉ် တန်းခိုးအာနုဘော် ကြီးပေ၏" ဟု အောက်မေ့ကာ သတ္တဝါတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်သော တရားတော်ကို နာကြားယုံကြည်ကြသဖြင့် သစ္စာတရားကို သိခြင်း (အကျွတ်တရားရခြင်း) ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဖွားတော်မူရာမြို့တော် ခမည်းတော် မယ်တော်စသည်တို့ကို ပြဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။)

ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင် (၁၂) တဆယ့်နှစ်ယူဇနာတိုင်အောင် (တန်းခိုးတော်ဖြင့် အထူးဖန်ဆင်းရခြင်းမရှိပဲ) ပကတိအလိုလို ပျံ့နှံ့ထွက်၏၊ ထို ဒီပက်ရာမြတ်စွာဘုရား၏ အသက်တော်မှာ တသိန်းဖြစ်၏။ (ဃ)

(ဤကား ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော အပိုင်းအခြားတည်း။)

ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မလာသော်လည်း ထုတ်ဆောင်၍ ပြရမည်ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ပြသော အပိုင်းအခြား(သမ္ဘဟုလ ၀ါရ)သည်ကား....

ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် လူဖြစ်စဉ်ကာလ သုံးဆောင်အပ်သော နန်းတော် ပြာသာဒ်တို့ကား ဟံသ-ပါသာဒ = (**ဟသ်ာရွှေနန်းဆောင်**)၊ ကောဠပါသာဒ = (**ကြိုးကြာ ရွှေနန်းဆောင်**)၊ မယူရပါသာဒ = (**ဥဒေါင်း ရွှေနန်းဆောင်**)ဟူ၍ သုံးပါးတို့တည်း။

မောင်းမမိသံပေါင်းကား သုံးသိန်း အတိုင်းအရှည် ရှိ၏၊ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီးကား **ဗဟုမာဒေဝီ**အမည်ရှိ၏၊သားတော်ကား **ဥသဘကုန္ဒမင်းသား**တည်း။ ရွှေနန်းစိုးစံသော နှစ်ပေါင်းကား အနှစ်တသောင်းတို့တည်း။

တောထွက်တော်မူသောအခါ **ဆင်ယာဉ်**ဖြင့်တောထွက်တော်မူ၏။ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ နန္ဒာရာမ = (**နန္ဒဥယျာဉ်**) အရပ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမျှလောက်သော ကာလ ပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် မျှားစွာသော သတ္တဝါအပေါင်းကို ကယ်တင်တော်မူ၏။

တပည့်သား သံဃာတော်နှင့်တကွသော ထိုဒီပင်္ကရာမြတ်စွာ ဘုရားသည် သင်ကြားခြင်း (ပရိယတ်)၊ ကျင့်ကြံခြင်း (ပဋိပတ်)၊ ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်း (ပဋိဝေဓ) တည်းဟူသော သဒ္ဓမ္မသုံးပါးကို တလောကလုံး ထွန်းပစေလျက် သတ္တဝါအပေါင်းကို ကယ်တင်တော်မူကာ အလျှံတပြောင်ပြောင် ထွန်းပပြီး မီးပုံကြီး ငြိမ်းသွား သကဲ့သို့ အေးငြိမ်းခြင်းသဘောသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလေပြီ။(c)

သံဝေဂ

ထိုဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား၏ တန်းခိုးတော်သည်ရင်း, ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကရဟန္တာကြီး လေးသိန်း အစရှိသော အခြီအရံအပေါင်းသည်ရင်း, ထို မြတ်စွာ ဘုရား၏ ခြေတော်အစုံ၌ ပါရှိသော စက်လက္ခဏာတို့ သည်ရင်း—ဤအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်သွားလေ

ပြီ....ခပ်သိမ်းသော သစ္စာရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သော အနှစ်မမှီး အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘ်တကား....။

စေတီတော် တည်ထားခြင်း

ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို အကြွင်းမရှိ သိမြင်တော်မူသော ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားသည် နန္ဒာရာမ = (နန္ဒဥယျာဉ်) အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူ၏။ ထို ဥယျာဉ်၌ပင်လျှင် ဆေးဒန်း မြင်းသိလာတို့ကို မြေညက်, ဆီထောပတ်တို့ကို ရေ ပြိုလုပ်လျက် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကို တည်ထားကြရာ အမြင့်ယူဇနာ (၃၀)သုံးဆယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ (သက်တော်ရှည်ကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဓမ္မတာအရ အစိတ်စိတ်မကွဲ တခဲတည်း တစုတည်း တည်ရှိသော အသင်္ခ္ယေယ ဓာတ်တော်ကို) ထိုစေတီတော်ကြီးအတွင်း၌ ဌာပနာ သွင်းကြကုန်၏။ အလုံးစုံသော ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း၌ နေကုန်သော လူတို့သည် အညီအညွတ် လာကုန်၍ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် မွမ်းမံ ချယ်လယ်ကာ စေတီတော်ကြီးကို ပြီးဆုံးစေကြကုန်၏။

ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၂-ကောလ္လာညဗုဒ္ဓဝင်

ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသော ကပ်ကမ္ဘာကုန်ဆုံးပြီးသည့်နောက် ကမ္ဘာအသင်္ချေ (သို့မဟုတ် မည်ရွေ့ မည်မျှဟု ဂဏန်းချ၍ မရေတွက်နိုင်လောက်အောင် များလှစွာသောကမ္ဘာတွေ)ကို လွန်မြောက်ပြီးမှ တခုသောကမ္ဘာတွင် ကောလ္လာညမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူ၏။

(ဤအသင်္ချေများကို မည်ရွေ့မည်မျှဟု ဂဏန်းချ၍ မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြားလှသော်လည်း၊ ရှေးဖြစ်သော ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားနှင့် နောက်ဖြစ်သော ကောလ္လာညမြတ်စွာဘုရား နှစ်ဆူတို့၏ တခုသော အကြားဟူ၍

သာ မှတ်သားအပ်သောကြောင့် "**ဗုဒ္ဓနှုရအသင်္ချ**"ဟု ခေါ်သည်။)

ကောလ္လာည မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူဟန်ကား.... ထို ကောလ္လာညမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် တဆယ့်ခြောက် အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏ အဆုံးဌ် အလောင်းတော်တို့၏ ထုံးစံ ဓမ္မတာအရ တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် နတ်အများ တို့၏ ဘုရားဖြစ်ရန် တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်တော်မူကာ ရမ္မာဝတီနေပြည်တော် သုနန္ဒမင်းကြီး၏ နန်းတော်ဝယ် သုဇာတာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး၏ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၏။

(ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူသောခဏ၌ ပြုမြဲတိုင်းဖြစ်သော နိမိတ်ကြီး သုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။)

ဆယ်လစေ့သောအခါ ဖွားမြင်တော်မူ၏၊ ဖွားမြင်သော ခဏ၌လည်း နိမိတ်ကြီးများ ထင်မြဲထင်သည့်အပြင် အလောင်း တော်ဟူသမျှတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော အထူးအံ့ဩဖွယ်ရာ ကောင်း သည့် အကြောင်းအရာတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

(ထိုအလုံးစုံတို့ကို ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား ဗုဒ္ဓဝင်သို့ ရောက်မှ အကျယ်ရေးသားပေအုံ့။)

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းမင်းသား၏ အမည်ကိုကောလ္လာညအနွယ်ဖြစ်သော ကြောင့် ကောလ္လာည မင်းသားဟု မှည့်ကြကုန်၏၊ အလောင်းတော် ကောလ္လာညမင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ လွန်စွာ မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော သုစိရှေနန်းဆောင်, သုရုစိရှေနန်းဆောင်, သုဘရှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရှေနန်းမ သုံးဆောင်တို့၌ နှစ်သက်ဖွယ် အရောင်အဆင်း တင့်တယ်ခြင်း ရှိသော ရုစိဒေဝီ မိဖုရားကြီးနှင့်တကွ ကချေသည် မောင်းမမိသီအပေါင်း သုံးသိန်း တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း တသောင်း တို့ပတ်လုံး ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ ရစိဒေဝီမိဖုရားကြီးမှ ဝိဇိတသေန မည်သောသားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ သူအို,သူနာ,သူသေ, ရဟန်းဟု ဆိုအပ်သော နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူသဖြင့် အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားကိုစီးလျက် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။

ဤသို့ အလောင်းတော် ကောဏ္ဍညမင်းသား တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူသည်ကို ဆယ်ကုဋေသောလူတို့သည် အတုလိုက်၍ ရဟန်းပြုကုန်၏။

ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုဆယ်ကုဋေသော ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ဆယ်လတို့ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာခေါ် ပြုနိုင်ခဲသောအကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်အံ့သောနေ့၌ သုနန္ဒရာနေ ယသောဓရာ အမည်ရှိသော သူဌေးသမီးသည် လှူဒါန်းအပ်သော ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောအတွင်းမှာပင် နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန် ရောက်သောအခါ အခြိုအရံ ရဟန်းအပေါင်းတို့ကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီးမှ မဟာဗောဓိပင်ရှိရာ အရပ်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီး၌ သုနန္ဒအမည်ရှိသော တက္ကတွန်းသည် လှူဒါန်းအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံယူတော်မူခဲ့၍ သာလကလျာဏီ ခေါ် ကြောင်လျှာပင် (သို့မဟုတ်) (နံပဲ) နဘဲပင် အရင်းခံ ဖြန့်၍ခင်းတော်မူလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်(၅၇) ငါးဆယ့်ခုနစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတ ပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာ၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ထိုအပရာဇိတပလ္လင်တော်ထက်၌ ထက်ဝယ် (တင်ပလ္လင်)ဖွဲ့ခွေ သီတင်းသုံး နေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်၍ မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို အောင်မြင်တော်မူပြီးခါ ညဉ့်ဦးယံ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ သန်းခေါင်ယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို

ရတော်မူပြီးလျှင် မိုးသောက်ယံ၌ အနုလုံပဋ္ဌိလုံ အစုန်အဆန် အားဖြင့် ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို သုံးသပ်တော်မူပြီးမှ အာနာပါန စတုတ္ထစျာန်ကို ဝင်စား၍ ထိုစျာန်မှထပြီးလျှင် ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ထိုခန္ဓာငါးပါး၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း နှင့်စပ်၍ (၅၀) သော လက္ခဏာတို့ကို မြင်တော်မူ၍ ဂေါတြဘူ ဉာဏ်တိုင်အောင် ဝိပဿနာကို ပွါးများတော်မူသည်ရှိသော် နေအရုဏ်တက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဘုရားဂုဏ်တို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင် ရရှိတော်မူပြီးလျှင် လောကသုံးပါး၌ အတုမရှိသော ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဗောဓိပင်၏အနီးမှာပင်(၇)ခုနစ် ဖြာသောဌာန(သတ္တဌာန)တို့၌ ခုနစ်ရက်စီ ဖလသမာပတ် ချမ်း သာဖြင့် အချိန်ကို ကုန်စေတော်မူပြီးနောက် ရှစ်ခုမြောက်သတ္တာ ဟု၌ တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏တောင်းပန်ခြင်းကို ဝန်ခံတော် မူပြီးလျှင် "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရ ပါအုံ့နည်း"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သည်ရှိသော် ကိုယ် တော်မြတ်သို့ အဝေးလိုက်၍ ရဟန်းပြုကြကုန်သော ဆယ်ကုဋေ သော ရဟန်းတို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုရဟန်းတို့အား ခပ်သိမ်း သောသူတို့၏ ရှေးဦးစွာ တရားတော်ကို ဟောအုံ့"ဟု ဆင်ခြင် ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် "ယခုအခါ ထိုရဟန်းတို့သည် အဘယ် အရပ်၌ နေကုန်သနည်း"ဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော်....၊ ဤဗောဓိပင်မှသည် တဆယ့်ရှစ်ယူဇနာကွာဝေးသော အရုန္ဓဝတီ မြို့ ဒေဝနခေါ် နတ်သစ်ပင်တော၌ နေကြသည်ကို မြင်တော်မူ သဖြင့် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့နေရာ ဒေဝနခေါ် နတ်သစ်ပင်တောသို့ တန်းခိုးတော်ဖြင့် ခဏခြင်း ကြွရောက်တော်မူ၏။

ထိုအခါ ဆယ်ကုဋေသောရဟန်းတို့သည် ကောဏ္ဍညမြတ်စွာ ဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှ

စွာသော စိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း သပိတ်သက်နှီး လှမ်းယူခြင်း နေရာတော်ခင်းကျင်းခြင်း အရိုအသေဝတ်ပြုခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံစေကြပြီးခါ မြတ်စွာဘုရားကို ခြံရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက ထိုင်နေကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထို ဆယ်ကုဋေသော ရဟန်းတို့အား အလုံးစုံသော ရှေးဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။

အဆုံးအဝိုင်းအခြားမရှိသော တန်းခိုးတော်....နှိုင်းယှဉ်စရာမရှိသော အခြိုအရံ အကျော်အစောတော်....မရေမတွက်နိုင်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်....မည်သူမျှ မလေးမစား အနိုးအပါးသို့ ချဉ်းကပ်ရန်ခဲယဉ်းခြင်း ...မြေကြီးအထုနှင့်တူသော သည်းခံခြင်း ... သမုဒ္ဒြာ ရေအထုနှင့်တူသော သီလတော်....မြင်းမိုရ်တောင်ကဲ့သို့ ကြီးမိုင်သော သမာဓိတော်....ကောင်းကင်အပြင်နှင့်တူသော ပညာတော်....တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါအများတို့ အစီးအပွါးအလှိုငါ ဇုန္ဒြေ,ဗိုလ်,ဗောဇ္ဈင်,မဂ္ဂင်,သစ္စာတို့ကို ထင်ရှားပြတတ်သည့် ဓမ္မာဓိပကွယ တရားဒေသနာကို အခါခပ်သိမ်း ဟောကြားတော်မူလေပြီ။

ဤ ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မစက္ကြာတရားပွဲ၌ ရဟန်းဆယ်ကုဋေ အမှီးရှိသော နတ်လူ ကုဋေတသိန်းတို့အား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိခြင်း (အကျွတ်တရားရခြင်း) သည် ဖြစ်လေပြီ။

(ဤကား ရှေးဦးစွာ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိစေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပဌမဓမ္မာဘိသမယ=(ပဌမ တရားပွဲကြီး) တည်း။)

ထိုနောက် အခါတပါးဝယ် မဂ်လသုတ္တန်ဒေသနာ အစည်းအဝေး (တရားပွဲ) ကြီး၌ စကြဝဠာတိုက်တသောင်းမှ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ဤစကြာတိုက်တခုအတွင်းမှာ (အလုံးစုံနေ၍မဆုံ့မရှိရလေအောင်) သိမ်မွေ့သေးငယ်သော ကိုယ်အတွေ့ဘောကို ဖန်ဆင်းကြ၍ ဤစကြဝဠာမှာပင် စည်းဝေးကြကုန်၏။ ထိုအစည်း

အဝေးကြီးဌ အမျိုးအမည် မထင်ရှားသော နတ်သားတယောက်သည် ကောလွှာညြမြတ်စွာဘုရားအား ဤလောကဌ ပြည့်စုံကြီးပွါးကြောင်းဖြစ်သော (မဂ်လာ)တရားဟူသည် အဘယ်တရားများပါနည်းဟု မဂ်လာပြဿနာကို မေးလျှောက်၏။ ထိုနတ်သားကို တရားနှားခံပြု၍ မြတ်စွာဘုရားသည် မဂ်လာတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။

ထိုမဂ်လသုတ်တရားပွဲ အစည်းအဝေးဌ ကုဋေကိုးသောင်းသော နတ်လူတို့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ သောတာပန်အဖြစ်စသည်သို့ ရောက်သောသူတို့သည်ကား အရေအတွက် အပိုင်းအခြား မရှိအောင်ပင် များပြားကုန်၏။

(ဤကား နှစ်ကြိမ်မြောက် လူနတ်ဗြဟ္မာတို့အား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိစေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဒုတိယမဟာဘိသမယ=(ဒုတိယ တရားပွဲကြီး) တည်း။)

အကြင်အခါ ကောလွှာညြမြတ်စွာဘုရားသည် ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋ္ဌဟာကို ပြတော်မူကာ တိတ္ထိတို့ကို ချီးနှိမ်တော်မူစဉ် ကောင်းကင်ဌ တည်တော်မူလျက် တရားဟောတော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋေရှစ်သောင်းကုန်သော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ အောက်ဖိုလ်သုံးပါးဌ တည်ကုန်သော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည်ကား အရေအတွက် အပိုင်းအခြား မရှိအောင်ပင် များပြားကုန်၏။

(ဤကား သုံးကြိမ်မြောက် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိစေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တတိယမဟာဘိသမယ= (တတိယ တရားပွဲကြီး) တည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

(၁) ကောလွှာညြမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက အစည်းအဝေးသည်လည်း သုံးကြိမ်ရှိရာ—ပဌမအကြိမ်မှာ....ကောလွှာညြမြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ကာ ဘုရား

အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးသော် စန္ဒဝတီမြို့ကို အမှီပြု၍ စန္ဒဥယျာဉ် ကြီး၌ ပဌမဝါကပ်တော်မူ၏။

ထို စန္ဒဝတီမြို့၌ များစွာသောဥစ္စာနှစ်ရှိသော ဗြာဟ္မဏမဟာ-သာလမျိုးဖြစ်သော သုစိန္ဓရုပုဏ္ဏားဟောင်းသား ဘဒ္ဒလုင်နှင့် ယသော-ဓရ ပုဏ္ဏားဟောင်းသား သုဘဒ္ဒလုင်နှစ်ယောက်တို့သည် ကောလာည မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တော်မှာ တရားတော်ကို ကြားနာ ကြရသည်တွင် ကြည်ညိုသောစိတ် ရှိကြသဖြင့် လုင်ပေါင်း တသောင်းတို့နှင့်တကွ ကောလာညမြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ရဟန်းပြုကြ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြသောအခါ ကောလာည မြတ်စွာဘုရားသည် နယုန်လပြည့်နေ့၌ သုဘဒ္ဒမထေရ်အမှူးရှိသော ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေတသိန်း ခြိုရုံလျက် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

(၂) ထိုနောက် အခါတပါး၌ ကောလာညမြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်ဖြစ်သော ဝိဇိတသေနမင်းသား (ရဟန်းပြုပြီးနောက်) အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်သည်တွင် ထို ဝိဇိတသေနမထေရ် အမှူးရှိ သော ကုဋေတထောင်သော ရဟန္တာတို့၏ အလယ်၌ ကောလာည မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယအကြိမ် သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

(၃) ထိုနောက် အခါတပါး၌ ကောလာည မြတ်စွာဘုရား သည် ဇနပုဒ်များသို့ ဒေသစာရီ ကြွချီလှည့်လည်တော်မူသည်တွင် ကုဋေကိုးဆယ် အခြိုအရံရှိသော ဥဒေနမင်းကို အခြိုအရံပရိသတ် နှင့်တကွ ရဟန်းပြုပေးတော်မူ၏။ ထို ဥဒေနရဟန်းနှင့်တကွ အခြို အရံ ရဟန်းတို့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် ကောလာည မြတ်စွာဘုရားသည် ဥဒေနရဟန်း အမှူးရှိသော ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေကိုးဆယ် ခြိုရုံလျက် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယအကြိမ် သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

ထိုအခါ....ငါတို့ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဝိဇိတာဝီ မည်သော စကြာမင်းဖြစ်၍ စန္ဒဝတီပြည်၌ အုပ်စိုးရှိနေ၏။ ထို ဝိဇိတာဝီ စကြာမင်းသည် များမြတ်သော ပရိသတ်အခြံအရံ ရှိသည်ဖြစ်၍ မြေပြင်အလုံးကို အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း လက်နက်ဖြင့် ဖိနှိပ်ခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ တရားနှင့်ညီစွာ နယ်ပယ် အပိုင်းအခြား အားဖြင့် စကြဝဠာတို့၏အတွင်း သမုဒ္ဒြာလေးစင်းတို့၏ အဆုံး အထိ စောင့်ရှောက် အုပ်စိုးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ကောလွှာည မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေတသိန်း ခြံရံလျက် ဇနပုဒ်များသို့ ဒေသစာရိကြွချီလှည့်လည် တော်မူခဲ့ရာ အစဉ်သဖြင့် စန္ဒဝတီပြည်သို့ ရောက်တော်မူလာ၏။ အလောင်းတော် ဝိဇိတာဝီ စကြာမင်းသည် ကောလွှာည မြတ်စွာ ဘုရား ကြွလာကြောင်းကို ကြားသိတော်မူလေသော် မြတ်စွာ ဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆို၍ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးနေထိုင်ရန် နေရာဌာနကို စီစဉ်ပြီးလျှင် နက်ဖန် နံနက်ဆွမ်းအတွက် တပည့် သံဃာအပေါင်းနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်ခဲ့၍ နောက် တနေ့ဝယ် ဆွမ်းဘောဇဉ်တို့ကို ကောင်းစွာစီရင် ပြင်ဆင်လျက် ကောလွှာည မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော ကုဋေတသိန်း အရေ အတွက်ရှိသော ရဟန္တာ သံဃာတော်အပေါင်းအား ကြီးစွာသော ဆွမ်းအလှူဒါနကို ပေးလှူ၏။

အလောင်းတော်သည် ကောလွှာည မြတ်စွာဘုရားကို ဆွမ်း ကပ်လှူပြီး ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား နာကြားပြီးဆုံးသည်တွင် "အရှင်ဘုရားတို့သည် များစွာသော လူအပေါင်းအား ချီးမြှောက် ခြင်းကို ပြုတော်မူလျက် ဤစန္ဒဝတီပြည်၌ပင် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူပါကုန်"ဟု တောင်းပန်ပြီးလျှင် အမြဲမပြတ် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံးပင် ကောလွှာည မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်အပေါင်းအား အတုမရှိသော အလှူကြီးကို ပေးလှူတော်မူ၏။

ထိုအခါ ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော်ကို "သင်သည် ဤကမ္ဘာမှနောက် မရေမတွက်နိုင်အောင် ကွာဝေးသော ကမ္ဘာ(သုံးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း)ထက်၌ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်ရလတ္တံ့"ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။ ။ (ဤဗျာဒိတ်စကား ကြားသောအခါကားမှာ ဒီပင်္ကရမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူသကဲ့သို့ပင် ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်ကြံခြင်းမှစ၍ အပြည့်အစုံ ဗျာဒိတ်ကြားခြင်းကို ပါဠိတော်၌ အထင်အရှား ဟောကြားထားသော်လည်း သုမေဓကထာမှာ ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ ထပ်မံရေးသားခြင်း မပြုတော့ပြီ။)

ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူပြီးနောက် တရားတော်ကို ဆက်လက် ဟောကြားတော်မူရာတွင် အလောင်းတော် ဝိဇိတာဝီစကြာမင်းသည် တရားတော်ကို ကြားနာရသဖြင့် လွန်စွာတိုးတက်သော သဒ္ဓါတရားရှိသည်ဖြစ်၍ ဘုရားဖြစ်မှုအကျိုးကြီး ပြီးစီးပြည့်စုံစေတော်မူလိုသည့်အတွက် ကြီးစွာသောထီးနန်းစည်းစိမ်ကို ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်း၍ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ရဟန်းပြုကာ ဝိဒူဂသုံးပုံကို သင်ယူတော်မူပြီးလျှင် သမာပတ်ရှစ်ပါး အဘိညာဉ်ငါးပါးတို့ကို ဖြစ်စေတော်(ရတော်)မူ၍ အဘိညာဉ်၏ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူကာ အသက်အဆုံး၌ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်တော်မူခဲ့လေပြီ။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **ရမ္မာဝတီမြို့တော်** ဖြစ်၏။

ခမည်းတော်မှာ **သုနန္ဒမင်း**ဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ **သုဇာတာဒေဝီမိဖုရား** ဖြစ်၏။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **ဘဒ္ဒမထေရ်**နှင့် **သုဘဒ္ဒမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အလုပ်အကျွေးမှာ **အနုရုဒ္ဓမထေရ်** ဖြစ်၏။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံမှာ **တိဿာထေရီမနှင့်ဥပတိဿာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **သာလကလျာဏီ**ခေါ် (ကြောင်လျှာပင်)သို့မဟုတ် (နှံ၇) **နဂဲပင်** ဖြစ်၏။

အလုပ်အကျွေးဒါယကာတို့မှာ **သောဏာဒါယကာ**နှင့် **ဥမ-သောဏာဒါယကာ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ မြတ်သော အလုပ်အကျွေးဒါယိကာမတို့မှာ **နန္ဒာဥပါသိကာ** နှင့် **သီရိမာဥပါသိကာ**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကောလွှာညြ မြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်ကတော်မူကာ လမင်းကဲ့သို့ရင်း မွန်းတည့်နေကဲ့သို့ရင်း တင့်တယ်တော်မူ၏။

ထိုကောလွှာညြ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသည့်အခါမှာ အသက်တသိန်းဟမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်မြတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

ကောလွှာညြ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် လူဖြစ်ပင်ကာလ သုံးဆောင်အပ်သော နန်းတော်ပြာသာဒ်တို့ကား **သုစိရွှေနန်းဆောင်, သုရုစိရွှေနန်းဆောင်, သုဘရွှေနန်းဆောင်**ဟူ၍ သုံးပါးတို့တည်း။

မောင်းမမိသံ အပေါင်းကား သုံးသိန်းအတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီးကား **ရုစိဒေဝီ** အမည်ရှိ၏။ သားတော်ကား **ဗိဇိတသေန** အမည်ရှိ၏။ ရွှေနန်းစိုးစံသော နှစ်ပေါင်းကား အနှစ်တသောင်းတို့တည်း။

တောထွက်တော်မူသောအခါ **အာဇာနည်မြင်း** ကသော **ရထားယာဉ်**ဖြင့် တောထွက်တော်မူ၏။ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခါ စန္ဒာရာမ = (**စန္ဒဥယျာဉ်**)အရပ်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူ၏။

ကောင်းကင်အပြင်သည် ကြယ်နက္ခတ်တာရာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်တင့်တယ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော် ပွင့်လင်းရာ ထိုအခါ၌ မဟာပထဝီ ၌မြေကြီးသည် ကိလေသာအာသဝေါ ကုန်ခန်း၍ အညစ်အကြေး ကင်းစင်ပြီးသော ရဟန္တာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ် တင့်တယ်လှပေ၏။ (မြေတပြင်လုံး သက်နှံးရောင် လွှမ်းလျက်ရှိသည် ဟု ဆိုလိုသည်။)

ထိုရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည် နှိုင်းယှဉ်မရအောင် မွန်မြတ်လှကုန်၏၊ လောကဓံတရား ရှစ်ပါးတို့ကြောင့် တုန်လှုပ် ချောက်ချားခြင်း အလျဉ်းမရှိကုန်၊ စိတ်မာန်တင်းသူတို့ ချဉ်းကပ်ရန် ခဲယဉ်းလှကုန်၏။ မျှားစွာ ကျော်စောခြင်း ရှိကုန်သော ထိုရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလိုတော်မူလတ်ကုန်သည် ရှိသော် ထန်းလုံးခုနစ်ဆင့်ခန့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်တော်မူကြ၍ (မိုးယံးတိမ်သို့၏ အကြား လျှပ်နွယ်ပြက်၍ ဝင်သွားသကဲ့သို့) တေဇော ကသိဏချာန်ကို ဝင်စားတော်မူကြပြီးလျှင် ကြီးစွာသော အရောင်အလင်းကိုပြလျက် မိုးကောင်းကင်ဝမှာပင် တေဇော ဓာတ်လောင်ကျွမ်းကာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူကြလေကုန်ပြီ။

သံဝေဂ

ထို ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရား၏ အတုမရှိ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော တန်းခိုးတော်သည်၎င်း သမ္ဘဏ္ဍုတဏ္ဍုဏ်တော်ဖြင့် ထုံမွှန်း၍ ထားအပ်သော သမာဓိတော်သည်၎င်း ထို အလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်သွားလေပြီ....၊ခပ်သိမ်းသော သခါရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သောအနှစ်မရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘ်တကား....။

စေတီတော် တည်ထားခြင်း

ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို အကြွင်းမရှိ သိမြင်တော်မူသော ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရားသည် စန္ဒာရာမ = (စန္ဒဥယျာဉ်) အရပ်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏။ ထိုဥယျာဉ်၌ပင်လျှင် ဆေးဒန်းမြင်းသိလာတို့ကို မြေညှက်, ဆီ ထောပတ်တို့ကို ရေ-ပြုလုပ်လျက်

ကောလ္လာညမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကို တည်ထားကြရာ အမြင့်ယူဇနာ (၇) ခုနှစ်ယူဇနာရှိ၏။

သက်တော်ရှည်ကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဓမ္မတာအရ အစိတ်အစိတ်မကွဲ တခဲတည်း တစုတည်း တည်ရှိသော အသင်္ခြိန္နာ ဓာတ်တော်တို့သည် ရွှေဆင်းတုကဲ့သို့ တည်တော်မူ၏။ ထိုအသင်္ခြိန္နာဓာတ်တော်ကို စေတီတော်အတွင်း ဌာပနာသွင်းကြကုန်၍ ဇမ္ဗူဒြိပ်ကျွန်းဌ နေကုန်သူ လူအလုံးတို့သည် ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် မွမ်းမံချယ်လယ်ကာ စေတီတော်ကြီးကို ပြီးဆုံးစေကြကုန်၏။

ကောလ္လာညဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၃-မဂ်လဗုဒ္ဓဝင်

ကောလ္လာညမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသော ကပ်ကမ္ဘာကုန်ဆုံးပြီးသည့်နောက် ကမ္ဘာအသစ်၌ (သို့မဟုတ် မည်ရွှေ့မည်မျှ ဂဏန်းချ၍ မရေမတွက်နိုင်လောက်အောင် များလှစွာသော ကမ္ဘာတွေ)ကို လွန်မြောက်ပြီးမှ တခုသောကမ္ဘာ၌ (၁) မဂ်လမြတ်စွာဘုရား၊ (၂) သုမနမြတ်စွာဘုရား၊ (၃) ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၊ (၄) သောဘိတမြတ်စွာဘုရားဟူ၍ ဘုရားလေးဆူ အစဉ်အတိုင်း ပွင့်တော်မူရာ ပဌမပွင့်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားမှာ မဂ်လမြတ်စွာဘုရား ဖြစ်တော်မူ၏။

ပဋ္ဌိသန္ဓေ စံနေခေါ်း

ထိုမဂ်လမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူဟန်ကား··· မဂ်လမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် တဆယ့်ခြောက်သန်းခန့် ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏အဆုံး၌ အလောင်းတော်တို့၏ ထုံးစံအရ တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် နတ်အများတို့၏ ဘုရားဖြစ်ရန် တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်တော်

မှုကာ ပြည်တကာတို့ထက် အမွန်အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဥတ္တရ နေပြည်တော် ဥတ္တရမင်းကြီး၏ ဥတ္တရာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းဌ် ပဋ္ဌိသန္ဓေ နေတော်မူ၏။ (ပဋ္ဌိသန္ဓေ နေသောအခါ အလောင်းတော်တို့ ဓမ္မတာအတိုင်း ပြမြဲတိုင်းဖြစ်သော နိမိတ်ကြီး သုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့သည် ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်၏။)

မယ်တော်၏ ကိုယ်ရောင်

မင်္ဂလ ဘုရားအလောင်းတော် ပဋ္ဌိသန္ဓေ နေသည်ကစ၍ မိဖုရားကြီး၏ ကိုယ်ရောင်သည် ပတ်ဝန်းကျင် အတောင် (၇၀) ရှစ်ဆယ် အတွင်း လရောင်နေရောင်များပင် မလွှမ်းမိုးနိုင်လောက်အောင် ပျံ့နှံ့၍ တည်၏။ မိဖုရားကြီးသည် အခြားသော မီးအရောင်အလင်းစသည်ကို အသုံးမပြုရပဲ မိမိကိုယ်မှထွက်သော အရောင်ဖြင့်ပင် အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်၍ အလုပ်အကျွေး ရွှေရုံတော်မတို့၏ အပြုအစုကိုခံကာ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာနေထိုင်၏။

အလောင်းတော်ကို ဖွားမြင်ခြင်း

ပဋ္ဌိသန္ဓေကို နတ်အများ စောင့်ရှောက်ကာ ဆယ်လစေ့သော အခါ မြင့်မြတ်ပျော်မွေ့ဖွယ်ရာ ကောင်းလှသော ဥတ္တရမဇ္ဈရ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်အတွင်းဌ် ဖွားမြင်တော်မူ၏။ (ဖွားမြင်သောအခါမှာလည်း နိမိတ်ကြီးများ ထင်မြဲထင်သည့် အပြင် အလောင်းတော်ဟူသမျှတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော အထူးအံ့သြဖွယ်ရာကောင်းသည့် အကြောင်းအရာတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

ထိုအလောင်းတော် မင်္ဂလမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ အလွန်ကျော်စောလှသော ယသဝန္တ ရွှေနန်းဆောင်, အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းလှသော ရုစိမန္တ ရွှေနန်းဆောင်, အလွန်အသရေရှိသော သိရိမန္တ ရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော

ရှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ ကောင်းမွန်စွာ တန်းဆာဆင်အပ်သော ကချေသည်ပေါင်း သုံးသောင်း အခြံအရံရှိသည့် ယသဝတီ မိဖုရားကြီးနှင့်တကွ နှစ်ပေါင်း (၉၀၀၀) ကိုးထောင်တိုပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ် ချမ်းသာနှင့်တူသော မင်းစည်းစိမ် ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းဗိုးအုပ် မင်းလုပ်တော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ယသဝတီမိဖုရားကြီးမှ သီဝလ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ သူအို, သူနာ, သူသေ, ရဟန်း ဟု ဆိုအပ်သော နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းစွာတန်းဆာ ဆင်အပ်သည့် ပဏ္ဍာရ အမည်ရှိသော အာဇာနည် မြင်းတော်ကို စီးလျက် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။

ဤသို့ အလောင်းတော် မင်္ဂလမင်းသား တောထွက်၍ ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက်၍ သုံးကုဋေသော လူတို့သည်လည်း ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

မင်္ဂလမြို့တော်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ထို သုံးကုဋေသော ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ရှစ်လတို့ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာခေါ် ပြုနိုင်ခဲသော အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်အံ့သောနေ့၌ ဥတ္တရရွာနေ ဥတ္တရာ အမည်ရှိသော သူဌေးသမီးသည် လှူဒါန်းအပ်သော ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောအတွင်းမှာပင် နေ့သန့်(နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန် ရောက်သောအခါ အခြံအရံ ရဟန်းအပေါင်းတို့ကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီးမှ မဟာဗောဓိပင်ရှိရာအရပ်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီး၌ ဥတ္တရ အမည်ရှိသော တက္ကတွန်းသည် လှူဒါန်းအပ်သော မြက်ရစ်ဆုပ်တို့ကို ခံယူတော်မူခဲ့၍ ကုံကော် (ဗောဓိ) ပင်အရင်း၌ ဖြန့်ရှိခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်(၅၈)ငါးဆယ့်ရှစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတ ပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာ၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ထိုအပရာဇိတပလ္လင်တော်ယက်၌ ထက်ဝယ် (တင်ပလ္လင်) ဖွဲ့ခွေ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်၍ မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို အောင်မြင်တော်မူပြီးခါ ညဉ့်ဦးယံ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်, သန်းခေါင်ယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို ရတော်မူပြီးလျှင် မိုးသောက်ယံ၌ အနုလုံပဋိလုံ အစုန်အဆန် အားဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို သုံးသပ်တော်မူပြီးမှ အာနာ-ပါန စတုဏ္ဍစျာန်ကို ဝင်စား၍ တိုစျာန်မှထပြီးလျှင် ခန္ဓာငါးပါး တို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ထိုခန္ဓာငါးပါး၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းနှင့်စပ်၍ (၅၀)ငါးဆယ်သော လက္ခဏာတို့ကို မြင်တော်-မူ၍ ဂေါတြဘုဉာဏ်တိုင်အောင် ဝိပဿနာကို ပွါးများတော်-မူသည်ရှိသော် နေအရုဏ်တက်သည်နှင့်ဝမ်းပြိုင်နက် အရဟတ္တမဂ်-ဉာဏ်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော ဘုရားဂုဏ်တို့ကို ထိုးထွင်း သိမြင်-ရရှိတော်မူပြီးလျှင် လောကသုံးပါး၌ အတုမရှိသော ဘုရား-အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၏။

ကူးကဲလွန်မြတ်သော ကိုယ်တော်ရောင်

မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်မှာ အခြား မြတ်စွာ-ဘုရားများထက် ပိုမို၍ ထွက်၏။ အခြား မြတ်စွာဘုရားများမှာ-တန်းခိုးတော်ဖြင့် မဖန်ဆင်းပဲ ပကတိပင်ကိုယ် အလိုလိုထွက်သော-ရောင်ခြည်တော်သည် အတောင်ရှစ်ဆယ်မျှသော်ငင်း တလံမျှ-သော်ငင်း ထွက်၏။

မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရားမှာကား ထိုကဲ့သို့မဟုတ်ပဲ အမြီ နေ့ရော-ညဉ့်ပါ လောကဓာတ်စကြဝဠာ တိုက်တသောင်းကို ပျံ့နှံ့၍-ကိုယ်တော်၏ ပကတိရောင်ခြည်တော် ထွန်းတောက်ပ၏။ ထိုသို့-ရောင်ခြည်တော် ထွန်းတောက်ပသည့်အတွက် ပတ်ဝန်းကျင်-ရှိသမျှ သစ်ပင် မြေပြင် တောတောင် သမုဒ္ဒြာ စသည်တို့သည်-အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ပြဆိုရလျှင် မည်းညစ်ပါသည်ဟု ဆိုရသော-ထမင်းအိုး ဟင်းအိုး စသည်တို့ပင်သော်လည်း ရွှေပြားဖြင့်ပတ်၍-ထားသကဲ့သို့ ဝင်းဝင်းတောက်၍ နေကြကုန်၏။

မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသော အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်သော ကာလ အတွင်း ဤ အတိုင်းသာ အရာရာကို ရှေသွေးရှေရောင် လွှမ်းမိုး၍ နေ၏။ ထိုဘုရားလက်ထက်တော်အတွင်းမှာ လ, နေ, နက္ခတ်, တာရာ စသည်တို့၌ အရောင်အလင်းဟူ၍ မရှိ၊ နေရောင်မရှိသည့် အတွက် ညဉ့်နှင့်နေ့ဟူသော အပိုင်းအခြားပင် မထင်ရှားတော့ပြီ။

နေ၏အရောင် ကင်းနေသော်လည်း သတ္တဝါတို့သည် အမြဲပင် မြတ်စွာဘုရား ရောင်ခြည်တော်ဖြင့်သာလျှင် အလုံးစုံသော ပြုဖွယ် ကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်လှည့်လည်၍ နေကြကုန်၏။ ညနေချမ်း၌ ပွင့်လေ့ ရှိသော ပန်းများ၏ ပွင့်ခြင်းကိုရင်း နံနက်စောစော၌ မြည်တွန် လေ့ရှိသော ငှက်များ၏မြည်တွန်သံကိုရင်း အစဉ်ပြုကာ လောက၌ ညဉ့်နေ့ဟူသော အပိုင်းအခြားကို ပိုင်းခြားမှတ်သားကြရကုန်၏။

မေးမြန်းဖွယ်ရှိသည်ကား အခြား မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ ဤ အာနုဘော်မျိုး မရှိလေသလော ဟု မေးမြန်းဖွယ် ရှိ၏၊ မရှိ မဟုတ် ရှိသည်သာဖြစ်၏ ဟု ဖြေဆိုရမည်။ ထိုအခြား မြတ်စွာ ဘုရားတို့သည်လည်း အလိုရှိတော်မူကြပါလျှင် တသောင်းသော စကြဝဠာ လောကဓာတ်ကိုသော်ရင်း ထိုထက်အလွန်သော်ရင်း ရောင်ခြည်တော်ကို ပျံ့နှံ့စေနိုင်တော်မူကုန်၏။မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား မှာကား ရှေးဆုတောင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် အခြားမြတ်စွာဘုရား တို့၏ တလံမျှလောက်သော ပကတိကိုယ်တော်ရောင်ကဲ့သို့ မင်္ဂလ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ရောင်မှာလည်း တန်းခိုးတော် အားဖြင့် မဖန်ဆင်းရပဲ တသောင်းသော လောကဓာတ် စကြ ဝဠာတိုက်ကို အမြဲပျံ့နှံ့၍ တည်ရှိ၏။

မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၏ ရှေးဆုတောင်း

ထိုမင်္ဂလမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားအလောင်း ဖြစ်စဉ်ကာလ ဝေဿန္တရာမင်းနှင့်တူသောဘဝ၌ တည်၍ သားမယားတို့နှင့် တကွ **စက်ပမ်** တောင်နှင့် တူသော တောင်၌ နေထိုင်၏။ (စ)

ထိုအခါ ခရဒါဋ္ဌိက အမည်ရှိသော ဘီလူးသည် ဘုရား အလောင်း၏ လှုဒါန်းမှု၌ အလွန်လိုလားကြောင်း သတင်းစကား ကြားသိရသဖြင့် ပုဏ္ဏားအသွင် ဖန်ဆင်းကာ အလောင်းတော် ထံ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် သားတော် သမီးတော် မင်းနှစ်ဦးကို တောင်းရမ်း အလှူခံ၏။

ထိုအခါ အလောင်းတော်သည် ပုဏ္ဏားအား ငါ့သားတော် သမီးတော်တို့၊ လှူအုံ့ဟု ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာ အောက်ခံရေ အစွန်းထိ ယူဇနာ နှစ်သိန်းလေးသောင်း ပမာဏရှိသော မဟာ ပထဝီမြေကြီးကို တုန်လှုပ်စေလျက် သားတော် သမီးတော်နှစ်ဦးကို ပေးလှူတော်မူ၏။

ဘီလူးသည် စကြာ၏အစွန်းရှိ တံကဲပျဉ် (မြိစရာပြိုလုပ်ထားသော ပျဉ်ပြား)ကို မြို၍ အလောင်းတော်မြတ် ရှစ်ကိုးနေတော်မူစဉ်ပင် ကြာစွယ်စည်းကို ဝါးစားဘိသကဲ့သို့ သားတော် သမီးတော် နှစ်ယောက်တို့ကို ဝါး၍ စားလေ၏။

ဘုရားအလောင်းတော်မှာ ဘီလူးကိုကြည့်၍ ဘီလူးပစပ်ဖွင့်ဟ ကာမျှ၌ပင် မီးတောက် မီးလျှံကဲ့သို့ ရဲရဲတောက် သွေးအလှဲ့ အန်ထွက်၍လာသော ဘီလူး၏ပစပ်ကို မြင်ရသော်လည်း ဆံခြည် မျှင်ဖျားလောက်မျှ စိတ်နှလုံးတော် မသာယာခြင်းဟူ၍ မရှိ၊ "ငါ ယခု လှူရခြင်းသည် ကောင်းမြတ်သော လှူခြင်းဖြစ်သည်" ဟု သာ ကြံစည် စိတ်ကူးတော်မူသော အလောင်းတော်၏ကိုယ်၌ ကြီးစွာသော နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းသာ ထင်ရှားဖြစ်၏။

အလောင်းတော်သည် "ဤ ငါ၏အလှူဒါန အကျိုးဆက်အား ဖြင့် နောင်သောအခါ ဤသွေးအလှဲ့ ထွန်းတောက်ပသည့်နည်း အတိုင်း ငါ၏ကိုယ်မှ ရောင်ခြည်တော်တို့သည် ထွက်စေကုန် သတည်း" ဟု ဆုတောင်းခြင်းကို ပြုတော်မူ၏။ ထို ဆုတောင်းကို အမှီပြု၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူလာသောအခါ ထို မဂ်လမြတ်စွာဘုရား ၏ ပကဘိရောင်ခြည်တော်တို့သည် ကိုယ်တော်မှထွက်၍ လောက ဓာတ် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း တသောင်းတိုင်အောင် အရပ်သို့ ပျံ့နှံ့ကြကုန်၏။

ထိုမှတပါးလည်း....

ထို မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၏ အခြားရှေးဆုတောင်းတမျိုးလည်း ရှိသေး၏။ မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော် ဖြစ်စဉ် အခါ တဆူသော မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကို ဖူးမြော်ရ၍ "ဤမြတ်စွာဘုရားအား ငါသည် အသက်ကို စွန့်ခြင်းငါသင့်၏"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ဆိမ်းတိုင်ကို ဆိုဆွတ်သောအဝတ်တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်သကဲ့သို့ မိမိတကိုယ်လုံးကို ထောပတ်ဆိုဆွတ်သော အဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်စေ၍ တတောင်ခန့် အဖျားအနားရေး စည်းယပ်ပွင့်သော အဘိုးတသိန်းတန် ရွှေခွက်ကို ထောပတ်ဖြင့် ပြည့်စေပြီးလျှင် ထိုရွှေခွက်၌ မီးစာတထောင်ကို မီးညှိ၍ မိမိဦးခေါင်းပေါ်မှာ ရွက်လျက် မိမိတကိုယ်လုံးကိုလည်း မီးညှိစေ၍ စေတီတော်မြတ်ကို လက်ျာရစ်လှည့်လည်ကာ တည့်ခ်ုလုံးကို လွန်စေ၏။

ဤသို့ အရုဏ်တက်သည်တိုင်အောင် အားထုတ်သော်လည်း အလောင်းတော်၏ မွေးညင်းတွင်းကိုမျှ အပူဒွေမဟပ်နိုင်၊ပဒုမာ ကြာတိုက်ထဲ၌ ဝင်နေသောအခါကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ မှန်၏....တရားတော်၏ သဘောသည် မိမိကို စောင့်ရှောက်သောသူကို တရားတော်ကပင် ဘေးရန်ကင်းဝေးရန် ပြန်၍စောင့်ရှောက်မြဲ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင်—

"ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ၊
ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
သောနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ၊
နဒုဂ္ဂတိं ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရိ"—

ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပြီ။

ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော ကောင်းမှု၏ အကျိုးဆက်အားဖြင့်လည်း ထို မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၏ ပကတိ ကိုယ်တော်ရောင်သည် တသောင်းသော လောကဓာတ် စကြဝဠာတိုက်တို့ကို ပျံ့နှံ့၍ တည်၏။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

မဂ်လမြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် မဟာဗောဓိပင်၏ အနီးမှာပင်သတ္တသတ္တာဟစံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူပြီး၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားတော်ကို ဟောရအံ့နည်း''ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ကိုယ်တော်မြတ်သို့ အတုလိုက်၍ ရဟန်းပြုကြသော သုံးကုဋေသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်၏ ဥပနိဿယပစ္စည်း အားကြီးသောအကြောင်းနှင့်ပြည့်စုံကြသည်ကို မြင်တော်မူ၏။

ထို ရဟန်းတို့အား ခပ်သိမ်းကုန်သော သူတို့မှ ရှေးဦးစွာ တရားတော်ကို ဟောအံ့ဟု ဆင်ခြင်ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင်....ယခု အခါ ထိုရဟန်းတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်းဟု ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် ဤမဟာဗောဓိပင်မှ (၁၈) တဆယ့်ရှစ်ယူဇနာ ဝေးကွာသော သီရိဝေါမုနမြို့ သီရိဝနခေါ်တောအုပ်၌ နေကြကုန်၏ဟု မြင်တော်မူသဖြင့် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထို ရဟန်းတို့၏နေရာ သီရိဝနတောအုပ်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွသွားတော်မူ၏။

ထိုအခါ သုံးကုဋေသော ရဟန်းတို့သည် မဂ်လမြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှသော စိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း သပိတ်သင်္ကန်းတော်ကို လှမ်းယူခြင်း နေရာတော်ကို ခင်းကျင်းခြင်း အရိုအသေ ရှိခိုးဝတ်ပြုခြင်းတို့နှင့်ပြည့်စုံစေကြပြီးခါ မြတ်စွာဘုရားကို ခြေရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသုံးကုဋေသော ရဟန်းတို့အား အလုံးစုံသော ရှေးဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤဓမ္မစကြာတရားဦး ဟောတော်မူသောအခါ သုံးကုဋေသော

ရဟန်းတို့သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ (ရဟန္တာဖြစ်ကုန်၏။)နတ်လူပေါင်း ကုဋေတသိန်းတို့အား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိခြင်း (အကျွတ်တရားရခြင်း) သည် ဖြစ်လေပြီ။

(ဤကား ရှေးဦးစွာ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိစေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပဌမဓမ္မာဘိသမယ=(ပဌမ တရားပွဲကြီး)တည်း။)

မဂ်လမြတ်စွာဘုရားသည် အဘိဓမ္မာတရား ဟောအံ့ဆဲအခါ စိတ္တာအမည်ရှိသောမြို့ကို အမှီပြု၍ သီတင်းသုံးတော်မူကာ မြို့တံခါး ဝ၌ စကားပင်ရင်း၌၊ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် တံခါးဝတွင် ကလ္လာအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်မှူး စိုက်ပျိုးအပ်သော သရက်ပင်၏အနီး၌ ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋ္ဌိဟာကို ပြုတော်မူ၍ တိတ္ထိတို့၏မာန်ကို ချိုးနှိမ်တော်မူသကဲ့သို့၊ ရေမီး အစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋ္ဌိဟာကို ပြုတော်မူ၍ တိတ္ထိတို့၏မာန်ကို ချိုးနှိမ်တော်မူပြီးလျှင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္ဗလာ မြကျောက်ဖျာထက်၌ သီတင်းသုံးတော်မူကာ နတ်ဗြဟ္မာတို့အား အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။

ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းသော နတ်ဗြဟ္မာတို့အား သစ္စာလေးပါးတရားကိုသိခြင်း(အကျွတ်တရားရခြင်း)သည် ဖြစ်လေပြီ။

(ဤကား နှစ်ကြိမ်မြောက် နတ်ဗြဟ္မာတို့အား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိစေခြင်းဟုဆိုအပ်သော ဒုတိယဓမ္မာဘိသမယ=(ဒုတိယတရားပွဲကြီး)တည်း။)

မဂ်လမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီ သုရဘိမြို့၌ သုနန္ဒာအမည်ရှိသော မင်းကြီးသည် စကြာရတနာရောက်ကြောင်း ကျင့်ဝတ်တရားတို့ကို ဖြည့်ကျင့် ပြည့်စုံစေသဖြင့် စကြာရတနာကို ရရှိလေ၏။

မဂ်လမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူလာသောအခါ ထိုစကြာရတနာသည် မိမိ တည်မြဲနေရာမှ နိမ့်ကျဆုတ်နစ်သည်ကို မြင်တော်

မှ၍ သုနန္ဒမင်းကြီးသည် စိတ်နှလုံးမသာရှင်ပဲ "ငါ၏ ကုသိုလ်ကံ အစွမ်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ် ရရှိလာသော ဤစကြာရတနာသည် အဘယ်ကြောင့် တည်နေရင်းဌာနမှ နိမ့်ကျဆုတ်နစ်သနည်း"ဟု ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားတို့ကို မေးမြန်းတော်မူ၏။

ထိုအခါ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားတို့သည်—

အရှင်မင်းကြီး....စကြာမင်း၏အသက် ကုန်ခါနီးသဖြင့်ရင်း, စကြာမင်း ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သဖြင့်ရင်း, မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပွင့်တော်မူသဖြင့်ရင်း စကြာရတနာသည် တည်မြဲနေရာမှ နိမ့်ကျဆုတ်နစ်ရပါသည်။

အရှင်မင်းမြတ်၏ အသက်တော်ကုန်မည့်ကိစ္စမှာ လုံးဝ မရှိပါ၊ အရှင်မင်းမြတ်သည် လွန်စွာ သက်တော်ရှည်ပါ လိမ့်မည်။

စင်စစ်သော်ကား မဂ်လမြတ်စွာဘုရားသည် ယခု လောကဌ ထင်ရှားပွင့်တော်မူပါသည်၊ထို့ကြောင့် အရှင်မင်းမြတ်၏ စကြာရတနာသည် တည်မြဲနေရာမှ နိမ့်ကျဆုတ်နစ်ပါသည်—

ဟု ဖြေကြား တင်လျှောက်ကြကုန်၏။

ထိုပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏားများ၏ တင်လျှောက်ချက်ကို ကြားတော်မူ၍ သုနန္ဒ စကြာမင်းကြီးသည် မိမိအခြေအရံတို့နှင့်တကွ ထိုစကြာရတနာကို ဦးညွှတ်ရှိခိုးပြီးလျှင်...."ငါသည် အသင်စကြာရတနာ၏ တန်းခိုးအာနုဘော်အားဖြင့် မဂ်လ မြတ်စွာဘုရားကို အရိုအသေ ပြုပါဦးအုံ၊ ထိုသို့ပြုနေသည့် အချိန်အတွင်းမှာ အသင်စကြာရတနာသည် မကွယ်မပျောက်ပါလင့်ဦး"ဟူ၍ တောင်းပန်၏။ ထိုအခါ ထိုစကြာရတနာသည် နဂိုရိတည်မြဲ နေရာ၌သာ တည်လေ၏။

ထိုနောက်မှ သုနန္ဒစကြာမင်းကြီးသည် လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်လှသည်ဖြစ်၍ (၃၆) သုံးဆယ့်ခြောက်ယူဇနာ အဝန်းကျယ်ပြန့်သော ပရိသတ်ဖြင့် ခြီရံလျက် တလောကလုံး၏ မဂ်လာစင်စစ်

ဖြစ်တော်မူသော မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင် တပည့်သား သံဃာတော်များနှင့်တကွသော မြတ်စွာဘုရားကို ကြီးကျယ်စွာသော အလှူဖြင့် ကောင်းစွာ နှစ်သိမ့်စေတော်မူလျက် ကုဋေတသိန်းကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကာသိတိုင်းထွက်ဖြစ်သော သက်နီးလျှာ အဝတ်အထည်တို့ကို လှူဒါန်း၍ မြတ်စွာဘုရားအား အလုံးစုံသော အသုံးအဆောင်တို့ကို လှူဒါန်းပြီးခါ တရားနာအံ့သောငှါ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေ၏။ ထို စကြာမင်း၏သားတော် အနုရာဇအမည်ရှိသော မင်းသား. သည်လည်း စကြာမင်းနည်းတူပင် ထိုင်နေလေ၏။

ထိုအခါ သုနန္ဒစကြာမင်း အမှူးရှိသော ထိုလူတို့အား မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရားသည် ဟောကြားမြဲ ဒေသနာစဉ်အတိုင်း တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ သုနန္ဒစကြာမင်းကြီးသည် ကုဋေ (၉၀) ကိုးဆယ်မျှသော ပရိသတ်နှင့်တကွ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လေးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုပရိသတ် (ထိုလူ) တို့၏ရှေးရှေးဘဝတို့က ပြုခဲ့သော ကောင်းမှုအလေ့အကျင့်ကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် သပိတ်သက်နီးများ (စီမံရှာဖွေနေရခြင်းမရှိပဲ) တန်းခိုးအားဖြင့်သာ ပြည့်စုံနိုင်မည့် ရှေးကုသိုလ်ထူးကို မြင်တော်မူသဖြင့် လက်ျာ လက်မောင်းတော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူပြီးလျှင်—ဧထ ဘိက္ခဝေါ = (ရဟန်းတို့....လာကြကုန်လော့) ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အလုံးစုံသော ထိုလူတို့သည် ထိုခဏ၌ပင်လျှင် လက်နှစ်သစ်မျှသော ဆံပင်ရှိကြကုန်၍ တန်းခိုးဖြင့်ပြီးသော သပိတ်သက်နီးကို ဆင်မြန်းဆောင်ယူကုန်လျက် ဝါတော် (၁၀၀) တရာရှိပြီးသော မထေရ်ကြီးများကဲ့သို့ ကြည်ညိုဖွယ်သော ရဟန်းတို့၏ အသွင်အပြင်နှင့် ပြည့်စုံကြသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ဝန်းရံ၍ နေကြကုန်၏။

(ဤကား သုံးကြိမ်မြောက် သတ္တဝါတို့အား သစ္စာလေးပါးတရားကို သိစေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တတိယမဟာဘိသမယ = (တတိယတရားပွဲကြီး) တည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

အခါတပါး မဂ်လမြတ်စွာဘုရားသည် မေခလပြည်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ထိုပြည်၌ပင်လျှင် လုင်ပျိုတထောင်စီ အခြိုအရံရှိကြသော (သီဟိုဠ်အင်္ဂကထာအလို လုင်ပျိုတသောင်း အခြိုအရံရှိကြသော) အဂ္ဂသာဝက အလောင်းအလျှာ သုဒေဝလုင်နှင့် ဓမ္မသေနလုင်ပျိုတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ဟိတိကျွေ့ရဟန်းဖြစ်ကြပြီးလျှင် တပ္ပိတ္ထလပြည်ရှေ့၌ အခြိုအရံ ရဟန်းတို့နှင့် တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်သည်ရှိသော် မြတ်စွာဘုရားသည် ကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့၏ အလယ်၌ ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တဖန် ဥတ္တရအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း ဆွေတော်မျိုးတော်တို့၏ အစည်းအဝေး၌ ရဟန်းပြုကြသော ကုဋေတထောင်သော ရဟန်းတော်တို့၏ အစည်းအဝေးကြီး၌ ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယအကြိမ် သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

သုနန္ဒစကြဝဠေး ရဟန်းအမှူးရှိသော ရဟန်းအပေါင်းတို့၏ အစည်းအဝေးကြီး၌ ကုဋေကိုးဆယ်သော ရဟန်းတို့၏ အလယ်တွင် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယအကြိမ် သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဇရါဘမ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းမျာ နိတ်ခံခြင်း

ထိုမဂ်လမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ၌ ငါတို့ဘုရားအလောင်းတော်သည် သုရစိပုဏ္ဏားရှာ၌ သုရစိ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားဖြစ်၍ ဝေဒ-ဟု ဆိုအပ်သော ဗေဒင်ကျမ်း၊ နိဃဏ္ဍု-ဟု ဆိုအပ်သော အဘိဓာန်ကျမ်း၊ ကေဋုဘ-ဟု ဆိုအပ်သော အလင်္ကာကျမ်း၊ အက္ခရုပဘေဒ-ဟု ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါကျမ်း၊

ဣတိဟာသ-ဟု ဆိုအပ်သော ရှေးဟောင်းပုံပြင် ရာဇဝင်ကျမ်းလျှင် ငါးခုမြောက်ဖြစ်သော ကျမ်းတို့၏ ဝိဿဝက်ကမ်းသို့ ရောက်တော်မူ၏။

(ဣတိဟာသ ကျမ်းလျှင် ငါးခုမြောက်ဖြစ်ပုံကို သုမေဓကထာ၊ သုမေဓပြောဟူကာခေါ်းဌ် အကျယ်ပြဆိုခဲ့ပြီ။)

ပဒကခေါ် ဂါထာတို့ကို ရေးသားရွတ်ဘတ် ကောင်းစွာ တတ်ကျွမ်း လိမ္မာတော်မူ၏။ ဝေယျာကရဏာ ခေါ် စုလ္လိယ စကားပြေတို့ကိုလည်း ရေးသားရွတ်ဘတ် ကောင်းစွာ တတ်ကျွမ်း လိမ္မာတော်မူ၏။ (ဆ)

ကုသိုလ်မပွါး လောကကြီးကိုသာ ရှည်လျားစေသော လောကာယတကျမ်း ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာမှစ၍ လက္ခဏာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖော်ပြရာ မဟာပုရိသလက္ခဏာကျမ်းတို့၌ ပညာဉာဏ် ယုတ်လျော့ခြင်းမရှိ ပြည့်စုံတော်မူ၏။

ထို အလောင်းတော် သုရစိပုဏ္ဏားသည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ ချိုမြိန်လှစွာသော တရားစကားတော်ကို ကြားနာရလျှင် မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုသဖြင့် သရဏဂုံ ဆောက်တည်ပြီးလျှင် "နက်ဖန် တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို ခံတော်မူပါကုန်"ဟု တပည့်သား သံဃာများနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည်"ပုဏ္ဏား....အဘယ်မျှလောက်သော ရဟန်းတို့ကို အလိုရှိသနည်း''ဟု မေးတော်မူသည်ရှိသော် "မြတ်စွာဘုရား....အရှင်မြတ်တို့၏ အခြေအရံ ရဟန်းတို့သည် အဘယ်မျှရှိပါကုန်သနည်း"ဟု မေးလျှောက်လေ၏။

ထိုအချိန်ကား သာဝကများ၏ ပဌမအကြိမ် အစည်းအဝေး ချိန်ဖြစ်သဖြင့် "သာဝကပေါင်း ကုဋေတသိန်းရှိ၏"ဟု မိန့်တော်မူသည်ရှိသော် "မြတ်စွာဘုရား....ဤသို့ရှိခဲ့သော် ထိုရဟန်း အလုံးစုံတို့နှင့်တကွ တပည့်တော်၏ ဆွမ်းကို ခံပါကုန်"ဟု ဖိတ်ကြားသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် သည်းခံ သာယာတော်မူ၏။ (ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းဖြင့် သဘောတူညီတော်မူ၏။)

အလောင်းတော် သုရစိပုဏ္ဏားသည် နက်ဖန်အလို၄ါ ဆွမ်းပင့်ဖိတ်ပြီး အိမ်သို့ပြန်ရောက်လျှင် ဆင်ခြင် စဉ်းစားသည်မှာ....

"ငါသည် ဤမျှလောက်သော ရဟန်းတို့အား ယာဂုဆွမ်း, သက်နှံးလျှာ အဝတ်အထည် စသည်တို့ကို လှူခြင်း၄ါ စွမ်းနိုင်၏။ နေရာထိုင်ခင်းသည်ကား အဘယ်သို့လျှင် ဖြစ်နိုင်ပါမည်နည်း" ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားတော်မူ၏။

ထိုအလောင်းတော်၏ ထိုသို့ ဆင်ခြင် စဉ်းစားခြင်းသည် ယူဇနာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် အမြင့်ဆောင်သော မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်ရှိ သိကြားမင်း၏ ပဏ္ဍုကမ္ဗလာ ကျောက်နေရာ၏ ပူနွေးသောအခြင်းအရာကို ဖြစ်စေ၏။ (အလောင်းတော်၏ ဆင်ခြင် စဉ်းစားချက်ကြောင့် သိကြားမင်း၏ ပဏ္ဍုကမ္ဗလာ ကျောက်ဖျာသည် ပူနွေးနေသည် ဟူလို။ ထိုကိုပင် ပဏ္ဍုကမ္ဗလာ ကျောက်ဖျာတင်းသည် ဟု လောကဝေါဟာရ ခေါ်ဆိုကြသည်။)

ထိုအခါ သိကြားမင်းသည် "ငါ့ကို ဤနေရာမှ အဘယ်သူသည် ရွှေ့လျှောစေလိုသနည်း" ဟု အကြံဖြစ်၍ နတ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်သည်ရှိသော် အလောင်းတော် သုရစိပုဏ္ဏားကို မြင်၍ "ဤဘုရားလောင်းသည် ဘုရားအမှုးရှိသော ရဟန်းသံဃာကို ပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် နေရာအတွက် စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူနေ၏။ ငါသည်လည်း ထိုအရပ်သို့သွား၍ ကုသိုလ်အဖို့ (ဝေစု) ကို ရယူခြင်း၄ါ သင့်၏" ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် လက်သမားအသွင် ဖန်ဆင်းကာ ပဲခွပ်ပုဆိန်ကိုင်စွဲလျက် အလောင်းတော်၏ရှေ့၌ ထင်ရှားစွာ ပေါ်လာ၏။

မဏ္ဍပ်ဆောက်ရန် စကားနှီးနှောပြောဆိုခြင်း

သိကြားမင်း လက်သမားသည် "တဠိုးတယောက်သောသူအား အခမြင့် ပြုလုပ်ဖွယ်ကိစ္စရှိပါသလော" ဟု မေးမြန်း ပြောဆိုလေ၏။ ဘုရားအလောင်းသည် သိကြားမင်း လက်သမားကို မြင်လေလျှင် "အမောင်သည် အဘယ်အမှုကိစ္စများကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသနည်း" ဟု မေးမြန်းလျှင် "ကျွန်ုပ်မှာ မသိ(နားမလည်)သော အတတ်ပညာ

ဟူ၍ မရှိပါ၊ မည်သူမဆို မဏ္ဍာပ်ကိုဖြစ်စေ ပြာသာဒ်ကိုဖြစ်စေ ထိုမှတပါး နေထိုင်ရာ အိမ် စသည်ကိုဖြစ်စေ အကြင်အကြင် အဆောက်အဦကို ပြုလုပ်ရန် အလိုရှိ၏၊ ထိုသူများ၏ အလိုရှိ သမျှသော အမှုကိစ္စကို ပြုလုပ်ရန် စွမ်းနိုင်ပါသည်"ဟု ပြောဆို၏။ ထိုအခါ အလောင်းတော်က "သို့ဖြစ်လျှင် ငါ့မှာ ပြုလုပ်ဖွယ် အမှုကိစ္စရှိ၏" ဟု ဆိုလေလျှင် "အဘယ်အရာကို ပြုလုပ်ရမည် နည်း"ဟု မေးမြန်း ပြောဆိုလေရာ.... "ငါသည် နက်ဖန်အတွက် ကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့ကို ဆွမ်းစား ပင့်ဖိတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ထို ရဟန်းတို့၏ နေထိုင်ရာ မဏ္ဍာပ်ကို အမောင် ဆောက်လုပ်နိုင် မည်လော" ဟု မေးမြန်းသည်တွင်.... "အကယ်၍ ကျွန်ုပ်အား အခပေးနိုင်ကြပါကုန်မူ ကျွန်ုပ် ဆောက်လုပ်နိုင်ပါ၏"ဟု ဆိုလေ လျှင်.... "အမောင်....ပေးနိုင်ပါ၏" ဟု ဆိုတော်မူ၏။ "ယင်းသို့ ပေးနိုင်ပါလျှင် ကောင်းပါပြီ....ဆောက်လုပ်ပါအုံ" ဟု ဆို၍ သိကြားမင်းသည် တခုသော မြေပြင်အရပ်ကို ကြည့်လေ၏။

ရတနာမဏ္ဍာပ် မြေမှပေါက်လာခြင်း

သိကြားမင်း ကြည့်ရှုရာ တဆယ့်နှစ်ယူဇနာ ပမာဏရှိသော ထိုမြေအရပ်သည် ကသိုဏ်းဝန်းအသွင် ညီညွတ်သော မြေအပြင် ဖြစ်လာ၏။ တဖန် သိကြားမင်းသည် "ဤမျှလောက်သော အရပ် ဝယ် ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသော ရှစ်ချင်ဖွယ် မြတ်သော တန်းဆာဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော မဏ္ဍာပ်ကြီး မြေမှပေါ်ထွက် စေသတည်း"ဟု ကြံစည်၍ ကြည့်လေသော် ထိုခဏမှာပင် မြေပြင်ကို ဖောက်ခွဲကာ ရတနာမဏ္ဍာပ်ကြီး ပေါ်ပေါက်လာ၏။ ထိုမဏ္ဍာပ်၏ ရှေတိုင်တို့၌ ငွေကြာသွတ်အိုး, ငွေတိုင်တို့၌ ရွှေကြာ သွတ်အိုးတို့သည်ရင်း၊ ပတ္တမြားကျောက်တိုင်တို့၌ သန္တာကျောက် ကြာသွတ်အိုး, သန္တာကျောက်တိုင်တို့၌ ပတ္တမြားကျောက် ကြာ သွတ်အိုးတို့သည်ရင်း၊ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော တိုင်တို့၌ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော ကြာသွတ်အိုးတို့သည်ရင်း ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုနောက် "မဏ္ဍာပ်အတွင်း တိုင်တို့၏ အကြားအကြားမှာ ရွှေချ။ အများ တပ်ဆင်ထားသော ကွန်ယက်(၉၁)တို့သည် ကွဲရရှဲ

ဆွဲစေကုန်သတည်း” ဟု ကြိုစည်၍ ကြည့်လေ၏။ ကြည့်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ရွှေချ။ ရွှေဆည်းလည်းအများ တပ်ဆင်ထားသော ကွန်ယက်(၈၁)တို့သည် တွဲရရှိ ဆွဲကြကုန်၏။ ညှင်းညှင်းသာသာ လာသောလေဖြင့် တိုက်ခတ်အပ်သော ယင်း ရွှေချ။ ရွှေဆည်း လည်း၏ တူရိယာ ငါးပါးသံကဲ့သို့ လွန်စွာချိုသာသော အသံ သည် ထွက်ပေါ်လာ၏။ နတ်ပြည်၌ နတ်အများ ဗုရုံးတီးမှုတ် သီဆိုကြသောအခါကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

တဖန် “အကြားအကြား၌ နတ်ဖြစ် နှံ့သာဆိုင်း ပန်းဆိုင်း ရွက်လှဆိုင်းတို့သည် တွဲရရှိ ဆွဲစေကုန်သတည်း” ဟု ကြိုစည်ပြန် လျှင်၊ ထိုခဏာ၌ပင် နတ်ဖြစ် နှံ့သာဆိုင်း ပန်းဆိုင်း ရွက်လှဆိုင်းတို့ သည် တွဲရရှိ ဆွဲကုန်၏။

“ကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့အတွက် နေရာတို့သည်ရင်း ရဟန်းတို့အား အပ်စပ်၍ အဖိုးများစွာထိုက်သော အခင်းနှင့် သပိတ်ခြေတို့သည်ရင်း မြေပြင်ကို ဖောက်ခွဲ၍ ထွက်ပေါ်လာစေ ကုန်သတည်း”ဟူ၍ ကြိုစည်ပြန်၏။ထိုကြိုစည်သော ခဏာ၌ပင်လျှင် ထွက်ပေါ်လာကုန်၏။

“အသောင့်အထောင့်တို့၌ တလုံးတလုံးစီသော ရေအိုးစရည်း တို့သည် ပေါ်ပေါက်စေကုန်သတည်း”ဟူ၍ ကြိုစည်ပြန်၏။ ထို ကြိုစည်သောခဏာ၌ပင်လျှင် ရေအိုးစရည်းတို့သည် ပေါ်ပေါက် လာကုန်၏။

သိကြားမင်းလက်သမားသည် ထိုမျှလောက်သော အရာဝတ္ထု တို့ကို ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် အလောင်းတော် သုရစိပုဏ္ဏားအထံသို့ သွား၍ “အရှင်ပုဏ္ဏား…လာပါလော့၊ အရှင်၏ မဏ္ဍာပ်ကို ကြည့်ပြီးလျှင် ကျွန်ုပ်အားထိုက်တန်သော အဖိုးအခကို ပေးပါ လော့” ဟု ဆို၏။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် သွား၍ မဏ္ဍာပ်ကို ကြည့်တော်မူသည်ရှိသော် ကြည့်တုန်းကြည့်ဆဲမှာပင် အလောင်း တော်၏ တကိုယ်လုံးမှာ ငါးပါးသောပီတိဖြင့် မပြတ်တွေ့ထိ၍ နေ၏။

မဟာဒါနကို ပေးလှူခြင်း

ထိုအခါ မလ္လာပ်ကို ကြည့်ရှုသော အလောင်းတော်အား ဤသို့အကြံဖြစ်လေ၏—"ဤမလ္လာပ်သည်ကား လူသားဖြစ်သူ ပြုလုပ်အပ်သည်မဟုတ်၊ ငါ၏ကြီးစွာသော အလှူပြုလိုသည့် ကုသိုလ်ဆန္ဒ ငါ၏ ကျေးဇူးဂုဏ်ကို အစွဲပြုကာ ကေန်မဆွတ်လျှင် သိကြားမင်း၏ နေရာသည် ပူပြင်းသည် ဖြစ်ရမည်။ ထိုသို့ ပူခြင်းကြောင့် နတ်တို့၏ မင်းဖြစ်သော သိကြားမင်းသည် ဤမလ္လာပ်ကို ဖန်ဆင်းအပ်ပေသည်"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင်....."ငါသည် ဤသို့သဘောရှိသော မလ္လာပ်၌ တရက်မျှသာ အလှူပေးခြင်းငှါ မသင့်လျော်၊ ခုနှစ်ရက်ပတ်လုံး အလှူကြီးပေးအံ့"ဟု ကြံစည်တော်မူပြန်၏။

မှန်၏....ဗာဟိရက အပဖြစ်သော ဝတ္ထုအလှူဒါနမည်သည် မည်မျှလောက်ပင် ပမာဏရှိစေကာမူ အလောင်းတော်တို့၏ စိတ်နှလုံးကို အားရ ရောင့်ရဲစေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ စင်စစ်သော်မူ တန်းဆာဆင်အပ်သော ဦးခေါင်းတော်ကို ဖြတ်၍သော်၎င်း မျက်ရေးကွင်း၍ အလွန်အမင်းလှပတင့်တယ် ကြည်လင်စွာသော မျက်လုံးတော်အစုံကို ထုတ်၍သော်၎င်း နှလုံးသားကို ထုတ်၍သော်၎င်း ပေးလှူတော်မူရမှသာလျှင် အလောင်းတော်တို့မှာ စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းရခြင်းကို အမှီပြု၍ နှစ်သက် ရောင့်ရဲ အားရခြင်း ဖြစ်ပေ၏။ ဤအချက်ကို သိဝိဇာတ်တော်၌ နေ့စဉ်နေ့စဉ် အသပြာ ငါးသိန်းငါးသိန်းအကုန်ခံ၍ မြို့တံခါးလေးပေါက် မြို့အလယ်တည်းဟူသော ငါးဌာနတို့၌ အလှူဒါနကို ပေးရသော်လည်း ရောင့်ရဲ အားရခြင်း မရှိပဲ၊ ပုဏ္ဏားအသွင်ဖြင့် လာရောက်၍ မျက်လုံးတော်တို့ကို အလှူခံသော သိကြားမင်းအား မျက်လုံးတော်အစုံကို ထုတ်၍လှူရသောအခါမှ နှစ်သက် အားရ ရောင့်ရဲတော်မူသော ဘုရားအလောင်းတော် သိဝိမင်းကြီးကို ထောက်၍ လေးနက်စွာ ယုံကြည်မှတ်သားအပ်၏။

ထို့ကြောင့်ပင် အလောင်းတော် သုရစိပုဏ္ဏားသည်လည်း "ငါသည် ကုဋေဘသိန်းသော ရဟန်းတို့အား အလှူပေးခြင်းငှါ သင့်၏"ဟု ကြံပြီးလျှင် ခုနှစ်ရက်ပတ်လုံး ထိုမလ္လာပ်၌ ဘုရား

အမှုးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်ကို ထိုင်နေစေတော်မူ၍ အထူး စိမ်ပြုလုပ် ချက်ပြုတ်အပ်သော နွားနို့ဆွမ်း သောက်ဖွယ်အလှူကို ပေးလှူ၏။

ဤသို့ နွားနို့ဆွမ်း သောက်ဖွယ်အလှူကို ပေးလှူလုပ်ကျွေးကြ ရာမှာ လူတို့ချည်းသာ လုပ်ကျွေးခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ကြကုန်။ တယောက်ခြား တယောက်ခြား နတ်များလည်း ပါဝင်လုပ်ကျွေး ကြကုန်၏။ တဆယ့်နှစ်ယူဇနာ တဆယ့်သုံးယူဇနာရှိသော အရပ် သည်လည်း ရဟန်းအများ အားလုံးနေထိုင်ရန် မလုံမလောက် ဖြစ်သဖြင့် ထိုရဟန်းတို့သည် (နေရာမရသော ရဟန်းတို့သည်) မိမိ မိမိတို့၏ အာနုဘော်ဖြင့် ဖန်တီးနေထိုင်ကြကုန်၏။

ဆေးပစ္စည်းနှင့် တိစီဝရိက်အလှူ

အလှူပြီးဆုံးသောနေ့၌ အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့၏ သပိတ် တို့ကို စင်ကြယ်စွာ ဆေးစေပြီးလျှင် ဆေးအလိုငှါ ထောပတ်, ဆီဦး,ဆီ,များ, တင်လဲတို့ဖြင့် သပိတ်တို့ကို ပြည့်စေ (အပြည့် ထည့်) ၍ သက်နုံးသုံးထည်နှင့်တကွ လှူဒါန်း၏။ အင်ယဆုံးသံဃာ (သံဃနော)ရဟန်းရှိသည့် သက်နုံးလျှာ အဝတ်အထည်တို့သည် ပင် အဖိုးတသိန်းထိုက်ကုန်၏။

ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူခြင်း

ထိုအခါ မဂ်လမြတ်စွာဘုရားသည် တရားအနုမောဒနာ ပြုတော်မူစဉ် "ဤသူသည် ဤသို့သဘောရှိသော အလှူကြီးကို ပေးလှူ၏၊ နောင်သောအခါ အဘယ်သို့ ဖြစ်မည်နည်း"ဟု အနာ ဂတံသဉာဏ်တော်ဖြင့် ရှုမြော် ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သည်ရှိသော် နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ တခုသော ဘဒ္ဒကမ္ဘာတွင် ဂေါတမအမည်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့ဟု မြင်တော်မူ၍ အလောင်းတော် သုရစိပုဏ္ဏားကို ခေါ်တော်မူပြီးလျှင် "သင် သည် ဤမျှလောက်သော ကပ်ကမ္ဘာကာလကို လွန်သည်ရှိသော် ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု ဗျာဒိတ် ကြားတော်မူ၏။

(ဤဗျာဒိတ်စကား ကြားသောအခါကားမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူသကဲ့သို့ပင် ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်ကြံခြင်းမှစ၍ အပြည့်အစုံ ဗျာဒိတ်ကြားခြင်းကို ပါဠိတော်၌ အထင်အရှား ဟောကြား ထားသော်လည်း သုမေဓကထာမှာ ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဤ၌ ထပ်မံ ရေးသားခြင်း မပြုတော့ပြီ။)

ထိုအခါ အလောင်းတော်သည် မင်္ဂလာမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားတော်မူလတ်လျှင် နှစ်လိုရွင်လန်း ဝမ်းမြောက်သောစိတ်နှလုံး ရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍ "ငါတမူကား ဘုရားစင်စစ်ဖြစ်လိမ့်မည်တဲ့၊ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေခြင်းဖြင့် ငါ့အား အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ယခုပင် ရဟန်းပြုအံ့"ဟု၍ ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် ထိုသို့ သဘောရှိသော ဗြာဟ္မဏမဟာသာလ စည်းစိမ်ကို တံတွေးပေါက်ကဲ့သို့ မငဲ့မကွက် ရက်ရက်ကြီးစွန့်တော်မူ၍ မင်္ဂလာမြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဝိဝေကသုံးပုံကို သင်ယူတော်မူပြီး အဘိညာဉ်ငါးပါး သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေ၍ ဈာန် လျှောကျခြင်းမရှိပဲ အသက်တော်အဆုံး၌ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်တော်မူလေပြီ။

ဗြိုတော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

မင်္ဂလာမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ ဗြိုတော်မှာ **ဥဇ္ဇေဏီ** ဗြိုတော် ဖြစ်၏။

ခမည်းတော်မှာ **ဥဇ္ဇေရမင်း** ဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ **ဥဇ္ဇေရာဒေဝီ** မိဖုရား ဖြစ်၏။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သုဒေဝမထေရ်** နှင့် **ဓမ္မသေနမထေရ်** တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ အလုပ်အကျွေးမှာ **ပါလိတမထေရ်** ဖြစ်၏။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံမှာ **သီဝလာထေရီမ** နှင့် **အသောကာထေရီမ**တို့ဖြစ်ကြကုန်၏။ပွင့်တော်မူရာဗောဓိပင်ကား**ကုံကော်ပင်** ဖြစ်၏။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **နန္ဒသူဌေး** နှင့် **ဝိသာခသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **အနုလာဒါယိကာမ**နှင့် **သုတနာဒါယိကာမ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

မဂ်လမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ (၈၀) ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်တော်မူ၏၊ ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည်တော်သည်ကား ရှေးက ပြုဆိုခဲ့သောအတိုင်း ထက်ဝန်းကျင် တသောင်းသော လောကဓာတ်နယ်တွင် အထူးတင့်တယ်စွာ အမြဲထွက်၍ နေ၏။ ရံခါရံခါမူကား....လောကဓာတ်တသောင်းမျှ မက သိန်းပေါင်း များစွာသော လောကဓာတ်တို့တိုင်အောင် ထွက်၏။

ထိုမဂ်လမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်သော ကာလ ပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

မဂ်လ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် လူဖြစ်စဉ်ကာလ သုံးဆောင်အပ်သော ရွှေနန်းပြာသာဒ်တို့ကား **ယသဝန္တ ရွှေနန်းဆောင်, ရူစိမန္တ ရွှေနန်းဆောင်, သိရိမန္တ ရွှေနန်းဆောင်**ဟူ၍ သုံးပါးတို့တည်း။

မောင်းမမိသီးအပေါင်းကား သုံးသောင်း အတိုင်းအရည်ရှိ၏။ အဂ္ဂမဟေသီ မိဖုရားကြီးကား **ယသဝတီ**အမည်ရှိ၏။ သားတော်ကား **သီဝလ**အမည် ရှိ၏။ ရွှေနန်းစိုးစံသော နှစ်ပေါင်းကား (၉၀၀၀)ကိုးထောင်တည်း။

တောထွက်တော်မူသောအခါ**ပဏ္ဍာ**ရအမည်ရှိသော**မြင်းယာဉ်**တော်ကိုစီး၍ တောထွက်တော်မူ၏။ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခါ ဥတ္တရာရာမ = (**ဥတ္တရဥယျာဉ်**) အရပ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။

မဟာသမုဒ္ဒြာ၌ရှိသော လှိုင်းတံပိုးတို့ကို ရေတွက်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်သကဲ့သို့ ထို မဂ်လမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကရဟန္တာတို့ကို ရေတွက်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ကုန်။

လူသုံးပါးတို့ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့ဆောင်တော်မူသော မဂ်လမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားသက်တော် တည်နေတော်မူသမျှ ကာလပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မှာ ကိလေသာနှင့်တကွ သေဆုံးသော ရဟန်းမည်သည် မရှိ။ (ကိလေသာကုန်ခန်း ရဟန္တာချည်း ဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူကြသည်။)

များသော အခြိုအရံ မြတ်သော အကျော်အစော ရှိတော်မူသော မဂ်လမြတ်စွာဘုရားသည် တရားတည်းဟူသော ဆီမီးကို ညှိတွန်းတော်မူပြီး၍ များစွာသော လူအပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူပြီးလျှင် ထွန်းလင်း တောက်ပပြီး ငြိမ်းအေးသွားသော မီးပုံကြီးကဲ့သို့ရင်း....ကွယ်ဝင်သွားသော နေမင်းကြီးကဲ့သို့ရင်း....နတ်ပြဟ္မာနှင့်တကွသော လူအပေါင်းအားသမျှရဟန်းတို့၏ မမြဲသောသဘော ဆင်းရဲသောသဘော အစိုးမပိုင်သောသဘောကို ထင်ရှား ပြတော်မူ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

မဂ်လမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်နှင့်တပြိုင်နက် စကြဝဠာတိုက်တသောင်းတို့ နဂိုရှိရှိရင်း ဘုရားအရောင် ကွယ်ပပ်သဖြင့် မှောင်အတိ ကျသွားကုန်၏။ ထို စကြဝဠာတိုက်တို့၌ လူတို့၏ သည်းစွာသော ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။

သံဝေဂ

ထို မဂ်လ မြတ်စွာဘုရား၏ အတုမရှိ မနှိုင်းယှဉ်အပ်သော တန်းခိုးတော်သည်ရင်း....သမ္ဘည္ဟတဉ္ဘက်တော်ဖြင့် ထုံမွှန်းအပ်သော သမာဓိတော်သည်ရင်း....ထို အလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်သွားလေပြီ....ခပ်သိမ်းသော သဒ္ဓါရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သောအနှစ်မရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘတကား... ။

ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို အကြွင်းမရှိ သိမြင်တော်မူသော မဂ်လမြတ်စွာဘုရားသည် (အခြားဥယျာဉ်များထက် လွန်ကဲထူးချွန်စွာ အသီးပင်ဟူသမျှတို့က သီးကြ၍ အပွင့်ပင်ဟူသမျှတို့က ပွင့်ကြသောကြောင့်) ဥတ္တရအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏။ ထိုဥယျာဉ်၌ပင်လျှင် ဆေးဒန်းမြင်းသိလာတို့ကို မြေညှက် (အင်းကတေမှန့်)၊ဆီ ထောပတ်တို့ကို ရေ-ပြုလုပ်လျက် မဂ်လမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကို တည်ထားကြရာ အမြင့်ယူဇနာ (၃၀)သုံးဆယ် ရှိ၏။

သက်တော်ရှည်ကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဓမ္မတာအရ အစိတ်အစိတ်မကွဲ တခဲတည်းတစုတည်း တည်ရှိသော အသင်္ဂြိုဟ်နှစ်ဝတ်တော်တို့သည် ရွှေဆင်းတုကဲ့သို့ တည်တော်မူ၏။ ထိုအသင်္ဂြိုဟ်နှစ်ဝတ်တော်ကို စေတီတော်အတွင်း ဌာပနာသွင်းကြကုန်၍ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းဌနေကုန်သူ လူအလုံးတို့သည် ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် မွမ်းမံချယ်လယ်ကာ စေတီတော်ကြီးကို ပြီးဆုံးစေကြကုန်၏။

မဂ်လဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၄-သုမနဗုဒ္ဓဝင်

ဤသို့ မဂ်လ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မှ ပကတိထွက်ကွန့်သော ရောင်ခြည်တော်တို့ဖြင့် နေလ နက္ခတ်တာရာ နတ်မြတ်ဗြဟ္မာတို့၏ အရောင်အမျိုးမျိုးတို့ကို လွှမ်းမိုးတော်မူကာ နေ့ညဉ့်ဟူ၍ ခြားနားခြင်း မရှိရအောင် ဇာတိခေတ် စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောကတောတ်ပေါင်း တိုက်တသောင်းကို ထွန်းလင်း တောက်ပစေတော်မူခဲ့ရာမှ တဖန် တခဲနက်သော အမိုက်မှောင်ကို တပြိုင်နက်တည်း ပြိုလုပ်တော်မူလိုက်သကဲ့သို့ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူသွားပြီးသည့်နောက် အသက် (၉၀၀၀၀) ကိုးသောင်းတမ်းရှိ လူအပေါင်းတို့ အစဉ်သဖြင့် အသက်တမ်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀)ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်ကြ၍ ထိုမှတဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် အသက်တမ်း

ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ အနှစ် (၉၀၀၀၀) ကိုးသောင်းသို့ ရောက်သော အခါ သုမနဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီးသည်၏အဆုံး၌ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအရ တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ မေခလနေပြည်တော် သုဒဿမင်းကြီး၏ သိရိမာဒေဝီ မိဖုရားကြီး ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေတော်မူ၏။

အလောင်းတော်မင်းသား ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူသောအခါ သုံးဆယ့်နှစ် (၃၂)ပါးသော နိမိတ်ကြီးတို့ ထင်မြင်ထင်ကြကုန်၏။ ဆယ်လစေ့၍ ဖွားမြင်တော်မူသောအခါမှာလည်း ထို့အတူ နိမိတ်ကြီးများ ထင်မြင်ထင်သည့်အပြင် အလောင်းတော်ဟူသမျှ တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော အံ့ဖွယ်ကောင်းသည့် အကြောင်းအရာ တို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။

အလောင်းတော် သုမနမင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သော အခါ (၁) စန္ဒရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) သုစန္ဒရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ဝဠုံသရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင် တို့၌ လှပတင့်တယ်စွာ တန်းဆာဆင်အပ်သော ရွှေရုံတော်ပေါင်း (၆၃၀၀၀၀၀) ခြောက်သန်းသုံးသိန်း အခြိုအရံရှိသည့် (အများ တကာတို့၏ ဦးထိပ်တွင် စိုက်ထိုးအပ်သော ဦးစိုက်ပန်းနှင့်တူ သောကြောင့်)ဝဠုံသိကာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီးနှင့် နှစ်ပေါင်း (၉၀၀၀) ကိုးထောင်ကြာ နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ် ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းလုပ်တော်မူ လေသည်။

(ဤရွှေရုံတော် ခြောက်သန်းသုံးသိန်းဆိုရာ၌ တပြိုင်နက် ခစား ကြသော သူများ ဟု မယူမမှတ်ပဲ အလှည့်ကျအားဖြင့် အသီးအသီး တလှည့်စီ တလှည့်စီ ခစားကြရန် သတ်မှတ်ထားသော ရွှေရုံတော်တို့ကို စုပေါင်းပြဆိုခြင်း ဖြစ်သည် ဟု မှတ်ယူသင့်ပေသည်။)

ဝဏ္ဏသိကာ မိဖုရားကြီးမှ အနုပမမည်သော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ သူအို, သူနာ, သူသေ, ရဟန်းတည်းဟူသော နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း နတ်တို့ဆင်ယင်ပေးအပ်သော အဆင်တန်းဆာ ဖြင့် ဆင်ယာဉ်ကိုစီးကာ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ ဤသို့ အလောင်းတော် သုမနမင်းသား တောထွက်တော်မူ၍ ရဟန်းပြု သည်ကို ကုဋေသုံးဆယ်မျှသော လူတို့သည်လည်း အတုလိုက်၍ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

ထို သုမန မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ကုဋေသုံးဆယ် မျှသော ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ဆယ်လပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာခေါ် ပြုနိုင်ခဲသော အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် နေ့၌ အနောမနိုဂုံးနေ အနောမသူဌေးသမီးဖြစ်သူ အနုပမာ လူအပ် သော ဃနာန္ဒဆွမ်းကို ဘုဉီးပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောအတွင်း၌ နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ အခြံအရံအပေါင်းကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီးမှ မဟာဗောဓိပင်ရှိရာအရပ်သို့ တပါးတည်း ကြွတော် မူရာ လမ်းခရီး၌ အနုပမမည်သော တက္ကတွန်းသည် လူအပ်သော မြက်ရစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ (ကုံကော်) ဗောဓိပင် အရင်း၌ ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အတောင်သုံးဆယ် ရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်၍ လာလေသည်။

ထို အပရာဇိတပလ္လင်တော်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော် မူပြီးနောက် (ရှေး မင်္ဂလာဗုဒ္ဓဝင်၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း) မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်၍ သမ္ဘဲ့ညုတဉာဏ်ကို ရရှိတော် မူကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ "အနေကဇာတိသံသာရံ" အစရှိသော ဘုရား တိုင်း မစွန့်အပ်သည့် ဥဒါန်းကို ရင့်ကျူးတော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် မဟာ ဗောဓိပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တာသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်)

စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူပြီး၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားတော်ကို ဟောရပါအုံ့နည်း"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြသည့် ကုဋေသုံးဆယ်သော ရဟန်းတို့ကိုဎင်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရဖို့ရန်အကြောင်းရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည့် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် မိုက်ဗဇာတူ ဖြစ်သည့် ညီတော် သရဏာမင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်သား ဘာဝိတတ္တာလုင်တို့ကိုဎင်း မြင်တော်မူလျှင် "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအုံ့"ဟု ဆင်ခြင် ကြံစည်တော်မူ၍ "ယခုအခါ ထိုရဟန်းတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်း"ဟု ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် မဟာဗောဓိပင်မှ တဆယ့်ရှစ်ယူဇနာ ဝေးကွာသော မေခလမြို့ မေခလဥယျာဉ်၌ နေကြကုန်၏ဟု မြင်တော်မူသဖြင့် သပိတ်သက်နှင်းတို့ကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့၏နေရာ မေခလဥယျာဉ်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွသွားတော်မူ၏။

ထိုအခါ ကုဋေသုံးဆယ်သော ရဟန်းတို့သည် သုမန မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှသောစိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း သပိတ်သက်နှင်းတော်ကို လှမ်းယူခြင်း နေရာတော်ကို ခင်းကျင်းခြင်း အရိုအသေ ရှိခိုးဝတ်ပြုခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံစေကြပြီးခါ မြတ်စွာဘုရားကို ခြိုရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။

ထိုအခါ သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် ဥယျာဉ်မှူးကို စေခိုင်းကာ ညီတော်သရဏာမင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်သား ဘာဝိတတ္တာလုင်တို့ကို ခေါ်စေပြီးလျှင် သုံးဆယ့်ခုနစ်ကုဋေသောအခြိုအရုံတို့နှင့်တကွ ထို သရဏာမင်းသား ဘာဝိတတ္တာလုင်တို့အားဎင်း ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူတကွ ရဟန်းပြုဖော် ကုဋေသုံးဆယ်သော ရဟန်းတော်တို့အားဎင်း ထိုမှတပါး ကုဋေပေါင်းများစွာသော လူနတ်တို့အားဎင်း အစုစု ကုဋေတသိန်းသော လူနတ်ဗြဟ္မာတို့အား ရှေး

ဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် သစ္စာလေးပါး တရားခရှသင်းနှင့် ကောင်းစွာယှဉ်တွဲသော အင်္ဂါကိုးပါးနှင့်ပြည့် စုံသည့် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်တည်းဟူသော အမြိုက် စည်ကြီးကို တီးခတ်တော်မူလေသည်။

အထူးဖော်ပြရန်မှာ....သုမန မြတ်စွာဘုရားသည် သမ္ဘည္ဇတ ဥဒ္ဒေါ်ကိုရတော်မူပြီးခါ ဗြဟ္မာမင်းတောင်းပန်သည်ကို ဝန်ခံတော်မူခဲ့ရင်းအတိုင်း ကျွင်ဆောင်တော်မူလိုရကား လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တ ဝါ ဝေနေယျတို့ကို ဘဝတည်းဟူသော ဝဋ္ဋနှောင်မှ ကွင်းရှောင် လွတ်မြောက်စေလိုသဖြင့် ကုသိုလ်တရားတည်းဟူသော ရတနာ မျိုးတို့ကို ကိလေသာခိုးသားတို့ ခိုးဝှက်တိုက်ဖျက် အလုအယက် ခံနေရသည့် ဝေနေယျတို့ကို ကယ်မစောင့်ရှောက်တော်မူခြင်းငှါ သီလတည်းဟူသော မြို့ရိုးပရိဏာမ်း တံတိုင်းအကာကို ကောင်းစွာ ကာလျက် သမာဓိတည်းဟူသော ကျုံးမြောင်းပတ်ခြို ထက်ဝန်း ကျင် ရံပြီးလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်တည်းဟူသော တံခါး သတိသမ္ဗ ဇဉ် တရားတည်းဟူသော တံခါးရွက် တံခါးချပ် သမာပတ် တည်းဟူသော မဏ္ဍပ်ဘုံဆောင် စသည်တို့ဖြင့် တဖို့တယ်စွာ တန်းဆာဆင်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ဗောဓိပက္ခိယတရားအစု တည်းဟူ သော လူရည်သန့်တို့ဖြင့် ပြွမ်းသည့် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော နန်းမြို့တော်ကြီးကို ဖန်တီး တည်ဆောက်တော်မူလေသည်။

သုမန မြတ်စွာဘုရားသည် နိဗ္ဗာန်နန်း မြို့တော်ကြီး ဖန်တီး တည်ဆောက်တော်မူပြီးနောက် ထိုနန်းမြို့တော်ကြီးအတွင်း၌ ပြတ် တောက်ပျက်စီးခြင်း အလျဉ်းမရှိ ပကတိဖြောင့်မတ်၍ သပ်ယပ် တင့်တယ် ပြန့်ကျယ်ရှည်လျား သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး တရားလမ်းမ ကို လှလှကြီး ခင်းတော်မူပြီးလျှင် ထိုလမ်းမ၏ ဝဲယာနံပါးနှစ်ဖက် တို့၌ ဖိုလ်လေးပါး ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လေးပါး အဘိညာဉ် ခြောက်ပါး သမာပတ်ရှစ်ပါးဟု ဆိုအပ်ကုန်သော အဖိုးတန် များစွာ ရတနာပစ္စည်းတို့ကို အဂါရိယသူတို့ သတိ ဝိရိယ ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ

အရင်းအနှီးတို့ဖြင့် အားရနှစ်သက်စွာ ဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်ကြစေရန် တရားတည်းဟူသော အိမ်ဈေးတန်းကြီးကို အေးချမ်းသာယာစွာ ခင်းကျင်း ဖွင့်ဖြန့်ထားတော်မူ၏။

ယင်းသို့လျှင် သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် တရားမြို့တော်ကြီးကို ဖန်တီးတည်ဆောက်၍ တရားဈေးကြီးကို ဖြန့်ခင်းလျက် တရားစည်ကြီးကို ရိုက်တီးရွမ်းဆော်ခြင်းတည်း ဟူသော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနဒေသနာ ရှေးဦးစွာသော တရားပွဲကြီးဖြင့်ပင် ကုဋေတသိန်း အရေအတွက်ရှိသော လူနတ်ဗြဟ္မာတို့အား အကျွတ်တရား ပေးသနားတော်မူလေသည်။

(ဤကား ရှေးဦးအစ (ဓမ္မာဘိသမယ) ပဌမ တရားပွဲကြီးတည်း။)

အခါတပါးဝယ် သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် သုနန္ဒဝတီမြို့တွင် သရက်ပင်၏အနီးဌ် တိတ္ထိတို့၏ ယစ်မူး ထကြွ ထောင်လွှားကြသော မိစ္ဆာမာန်ကို ချိုးနှိမ်တော်မူခြင်းငှါ လွန်စွာ ဆန်းကြယ် အံ့သြဖွယ် ကောင်းလှသော ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူလျက် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား တရားတည်းဟူသော အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းမျှသော သတ္တဝါတို့သည် သစ္စာလေးပါး တရားထူးကို သိမြင်ကြရကုန်၏။

(ဤကား (ဒုတိယဓမ္မာဘိသမယ) ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

အခါတပါးဝယ် စကြဝဠာပေါင်း တိုက်တသောင်းမှ လာကြကုန်သော နတ်ဗြဟ္မာတို့နှင့် ဤစကြဝဠာနေ လူနတ်ဗြဟ္မာတို့သည် စည်းဝေးမိကြ၍ နိရောဓသမာပတ်နှင့် စပ်လျဉ်းသောစကားကို ဖြစ်ပွါးစေကြကုန်သည်၊ "နိရောဓသမာပတ်ကို အဘယ်သို့ ဝင်စားကြသနည်း၊ အဘယ်သို့လျှင် နိရောဓသို့ ရောက်သောသူ (နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနေသူ) ဖြစ်ကြသနည်း၊ နိရောဓသမာပတ်မှ အဘယ်သို့ ထကြသနည်း" ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် နိရောဓသမာပတ်နှင့် စပ်လျဉ်းသော အချက်အလက် အကြောင်းအရာတို့ဌ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ မစ္ဆမ်းနိုင်ကုန်ရကား လူရောနတ်ပါ ရှုပါဝစရ

ဗြဟ္မာ(၉)ဘုံတိုင်အောင် သတ္တဝါတို့သည် သံသယရှိကြ၍ နှစ်ပက္ခ ကွဲပြားကြပြီးနောက် လူတို့၏ သမ္ဘတိနတ်ဖြစ်သော အရိန္ဒမမင်း နှင့်တကွ ညချမ်းအခါဝယ် လောကသုံးပါး၏ ကိုးစားရာ သုမန မြတ်စွာဘုရားအထံသို့ ချဉ်းကပ်ကြပြီးလျှင် အရိန္ဒမမင်းသည် ထို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နိရောဓသမာပတ် ပြဿနာပုစ္ဆာကို မေးမြန်း လျှောက်ထားသည်တွင် သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုပြဿနာ ပုစ္ဆာအရ ဓမ္မဒေသနာ ကောင်းစွာဖြေရှင်း ဟောကြားတော် မူခြင်းဖြင့် ကုဋေကိုးသောင်းကုန်သော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်ကြကုန်သည်။

(ဤကား(တတိယဓမ္မာဘိသမယ) သုံးကြိမ်မြောက် တရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

သုမနမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကသန္နိပါတ = (သာဝကအစည်း အဝေးကြီး)များကား သုံးကြိမ်ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်တို့တွင် ပဌမအစည်းအဝေး၌ သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် မေခလမြို့ကို အမှီပြု၍ ဝါကပ်တော်မူပြီးလျှင် ဝါကျွတ်သောအခါ သီတင်းကျွတ်လပြည့် ပဌမပဝါရဏာနေ့၌ အလုံးစုံ ဗေဒါဘိဂ္ဂူ ရဟန်းချည်းဖြစ်ကြသော ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေတသိန်းတို့နှင့် တကွ ပဝါရဏာ ပြုတော်မူသည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သက်သန္တာ၏ မနီးမဝေးသော အရပ်တွင် အရိန္ဒမမင်း၏ ကုသိုလ်အာနုဘော်ကြောင့် ရွှေလှော် ပကတိ တယူဇနာ အတိုင်းအရည်ရှိသော ရွှေတောင်ထက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသောအခါ အရိန္ဒမမင်းကို ခြိုရံ၍ လာကုန် သော မင်းယောက်ျားပေါင်း ကုဋေကိုးသောင်းတို့ကို ကောင်း

မြတ်သောတရားဖြင့် ဟောကြားပြသ ဆုံးမတော်မူ၍ ဟိဘိက္ခု ရဟန်းတော်ချည်း ဖြစ်စေပြီးလျှင် ထိုနေ့တွင်ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်သော ရဟန်းအပေါင်းခြီရုံလျက် အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အစည်းအဝေးဌာန ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤဌာန အင်္ဂါလေးပါးကို အဌကထာ၌ ထုတ်ဖော်၍ မပြသော်လည်း (မ-ဌ ၃၊ မျက်နှာ ၁၄၆၊ ဒီဃနခသုတ် အဖွင့်၌ လာသည့်အတိုင်း (၁)တပ္ပိတွဲလပြည့်နေ့ဖြစ်ခြင်း၊ (၂)တစုံတယောက်ကမှ ပင့်ဖိတ်အပ်သည်မဟုတ်ပဲ၊ မိမိ ဓမ္မတာဖြင့် စည်းဝေးသောရဟန်းတော် ပရိသတ်ဖြစ်ခြင်း၊ (၃) ထို ရဟန်းတို့မှာလည်း အဘိညာဉ်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့်ရဟန္တာချည်း ဖြစ်ခြင်း၊ (၄)အလုံးစုံ ဗေဒါဘိက္ခု ရဟန်းချည်းဖြစ်ခြင်း ဤ အင်္ဂါလေးပါးကို မှတ်ယူရာ၏။)

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္ဓိပါဋ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သိကြားနတ်မင်းသည် သုမနမြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ခြင်းငှါ ဆည်းကပ်လာ၏၊ ထိုအခါ၌ ကုဋေရှစ်သောင်း ရဟန္တာပေါင်း ခြီရုံလျက် သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် ပါတိမောက် ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း နဂါးမင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

ထို သုမနမြတ်စွာဘုရား၏ လက်ထက်တော်အခါတွင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တန်းခိုးအာနုဘော်ကြီးသော အတုလ နဂါးမင်းဖြစ်တော်မူ၍ "လောကသုံးပါး၌ ဘုရားပွင့်တော်မူပြီ"ဟု ကြားသိသဖြင့် ဆွေမျိုးအပေါင်းခြီရုံလျက် မိမိနေရာ နဂါးဘုံဗိမာန်မှ ထွက်ခွဲ၍ ရဟန်းအပေါင်း ကုဋေတသိန်း အခြို

အရံရှိသော သုမနမြတ်စွာဘုရားအား နတ်ဘုံဖြစ်သော တီးမျိုး မှုတ်မျိုး တူရိယာမျိုးတို့ဖြင့် ပူဇော်သက္ကာရပြု၍ ဆွမ်းအဖျော် အလှူဟု ဆိုအပ်သော အလှူကြီးကို ပေးလှူပြီးနောက် ရဟန်းတော် တပါးတပါးအား တစုံစာ တစုံစာစီသော သက်နှံးလျှာ ပုဆိုးတို့ကို လှူဒါန်း၍ သရဏဂုံတို့ဖြင့် တည်လေသည်။

သုမနမြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ထိုအတုလနဂါးမင်းကို "ဤ နဂါးမင်းသည် နောင်သောအခါ၌ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု အကျယ်တဝင့်ပင် ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားတော်မူ လေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား တော်မူသကဲ့သို့ အပြည့်အစုံပင် ဖြစ်သည်။)

သုမနမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော် အတုလနဂါးမင်းသည် အတိုင်းထက်အလွန် ဒိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေ၍ ဆယ်ပါးသော ပါရမီတော်တို့ကို ကိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

သုမနမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **မေခလ မြို့တော်** ဖြစ်၏။

ခမည်းတော်မှာ **သုဒဿမင်းကြီး**ဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ **သိရိမာ မိဖုရားကြီး** ဖြစ်သည်။

ထီးနန်းစိုးအုပ်မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ အနှစ်ကိုးထောင် ဖြစ်၍ စံနန်းတော်သုံးဆောင်မှာ **စန္ဒပြာသာဒ်, သုစန္ဒပြာသာဒ်, ဝဏ္ဏသပြာသာဒ်**တို့ ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂဒေါ်ဗိ မဟေသိမိဖုရားမှာ ခြောက်သန်း သုံးသိန်းသော ရံရွှေတော် အခြံအရံရှိသည့် **ဝဏ္ဏသိကာ မိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **အနုပမမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သရဏမထေရ်, ဘာဝိတတ္တမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ဥဒေနမထေရ်**ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **သောဏာထေရီမ**နှင့် **ဥပသောဏာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **ကံ့ကော်ပင်** ဗောဓိ ဖြစ်၏။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ဝရုဏသူဌေး**နှင့် **သရဏသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **စာလာ**နှင့် **ဥပစာလာ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

သုမနမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ အတောင်ကိုးဆယ် မြင့်တော်မူ၏။ ပူဇော်ဖွယ်ရာ စိမ်ထားသည့် ရွှေတိုင်ကြီးနှင့် တူတော်မူ၍ လောကဓာတ် စကြဝဠာပေါင်း တသောင်းကို ထွန်းလင်းတောက်ပသော ကိုယ်တော်ရောင်ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

ထိုသုမနမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာ ရေအယဉ်မှ နိမ္မာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

မဟာလွှတ်ဝါ သံသရာအတွင်းမှ ကူးမြောက် ကျွတ်လွတ်ထိုက်သောသူတို့ကို ကူးမြောက် ကျွတ်လွတ်စေတော်မူ၍ သစ္စာလေးပါး တရားကို သိထိုက်သောသူတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူပြီးလျှင် လမင်းကြီး ကွယ်ဝှက်သွားသကဲ့သို့ သုမန မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိမ္မာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူခဲ့လေပြီ။

အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာဖြစ်တော်မူကြသည့် ထိုအရှင်မြတ်တို့သည်ရင်း လောကသုံးပါးခ္ဍ အတုမရှိသော ထိုသုမနမြတ်စွာဘုရားသည်ရင်း အတုမရှိသော တရားအရောင်အလင်းကြီးကို ထွန်းလင်းတောက်ပစေတော်မူကြ၍ များမြတ်သော ကျေးဇူးခြင်း ဂုဏ်သတင်းရှိတော်မူကြသည့် သုမနမြတ်စွာ

ဘုရားနှင့်တကွ သာဝကများစွာ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူကြကုန်ပြီ။

သံဝေဂ

ထိုသုမနမြတ်စွာဘုရား၏ အတုမရှိသော သမ္ဘည္ဟတ ရှေဘုဏ်တော်မြတ်သည်၎င်း ဖိုလ်လေးပါး ပဋိသမ္ภิဒါ ဉာဏ်လေးပါးအစရှိသည့် အတုမရှိသော တရားရတနာ တို့သည်၎င်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ခဲ့လေ ပြီ····ခေါ်သိမ်းသော သမ္ဘီရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သော အနှစ်မရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘတကား····။

စေတီတော် တည်ထားခြင်း

ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးပါးတရားတို့ကို အကြွင်းမရှိ သိမြင်တော်မူကာ လွန်စွာ ကျော်စောခြင်းကို ဆောင်တော်မူသော သုမနမြတ်စွာဘုရားသည် အင်္ဂ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးဌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူ၏၊ ထို ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်းဌပင် ဆေးဒန်း မြင်းသီလာတို့ကို မြေညက် (အင်းကတေမှန့်)၊ ဆီထောပတ် တို့ကို ရေ-ပြွှုပ်လျက် သုမနမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကို တည်ထားကြရာ အမြင့်ယူဇနာ(၄)လေးယူဇနာရှိ၏။

သက်တော်ရှည်ကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဓမ္မတာအရ အစိတ်အစိတ်မကွဲ တခဲတည်း တစုတည်း တည်ရှိ သော အသမ္ဘိန္နဓာတ်တော်တို့သည် ရွှေဆင်းတုကဲ့သို့ တည်တော် မူကြ၏။ ထိုအသမ္ဘိန္နဓာတ်တော်ကို စေတီတော်အတွင်း ဌာပနာ သွင်းကြကုန်၍ ဇမ္ဗူဒြိပ်ကျွန်းဌ နေကုန်သူ လူအလုံးတို့သည် ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် မွမ်းမံချယ်လယ်ကာ စေတီတော်ကြီးကို ပြီးဆုံးစေကြကုန်၏။

သုမနဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၅-ရေဝတဗုဒ္ဓဝင်

သုမနမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် လူတို့၏ အသက်တမ်းအနှစ် (၉၀၀၀၀) ကိုးသောင်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ရောက်၍ တဖန်တိုးတက်ပြန်ကာ အသချေ့တမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ အသက် (၆၀၀၀၀) ခြောက်သောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ရေဝတမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏ အဆုံးဌ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်ဌ စံနေတော်မူစဉ် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ဆင်းသက်ကာ သုညေဝတီနေပြည်တော် ဝိပုလအမည်ရှိသော မင်းကြီး၏ ဝိပုလာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်ဌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန်ရောက်သော အခါ စိတ္တာကုဋ္ဌတောင်မှ ရှေဟသ်ာမင်း ထွက်ကွန့်သကဲ့သို့ မယ်တော်၏ ကြာတိုက်ဝမ်းမှ ထွက်ကြွ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့ဌ ရှေးဌဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်မြဲ ထင်ကုန်၏။)

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

ထိုဘုရားအလောင်းတော် ရေဝတမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ပါရမီဘုန်းကံတော်ကြောင့်ဖြစ်သော အထူးတင့်တယ်လှသည့် (၁) သုဒဿန ရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ရတနာ့ရှိ ရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) အာဝေဠရွှေနန်းဆောင်တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့ဌ သုဒဿနာမိဖုရားကြီးနှင့်တကွ ရံရွှေတော်ပေါင်း (၃၃၀၀၀) သုံးသောင်းသုံးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၆၀၀၀) ခြောက်ထောင်တိုပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ သုဒဿနာမိဖုရားကြီးမှ ဝရဏ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာ အတိုင်း နတ်တို့ ဆင်ယင်ပေးအပ်သော အဆင်တန်းဆာဖြင့် အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားကို စီးကာ ကြယ်နက္ခတ်တာရာတို့ ဝန်းရံအပ်သော လမင်းကဲ့သို့ဌင်း, နတ်အပေါင်းတို့ ခြံရံအပ်သော သိကြားနတ်မင်းကဲ့သို့ဌင်း, ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့ ခြံရံအပ်သော ဟာရိတ မဟာဗြဟ္မာမင်းကဲ့သို့ဌင်း ဆင်, မြင်း, ရထား, ခြေလျင် အားဖြင့် လေးပါးသောအင်္ဂါရှိသော စစ်တပ်ကြီးဖြင့် ကြီးကျယ်စွာ တောထွက်တော်မူပြီးလျှင် တောအုပ်သို့ ရောက်သောအခါ ကိုယ်တော်မြတ် ဆင်ယင်လာခဲ့သော တန်းဆာတို့ကို ဘဏ္ဍာစိုး အား ပေးအပ်၍ လက်သုံးတော်သန်လျက်ဖြင့် ဆံတော်မြတ်ကို ရိတ်ဖြတ်တော်မူပြီးလျှင် ကောင်းကင်သို့ ပစ်လွှင့်တော်မူ၏။

ထိုဆံတော်မြတ်ကို သိကြားမင်းသည် ရွှေပန်းတောင်းဖြင့် ခံယူပြီးလျှင် တာဝတိံသာနတ်ပြည် မြင်းမိုရ်ထိပ်၌ ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသော စေတီတော်ကြီးကို တည်လေသည်။

အလောင်းတော်မင်းသားသည် ဗြဟ္မာလှေဒါန်းသည့် ကြာ သက်နန်းကို ဆင်မြန်း၀တ်ရုံ၍ ရဟန်းပြုတော်မူသောအခါ အလောင်းတော်ကို (အားကျကာ) အတူလိုက်၍ တကုဋေအရေ အတွက်ရှိသော ယောက်ျားတို့ ရဟန်းပြုကြလေကုန်သည်။

ရေ၀တမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တကုဋေ အရေ အတွက်ရှိသော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ခုနစ်လကြာ ဒုက္ကရ စရိယာအကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ခုနစ်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ဝယ် သာဓု ဒေဝီ အမည်ရှိသော သူဌေးသမီး လှူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဆွမ်းကို

ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတော အတွင်း၌ နေ့သန့်(နေ့ခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ အခြားအရံ ရဟန်းတို့ကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီး မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရှိရာအရပ်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ ဝရဏိန္ဒရ အမည်ရှိသော တက္ကတွန်း လှုဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ ကုံ့ကော်ပင်ရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်(၅၃) ငါးဆယ့်သုံးတောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝီရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်၍ သမ္ဘည္ဓတဥ္ဇာဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားမဲ့ကြီး သုံးကြိမ်

ရေဝတမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် မဟာဗောဓိပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တာသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း" ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြသည့် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့ကိုရင်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရဖို့ရန်အကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည့် တပါးသော နတ်လူတို့ကိုရင်း မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားတော်ကို ဟောအုံ့" ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် "ယခုအခါ ထိုသူတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်း" ဟု ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် မဟာဗောဓိပင်မှ တဆယ့်ရှစ်ယူဇနာ ဝေးကွာသော ဝရဏဥယျာဉ်၌ နေကုန်၏ဟု မြင်တော်မူသဖြင့် သပိတ်သင်္ကန်းတို့ကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့နေရာ ဝရဏဥယျာဉ်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်းကြွသွားတော်မူ၏။

ထိုအခါ တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့သည် ရေဝတမြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလွယ်သော စိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း သပိတ်သက်နှီးတော်ကို လှမ်းယူခြင်း နေရာတော်ကို ခင်းကျင်းခြင်း အရိုအသေ ရှိခိုး ဝတ်ပြုခြင်းကိစ္စတို့နှင့် ပြည့်စုံစေကြပြီးခါ မြတ်စွာဘုရားကို ခြိုရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ ရေဝတမြတ်စွာဘုရားသည် ဒီမိနှင့်ရဟန်းပြုဘက် ဖြစ်ကြသည့် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့အား ရှေးဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူမြဲ ဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာတော်ကို ဟောကြား တော်မူပြီးလျှင် တကုဋ္ဌေသော ထိုရဟန်းတို့ကို အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူ၏။ အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်၌ တည်သော သူတို့၏ အရေအတွက်ကား ဤရွှေဤမျှ ဟု အဝိုင်းအခြားမရှိ မျှားလှကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးအစ (ဝဗွာတိသမယ) ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက်အခါတပါးဝယ် မြို့တကာတို့ထက် လွန်မြတ်သော ကြောင့် ဥတ္တရအမည်ရှိသောမြို့၌ အလုံးစုံသော ရန်သူတို့ကို အောင်မြင်တတ်သောကြောင့် အဓိန္ဒမ အမည်ရှိသော မင်းသည် မင်းပြုနေစဉ် မိမိ၏ ဥတ္တရမြို့သို့ ရေဝတမြတ်စွာဘုရား ကြွရောက် လာသည်ကို ကြားသိ၍ လူပေါင်း သုံးကုဋေခြိုရံလျက် မြတ်စွာ ဘုရားအား ခရီးဦး ကြိုဆိုပြီးလျှင် ဘုရားအမှီးရှိသောသံဃာအား နက်ဖန်အလှူ၌ ပင့်ဖိတ်၍ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် ကြီးစွာသော အလှူ ကြီးကို ပေးလှူလျက် သုံးဝါဝုတ်အပြန်ကျယ်သော ဆီမီးပူဇော်ပွဲ ကြီးဖြင့် ပူဇော်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်နေထိုင်လေ၏။ ထိုအခါ ရေဝတ မြတ်စွာဘုရားသည် အဓိန္ဒမ မင်းကြီး၏ စိတ်အလို စရိုက်နှင့် လိုက်လျောညီညွတ်စွာ အလွန်တရာ ဆန်းကြယ်သော တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုတရားပွဲကြီး၌ နတ်လူ အပေါင်း ကုဋေတလောင်တို့ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်ကာ အကျွတ်တရား ရကြကုန်၏။

(ဤကား (ဒုတိယဝဗွာတိသမယ)ဒုတိယ တရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက်အခါတပါးဝယ် ရေဝတမြတ်စွာဘုရားသည် ဥတ္တရအမည်ရှိသော နိဂုံးကိုအမှီပြု၍ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ဥတ္တရနိဂုံးဌ် နေကုန်သော လူအပေါင်းတို့သည် ယာဂု ဆွမ်းခဲဖွယ် စားဖွယ် သောက်ဖွယ် စသည်တို့ကို ဆောင်ယူခဲ့ကြ၍ ရဟန်းသံဃာအား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူကြပြီးလျှင် "အရှင်ဘုရားတို့....မြတ်စွာဘုရား အဘယ်မှာ သီတင်းသုံးနေပါသနည်း"ဟု မေးမြန်း လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ထိုအခါ ရဟန်းတော်တို့က "ဒါယကာတို့....မြတ်စွာဘုရားသည် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၍ နေတော်မူ၏"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူကြကုန်၏။ ခုနစ်ရက်လွန်လတ်သော် နိရောဓသမာပတ်မှ ထတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ကြရ၍ နိရောဓသမာပတ်၏ ဂုဏ်အကျိုးအာနိသင်တို့ကို မေးမြန်း လျှောက်ထားကြကုန်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ထိုလူတို့အား နိရောဓသမာပတ်၏ ဂုဏ်အကျိုးအာနိသင်တို့ကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ နတ်လူအပေါင်း ကုဋေတရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်လေသည်။

(ဤကား (ဘတိယမမ္မာဘိသမယ) တတိယ တရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

သာဝကအစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်ရှိရာ ရေဝတမြတ်စွာဘုရားသည် သုဓညဝတီမြို့၌ ဟေဘိက္ခု ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းပြုကြကုန်သော ရေတွက်ရိုးလမ်းစဉ်ကို လွန်မြောက်ကာ ရေတွက်ခြင်းငါ မတတ်နိုင်အောင် များလှကုန်သော ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့အား ရှေးဦးစွာ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္ဓေပါတ

ထို့နောက် မေခလမြို့၌ ဟောဘိကျွဲ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ကြကုန်သော ကုဋေတသိန်းသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့အား ပါတိမောက်ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္ဓေပါတ

ထို့နောက်ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၏တရားတော်တည်းဟူသော စကြာရတနာကြီးကို အစဉ်မပြတ် ဆက်လက် လည်စေနိုင်သည် ဖြစ်၍ ပညာအရာ ဧတဒဂ်ရတော်မူသော လက်ျာတော်ရံ အဂ္ဂသာဝက ဝရုဏမထေရ်သည် "အသက်မြင့်ရှည် တည်မှ တည်ပါတော့မည်လော"ဟု တွေးတော ယုံမှားလောက်အောင် မကျန်းမမာဖြစ်တော်မူရာ သူနာမေး လာရောက်ကြသူ မျှားစွာသော လူအပေါင်းအား လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ပိုင်းခြား ဖော်ပြတတ်သော တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် ကုဋေတသိန်းသော ယောဂျားတို့ကို ဟိတိကျွဲ ရဟန်းဖြစ်စေတော်မူကာ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေပြီးလျှင် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

၈၀ါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း အတိဒေဝပုဏ္ဏား ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

ထိုအခါ ၈ါတို့မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ရမ္မာဝတီမြို့၌ ဆရာအဆက်ဆက် သင်ပြအပ်သော ပုဏ္ဏားတို့၏ ပညာတရား၌ အထွတ်အထိပ်ရောက် တတ်မြောက်သည့် အတိဒေဝအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားဖြစ်၍ ရေဝတမြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့ပြီးလျှင် ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သရဏဂုံ

သုံးပါးတို့၌ တည်လျက် မြတ်စွာဘုရား၏ သီလ သမာဓိ ပညာဂုဏ်ကို ဂါထာဖလထောင်ဖြင့် ချီးကျူးလျှောက်ဆို၍ အဖိုး (၁၀၀၀) တထောင်ထိုက်တန်သော အပေါ်ရုံအဝတ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းပူဇော်လေသည်။

ရေဝတမြတ်စွာဘုရားသခင်သည် အလောင်းတော် အတိဒေဝပုဏ္ဏားကို "ဤကမ္ဘာမှနောက် နှစ်သန်းနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်သို့ ရောက်သောအခါ ဂေါတမ အမည်ရှိသော ဘုရားစင်စစ်ဖြစ်လတ္တံ့" ဟု ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၏ဗျာဒိတ်စကားကြားရလျှင် အလောင်းတော်သည် အတိုင်းထက်အလွန် မိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေ၍ ဆယ်ပါးသော ပါရမီတော်တို့ကို တိုးတက် ဖြည့်ကျင့်ရန် "ပါရမီတရားတို့ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင် ပွါးများပြီးလျှင် ငါ အလိုရှိအပ်သည့် ဘုရားအဖြစ်ကို ငါ့လက်ရောက်အောင် ဆောင်ယူပေအုံ့" ဟု ရဲရဲရင့်ရင့် မိဠာန်ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **သုဇဝတီ** မြို့တော်ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ဒိပုလမင်းကြီး**,မယ်တော်မှာ **ဒိပုလာမိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနှန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၆၀၀၀) ခြောက်ထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **သုဒဿနစံနန်းတော်, ရတနဋ္ဌိ စံနန်းတော်, အာဝေဠ စံနန်းတော်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဗောဓိ မဟေသီမိဖုရားမှာ သုံးသောင်း သုံးထောင်သော ရံရွှေတော် အခြံအရံရှိသည့် **သုဒဿနာ မိဖုရားကြီး**ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **ဝရုဏမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **အာဇာနည်မြင်း**ကသည့် **ရထားယာဉ်**ဖြစ်၍ ခုနစ်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **ဝရုဏမထေရ်, ဖြဟ္မဒေဝမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သန္ဓာဝမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **ဘဒ္ဒါထေရီမ, သုဘဒ္ဒါထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **ကံ့ကော်ပင်** ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ဗဒုမဘုရှင်**နှင့် **ကုဋ္ဌရဘုရှင်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **သိရိမာ**နှင့် **ယသဝတီ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ အတောင် (၇၀) ရှစ်ဆယ် မြင့်တော်မူ၍ စိုက်ထောင်ထားအပ်သော သိကြားမှန်ကင်းပမာ အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ထွန်းလင်းတောက်ပ၏။ ကိုယ်တော်မှထွက်သော ပကတိ ရောင်ခြည်တော်သည် နေ့နေ့ ညဉ့်ညဉ့် ပတ်ဝန်းကျင် တယူဇနာတိုင်တိုင် ပျံ့နှံ့၏။

ထို ရေဝတမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၆၀၀၀၀) ခြောက်သောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့ လေးပုံ) ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသောလူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ဆယ်ပါးသော ဥာဏ်တော် အစွမ်းကို မြင်စေကာ လောကကြီး၌ အမြိုက်တရားကို ဖော်ပြတော်မူ၍ မီးစာကုန်သဖြင့် ငြိမ်းစဲသွားသော မီးတောက် မီးလျှံကြီးပမာ ရေဝတ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူခဲ့လေပြီ။

သံ၀ေ၇

ရတနာတုံး ရတနာခဲကြီးနှင့် တူသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ရူပကာယတော်သည်၎င်း, အတုမရှိသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ဆယ်ပါးသော တရားတော်သည်၎င်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....ခပ်သိမ်းသော သမ္မိုရ တရားတို့သည် မြဲခိုင်သော အနှစ်မရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘတကား····။

ရေ၀တမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူခါနီးတွင် "ငါဘုရား မရှိသည့်နောက် အလုံးစုံသော သတ္တ၀ါများ နတ်ရှာနိဗ္ဗာန်သို့ ပေါက်ရောက်ကြစေရန် ငါ၏ ဓာတ်တော်တို့သည် တလုံးတခဲတည်း မတည်ကြပဲ အစိတ်စိတ် အမြှောမြှော ကွဲပြားပျံ့နှံ့ကြစေကုန်သတည်း"ဟု အဓิษฐานတော်မူခဲ့ပြီးလျှင် မြို့တော်ကြီး၏ မနီးမဝေး ဖြစ်သော ကုံကော်တော ဥယျာဉ်ကြီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလေသည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသော ထိုရေ၀တမြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်တို့သည် သက်တော်ရှည် ဘုရားရှင်တို့၏ ဓာတ်တော်များ မကွဲမပျက် တခဲနက် တစုတည်းတည်ရှိရုံမမ္မတာ အကိုင်းမဟုတ်ပဲ အဓิษฐานတော်မူချက်အရ အစိတ်စိတ် အမြှောမြှော ကွဲပြားပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း တခွင်၌ အနှံ့အပြားတည်ရှိ၍ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တ၀ါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူကြလေကုန်သတည်း။

ရေ၀တဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၆-သောဘိတဗုဒ္ဓဝင်

ရေ၀တမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ် (၆၀၀၀၀) ခြောက်သောင်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ်ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍အသက်(၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ သောဘိတ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်

သည် လေးအသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံးပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏အဆုံးဌာ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်ဌာ စံနေတော်မူစဉ် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ သုဓမ္မနေပြည်တော် သုဓမ္မမင်းကြီး၏ သုဓမ္မာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်ဌာ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ သုဓမ္မ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်ကြီးအတွင်းဌာ မိုးသီးတိမ်တိုက်မှ လပြည့်ဝန်းကြီး ထွက်ကွန့်လာသကဲ့သို့ မယ်တော်၏ ကြာတိုက်ဝမ်းမှ ထွက်ကြွဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့ဌာ ရှေးဌာ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း နိမိတ်ကြီးများ အုံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်မြဲထင်ကုန်၏။)

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

ထိုဘုရားအလောင်းတော် သောဘိတမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) ကုမုဒရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) နာဠိန္ဒရွှေနန်းဆောင်၊(၃) ပဒုမရွှေနန်းဆောင်တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့ဌာ မဏိလာဒေဝီ မိဖုရားကြီးနှင့်တကွ ရံရွှေတော်ပေါင်း (၃၇၀၀၀) သုံးသောင်း ခုနစ်ထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၉၀၀၀) ကိုးထောင်တို့ ပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့် တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ မဏိလာဒေဝီမိဖုရားကြီးမှ ဩဟ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ သံဝေဂဉာဏ် ကြီးစွာဖြစ်ပွါးလျက် **နန်းတော်မှာပင်** ရဟန်းပြုပြီးလျှင် **နန်းတော်မှာမင်** အာနာပါနဘာဝနာကို ပွါးများ၍ စတုတ္ထဈာန်တိုင်မြောက် ရရောက်တော်

မူသောအခါ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး **နန်းတော်မှာပင်** ဒုက္ခရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူလေသည်။

ထို့နောက် ဘုရားဖြစ်မည့် ကဆုန်လပြည့်နေ့သို့ ရောက်သော အခါ မဂၢိလာဒေဝီမိဖုရားကြီး လှုဒါန်းအပ်သော နွားဆနာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင်—

"ဤယခု ငါနေသော ပြာသာဒ်သည် တန်းဆာဆင်မြှတိုင်းပင်လျှင် လူအများ ကြည့်ရှုနေစဉ် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်သွား၍ မဟာဗောဓိပင်ကို အလယ်ဗဟိုဌ် တည်ရှိအောင်ပြု၍ (ဗောဓိပင်ကို ဗဟိုထားပြီး) မြေအပြင်သို့ သက်စေသတည်း၊ ဤနန်းတွင်းသူ မင်းမိန်းမတို့သည်လည်း ငါသည် မဟာဗောဓိပင်အနီးဌ် နေသည်ရှိသော် ငါတစုံတရာ မပြောမဆိုရပဲ အလိုလို (အလိုက်သိကာ) ပြာသာဒ်မှ ထွက်ခွါသွားကြစေကုန်သတည်း"—

ဟု တောထွက်ဖို့ရန် စိတ်သန် အဓိဋ္ဌာန် ပြုတော်မူလေသည်။

စိတ်အကြီးအစည် ဖြစ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အလောင်းတော်၏ စံရာ နန်းပြာသာဒ်သည်လည်း ခမည်းတော် သုဓမ္မမင်းကြီး၏ နန်းတော် အတွင်းမှ မျက်စဉ်းညှိရောင် စိမ်းလဲ့မှောင်သော အရောင်ရှိသည့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်လေသည်။ ရန်ကောင်းမွန်သော ပန်းဆိုင်းတို့ဖြင့် တန်းဆာ ဆင်ယင်ထားအပ်သည့် ထိုပြာသာဒ်အပြင်သည် ကောင်းကင်တခုလုံးကို တန်းဆာဆင်ထားသကဲ့သို့ရှင်း ... ဗျန်းချလောင်းသွန်အပ်သည့် ရွှေနီဖလံ၏ အရည်အယဉ်ကဲ့သို့ တင့်တယ်သော အရောင်ရှိသည့် နေမင်းကဲ့သို့ရှင်း....တန်ဆောင်မုန်းလ သရဒအခါ သာယာနှစ်သက်ဖွယ်ရှိသော လမင်းကဲ့သို့ရှင်း ... အလွန်လျှင် တောက်ပထွန်းလင်းတင့်တယ်ခြင်း ရှိလှပေ၏။ တွဲရရွဲဆွဲထားအပ်သည့် အထူးထူး အပြားပြား များစွာဆန်းကြယ်သော ရွှေချူကွန်ရက်လည်း ရှိပေ၏၊ ယင်းသည့်ရွှေချူကွန်ရက်ကို လေပြေလေညှင်း တိုက်ခတ်သော အခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသံသည်ကား အလွန်လိမ္မာသော

တူရိယာသမား တီးမှုတ်အပ်သော တူရိယာငါးမျိုး အသံကဲ့သို့ လွန်စွာပင် သာယာဖွယ် စိတ်နှလုံးရွှင်ပျဖွယ် ရှိပေ၏။ အဝေးမှစ၍ ကြားရသည့် ချိုမြိန်သာယာစွာသော အသံဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ နားကို စိုက်ထောင်စေလျက် အိမ်ဦးကြမ်းပြင် ခရီးလမ်းဆုံ စသည်တို့၌ လူအပေါင်းတို့ ရပ်တန့်ငေးမော အံ့သြချီးကျူးကြ ကုန်စဉ် မနိမ့်လွန်း မမြင့်လွန်း သစ်ပင်ထိပ်ဖျား တောမြင့် ထိပ်ဖျားတို့၏ မနီးမဝေး ကောင်းကင်ခရီးမှ လူအများကို ဖြားယောင်း သွေးဆောင်သကဲ့သို့ရင်း သစ်ပင်သစ်ခက်တို့နှင့် တကွ အထူးထူးသော ရတနာတို့၏ အရောင်အပေါင်းဖြင့် တပြောင်ပြောင် တောက်ပသော အဆင်းဖြင့် လူအပေါင်း၏ မျက်စိတို့ကို ဆွဲဆောင်သကဲ့သို့ရင်း....အလောင်းတော်၏ကောင်းမှု ကုသိုလ်အထူးကို ချီးကျူးထုတ်ဖော် ကြွေးကြော်သကဲ့သို့ရင်း.... ကောင်းကင်ခရီးအပြင်ကို သွားလေတော့သည်။

ထိုပြာသာဒ်တော်၌ လိုက်ပါလာကြကုန်သော ကချေသည် မောင်းမအပေါင်းတို့သည်လည်း မြတ်သော တူရိယာငါးမျိုး၏ သာယာစွာသော အသံဖြင့် သီချင်းကိုလည်း လိုက်ပါသီဆိုကြ ကုန်၏၊ သာယာစွာလည်း ကောင်းချီးစကား မြွက်ကြားကြကုန်၏။ ထိုအလောင်းတော်၏ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော စစ်တပ်ကြီးသည် လည်း အဆင်တန်းဆာအရောင် ကိုယ်ရောင်အပေါင်းတို့ဖြင့် တပြောင်ပြောင်တောက်ပလျက် အထူးထူးအပြားပြား တပ်ဆိုး အပ်၍ ကောင်းသောရနံ့လည်းရှိသည့် ပန်းဝတ်တန်းဆာတို့ဖြင့် လွန်စွာတင့်တယ်သော နတ်စစ်တပ်ကြီးပမာ ရှုမငြီးဖွယ်ဖြစ်လျက် မြေအပြင်မှာကဲ့သို့ပင် ကောင်းကင်အပြင်မှာလည်း ပြာသာဒ် တော်ကို ဝန်းရံလိုက်ပါလေသည်။

ပြာသာဒ်တော်သည် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်သွား၍ အဝေါင် (၇၇)ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် အမြင့်ရှိသော ဖြောင့်မတ်ပြန့်ပြော လုံးချောသော ပင်စည်ရှိသော ပန်းရွက်ကိုက်ငုံ ဖူးစုံညွှန့်နှံတို့ဖြင့် ရှုမငြီးဖွယ် တင့်တယ်လှစွာသော မဟာဗောဓိ ကံ့ကော်ပင်ကို အလယ်ဗဟိုပြုကာ မြေသို့ သက်၍ တည်လေလျှင် ကချေသည်

မောင်းမအပေါင်းတို့သည်လည်း အလောင်းတော်မြတ်က တစုံတရာ မမိန့်ဆိုရပဲ အလိုအလျောက် (အလိုက်သိကာ) ပြာသာဒ်တော်မှ သက်ဆင်း၍ ထွက်ခွါသွားကြလေကုန်၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

များစွာသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူသော သောဘိတ ဘုရားအလောင်းတော်သည် များစွာသော လူအပေါင်း ခြီရံလျက်ပင် ညဉ့်သုံးယံတို့၌ ဝိဇ္ဇာသုံးပါးတို့ကို ဖြစ်စေတော်မူလေသည်။ ထိုသောဘိတ မြတ်စွာဘုရားအထံသို့ မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့သည် ဓမ္မတာအစွမ်းဖြင့် လာမြဲတိုင်း လာကြကုန်၏။ ပြာသာဒ်တော်သည်ကား ထိုအရပ်၌ပင် တည်ရှိလေ၏။

တရားမဲ့ကြီး သုံးကြိမ်

သောဘိတ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် မဟာဗောဓိပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အာဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရား ဟောရပါအုံ့နည်း" ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ဖတူမိကဲ့ ညီတော်များဖြစ်ကြသည့် အသမမင်းသားနှင့် သုနေတ္တ မင်းသားတို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ဤမင်းသားနှစ်ဦးတို့သည် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကုသိုလ်ကောင်းမှု ဥပနိဿယဟူး ရှိကြကုန်၏၊ နက်နဲသိမ်မွေ့သောတရားကို သိခြင်းဌာနစွမ်းနိုင်ကြကုန်၏၊ ကိုင်း....ငါသည် ဤမင်းသားနှစ်ဦးတို့အား တရားဟောပေအုံ့"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးခါ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် တခဏခြင်း ကြွသွား၍ သုဓမ္မဥယျာဉ်အတွင်း သက်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် မင်းသားနှစ်ဦးတို့ကို ဥယျာဉ်မှူးကို အခေါ်လွှတ်၍ ရောက်ရှိလာကြသောအခါ အခြေအရံနှင့်တကွသော ထိုမင်းသားနှစ်ဦးတို့ ခြီရံအပ်လျက် အထက်ဘဝက် အောက်အဝီစိတိုင် များမြောက်လှစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါပရိသတ်အလယ်၌

ဓမ္မစက္ကပ၀တ္တနသုတ် ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားတော်မူလေ လျှင် မရေမတွက်နိုင်သော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တ၀ါတို့ သစ္စာ လေးပါး တရားသိမြင်ကြကုန်သည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော(ဓမ္မာဘိသမယ) ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၀ယ် သုဒဿနမြို့တံခါးအနီး ဆန်း ကြယ်စွာသော သခွတ်ပင်ကြီးအပါး၌ ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုး ပြာဝိုဟာကို ပြတော်မူပြီးလျှင် တာ၀တိံသာနတ်ပြည် ပင်လယ် ကသစ်ပင်ရင်း ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ မြကျောက်ဖျာ ထက်၌ ထိုင်နေတော်မူလျက် အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောကြားတော် မူလေသည်။ ဒေသနာအဆုံး၌ ကုဋေကိုးသောင်းသော နတ် ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်း၀င်ကြ လေသည်။

(ဤကား (ဒုတိယဓမ္မာဘိသမယ)နှစ်ကြိမ်မြောက် တရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၀ယ် သုဒဿနမြို့၌ ဇယသေနမင်းသား သည် တယူဇနာ ပမာဏရှိသော ကျောင်းတိုက်ကြီး တည် ဆောက်၍ ထိုကျောင်းတိုက်အတွင်း သော်ကပင် မဟာလေ့ကား ပင် အစရှိသည့် ကောင်းမြတ်ရာရာ ပန်းပင် သီးပင် အပေါင်းတို့ကို အကြားမလပ် တစပ်တည်း စိုက်စေပြီးလျှင် ထိုအရာမ်ဥယျာဉ် ကြီးနှင့်တကွ ဇယသေန ကျောင်းတိုက်ကြီးကို ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား ဆောင်နှင်း လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုကျောင်းလွတ် ပူဇော်ပွဲကြီး၌ သောဘိတမြတ်စွာဘုရားသည် ကျောင်းတော် အလှူ အနုမောဒနာတရား မဟာဒါနကို ချီးမွမ်း၍ ဟောကြား တော်မူလတ်သည်တွင် ကုဋေတသိန်းသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တ၀ါတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်း၀င်ကြလေ ကုန်သည်။

(ဤကား (တတိယဓမ္မာဘိသမယ) သုံးကြိမ်မြောက် တရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

တဖန် ဥဂ္ဂတမည်သော မင်းသည် သုနန္ဒမြို့၌ သုနန္ဒာရာမ ကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ဆောက်၍ ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်း သံဃာအား လှူဒါန်းသည့် ကျောင်းလွတ်အလှူပွဲကြီး၌ ဟေတိကဋ္ဌ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ကြသော ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေတရာ စည်းဝေးမိလေသည်။ ထိုရဟန္တာ ကုဋေတရာတို့၏ အလယ်၌ သောဘိတ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

တဖန် မေခလမြို့၌ မမ္ဗဂဏ ခေါ် သူတော်စင်အသင်းကြီးသည် ဂဏာရာမမည်သော အသင်းကျောင်းတိုက်ကြီး တည်ဆောက်ကာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာအား လှူဒါန်း၍ ပရိကွရာမျိုးစုံနှင့် တကွ အလှူကို လှူဒါန်းလေသည်၊ ထိုအလှူ အစည်းအဝေး၌ ဟေတိကဋ္ဌ ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေကိုးဆယ် စည်းဝေးမိလေသည်။ ထို အစည်းအဝေး၌ သောဘိတမြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိ မောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

သောဘိတ မြတ်စွာဘုရားသည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ အဘိဓမ္မာတရား ဟောတော်မူကာ ဝါလပတ်လုံး သီတင်းသုံး တော်မူပြီးသောအခါ ပဝါရဏာပြုရန်အတွက်နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်း ခြီရုံလျက် လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းတော်မူသောအခါ ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေရှစ်ဆယ်တို့နှင့်တကွ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော အစည်းအဝေး၌ ပဝါရဏာပြုတော်မူသည်။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

(ဤ၌ အင်္ဂါလေးပါးအရ (၁) လပြည့်နေ့ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) စည်းဝေးမိသော သံဃာအားလုံး ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၊ (၃) ထိုသံဃာ အားလုံးပင် ဟိတိကွေ့ ရဟန်းချည်းဖြစ်ခြင်း၊ (၄) တစုံတယောက်က မဖိတ်မပင့်အပ်ပဲ စည်းဝေးမိသော သံဃာဖြစ်ခြင်းဟူ၍ ကောက်ယူသိရှိရာ၏။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း သုဇာတပုဏ္ဏားကြီး ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ရမ္မာဝတီမြို့၌ မိဖုနှစ်ပါးစုံ ပုဏ္ဏားမျိုးမှ ကောင်းစွာဖြစ်ထွန်း မွားမြင်သည့် သုဇာတမည်သော ပုဏ္ဏားဖြစ်၍ သောဘိတမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သရဏဂုံတည်ပြီးသော် ဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာအား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။ ထိုအခါ သောဘိတမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော် သုဇာတပုဏ္ဏားကို "နောက်အခါ၌ ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့"ဟု ဗျာဒိတ်စကားမိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကာရမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

သောဘိတ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားရလျှင် အလောင်းတော်သည် အလွန်ဝမ်းမြောက်ရွှင်ဖိတ် လန့်ထိတ်သော စိတ်နှလုံးရှိတော်မူကာ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရန်အတွက် တိုးတက်၍ ဝိရိယကို ပြုတော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

သောဘိတ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **သုဓမ္မမြို့တော်** ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **သုဓမ္မမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **သုဓမ္မာဒေဝီကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၉၀၀၀) ကိုးထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော်သုံးဆောင်တို့မှာ **ကုမုဒစံနန်းတော်, နာဠိနစံနန်းတော်, ပဒုမစံနန်းတော်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားမှာ သုံးသောင်း ခုနှစ်ထောင်သော ရံရွှေတော် အခြံအရံရှိသည့် **မဏိလာဒေဝီမိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **သီဟမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသော ယာဉ်မှာ **စံနန်းတော်ပြာသာဒ်တော်ပင်** ဖြစ်သည့်ပြင် ခုနှစ်ရက်ကြာမျှသာ နန်းတော်အတွင်းမှာပင် ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **အသမမထေရ်** နှင့် **သုနေတ္တမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **အနောမမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **နကုလာထေရီမ**နှင့် **သုဇာတာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **ကုံကော်ပင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ရမ္မသူဌေး**နှင့် **သုဒတ္တသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **နကုလာဥပါသိကာ** နှင့် **မိဂ္ဂာဥပါသိကာ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

သောဘိတ မြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ ငါးဆယ့်ရှစ်တောင်မြင့်လျက် ထွန်းဘက်သော နေလုင်ပမာ အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို အလိုတော်ရှိသမျှ တောက်ပနိုင်သော ကိုယ်တော်ရောင်လည်း ရှိတော်မူပေ၏။

လောကဌ် ပန်းမျိုးစုံပေါင်း ကောင်းစွာပွင့်ကာ အထူးထူးသော ရနံ့တို့ဖြင့် သင်းထုံကြိုင်လှိုင်သော တောအုပ်ကြီးပမာ ထိုသောဘိတ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော် တည်းဟူသော သာသနာတော် တောအုပ်ကြီးသည်လည်း သီလတည်းဟူသော ရနံ့တို့ဖြင့် သင်းထုံကြိုင်လှိုင်၍ နေပေ၏။

ဥပမာ တနည်းသော်ကား....လောကဌ် သမုဒ္ဒြာကြီးကို လှိုင်းတံပိုးတအိအိ တရွရွ ထကြွနေခြင်း စသည်ကို ကြည့်ရှု၍ မရောင့်ရဲနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သောဘိတ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ကိုလည်း လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ ကြားနာရသဖြင့် အားမရနိုင် မရောင့်ရဲနိုင် တင်းမတိမ်နိုင် ဖြစ်ရပေသည်။

ထိုသောဘိတ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ်(၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ၈ပုံ၏ လေးပုံ)ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

ကိုယ်တော်ဌ် မျက်မှောက် ကျွတ်တမ်း မရောက်ကြသေးသည့် နောက်အနာဂတ ဝေနေယျတို့အတွက် အကျဉ်းအကျယ် အဆုံးအမ ဩဝါဒအသွယ်သွယ်တို့ကို ကိုယ်တော်စား ထားတော်မူခဲ့၍ မိုးတောက်ကြီး ဦးမ်းသည့်ပမာ သောဘိတမြတ်စွာဘုရားသည် သာဝကများနှင့်တကွ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဘဝဇာတ်သိမ်းတော်မူခဲ့လေပြီ။

သံဝေဂ

> အတုမရှိသော ဘုရားရှင်တို့နှင့်သာ တူတော်မူသည့် ထိုသောဘိတမြတ်စွာဘုရားသည်ရင်း အဘိညာဉ်စသော အားအစွမ်းသို့ ရောက်တော်မူ ရတော်မူကြသည့် သာဝကများစွာ ထိုရဟန္တာတို့သည်ရင်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ ... ၊ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သောအနှစ်မရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စုံတကား....။

သောဘိတမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မမူမီ "ငါဘုရား မရှိသည့်နောက် သတ္တဝါများ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်သို့ ပေါက်ရောက်ကြစေရန် ငါ၏ သာရိရိကဓာတ်တော်တို့သည် တလုံးတခဲတည်း မတည်ရစ်ကြပဲ အစိတ်စိတ် အမြှာမြှာ ကွဲပြား

ပျံ့နှံ့ကြစေကုန်သတည်း" ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူခဲ့ပြီးလျှင် သီဟ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးဌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလေသည်။ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသော ထိုသောဘိတမြတ်စွာဘုရား၏ ခေတ်တော်တို့သည် သက်တော်ရှည်ဘုရားရှင်တို့၏ ခေတ်တော်များ မကွဲမယွင်း တခဲနက် တစုတည်း တည်ရှိရိုး ဓမ္မတာအတိုင်း မဟုတ်ပဲ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက်အရ အစိတ်စိတ် အမြွှာမြွှာ ကွဲပြားပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းတဆွင်ဌ အနှံ့အပြားတည်ရှိ၍ လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူကြလေကုန်သတည်း။

သောဘိတဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၇-အနောမဒဿီဗုဒ္ဓဝင်

သောဘိတမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာကုန်ဆုံးပြီးသည့်နောက် မည်ရွှေမည်မျှ ဂဏန်းချ၍ မရေတွက်နိုင်လောက်အောင် များပြားလှစွာသော ဘုရားမပွင့်သည့် သုညကပ်ကမ္ဘာတွေ(တသန်း)ကို လွန်မြောက်ပြီးမှ တခုသော ကမ္ဘာတွင် (၁) အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ (၂) ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၊ (၃) နာရဒမြတ်စွာဘုရားဟူ၍ ဘုရားသုံးဆူတို့ ပွင့်တော်မူကြရာ ပဌမ ပွင့်တော်မူသော ဘုရားမှာ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ဖြစ်တော်မူလေသည်။

ထိုအနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် (၁၆) တဆယ့်ခြောက်အသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏ အဆုံးဌ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်ဌ စံနေတော်မူစဉ် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့၏ ဘုရားဖြစ်ရန် - တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ စန္ဒဝတီ မင်းနေပြည်တော် ယသဝါမည်သော မင်းကြီး၏ ယသောဓရာအမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်ဌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၏။

ထူးခြားချက် တရပ်မှာ ···· အနောမဒဿီမင်းသား ယသောဓရာမိဖုရားကြီး၏ ကြာတိုက်ဝမ်းသို့ သက်ရောက်လျှင်ပင် အလောင်းတော် မင်းသား၏ ကောင်းမှု အာနုဘော်ကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် အတောင်ရှစ်ဆယ် အတွင်း နေလတို့၏ အရောင်သော်လည်း မလွှမ်းမိုးနိုင်အောင် အရောင်အလင်းသည် ထွန်းလင်းပုံ့နှံ့၍ တည်လေသည်။

ယသောဓရာမိဖုရားကြီးသည် ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ အလောင်းတော် အနောမဒဿီမင်းသားကို သုစန္ဒနဥယျာဉ်တော်၌ ဖွားမြင်လေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋ္ဌိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်မြဲထင်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသားကို အမည်မှည့်အံ့သောနေ့၌ အမည်မှည့်ကြမည့် ပညာရှိတို့သည် "အလောင်းတော်မင်းသား ပဋ္ဌိသန္ဓေနေသောအခါ ကောင်းကင်မှ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ တဖွားဖွား ကျရောက်လာသည်ကို အစွဲပြုကာ အနောမမည်သော ရတနာတို့ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အလောင်းတော်၏ အမည်ကို အနောမဒဿီမင်းသား" ဟု၍ မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်သည်။

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် အနောမဒဿီ မင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁) သိရိရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ဥပသိရိရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ဝဇုရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ သိရိမာမိဖုရားကြီးနှင့်တကွ ရံရွှေတော်ပေါင်း (၂၃၀၀၀) နှစ်သောင်း သုံးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေ လုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၁၀၀၀၀) တသောင်းတို့ပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ သိရိမာဝတီဗုရားကြီးမှ ဥပဝါဟာ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ နိုမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ အလောင်းတော် အနောမဒဿီမင်းသားသည် ရွှေထမ်းစင်စီးကာ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသောအခါ အလောင်းတော်ကို (အားကျကာ) အတုလိုက်၍ သုံးကုဋေ အရေအတွက်ရှိသော ယောကျ်ားတို့သည် ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ထိုရဟန်းပေါင်းသုံးကုဋေခြံရံလျက် အလောင်းတော်သည် ဆယ်လကြာအောင် ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ဆယ်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ဝယ် အနုပမအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားရှာသို့ ဆွမ်းခံဝင်ပြီးလျှင် အနောပမာ အမည်ရှိသော သူဌေးသမီး လူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဆွမ်းကို ဘုဉီးပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောအတွင်း၌ နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ရောက်သောအခါ အခြံအရံရဟန်းတို့ကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီး မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရှိရာ အရပ်သို့ တပါးတည်းကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ အနောမ အမည်ရှိသော တဏ္ဍုလနိုး လူဒါန်းအပ်သည့်မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကိုခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ ထောက်ကြို(ဖောက်ကြို)ပင်အရင်း၌ ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်(၃၀) သုံးဆယ်ရှစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတ ပလ္လင်တော်ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ တက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း မာရ်စစ်သည် ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်အောင်မြင်၍ သမ္ဗညုတညာဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် သံသရာဝဋ္ဋမှ မလွတ်ရအောင် ဖွဲ့နှောင်တတ်သည့် သံယောဇဉ်ဆယ်မျိုး လွန်ရှည်ကြီးကို ဖြတ်တော်မူ၍ ဘဝသုံးပါးသို့ ပြေးသွားကျင်လည်စေတတ်သောကံတို့ကို ကမ္မဂ္ဂယအမည်ရသော မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးလျှင် ဗြဟ္မာနတ်လူ သတ္တဝါဟိန္ဒဂုတို့အား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သည့်လမ်းစဉ် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားကို ဟောကြားတော်မူနိုင်ပေ၏။

ထိုအနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသမုဒ္ဒြာကြီးပမာ သူတပါးတို့က ချောက်ချားတုန်လှုပ်စေခြင်းငှါ မတတ်နိုင်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ကြီးပမာ(ယံဝါ တံဝါ) ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား ပဋိပက္ခလိတို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းငှါ ခဲယဉ်းသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူ၏။ ကောင်းကင်ကြီးပမာ အဆုံးအဝိုင်းအခြား မရှိသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။ ပင်လုံးကျွတ် ပွင့်သော အင်ကြင်းပင်ကြီးပမာ လက္ခဏာတော် ကြီးငယ်တို့ဖြင့်လည်း တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

သတ္တဝါတို့သည် အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရခြင်းဖြင့် ချမ်းကြည်ရွှင်ပျှို့ နှစ်လိုကြကုန်၏။ ဟောဖော်မိန့်ကြား တရားသံကို ကြားရကုန်သည်ရှိသော် သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ကြရကုန်၏။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် မဟာဗောဓိပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်)စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ တရားဟောဖို့ရန် အာသယာနုသယ ဉာဏ် ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ် တည်းဟူသော ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့်

သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူသည်ရှိသော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြသည့် သုံးကုဋေသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ် ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ယခုအခါ ထိုသူတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်း" ဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် သုဘဝတ်မြို့၏အနီး သုဒဿန ဥယျာဉ်ကြီး၌ နေကြသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူကာ သုဒဿန ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း သက်ဆင်း တော်မူပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတော် သုံးကုဋေ ခြုံရုံလျက် နတ်လူ ပရိသတ်တို့ အလယ်၌ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟော ကြားတော်မူလေသည်။ ထိုတရားပွဲကြီး၌ ကုဋေတရာ အတိုင်း အရှည်ရှိသော သတ္တဝါတို့သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်း ဝင်ကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးအစ (ဓမ္မာဘိသမယ) ပဌမ တရားပွဲကြီးတည်း။)

ထိုမှနောက် အခါတပါး၌ သြဿဓိမြို့၏အနီး ဝိတောက်ပင်ကြီး၏အပါး၌ ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋ္ဌိဟာကို ပြတော်မူပြီးလျှင် တာဝတိံသာနတ်ပြည် ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း ပဏ္ဍုကမ္ဗလာ မြကျောက်ဖျာ၌ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အဘိဓမ္မာ ဒေသနာ ရွှေမိုဃ်း စွေပြိုးရွာသွန်းစေတော်မူသည်။ထိုအခါ ကုဋေရှစ်ဆယ် သော နတ်ပြဟ္မာတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်း ဝင်ကြလေကုန်သည်။

(ဤကား (ဒုတိယဓမ္မာဘိသမယ) နှစ်ကြိမ်မြောက် တရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၌ မဂ်လာပုဏ္ဏာ ပြဿနာကို စိတ်ဖြာ ခွဲခြမ်း ဟောကြားဖြေဆိုတော်မူသော တရားပွဲကြီး၌ ခုနစ်ဆယ့် ရှစ်ကုဋေသော သတ္တဝါတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေကုန်သည်။

(ဤကား(တတိယဓမ္မာဘိသမယ)သုံးကြိမ်မြောက် တရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကအစည်းအဝေးကြီး လည်း သုံးကြိမ်ပင်ဖြစ်ပေ၏။ ထိုသုံးကြိမ်တို့တွင် အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် သောရေယျမြို့၌ ဇုသိဒတ္တမင်းအား တရား ဟောတော်မူအပ်သည်ရှိသော် သဒ္ဓါတရား ကြီးစွာ ဖြစ်ပွါးကြ၍ ဟိတိကျွေ့ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ကြသည့် ရဟန္တာရှစ်သိန်း တို့၏ အလယ်၌ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

တဖန် ရာဝေတီမြို့၌ သုန္ဒရိနန္ဒရ(မဓုရိနန္ဒရ) မည်သော မင်းအား တရားဟောအပ်သည်ရှိသော် သဒ္ဓါတရား ကြီးစွာ ဖြစ်ပွါးကြ၍ ဟိတိကျွေ့ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ကြသည့် ရဟန္တာခုနစ်သိန်း တို့၏ အလယ်၌ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

တဖန် သောရေယျမြို့၌ပင် သောရေယျမင်းနှင့်တကွ ဟိတိကျွေ့ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ကြသည့် ရဟန္တာခြောက်သိန်းတို့၏ အလယ်၌ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

၈၀ါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ဘီလူးစစ်သူကြီး

ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တန်းခိုးအာနုဘော် ကြီးမား

လှသည့် ကုဋေပေါင်းများစွာသော ဘီလူးတို့ကို အစိုးရသော ဘီလူးစစ်သေနာပတိကြီး ဖြစ်တော်မူကာ "လောကဌ် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်နေသည်"ဟူသော သတင်းစကား ကြားသိရ၍ ဘုရားထံမှောက် လာရောက်ပြီးလျှင် အလွန်တင့်တယ် ရှုချင်ဖွယ်ရာ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့်ပြီးသော မဏ္ဍပ်ကြီးကို ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ထိုရတနာမဏ္ဍပ်အတွင်းဌ ဘုရားအမှီးရှိသော သံဃာတော်အား ခုနစ်ရက်ပတ်သုံး ဆွမ်းအဖျော် အစရှိသည့် ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူလေသည်။

ထိုအခါ အလောင်းတော် ဘီလူးစစ်သူကြီးကို အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းနှင့်စပ်၍ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ အနုမောဒနာတရား ဟောကြားရာတွင် "ဤကမ္ဘာမှနောက် တသောင်းနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း လွန်မြောက်သောအခါဌ ဤ ဘီလူးစစ်သူကြီးသည် ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့" ဟူ၍ ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား တော်မူသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားသိရလျှင် အလောင်းတော်သည် အလွန်ဝမ်းမြောက်ရွှင်ဖိတ် လန့်ထိတ်သော စိတ်နှလုံးရှိတော်မူကာ ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် လုံ့လပြုတော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ **စန္ဒဝတီ မြို့တော်** ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ယသဝါမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **ယသောဓရာမိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၁၀၀၀၀) တသောင်းဖြစ်၍ စံနန်းတော်သုံးဆောင်တို့မှာ **သိရိစံနန်းတော်, ဥပသိရိစံနန်းတော်, ဝဇိုစံနန်းတော်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားကြီးမှာ ရံရွှေတော်ပေါင်းနှစ်သောင်းသုံးထောင် အခြေအရံရှိသည့် **သိရိမာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **ဥပဝါဏမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်၍ တောထွက်တော်မူသော ယာဉ်မှာ **ရွှေထမ်းစင်**ဖြစ်၍ ဆယ်လကြာအောင် ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **နိသဘမထေရ်**နှင့် **အနောမမထေရ်**တို့ ဖြစ်၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ဝရုဏမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **သုန္ဒရီထေရီမ**နှင့် **သုမနာထေရီမ**တို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **ထောက်ကြို**(ဖောက်ကြို)**ပင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **နန္ဒိဝဇုသူဌေး**နှင့် **သိရိဝဇုသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ဥမ္မလာဥပါသိကာ**နှင့် **ပဒုမာဥပါသိကာ**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ ငါးဆယ့်ရှစ်တောင်မြင့်လျက် ထွန်းတက်သော နေလုင်ကဲ့သို့ ရောင်ခြည်တော်မှာ ထက်ဝန်းကျင် တဆယ့်နှစ်ယူဇနာတိုင်အောင် ထွက်ကွန့်တော်မူလေသည်။

အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ်(၁၀၀၀၀၀) တသိန်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ)တည်နေတော်မူလျက် လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

မြတ်သော တရားစကားတော် တည်းဟူသော အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် လောကမ်ဘ တရားတို့ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိ တာဒိဂုဏ်ရှင် ဖြစ်တော်မူကြသော

ရာဂကင်းကွာ ကိလေသာအညစ်အကြေး ကင်းဝေးတော်မူကြ သည့် ရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်တို့ဖြင့် ပွင့်လင်း တင့်တယ်ခဲ့လေပြီ။

သံဝေဂ

မနှိုင်းရည်နိုင်သော အခြိုအရံ အကျော် အစောနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် ထိုအနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ၎င်း, အတုမရှိသောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံကြသည့် သာဝကအစုံ အစရှိသည်တို့သည်၎င်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....၊ ခပ်သိမ်းသော သစ္စာရတနာများတို့သည် မြဲခိုင်သော အနှစ်မရှိ အချည်းနှီးသာဖြစ်ကုန်စွတကား....။

စေတီတော်

မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူပြီးသော အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ဓမ္မာရာမခေါ်သော အရာမ်ကြီးအတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခဲ့၏၊ ထိုအရာမ်အတွင်းမှာပင် တည်ထားအပ်သော ထိုအနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကြီးသည် နှစ်ဆယ့်ငါးယူဇနာမြင့်တော်မူ၏။

(ဤအနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ အရှင်သာရိပုတြာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်မြတ်တို့ အဂ္ဂသာဝကဖြစ်ဖို့ရန် ဆုတောင်းမှုပြုခဲ့ကြသည်၊ အထက် ဂေါတမဗုဒ္ဓဝင်ခေါ်း၌ ထိုအကြောင်း ထင်ရှားလတ္တံ့။)

အနောမဒဿီဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၈-ပဒုမဗုဒ္ဓဝင်

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် လူတို့၏ အသက်တမ်းအနှစ်(၁၀၀၀၀၀)တသိန်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင်

နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ လူတို့အသက် (၁၀၀၀၀၀)တသိန်း တမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ပဒုမမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီးသည်၏ အဆုံးဌ အလောင်း တော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းကာ စမ္ပက မင်းနေပြည် တော် အသမမင်း၏ အသမာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန် ရောက်သောအခါ စမ္ပကဥယျာဉ် (စကားပင်ဥယျဉ်) အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်မြဲ ထင်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသား ဖွားမြင်သောအခါ ကောင်းကင်မှ ဓမ္မ။ဒိဋ္ဌိဝါဒကျွန်းလုံး သမုဒ္ဒြာဆုံးအောင် ပဒုမာကြာပန်းမိုးသီး တဖြိုး ဖြိုး ရွာချလေသည်၊ ထို့ကြောင့် အလောင်းတော်မင်းသားကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ နိမိတ်ဖတ်ဆရာ ပညာရှိတို့နှင့် ဆွေမျိုး အပေါင်းတို့က မဟာပဒုမမင်းသားဟု၍ အမည်မှည့်ကြလေ သည်။

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် မဟာပဒုမ မင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) နံနက်ဘုရရှေနန်းဆောင်၊ (၂) ဝသုတ္တရ ရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ယသုတ္တရ ရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမ သုံးဆောင်တို့၌ ဥတုရာဒေဝီ မိဖုရားကြီး အမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း (၃၃၀၀၀) သုံးသောင်း သုံးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း(၁၀၀၀၀) တသောင်းတို့ ကာလပတ်လုံး နှတ်စည်းစိမ်နှင့် တူသော စည်းစိမ် ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ ဥတ္တရာဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှ ရမ္ဗအမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ နတ်တို့ ဆင်ယင်အပ်သော. အဆင်တန်းဆာဖြင့် အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားကိုစီးကာ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက်(အားကျ)ကာ တကုဋ္ဌေ အရေအတွက်ရှိသော, ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။ ပဒုမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် တကုဋ္ဌေအရေအတွက်ရှိသော ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ရှစ်လပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ရှစ်လပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ဝယ် ဓညဝတီမြို့နေ သုဓညဝတီ အမည်ရှိသော သူဌေးကြီး၏ ရင်သွေး ဓညဝတီအမည်ရှိသော သူဌေးသမီး လှုဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဒိဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောအတွင်း၌ နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ အခြိုအရံရဟန်းတို့ကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီးမှ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရှိရာအရပ်သို့ တပါးတည်းကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ တိတ္ထကအမည်ရှိသော တက္ကတွန်း လှုဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ ကြောင်လျှာကြီးပင်အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၃၀) သုံးဆယ့်ရှစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်ပယ်နှင်၍ သမ္ဘည္ဇုတဉာဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (ကြောင်လျှာကြီး) ပင်၏အနီးမှာပင် သတ္တ-သတ္တာဟ=(လေးဆယ့်ကိုးရက်)စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် မြဟွာမင်း၏တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြသည့် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအံ့"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် "ယခုအခါ ထိုရဟန်းတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်း"ဟု ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် ဓညဝတီမြို့အနီး ဓနုဇယဥယျာဉ်ကြီး၌ နေကုန်၏ဟု မြင်တော်မူလျှင် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့နေရာ ဓနုဇယဥယျာဉ်ကြီးသို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခရီးခြင်းကြွသွားတော်မူ၏။

ထိုအခါ တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့သည် ပဒုမမြတ်စွာဘုရားကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှသော စိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း သပိတ်သင်္ကန်းတော်ကို လှမ်းယူခြင်း နေရာတော်ကို ခင်းကျင်းခြင်း အရိုအသေရှိခိုးဝတ်ပြုခြင်းကိစ္စတို့နှင့် ပြည့်စုံစေကြပြီးခါ မြတ်စွာဘုရားကို ခြေရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် မိမိနှင့်ရဟန်းပြုဖက် ဖြစ်ကြသည့် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့ခြေရံလျက် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ပရိသတ်တို့အလယ်၌ ရှေးရှေးဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲ ဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ လူနတ်ဗြဟ္မာ ကုဋ္ဌေတရာတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးအစ ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် ဆွေတော် မျိုးတော်တို့၏ အစည်းအဝေးဌာန ညီတော်ဖြစ်သော သာလမင်းသားနှင့် ဥပသာလမင်းသား (အဂ္ဂသာဝကအလျာ) တို့ကို ထိုသူတို့၏ အခြေအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ ရဟန်းပြုစေတော်မူ၍ တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ကုဋေကိုးဆယ်သော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် သားတော် ဖြစ်သော အရှင်ရမ္မအား အဆုံးအမတရား ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋေရှစ်ဆယ်သော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ သုဘာဝိတတ္တ အမည်ရှိသောမင်းသည် ပဒုမမြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ အခြေအရံပရိသတ် ကုဋေတသိန်းတို့နှင့်တကွ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းပြု၏၊ ထိုအစည်းအဝေး၌ ပဒုမ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် ဥသဘဝတီမြို့ကို ဂေါစရဂံ အမှီပြု၍ ဝါကပ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ

ဘုရားဖူးရန် လာရောက်ကြသော မြို့နေသူ လူအပေါင်းတို့အား ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောတော်မူ၏၊ ထိုမြို့၌ များစွာသော လူတို့သည် သဒ္ဓါတရားဖြစ်ပွါးကြကာ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ ထို့နောက် ပဒုမ မြတ်စွာဘုရားသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့် ပဝါရဏာနေ့၌ ထိုဥသဘဝတီမြို့မှ ရဟန်းပြုကြသည့် ရဟန်းတို့နှင့်တကွ အခြားသော ရဟန်းတော်များ စုစုပေါင်း ရဟန္တာသုံးသိန်းတို့နှင့်တကွ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာ ပြုတော်မူသည်။ ။(ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာဟူသည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ချည်းသက်သက်ပြုသော ပဝါရဏာကို ခေါ်သည်။)

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထိုမြို့၌ ရဟန်းမပြုပဲ ကျန်ရစ်ကြသည့် ဒါယကာတို့သည် ကထိန်အာနိသင်တရား ကြားနာရသဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်းလှူဒါန်းကြသောအခါ ထိုကထိန်သင်္ကန်းကို ဓမ္မသေနာပတိ၌ခံ လက်ျာရံ အရှင်သာလမထေရ်အား ကထိန်ခင်းရန် တောင်းပန်၍ ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာတော်က ပေးလှူသည်တွင် ရဟန်းအများတို့ ထိုသင်္ကန်းကို နေ့ခြင်းပြီးအောင် ဝိုင်းဝန်း ချုပ်လုပ်ကြကုန်၏။ သံဃာ့ကိစ္စဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်ပင် သံဃာအများ သင်္ကန်းချုပ်ကြသော နေရာမှာ အပ်နဖားတွင်း ချည်ကိုသွင်း၍ ကူညီခြင်းအမှုကို ပြုတော်မူပေ၏။ ကထိန်သင်္ကန်း ချုပ်လုပ်ပြီးပြေ ရှိသောအခါ ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတော် သုံးသိန်းတို့နှင့် အတူတကွ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူ၏။ ထို့နောက် အခါတပါးဌ ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် ဂေါသိင်္ဂအင်ကြင်းတော နှင့်တူသော တောကြီးအတွင်းဌ ဝါကပ်တော်မူ၏၊ ထိုတော အတွင်းဌ သီတင်းသုံးနေတော်မူသည့် အခြိုအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ သော မြတ်စွာဘုရားကို လူအပေါင်းတို့သည် ဖူးမြော်ကြပြီးလျင် တရားတော်ကို နာကြားရသောအခါ သဒ္ဓါကြည်ညိုဖြစ်ပွါးကြ၍ မြတ်စွာဘုရားက ဟိဘိက္ခု ခေါ်တော်မူသည်တွင် ဟိဘိက္ခု

ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ရဟန်းဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုအခါ နှစ်သိန်းသော ရဟန်းအပေါင်း ခြိုရုံလျက် မြတ်စွာဘုရားသည် ပဝါရဏာပြုတော်မူသည်။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

(ဤ ဒုတိယသန္နိပါတနှင့် တတိယသန္နိပါတ အကြောင်းအရာမှာ အဌကထာ ဖွင့်ပြချက်အတိုင်း ရေးသားဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ပါဠိတော် လက်ရှိစာမူအဝိုင်းကား လက္ခာရုံ အဂ္ဂသာဝက အရှင်သာလမထေရ်အတွက် ကထိန်သင်္ကန်း ချုပ်ရန် စည်းဝေးမိသည့် ရဟန္တာသုံးသိန်း အစည်းအဝေးကို ဒုတိယသန္နိပါတဟု မှတ်ယူရန် အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရှိနေပေ၏။ ထိုသို့ အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်နေသည်ကို သိမြင်ပါလျက် အဌကထာ ဆရာတော်သည် ပါဠိတော်မှ တမျိုးထူး၍ကဲ့သို့ ရေးသားဖွင့်ပြတော်မူခြင်းမှာ ဘုရားအလိုတော်ကို သိတော်မူကြသည့် အဌကထာဟောင်း ဆရာကြီးများ ဖွင့်ပြချက်ကို အမှီရ၍သာ ဖွင့်ပြခြင်း ဖြစ်တန်ရာသောကြောင့်ရင်း, ပဝါရဏာပြုသည့် အစည်းအဝေး သြဝါဒပါတိမောက်ပြုသည့် အစည်းအဝေးတို့ကိုသာလျှင် ရှေနောက်ဖြစ်သော ဗုဒ္ဓဝင်တို့၌ သာဝက အစည်းအဝေးအဖြစ် လာရှိသောကြောင့်ရင်း ဤကျမ်း၌ အဌကထာ ဖွင့်ပြချက်အတိုင်း ရေးသား ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ခြေသေ့မင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

ပဒုမမြတ်စွာဘုရား ထိုဘောဓိပင်အတွင်း သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ခြေသေ့မင်းဖြစ်၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူနေသော ပဒုမမြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ရလျှင် အလွန်ကြည်ညိုသောစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ရှိခိုးပြီးကာ လက်ျာရစ်လှည့်လည်ပြီး အလွန်ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်လျက် သုံးကြိမ်တိုင် ကျူးဟောက်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်

ပတ်လုံး ဘုရားလျှင် အာရုံရှိသော ဝိတိကို မစွန့်လွှတ်ပဲ အစာ ရှာရန်လည်း ထွက်ခွါမသွားတော့ပဲ အသက်ကိုပင် စွန့်လွှတ်ကာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိသေစွာ ဆည်းကပ် ရပ်တည်နေလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်ရက်လွန်သဖြင့် နိရောဓ သမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ ခြသေ့မင်းကို မြင်တော်မူလျှင် "ရဟန်း သံဃာတော်၌လည်း ဤခြသေ့မင်းအား စိတ်၏ ကြည်ညှိခြင်း ဖြစ်စေသတည်း"ဟု ကြိုစည်တော်မူကာ "ရဟန်းသံဃာများ ဤအရပ်သို့ လာရောက်စေသတည်း"ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူလိုက် သည်နှင့် တပြိုင်နက် ကုဋေများစွာသောရဟန်းတို့သည် ထိုအရပ် သို့ လာရောက်ကြကုန်၏။ အလောင်းတော် ခြသေ့မင်းသည် သံဃာ၌လည်း ကြည်ညှိသောစိတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုအခါ ပဒုမ မြတ်စွာဘုရားသည် ခြသေ့မင်း၏စိတ်ကို ကြည့်ရှုသိမြင်တော်မူ၍ "ဤခြသေ့မင်းသည် နောက်အခါ၌ ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ လေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

ပဒုမ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော် ခြသေ့မင်းသည် အကိုင်းထက်အလွန် မိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေ၍ ဆယ်ပါးသော ပါရမီတော်တို့ကို တိုးတက်ဖြည့် ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ပဒုမ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **စမ္ပက** မြို့တော် ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **အာသမမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **အာသမာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထီးနန်းဖိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၁၀၀၀၀) တသောင်းဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **နန္ဒုဩရစံနန်း**

တော်, ဝသုဒ္ဓရ စံနန်းတော်, ယသုဒ္ဓရ စံနန်းတော်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟောသိမိဖုရားမှာ သုံးသောင်း သုံးထောင်သော မောင်းမမိသီ(ရံရှေတော်)အခြံအရံရှိသည့် **ဥဒ္ဓရာ** မိဖုရားကြီး ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **ရာမမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယဉ်ဦးမှာ **အာဇာနည်မြင်း**ကသည့် **ရထားယာဉ်** ဖြစ်ပြီးလျှင် ရှစ်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သာလမထေရ်**နှင့် **ဥပသာလမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ဝရုဏမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **ရာဓာထေရီမ** နှင့် **သုရာဓာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် ပွင့်တော်မူရာဗောဓိပင်ကား **ကြောင်လျှာကြီးမင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ဘီယျသူဌေး** နှင့် **အာသမသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ရုစိဥပါသိကာ** နှင့် **နန္ဒရာမာ ဥပါသိကာ** တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ (၅၀) ငါးဆယ့်ရှစ်တောင်မြင့်လျက် ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည်တော်သည် အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့သို့ အလိုတော်ရှိသမျှ ထိုမှ ဤမှ ထွက်ကြွကွန့်မြူး၏။

လရောင် နေရောင် ရတနာရောင် မီးရောင် ပဒ္ဓာမြားရောင်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်ရောင်သို့ ရောက်လျှင် (ကိုယ်တော်ရောင်နှင့် တိုက်ဆိုလျှင်) ကွယ်ပျောက်ကြရလေကုန်သည်။

ပဒုမ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၁၀၀၀၀၀)တသိန်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့ လေးပုံ) ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာ ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

ဒုန္ဒြေရင့်ကျက်သော သတ္တဝါတို့ကို အကြင်းအကျန်မထား ကိုယ်တော်မြတ် သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်မှာပင် သစ္စာလေးပါး တရားကို သိစေပြီးလျှင် ထိုမှကြင်းကျန်သော အခြား လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ကို သစ္စာလေးပါး တရားကို သိရစ်ကြရန် အဆုံးအမ သြဝါဒတရား ဟောကြားတော်မူ၍ ထိုပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် သာဝကများစွာ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

လောကဌ ဗြေနဝါးသည် အရေဟောင်းကို စွန့်သကဲ့သို့ရင်း သစ်ပင်သည် အရွက်ဟောင်းကို စွန့်သကဲ့သို့ရင်း တပြောင်ပြောင် ထွန်းပကာ မီးစာကုန်သဖြင့် ငြိမ်းအေးသွားသော မီးကဲ့သို့ရင်း ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော အတွင်းအပ သင်္ခါရတရားတို့ကို ပယ်စွန့်တော်မူကာ ငြိမ်းစဲ အေးချမ်းသွားတော်မူလေပြီ။

ဤသို့လျှင် မာရ၏ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူသော ပဒုမမြတ်စွာဘုရားသည် ဓမ္မာရာမ မည်သော အရာမ်ကြီးအတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏၊ ဓာတ်တော်များမှာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် နည်းတူ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက်အရ အစိတ်စိတ် အမြွှာမြွှာ ကွဲပြားပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းတခွင်၌ အနှံ့အပြား တည်ရှိကြ၍ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူတော်မူကြလေကုန်သတည်း။

ပဒုမဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၉-နာရဒဗုဒ္ဓဝင်

ပဒုမမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ်(၁၀၀၀၀၀)တသိန်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ(၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ အသက် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ နာရဒမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏ အဆုံးဌာ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်ဌာ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ ဓညဝတီမြို့တော် သုဒေဝ စကြာမင်းကြီး၏ အနောမာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး၏ ဝမ်းတိုက်ဌာ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အံ့ချိန်သို့ ရောက်သောအခါ ဓနုဠယဉ္ဇယျာဉ်တော်အတွင်းဌာ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူသောအခါ ဖွားမြင်သော အခါတို့ဌာ ရှေးဌာ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်မြဲ ထင်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသားကို အမည်မှည့်အံ့သောနေ့ဌာ အမည်မှည့်အံ့ဆဲဆဲတွင် ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံးဌာ လူတို့သုံးဆောင်ခြင်းငှါ လျောက်ပတ်သော အဝတ်တန်းဆာ အမျိုးမျိုးတို့သည် မိုးကြီးရွာချသည့်ပမာ ကောင်းကင် ပဒေသာပင် စသည်တို့မှ အလိုလို ကြွေကျကုန်ရကား အမည်မှည့်ကြမည့် ပညာရှိတို့သည် နာရ = လူတို့အား လျောက်ပတ်ထိုက်တန်သည့် အဝတ်တန်းဆာ စသည်ကို ၁ = ပေးတတ်သည်ဟူသော အနက်ကို အစွဲပြုကာ နာရဒမင်းသားဟူသော အမည်ကို မှည့်ခေါ်ကြလေကုန်သည်။

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် နာရဒမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) ဇီတရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ဝိဇီတရွှေနန်းဆောင်၊

(၃) အဘိရာမရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ ဝိဇိတသေနာမိဖုရားကြီး အမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း (၁၂၀၀၀) တသိန်းနှစ်သောင်းတို့၏ ဖျော်ဖြေ လုပ်ကျွေးပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း(၉၀၀၀)ကိုးထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ ဝိဇိတသေနာမိဖုရားကြီးမှ နန္ဒုတ္တရမည်သော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ စစ်အင်္ဂါလေးပါး ခြိုရံကာ အလောင်းတော်သည် အထူးထူးသော အဝတ်တန်းဆာ နှံ့သာပန်းမာလစသည်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်ယင်လျက် မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်သို့ ခြေလျင် ထွက်ကြွတော်မူကာ အဆင်တန်းဆာတို့ကို ချွတ်၍ ဘဏ္ဍာစိုး၏ လက်၌ အပ်နှင်းတော်မူပြီးလျှင် လက်သုံးတော်သန်လျက်ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် ဆံကို ပယ်တော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ ပစ်လွှင့်လေသည်။

ထိုဆံတော်ကို သိကြား နတ်မင်းသည် ရွှေပန်းတောင်းဖြင့် ခံယူ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည် (မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်)၌ သုံးယူဇနာ အမြင့်ရှိသည့် ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသော စေတီတော်ကြီး တည်ထားလေသည်။ အလောင်းတော်မင်းသားကား ဗြဟ္မာလူ ဒါန်းသော သင်္ကန်းတို့ကို ဝတ်ရုံဆင်မြန်းတော်မူကာ ထိုမင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ပင် ရဟန်းပြုတော်မူသည်။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ) ကာ ယောက်ျားပေါင်းတသိန်းတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

(ဤ၌ အထူးသတိပြုသင့်သော အချက်တခုမှာ....နာရဒဘုရား အလောင်းတော်မှ တပါးသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့မှာ နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ အပျော်အပါး သဘောဖြင့် လှည့်လည်ထွက်ရှုတော်မူရင်း တွေ့မြင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့

တွေ့မြင်ရသဖြင့် သတိ သံဝေဂရတော်မူကြကာ မူလလှည့်လည်နေကျ မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်သို့ တောထွက်ကြခြင်း မဟုတ်ပဲ ခရီးဝေးကွာလှ သည့် တောတောင်ကြီးများသို့သာ ပျောထွက်တော်မူကြခြင်း ဖြစ်၍ ထို အလောင်းတော်များ၏ နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်ရာအရပ်နှင့် တောထွက်ရာအရပ်တို့သည် တပါးစီသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ခရီးဝေးကွာသော ကြောင့်ပင် ဆင် မြင်း ရထား စသော ယာဉ်ကိုစီး၍ တောထွက်ကြခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

အလောင်းတော် နာရဒမင်းသားမှာကား နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်ရာမှာလည်း မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်မှာမြင်၍ ထိတ်လန့်သံဝေဂရှိကာ တောထွက်တော်မူရာမှာလည်း ဤမင်္ဂလာဥယျာဉ်ပင် ဖြစ်သင့်သည်ကို သတိပြုရာ၏။ ထိုဥယျာဉ်ကို မြို့၏အပြင် ဓနုဇယဥယျာဉ်ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ၌ ဖွင့်ပြထားသည်။)

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

နာရဒမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုမင်္ဂလာဥယျာဉ် တော်အတွင်းမှာပင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ဝယ် ဝိဇိတသေနာ မိဖုရားကြီး လှူဒါန်းအပ်သော ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင် တော်မူပြီးလျှင် ထိုမင်္ဂလာဥယျာဉ်တော်၌ပင် နေ့သန့် (နေ့ခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ အခြိုအရံ ရဟန်းတို့ကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီးမှ ဗောဓိပင်ရှိရာ အရပ်သို့ တပါးတည်း ကြွသွားတော်မူရာ လမ်းခရီး၌ သုဒဿန အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်မှူး လှူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ ကြောင်လျှာကြီး (ကြောင်လျှာနီ) ပင်၏ အရင်း၌ ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၅၇) ငါးဆယ့်ခုနစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတ ပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အဂ်ါလေးပါး ရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်ပယ်နှင်၍ သမ္ဘည္ဇတ ဉာဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

(နာရဒ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိ ကြောင်လျှာကြီး ပင် (ကြောင်လျှာနီပင်)၏ အကြောင်းကို ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၌ "ထိုကြောင်လျှာနီပင်သည် အတောင်ကိုးဆယ် အမြင့်ရှိ၏၊ ညီညွတ်လုံးချောသော ပင်စည်ရှိ၏၊ ပြည့်စုံသည့် အယူးထူးအပြားပြားသော အခွ အကိုင်း အခက်ရှိ၏၊ စိမ်းလဲ့ထူထဲ ပြန့်ပြောသော အရွက်ရှိ၏၊ စိပ်သော အရိပ် စပ်သောအရိပ်ရှိ၏၊ ရက္ခစိုးနတ် ထိန်းစောင့်အပ်သောကြောင့် မည်သည့်ဂျက်မျိုးမှ ဗောဓိပင်ဝယ် မလှည့်လည် မကျက်စားနိုင်ကြပဲ မြေအပြင်၌ မှန်ကူသဖွယ်ဖြစ်၍ သစ်ပင်မင်းအဖြစ်ကို ပြုသည့်ပမာ အလွန်မွေ့လျော်ဖွယ် ကြည့်ရှုချင်ဖွယ်ကောင်း၍ နီမြန်းသော အပွင့် တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော အလုံးစုံသော အကိုင်းရှိ၏။ သို့ရကား နတ်လူတို့မျက်စိဝယ် ရသာယနုအသက်ရှည်ဆေးသဖွယ် ဖြစ်ပေ၏" ဟု ဖွင့်ပြထားသည်။)

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

နာရဒ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (ကြောင်လျှာကြီး) ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တ-သတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း" ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူတကွ ရဟန်းပြုကြသည့် တသိန်းသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအုံ့" ဟု ကြံစည် ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီးလျှင် "ယခုအခါ ထိုရဟန်းတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်း" ဟု ကြည့်ရှုဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် ဓနုဇ္ဇယဥ္ဇယျာဥ်ကြီး၌ နေကုန်၏ ဟု မြင်တော်မူလျှင် သပိတ်သက်နန်းကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့နေရာ ဓနုဇ္ဇယဥ္ဇယျာဥ်ကြီးသို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကွယ်သွားတော်မူ၏။

ထိုအခါ တသိန်းသော ရဟန်းတို့သည် နာရဒမြတ်စွာဘုရား ကွယ်လာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှသော စိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း သပိတ်သက်နန်း

တော်ကို လှမ်းယူခြင်း နေရာတော်ကို ခင်းကျင်းခြင်း အရိုအသေ ရှိခိုးဝတ်ပြုခြင်းကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ခြီရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် မိမိနှင့်ရဟန်းပြုဖက် ဖြစ်ကြသည့် တသိန်းသော ရဟန်းတို့ ခြီရံလျက် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ပရိသတ်တို့အလယ်၌ ရှေးရှေးဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ လူနတ်ဗြဟ္မာပေါင်း ကုဋေတသိန်းတို့ မဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးအဖ မမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် ဒေါဏအမည်ရှိသော နဂါးမင်းသည် မဟာဒေါဏမြို့၏အနီး ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်း၌ စိုးမိုး၍နေ၏၊ တန်းခိုးအာနုဘော်ကြီးလှ၏၊ လူအပေါင်းတို့က ရိုသေလေးမြတ် ပူဇော်အပ်၏။ ထိုအရပ်၌ နေသောသူတို့သည် အကယ်၍ နဂါးမင်းကို ပူဇော်သက္ကာရမှု မပြုကြပြီးအုံ၊ ထိုသူတို့၏နေရာအရပ်ကို မိုးသီးလုံးဝမရွာစေခြင်းဖြင့်သော်၎င်း အလွန် မိုးသီးရွာစေခြင်းဖြင့်သော်၎င်း ကျောက်စရစ်မိုးသီး ရွာစေခြင်းဖြင့်သော်၎င်း ပျက်စီးစေ၏။

ထိုအခါ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကမ်းတဖက်ကို မြင်တော်မူသော နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် ဒေါဏနဂါးမင်းအား ကိုယ်တော်မြတ် သွားရောက်ဆုံးမလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသဖြင့် မုချ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရကြမည့် မျှားစွာသော လူအပေါင်းကို မြင်တော်မူ၍ ရဟန်းများစွာ ခြီရံလျက် နဂါးမင်း၏ နေရာဌာနသို့ ကြွတော်မူ၏။

ထိုအခါ လူအပေါင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားကို မြင်ကြလျှင် "ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်သော မြတ်စွာဘုရား....ဤအရပ်၌ လျင်သော အဆိပ် ထက်သောတန်းခိုး ကြီးမားသောအာနုဘော်ရှိသည့် နဂါးမင်းသည် စိုးမိုးသောင်းကျန်းနေပါ၏၊ ထို နဂါးမင်း၏ အညှဉ်းဆဲ မခံရရန် ဤအရပ်သို့ ကြွတော်မမူပါလင့်" ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသူတို့၏စကားကို မကြား

သက္ခဲသို့ပင် ကြွတော်မူ၍ ထိုအရပ်၌ နဂါးမင်းအား အရိုအသေ ပူဇော်မှုပြုဖို့ရန် ခင်းထားအပ်သော ပန်းအခင်းထက်၌ ထိုင်နေတော်မူ၏။

လူများအပေါင်းသည် "ရဟန်းမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဒေါဏနဂါးမင်းတို့၏စစ်ပွဲကို ကြည့်ရကုန်တော့အုံ"ဟု စည်းဝေးကြကုန်၏၊ ထိုအခါ နဂါးမင်းသည် မိမိအတွက် ခင်းထားသည့် ပန်းအခင်းထက်၌ မြတ်စွာဘုရား ထိုင်နေသည်ကို မြင်ရလျှင် အမျက်ဒေါသကို ချုပ်တည်း၍ မထားနိုင်တော့ပဲ ကိုယ်ထင်ရှားပြကာ အခိုးလွှတ်လေတော့၏၊ မြတ်စွာဘုရားကလည်း အဘိညာဉ်တန်းခိုးဖြင့် အခိုးတဖန် ပြန်၍လွှတ်တော်မူ၏။ တဖန် နဂါးမင်းက မီးတောက်မီးလျှံကို လွှတ်ပြန်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားကလည်း အဘိညာဉ်တန်းခိုးဖြင့် မီးတောက်မီးလျှံ ပြန်၍လွှတ်သည်တွင် နဂါးမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မှ ထွက်သော အခိုးအလျှံတို့ဖြင့် အလွန်ပင်ပန်းလှရကား ဆင်းရဲဒုက္ခကို သည်းမခံနိုင်တော့ပဲ "အဆိပ်အဟုန်ဖြင့် ထိုရဟန်းကို သတ်အုံ"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် နဂါးအဆိပ်ကို လွှတ်လေတော့သည်။

ထို နဂါး လွှတ်လိုက်သောအဆိပ်သည် ဇမ္ဗူဒီပ်တကျွန်းလုံးကိုပင် ပျက်စေနိုင်လောက်အောင် ပြင်းထန်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်၌ကား မွေးညင်းတော်တပင်ကိုမျှ တုန်လှုပ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပေ။ ထိုအခါ နဂါးမင်းသည် "ရဟန်းကြီးသည် ဘယ်လိုဖြစ်နေသနည်း" "ရဟန်းကြီး၏ ဖြစ်ပုံကား အသို့နည်း"ဟု ကြည့်ရှုလတ်သော် တန်ဆောင်မုန်းလသရဒအခါနေမင်းကဲ့သို့ရင်း လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ရင်း ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်ထွန်းပ ကြည်မြသော မျက်နှာရှိသည့် မြတ်စွာဘုရားကို မြင်လေလျှင် "ဤရဟန်းကြီးသည် တန်းခိုးကြီးစွာတကား၊ ငါသည် မိမိအစွမ်းကို မသိခြင်းကြောင့် ပြစ်မှားမိချေပြီ"ဟု ကြံစည်၍ မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ ထိုအခါ နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် ဒေါဏနဂါးမင်းကို ဆုံးမပြီးလျှင် ထိုအရပ်၌ စည်းဝေးကြသော လူအပေါင်း၏စိတ်ကို

ကြည်လင်စေခြင်းငှါ ရေမီးအစုံအစုံဖြစ်သော တန်းခိုးပြာဋ္ဌိဟာကို ပြတော်မူလျက် တရားဟောကြားတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ကုဋေကိုးသောင်းသော နတ်လူတို့ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်ကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယမဟာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် မိမိ၏ သားတော်ဖြစ်သော နန္ဒုတ္တရ မင်းသားကို ဆုံးမတော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋေရှစ်သောင်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယမဟာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

နာရဒ မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတို့မှာ သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ ထုလ္လကောဋ္ဌိတမြို့တွင် အဂ္ဂသာဝက အလျှာ ဖြစ်ကြသည့် ဘဒ္ဒသာလနှင့် ဝိဇိတမိတ္တ ပုဏ္ဏားလုင်နှစ်ယောက်တို့သည် အမြိုက်တရားတည်းဟူသော ရေအိုင်ကြီးကို ရှာကြကုန်သည်ရှိသော် ပရိသတ်အလယ်၌ ရဲရင့်စွာထိုင်နေတော်မူသော နာရဒမြတ်စွာဘုရားကို မြင်ကြကုန်၏။ ထို ပုဏ္ဏားလုင်နှစ်ယောက်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်၌ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီးတို့ကို မြင်ရလျှင် "ဤပုဂ္ဂိုလ်သား လောက၌ ကိလေသာတည်းဟူသော အမိုးကို ဖွင့်လှစ်ပယ်ရှားပြီးသည့် ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်၏"ဟု ဆုံးဖြတ်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရား၌ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါးကြပြီးခါ အခြံအရံ ပရိသတ်တို့နှင့်တကွ ဘုရားအထံ၌ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။ ထိုသူတို့ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်သောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတော်ပေါင်း ကုဋေတသိန်းတို့၏အလယ်၌ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္ဓိပါဋ

ထို့နောက်အခါတပါးဝယ် နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့၏ အစည်းအဝေး၌ ကိုယ်တော်မြတ် ဘုရားဆုကို တောင်းသည်မှစ၍ နိဒါန်းနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေ့ ကိုးသောင်းတို့ စည်းဝေးမိကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္ဓိပါဋ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် မဟာဒေါဏနဂါးမင်းကို ဆုံးမတော်မူရာတွင် အလွန်လျှင် ကြည်ညိုစိတ်ရှိသော ဝေရောစန အမည်ရှိသောနဂါးမင်းသည် ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းအနီး၌ သုံးဂါဝုတ်မျှ ပမာဏရှိသော ရတနာမဏ္ဍပ်ကြီးကိုဖန်ဆင်းပြီးလျှင် အခြေအရံသံဃာတော်တို့နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားကို ထိုရတနာမဏ္ဍပ်အတွင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစေ၍ မိမိ၏အခြေအရံပရိသတ်နှင့်တကွ ဇနပုဒ်နေသူလူအပေါင်းတို့ကိုလည်း မိမိ၏ အလှူမဏ္ဍပ်ကို လာရောက်ကြည့်ရှုကြရန် ဖိတ်ကြားပြီးနောက် အထူးထူးအပြားပြားသော အသွင်အပြင် အဆင်တန်းဆာကို ဆောင်ကြသည့် နဂါး ကရေသည် အပေါင်းတို့ကို တီးမှုတ်ကခုန်သီဆိုစေလျက် ခြိမ့်ခြိမ့်သဲသဲ ပူဇော်ပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပကာ အခြေအရံသံဃာတော်နှင့်တကွသော နာရဒမြတ်စွာဘုရားအား အလှူကြီးကို ပေးလှူလေသည်။

ဆွမ်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူ၏။ လူအပေါင်းတို့သည် ဆွမ်းအနုမောဒနာတရားကို ကြားနာရလျှင် သဒ္ဓါကြည်ညိုလာသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားထံ ရဟန်းပြုရန် ခွင့်တောင်းကြသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားက ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်တော်မူ၍ ရဟန်းဖြစ်ကြလေသည်။ ထိုအခါ ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတော်ပေါင်း ရှစ်သန်းတို့၏ အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါဓမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း အဘိညာဉ်ရ ရသေ့ဖြစ်၍ ဈာန်တိတ်နေခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ရသေ့ဖြစ်၍ ဟိမဝန္တာတောင်ယံ၌ သစ်မြီးကျောင်းကို တည်ထောင်ဖန်ဆင်းကာ အဘိညာဉ်ငါးပါး သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့၌ လေ့လာနှိုင်နင်းသည်ဖြစ်၍ နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ အလောင်းတော် ရသေ့သူမြတ်၌ ဝဲညာထောက်ထား သနားသဖြင့် နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေရှစ်ဆယ် အနာဂံဥပါသကာ ဒါယကာပေါင်း တသောင်းတို့ ခြံရံလျက် အလောင်းတော်၏ သစ်မြီးကျောင်းသို့ ကြွရောက်တော်မူ၏။

အလောင်းတော်ရသေ့သူမြတ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို မှီးမြော်ရ၍ ဝမ်းမြောက်သော စိတ်နှလုံးရှိလျက် အခြေအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရန် သစ်မြီးကျောင်းကို ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ထိုသစ်မြီးကျောင်း၌ မြတ်စွာဘုရားကို အခြေအရံနှင့်တကွ သီတင်းသုံးတော်မူစေ၍ တည်ဖြစ်ပတ်လုံး မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်အစုကို ချီးကျူးလျှောက်ဆိုကာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာကြားပြီးလျှင် နောက်တနေ့ နံနက်၌ မြောက်ကျွန်းသို့ (အဘိညာဉ်ဖြင့်) သွားရောက်ကာ ဆွမ်းစသော အစာအာဟာရကို ဆောင်ယူခဲ့၍ အခြေအရံ သံဃာပရိသတ် ဥပါသကာပရိသတ်နှင့်တကွသော မြတ်စွာဘုရားအား ဆွမ်းအလှူကြီးကို ပေးလှူလေသည်။

ဤနည်းနှင်နှင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဆွမ်းအလှူကြီးကို ပေးလှူပြီးနောက် ဟိမဝန္တာမှ အဖိုးများစွာ ထိုက်တန်သော စန္ဒကူးနံ့သာနီကို ဆောင်ယူကာ ထိုစန္ဒကူးနံ့သာနီဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းပူဇော်ပြန်လေသည်။ ထိုအခါ အလောင်းတော်ရှင်ရသေ့ကို နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် တရားစကား ဟောကြားပြီးလျှင်

"နောက်အခါ၌ ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူလေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

နာရဒ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော်ရှင်ရသော့သည် လွန်မင်းစွာ မိမိစိတ်ကို ရှင်လန်းစေ၍ ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက် ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

နာရဒမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားမြင်တော်မူရာ မြို့တော်မှာ **ဝေဠုဝတီ မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **သုဒေဝစကြာမင်းကြီး**,မယ်တော်မှာ **အနောမာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ထီးနှန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၉၀၀၀) ကိုးထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော်သုံးဆောင်တို့မှာ **ဇီတစံနန်းတော်, ဒိဇီတစံနန်းတော်, အဘိရာမစံနန်းတော်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားမှာ လေးသောင်းသုံးထောင်သော မောင်းမမိသီး အခြံအရံရှိသည့် **ဒိဇီတသေနာ မိဖုရားကြီး**ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **နန္ဒ၊ဘဒ္ဒရမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်တော်မူ၍ ယာဉ်မစီးပဲ ခြေလျင်သာ တောထွက်တော်မူပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကာ အစုံတို့မှာ **ဘဒ္ဒသာလမထေရ်**နှင့် **ဒိဇီတမိတ္တမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ဝါသေဋ္ဌမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **ဥတ္တရာထေရီမ**နှင့် **ဖဂ္ဂုနီထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **ကြောင်လျှာကြီးပင်** (ကြောင်လျှာနီပင်) ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

//

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ဥဋ္ဌာန်ရှင်ကျွေး**နှင့် **ဝေယျာဝစ္စကျွေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ဇုန္နာဝရိဥပါသိကာ**နှင့် **ဝဏ္ဏီ** (ဂဏ္ဍီ) **ဥပါသိကာ**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

နာရဒမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ (၈၈) ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်လျက် ပူဇော်ဖွယ်ရာ စိမ်ထားသည့် ရွှေတိုင်ကြီး အလား ဇာတိခေတ် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း တသောင်းတွင် တင့်တယ်တော်မူသည့်ပြင် ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည်တော်သည်ကား ထိုမှ၍မှ ထွက်ကြွက္ခန့်မြှုံးလျက် နေ့ညဉ့်ဆက်စပ် အကြားမလပ်အောင် တယူဇနာတိုင်တိုင် ပျံ့နှံ့တော်မူပေ၏။

နာရဒမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိစဉ် ထိုအခါ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော် လွှမ်းမိုးထွန်းလင်းခြင်းကြောင့် တယူဇနာ အတွင်း နေထိုင်ကြသူ လူအပေါင်းတို့သည် မီးရှူးမီးတိုင်တို့ကို မည့်မထွန်းကြရကုန်။

နာရဒမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်(အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ)ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်ကည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

အဇဋ္ဌာပြင် မိုးကောင်းကင်ကြီးသည် ကြယ်နက္ခတ်တာရာတို့ဖြင့် အဆန်းတကြယ် တင့်တယ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ နာရဒမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ် တင့်တယ်လှပေ၏။

(ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ) ကြင်းကျန်သော ပုထုဇဉ်နှင့်တကွ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ သံသရာရေအယဉ်ကို အလွယ်တကူ ကူးမြောက်နိုင်ကြရန် မဂ်တရားတည်းဟူသော တံတားကြီးကို မြဲမြဲခိုင်ခံ့စွာ တည်ဆောက်တော်မူပြီးလျှင် ကိုယ်တော်မြတ်ပြုလုပ်ရန် ဗုဒ္ဓကိစ္စ

အ၀ေ၀ ပြီးဆုံးပြီဖြစ်ရကား နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် သာ၀ကများစွာ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ ပရိနိဗ္ဗာန် ၀င်စံချုပ်ငြိမ်း ဘုံဇာတ်သိမ်းတော်မူလေပြီ။

သံဝေဂ

အတုမရှိသော ဘုရားရှင်တို့နှင့်သာ တူတော်မူသော ထိုနာရဒမြတ်စွာဘုရားသည်၎င်း, အတုမရှိသော တန်းခိုး အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသည့် ထိုရဟန္တာသခင် အရှင်မြတ်တို့သည်၎င်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....၊ ခပ်သိမ်းသော သဒ္ဓါရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သော အနှစ်သာရမရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွာ တကား....။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ၀ါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူသော နာရဒမြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿနမြို့တော်၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူ၏။ ထိုမြို့၌ပင်လျှင် (ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း) ဝ သ်ထားအပ်သော နာရဒမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် လေးယူဇနာ အမြင့်ရှိလေသည်။

နာရဒဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၀-ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဝင်

(တဆူ သာရ၊ နှစ် မဏ္ဍာ၊ ၀ရ သုံးဆူသာ။
သာရမဏ္ဍာ၊ လေးဆူပြီ၊ ပဌ္ဌ ဘဒ္ဒကာ။
တဆူသော်မျှ၊ မပွင့်က၊ သုညကပ်ကမ္ဘာ—

ဟူသောအတိုင်း ဘုရားတဆူသာပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာကို **သာရကမ္ဘာ**ဟု ခေါ်သည်၊ နှစ်ဆူပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာကို **မဏ္ဍာကမ္ဘာ**ဟု ခေါ်သည်၊ သုံးဆူပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာကို

ဝရကမ္ဘာဟု ခေါ်သည်၊ လေးဆူပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာကို **သာရမဏ္ဍာကမ္ဘာ**ဟု ခေါ်သည်၊ငါးဆူပွင့်တော်မူရာကမ္ဘာကို **ဘဒ္ဒကမ္ဘာ**ဟု ခေါ်သည်၊ ဘုရားတဆူမျှ မပွင့်သောကမ္ဘာကို **သုညကမ္ဘာ**ဟု ခေါ်သည်။ထိုကမ္ဘာအမျိုးအစားတို့အနက် အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား, ပဒုမမြတ်စွာဘုရား, နာရဒမြတ်စွာဘုရား သုံးဆူတို့ ပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာကို "ဝရကမ္ဘာ"ဟူ၍ ခေါ်သည်။)

ဤသို့လျှင် အနောမဒဿီ,ပဒုမ,နာရဒ တည်းဟူသော ဘုရားသုံးဆူတို့ ပွင့်တော်မူရာ ဝရကမ္ဘာကြီး ကုန်ဆုံးပြီးသည့်နောက် မည်ရွေ့မည်မျှ ဂဏန်းချ၍ မရေတွက်နိုင်အောင် များပြားလှစွာသော ဘုရားမပွင့်သည့် သုညကပ်ကမ္ဘာတွေ (တသောင်း) ကို လွန်မြောက်ပြီးသော် ဤကမ္ဘာမှ ပဋ္ဌိလောမ ပြန်၍ရေတွက်လျှင် ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ ဘခုသောကမ္ဘာတွင် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသည်။

(ထိုပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာသည် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား တဆူတည်းသာ ပွင့်တော်မူရာ ဖြစ်သောကြောင့် **သာရကပ်**ကမ္ဘာပင် ဖြစ်သော်လည်း နှစ်သက်ဖွယ်ရာဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် ဘုရားနှစ်ဆူ ပွင့်တော်မူရာ **မဏ္ဍာကပ်**ကမ္ဘာနှင့် အလားတူ၏၊ ဤပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကမ္ဘာ၌ ကုသိုလ်တရား အားရှိများပြားသော လူတို့သာလျှင် ဖြစ်ကြကုန်၏။)

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူခြင်း အကြောင်းအရာသော်ကား....ထိုပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏အဆုံး၌ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ ဟံသဝတီ နေပြည်တော် အာနန္ဒ အမည်ရှိသော မင်းကြီး၏ သုဇာတာ မိဖုရားကြီး၏

ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန်သို့ ရောက်သောအခါ ဟံသဝတီ မင်္ဂလာဥယျာဉ်တော် အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကြကုန်၏။)

ပဒုမုတ္တရမင်းသား ဖွားမြင်သောအခါ ပဒုမာကြာပန်း မိုးယိမ်း ရွာသွန်းသောကြောင့် အမည်မှည့်သော အခါ ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့က ပဒုမုတ္တရ မင်းသားဟူ၍ အမည် မှည့်ကြကုန်သည်။

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ပဒုမုတ္တရမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက် သောအခါ (၁) နရဝါဟနရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ယသဝါဟန ရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ဝသဝတ္တီရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမ သုံးဆောင်တို့၌ ဝသုဒတ္တာဒေဝီ မိဖုရားကြီးအမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း တသိန်းနှစ်သောင်းတို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၁၀၀၀၀) တသောင်းတို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ ဝသုဒတ္တာမိဖုရားကြီးမှ ဥတ္တရ မည်သော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ နိမိတ်ကြီးလေးပါး တို့ကို မြင်တော်မူ၍ မြတ်သောတောထွက်ခြင်းအမှု ငါပြုအံ့ဟု ကြံစည်တော်မူသည်နှင့်တပြိုင်နက် ဝသဝတ္တီရွှေနန်းပြာသာဒ်သည် အိုးထိန်းစက်ပမာ ချာချာလည်၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်ပြီးလျှင် နတ်ဗိမာန်ကြီး လပြည့်ဝန်းကြီးများကဲ့သို့ ကောင်းကင်အပြင်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်းသွား၍ မဟာဗောဓိပင်ကို အလယ်ဗဟို ပြုကာ မြေအပြင်သို့ သက်လေ၏။

အလောင်းတော်မင်းသားသည် ပြာသာဒ်တော်မှ သက်ဆင်း၍ ဗြဟ္မာလှုဒါန်းအပ်သည့် ကြာသက်နုံးတို့ကို ဆင်မြန်းဝတ်ရုံတော်မူကာ ထိုအရပ်မှာပင် ရဟန်းပြုတော်မူလေသည်။ပြာသာဒ်တော်သည်ကား တိုင်းပြည်သို့ပြန်လာ၍ မိမိ၏ မူလတည်နေရာ၌ပင် တည်လေသည်။ အလောင်းတော်နှင့်အတူတကွ လိုက်ပါကြသော ပရိသတ်တို့တွင် မိန်းမတို့ကို ကြဉ်ထား၍ ယောကျ်ားမှန်သမျှ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ထို အဖော်ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ဝယ် ဥဒ္ဒေနိနိဂုံး၌ ရုစာနန္ဒ အမည်ရှိသော သူဌေးသမီး လှူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် အင်ကြင်းတော၌ နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သော အခါ ဗောဓိပင်ရှိရာအရပ်သို့ တပါးတည်း ကြွသွားတော်မူရာ သုမိတ္တအမည်ရှိသော တက္ကတွန်း လှူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ(ထင်းရှူး)ပင် အရင်း၌ ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် (၃၀) သုံးဆယ့်ရှစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်ပယ်နှင်၍ ပဌမယံ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်, ဒုတိယယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်တို့ကို ရတော်မူ၍ တတိယယံ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို သုံးသပ် ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် အာနာပါနစတုတ္ထဈာန်မှထ၍ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ လက္ခဏာရေး တင်ပြီးလျှင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့် ငါးဆယ်သော အခြင်းအရာ ကောင်းစွာထင်ထင် သိမြင်တော်မူ၍ ဂေါတြဘုဉာဏ်တိုင်အောင် ဝိပဿနာတရား ပွါးများတော်မူပြီးခါ အရိယမဂ်ဖြင့် အလုံးစုံသော ဘုရားဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ရရှိသိမြင်တော်မူပြီးနောက်

(ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက်ဟု ဆိုလိုသည်) ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့၏ အလေ့အလာ မမ္မတာအာစိဏ္ဏဖြစ်သည့် "အနေကဇာတိ-သံသာရံ (အစ) တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ" တိုင်အောင် ဥဒါန်းကို ကျူးရှင်တော်မူလေသည်။

ဘုရားဖြစ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း တသောင်းအတွင်း အလုံးစုံကို တန်းဆာဆင်ပေးသည့်ပမာ ပဒုမာကြာပန်းမိုင်း ရှာသွန်းလေသည်။

အထူးမှတ်သားရန်မှာ—

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဗောဓိပလ္လင်ခံ (ပဌမသတ္တာဟာ) ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူကာ သီတင်းသုံးတော်မူပြီးနောက် ရှစ်ရက်အရောက်တွင် မြေခံ ခြေတော်ကို ချဒုံ့ဟုလက်ျာခြေတော်ကို မြေသို့ ရှေးရှု ဆောင်တော်မူသည်နှင့်တပြိုင်နက် မဟာပထဝီမြေကြီးကို ဖောက်ထွင်း၍ ထူးကဲဆန်းကြယ်စွာ ရေခဲ ပေါက်ရမည့် ပဒုမာကြာပန်းတို့သည် ဖဝါးတော်အောက် မြေခဲ ပေါ်ပေါက်လာကြကုန်သည်။

ထိုပဒုမာကြာပန်းတို့၏ ရွက်ဖတ် တဖတ်တဖတ်လျှင် ကိုးတောင်, ကြာဝတ်မှုံ တည်ရာအတံသည် အတောင်သုံးဆယ်, ကြာနားခြောင်း (ကြာဝတ်ဆံအိမ်)သည် ဆယ့်နှစ်တောင်ရှိ၍ ကြာပန်းတပွင့်တပွင့်လျှင် ကြာဝတ်မှုံပေါင်းရေအိုး ကိုးလုံးခန့်မျှ ရှိကုန်၏။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည်ကား အရပ်တော် (၅၈) ငါးဆယ့်ရှစ်တောင်ရှိ၏၊ ထို မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ရုံးနှစ်ဖက်အကြားသည် တဆယ့်ရှစ်တောင်၊ နဖူးတော် ငါးတောင်၊ လက်တော်ခြေတော်တို့မှာ ဆယ့်တတောင်စီ ရှိကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရား၏ ဆယ့်တတောင်ရှိသော စက်တော်ဖြင့် ဆယ့်နှစ်တောင်ရှိသော ကြာဝတ်မှုံအိမ်ကို နင်းတော်

မူလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ရေအိုး ကိုးလုံးခန့် ပမာဏ ရှိသော ဝတ်မှုံတို့သည် အထက်သို့ပျံတက်ကာ ငါးဆယ့် ရှစ်တောင်အမြင့်ရှိသော ကိုယ်တော်ကို ဆေးဒန်း မြင်း သီလာမှန်ဖြင့် ကြဖျန်းသကဲ့သို့ လွှမ်းမိုးအုပ်ခြုံ ပုံ့နှံ့ကုန်၏၊ ဤအကြောင်းထူးကို အစ္စပြုကာ ထို မြတ်စွာဘုရားသည် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားဟူ၍ ထင်ရှားတော်မူသည်။

(ဤကား သံယုတ္တနိကာယ်ဆောင် မထေရ်တို့ အဆိုတည်း။)

တရားပွဲကြီး ဆုံးကြောင်း

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (ထင်းရှူး)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာ မင်း၏တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူ အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည် ရှိသော် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသော ဒေဝလမင်းသားနှင့် သုဇာတမင်းသား (အဂ္ဂသာဝကအလျာ) တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအံ့"ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီးလျှင် "ယခုအခါ ထိုမင်းသားတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်း"ဟု ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပြန် သော် မိထိလာမြို့၌ နေကုန်၏ဟု မြင်တော်မူလျှင် သပိတ်သင်္ကန်း တို့ကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထို မင်းသားတို့၏နေရာ မိထိလာ မြို့တော်ဥယျာဉ်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကွယ်သွားတော် မူ၏။

ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဥယျာဉ်မှူးကို စေလွှတ် ကာ မင်းသားနှစ်ယောက်တို့ကို ခေါ်စေတော်မူ၏။ ထိုမင်းသား နှစ်ယောက်တို့သည်လည်း "ငါတို့အရိုး၏သားဖြစ်သော ပဒုမုတ္တရ မင်းသားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ ငါတို့နေရာ မိထိလာမြို့သို့ ရောက်လာပြီ၊ ယခုအခါ ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ငါတို့ သည် ဖူးမြင်ရန် ချဉ်းကပ်ကြကုန်စို့"ဟု တိုင်ပင် ပြောဆိုကြပြီးလျှင်

အခြေအရံပရိသတ်တို့နှင့်တကွ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားကို ချဉ်းကပ်ဝန်းရံကာ သင့်လျောက်ပတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေကြကုန်၏။

ထိုအခါ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ကြယ်တာရာအပေါင်း ခြံရံအပ်သော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ ထိုမင်းသားတို့ ခြံရံအပ်လျက် အလွန်တင့်တယ်တော်မူကာ မင်းသားနှစ်ယောက်တို့မှ အစ တရားနာရန် လာရောက်ကြသော နတ်လူတို့အား ရှေးရှေးဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းသော နတ်လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးအစ ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထိုမှနောက် အခါတပါး၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီက ဖြစ်ပေါ်နေသော သရဒရသေ့သည် မိမိ၏ အယူဝါဒသို့ လိုက်နာကြသော လူအပေါင်းတို့ကို စည်းဝေးကာ အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှုဖြစ်သောတရားကို ဟောကြားနေရာ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် သရဒရသေ့၏ အစည်းအဝေးသို့ ကြွရောက်တော်မူပြီးလျှင် လူများ့အပေါင်းအား ငရဲသို့ ကျရောက်မည့်ဘေးကိုပြ၍ တရားဟောတော်မူ၏။ ထိုအခါ သရဒရသေ့၏ တပည့်ရင်းများနှင့်တကွ (၃၇၀၀၀၀၀)သုံးသန်းခုနစ်သိန်းသော နတ်လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၌ ခမည်းတော်ဖြစ်သော အာနန္ဒမင်းကြီးသည် အခြေအရံယောက်ျားပေါင်း နှစ်သောင်းတို့နှင့်တကွ နှစ်ကျိပ်သောအမတ်တို့ကို (သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးက ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားကို အပင့်လွှတ်သကဲ့သို့) မိထိလာမြို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို မိမိနေရာ ဟံသဝတီမြို့တော်သို့ ကြွလာတော်မူပါမည့်အကြောင်း လျှောက်ထားတောင်းပန်ရန် စေလွှတ်လေသည်။အမတ်တို့သည် အခြေအရံမင်းမှူထမ်း(၂၀၀၀၀)နှစ်သောင်း

တို့နှင့်တကွ မိထိလာပြည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ရောက်ကြလေကုန်သည်တွင် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားက တရားဟောပြ ဟိတိက္ခုခေါ်တော်မူသည်။ ထို အလုံးစုံသောသူတို့သည် ဟိတိက္ခုရဟန်းဖြစ်ကြကုန်သည်။ ထို ရဟန်းအပေါင်း ခြိုရုံလျက် ဟံသဝတီမြို့တော်သို့ ကြွတော်မူကာ ခမည်းတော်မင်းကြီးအား ချီးမြှောက်ထောက်ပင့်ခြင်းကို ပြုတော်မူလို၍ ထိုမြို့မှာပင် သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။

ထိုအခါ ဂေါတမနွယ်ဖွားငါတို့မြတ်စွာဘုရားသည် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွရောက်တော်မူကာ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့စုံညီ အစည်းအဝေးတွင် ဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာကို ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့စုံညီ အစည်းအဝေးတွင် ကောင်းကင်အပြင် ရတနာစကြာ့ဋ္ဌ စကြ်ာ ကြွတော်မူလျက် ဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုအခါ (၅ဝ,ဝဝဝ,ဝဝ)ငါးသန်းသော နတ်လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားတူးကိုးရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝက အစည်းအဝေးကြီးတို့မှာ လည်း သုံးကြိမ်ပင်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် မိထိလာမြို့အနီး မိထိလာဟူ၍ပင် အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်းမှာ ကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးတွင် တပ်တွဲလပြည့်နေ့၌ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြုတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါကပါး၌ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝေဘာရတောင်ထွတ်၌ ဝါကပ်တော်မူ၍ ဝေဘာရတောင်ကို

ကြည့်ရှုရန် လာရောက်ကြသော လူများအပေါင်းအား တရား ဟောတော်မူ၍ ဟိတိကွ၊ ခေါ်တော်မူသည်တွင် ကုဋေကိုး သောင်းသော လူတို့သည် ဟိတိကွ၊ရဟန်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ ထို ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးခွဲ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးခွဲ လောကသုံးပါး၏ ကိုးစားရာဖြစ် တော်မူသော ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် လူများအပေါင်းအား ကိုယ်လေသာတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်မြောက်အောင် စောင့်ရှောက်ချီးမြှောက်တော်မူရန် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူလတ် သည်ရှိသော် ထိုထိုရွာနိုဂုံးဇနပုဒ်တိုင်းပြည်တို့မှထွက်ကာ ရဟန်း ပြုကြသော ကုဋေရှစ်သောင်းသော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေး ကြီးသည် ဖြစ်၏။

(ဤအစည်းအဝေးသည်ကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း

ဇဋိလတိုင်းကျပ်မင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

ထိုအခါ ဂေါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ကုဋေ များစွာ ဥစ္စာကြွယ်ဝသည့် ဇဋိလ အမည်ရှိသော တိုင်းကျပ် မင်းကြီးဖြစ်၍ ဘုရားအမှီးရှိသော တပည့်သာဝကသံဃာတော်မြတ် အပေါင်းအား ဆွမ်း ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်နှင့်တကွ သက်နှံးလျှော အဝတ်အထည် အလှူကြီးကို ပေးလှူတော်မူ၏။ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားသည် ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား ဟောကြားပြီးသည်၏ အဆုံးခွဲ ထိုအလောင်းတော် ဇဋိလတိုင်းကျပ်မင်းကို "နောက်အခါ ကမ္ဘာတသိန်းထက်ခွဲ ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူလေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူရလျှင် အလောင်းတော်သည် လွန်မင်းစွာ မိမိစိတ်ကို ရှင်လန်းစေလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာဆောက်တည် တော်မူလေသည်။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်

ဇူးခြားချက်များ

ထိုသို့ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသောအခါ၌ မိန္ဓာ အယူ ရန်သူတိတ္ထိတို့သည် နှလုံးမသာယာ လွန်စွာ်ဆင်းရဲကြကုန် လျက် တန်းခိုးမထွက် ပျောက်ပျက်တိမ်ကောကြကုန်၏၊ ထိုတိတ္ထိ တို့အား အနည်းငယ်သော သူတို့ကမျှ ရိုသေခြင်း ပေးကမ်းခြင်း စသောအမှုကို မပြုလုပ်ကြကုန်ပဲ တိုင်းပြည်မှပင် နှင်ထုတ်ကြ ကုန်၏။

ထိုအခါ အလုံးစုံသော တိတ္ထိတို့သည် ပေါင်းဆုံစည်းဝေးကြ ပြီးလျှင် "ကြီးမြတ်သော လုံ့လဝီရိယ ရှိတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရား....အရှင်မြတ်ဘုရားသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ အားထားကိုးကွယ် ရာ ဖြစ်တော်မူပါ"ဟူ၍ လျှောက်ထားကာ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါးကို လိုလားတော် မူလျက် သနားခြင်း ကရုဏာရှိတော်မူသော ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားသည် ကိုယ်တော်ထံမှောက် ရောက်ဆိုက်လာကုန်သော ထိုတိတ္ထိ အားလုံးတို့ကို သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ ငါးပါးသီလ တည်းဟူသော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာပုဒ်၌ တည်စေတော်မူ၏။

ဤသို့လျှင် ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် မိန္ဓာအယူ ရန်သူတိတ္ထိတို့မှ ကင်းရှင်း ဆိတ်သုဉ်းတော်မူပေ၏၊ ဝသီဘော်ငါးမျိုး ပိုင်စိုးနိုင်နင်းတော်မူကြလျက် လောကဓံတရား တို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ တာဒိဂုဏ်ရှင် ရဟန္တာသခင်မြတ် တို့ဖြင့် တင့်တယ်ဆန်းကြယ်လှပေ၏။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားမြင်တော်မူရာ မြို့တော်မှာ **ဟံသဝတီမြို့တော်** ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **အာနန္ဒ မင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **သုဇာတာဒေဝီဗုဒ္ဓားကြီး**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၁၀၀၀၀) တသောင်းဖြစ်၍ စံနန်းတော်သုံးဆောင်တို့မှာ **နရဝါဟနစံနန်းဆောင်**, **ယသဝါဟနစံနန်းဆောင်**, **ဝသဝတ္တီစံနန်းဆောင်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားကြီးမှာ လေးသောင်းသုံးထောင်သော မောင်းမမိသီး အခြံအရံရှိသည့် **ဝသုဒတ္တာမိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **ဥတ္တရမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

(ဤ၌ ရှေးထီးနန်း စိုးစံခဏ်း၌ မောင်းမမိသီးပေါင်း တသိန်း **နှစ်သောင်း**ဟု ပြဆိုပြီး ဤအခဏ်း၌ **လေးသောင်း သုံးထောင်**ဟု ပြဆိုခြင်းသည် ရှေနောက်မညီသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ဖွယ်ရှိ၏၊ ရှေး၌ တသိန်းနှစ်သောင်းဟု ပြဆိုခြင်းမှာ အလှည့်ကျ ခစားပြုစု လုပ်ကျွေးရသည့် မောင်းမအပေါင်းတို့ကို ပေါင်းစုရ၍ပြုခြင်းဖြစ်သည်၊ ဤ၌ လေးသောင်းသုံးထောင်ဟု ပြဆိုခြင်းမှာ တကြိမ်တကြိမ် ခစားပြုစုလုပ်ကျွေးရသည့် အလှည့်ကျ မောင်းမပေါင်းကို ပြဆိုသည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။)

နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တောထွက်တော်မူသော ယာဉ်မှာ **ပြာသာဒ်ယာဉ်** ဖြစ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **ဒေဝလမထေရ်**နှင့် **သုဇာတမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သုမနမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ**အမိတာထေရီမ**နှင့် **အသမာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **ထင်းရှူးပင်** ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ဝိတိဏ္ဍာသူဌေး**နှင့် **တိဿသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမ

တို့မှာ **ဟန္ဒာဥပါသိကာမ** နှင့် **ဒီစိတ္တာဥပါသိကာမ**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်အရုပ်တော်မှာ ငါးဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်လျက် သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီးတို့နှင့် ပြည့်စုံကာ ပူဇော်ဖွယ်ရာ စိမ်ထားသော ရွှေတိုင်ကြီးနှင့် တူတော်မူ၏။

ကိုယ်တော်မှ ထွက်သော ရောင်ခြည်တော်မှာ တံခါးမှခ် တံခါးရွက် နံရံ သစ်ပင် မြင့်မောက် ကြီးမားသော မြေတောင် ကျောက်တောင် စသည်တို့ မပိတ်ပင် မတားဆီးနိုင်ပဲ ထက်ဝန်းကျင် တဆယ့်နှစ်ယူဇနာအတွင်း ထွန်းလင်းပျံ့နှံ့တော်မူ၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ နှစ်ပေါင်း(၁၀၀၀၀၀)တသိန်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်(အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့ လေးပုံ အနှစ်ရှစ်သောင်း)ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာ ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါအဓပါင်းတို့၏ အလုံးစုံသော ယုံမှားခြင်းဟူသမျှကို ပယ်ရှားဖြတ်တောက်ဖျက်ဆီးတော်မူကာ သတ္တဝါတို့ကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူပြီးလျှင် တပည့်သား သံဃာတော်အပေါင်းနှင့်တကွ (ထွန်းလင်းတောက်ပပြီး ငြိမ်းစဲသွားသည့် မီးပုံကြီးကဲ့သို့) ဘဝဇာတ်သိမ်းငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူသော ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားသည် နန္ဒာရာမ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏။ ထိုဥယျာဉ်ကြီး အတွင်း၌ပင် (ရှေး

ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း) တည်ထားအပ်သော ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် တဆယ့်နှစ်ယူဇနာ အမြင့်ရှိလေသည်။

ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၁-သုမေဓဗုဒ္ဓဝင်

ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာ ကုန်ဆုံးသွားပြီးသည့်နောက် ဘုရားမပွင့်သည့် သုညကမ္ဘာ ပေါင်း (၇၀၀၀၀)ခုနစ်သောင်းကို လွန်မြောက်ပြီး ဤကမ္ဘာမှ ပြန်၍ရေတွက်လျှင် ကမ္ဘာပေါင်း (၃၀၀၀၀) သုံးသောင်းထက်၌ တခုသောကမ္ဘာဝယ် (၁)သုမေဓမြတ်စွာဘုရား၊(၂)သုဇာတမြတ်စွာဘုရားဟူ၍ ဘုရားနှစ်ဆူ ပွင့်တော်မူသည်။ (မဏ္ဍကမ္ဘာပေတည်း။)

ထိုနှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့အနက် သုမေဓမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏ အဆုံး၌ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ သုဒဿန နေပြည်တော် သုဒတ္တမင်းကြီး၏ သုဒတ္တာဒေဝီ မိဖုရားကြီး၏ ကြာတိုက်ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန်သို့ ရောက်သောအခါ သုဒဿန မဂ်လာဥယျာဉ်တော် အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်၏။)

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် သုမေဓမင်းသားသည်၊ အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁)သုစန္ဒနရွှေနန်းဆောင်၊ (၂)ကဉ္စနရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) သိရိဝဏ္ဏနရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်

တို့၌ သုမနာဒေဝီ မိဖုရားကြီးအမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း လေးသောင်းရှစ်ထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၉၀၀၀)ကိုးထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

ဤသို့ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူရာ. သုမနာဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှ ပုနဗ္ဗသု အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီးလျှင် ဆင်ယာဉ်ကို စီးလျက် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော် မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကိုအတုလိုက် (အားကျ)ကာ ကုဋေ တရာသော ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

သုမေဓမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် တကုဋေ အရေ အတွက်ရှိသော ထိုရဟန်းတို့နှင့်တကွ တဆယ့်ငါးရက်ပတ်လုံး (သီဟိုဠ်မှုအလို ရှစ်လပတ်လုံး) ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်ကို ကျင့်တော်မူ၍ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ဝယ် နကုလနိဂုံးနေ နကုလာအမည်ရှိသော သူဌေးသမီး လှူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဒီ ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်း တောအတွင်း၌ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ အခြိုအရံ ရဟန်းတို့ကို စွန့်ခွါခဲ့ပြီးမှ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ သိရိဝစု အမည်ရှိသော တက္ကတွန်း လှူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ (မဟာကြီး) ပင် (သို့မဟုတ် ကျည်းပင်) အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် (၅၇) တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မာရ်

စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှတ်လွှင့်ပယ်နှင်၍ သမ္ဘည္ဇတဘုရားရှင် သမ္မာ-သမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ လေသည်။

တရားမဲ့ကြီး သုံးကြိမ်

သုမေဓမြေတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (မအူကြီး)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်)စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာ မင်း၏ တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ် သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း"ဟု ဆင်ခြင်တော် မူသည်ရှိသော် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံလျက် သစ္စာလေးပါး တရားကို သိမြင်ခြင်းငါ စွမ်းနိုင်ကြသည့် ကိုယ်တော်မြတ်၏ (ဖတူမိကွ) ညီတော် သရဏမင်းသားနှင့် သမ္ဘကာမမင်းသား (အဂ္ဂသာဝကအလျာ)တို့ကိုငင်း, ကိုယ်တော် မြတ်နှင့်အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့ကို ငင်း မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအံ့"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် "ယခုအခါ ထိုရဟန်းတို့သည် အဘယ် အရပ်၌ နေကုန်သနည်း"ဟု ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် သုဒဿနမြို့အနီး သုဒဿနမင်းဥယျာဉ်ကြီးမှာ နေကုန်၏ဟု မြင်တော်မူလျှင် သဝိတ်သက်နီးကို ယူဆောင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်း တို့နေရာ သုဒဿနမင်းဥယျာဉ်ကြီးသို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏ ခြင်း ကြွသွားတော်မူ၏။

ထိုအခါ တကုဋ္ဌေသော ထိုရဟန်းတို့သည် သုမေဓမြတ်စွာ ဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှ သောစိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း သဝိတ် သက်နီးတော်ကို လှမ်းယူခြင်း နေရာတော်ကို ခင်းကျင်းခြင်း အရိုအသေ ရှိခိုးဝတ်ပြုခြင်းကိစ္စတို့ကို ပြည့်စုံစေကြပြီးခါ မြတ်စွာ ဘုရားကို ခြီရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ သုမေဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဥယျာဉ်မှူးကို စေလွှတ်၍ ညီတော်သရဏမင်းသားနှင့် သမ္ဘကာမမင်းသားတို့ကို ခေါ်စေ

ပြီးလျှင် ထိုမင်းသားနှစ်ယောက်တို့အားလုံး, ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက် တကုဋေသော ရဟန်းတို့အားလုံး, ထိုမှတပါး တခြားနှာရန် လာရောက်ကြကုန်သော နတ်လူတို့အားလုံး ရှေးရှေးဘုရားတို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းသော နတ်လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးဆုံး ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သုမေဓ မြတ်စွာဘုရားသည် မိုးသောက်ယံအချိန်တွင် မဟာကရုဏာသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူ၍ ကျွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါတို့ကို ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် တောအုပ်ကြီးတခုအဝယ် ကြောက်မက်ဖွယ် ကိုယ်အသွင်ကိုပြသျက် အသွားအလာ ပြတ်အောင်ပင် လူသားကို စားသောက်သည့် ကုမ္ဘကဏ္ဍာဘီလူးကြီးကို မြင်တော်မူ၍ အဖော်မပါတပါးတည်းသာ ထိုဘီလူး၏ဗိမာန်သို့ ကြွသွားပြီးလျှင် ဗိမာန်အတွင်းသို့ဝင်တော်မူကာ ခင်းထားအပ်သောနေရာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။

ထိုအခါ ကုမ္ဘကဏ္ဍာဘီလူးသည် ခုတ်လှင်ကန်ဖြင့် ဂုတ်ခတ်အပ်သော အဆိပ်သန်သည့် မြွေဟောက်ပမာ ပြင်းစွာ အမျက်ထွက်သဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ချောက်လှန့်ရန် မိမိ၏ကိုယ်ကို အလွန်ကြမ်းဆန်းအောင် ပြုပြီးလျှင် တောင်နှင့်တူသော ဦးခေါင်းကို ဖန်ဆင်းကာ နေဝန်းအရောင် တောက်ပြောင်သော မျက်လုံးတို့ကို ပြူးကျယ်စွာဖွင့်လျက် ထွန်ကုံးဦးသဖွယ် ရှည်လျားပြန့်ကျယ်သော အစွယ်တို့ကိုလည်း, အရောင်ညိုမဲ တွဲလျားကျသည့် မည်မျှသော ဝမ်းပျဉ်းသားကိုလည်း, ဝိမ့်ချိုင့်အလယ်သား အရင်းအဖျားမိုမောက် ကြောက်စဖွယ်မျိုး အရုပ်ဆိုးသော နှာခေါင်းကိုလည်း, တောင်ခေါင်းသဖွယ် ပြန့်ကျယ်နီမြန်းသော ခံတွင်းကိုလည်း, ထူပိန်းကြောင်တက် ကြမ်းခက်သော ဆံပင်တို့ကိုလည်း ဖန်ဆင်းပြီးခါ အလွန်တရာ အကြည့်ရဆိုးသော ကြောက်မက်ဖွယ်သော ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှေ့မှောက် လာရောက်ရပ်တည်လျက်

အခိုးအလုံ့လွတ်ကာ ကျောက်ခဲမိုးယိုး, တောင်မိုးယိုး, မီးလုံ့မိုးယိုး, ရေပူမိုးယိုး, ရွှံ့ညွန်ပူမိုးယိုး, ပြာပူမိုးယိုး, လက်နက်မိုးယိုး, မီးကျီးမိုးယိုး, သဲပူမိုးယိုးတည်းဟူသော မိမိပိုင် လက်နက်ကိုးမျိုး မိုးယိုးကြီးတို့ကို ရှာသွန်းချစေပါသော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ မွေးညင်းတော် တပင်ကိုမျှ တုန်လှုပ်စေခြင်းငှါမစွမ်းနိုင်ရကား "မြတ်စွာဘုရားကို ပြဿနာ ပုစ္ဆာမေး၍ သတ်အံ့"ဟု ကြံပြီးလျှင် အာဠဝကဘီလူး ကဲ့သို့ပင် ပြဿနာပုစ္ဆာကို မေးမြန်း၏။ ထိုအခါ သုမေဓမြတ်စွာ ဘုရားသည် ပြဿနာကို ဖြေဆိုတော်မူခြင်းဖြင့် ထိုကုမ္ဘကဏ္ဍ ဘီလူးကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူလေသည်။

ထို့နောက် နှစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ ထိုဘီလူးနေရာနှင့် မနီး မဝေးဖြစ်သည့် တိုင်းပြည်ကို အစိုးရသောမင်းသည် မိမိ၏သားကို ဘီလူးထံ ပေးအပ်ရန် စီမံထားသောနေ့ ဖြစ်သည့်အတိုင်း တိုင်းသူ ပြည်သား လူအများတို့ကို လှည်းဖြင့် ထမင်းအပြည့် တင်စေလျက် ထိုထမင်းနှင့်တကွ မင်းသားကို ဘီလူးအား ပေးဆက်စေသော အခါ ဘီလူးသည် မိမိစားရမည့်မင်းသားကို မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်း၏။ တောအုပ်အဝင်၌ နေကြသော လူအပေါင်းတို့သည် သတင်းကောင်းကြားသိကာ ဘုရားအထံသို့ ချဉ်းကပ်ကြကုန်၏။ ထိုအစည်းအဝေး၌ သုမေဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဘီလူးနှင့် သင့်လျော် လျောက်ပတ်သောတရားကို ဟောကြားတော်မူလျက် ကုဋေကိုးသောင်းသော သတ္တဝါတို့အား မဂ်ဉာဏ်အမြင်ကို ဖြစ်စေတော်မူလေသည်။

(ဤကား ဒုတိယဘီသမယ ဒုတိယတရားပဲ့ကြီးတည်း။)

ထို့နောက်အခါတပါး၌ သုမေဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဥပကာရီမြို့၏အနီး သိရိနန္ဒနဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း၌ နတ်လူအပေါင်းတို့အား သစ္စာလေးပါးတရားကို ဟောကြားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေ ရှစ်သောင်းသော နတ်လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယဘီသမယ တတိယတရားပဲ့ကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

သုမေဓမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကအစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ် ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿန နေပြည်တော်သို့ ကြွသွားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေတရာသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ စည်းဝေးမိကြကုန်သည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် မြတ်စွာဘုရားသည် ဒေဝကူဋ အမည်ရှိသော တောင်တွင် ဝါကပ်တော်မူ၏၊ ဝါကျွတ်သော အခါ ကထိန်ခင်းပွဲသဘင် ဆင်ယင် ကျင်းပရာ၌ ကုဋေကိုးဆယ် သော ရဟန်းတို့ စည်းဝေးမိကြကုန်သည်။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝက အစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူ၏၊ ကြွချီတော်မူရာ နောက်တော်ပါဖြစ်သော ရဟန်း ပေါင်း ကုဋေရှစ်ဆယ် စည်းဝေးမိကြသည်။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ဥတ္တရလုင်ဖြစ်၍

ဗျာဒိတ်ခံခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် အလုံး စုံသော လူတို့ထက် ထိုထိုဂုဏ်ဖြင့် လွန်ကဲသည့် ဥတ္တရအမည် ရှိသော လုင်ဖြစ်၍ မိမိအိမ်မှာ စုဆောင်းထားအပ်သည့် ကုဋေ ရှစ်ဆယ်မျှသော ပစ္စည်းဥစ္စာတို့ကို ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာ

တော်အား လှူဒါန်း၏၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ သရဏဂုံသုံးပါးတို့၌ တည်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ရဟန်းပြုလေသည်။ ဒါနအနုမောဒနာတရား ဟောကြားတော်မူဖြီးသောအခါ သုမေဓမြတ်စွာဘုရားသည် "ဤ ဥယျာဉ်ရလုင်သည် နောက်အခါ၌ ဝေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ် ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

သုမေဓ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော် ဥယျာဉ်ရလုင်သည် လွန်စွာ မိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေလျက် ဆယ်ပါးသော ပါရမီတော်တို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

သုမေဓမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းပြု၍ သုတ်ဝိနည်းတို့နှင့်တကွ အင်္ဂါကိုးပါးရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကို ကမ်းဆုံးရောက် သင်ကြား တတ်မြောက်တော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်ကို တင့်တယ်စေခဲ့လေပြီ။

(လျှောင်းခြင်းကို လုံးဝမပြုပဲ) ထိုင်ခြင်း,ရပ်ခြင်း,စင်္ကြီသွားခြင်း တည်းဟူသော ဣရိယာပုထ်သုံးပါး၌ မမေ့မလျော့ ရဟန်းတရား ပွါးများ အားထုတ်လျက် သမာပတ်ရှစ်ပါးတွင်မက အဘိညာဉ် ငါးပါး၏ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ကာ အသက်အဆုံးမှာ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ကပ်ရောက်တော်မူလေပြီ။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

သုမေဓမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ **သုဒဿနမြို့တော်** ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **သုဒဿမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **သုဒဿာဒေဝီမိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၉၀၀၀) ကိုးထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **သုစန္ဒနစံနန်းတော်, ကဉ္စနစံနန်းတော်, သိရိဝဍ္ဎနစံနန်းတော်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမဖုရားမှာ လေးသောင်းရှစ်ထောင်သော မောင်းမမိသမီး အခြံအရံရှိသည့် **သုမနာဒေဝီမဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **ပုဏ္ဏသုမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသော ယာဉ်မှာ **ဆင်ယာဉ်** ဖြစ်ပြီးလျှင် တဆယ့်ငါးရက်ကြာ ဒုက္ခရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကာ အစုံတို့မှာ **သရဏမထေရ်**နှင့် **သမ္ဘကာမမထေရ်** တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သာဂရမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **ရာမာထေရီမ**နှင့် **သုရာမာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ကား **မဟာကြီးမင်** ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ဥရုဝေလသူဌေး**နှင့် **ယသဝါသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ယသောဓရာဥပါသိကာ** နှင့် **သိရိမာဥပါ-သိကာ**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

သုမေမြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်အရုပ်တော်မှာ (၇၇) ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်တော်မူလျက် ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည်တော်သည် ကြယ်တာရာအပေါင်းတို့ကို ထွန်းလင်းတောက်ပ ထင်စွာပြသောလမင်းကဲ့သို့၊ ထို့အတူ အလုံးစုံသော အရုပ်မျက်နှာတို့ကို ထွန်းလင်း တောက်ပ၏။

ဥပမာ တနည်းသော်ကား....စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာသည် ထက်ဝန်းကျင် တယူဇနာအတွင်း ထွန်းလင်း တောက်ပသကဲ့သို့၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည်တော်သည်လည်း ထက်ဝန်းကျင် တယူဇနာအတွင်း အမြဲပင် ထွန်းလင်းပျံ့နှံ့၍ နေ၏။

သုမေမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်(အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ)ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော

လူနတ်မြတ်ဟူ၍ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာ ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

ဤသုမေဓမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်သည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး အဘိညာဉ်ခြောက်ပါး တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်လျက် အာဒီနဝ အစွမ်းသို့ရောက်ကုန်ပြီးလျှင် လောကဓံတရားတို့ကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိ တာဒိဂုဏ်ရှင် သူတော်စင်စင်စစ် ဖြစ်တော်မူကြသည့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့နှင့် ကောင်းစွာ ရောပြွမ်း၏။ (နေရာတိုင်း ရဟန္တာများရှိကြ၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

မနှိုင်းရှည်အပ်သည့် ကျော်စောသတင်း ရှိတော်မူကြသော ထိုအလုံးစုံကုန်သော ရဟန္တာသခင်အရှင်မြတ်တို့သည် ကိုယ်သာမှလည်း လွတ်မြောက်တော်မူကြ, ဥပဓိလေးပါးမှလည်း ကင်းစင်တော်မူကြပေကုန်၏၊ များသော အခြိုအရံရှိတော်မူကြသော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် ဥဏ္ဏပညာတည်းဟူသော အလင်းရောင်ကို ထွန်းပြတော်မူကြပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံယူ ငြိမ်းအေးတော်မူကြကုန်ပြီ။

စေတိတော်

ဤသို့လျှင် မာရ၏ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူပြီးသော သုမေဓမြတ်စွာဘုရားသည် မေဓာရာမ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်ကြီး အတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏။ ဓာတ်တော်များမှာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်နည်းအတူ အမိုင်ဘာန်တော်မူချက်အရ အစိတ်စိတ် အမြှာမြှာ ကွဲပြားကြပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ၌ကျွန်းတွင် အနှံ့အပြား တည်ရှိကြ၍ လူနတ်မြတ်ဟူ သတ္တဝါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူတော်မူကြလေကုန်သတည်း။

သုမေဓဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၂-သုဇာတဗုဒ္ဓဝင်

သုမေဓမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ်(၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်၍ တဖန်တိုးတက်ပြန်ကာ အသခ်ေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ အသက်ကိုးသောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ သုဇာတ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏ အဆုံးဌ် အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်ဌ် စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ သုမင်္ဂလ နေပြည်တော် ဥဂ္ဂတ အမည်ရှိသော မင်းကြီး၏ ပဘာဝတီ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်ဌ် ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန်သို့ ရောက်သောအခါ ဖွားမြင်တော်မူ၏။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့ဌ် နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အမည်မှည့်သောနေ့ဌ် အမည်မှည့်ကြမည့် ပညာရှိတို့သည် အလောင်းမင်းသား ဖွားမြင်သော့အခါ ဇမ္ဗူနိပ် တကျွန်းလုံးတွင် လူအပေါင်းတို့ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြခြင်းကို အစွဲပြုကာ သုဇာတမင်းသားဟု၍ အမည်မှည့်ကြလေကုန်သည်။

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် သုဇာတမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) သိရိရွှေနန်းဆောင်၊ (၂)ဥပသိရိရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) နန္ဒရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့ဌ် သိရိနန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီး အမှူးရှိသော မောင်းမဒေပေါင်း (၂၃၀၀၀)နှစ်သောင်းသုံးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစု

ခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း(၉၀၀၀)ကိုးထောင်တို့ ကာလ ပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် သုဇာတမင်းသားသည် ထီးနန်း စိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်တော်မူပြီး၍ သိရိနန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှ ဥပသေန အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သော အခါ ဟံသဝဟမည်သော မင်္ဂလာမြင်းတော်ကိုစီး၍ တောထွက်ပြီးလျှင် ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက်(အားကျ)ကာ တကုဋ္ဌေသော ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

သုဇာတ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ထို တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့နှင့်အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာ ကိုးလကြာအောင် ကျင့်ပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ဝယ် သိရိနန္ဒနမြို့နေ သိရိနန္ဒန သူဌေးဧ၏သမီး လျှဒါန်းအပ်သည့် ဃနာ နွားဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတော အတွင်း၌ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ သုနန္ဒအမည်ရှိသော တဏ္ဍတွန်း လျှဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ(ကြခတ်ဝါး)ပင်အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၃၃) သုံးဆယ့်သုံးတောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်ပယ်နှင်၍ သမ္ဘည္ဘတဉာဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

သုဇာတမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ(ကြခတ်ဝါး)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ခြင်းကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း"ဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ရှိသော် မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည့် (အဂ္ဂသာဝကအလျာ) ကိုယ်တော်မြတ်၏ (ဖတူ မိကွဲဖြစ်သည့်) သုဒဿန ညီတော်မင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်၏သား သုဒေဝ လုင်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအုံ့ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီးလျှင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူကာ သုမဂ်လမြို့၏အနီး သုမဂ်လမင်းဥယျာဉ်ကြီးသို့ သက်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် ဥယျာဉ်မှူးကို စေလွှတ်၍ မိမိ၏ ညီတော် သုဒဿနမင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်၏သား သုဒေဝလုင်တို့ကို ခေါ်စေပြီးလျှင် ထိုသူနှစ်ယောက်တို့ကို အဦးထား၍ တရားနာရန် လာရောက်ကြသော နတ်လူတို့အား ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။. ထိုအခါ ကုဋေရှစ်ဆယ်သော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်သည်။

(ဤကား ရှေးဦးအစ ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သုဇာတ မြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿန ဥယျာဉ်တော် တံခါးအနီး အင်ကြင်းပင်၏ အပါးဌ္ဌ ရေမီးအစုံအစုံ ဖြစ်သော တန်းခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူလျက် တိတ္ထိတို့ကို နှိမ်နင်းတော်မူပြီးလျှင် သိကြားနတ်မင်း၏ စံနေရာ တာဝတိံသာနတ်ပြည် ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ မြကျောက်ဖျာထက်ဌ ဝါဆိုတော်မူကာ နတ်ဗြဟ္မာတို့အား အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောကြားတော်မူ၏၊

ထိုအဘိဓမ္မာတရားပွဲကြီးမှာ သုံးသန်းခုနစ်သိန်းသော နတ်ဗြဟ္မာတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်သည်။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သုဇာတ မြတ်စွာဘုရားသည် သုမင်္လမြို့တော် ခမည်းတော်မင်းကြီးအထံသို့ ကြသွားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ခြောက်သန်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကအစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ သုဇာတမြတ်စွာဘုရားသည် သုဓမ္မဝတီမြို့အနီး သုဓမ္မအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီး၌ ဆည်းကပ် ရောက်လာကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့အား တရားဟောတော်မူပြီးလျှင် ယောက်ျားပေါင်း ခြောက်သန်းတို့ကို ဟိတိကဿခေါ်တော်မူ၍ ရဟန်းဖြစ်စေပြီး ထိုရဟန်းတို့၏အလယ်၌ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သုဇာတ မြတ်စွာဘုရားသည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ ဆင်းသက်တော်မူသည်ရှိသော် ငါးသန်းသော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးကြီး ဖြစ်လေသည်။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

//

တတိယသန္ဓိပါဒ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် "ဘုရား၏ညီတော် သုဒဿနမင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားအထံ၌ ရဟန်းပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ပြီ" ဟူသော သတင်းကောင်း ကြားရ၍ အတုလိုက် (အားကျ)ကာ "ငါတို့လည်း ရဟန်းပြုကုန်အံ့" ဟု လာရောက်ကြသော ယောက်ျားပေါင်း လေးသိန်းတို့ကို လက်ျာတော်ရုံ သုဒဿနမဏ္ဍိုရ်မြတ်သည် ခေါ်ဆောင်ကာ သုဇာတမြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသူတို့အားတရားဟောပြီးလျှင် ဟိတိကို၊ ရဟန်းဖြစ်စေ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ထိုရဟန်းတို့အစည်းအဝေး၌ ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း စကြာမင်းဖြစ်၍

ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် စကြာမင်းဖြစ်၍ "လောကတွင် မြတ်စွာဘုရားပွင့်ပြီ" ဟူသော သတင်းကို ကြားရလျှင် မြတ်စွာဘုရားထံ ဆည်းကပ်၍ တရားတော်ကို ကြားနာပြီးခါ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား ရတနာခုနစ်ပါးတို့နှင့်တကွ ထီးနန်း စည်းစိမ်ကြီးကို လှူတော်မူကာ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းအလုံး၌ နေကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့သည် အရာမ်စောင့် (ကပ္ပိယ)ပြုလုပ်ကြပြီးလျှင် တိုင်းပြည်မှ ထွက်သမျှ အခွန်အတုတ်ကို ယူဆောင်ပေါင်းစုကာ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အားအမြဲပင် သက်နှီး, ဆွမ်း, ကျောင်း, ဆေး ပစ္စည်းလေးပါးကို ဆက်ကပ် လှူဒါန်းကြကုန်၏။

ထိုအခါ သုဇာတမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော်ကို "နောက်အခါ၌ ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အံ့ပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

သုဇာတ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော်သူမြတ်သည် လွန်စွာ မိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေ လျက် ဆယ်ပါးသော ပါရမီတော်တို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

သုဇာတ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းပြု၍ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် သုတ် ဝိနည်းတို့နှင့်တကွ အင်္ဂါ ကိုးပါးရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိယတ္တိ သာသနာတော်ကို ကမ်းဆုံးရောက် သင်ကြားတတ်မြောက်တော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာ ဘုရား သာသနာတော်ကို တင့်တယ်စေခဲ့လေပြီ။

(လျှောင်းခြင်းကို လုံးဝမပြုပဲ) ထိုင်ခြင်း, ရပ်ခြင်း, စင်္ကြံသွား ခြင်းတည်းဟူသော ဣရိယာပုထ် သုံးပါးတို့၌ မမေ့မလျော့ ဗြဟ္မ-ဝိဟာရ ဘာဝနာတရား ပွါးများအားထုတ်တော်မူလျက် သမာ ပတ် ရှစ်ပါးတွင်မက အဘိညာဉ်ငါးပါးတို့၏ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ကာ အသက်အဆုံးမှာ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ကပ်ရောက်တော် မူလေပြီ။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၏ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **သုမင်္ဂလ** **မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ဥဂ္ဂတမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **ပဘာဝတီမိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၉၀၀၀) ကိုးထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော်သုံးဆောင်တို့မှာ **သိရီစံနန်းတော်**, **ဥပသိရီစံနန်းတော်**, **နန္ဒစံနန်းတော်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟာသိမိဖုရားမှာ နှစ်သောင်း သုံးထောင်သော မောင်းမမိသီး အခြေအရံရှိသည့် **သိရိနန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီး**ဖြစ်ပြီး လျှင် သားတော်မှာ **ဥပသေနမင်းသား**ဖြစ်သည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **မြင်းယာဉ်**ဖြစ်၍ ကိုးလကြာ ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်တော်မူ ရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သုဒဿနမထေရ်**နှင့် **သုဒေဝမထေရ်** တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **နာရဒမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **နာဂါထေရီမ**နှင့် **နာဂသမာလာ ထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **ကြခတ်ဝါးပင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

(ထို ကြခတ်ဝါးပင်သည် တခဲနက် ထူထဲပြည့်သိပ်သော ပင်စည် အသားရှိ၏။ အရွက်မျှားစွာထွက်သဖြင့် နေပြောက်ထိုးနိုင်ရန် အပေါက် မရှိပေ၊ ထိုဝါးပင်သည် ရှုချင်ဖွယ်ရာ စိတ်ထဲမှာ မွေ့လျော်နှစ်သက်စေ နိုင်အောင် ဖြောင့်မတ် လုံးပတ်လည်း ကြီးမားလှပေ၏။ ပင်ရင်းမှ ဝါးတလုံးတည်း တိုးပွါးမြင့်တက်ကာ ထိုဝါးတလုံးထည်းမှ တဖန် အခက် မျှားခွဲဖြာ၍ ကောင်းစွာ ဖွဲ့စည်းထားသော ဒေါင်းမြီးစည်းပမာ လွန်စွာ တင့်တယ်လှပေ၏။ ထိုဝါးပင်မှာ ဆူးမျှား လုံးဝမရှိသည့်ပြင် အခေါင်း လည်း မျှားစွာမကျယ် (ပါသည်ဆိုရရုံမျှ) အခက်မျှားသည် အရပ် လေးမျက်နှာ ပျံ့နှံ့ကာ တခက်နှင့်တခက် မကျဲသည့်အတွက် နှစ်သက် ဖွယ်ရာ အေးချမ်းပြည့်သိပ်သော အရိပ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံပေ၏။)

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **သုဒတ္တသူဌေး**နှင့် **စိတ္တသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမ တို့မှာ **သုဘဒ္ဒါဥပါသိကာ** နှင့် **ပဒုမာဥပါသိကာ**တို့ ဖြစ် ကြသည်။

သုဇာတ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်အရပ်တော်မှာ အတောင် (၅၀) ငါးဆယ် မြင့်တော်မူလျက် အလုံးစုံကောင်းမြတ်သော အခြင်းအရာ အလုံးစုံသော ရူပကာယ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့နှင့် ပြည့်စုံ ပေ၏။

သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၏ (အတုမရှိသော ရှေးဘုရားတို့၏ ကိုယ်တော်ရောင်နှင့်သာ တူသည့်) ကိုယ်တော်ရောင်သည် ထက်ဝန်းကျင် အရပ်မျက်နှာတို့သို့ အလိုတော်ရှိသမျှ ထိုမှ ဤမှ ထွက်ကြွကွန့်မြူးပေ၏၊ နှင်းရည်ခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ပေ၊ တစုံတခုနှင့်မျှ အတူမရှိပဲ နှင်းခိုင်းဖွယ်ဥပမာကို လွန်မြောက်ပေ၏။

သုဇာတမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက်(အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ)ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာ ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

သမုဒ္ဒြာ၌ တအီအီ တရွရွ ထကြွနေသော လှိုင်းတံပိုးသည် ဆန်းကြယ်သကဲ့သို့ရင်း, ကောင်းကင်၌ ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် ထွန်းပနေကြသော နက္ခတ်ကြယ်တာရာအပေါင်းတို့သည် ဆန်းကြယ်ကုန်သကဲ့သို့ရင်း၊ ထို့အတူပင်လျှင် သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၏သာသနာတော်သည် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်ဆန်းကြယ်လှပေ၏။

သံဃ

အတုမရှိသော ရှေးဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူသည့် ထိုသုဇာတမြတ်စွာဘုရားသည်ရင်း, အတုမရှိသော ထိုဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကျေးဇူးတော်တို့သည်ရင်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....ခပ်သိမ်းသော သမ္မာရတနာတို့သည် မြေခိုင်သော အနှစ်သာရမရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘတကား....။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူသော သုဇာတမြတ်စွာဘုရားသည် သိလာရာမ အမည်ရှိသော အရာမ်ကြီး

အတွင်းခဲ့ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူ၏၊ ထိုအရာမ်ားပင်လျှင် (ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း) တည်ထားအပ်သော သုဇာတ မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် သုံးဂါဝုတ် အမြင့် ရှိလေသည်။

သုဇာတဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၃-ဝိယဒဿီဗုဒ္ဓဝင်

သုဇာတမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူသော ကပ်ကမ္ဘာ ကုန်ဆုံး သွားပြီးနောက် ဤကမ္ဘာမှ နောက်ပြန် ရေတွက်လျှင် ကမ္ဘာပေါင်း (၁၀၀၀) တထောင့်ရှစ်ရာထက်၌ တခုသော (ဝရ) ကမ္ဘာတွင် (၁) ဝိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ (၂)အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ (၃) ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ဟူ၍ ဘုရားသုံးဆူ ပွင့်တော်မူကြရာ ရှေးဦးစွာပွင့်တော်မူသော ဝိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်း အရာကား····

ဝိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော် တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်၏ အဆုံး၌ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ သုညဝတီ နေပြည်တော် သုဒဿ အမည်ရှိသော မင်းကြီး၏ စန္ဒာဒေဝီ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လလွန်မြောက် အချိန်သို့ ရောက်သောအခါ ဝရဏအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်ကို အမည်မှည့်သောနေ့၌ လူအပေါင်း အား ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ရာ ပြာဋိဟာအထူးပြုသော ကြောင့် ဝိယဒဿီမင်းသား ဟူ၍ အမည်မှည့်ကြကုန်သည်။

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဝိယဒဿီမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) သုနိမ္မလရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ဝိမလရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ဂိရိဂုဟာရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ ဝိမလာဒေဝီ မိဖုရားကြီး အမှူးရှိသော မောင်းမ အပေါင်း (၃၃၀၀၀) သုံးသောင်းသုံးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေးပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း(၉၀၀၀)ကိုးထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဝိယဒဿီမင်းသားသည် ထီးနန်း စိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီး လေးပါးကို မြင်တော်မူပြီး၍ ဝိမလာဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှ ကဠုနာဝေဠု အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားဖြင့် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏၊ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက်(အားကျ)ကာ တကုဋ္ဌေသော ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ဝိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ထိုတကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်လကြာအောင် ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့် နေ့ဝယ် ဝရုဏ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားရွာနေ ဝယဘ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏား၏သမီး လှုဒါန်းအပ်သည့် ဃနာ နို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောဌ ဗုဒ္ဓသန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ သုဇာတ အမည်ရှိသော တက္ကတွန်း လှုဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ(ရေခံတက်)ပင်ရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်

နှင့် တမြိုင်နက် (၅၃) ငါးဆယ့်သုံးတောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မာရ်စစ်သည်ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့်ပယ်နှင်၍ သမ္ဗုဒ္ဓတဘုဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ဝိယဒသီမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ(ရေခံတက်)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်ကို သိတော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ထိုရဟန်းတို့ နေရာအရပ်သို့ ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် ဥသဘဝတီ မြို့၏အနီး ဥသဘဝတီဟူ၍ပင် အမည်ရှိသော မင်းဥယျာဉ်၌ သက်ဆင်းတော်မူပြီးသော် ရဟန်းပေါင်း တကုဋ္ဌေဝန်းရံလျက် တရားနှာ လာရောက်ကြသော နတ်လူတို့အား ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋ္ဌေတသိန်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို ရကြကုန်သည်။

(ဤကား ရှေးဦးအစ ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် ဥသဘဝတီမြို့၏အနီး သုဒဿနတောင်၌ သုဒဿနနတ်မင်းသည် စိုးအုပ်တည်နေ၏၊ ထိုသုဒဿနနတ်မင်းသည် ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူကို ယူသူဖြစ်၏၊ ဇမ္ဗူဒီပာတကျွန်းလုံး၌ နေထိုင်ကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့သည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ထိုနတ်မင်းအား တသိန်းတန်သော ပူဇော်ဖွယ်ရာ ဗလိနတ်စာကို ရှေးရှုဆောင်ယူ ပူဇော်ကြကုန်၏၊ ထိုသုဒဿနနတ်မင်းသည် ဥသဘဝတီဘုရင်ဖြစ်သော လူမင်းနှင့်

တကွ တနေရာတည်း၌ နေထိုင်ကြပြီးလျှင် တကျွန်းလုံး၏ ပူဇော်ပသခြင်းကို ခံယူကြကုန်၏။

(နတ်များကိုဖြစ်စေ ဘုရင်မင်းမြတ်များကိုဖြစ်စေ ဆက်သအပ်သော အရာဝတ္ထုတို့ကို ပါဠိလို "ဗလိ"ဟု ခေါ်၏။ထိုဗလိဟုခေါ်သောပစ္စည်းကို နတ်များအား ဆက်သ တင်မြှောက်သည်ကို"ဗလိနတ်စာကျေးသည်"ဟု လူအများ ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ "ဗလိနတ်စာကျေးသည်"ဟူသော ဤစကားတွင် ဗလိမှာ ပါဠိဖြစ်၍ နတ်စာကျေးသည်ဟူသော မြန်မာစကားနှင့် တွဲဖက်သုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။နတ်များအား စားသောက်ရန် အစာဆက်သ ကျေးမွေးခြင်းဖြစ်သည်။ မင်းတို့အား ဆက်သခြင်းကိုမူ အခွန်တော်ဆက်သည် အခွန်တော်ဆောင်သည်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။)

ထိုအခါ ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿနနတ်မင်း၏ မှားယွင်းသော မိစ္ဆာအယူကို ပယ်ဖျောက်အံ့ဟု ကြံစည်တော်မူ၍ ထိုသုဒဿနနတ်မင်း ဘီလူးအစည်းအဝေးသို့ သွားရောက်နေခိုက် ထိုနတ်မင်း၏ ဗိမာန်သို့ ကြွရောက်တော်မူကာ အသရေရှိသော အိပ်ရာထက်သို့ တက်၍ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်တို့ကို လွှတ်လျက် တန်ဆောင်မုန်းလ သရဒရာသီအခါ ယုဂန္ဓိုရ်တောင်ထိပ်မှထွက်ပေါ်သော နေဝန်းကဲ့သို့ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုသုဒဿနနတ်မင်း၏ အခြီအရံအလုပ်အကျွေး ဖြစ်ကြသော နတ်တို့သည် ပန်း နံ့သာ နံ့သာပျောင်း စသည်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်၍ ခြီရံကာ နေကြကုန်၏။

သုဒဿနနတ်မင်းသည်လည်း နတ်ဘီလူးတို့၏ အစည်းအဝေးမှ ပြန်လာသောအခါ မိမိဗိမာန်မှ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်တို့ ထွက်ပေါ် ကွန့်မြူးနေသည်တို့ကိုမြင်၍ "တပါးသော နေ့တို့၌ ငါ့ဗိမာန်၏ ဤသို့ သဘောရှိသည့် များစွာသောအရောင် ထွန်းတောက်ခြင်းအသရေကို ငါ မမြင်ရစဘူး၊ ဤငါ့ဗိမာန်အတွင်း၌ ဝင်ရောက်နေသူကား အဘယ်သူနည်း၊ လူလေလော, နတ်လေလော"ဟု ကြံစည် ကြည့်ရှုလတ်သည်တွင် တန်ဆောင်မုန်းလ သရဒရာသီအခါ ယုဂန္ဓိုရ်တောင်ထိပ်မှ ထွက်ပေါ်သော နေမင်းကဲ့သို့ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ် တည်းဟူသော ကွန်ရက်ဖြင့်

လွန်စွာ ထွန်းတောက်လျက် သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို မြင်၍ "ဤ ဦးပြည်းရဟန်းသည် ငါ၏ အခြေအရံ အလုပ်အကျွေးနတ်တို့ဖြင့် ခြံရံလျက် မြတ်သောအိပ်ရာထက်၌ နေဘိ၏ တကား"ဟု အမျက်ထွက်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်အပ်သော စိတ်နှလုံး ရှိရကား "ကိုင်း....ငါသည် ဤရဟန်းအား ကိုယ်စွမ်းကို ပြပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် ထို သုဒဿနတောင်ကြီး တခုလုံးကို တခဲနက် မီးလျှံဖြစ်အောင် ပြုလေ၏။

ထိုသို့ပြုပြီးသော် "ရဟန်းဦးပြည်းသည် ဤမီးလျှံဖြင့် ပြာဖြစ်လေပြီလော"ဟု ကြည့်ရှုသောအခါ မျှားစွာသော ရောင်ခြည်တော် ကွန်ရက်ကို ဖြန့်လွှတ်သဖြင့် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် အရောင်ထွက်သည့် မြတ်သောကိုယ်တော်ရှိ၍ ကြည်လင်သော မျက်နှာတော် အဆင်းဖြင့် တင့်တယ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကိုမြင်၍ "ဤရဟန်းသည် မီးလောင်ခြင်းကို ခံနိုင်ရည်ရှိ၏၊ ကိုင်း....ငါသည် ဤရဟန်းကို ကြီးစွာသောရေထုဖြင့် တိုက်မျှောနှစ်မြှုပ်၍ သတ်ပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် အလွန်နက်လှစွာသော ရေထုကြီးကို ဗိမာန်သို့ ရှေးရှု အဟုန်ဒီးဒီး စီးသွားစေလေသည်။ ရေတင်းကျမ်း ပြည့်၍နေသော ဗိမာန်အတွင်း သီတင်းသုံးနေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သင်္ကန်းတော် ချည်တမျှင်မျှကိုလည်း မွေးညင်းတော် တပင်မျှကိုလည်း ရေမစွတ်နိုင်ချေ။

ထို့နောက် သုဒဿနနတ်မင်းသည် ဤနောက်နည်းဖြင့် ရဟန်းကြီးသည် အသက်ရှင်ခွင့်မရပဲ သေလိမ့်မည်ဟု စိတ်ကူး၍ ရေထုကြီးကို မြတ်စွာဘုရား၏ အနီးဘက်သာ တစုတည်း စုရုံးကြည့်ရှုပြန်သည်တွင် မြတ်စွာဘုရားကို စိမ်းညိုသော ရေအယဉ်အကြားသို့ ရောက်လျက် တန်ဆောင်မုန်းလ ညဉ့်အခါတောက်ပသော လမင်းပမာ အထူးထူးသော ရောင်ခြည်ကွန်ရက်အပေါင်းဖြင့် တင့်တယ်တော်မူကာ မိမိ၏နတ်ဘီလူးပရိသတ် ဝန်းရံလျက် ထိုင်နေတော်မူသည်ကိုမြင်၍ အမျက်ဒေါသကို မထိန်းသိမ်းနိုင်တော့ပဲ "ကိုင်း....မသေလျှင် သေသည့်နည်းဖြင့် ရဟန်းကြီးကို သတ်ပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် လက်နက်ကိုးမျိုး မိုဃ်းကြီးကို ရွာသွန်းစေလေ

တော့သည်။ထိုအခါမြတ်စွာဘုရား၏ တန်းခိုးအာနုဘော်ကြောင့် အလုံးစုံသော လက်နက်မျိုးတို့သည် အထူးထူး အထွေထွေ တင့်တယ် ရှုချင်ဖွယ်ရှိလျက် ရနံ့ကောင်း ကြိုင်လှိုင်သည့် ပန်းခိုင် ပန်းကုံးများဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းခံ ဝပ်စင်း ကျရောက်လေကုန်သည်။

ထို့နောက် သုဒဿနနတ်မင်းသည် ထိုသို့သော အံ့ဩဖွယ်ကို မြင်ရလျှင် (ကြည်ညိုရမည့်အစား) အလွန်ပင် မခံမရပ်နိုင်အောင် အမျက်ထွက်ရကား (ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်ကာ) မိမိ၏ လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ဆွဲကိုင်၍ မိမိ၏ ဘုံဗိမာန်မှ ထုတ်ပစ်လိုသည်ဖြစ်၍ မြှောက်ချီပြီးလျှင် မဟာ သမုဒ္ဒြာကို ကျော်လွန်ကာ စကြဝဠာတောင်သို့ အရောက်သွားပြီး သော် "အသို့နည်း ရဟန်းကြီးသည် ရှင်လေသလော, သေလေ သလော" ဟု ကြည့်ရှုပြန်သည်တွင် (အိပ်မက်ဌက်သို့ ဖြစ်ကာ) ထိုဘုံဗိမာန်အတွင်း မူလနေရာ၌ပင် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံး နေသည်ကိုမြင်၍ "သြ....ဤ ရဟန်းသည် တန်းခိုးအာနုဘော် ကြီးလှပေ၏၊ ငါသည် ဤရဟန်းကို ဤဘုံဗိမာန်အတွင်းမှ ဆွဲထုတ် ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်တော့မည်မဟုတ်ချေ၊ အကယ်၍ ယခုကဲ့သို့ ပြုမူ နေသော ငါ့ကို တစုံတယောက်သောသူ သိရှိသွားခဲ့သော် ငါ့အား များစွာပင် အကျော်အစောမဲ့ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ သို့ရကား တစုံ တယောက်မျှမမြင်မီ ဤရဟန်းကိုရော ဘုံဗိမာန်ကိုပါ စွန့်ပစ်၍ ငါသွားတော့အုံ့"ဟု ကြံစည်လေ၏။

ထိုအခါမြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿနနတ်မင်း၏ စိတ်အကြံကို သိ၍ သုဒဿနနတ်မင်းကို ကိုယ်တော်မြတ်၏ ခြေတော်တို့၌ ဆုပ်ကိုင်လျက်နေသည်ကို နတ်လူအများ မြင်နိုင်ကြရန် အဓิဋ္ဌာန် တော်မူလေ၏၊ အဓิဋ္ဌာန်တော်မူသည့်အတိုင်း သုဒဿနနတ်မင်း သည်မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဘုံဗိမာန်ကို(မိမိကြံသည့်အတိုင်း)စွန့်ခွါ၍ မသွားနိုင်ပဲ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ဆုပ်ကိုင်လျက်သာ တည်ရှိနေလေတော့သည်။

ထိုနေ့သည်ကား ဇမ္ဗူဒီပတကျွန်းလုံးရှိ တရာ့တပါးသော မင်းအပေါင်းတို့ သုဒဿန နတ်ဘီလူးမင်းအား ဗလိနတ်စာ ပူဇော်ရန် တည်ကြည်တည်တည်း စည်းဝေးလာရောက်ကြသောနေ့ ဖြစ်သည်။ ထိုတရာ့တပါးသော မင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်အစုံကို ကိုင်၍နေသော သုဒဿန နတ်ဘီလူးမင်းကို မြင်ကြ၍ "ငါတို့၏ နတ်ဘီလူးမင်းသည် ရဟန်းမင်းဖြစ်တော်မူသော ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရားအား ခြေဆုပ်လက်နယ်အမှုကို ပြုလုပ်နေ၏၊ သြ…မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည် လက်ဖျစ်တီး၍ အံ့ချီးထိုက်ပါပေကုန်စွ၊ သြ…ဘုရားဂုဏ်ကျေးဇူးတော်တို့သည် ထူးကဲလွန်မြတ်ပေကုန်စွ" ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိကြကုန်လျက် ဦးခေါင်းထက်၌ လက်အုပ်ကို တင်ထားကြကာ မြတ်စွာဘုရားကို ရှိခိုး၍နေကြလေကုန်သည်။

ထိုအစည်းအဝေး၌ ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿန နတ်ဘီလူးမင်းကို အမှုးပြု၍ တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေကိုးသောင်းသော နတ်လူတို့သည် အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယဓမ္မာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် ကိုးယူဇနာကျယ်ဝန်းသော ကုမုဒ မြို့တွင် (ငါတို့မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်သူ ဒေဝဒတ်ကဲ့သို့) ပိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ရန်သူဖြစ်သည့် သောဏမည်သော ရဟန်းယုတ်သည် ကုမုဒဘုရင်၏ သားတော် မဟာပဒုမမှင်းသားနှင့် တိုင်ပင်၍ ထိုမင်းသားကို ခမည်းတော် ကုမုဒဘုရင်မင်းကို သတ်စေပြီးလျှင် တဖန် ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရားကို သတ်အံ့သောငှါ အထူးထူး အထွေထွေ ကြံစည်အားထုတ်သော်လည်း မသတ်နိုင်ရကား ဒေါဏမုခ အမည်ရှိသော မင်းစီးဆင်၏ ဆင်ဦးစီးယောက်ျားကို ခေါ်ယူဖြားယောင်းပြီးလျှင် "ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား ဤမြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြွသောအခါ ဒေါဏမုခဆင်ကို လွှတ်၍ ပိယဒဿီ ရဟန်းကြီးကို သတ်လော့" ဟူ၍ ပြောကြားလေသည်။

ထိုအခါ ဆင်ဦးစီးသည် စီးပွါးရှိ-မရှိကို ဆင်ခြင်တတ်သည့် ဉာဏ်ကင်းမဲ့သူဖြစ်ရကား "ဤသောဏရဟန်းသည် မင်းကျွမ်းဝင်သော ရဟန်းဖြစ်သည်၊ သူ-မနှစ်သက်လျှင် ငါ့ကို ရာထူးမှသော်လည်း ချပစ်ပေလိမ့်မည်" ဟု ကြံစည်စဉ်းစားပြီးလျှင် "ကောင်းပါဖြို့" ဟု ဝန်ခံ၍ နှစ်ရက်မြောက်သောနေ့ (နောက်တနေ့၌) မြတ်စွာဘုရားသခင် မြို့တော်အတွင်း ဆွမ်းခံဝင်မည့်အချိန်ကို ကောင်းစွာမှတ်ယူ၍ ဒေါဏမုခ ဆင်မင်းထံ သွားရောက်ပြီးလျှင် အမှန်ကျနေသော ဆင်ကြီးကို တိုးတက် မူးယစ်အောင် ပြုလုပ်၍ မြတ်စွာဘုရားကို သတ်ဖို့ရန် စေလွှတ်လေ၏။

ထိုအခါ ဒေါဏမုခဆင်သည် လွှတ်လိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် လမ်းခွဲတွေ့ကြုံသမျှသော ဆင်,မြင်း,ကျွဲ, နွား, ယောက်ျား, မိန်းမတို့ကို နင်းသတ် နှိပ်စက်၍ရင်း တွေ့ရှိသမျှသော အဆောက်အဦတို့ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီး၍ရင်း သိန်း,စွန်,ကျီး,လင်းတတို့ တသောသော ဝန်းရံကာ လူသားစား ဘီလူးကြီးပမာ မိမိနင်းသတ်အပ်သော ဆင်,မြင်း,ကျွဲ,နွားစသည်တို့၏ အသားကို ထုတ်နုတ်စားသောက်ကာ တပည့်ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် ဆွမ်းခံဝင်လာတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို အဝေးကပင် မြင်လျှင်မြင်ခြင်း ပြင်းထန်သောအဟုန်ဖြင့် ဘုရားသို့ ရှေးရှုလိုက်လေ၏။

ထိုအခါ တိုင်းနေပြည်သူ လူအပေါင်းတို့သည် ကြောက်ရွံ့သော စိတ် ပူပန်သောစိတ်တို့ ယိုဖိတ်လုမတတ် ရင်တွင်းဝယ် ပြည့်ကျပ်ကုန်လျက် ပြာသာဒ်,တံတိုင်း, ကျောက်ခုံ, အုဒ္ဓခုံ, သစ်ပင် စသည်တို့သို့ ကပ်ကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားသို့ ရှေးရှု မျက်နှာမူ၍ ပြေးလာသော ဆင်ကြီးကို မြင်ကြလေသော် ဟာ-ဟာ ဟူသောအသံကို ပြုကြလျက် အချို့ဒါယကာများက ဆင်ကြီးကိုတားမြစ်ရန်အမျိုးမျိုး အားထုတ်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော ဆင်မင်းသည် ဒေါဏမုခတိရစ္ဆာန်ဆင်မင်း ကိုယ်တော်မြတ်သို့ ရှေးရှု မျက်နှာမူ၍ ပြေးလာသည်ကို မြင်တော်မူလျှင် မဟာကရုဏာ ဖြန့်တော်မူကာ အေးမြသော စိတ်နှလုံးရှိတော်မူလျက် မေတ္တာ ဗြဟ္မစိုရ်ဖြင့် ထို ဆင်ကြီးကို ဖြန့်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ

ဒေါဏမုခဆင်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ မေတ္တာဓာတ် ပုံ့နှံ့၍ နှုးညံ့သော စိတ်နှလုံးရှိရကား မိမိပြစ်မှားခဲ့သော အပြစ်ကို သိလျက် အလွန်ရှက်လှသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ရှေ့တော်၌ ပဂတိ ရပ်တည်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင် မဝံ့နိုင်ပဲ မြေကြီးတဲလို ဝင်ခဲ့လတဲ့သို့ပင် ဦးခေါင်းဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းခံ ကပ်စင်းလေ တော့၏။

ထိုအခြင်းအရာကို မြင်ကြ၍ တိုင်းနေပြည်သူ လူအပေါင်း တို့သည် နှစ်ထောင်းအားရခြင်းဖြင့် ပြည့်ဝသော စိတ်နှလုံးရှိကြ လျက် ခြေသေ့၏ အသံကဲ့သို့ ကောင်းချီးပေးတော ကြွေးကြော် အော်ဟစ်သော အသံကို ပြုကြလေကုန်၏၊ အလွန်တရာ မြှင့်ကြွင်း လှသော ရနံ့ရှိသည့် ပန်း စန္ဒကူး နံ့သာမှုန့် အဆင်တန်းဆာ စသည်တို့ဖြင့် ထိုဒေါဏမုခဆင်မင်းကို အကူးကူး အတွေ့တွေ့ ပူဇော်ကြလေသည်၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ ခေါင်းပေါင်း ကခုတ်တို့ကို လည်း ပစ်မြှောက်ကြလေကုန်၏၊ ကောင်းကင်မှလည်း နတ်စည် ကြီးများ ရွှမ်းကြလေကုန်၏။

(ဤဒေါဏမုခဆင်မင်းကဲ့သို့ပင် ကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် တော်အခါက နာဠာဂိရိဆင်သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား ရှေတော်သို့ ရောက်၍ ရိုသေစွာ ဝပ်သောအခါ လူအပေါင်းတို့က အဓမ္ဓတန်းဆာ အမျိုးမျိုး စသည်တို့ကို ဆင်ပေါ်သို့ ပစ်ကြကုန်၏၊ ကိုယ်စီးအပ်သော အဆင်တန်းဆာ အမျိုးမျိုး စသည်တို့သည် ဆင်တကိုယ်လုံးကို ဖုံးဖုံး၍ နေကုန်၏၊ ထိုအခါမှစ၍ နာဠာဂိရိဆင်ကို ဓနပါလ = (ဘဏ္ဍာဓနာရှင် ဆင်ကြီး) ဟူ၍ ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်၊ ထိုဓနပါလ ဆင်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေလှစွာ နောက်ဆုတ်သွား၍ မိမိဟင်းကုပ်အတွင်း ဝင်မိသောအခါ စုပ်ကျွန်ရစ်နေသော အဆင်တန်းဆာ အမျိုးမျိုးတို့မှာ မြတ်စွာဘုရား၏ အဓိဋ္ဌာန်ချက်အရ ပစ္စည်းရှင်ပျားဟိုသို့သာ တဖန် ပြန်ရောက်ကြကြောင်း (စူဠဟံသဇာတ် အဌကထာမှာ) လာရှိသည်။ ထို့အတူပင် ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရားလက်ထက် ဒေါဏမုခဆင်၏ အရာ မှာလည်း လူအများက မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ကြခြင်း မဟုတ်ပဲ ဆင်အား ချီးမြှောက်ပေးကမ်းကြခြင်းသာ ဖြစ်ကုန်ပေတော့၏။)

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏ ခြေရင်းခွဲ ဝပ်စင်းလျက်နေသော ဒေါဏမုခဆင်မင်း၏ ဦးထိပ်ကို လက်ဝါးတော်ဖြင့် သုံးသပ်တော်မူ၍ ထိုဆင်၏ စိတ်နေစိတ်ထားနှင့် သင့်လျော်သော တရားဒေသနာဖြင့် ဆင်ကို ဆုံးမတော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင် ဆုံးမအပ်သော ဆင်မင်းသည် သတိအမှတ်ရကာ လွန်စွာ ယဉ်ကျေးသည်ဖြစ်၍ ဝိနည်းအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသော တပည့်ရဟန်းကဲ့သို့ ဖြစ်လေ၏။ ဤသို့လျှင် ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ငါတို့မြတ်စွာဘုရား ဓနပါလ ဆင်မင်းကို ဆုံးမသကဲ့သို့ ဒေါဏမုခဆင်မင်းကို ဆုံးမပြီးလျှင် ထိုအရပ်၌ ပေါင်းစုမိသော လူအများ အစည်းအဝေးဝယ် တရားတော်ကို ဟောတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋ္ဌေရှစ်သောင်းသောသူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယမွာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးသုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ သုမင်္ဂလမြို့တော်ဝယ် ပါလိတအမည်ရှိသော မင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်၏သား သဗ္ဗဒဿီလုင်ဟူ၍ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက် (အဂ္ဂသာဝကအလျာ) တို့သည် ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား ဒေသစာရီကြွချီတော်မူလာရာ မိမိတို့၏မြို့သို့ ရောက်တော်မူသည်ဟု ကြားရ၍ ကုဋ္ဌေတသိန်းသော အခြွေအရံ ယောကျ်ားတို့ကို ခေါ်ဆောင်ကာ ခရီးဦး ကြိုဆိုမှု ပြုကြလျက် ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော တရားကို ကြားနာကြရပြီး ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အလှူကြီးကို ပေးလှူကြကုန်၏၊ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူအပ်သော ဆွမ်းအနုမောဒနာ တရားပွဲကြီးအဆုံး၌ ကုဋ္ဌေတသိန်းသော အခြွေ

အရံ ယောက်ျားတို့နှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြလေသည်။ ထိုကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့၏အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ သုဒဿနနတ်ဘီလူးမင်းကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားဆုံးမတော်မူသော အစည်းအဝေးကြီးတွင် ကုဋေကိုးဆယ်သော ယောက်ျားတို့သည် ရဟန်းပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏၊ ထိုကုဋေကိုးဆယ်သော ရဟန်းတို့ ခြိုရံလျက် မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက်တဖန် ဒေါဏမုခဆင်မင်းကို ဆုံးမချေချွတ်သောပွဲ၌ ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ယောက်ျားတို့သည် ရဟန်းပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏၊ ထိုကုဋေရှစ်ဆယ်သော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ကဿပလုင်ဖြစ်၍

ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဗေဒင်သုံးရပ် ကမ်းဆုံးခတ်အောင် တတ်မြောက်သိမြင် ကဿပအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားလုင်ဖြစ်၍ ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ တရားဒေသနာကို ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား လွန်စွာ ဖြစ်ပွါးပြီးလျှင် ကုဋေတသိန်းသောဥစ္စာကို စွန့်လွှတ်၍ အလွန်ကောင်းမြတ်သော

သံဃာ့အရာမ်ကြီး တည်ဆောက်ပြီးသောအခါ ဘုရားအမှုးရှိသော သံဃာတော်အား ထိုအရာမ်ကြီးကို လှူဒါန်း၍ ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကာ အမှတ်တမဲ့(ပေါ့လျော့စွာ)နေရမည်ကို လန့်ကြောက်သော စိတ်ရှိလျက် သရဏဂုံသုံးပါးနှင့်တကွ ငါးပါးသော သီလတို့ကို မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်ကျင့်သုံးတော်မူလေသည်။

ထိုအခါ အလောင်းတော် ကဿပလုင်ကို ဝိယဒဿီမြတ်စွာ ဘုရားသည် သံဃာ့အလယ်၌ နေတော်မူလျက် "ဤ ကဿပလုင်သည် ဤကမ္ဘာမှနောက် ကမ္ဘာတထောင်ရှစ်ရာထက်၌ ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့" ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကားကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

ဝိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော်သူမြတ်သည် လွန်စွာ မိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက် ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ဝိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **သုဇညဝတီ**မြို့တော်ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **သုဒဿနမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၉၀၀၀) ကိုးထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော်သုံးဆောင်တို့မှာ **သုနိမ္မလရွှေနန်းဆောင်**, **ဝိမလရွှေနန်းဆောင်** နှင့် **ဂိရိဂုဟာရွှေနန်းဆောင်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟောသိမိဖုရားမှာ သုံးသောင်း သုံးထောင်သော မောင်းမမိသမီး အခြံအရံရှိသည့် **ဝိမလာဒေဝီမိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **ကဠုနာဝေဠုမင်းသား** ဖြစ်သည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **အာဇာနည်မြင်း** ကသော **ရထားယာဉ်** ဖြစ်ပြီးလျှင် ခြောက်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **ပါလိတမထေရ်**နှင့် **သဗ္ဗဒဿီမထေရ်**တို့ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သောဘိတမဂဏ**ရှိ ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **သုဇာတာမထရီမ** နှင့် **ဓမ္မဒိန္နာ**ရဟန်းမတို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **ရေခံတက်ဗင်**ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **သန္ဓကဆူဌေး** နှင့် **ဓမ္မကဆူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ဝိသာခါဥပါသိကာ**နှင့် **ဓမ္မဒိန္နာဥပါသိကာ**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဝိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် မန္ဒိုင်းရှည်နိုင်သော အခြေအရံအကျော်အစောနှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောဂျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊ အရပ်တော်အမြင့်မှာ အတောင်ရှစ်ဆယ် မြင့်လျက် ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော အင်ကြင်းပင်ကြီးနှင့် အလားသဏ္ဌာန်တူလှပေ၏။

အတုမရှိသော ဝိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ရောင်ကဲ့သို့ ထွန်းတောက်ပသော မီးရောင် လရောင် နေရောင်တို့ မရှိကုန်။မီးရောင် လရောင် နေရောင်တို့ကို သာလွန်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်ရောင်ကသာ ထွန်းတောက်ပတော်မူလေသည်။

ဝိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ်(၉၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ) ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ကို သံသရာရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့လေသည်။

သံ၀ေ၀

အတုမရှိသော ရှေးဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူသည့် ထိုပိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည်၎င်း ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ အတုမရှိသော သာ၀ကအစုံ စ္ဓသည်တို့သည်၎င်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ····ခေါ်သိမ်းသော သဒ္ဓါရတရားတို့သည် မြေခိုင်သော အနှစ်သာရမရှိ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဲတကား·· ။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် ရဟန်းမြတ်ဖြစ်တော်မူသော ပိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် အဿတ္ထအရာမ် (ညောင်ဗုဒ္ဓဟေအရာမ်) ကြီး အတွင်းဌာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူခဲ့ရာ ထိုအရာမ်အတွင်းဌာပင်လျှင် (ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း) တည်ထားအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် သုံးယူဇနာအမြင့် ရှိလေသည်။

ပိယဒဿီဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၄-အတ္ထဒဿီဗုဒ္ဓဝင်

ပိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့် နောက် (ဘုရားသုံးဆူတို့ ပွင့်တော်မူရာဖြစ်၍ ၀ရကပ်ကမ္ဘာ၀ယ် ဖြစ်သော်လည်း စိတ်ကြည်လင်ဖွယ် စင်ကြယ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် မဏ္ဍာကပ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသင့်သော) ထိုကမ္ဘာ၌ပင် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ် (၉၀၀၀၀) ကိုးသောင်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀)ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ်ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ လူတို့အသက် အနှစ်တသိန်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည် ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ မမွှကာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌

စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ပြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ သောဘဏာနေပြည်တော် သာဂရမင်းကြီး၏ သုဒဿနာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီးဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ သုစိန္တနအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်၌ ဖွားမြင်တော်မူ၏။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသား ဖွားမြင်တော်မူသောအခါ၌ ဆွေမျိုးအဆက်ဆက် ဆင်းသက်လာကာ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလကပင် မြေအတွင်း သိုမှီးမြှုပ်နှံထားသဖြင့် မြှုပ်နှံရာဒေသကို မမှတ်မိနိုင်အောင် ရှိနေကြသော မြေမြှုပ်ဥစ္စာဘဏ္ဍာတို့ကို ပိုင်ရှင်တို့သည် မြှုပ်နှံထားရင်း နေရာကို သိမြင်ပြန်လည်ရရှိကြသောကြောင့် အလောင်းမင်းသားကို အမည်မှည့်သောနေ့တွင် အတ္ထဒဿီမင်းသားဟူ၍ အမည်မှည့်ကြလေကုန်သည်။

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် အတ္ထဒဿီမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) အမရဂိရိရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) သုဂိရိရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ဝါဟနရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ ဝိသာခါဒေဝီ မိဖုရားကြီးအမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း (၃၃၀၀၀) သုံးသောင်းသုံးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၁၀၀၀၀) တသောင်းတို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် အတ္ထဒဿီမင်းသား ထီးနန်းစိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်တော်မူပြီး၍ ဝိသာခါဒေဝီမိဖုရားကြီးမှ

သေလအမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ သုဒဿနအမည်ရှိသော မြင်းကိုစီးကာ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက်(အားကျ)ကာ ကိုးကုဋေသော ယောက်ျားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ထိုကိုးကုဋေသော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လကြာအောင် ကျင့်ပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ သုစိန္တရအမည်ရှိသော နဂါးမအား ပသပူဇော်ရန် ချိုမြိန်သော ဃနာနို့ထမင်းကို လူအပေါင်းတို့ယူဆောင်လာကြရာ နဂါးမသည် ထိုဃနာနို့ထမင်းကို မိမိ မသုံးဆောင်ပဲ ပူဇော်ပသလာသော လူအများအား မိမိကိုယ်ကို ထင်ရှားပြကာ ရှေ့ခက်နှင့်တကွ ဘုရားအလောင်းတော်အား လှူဒါန်းဆက်ကပ်လေသည်၊ ထိုသို့ နဂါးမလှူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉီးပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတော အတွင်း၌ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ မဟာရုစိအမည်ရှိသော နဂါးမင်း လှူဒါန်းအပ်သည့်သမန်းမြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ (စကား) ပင်အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၅၃) ငါးဆယ့်သုံးတောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးရှိသောဗိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မာရ်စစ်သည် ဗိုလ်ပါကို မှုတ်လွှင့် ပယ်နှင်၍ သမ္ဘည္ဇုတညာဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (စကား) ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တ-သတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရား

ဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် ကိုးကုဋေသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ် ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအုံ့"ဟု ကြံစည် ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီးလျှင် "ယခုအခါ ထိုရဟန်းတို့သည် အဘယ်အရပ်၌ နေကုန်သနည်း"ဟု တဖန် ဆင်ခြင်တော်မူပြန်သော် အနောမမြို့၏ အနီး အနောမဥယျာဉ်ကြီး၌ နေကြသည်ကို မြင်တော်မူပြီးလျှင် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်၍ ထိုရဟန်းတို့နေရာ အနောမ ဥယျာဉ်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွတော်မူ၏။

ထိုအခါ ကိုးကုဋေသော ရဟန်းတို့သည် အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှသောစိတ်ဖြင့် ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြုစုကာ မြတ်စွာဘုရားကို ခြေရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏၊ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် ကိုးကုဋေသော ရဟန်းတို့ကို အစအဦးပြုကာ တရားနာလာရောက်ကြသော နတ်လူအပေါင်းတို့အား ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ် ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းသော သတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၌ အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့ ခရီးဒေသစာရီ ကြွရောက်တော်မူ၍ ထိုနတ်ပြည်၌ နတ်မြတ်မှာ အပေါင်းတို့အား အဘိဓမ္မာတရား ဟောကြားတော်မူသည်ရှိသော် နတ်မြတ်မှာပေါင်း ကုဋေတသိန်းတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ် အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသည် ကပိလဝတ်နေပြည်တော် ခမည်းတော်မင်းကြီးထံသို့ ကြွသွားတော်မူကာ ဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူသကဲ့သို့ ခမည်းတော် သာဂရမင်းကြီး၏ စံရာ သောဘဏ္ဍာမြို့သို့ ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် ခမည်းတော် သာဂရမင်းကြီး အမှူးရှိသော ဆွေတော် မျိုးတော် အပေါင်းတို့အား တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းမျှသော လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ကတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်ဌ် သုစန္ဒကမြို့တွင် (ဈေးသာဝကအလျာ ဖြစ်ကြသည့်) သန္ဓအမည်ရှိသော မင်းသားနှင့် ဥပသန္ဓအမည် ရှိသော ပုရောဟိတ်သားတို့သည် ဗေဒင်သုံးပုံနှင့်တကွ အလုံးစုံသော အယူအမျိုးမျိုးတို့ဌ် အနှစ်သာရကို မရနိုင်ကြောင်း သိမြင်ကြ၍ မြို့တော်လေးမျက်နှာ တံခါးလေးပေါက်တို့ဌ် ပညာရှိ လေးယောက်တို့နှင့်တကွ - ရဲရင့်သောလူများကို "သင်တို့သည် ပညာရှိသော ရဟန်းပုဏ္ဏားကို မြင်သော်ဌင်း ကြားသော်ဌင်း ငါတို့ထံမှောက် လာရောက်လျှောက်ထားကြရမည်"ဟု မှာကြားကာ အစောင့်ထားကြကုန်၏။

ထိုအခါ လူသုံးပါးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် နောက်ပါ တပည့်သံဃာအပေါင်းနှင့်တကွ သုစန္ဒကမြို့သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီဆိုက်ရောက်တော်မူလာရာ အစောင့်ထားအပ်သောသူတို့သည် မင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်သားတို့ထံ သွားရောက်ကာ မြတ်စွာဘုရား သုစန္ဒကမြို့သို့ ကြွချီဆိုက်ရောက်တော်မူလာကြောင်း လျှောက်ထားကြသောအခါ

သန္ဓမင်းသားနှင့်ဥပသန္ဓပုရောဟိတ်သားတို့သည် ထိုအကြောင်းကို ကြားရလျှင် အလွန်ရှင်လန်း ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိကြ၍ အခြံအရံ တထောင်တို့နှင့်တကွ အဆောတလျင် မြို့ပြင်သို့ထွက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ခရီးဦး ကြိုဆိုမှု အရိုအသေရှိခိုးမှု ပင့်ဖိတ်မှုပြုပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ဘုရားအမှုးရှိသော သံဃာတော်အား အသဒိသ မဟာဒါနကြီး ပေးလှူပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သော နေ့၌ အလုံးစုံမြို့နေသူ လူအပေါင်းတို့နှင့် ;အတူတကွ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားကို နာကြားကြကုန်၏၊ ထိုနေ့၌ ကိုးသောင်းရှစ်ထောင်သော လူအပေါင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားက ဧဟိဘိက္ခုခေါ်တော်မူသည်တွင် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းဖြစ်ကြ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်သည်။ ထို ရဟန်းပရိသတ်တို့၏ အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏ သားတော်ဖြစ်တော်မူသော အရှင်သေလရဟန်းအား တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ရှစ်သောင်းရှစ်ထောင်သော လူတို့သည် သဒ္ဓါတရားဖြစ်ပွါးကာ မြတ်စွာဘုရားအထံ ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းခံသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားက ဧဟိဘိက္ခုခေါ်တော်မူ၍ ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ကြပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏၊ ထိုရဟန်း ပရိသတ်တို့၏ အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

တဖန် မဟာမင်္ဂလာတရားတော်ကို နာကြားရန် ရောက်ရှိကြသော လူနတ်ပြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အစည်းအဝေးဖြစ်သည့်

တပ္ပိတ္ထလပြည့်နေ့တွင် နတ်လူအပေါင်းတို့အား တရားတော်ကို ဟောတော်မူ၍ ခုနစ်သောင်းရှစ်ထောင်သောသူတို့ကို အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်စေပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးဌာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း သုသီမရဟေသေ့ဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် စမ္ပကအမည်ရှိသောမြို့၌ သုသီမ အမည်ရှိသော တလောကလုံးက သူတော်ကောင်းကြီးဟူ၍ သမုတ်အပ်, သိမှတ်အပ်သည့် ပုဏ္ဏားသူကြွယ်ကြီးဖြစ်ပြီးလျှင် မိမိ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ အစုစုကို ဆင်းရဲနွမ်းညှိုးသူ,ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူ,အထီးကျန်သူ,ခရီးသွားသူ စသည်တို့အား စွန့်ကြဲလှူဒါန်း ပေးကမ်းခဲ့၍ ဟိမဝန္တာ၏အနီးသို့ သွားပြီးလျှင် ရှင်ရဟေ့ပြုလုပ်ကာ သမာပတ်ရှစ်ပါး အဘိညာဉ်ငါးပါးတို့ကို ဖြစ်ပွားစေလျက် တန်းခိုးအာနုဘော် ကြီးမားထက်မြက်သော ရဟေ့သူမြတ်ဖြစ်၍ လူများအပေါင်းအား ကုသိုလ်တရားတို့၏ အပြစ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း, အကုသိုလ်တရားတို့၏ အပြစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ဟောကြား ဖော်ပြ၍ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူမည့်အခါကို ငံ့ဆိုင်းစောင့်မြော် တည်နေတော်မူ၏။

ထိုမှ နောက်အခါ၌ အဋ္ဌဒသီမြတ်စွာဘုရားသည် လောက၌ ဖြစ်ပွင့်တော်မူ၍ သုဒဿန မြို့တော်ကြီးဝယ် ပရိသတ် ရှစ်ပါးအလယ်၌ အမြိုက်တရားမိုးသီး စွေမြှီး ရွာသွန်းတော်မူသည်ရှိသော် အလောင်းတော် သုသီမရှင်ရဟေ့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ နတ်ပြည်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် နတ်၌ ဖြစ်သော ထင်ရှားပန်း ပဒုမာကြာပန်း ပင်လယ်ကသစ်ပန်း စသည်တို့ကို တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ ဆောင်ယူခဲ့၍ မိမိ၏ တန်းခိုးအာနုဘော်ကို ပြလိုသည်ဖြစ်၍ ကိုယ်ထင်ရှားပြပြီးလျှင်

လေးကျန်းအနှံ့ ရှာသွန်းသောမိုဃ်းကြီးပမာ အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌ ပန်းမိုဃ်းကြီး ရှာစေလျက် ထက်ဝန်းကျင် ပန်းတို့ဖြင့် ချယ်လယ်အပ်သော ပန်းမဏ္ဍပ်ကြီးကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကာ ပူဇော်ဖွယ်ဖြစ်သည့် အထွတ်ဝ၌ အပေါ်မှ ကုံးတပ်ကာ အတင့်အတယ် စီမံထားသောတိုင် ရွှေကွန်ရက် စသည်တို့ကိုလည်း ပန်းဖြင့် ချယ်လယ်အပ်သည်ကိုပြု၍ နတ်၌ဖြစ်သော ထင်ရှားပန်း (မန္ဒာရဝနတ်ပန်း)ထီးကြီးဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်လေသည်။ အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အလောင်းတော် သုသီမ ရှင်ရသေ့ကို "ဤသုသီမ ရှင်ရသေ့သည် နောင်သောအခါ ကမ္ဘာတထောင်ရှစ်ရာထက်၌ ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ် ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားရလျှင် အလောင်းတော်သူမြတ်သည် ရှင်လန်း ဝမ်းမြောက်ကာ အမှတ်တမဲ့ (ပေါ့လျော့စွာ)နေရမည်ကို လန့်ကြောက်သောစိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ **သောဘဏမြို့တော်** ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **သာဂရမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **သုဒဿနာဒေဝီမိဖုရားကြီး** တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၁၀၀၀၀) တသောင်းဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **အမရဂိရိရှေနန်းဆောင်, သုဂိရိရှေနန်းဆောင်, ဝါဟနရှေနန်းဆောင်** တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားမှာ သုံးသောင်း သုံးထောင်သော မောင်းမမိသီး အခြေအရံရှိသည့် **ဝိသာခါဒေဝီမိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **သေလမင်းသား** ဖြစ်သည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **သုဒဿန** အမည်ရှိသော **မြင်းယာဉ်** ဖြစ်၍ ရှစ်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သန္တမထေရ်** နှင့် **ဥပသန္တမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **အဘယမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **ဓမ္မာထေရီမ** နှင့် **သုဓမ္မာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **စကားပင်**ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **နကုလသူဌေး**နှင့် **နိသဘသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **မကိလာဥပါသိကာမ** နှင့် **သုနန္ဒာဥပါသိကာမ** တို့ ဖြစ်ကြသည်။

အတုမရှိသော မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူသော အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် အရပ်ကော် အတောင်ရှစ်ဆယ် မြင့်လျက် ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော အင်ကြင်းပင်မင်းကဲ့သို့ဌင်း, နက္ခတ်ကြယ်တာရာအပေါင်းတို့၏ မင်းဖြစ်သော လပြည့်ဝန်းကြီး ကဲ့သို့ဌင်း တင့်တယ်လှပေ၏။

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ (တန်းခိုးဖြင့် မဖန်ဆင်းရပဲ) ပင်ကိုယ်ပကတိ ထွက်နေသော ကုဋေရာပေါင်းများစွာ အရောင် အင်အားရှိသည့် ရောင်ခြည်တော်တို့သည် အထက်အောက် အရပ်ဆယ်မျက်နှာ တယူဇနာတိုင်တိုင် အမြဲပျံ့နှံ့ကွန့်မြူးကုန်၏။ (အလိုတော်ရှိ၍ အမိဋ္ဌာန်တော်မူလျှင် ကုဋေရာပေါင်းများစွာ စကြဝဠာတို့သို့ ထွန်းပန်ိုင်၏။)

အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ထက် မြတ်တော်မူသော အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် မျက်စိငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည်ဖြစ်၍

အနှစ်တသိန်းတို့ကာလပတ်လုံး လောကဌ် တည်နေတော်မူ၏။ (အသက်တမ်း အနှစ်တသိန်းဖြစ်၍ အနှစ်တသိန်းကာလပတ်လုံး တည်နေသည်ဟု ဆိုသည်၊ စင်စစ်ကား အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ လေးပုံ အနှစ်ရှစ်သောင်း သက်တော်တည်နေသည်ဟု မှတ်ယူရာ၏။)

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် နတ်နှင့်တကွသော လောကဌ် အတုမရှိသော တရားအလင်းရောင်ကို ဟောပြထွန်းပစေပြီး၍ မီးစာကုန်သဖြင့် ငြိမ်းအေးသွားသော မီးတောက်ကြီးကဲ့သို့ မမြဲသောသဘောသို့ရောက်ကာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူလေပြီ။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူပြီးသော အတ္ထ-ဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် အနောမအမည်ရှိသော အရာမ်ကြီး အတွင်းဌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏။ ဓာတ်တော်များမှာ ရှေးဌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်နည်းအတူ အမိုင်ဘာန်တော်မူချက်အရ အစိတ်စိတ် အမြှာမြှာ ကွဲပြားကြပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းတခွင် အနှံ့အပြား တည်ရှိကြ၍ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူတော်မူကြလေကုန်သတည်း။

အတ္ထဒဿီဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၅-ဓမ္မဒဿီဗုဒ္ဓဝင်

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့် နောက် (ဘုရားသုံးဆူတို့ ပွင့်တော်မူရာဖြစ်၍ ဝရကပ်ကမ္ဘာပင် ဖြစ်သော်လည်း စိတ်ကြည်လင်ဖွယ် စင်ကြယ်သော ဂုဏ်ကျေးဇူး အထူးနှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် မဏ္ဍာကပ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုသင့်သော) ထိုကမ္ဘာဌပင် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ်(၁၀၀၀၀၀)တသိန်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ လူတို့အသက် အနှစ်တသိန်းတမ်းသို့

ရောက်သောအခါ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ သရဏ နေပြည်တော် သရဏ အမည်ရှိသော မင်းကြီး၏ သုနန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ သရဏ အမည်ရှိသော မင်းဥယျာဉ်၌ ဖွားမြင်တော်မူ၏။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသား ဖွားမြင်တော်မူခါစ၌ပင် ငြင်းခုံမှု အရပ်ရပ်တို့ကို ပညတ်ဆုံးဖြတ်ရာ ဓမ္မသတ်ကျမ်းစာတို့၌ တရားနှင့်မလျော်သော ပညတ်ချက်တို့သည် အလိုလို ကွယ်ပျောက်ကြကုန်၍ တရားနှင့်လျော်သော ပညတ်ချက်တို့သည်သာ တည်ရှိ ကျန်ရစ်ကြကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် မင်းသား၏ အမည်ကို မှည့်သောအခါ နိမိတ်ဖတ် ပညာရှိတို့နှင့်တကွ ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့က ဓမ္မဒဿီ မင်းသားဟူ၍ အမည်မှည့်ကြလေကုန်သည်။

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဓမ္မဒဿီမင်းသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) အရဇ ရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ဝိရဇ ရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) သုဒဿန ရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ ဝိစိကောဠိ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး အမှူးပြုသည့် မောင်းမအပေါင်း (၄၃၀၀၀) လေးသောင်းသုံးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေးပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း(၈၀၀၀) ရှစ်ထောင်တို့ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် မမွေးဘဝမင်းသားသည် ထီးနန်းစိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီး၍ ဝိစိကောဋ္ဌိ မိဖုရားကြီးမှ ပုညဝန္တ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သော အခါ နတ်သားအတူ သိမ်မွေ့တော်မူသည်ဖြစ်၍ နတ်၏စည်းစိမ်ကဲ့သို့သော စည်းစိမ်ကိုခံစားတော်မူလျက် သန်းခေါင်ယံအခါဝယ် အိပ်ရာမှထ၍ ကြက်သရေရှိသောအိပ်ရာ၌ ထိုင်နေတော်မူရင်းကပင် အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ရောက်ကြသည့် မောင်းမမိသံတို့၏ ဖောက်ပြန်သော အမူအရာအမျိုးမျိုးကို မြင်ရလေလျှင် သံဝေဂကြီးစွာရ၍ တောထွက်တော်မူရန် စိတ်ဇောကြီး ဖြစ်သည်၏ အခြားမဲ့၌ပင် အလောင်းတော်၏စံရာ သုဒ္ဓသနရွှေနန်းပြာသာဒ်သည် ကောင်းကင်အပြင်သို့ ပျံတက်ကာ စစ်အင်္ဂါလေးပါးဖြင့် ခြီရံအပ်လျက် ဒုတိယနေမင်းကဲ့သို့ရင်း နတ်ဗိမာန်ကဲ့သို့ရင်း သွား၍ မျက်နှာပန်း ဗောဓိပင်၏ အနီး၌ပင်လျှင် မြေသို့သက်၍ တည်လေသည်။

အလောင်းတော်သည် မြဟ္မာလူဒါန်း ကြာသက်နန်းကို ဆင်မြန်းတော်မူကာ ရဟန်းပြုတော်မူ၍ ပြာသာဒ်ထက်မှ ဆင်းသက်တော်မူကာ မနီးမဝေး၌ ရပ်တည်တော်မူလေ၏၊ ပြာသာဒ်တော်သည် တဖန် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်သွား၍ ဗောဓိပင်ကို အတွင်းပြုလျက် မြေ၌တည်လေ၏။ အခြိုအရုံနှင့်တကွသော မင်းမိန်းမတို့သည် ပြာသာဒ်မှ ဆင်းကြ၍ ဂါဝုတ်ဝက်မျှ(တာပေါင်းရှစ်ရာမျှ)ဝေးကွာသောအရပ်သို့ သွား၍ နေကြကုန်၏။ ထိုသို့ တည်ရှိကြသော လူအပေါင်းတို့အနက် မိန်းမတို့ကို ချန်ထား၍ ကြွင်းကျန်သော ယောကျ်ား ဟူသမျှတို့သည် အလောင်းတော်ကို အတုလိုက်(အားကျ)ကာ ရဟန်းပြုကြကုန်၏၊ ထိုသို့အတုလိုက် (အားကျ)ကာ ရဟန်းပြုကြသူပေါင်းမှာ ကုဋေတသိန်းမျှ ရှိကြ၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဒုက္ကရစရိယာခုနစ်ရက်ကြာ ကျင့်ပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌

ဝိစိကောင်ဋီ မိဖုရားကြီး လှုဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဓိဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ ဆီးတောကြီး (ဇီးပင်တောကြီး)အတွင်း၌ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်း အချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီး အကြား၌ သီရိဝဋ္ဌ အမည်ရှိသော မုယောခင်းစောင့် (ကျုံခင်းစောင့်သူ)သည် လှုဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံယူတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ(မျက်နှာပန်း)ပင်အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၅၃)ငါးဆယ့်သုံးတောင် ပမာဏရှိသော အပရာ-ဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ(မျက်နှာပန်း)ပင်၏အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်)စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် ကုဋ္ဌေတသိန်းသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအံ့"ဟု ကြံစည်ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီးလျှင် ရှေးနည်းအတူ မဟာဗောဓိပင်မှ (၁၈) တဆယ့်ရှစ် ယူဇနာ ဝေးကွာသည့် (လောကီ ဗျာန်ပုံ ရသေ့များ ကောင်းကင်မှ သက်ဆင်း ကျရောက်ရာဖြစ်၍ ဋီသိပတန အမည်တွင်သော) မိဂဒါဝုန်တောအရပ်၌ ထိုရဟန်းတို့ နေကြသည်ကို မြင်တော်မူလျှင် ထိုတောသို့ ခရီးခြင်း ကြွသွားတော်မူလေသည်။

ထိုအခါ ကုဋ္ဌေတသိန်းသော ရဟန်းတို့သည် ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးကပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှသောစိတ်ဖြင့် (ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း)ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်

ကို ပြုစုကာ မြတ်စွာဘုရားကို ခြီရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့ကို အစအဦးပြုကာ တရားနှာ လာရောက်ကြသော နတ်လူတို့အား ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာ ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းသော သတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော မွှာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ် တဂရအမည်ရှိသောမြို့ဝယ် သဠာယအမည်ရှိသောမင်းသည် ဂ္ဂါမဂုဏ်တို့ဌ် အပြစ်ကိုရှင်း တောထွက်ခြင်းဌ် အကျိုးကိုရှင်း မြင်၍ ရှင်ရသေ့ပြုလုပ်လေ၏၊ ထိုသဠာယမင်းကြီး ရသေ့ပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ) ကာ ကုဋေကိုးဆယ်သော သူတို့သည် ရသေ့ပြုကြကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံသော ရသေ့သူမြတ်တို့သည် အဘိညာဉ်ငါးပါး သမာပတ် ရှစ်ပါးကို ရကြကုန်သည်ချည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအခါ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရသေ့တို့၏ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်၏ အဖြစ်ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် သဠာယရသေ့၏ ကျောင်းသခ်မ်းသို့ ရောက်တော်မူသည်ရှိသော် ကောင်းကင်ဌ် ရပ်တည်တော်မူ၍ ထိုရသေ့၏ အလိုဆန္ဒ အာသယမာတ်နှင့် လိုက်လျောသင့်တင့်သော တရားကို ဟောကြားတော်မူ၍ ထိုရသေ့တို့အား ဓမ္မစက္ခုခေါ် မဂ်ဥာဏ် အမြင်ကို ရစေတော်မူလေသည်။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ် နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းသည် မိမိအခြေအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ တရားတော်ကိုနာလိုသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်လေ၏၊ ထို အခါ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူသည်တွင် ကုဋေရှစ်ဆယ်သောသူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကအစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ် ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် သရဏာမြို့တော်တွင် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ဖတူမိကဲ့ ဖြစ်ကြသည့် အဂ္ဂသာဝက အလျှာ ပဒုမမင်းသားနှင့် ဖုဿဒေဝမင်းသားတို့ကို အခြေအရံ ပရိသတ်တို့နှင့်တကွ ရဟန်းပြုစေပြီးလျှင် ထိုမြို့မှာပင် ဝါကပ်တော်မူ၏။ ဝါကျွတ်သောအခါ ထိုဝါဦးမှာ ရဟန်းပြုကြ၍ ဝါတွင်း၌ ရဟန္တာဖြစ်ကြသည့် ကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့၏ အလယ်၌ ဝိသုဒ္ဓိပဝါရဏာကို ပြုတော်မူသည်။

(ဤကား ပဌမ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် အဘိဓမ္မာတရား ဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်သို့ သက်ဆင်းတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေတရာသောရဟန်းတို့ စည်းဝေးမိကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် သုဒဿနာရာမ ကျောင်းတိုက်ကြီးတွင် ဓုတင်တဆယ့်သုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး အာနိသင်ကို ဟောပြ၍ ဟာရိတ အမည်ရှိသော မဟာသာဝက ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကို ဓုတင်ဆောင်အရာ၌ ဧတဒဂ် ထားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးကြီး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြုတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း သိကြားမင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် နတ်တို့ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းဖြစ်၍ စတုမဟာရာဇ် တာဝတိံသာ တည်းဟူသော နတ်ပြည်နှစ်ပြည်ရှိ နတ်အပေါင်းတို့ ခြိုရံကာ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် လာရောက်ပြီးလျှင် နတ်၌ ဖြစ်သော နံ့သာပန်း စသည်တို့ဖြင့်ရင်း နတ်၌ဖြစ်သော တူရိယာ မျိုးတို့ဖြင့်ရင်း မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်၏။ ထိုအခါ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော်သိကြားမင်းကို "ဤသိကြား မင်းသည် နောင်သောအခါ ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားဘော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော် သိကြားမင်းသည် အလွန်ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိ လျက် ပါရမီ ဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက် ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

ဖြူတော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ **သရဏ မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **သရဏမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **သုနန္ဒာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်း စိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၇၀၀၀) ရှစ်သောင်းဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **အရဏ ရွှေနန်း ဆောင်**, **ဝိရဏရွှေနန်းဆောင်**, **သုဒဿန ရွှေနန်းဆောင်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားမှာ လေးသောင်းသုံးထောင်သော မောင်းမမိသီး အခြေအရံရှိသည့် **ဝိစိကောဠိဒေဝီ မိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **ပုညဝဍ္ဎနမင်းသား**ဖြစ်သည်။

နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်၍ တောထွက်တော်မူသော ယာဉ်မှာ **ပြာသာဒ်ယာဉ်**ဖြစ်ပြီးလျှင် ခုနစ်ရက်ကြာ ဒုက္ခရစ်ရှိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကာ အစုံတို့မှာ **ပဒုမမထေရ်**နှင့် **ဗုဿဒေဝမထေရ်**တို့ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သုနေတ္တမထေရ်**ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **ခေမာထေရီမ**နှင့် **သစ္စနာမာထေရီမ**တို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာဗောဓိပင်မှာ **ဗျက်နာဗန်းပင်**ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

(ဤဗောဓိပင်အရာဝယ် အဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ၌ "ရတ္တက်ုရရုက္ခော ဗောဓိ" ဟူ၍ ရှိသောကြောင့် "သံသတ်ပင်" ဟူ၍လည်း ရှေးဆရာတို့ မြန်မာပြန်ဆိုတော်မူကြသည်။)

မြတ်သော အလုပ်အကျွေးဒါယကာတို့မှာ **သုဘဒ္ဒသူဌေး**နှင့် **ကဠိသဟသူဌေး**တို့ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **သာဠိယာဥပါသိကာမ**နှင့် **ကဠိယာဥပါသိကာမ**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

အတုမရှိသော မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူသော ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် အတောင်ရှစ်ဆယ် အရပ်တော် မြင့်လျက် တသောင်းသော လောကဓာတ်၌ တန်းခိုးတော်ဖြင့် အလွန်ပင် တင့်တယ်တော်မူ၏။

ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ပင်လုံးကျွတ် ပွင့်သော အင်ကြင်းပင်မင်းကဲ့သို့ရင်း, ကောင်းကင်တလျှောက် ထွန်းတောက်သော လျှပ်ပန်း လျှပ်နွယ်ကဲ့သို့ရင်း, မွန်းတည့်နေဝန်းကဲ့သို့ရင်း တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

အတုမရှိသော တန်းခိုးတော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ထို ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ အသက်တော်သည် အသက်တမ်းနှင့် အညီအမျှရှည်၏၊ လောက၌ အသက်တမ်းတည်ရှိနေသော အနှစ်တသိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် တည်နေတော်မူ၏။

တလောကလုံးဌ မိမိ၏ တန်းခိုးတော်ရောင် ဥာဏ်တော်ရောင် တို့ကို အထင်အရှား ပြတော်မူပြီးလျှင် သာသနာတော်ကိုလည်း အညစ်အကြေး ကင်းစင်အောင် ပြုတော်မူကာ (ကောင်းကင်ဌ ထွန်းပပြီးလျှင် ချုပ်ဝင်၍သွားသော လဝန်းကဲ့သို့) တပည့်သား တော်များနှင့်တကွ ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ ချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် ကြီးမြတ်သော ဝိရိယရှိတော်မူသော ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် သာလဝတီမြို့ သာလာရာမအရာမ်ကြီးအတွင်း ဌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏။ ထို အရာမ်ကြီး အတွင်းဌ ပင်လျှင် တည်ထားအပ်သော ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကြီးမှာ သုံးယူဇနာ အမြင့်ရှိလေသည်။

ဓမ္မဒဿီဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၆-သီဒ္ဓတ္ထဗုဒ္ဓဝင်

ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာ ကုန်ဆုံးပြီး သည့်နောက် ကပ်ကမ္ဘာပေါင်း (၁၇၀၆) တထောင့်ခုနှစ်ရာ ခြောက်ကမ္ဘာ လွန်မြောက်ကာ ဤကမ္ဘာမှ ပြန်၍ရေတွက်သည် ရှိသော် ကိုးဆယ့်လေးကမ္ဘာထက်ဌ သီဒ္ဓတ္ထအမည်တော်ရှိသော မြတ်စွာဘုရားတဆူတည်းသာ ပွင့်တော်မူ၏။

ထို သီဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်းအရာသော်ကား···· ထို ကိုးဆယ့်လေးခုမြောက် ကမ္ဘာဝယ် လူတို့ အသက်တမ်း အသင်ခ်ျယျတမ်းမှ ဆုတ်ယုတ်ခဲ့၍ အနှစ်တသိန်းတမ်းသို့ ရောက် သောအခါ သီဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီ တော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်ဌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ် ရန် နတ်မြတ်မှာ အပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ဆင်းသက်ကာ ဝေဘာရနေပြည်တော် ဥဒေနမင်းကြီး

၏ သုဖဿာ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီးဝမ်းတိုက်၌ ပဋ္ဌိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ ဝိရိယအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်၌ ဖွားမြင်တော်မူ၏။

(အလောင်းတော် ပဋ္ဌိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသား ဖွားမြင်သောအခါ သူခပ်သိမ်းတို့ အားထုတ် ပြုလုပ်အပ်သော အမှုကြီးငယ်တို့သည်ရင်း လိုလား တောင့်တအပ်သော အကျိုးတို့သည်ရင်း အောင်မြင် ပြီးစီးခြင်းသို့ ရောက်ကြသောကြောင့် အမည်မှည့်သော နေ့ဝယ် အလောင်းတော် မင်းသားကို နိမိတ်ဖတ် ပညာရှိတို့နှင့် ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့က သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားဟူ၍ အမည်မှည့်ကြလေကုန်သည်။

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော်သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁) ကောကမည်သော ရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) သုပ္ပလမည်သော ရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ကောကနဒ မည်သော ရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမ သုံးဆောင်တို့၌ သောမနဿဒေဝီ မိဖုရားကြီး အမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း (၄၀၀၀၀) လေးသောင်းရှစ်ထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေးပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၁၀၀၀၀) တသောင်းတို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ထီးနန်းစိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီး၍ သောမနဿဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှ အနုပမအမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ ရွှေထမ်းစင်ကိုစီးလျက် တောထွက်တော်

မူပြီးလျှင် ဝိရိယဥယျာဉ်သို့သွား၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။အလောင်းတော် မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ) ကာ ကုဋေတသိန်းမျှသော ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့နှင့်အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာ ဆယ်လကြာအောင် ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ အသဒိသ ပုဏ္ဏားရှာ သုနေတ္တာ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားပျိုမ လူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာနီဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ ဆီးတောကြီးအတွင်း၌ နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်းကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ ဝရဏာ အမည်ရှိသော မုယောခင်း (ဂျုံခင်း)စောင့်သူ လူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ ဗောဓိ (မဟာလေကား) ပင်ရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အတောင်(၄၀)လေးဆယ် ပမာဏရှိသော အပရာ-ဇိတ ပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် ဗောဓိ(မဟာလေကား)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် ကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအံ့"ဟု ကြံစည် ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီးလျှင်

ရှေးနည်းအတူ မဟာဗောဓိပင်မှ (၁၀) တဆယ့်ရှစ် ယူဇနာ ဝေးကွာသည့် မိဂဒါဝုန်တောအရပ်၌ ထိုရဟန်းတို့နေကြသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင် ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွသွားတော်မူ လေသည်။

ထိုအခါ ကုဋေတသိန်းသော ရဟန်းတို့သည် သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာ ဘုရား ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးကပင် မြင်ကြ၍ ကြည်ညိုလှ သောစိတ်ဖြင့် (ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း) ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် ကိုပြုစုကာ မြတ်စွာဘုရားကိုခြေရံလျက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရာက နေကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့ကို အစ အဦးပြုကာ တရားနာလာရောက်ကြသူ နတ်လူတို့အား ရှေးရှေး ဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာဒေသနာ ကို ဟောကြားတော်မူလေသော် ကုဋေတသိန်းသော သတ္တဝါ တို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရားသည် ဘိမရထမြို့တော် ဘိမရထမင်း ပင့်ဖိတ်ချက်အရ ဘိမရထမြို့သို့ ကြွသွားပြီးလျှင် မြို့တော်၏အလယ်၌ တင့်တယ်ခမ်းနားစွာ စီမံ ဆောက်လုပ်၍ထားအပ်သော မင်းကွန်း၌ သီတင်းသုံး နေတော် မူကာ ကရဝိက်ငှက်မင်း ဗြဟ္မာမင်းတို့၏အသံနှင့်တူစွာ သာသာ ယာယာ နားချမ်းသာ၍ ပညာရှိတို့၏နှလုံးသို့ သက်ဝင်စေနိုင် သော အသံတော်ဖြင့် အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့သို့ ပျံ့နှံ့စေလျက် တရားတည်းဟူသော အမြိုက်စည်ကြီးကို တီးခတ်တော်မူ၏။ ထိုအခါ ကုဋေကိုးဆယ်သော သတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရားသည် ဖွားတော်မူရာ ဝေဘာရမြို့တော်သို့ ကြွသွားကာ ဆွေမျိုးတို့၏ အစည်းအဝေး၌ ခမည်းတော် ဥဒေနမင်းကြီး အမှူးပြုသော

ဆွေတော်မျိုးတော်အပေါင်းတို့အား ဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ကုဋေကိုးဆယ်သော သတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့် သာဝက ရဟန္တာ အစည်းအဝေးကြီးတို့မှာ သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမ အကြိမ်၌ နတ်တို့စံရာ တာဝတိံသာနတ်မြို့ကဲ့သို့ ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်လှသော အမရမြို့တော်၌ အဂ္ဂသာဝက အလျာဖြစ်ကြသည့် သမ္မလမင်းသားနှင့် သုမိတ္တာမင်းသား ညီနောင်နှစ်ဦးတို့သည် ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါ ဝေသာလီပြည် လိန္ဆေမင်းတို့ကဲ့သို့ အတူတကွ မင်းပြုကြကုန်၏။ ထိုအခါ သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမင်းနှစ်ဦးတို့၏ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် အမရမြို့၏ အလယ်၌ ဆင်းသက်တော်မူလျက် တရာ့ရှစ်ကွက် စက်လက္ခဏာတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော ညီညွတ်သောအပြင်ရှိသည့် ဖဝါးတော်တို့ဖြင့် မြေအပြင်ကို ဖိနှိပ်သကဲ့သို့ အရိုအသေပြုထိုက်သော ခြေတော်ရာ(ပဒစေတီ)တို့ကို ပြ၍ အမရဥယျာဉ်သို့ ကြွသွားတော်မူကာ ကျောက်ဖျာအပြင်၌ ရွှေစင်ရုပ်တုပမာ တင့်တယ်စွာ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။

ထိုအခါ မင်းညီနောင် နှစ်ပါးတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ရာ(ပဒစေတီ)တို့ကိုမြင်၍ မြတ်စွာဘုရားကြွတော်မူရာသို့ အစဉ်တစိုက် ခြေရာခံ လိုက်ကြလျက် ပရိသတ်အခြံအရံတို့နှင့် တကွ မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ်ရိုသေစွာရှိခိုး၍ ဝိုင်းဝန်းခြံရံကာ ထိုင်နေကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသူတို့၏ အလိုဆန္ဒ, အာသယနှင့် လိုက်လျောသော တရားဒေသနာကို ဟောတော်

မှုသည်ရှိသော် ပရိသတ် အခြိုအရံနှင့်တကွသော ထိုမင်းညီ နောင်တို့သည် တရားစကား ကြားနာရ၍ သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွါး ကြကာ အလုံးစုံပင်လျှင် ရဟန်းပြုကြ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက် ကြလေကုန်၏၊ ထို ကုဋေတရာသော ရဟန်းတို့၏ အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ပဌမ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ ဝေဘာရမြို့ ဆွေတော်မျိုးတော် တို့၏အစည်းအဝေးဘွင် ရဟန်းပြုကြသော ကုဋေကိုးဆယ်သော ရဟန်းတို့၏အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက် ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ သုဒဿနကျောင်းတိုက်ကြီးတွင် စည်းဝေးမိကြသော ကုဋေရှစ်ဆယ်သော ရဟန်းတို့၏ အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် မင်္ဂလရသေ့ဖြစ်၍

ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် သုရသေန မြို့၌ ဗေဒင်ကျမ်းရင်းနှင့်တကွ အစိတ်အစိတ်သော ဝေဒကျမ်းတို့ ၌ ကမ်းတဖက်ရောက် တတ်မြောက်လိမ္မာသည့် မင်္ဂလအမည်ရှိ သော ပုဏ္ဏားဖြစ်၍ မိမိပိုင် ကုဋေပေါင်းများစွာ အရေအတွက် ရှိသော ဥစ္စာစုကို သူဆင်းရဲ ကိုးကွယ်ရာမဲ့သူ စသည်တို့အား စွန့်ကြဲလှူဒါန်းခဲ့၍ ဝိဝေကခံ့ နှစ်ခြိုက်ပျော်ပိုက်သောစိတ်ရှိရကား

ရှင်ရသေ့ပြုပြီးလျှင် ဈာန်အဘိညာဉ်တို့ကိုဖြစ်စေ၍ သူတပါးတို့ မနှိပ်စက်နိုင်သည့် ထက်မြက်သော တန်းခိုးအာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံ ကာနေစဉ် "လောကဌ သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူပြီ"ဟု သတင်းစကား ကြားသိရ၍ မြတ်စွာဘုရားသို့ ချဉ်းကပ် မြတ်နိုး ရှိခိုးပြီးသောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ လျှင် အလွန်ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသဖြင့် မိမိ၏တန်းခိုးအာနုဘော် ဖြင့် ဇမ္ဗူသပြေပင်မှ အသီးကိုဆောင်ယူခဲ့၍ သုရသေနကျောင်းဌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစေပြီးလျှင် တပည့် သံဃာ ကုဋေကိုးဆယ် အခြံအရံရှိသော သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရားကို ဇမ္ဗူသပြေသီးတို့ဖြင့် ဆက်ကပ်ကျွေးမွေး နှစ်သိမ့်စေလေသည်။ ထိုအခါ သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာ ဘုရားသည် လှူဒါန်းအပ်သော သပြေသီးတို့ကို ခံယူဘုဉ်းပေး သုံး ဆောင်တော်မူပြီးလျှင် "ဤမင်္ဂလာရသေ့သည် ဤကမ္ဘာမှ နောက် ကိုးဆယ့်လေးကမ္ဘာမြောက်၌ ဂေါတမ အမည်တော် ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ် ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရ မြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ် ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား၏ဗျာဒိတ်စကားကြားရလျှင် အလောင်း တော် မင်္ဂလာရသေ့သည် အလွန်ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည် တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားဘော်မူရာမြို့တော်မှာ **ဝေဘာရ မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ဥဒေနမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **သုဖဿာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**တို့ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးဘုရင် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၁၀၀၀) တသောင်းဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **ကောက**မည် သော ရွှေနန်းဆောင်, **သုပ္ပ**လမည်သော ရွှေနန်းဆောင်, **ကောက နာ**မည်သော ရွှေနန်းဆောင်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားမှာ လေးသောင်း ရှစ်ထောင်သော မောင်းမမိသီး အခြံအရံရှိသည့် **သောမနဿဒေဝီ မိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **အနုမမင်းသား**ဖြစ်သည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **ဆန်းစင်ယာဉ်**ဖြစ်ပြီးလျှင် ဆယ်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

မြတ်သော အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သမ္မလမထေရ်**နှင့် **သုဓိတ္တ မထေရ်**တို့ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ရေဝတမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **သီဝလာထေရီမ**နှင့် **သုရာမာထေရီမ**တို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **မဟာလေကားပင်** ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **သုဇာတ**ဘုရားနှင့် **သမုဒ္ဒ**ဘုရားတို့ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ရမ္မာဥပါသိကာမ**နှင့် **သုရမ္မာဥပါသိကာမ**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်သည် အတောင်ခြောက်ဆယ်မြင့်သည်ဖြစ်၍ ပူဇော်ဖွယ်ရာ စိမ်ထားအပ်သော ရတနာတိုင်ကြီးသဖွယ် တသောင်းသော လောကဓာတ် တိုက်နယ်တွင် တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

အတုမရှိသော ရှေးဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူသော အတုမရှိ ဗြိုင်ဖက်ပုဂ္ဂိုလ်ကင်း၍ စက္ခုငါးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရားသည် အနှစ်တသိန်းတို့ပတ်လုံး လောကဌ် တည်တော်မူ၏။

ထို သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရားသည် ပြန့်ပြော များပြားစွာသော ကိုယ်တော်ရောင် ဥာဏ်တော်ရောင်တို့ကို ပြတော်မူလျက်ရင်း, တပည့်သားတော်တို့ကို မဂ်ဖိုလ်တရား ကားကားစွင့်စွင့် ပွင့်စေတော်မူလျက်ရင်း, လောကီ လောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော သမာ

ပတ်ဖြင့် နှစ်သက်စဖွယ် တင့်တယ်ကွန့်မြူးစေလျက်ရင်း တပည့်များစွာ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်း ဘုံဇာတ်သိမ်းတော်မူလေပြီ။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် ရဟန်းမင်းမြတ်ဖြစ်တော်မူသော သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရားသည် ကဠနဝေဠုမြို့အနီး အနောမအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူ၏၊ ထို ဥယျာဉ်ကြီး အတွင်း၌ပင် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့် နည်းအတိုင်း တည်ထားအပ်သည့် သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၏ ရတနာအတိ ပြီးသော စေတီတော်ကြီးမှာ လေးယူဇနာ အမြင့်ရှိလေသည်။

သိဒ္ဓတ္ထဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၇–တိသဗုဒ္ဓဝင်

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာ ကုန်ဆုံးပြီးသည့်နောက် အခြားမဲ့ဖြစ်သော ကမ္ဘာမှာ ဘုရားတဆူမျှ မပွင့်သည့် သုညကမ္ဘာဖြစ်လေသည်၊ ထို သုညကမ္ဘာကို လွန်မြောက်၍ ဤကမ္ဘာမှ ပြန်၍ရေတွက်လျှင် ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာမြောက်၌ (၁) တိသမြတ်စွာဘုရား၊ (၂) ဗုဒ္ဓသမြတ်စွာဘုရားဟူ၍ ဘုရားနှစ်ဆူတို့ ပွင့်တော်မူကြသည်။ (မဏ္ဍကပ်ကမ္ဘာတည်း။)

ထို နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့တွင် တိသ မြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်းအရာသော်ကား····ထို ကိုးဆယ့်နှစ်ခုမြောက် ကမ္ဘာဝယ် လူတို့အသက်တမ်း အသင်္ချေယျတမ်းမှ ဆုတ်ယုတ်ခဲ့၍ အနှစ်တသိန်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ တိသမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ

ခေမကနေပြည်တော် ဇနသန္ဓမင်းကြီး၏ ပဒုမာဒေဝီ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီးဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ အနောမ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူ၏။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အုံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသားကို နိမိတ်ဖတ်ပညာရှိတို့နှင့် ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့က တိသမင်းသားဟူ၍ အမည်မှည့်ကုန်သည်။ ။(အမည်မှည့်ရာ၌ အနွတ္ထနာမ်,ရုဋ္ဌိနာမ်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာဝယ် တစုံတခု အကြောင်းထူး အနက်ထူးကိုစွဲ၍ မှည့်ခေါ်သောအမည်ကို **အနွတ္ထ**နာမ်ဟု ခေါ်၏၊ တစုံတခု အကြောင်းထူး အနက်ထူးကိုမစွဲမပြုပဲ ခေါ်ဝေါ်လွယ်ကာမျှ သင့်လျော်ရာ မှည့်ခေါ်အပ်သော အမည်ကို **ရုဋ္ဌိ**နာမ်ဟူ၍ ခေါ်၏။ ဤ၌ အလောင်းတော်ကို တိသမင်းသားဟူ၍မှည့်ခေါ်သည်ကား "ရုဋ္ဌိ" နာမ်မျိုးဟူ၍ မှတ်ယူရာ၏။)

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် တိသမင်းသား အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁) ဂဟာသေလမည်သော ရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) နာရိသယမည်သော ရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) နိသဘမည်သော ရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ သုဘဒ္ဒါဒေဝီမိဖုရားကြီး အမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း သုံးသောင်းတို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း(၇၀၀၀)ခုနှစ်ထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် တိသမင်းသားသည် ထီးနန်းစိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီး၍ သုဘဒ္ဒါဒေဝီမိဖုရားကြီး

မှ အာနုန္ဒအမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ သောနတ္တရအမည်ရှိသော အာဇာနည်မြင်းကိုစီးလျက် တောထွက်တော်မူပြီးလျှင် ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ) ကာ တကုဋ္ဌေသော ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

တိသမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုတကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့နှင့်အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လကြာအောင် ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ ဝိရအမည်ရှိသော နိဂုံးနေ ဝိရအမည်ရှိသော သူဌေးဧ၏သမီး လှုဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ ထင်းရှူးတောကြီးအတွင်းမှာပင် နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်းကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ ဝိဇိတသင်္ဂါမက အမည်ရှိသော မုယောခင်း (ဂျုံခင်း) စောင့်သူ လှုဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူ၍ မဟာဗောဓိ (ဝိတောက်) ပင်ရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အတောင် (၄၀) လေးဆယ် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

တိသမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ(ဝိတောက်)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ယသဝတီမြို့၌ နေကြသော အဂ္ဂသာဝက အလျာ ဗြဟ္မဒေဝမင်းသားနှင့် ဥဒယမင်းသားတို့ကို အခြိုအရုံ

ပရိသတ်တို့နှင့်တကွ မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွတော်မူကာ ယသဝတီမြို့အနီး မိဂဒါယ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးဌ သက်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် ဥယျာဉ်မှူးကို စေလွှတ်ကာ မင်းသား နှစ်ယောက်တို့ကို ခေါ်စေ၍ ကိုယ်တော်ထံမှောက် ရောက်လာကြသောအခါ ပရိသတ် အခြံအရံတို့နှင့်တကွ ထို မင်းသားနှစ်ဦးတို့ကို အမှူးပြုကာ တရားနာ လာရောက်ကြသော နတ်လူတို့အား ဖရိုဖရဲ မကြဲပဲ ပုံ့နှံ့စေနိုင်သော ချိုမြိန်လှသည့် ဗြဟ္မာမင်း အသံကဲ့သို့သော အသံတော်ဖြင့် လောကဓာတ် စကြဝဠာပေါင်း တသောင်းတိုင်အောင် ကြားသိစေလျက် ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာ ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေသော် ကုဋေတရာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပဲ့ကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ တိသမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသော တကုဋေသော ရဟန်းတို့သည် (ဘုရားအလောင်းတော် မဟာဗောဓိပင်သို့ ကြွသွားတော်မူသောအခါ အရပ်တပါးသို့ ဖဿွားခဲ့ကြ၍)တိသမြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူပြီဟု ကြားရလျှင် ယသဝတီမြို့အနီး မိဂဒါယဥယျာဉ်ကြီးသို့လာကြ၍ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလျက် ဝန်းဝိုင်းခြံရံကာ နေထိုင်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ တိသမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းတို့ကို အဦးထား၍ တရားနာ လာရောက်ကြသော ဝေနေယျတို့အား တရားဟော တော်မူသည်ရှိသော် ထိုတကုဋေသော ရဟန်းတို့ အမှူးရှိသည့် ကုဋေကိုးဆယ်သောသတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပဲ့ကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ "လောကမှာ ပြည့်စုံကြီးပွါးကြောင်း ကောင်းမြတ်သော မဂ်လာတရားဟူသည် အဘယ်အရာများ ဖြစ်၏"ဟု လူရောနတ်ပါ များစွာညီနှိုင်း ဆွေးနွေးကြပါသော်

လည်း အများဘည်ကတ္တတ်တည်း နှစ်သက်လက်ခံနိုင်လောက်သည့် မဂ်လာတရားသဘောကို မရနိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ကာ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် လျှောက်ထားကြသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ထို နတ်လူ အပေါင်းတို့အား မဂ်လာတရားကို ဟောကြားတော်မူရာ ဒေသနာတော်အဆုံးဌ် ကုဋေခြောက်ဆယ်သော နတ်လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

တိသမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာ အစည်းအဝေးကြီးတို့မှာ သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်ဌ ယသဝတီမြို့တွင် ဝါဆိုဦးမှာ ရဟန်းပြုကြ၍ ဝါတွင်းဌ ရဟန္တာဖြစ်ကြကုန်သော ရဟန္တာတသိန်းတို့ ခြိုရံအပ်လျက် တိသ မြတ်စွာဘုရားသည် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ဝယ် ဝိသုဒ္ဓိပဝါရကာ ပြုတော်မူသည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် နာရိဝါဟနမြို့ဌ သုဇာတမင်းကြီး၏သား နာရိဝါဟန မင်းသားသည် တိသ မြတ်စွာဘုရား နာရိဝါဟနမြို့သို့ ဒေသစာရီ ကြွချီဆိုက်ရောက်တော်မူသောအခါ အခြိုအရံ ပရိသတ်တို့နှင့်တကွ ခရီးဦး ကြိုဆို၍ ရဟန်းသံဃာနှင့်တကွသော မြတ်စွာဘုရားကို ပင့်ဖိတ်ကာ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အသေဒိသ အလှူကြီးကို လှူဒါန်း၍ မိမိ၏ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို သားတော်အား အပ်နှင်းပြီးနောက် အခြိုအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ ဘုရားအထံဌ ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းခံသည်တွင် တိသမြတ်စွာဘုရားက ဟေတိကျွေခေါ်တော်မူသဖြင့် အလုံးစုံ ဟေတိကျွေ

ရဟန်းချည်း ဖြစ်ကြကုန်၏။ထို နာရိုဝါဟနမင်း၏ ရဟန်းပြုသော အကြောင်းအရာသတင်းစကား အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့၌ ပျံ့နှံ့ ကျော်ကြားရကား ထိုထို အရပ်မှ လူများအပေါင်းသည် လာရောက်ကြပြီးလျှင် နာရိုဝါဟနမင်းကို အတုလိုက်(အားကျ) ကာ ရဟန်းပြုကြလေကုန်သည်။ ထိုအခါ တိသမြတ်စွာဘုရား သည် ရဟန်းပေါင်း ကိုးသန်းတို့၏အလယ်၌ ဩဝါဒပါတိမောက် ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါဘပါးဝယ် ခေမဝတီ (ခေမက) မြို့တော် ဆွေတော် မျိုးတော်တို့၏ အစည်းအဝေးတွင် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာကို ကြားနာကြရ၍ ရှစ်သန်းသော လူတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ရဟန်း ပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏၊ ထိုရဟန်းတို့ ခြုံရံ အပ်လျက် တိသမြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

၈၀ါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း သုဇာတရသေ့ဖြစ်၍

ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ယသဝတီ မြို့၌ သုဇာတအမည်ရှိသော မင်းဖြစ်၍ မိမိပိုင်သည့် ပြည်စုံဝပြော သော မြို့ကြီးကိုလည်း, ဂုဏ်ဥာဏ်ပေါင်းများစွာ ဥစ္စာဘဏ္ဍာစုကိုလည်း, အစဉ်နှစ်သက်စွာ ချဉ်းကပ်လိုသော စိတ်နှလုံးရှိကြသည့် အခြေ အရံလူများကိုလည်း မြက်ပင် ကျူပင်များပမာ မင့်မကွက် ရက်ရက် ကြီး စွန့်လွှတ်ခဲ့၍ ဇာတိဒုက္ခအစရှိသည်တို့မှ အလွန်ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်သော သံဝေဂစိတ်နှလုံးရှိတော်မူရကား တောထွက်၍

ရှင်ရသေ့ပြုပြီးလျှင် (တိသမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီခင်ကပင်) အလွန်ထင်ရှား တန်းခိုးအာနုဘော် ကြီးမားသော ရှင်ရသေ့ဖြစ်နှင့်၍ "လောကဌ် တိသမြတ်စွာဘုရား ဖြစ်ပွင့်တော်မူပြီ"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားရလျှင် ငါးမျိုးသောပီတိဖြင့် တွေ့ထိပျံ့နှံ့သော ကိုယ်ရှိလျက် ရိုသေကျိုးနှိုးစွာ တိသမြတ်စွာဘုရားထံသို့ ဆည်းကပ်ဝပ်လျိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် "ငါသည် ယခုပင် ထင်ရှားပန်း, ပင်လယ်ကသစ်ပန်း စသော နတ်ပန်းတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်အံ့"ဟု ကြံစည်၍ တန်းခိုး ဒုဋ္ဌိပါဒဖြင့် နတ်ပြည်သို့ သွားရောက်ကာ စိတ္တလတာဥယျာဉ်သို့ ဝင်ရောက်၍ တဂါဝုတ်ခန့် ပမာဏရှိသော ရတနာပန်းခြင်းတောင်းကြီး အတွင်းဝယ် ပဒုမာကြာပန်း ပင်လယ်ကသစ်ပန်း ထင်ရှားပန်း စသော နတ်ပန်းများ အပြည့်ထည့်၍ ဆောင်ယူကာ ကောင်းကင်အပြင်ဖြင့် လာရောက်လျက် အလွန်ရနံ့သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင်သော နတ်ပန်းတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်လေ၏။

ဤတွင်မျှမဟုတ်သေး—အရိုးကား ပတ္တမြား, အထွတ်ကား ရွှေ, အရွက်ကား ပတ္တမြားနီဖြင့်ပြီး၍ ကောင်းသောရနံ့ရှိသည့် ဝတ်ဆံတို့ဖြင့် ပြည့်လုပ်အပ်သည့် ထီးနှင့်တူသော ပဒုမာထီးတလက်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဦးခေါင်းတော်၌ ဆောင်းမိုးလျက် ပရိသတ်လေးပါးတို့၏ အလယ်တွင် ရပ်တည် ပူဇော်လေသည်။ ထိုအခါ ဘုရားအလျာ သုဇာတရသေ့သူမြတ်ကို တိသမြတ်စွာဘုရားသည် "ဤကမ္ဘာမှ နောက် ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာမြောက်၌ ဤသုဇာတရသေ့သည် ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

တိသမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားရလျှင် အလောင်းတော် သုဇာတရှင်ရသေ့သည် အလွန်ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက် ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

တိသမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **ခေမက မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ဇနသန္ဓမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **ပဒုမာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်း စိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၇၀၀၀) ခုနှစ်ထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **ဂုဟာသေလ**မည်သော ရွှေနန်းဆောင်, **နာရိသယ**မည်သော ရွှေနန်းဆောင်, **နိသဘ**မည်သော ရွှေနန်းဆောင်တို့ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီ မိဖုရားမှာ သုံးသောင်းသော မောင်းမ မိသမီ အခြံအရံရှိသည့် **သုဘဒ္ဒါဒေဝီ မိဖုရားကြီး**ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **အာနန္ဒမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **သောနုတ္တရ**အမည်ရှိသော **အာဇာနည်မြင်းယာဉ်** ဖြစ်ပြီးလျှင် ရှစ်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **ဗြဟ္မဒေဝမထေရ်**နှင့် **ဥဒယမထေရ်**တို့ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သမဂ်မထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **ဖုဿာထေရီမ**နှင့် **သုဒတ္တာထေရီမ**တို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **ဗိတောက်ပင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **သမ္ဘလသူဌေး**နှင့် **သိရိမာသူဌေး**တို့ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သောအလုပ်အကျွေးဒါယိကာမတို့မှာ **ကိသာဂေါတမီဥပါသိကာမ**နှင့် **ဥပဝေသနာဥပါသိကာမ**တို့ဖြစ်ကြသည်။

တိသမြတ်စွာဘုရားသည် အရပ်တော် အတောင်ခြောက်ဆယ်မြင့်လျက် နှိုင်းရှည်ဖွယ်ရာ ဥပမာလည်း မရ, တူမျှသောသူလည်း ရှိတော်မမူပဲ ဟိမဝန္တာတောင်ကြီးအသွင် ဖူးရသူတို့ ထင်မြင်ရ၏။

အတုမရှိသော တန်းခိုးတေဇော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ထို တိသမြတ်စွာဘုရား၏ အသက်တော်သည်လည်း မတိုလွန်း မရှည်လွန်းချေ၊ စက္ခုငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော တိသမြတ်စွာဘုရားသည် အနှစ်တသိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး လောကဌ် တည်နေတော်မူ၏။

အဝိဇ္ဇာမှောင်ကို ပယ်နုတ်အပ်ပြီးဖြစ်၍ အလွန် မြင့်မြတ်ကာ ချီးမွမ်းအပ်သော သူတို့ထက် အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်တော်မူသော မျှားလှစွာသော ကျော်စောခြင်း ဂုဏ်သတင်းသံကို အစဉ် ခံယူသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် တပြောင်ပြောင်ထွန်းပပြီး အေးငြိမ်းသွားသည့် မီးပုံကြီးကဲ့သို့ တပည့်များစွာ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ တိသမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူလေပြီ။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူပြီးသော တိသမြတ်စွာဘုရားသည် သုနန္ဒဝတီမြို့အနီး နန္ဒာရာမအမည်ရှိသော အရာမ်ကြီးအတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏၊ ထိုအရာမ်ကြီး အတွင်းမှာပင် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်နည်းအတိုင်း တည်ထားအပ်သော တိသမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်ကြီးမှာ သုံးယူဇနာ စွင့်စွင့် အမြင့်ရှိလေသည်။

တိသဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၀-ဖုဿဗုဒ္ဓဝင်

တိသမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် ဘုရားနှစ်ဆူ ပွင့်တော်မူရာ ထိုမဏ္ဍာကမ္ဘာ၌ပင်လျှင် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ်တသိန်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀)ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ်ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ လူတို့အသက်

အနှစ် (၉၀၀၀၀)ကိုးသောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ဖုဿမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်သာ ကာသိကနေပြည်တော် ဇယသေနအမည်ရှိသော မင်းကြီး၏ သိရိမာအမည်ရှိသော မိဖုရားကြီးဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ သိရိမာအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်၌ ဖွားမြင်တော်မူ၏။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဖုဿမင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁) ဂရုဠပက္ခရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ဟံသရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) သုဝဏ္ဏဘာဝရ ရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ ကိသာဂေါတမီ မိဖုရားကြီး အမှူးရှိသော မောင်းမ အပေါင်း (၃၀၀၀၀) သုံးသောင်းတို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း(၉၀၀၀)ကိုးထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်း စိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဖုဿမင်းသားသည် ထီးနန်းစိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီး၍ ကိသာဂေါတမီ မိဖုရားကြီးမှ အနုပမ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ ဆင်ယာဉ်ကိုစီးလျက် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ)ကာ တကွဒွေသော ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ဖုဿမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ထိုတကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်လကြာအောင် ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ထိုတောမှ အတုလိုက် ရဟန်းအပေါင်းကို ပယ်စွန့်ခဲ့၍ ခုနှစ်ရက်မျှ တပါးတည်း နေထိုင်ခြင်း အကျင့်ကို ပွါးများတော်မူကာ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ မထင်ရှားသောမြို့ မထင်ရှားသော သူဌေးဧ၏သမီး သိရိဝနှာသည် လူဒါန်းအပ်သော နွားဃနာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ ယင်းတိုက်တော(သို့မဟုတ် သင်္ဘောပိတောက်တော) အတွင်းမှာပင် နေ့သန့် (နေခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီး အကြားခ၌ သိရိဝနှအမည်ရှိသော ရသေ့လူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ(ရှိရှား)ပင်၏ အရင်းဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၃၀) သုံးဆယ့်ရှစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူ၍ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (ရှိရှား) ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း"ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ထိုရဟန်းတို့နေရာ သက်သမြို့၏အနီး ဋ္ဌသိပတန အမည်တွင်သော မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွတော်မူကာ ထို ရဟန်းတို့အလယ်၌ တရားနာ ပရိသတ်တို့အား ရှေးရှေး ဘုရားရှင်တို့

ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာ ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူလေသော် ကုဋေတသိန်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားတူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

တို့နောက် အခါတပါးဌ ဗာရာဏသီပြည် သိရိဝနု အမည်ရှိသော မင်းသည် များစွာသော စည်းစိမ်အစုကို စွန့်ပယ်ကာ ရှင်ရသေ့ ပြုလုပ်သည်တွင် တိုမင်းနှင့်အတူတကွ ကိုးသန်းမျှသော လူတို့သည်လည်း ရှင်ရသေ့ပြုကြကုန်၏။ တိုရသေ့တို့၏ နေရာသို့ ဖုဿမြတ်စွာဘုရား ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောတော်မူသောအခါ ကိုးသန်းမျှသော သတ္တဝါတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

တို့နောက် အခါတပါးဌ ဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် သားတော်ဖြစ်သည့် အနုပမမင်းသားအား တရားဟောတော်မူ၏၊ ထိုအခါ ရှစ်သန်းသော နတ်လူတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ် ပဌမသန္နိပါတ

ဖုဿမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာအစည်းအဝေးကြီးတို့မှာ သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်ဌ ကဏ္ဍကုဇ္ဇမြို့နေ အဂ္ဂသာဝကအလျာ ဖြစ်ကြသည့် သုရက္ခိတမင်းသားနှင့် ဓမ္မသေန အမည်ရှိသော ပုရောဟိတ်သားတို့သည် ဖုဿမြတ်စွာဘုရား မိမိတို့နေရာ ကဏ္ဍကုဇ္ဇမြို့သို့ ကြွရောက်လာတော်မူသည်ရှိသော် အခြံအရံ ယောက်ျားပေါင်း ခြောက်သန်းတို့နှင့် အတူတကွ ခရီးဦးကြိုဆို ရှိသေစွာ ရှိခိုးပင့်ဖိတ်ကြ၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အလှူကြီးကို လှူဒါန်းကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရ၍ ဘုရားရှင်ဌ ကြည်ညိုကာ ထိုသူ နှစ်ယောက်တို့သည် အခြံ

အရံ ယောက်ျားပေါင်း ခြောက်သန်းတို့နှင့်တကွ ရဟန်းပြုကြ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ထို ခြောက်သန်းသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့၏ အလယ်၌ ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဝယ် ကာသိက နေပြည်တော် ခမည်းတော် ဇယသေနမင်းကြီး အမှူးပြုသည့် ဆွေတော် မျိုးတော်တို့၏ အစည်းအဝေး၌ ဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူ၏၊ ထိုဗုဒ္ဓဝင်ဒေသနာတော်ကို ကြားနာကြရ၍ ငါးသန်းသောသူတို့သည် ဟေဘိက္ခု-ရဟန်းဖြစ်ကြ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ထို ငါးသန်းသော ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့၏ အစည်းအဝေးတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ "လောကမှာ ပြည့်စုံကြီးပြားကြောင်း ကောင်းမြတ်သော မင်္ဂလာတရားဟူသည် အဘယ်တရားများ ဖြစ်၏" ဟု လူရောနှတ်ပါ များစွာညီနှိုင်း ဆွေးနွေးကြပါသော်လည်း အများ တညီတညွတ်တည်း နှစ်သက်လက်ခံနိုင်လောက်သည့် မင်္ဂလာတရားသဘောကို မရနိုင်ကြ မသိနိုင်ကြသည်ဖြစ်၍ အစည်းအဝေးပြုလုပ်ကာ မြတ်စွာဘုရားထံမှောက် လျှောက်ထားကြသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုနှတ်လူ အပေါင်းတို့အား မင်္ဂလာတရားကို ဟောကြားတော်မူရာ ထို မင်္ဂလာ တရားကို ကြားနာကြရ၍ လေးသန်းသော သူတို့သည် ရဟန်းပြုပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ထိုရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလယ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ဝိဇိတာဝီမင်းကြီး ရဟန်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် အရိန္ဒမ ပြည်၌ ဝိဇိတာဝီအမည်ရှိသော မင်းကြီးဖြစ်၍ ဖုဿမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာရသဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၌ လွန်စွာကြည်ညိုခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ကြီးစွာသောအလှူကို လှူဒါန်းပြီးလျှင် တိုင်းပြည်ကြီးကို စွန့်လွှတ်၍ မြတ်စွာဘုရားထံမှာ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဝိဠုကသုံးပုံတို့ကို ကောင်းစွာသင်ကြားလျက် ဝိဠုကသုံးပုံဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်လျက် လူများအပေါင်းအား တရားစကားကို ဟောကြားတော်မူ၏၊ သီလပါရမီကိုလည်း ကောင်းစွာ ဖြည့်ကျင့်တော်မူ၏။

ထိုအခါ လောကသုံးပါး၏ မြတ်သောရွှေသွားခေါင်းဆောင်ကြီး ဖြစ်တော်မူသော ဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော် ဝိဇိတာဝီရဟန်းတော်မြတ်ကို "ဤကမ္ဘာမှ နောက် ကိုးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာမြောက်၌ ဤ၀ိဇိတာဝီရဟန်းသည် ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကားကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ် ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ် ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

ဖုဿမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကြားရလျှင် အလောင်းတော် ဝိဇိတာဝီရဟန်းတော်မြတ်သည် အလွန် ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

ဖုဿ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာ့ ဝန်ထမ်း ရဟန်းပြု၍ အလောင်းတော်သူမြတ်သည် သုတ် ဝိနည်းတို့နှင့်တကွ အဂ်ါကိုးပါးရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိယတ္တိ သာသနာတော်ကို ကမ်းဆုံးရောက် သင်ကြား တတ်မြောက်တော်မူပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်ကို တင့်တယ်စေခဲ့လေပြီ။

(လျှောင်းခြင်းကို လုံးဝမပြုပဲ) ထိုင်ခြင်း, ရပ်ခြင်း, စကြိုသွားခြင်း တည်းဟူသော ဣရိယာပုထ် သုံးပါးတို့၌ မမေ့ မလျော့ ဗြဟ္မစိုဟာရ ဘာဝနာတရား ပွါးများ အားထုတ်တော်မူလျက် သမာပတ်ရှစ်ပါးတွင်မက အဘိညာဉ် ငါးပါးတို့၏ အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်ကာ အသက်အဆုံး၌ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ကပ်ရောက်တော်မူလေပြီ။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ဖုဿမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ **ကာသိက မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ဇယသေနမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **သိရိမာဒေဝီဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၉၀၀၀) ကိုးထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **ဂရုဠပက္ခ ရွှေနန်းဆောင်, ဟံသရွှေနန်းဆောင်, သုဝဏ္ဏဘာရရွှေနန်းဆောင်** တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားမှာ သုံးသောင်းသော မောင်းမမိသီး အခြံအရံရှိသည့် **ကိသာဂေါတမီ မိဖုရားကြီး**ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **အနုပမမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိုမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကိုမြင်၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **ဆင်ယာဉ်**ဖြစ်ပြီး ခြောက်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သုရကျီတမထေရ်**နှင့် **ဓမ္မသေနမထေရ်**တို့ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သဘိယမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **စာလာထေရီမ**နှင့် **ဥပစာလာထေရီမ**တို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာဗောဓိပင်မှာ **ရှိရှားပင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျေး ဒါယကာတို့မှာ **ဓနဇယသူဌေး** နှင့် **ဗိသာခသူဌေး** တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ပဒုမာဥပါသိကာမ**နှင့် **နာဂါဥပါသိကာမ** တို့ဖြစ်ကြသည်။

ဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် အရပ်တော် ငါးဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်လျက် နေမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်လျက် လမင်းကဲ့သို့ နှစ်သက်ဖွယ် ဧသာ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ဖြင့် ပြည့်ဝတော်မူပေ၏။

ဖုဿမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ်ကိုးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ) ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

လူ နတ် ဗြဟ္မာ များစွာသောသတ္တဝါတို့ကို ဆုံးမတော်မူကာ များစွာသောနတ်လူတို့ကို သံသရာရေအယဉ်မှ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်တော်မူပြီးလျှင် အတုမရှိသော အခြိုအရံ အကျော်အစောနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည့် ထိုဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်များစွာ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူပြီးသော ဖုဿမြတ်စွာဘုရားသည် ကုသိနာရာပြည်၏ အနီး သေနာအမည်ရှိသော အရာမ်ကြီးအတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏၊ ဓာတ်တော်များမှာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်နည်းအတူ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက် အရ အစိတ်စိတ် အမြှာမြှာ ကွဲပြားကြပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းတခွင် အနှံ့အပြားတည်ရှိကြ၍ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူတော်မူကြလေကုန်သတည်း။

ဖုဿဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၁၉-ဝိပဿီဗုဒ္ဓဝင်

ဖုဿမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာ ကုန်ဆုံးပြီး သည့်နောက် ဤကမ္ဘာမှပြန်၍ ရေတွက်သည်ရှိသော် (၉၁) ကိုးဆယ့်တခုမြောက်ဖြစ်သော ကမ္ဘာ၌ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူ၏။ ထို ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်းအရာ သော်ကား....

ထို ကိုးဆယ့်ဘခုမြောက် ကပ်ကမ္ဘာဝယ် လူတို့အသက်တမ်း အသင်္ချေတမ်းမှ ဆုတ်ယုတ်ခဲ့၍ အနှစ်ရှစ်သောင်းတမ်းသို့ ရောက် သောအခါ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါရမီ တော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော် တို့၏ မမွတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံ တော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ဆင်းသက်ကာ ဗန္ဓုမတိမင်းနေပြည်တော် ဗန္ဓုမအမည်ရှိသောမင်းကြီး၏ ဗန္ဓုမတိအမည်ရှိသောမိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန် ရောက်သောအခါ သား သမင်တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာ ဖြစ်၍ ခေမဟူ၍ အမည်ရှိသော သမင်ပေါသဖြင့် သမင်တောဟုခေါ် ဆိုထိုက်သည့် မိဂဒါဝုန်ဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော် မူ၏။

(အလောင်းတော်မင်းသား ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သော အခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏။)

ဂူးခြားချက်ကြီး

အလောင်းတော် မင်းသား ဖွားမြင်သောအခါ နေ့ရောညဉ့်ပါ အလောင်းတော်မင်းသား သွားလေရာ နေလေရာ အရပ်တိုင်း၌ အချမ်းအပူ မြက် မြူ နှင်းပေါက်တို့ မကျရောက် မနှိပ်စက်နိုင်ရန် နတ်၌ဖြစ်သော ထီးဖြူကြီး အမြဲတမ်း ဆောင်းလျက် မိုးလျက် တည်ရှိလေသည်။ လူသူ အပေါင်းတို့က အမြဲချစ်ခင်

နှစ်သက်အပ်သူဖြစ်လေသည်။ မြေသို့ခြေမကျရပဲ တရင်ခွင်မှ တရင်ခွင်သို့ ကူးပြောင်းပွေ့ချီကြကာ ကြီးပွါးစေခဲ့ကြလေသည်။

ဝိပဿီဟူသောအမည်

အလောင်းတော်မင်းသား ဖွားလျှင်ဖွားခြင်း နတ်မျက်စိကဲ့သို့ မြင်စွမ်းနိုင်သော အာနုဘော်ရှိသည့် ကမ္မဝိပါကဇ = (ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးဝိပါက်ကြောင့်ဖြစ်သည့်)မျက်စိတော်များ ထင်ရှားဖြစ်လေသည်။ ယင်းမျက်စိတော်များဖြင့် အလောင်းတော်သည် နေ့ဦးဖြစ်စေ ညဦးဖြစ်စေ ထက်ဝန်းကျင် တယူဇနာတိုင်တိုင် အပိတ် အပင်မရှိ မြင်နိုင်လေသည်။ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ နေသော နတ်တို့သည် အမြဲတမ်း မမှိတ်သော မျက်စိတို့ဖြင့်သာ ကြည့်ကြသကဲ့သို့အလောင်းတော်မင်းသားသည်လည်းဖွားတော်မူသည်ကစ၍ မည်သည့်အခါမှာမှ မျက်စိကို မှိတ်သည်မရှိ အမြဲဖွင့်သော မျက်စိတို့ဖြင့်သာ ကြည့်ရှုတတ်သည်ကိုအစွဲပြု၍ "ဝိပဿီမင်းသား ဝိပဿီမင်းသား"ဟူ၍ အမည်တော် ထင်ရှားဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ထို့ပြင်လည်း တနေ့သောအခါ ခမည်းတော် ဗန္ဓုမမင်းကြီး တရားလွှတ်ရုံး၌ ကရားဆုံးဖြတ်နေစဉ် သားတော်မင်းသားကို တန်းဆာဆင်၍ ခမည်းတော်မင်းကြီးလက်သို့ ဆက်သကြသည်တွင် ခမည်းတော် ဗန္ဓုမမင်းကြီးသည် သားတော်ကို ရင်ခွင်ထက်ထား၍ ပိုက်ဖျားယုယနေစဉ် အမတ်တို့သည် ဥစ္စာရှင်ကို ဥစ္စာရှင်မဟုတ်သောအနေဖြင့် မတရားဆုံးဖြတ်ကြကုန်၏၊ ဘုရားအလောင်းမင်းသားသည် မနှစ်သက် မကျေချမ်းနိုင်သော အသံကို ထုတ်ဖော် ဟစ်အော် ငိုကြွေးသည်တွင် ခမည်းတော်မင်းကြီးက "သားတော် ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ အကြောင်း မည်သို့နည်း၊ စူးစမ်းကြကုန်"ဟူ၍မိန့်သည်ရှိသော် အကြောင်းကို စူးစမ်းပါသော်လည်း အခြားတပါးသော အကြောင်းကို မမြင်ကြပဲ "တရားဆုံးဖြတ် လွှတ်ရုံးအမတ်တို့ မတရား ဆုံးဖြတ်အပ်သောကြောင့် ဤကဲ့သို့ ပြုအပ်သည် ဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဆင်ခြင်မိကြ၍ တဖန် ဥစ္စာရှင်ကိုပင် ဥစ္စာရှင်ပြုကာ တရားသဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြ

ပြန်သည်၊ ထိုအခါ သားတော်အလောင်းမင်းသား ကျေနပ်နှစ်သိမ့်၍ အင်္ဂတိတ်သောအခါ "မင်းသားသည် တကယ်စင်စစ်သိ၍ပင် ဤသို့ ပြုလေသလော"ဟု စူးစမ်းလိုကြပြန်သဖြင့် တဖန်မတရား ပြန်၍ ဆုံးဖြတ်ကြသည်ရှိသော် အလောင်းမင်းသားသည် ရှေးနည်းအတူ မနှစ်သက် မကျေချမ်းနိုင်သော အသံကို ထုတ်ဝေ၍ ဟစ်အော်ငိုကြွေးပြန်လေသည်။ထိုအခါ ခမည်းတော်မင်းကြီးသည်"အလောင်းမင်းသားသည် တကယ်ပင် တရားသည် မတရားသည်ကို သိပေ၏"ဟု ဆုံးဆုံးဖြတ်ဖြတ် ယုံကြည်ပြီးလျှင် ထိုအခါမှစ၍ မမေ့မလျော့ တရားသဖြင့် စိုးအုပ် မင်းပြုတော်မူသည်။

ထိုအခါမှစ၍ "တရားသည် မတရားသည်ကို စိစစ် စိစစ်ပြီးလျှင် ခွဲခြားသိမြင်တတ်သည်ကို"အစွဲပြု၍ အလောင်းတော်၏ ဝိပဿီမင်းသားဟူသောအမည်သည် တိုးတက်ထင်ရှား ဖြစ်ပွါးလေတော့သည်။

ထီးနန်း စိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဝိပဿီ မင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁) နန္ဒရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) သုနန္ဒရွှေနန်းဆောင်၊ (၃)သိရိမာရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမ သုံးဆောင်တို့၌ သုဒဿနာဒေဝီ မိဖုရားကြီး (တနည်း သုတနု မိဖုရားကြီး) အမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း တသိန်းနှစ်သောင်းတို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၈၀၀၀) ရှစ်ထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

နိမိတ်ကြီးလေးပါး ထင်ပုံ

အလောင်းတော် ဝိပဿီမင်းသားသည် တနေ့သ၌ ရထားထိန်းကို ခေါ်ပြီးလျှင် "ငါသည် ဥယျာဉ်မြေပြင်အရပ်ကို ရှုစားလိုသည်၊ ဥယျာဉ်သို့ထွက်တော်မူမည်"ဟု အမိန့်ပေးကာ ရထားစီးနင်း၍ ဥယျာဉ်သို့ ထွက်တော်မူလာသည်တွင် လမ်းခရီး၌

နတ်တို့ ဖန်ဆင်းပြအပ်သော သူအိုကိုမြင်သဖြင့် (သူအိုကို တကြိမ်တခါမျှ မမြင်ဘူးသော အလောင်းမင်းသားအဖို့ အထူးတဆန်းကြီးဖြစ်ကာ) "အချင်းရထားထိန်း····ဤယောက်ျားကားဒေဘယ် အမှုပြုနေသနည်း၊ သူ၏ဆံပင် သူ၏ကိုယ်တို့သည် တပါးသူတို့၏ ဆံပင် ကိုယ်တို့နှင့် လားလားမျှ မတူပါတကား" ဟု မေးမြန်းသည်တွင် ရထားထိန်းက "အရှင်မင်းကြီး ···ဤသူကား သူအို မည်ပါသည်ဘုရား" ဟု လျှောက်ထားလေ၏၊ ထိုအခါ အလောင်းတော်က "အချင်းရထားထိန်း····သူအိုဆိုသည်မှာ ဘယ်လိုဟာ မျိုးတုန်း" ဟု (တကယ်ပင် သူအို၏အဖြစ်ကို မသိ၍) မေးတော်မူသောအခါ ရထားထိန်းက "အရှင်မင်းကြီး····ဤသူသည် အမှန်ပင် သူအိုမည်ပါသည်၊ ထိုသူသည် ယခုအခါ အသက်ရှည်စွာ နေရတော့မည် မဟုတ်ပါ" ဟူ၍ လျှောက်ထားလေသော်၊ အလောင်းတော်မင်းသားက "အချင်း ရထားထိန်း··· ငါသည်လည်း အိုခြင်းသဘောရှိပါသလော၊ အိုခြင်းသဘောကို မလွန်မြောက်နိုင်သူ ဖြစ်ပေသလော" ဟု မေးမြန်းသောအခါ ရထားထိန်းက "အရှင်မင်းကြီး····အရှင်မင်းကြီးနှင့်တကွ ကျွန်ုပ်တို့ပါ ခပ်သိမ်းသော သူတို့သည် အိုခြင်းသဘောရှိကြပါသည်၊ အိုခြင်းသဘောကို မလွန်မြောက်နိုင်ကုန်ပါ" ဟူ၍ ပြန်ကြား လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအခါ အလောင်းမင်းသားက "အချင်း ရထားထိန်း.... သို့တပြီးကား ဥယျာဉ်တော်ကို မကြည့်လိုတော့ပြီ၊ ဤအရပ်မှပင် နန်းတော်သို့ ပြန်နှစ်လော့" ဟု မိန့်ကြား၍ ပြန်လာရာ နန်းတော်သို့ ရောက်သောအခါ အလောင်းတော်မင်းသားသည် "အို···· ဇာတိတရားကား စက်ဆုပ်ဖြီးဧွေဖွယ်ပါတကား၊ ဇာတိတရား ထင်ရှားရှိသော် ဇရာတရားကား မြေလက်ခတ်မလွဲ ထင်ရှားဖြစ်ပေလိမ့်မည်တကား" ဟု စဉ်းစား ကြံမှိုင်၍ မပျော်ပိုက်နိုင် အောင်ပင် ရှိ၍နေ၏။

ထိုအခါ ခမည်းတော် မင်းတရားကြီးသည် ရထားထိန်းကို ခေါ်ယူမေးမြန်း၍ အကြောင်းကို သိလေသော် အလောင်းတော်

မင်းသား တောမထွက်ဖြစ်ရန် ရည်သန်၍ ရှေးကထက်တိုးကာ သုံးဆောင်ဖွယ်ရာ အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့ကို ထားရှိပေးလေသည်။

ထို့နောက် နှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာလွန်သောအခါ ဒုတိယအကြိမ် ဥယျာဉ်သို့ ထွက်ရာမှာလည်း ဤအတူပင် လမ်းခရီး၌ သူနာကိုမြင်၍ ရှေးနည်းအတူ ဥယျာဉ်သို့ အရောက်မသွားတော့ပဲ နန်းတော်သို့ပင် ပြန်လာကာ ရှေးနည်းအတူ မပျော်ပိုက်နိုင် ကြံမိုင်၍နေသည်ကို ခမည်းတော်မင်းကြီး ကြားသိသောအခါ တိုး၍ပင် အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့ကို ထားရှိပေးလေသည်။

ထို့နောက် နှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ လွန်သောအခါ တတိယအကြိမ် ဥယျာဉ်သို့ ထွက်ရာမှာလည်း လမ်းခရီးတွင် သူသေကိုမြင်၍ ရှေးနည်းအတူ နန်းတော်သို့ပင် ပြန်လာတော်မူ၏။

ထို့နောက် နှစ်ပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာ လွန်သောအခါ စတုတ္ထအကြိမ် ဥယျာဉ်သို့ ထွက်တော်မူရာ လမ်းခရီးတွင် ရဟန်းကိုမြင်၍ ရထားထိန်းကို ရဟန်း၏အကြောင်း မေးမြန်း၍ ရထားထိန်းပြောကြားချက်အရ ရဟန်းအကြောင်းကို သိရသောအခါ လွန်စွာအားရနှစ်သက်တော်မူ၍ ရဟန်းရှိရာသို့ ရထားကို နှင်စေလေသည်။

ရဟန်းထံသို့ ရောက်သောအခါ အကြောင်းအကျိုး မေးမြန်း၍ ရဟန်းအဖြစ်ကို အလွန် နှစ်သက်တော်မူကာ ရထားထိန်းကို ခေါ်၍ "အချင်းရထားထိန်း....ဤရထားကိုယူဆောင်၍ နန်းတော်အတွင်းမှာ ပြန်လည်အပ်နှံပါလေ၊ ငါတမူကား ဤအရပ်၌ပင် ရဟန်းပြုတော့အုံ" ဟု မိန့်ကြား၍ ရထားထိန်းကို ပြန်လွှတ်လိုက်လေသည်။ တိုနေ့ကား သုဒ္ဓသနာဒေဝီမိဖုရားကြီးမှ သမဝတ္ထုကဋ္ဌိန အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောနေ့ ဖြစ်ပေသည်။

အလောင်းတော် ဝိပဿီမင်းသားသည် ရထားထိန်းကို ပြန်လွှတ်လိုက်ပြီးနောက် ထိုအရပ်မှာပင် ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ကို ပယ်ကာ ဖန်ရည်တပ်စွန်းသော သင်္ကန်းတို့ကိုဝတ်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ (ဤ၌ သပိတ်သင်္ကန်းကို မည်သည့်နည်းဖြင့် ရသည်ဟူ၍ ဟောကြားချက် မရှိသော်လည်း အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း သုဒ္ဓါဝါသပြဟ္မာကြီးများ ဆင်းသက် ကပ်လှူလာ၏ဟူ၍ မှတ်ယူသင့်ပေသည်။)

ထိုအခါ ဗန္ဓုမတီပြည်သားပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်တို့သည်လည်း အလောင်းတော် ဝိပဿီမင်းသား ရဟန်းပြုတော်မူကြောင်း သတင်းကြားကြ၍ အတုလိုက် (အားကျ) ကာ ရဟန်းပြုကြလေကုန်သည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ထိုရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ရဟန်းတို့ဖြင့် ခြံရံလျက် ရွာ, နိုဂုံး, မြို့ကြီး, ပြည်ကြီးများသို့ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူသောအခါ ရောက်လေရာရာအရပ်၌ မဏ္ဍပ်ကြီးများထိုး၍ လူအပေါင်းတို့က ကြီးစွာသော ဆွမ်းအလှူဒါနကို လှူဒါန်းကြသည်ကို ငြီးငွေတော်မူကာ တောထွက်ရဟန်းပြုတော်မူသည်မှ ရှစ်လမြောက်သို့ နက်ဖန်ခါ ရောက်တော့မည်ဟု ဆိုအပ်သော ကဆုန်လဆန်း (၁၄) ရက်နေ့တွင် အလောင်းတော်၏ သန္တာန်၌ စိတ်အကြံ ဖြစ်သည်ကား "ငါသည် အခြံအရံတို့နှင့်ရောနှောရှိ၍ နေခြင်းငှါ မသင့်လျော်ချေ၊ ငါသည် ဤပရိသတ်နှင့်ခွဲကာ တဦးတည်းနေရမူ ကောင်းလေစွ" ဟု ကြံစည်တော်မူ၍ ပရိတ်သတ်နှင့် ခွဲခွါတော်မူခဲ့ရာ ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့(နောက်တနေ့) သို့ ရောက်သောအခါ သုဒဿနသူဌေးသမီး လှူဒါန်းအပ်သော ဃနာန္ဓဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောဂ၏ အတွင်းမှာ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ သုဇာတ

အမည်ရှိသော မုယောခင်း(ကျုံခင်း)စောင့်သူ လူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံယူတော်မူခဲ့၍ သဒ္ဓတ်ပင် ဗောဓိရင်း ဖြန့်ခင်း လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၅၃) ငါးဆယ့်သုံးတောင် ပမာဏ ရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာလေ၏။

ထိုသဒ္ဓတ်ပင်ဗောဓိ၏ ပင်စည်ပင်မသည် အလောင်း တော် ကပ်ရောက်သည့်နေ့၌ အတောင်ငါးဆယ် မြင့်၍ အထက်သို့ တက်သော ခက်မသည်လည်း အတောင် ငါးဆယ်ရှိသဖြင့် အတောင်တရာမြင့်၏၊ ထိုနေ့မှာပင်လျှင် သဒ္ဓတ်ပင်ဗောဓိသည် အလွန်မွေးကြိုင်သော ရနံ့ရှိသည့် အနှားညှိအောင်ဖွဲ့သီ၍ ထားအပ်သကဲ့သို့သော ပန်းပွင့်တို့ ဖြင့် အရင်းမှစ၍ တပင်လုံးကို ဖုံးအုပ်ထားအပ်သကဲ့သို့ ရှိ၏၊ နတ်ဌဖြစ်သော ရနံ့ကောင်းဖြင့်လည်း ကြိုင်လှိုင် လျက်ရှိပေ၏။ ထိုနေ့ဌကား ဗောဓိသဒ္ဓတ်ပင်သာမဟုတ်၊ စကြဝဠာ တိုက်တသောင်းအတွင်း အလုံးစုံသောသစ်ပင် ချုံနွယ် အပေါင်းတို့ပင် ပွင့်ကြကုန်၏။

ထိုအပရာဇိတပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေး ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေ သည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (သဒ္ဓတ်) ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တာသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်)စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာ မင်း၏တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ် သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း''ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် အဂ္ဂသာဝကအလျာ ဖြစ်ကြသည့် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ဗတူမိကဲ့ ခဏ္ဍာမင်းသားနှင့် တိသ အမည် ရှိသော ပုရောဟိတ်သားတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှု

နှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ "ထိုသူတို့အား ရှေးဦးစွာ တရားဟောအုံ့"ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် ဗန္ဓုမတိမြို့တော်အနီး သား သမင်တို့အား ဘေးမဲ့ပေးရာ ဖြစ်၍ ခေမအမည်ရှိသော မိဂဒါဝုန်ဥယျာဉ်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွရောက် သက်ဆင်းတော်မူလျက် ထိုမင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်သားတို့ကို ဥယျာဉ်မှူးကို စေလွှတ်၍ ခေါ်စေပြီးလျှင် ထိုသူနှစ်ဦးတို့ လာ ရောက်ကြသောအခါ ရဟန်းပြုသင့်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အဆုံးအမ သြဝါဒတရားမှ အစပြုကာ ဟောကြားပြီး၍ ထိုခဏ စည်းဝေးရောက်လာကြသည့် နတ် ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့နှင့်တကွ ထိုသူနှစ်ဦးတို့အား ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲ ဖြစ်သည့် ဓမ္မစက္ကြာဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူရာ မင်းသား နှင့် ပုရောဟိတ်သားတို့ကို အစထား၍ မရေတွက်နိုင်သော နတ် ဗြဟ္မာတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြလေကုန်သည်။

အထူးအားဖြင့် အဂ္ဂသာဝကအလျာ ဖြစ်ကြသည့် ခဏ္ဍ မင်းသားနှင့် တိဿအမည်ရှိသော ပုရောဟိတ်၏သားတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ဟောဘိကွေ့ရဟန်းဖြစ်ကြ၍ မကြာမြင့် မီပင် ရဟန္တာဖြစ်ကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပဲ့ကြီးတည်း။)

ထို့နောက် ဗန္ဓုမတိပြည်သား ယောဂျားပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်တို့သည် "ဗန္ဓုမတိပြည်အနီး ခေမမိဂဒါဝုန်ဥယျာဉ် ကြီး၌ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားကြွရောက်သီတင်းသုံးနေတော်မူပြီတဲ့၊ ခဏ္ဍမင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်သား တိဿလုင်တို့လည်း ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားထံ၌ ရဟန်းပြုကြပြီတဲ့"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားကြသဖြင့် အတုလိုက်(အားကျ)ကာ ရဟန်းပြုကြကုန်၏၊ ထိုသို့ အတုလိုက်၍ ရဟန်းပြုကြသော ရှစ်သောင်းလေးထောင် သော သူတို့အား ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတည်း ဟူသော အမြှောက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပဲ့ကြီးတည်း။)

ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား ဘုရားမဖြစ်မီ မင်းအဖြစ်ဖြင့် နေစဉ် အခါက အလုပ်အကျွေး အခြွေအရံ ဖြစ်ကြသော လူပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည် အလောင်းတော် တောထွက်သည့် စတုတ္ထမြောက် ဥယျာဉ်တော်သို့ သွားသောနေ့ နံနက်စောစော အချိန်မှာပင် ဝိပဿီမင်းသားကို ခစားရန် လာရောက်ကြကုန်၍ မင်းသားကို နန်းတော်၌ မတွေ့မြင်ရသဖြင့် နံနက်စာ စားရန် ပြန်သွားကြပြီးလျှင် ထမင်းစားကြပြီးနောက် "မင်းသားသည် အဘယ်အရပ်၌ ရှိသနည်း"ဟု မေးမြန်းကြလျက် ဥယျာဉ်တော်သို့ ကြွသွားကြောင်း သတင်းကြားရ၍ "ငါတို့သည် ဥယျာဉ်တော်မှာပင် မင်းသားကို ဖူးမြင်ကြကုန်အံ့"ဟု ထွက်ခဲ့ကြကုန်၏။

လမ်းခရီးမှာ ဝိပဿီမင်းသားက ပြန်၍ လွှတ်လိုက်သော ရထားထိန်းနှင့်တွေ့သဖြင့် ဝိပဿီမင်းသား ရဟန်းပြုကြောင်း သတင်းကြားကြသောအခါ ကြားရသည့်အရပ်မှာပင်လျှင် အလုံးစုံ ဝတ်ဆင်လာခဲ့ကြသော လူဝတ် တန်းဆာတို့ကို စွန့်ပယ်လျက် သက်နှံးများကို ဈေးမှဝယ်ယူကာ ဆံမုတ်ဆိတ်များကို ပယ်ရှင်း၍ ရဟန်းပြုကြကုန်၏၊ ရဟန်းပြုကြပြီးလျှင် ထိုရှစ်သောင်း လေးထောင်သော အတုလိုက်ရဟန်းတို့သည် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်ထံ သွားရောက် ဝန်းရံ နေထိုင်ကြကုန်သည်။ အလောင်းတော်သည် ဒုက္ခရစရိယာ ရှစ်လကြာအောင် ထိုရဟန်းတို့ခြေရံလျက် ကျင့်ကြံအားထုတ်တော်မူ၍ နှက်ဖန် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့သို့ ရောက်အံ့သော ကဆုန်လဆန်း (၁၄) ရက်နေ့ဝယ် "ငါသည် အခြွေအရံများနှင့် ရောနှော၍ နေရ၏၊ မင်းသားအဖြစ်ဖြင့် နေစဉ်ကလည်း ငါသည် ဤ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သောသူတို့ကို အခြွေအရံပြု၍ လှည့်လည်သကဲ့သို့ ယခုလည်း ဤသူတို့ကိုပင် အခြွေအရံပြု၍ နေခြင်းသည် မသင့်လျော်ပေ။ ဤအခြွေအရံ ဂိုဏ်းဂဏဖြင့် ငါ့မှာ အဘယ် အကျိုးရှိအံ့နည်း"ဟု အပေါင်းအသင်းနှင့် မွေ့လျော်နေခြင်းဌ ဖြိုးဌေတော်မူ၍ "ယနေ့ပင် ဤအခြွေအရံ ဂိုဏ်းဂဏကိုစွန့်၍ သွားပေအံ့"ဟု ကြံစည်ပြီးမှ တဖန် "ယနေ့ အချိန်မရှိတော့ပြီ၊ အကယ်၍ ယနေ့ ငါသွားခဲ့သော် ဤအလုံးစုံသော ရဟန်းတို့

သည် သိကြလိမ့်မည်၊ နက်ဖန်မှသာလျှင် သွားအုံ”ဟု ကြိုစည်တော်မူလေ၏။

ထို နက်ဖန်ခါရောက်မည့် နောက်တနေ့အတွက်လည်း ငါတို့ဘုရားလက်ထက် ဥရုဝေလရွာနှင့် အလားသဏ္ဌာန် တူသောတခုသောရွာ၌ ရွာသူရွာသားအပေါင်းတို့သည် အခြံအရံနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်ကို ပင့်ဖိတ်ကြပြီးလျှင် အလောင်းတော်နှင့်တကွ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော အခြံအရံတို့အား လှူဒါန်းရန် ဃနာနို့ဆွမ်းကို စီမံကြကုန်၏။ ထိုအခါ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် နောက်တရက် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ ထိုရွာမှာပင် အခြံအရံ ရဟန်းတို့နှင့်တကွ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခြင်းကိစ္စကို ပြုပြီးလျှင် မိမိ နေရင်းတောကျောင်းဌာနသို့ ကြွတော်မူ၏။

တောကျောင်းသို့ရောက်၍ အတုလိုက်ရဟန်းတို့က အလောင်းတော်အား ပြုသင့်သော ဝတ်များကို ပြုကြပြီးလျှင် အသီးအသီး မိမိတို့၏ နေ့သန့်ရာ ညဉ့်သန့်ရာ အရပ်တို့သို့ ဝင်ရောက်ကြမှ အလောင်းတော်သည် မိမိ၏ သစ်ရွက်မိုးသော ကျောင်းကလေး အတွင်း ဝင်ရောက်နေထိုင်လျက် “ဤအချိန်ကား ထွက်သွားရန် အသင့်လျော်ဆုံးသော အချိန်တည်း”ဟု ထွက်ခဲ့၍ သစ်ရွက်မိုးကျောင်းကလေး၏ တံခါးကို ပိတ်ပြီးလျှင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ရှေးရှုကြွတော်မူလေသည်။

ထိုအတုလိုက်ရဟန်းတို့သည်လည်း ညနေချမ်းအခါ ဘုရားအလောင်းတော်ထံ ဆည်းကပ်ရန်သွားကြ၍ သစ်ရွက်မိုးကျောင်းကလေးကို ဝန်းရံလျက် အလောင်းတော်ကို တွေ့နိုးနိုးဖြင့် မြော်ကိုးနေကြရာ အချိန်ကာလကြာမြင့်သောအခါမှ “အချိန်ကြာလှပြီ၊ စူးစမ်းကြကုန်လော့”ဟု ပြောဆို၍ သစ်ရွက်မိုး ကျောင်းတံခါးကို ဖွင့်၍ကြည့်သောအခါ အလောင်းတော်ကို မတွေ့မမြင်ကြရသော်လည်း “အလောင်းတော်သည် အဘယ်အရပ်သို့ သွားလေသနည်း”ဟု အောက်မေ့ကာ အလောင်းတော်ကို လိုက်လံရှာဖွေမှု အလျဉ်းပင် မပြုကြပဲ “အလောင်းတော်သည် အပေါင်း

အသင်း ဂိုဏ်းဂဏနှင့် နေခြင်းဌာ ငြိုးငွေ့တော်မူသဖြင့် တပါး တည်း သီတင်းသုံးနေတော်မူလိုဟန် ရှိသည်၊အလောင်းတော်ကို ဘုရားဖြစ်သောအခါမှ ငါတို့ ဖူးမြင်ကြကုန်တော့အုံ့''ဟု ကြံစည် ကြကာ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအတွင်းဖက်သို့ ရှေးရှုလှည့်လည် ဖဿွားကြ လေကုန်၏။

ထို့နောက် ထိုအတုလိုက် ရဟန်းပေါင်း ရှစ်သောင်းလေး ထောင်တို့သည် ''ဝိပဿီမင်းသား ဘုရားဖြစ်၍ ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောကြားတော်မူပြီတဲ့''ဟု သတင်းစကား ကြားရသဖြင့် အစဉ် အတိုင်း ထိုအလုံးစုံသော ရဟန်းတို့သည် ဗန္ဓုမတီနေပြည်တော် အနီး ခေမမိဂဒါဝုန် ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်းဌာ လာရောက် စည်းဝေး ကြကုန်၏၊ ထိုအခါ ထိုအတုလိုက် ရဟန်းပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်တို့အား ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား တရားဟောတော် မူ၏၊ ထိုအခါ ထိုရှစ်သောင်း လေးထောင်သော အတုလိုက် ရဟန်းတို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယဘုရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ် ပဌမသန္နိပါတ

ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာ အစည်း အဝေးကြီးတို့မှာ သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်ဌာ ခေမမိဂဒါဝုန် ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်းမှာ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သို့ အတုလိုက် ရဟန်းပြုကြသည့် ရဟန်းပေါင်း ရှစ်သောင်း လေး ထောင်၊ အဂ္ဂသာဝကအလျှာ ခဏ္ဍမင်းသားနှင့် ပုရောဟိတ်သား တိဿလုင်တို့သို့ အတုလိုက် ရဟန်းပြုကြသည့် ရဟန်းပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင် နှစ်ရပ်ပေါင်း (၁၆၀၀၀) တသိန်း ခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင်သော ရဟန်းတို့၏ အလယ်ဌာ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္ဓိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဌ မြတ်စွာဘုရားသည် ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဝိုဟာ ပြတော်မူသည်ကို ဖူးမြင်ကြရ၍ ရဟန်းပြုကြ ကုန်သော တသိန်းသော ရဟန်းတို့၏ အစည်းအဝေးသည်ဖြစ်၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္ဓိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဌ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဖတူမိကွဲ ဖြစ်ကြသော မင်းသားညီနောင် သုံးယောက်တို့သည် နယ်စွန်နယ်ဖျားက ထကြွသောင်းကျန်းကြသည်ကို ငြိမ်းအေး ငြိမ်သက်စေ၍ ပြန်လာကြသည်တွင် ခမည်းတော် မင်းတရားကြီးက သားတော်သုံးပါးကို အားရကျေနပ်တော်မူ၍ လိုအပ်သောဆုကို တောင်းကြလော့ဟု ဆုပေးတော်မူရာ မင်းသားညီနောင်တို့က "ငါတို့မှာ လိုအပ်သောဆုကို တောင်းခွင့်ရပြီ၊ အခြားဆုကို ငါတို့ တောင်းရန်မလို၊ နောင်တော်မြတ်စွာဘုရားကို လုပ်ကျွေးပြုစုရန် အတွက် ဆုကိုသာ ငါတို့လိုသည်"ဟု တောင်းဆိုကာ ခမည်း တော်ထံမှ အခွင့်ရသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို လုပ်ကျွေး လှူဒါန်း ပူဇော်မှုပြုကြရန် မိမိတို့၏ အပိုင်စား မြို့ရွာဌာနတို့သို့ ပင့်လျှောက် ကြရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် ထိုညီနောင် သုံးဦးတို့၏ ပူဇော်သက္ကာရကို ခံယူတော်မူလျက် တရားဓမ္မ ဟောပြတော်မူရာ ရှစ်သောင်းသောလူတို့သည် ဧဟိဘိက္ခုရဟန်း ဖြစ်ကြ၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။

ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် ခေမမိဂဒါဝုန် ဥယျာဉ်တော် အတွင်းဌ ထို ရှစ်သောင်းသော ရဟန္တာတို့ ခြီရုံလျက် သြဝါဒ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားအလောင်း အတုလနဂါးမင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် တန်းခိုးအာနုဘော် ကြီးမားသော အတုလနဂါးမင်းဖြစ်၍ ကုဋေပေါင်းများစွာသော နဂါးတို့ ခြိုရံလျက် နတ်ဌဖြစ်သော တူရိယာမျိုးတို့ဖြင့် တီးမှုတ်၍ လောကသုံးပါး၏ အကြီးအမှူးဖြစ်တော်မူသော ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်လျက် အခြိုအရံသံဃာတော်များနှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်သက္ကာရမှ ပြုခြင်းငှါ ဘုရားအမှူးရှိသောသံဃာတော်ကို ပင့်ဖိတ်လျက် ရတနာခုနှစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြီးသည့် လပြည့်ဝန်းကြီးပမာ ကြည့်ချင်ဖွယ်ရာ ရတနာဒနှစ်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော မဏ္ဍပ်တော်ကြီး တည်ဆောက်ပြီးလျှင် ထိုမဏ္ဍပ်အတွင်း၌ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်မြတ်များကို သီတင်းသုံးစေ၍ ခုနှစ်ရက်ပတ်လုံး ကြီးစွာသော အလှူကို ပေးလှူ၏။ ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ချယ်စီအပ်၍ မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်သာ ထိုက်တန်ကာ အလုံးစုံသော အဆင်တန်းဆာတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော ရွှေအင်းပျဉ်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်း၏။

ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် သံဃာတော် အပေါင်းတို့၏ အလယ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၍ ထိုဒါန အနုမောဒနာတရား ဟောကြားပြီးဆုံးသည်တွင် အလောင်းတော် အတုလ နဂါးမင်းကို "ဤကမ္ဘာမှ နောက် ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာမြောက်၌ ဤအတုလ နဂါးမင်းသည် ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့" ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ် ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကြားရလျှင် အလောင်းတော်အတုလနဂါးမင်းသည် အလွန်ကြည်လင်သော စိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်ဇတ်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **ပန္ဓုမတီ မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ပန္ဓုမမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **ပန္ဓုမတီ မိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြွဲလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၈၀၀၀) ရှစ်ထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **နန္ဒစံနန်းတော်**, **သုနန္ဒစံနန်းတော်**, **သိရိမာစံနန်းတော်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မယော်သိမိဖုရားမှာ မောင်းမပေါင်း (၁၂၀,၀၀၀) တသိန်းနှစ်သောင်း အခြံအရံရှိသည့် **သုဘဿနာဒေဝီမိဖုရားကြီး** ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **သမဝတ္ထုကုန္ဓမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တောထွက်တော်မူသော ယာဉ်မှာ အာဇာနည်မြင်း ကသော **ရထားယာဉ်** ဖြစ်ပြီး ရှစ်လကြာ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝက အစုံတို့မှာ **ခဏ္ဍမထေရ်**နှင့် **တိဿမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **အသောကမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **စန္ဒာထေရီမ**နှင့် **စန္ဒမိတ္တာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **သဒ္ဓတ်ပင်** ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ပုနဗ္ဘသုမိတ္တ သူဌေး**နှင့် **နာဂသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **သိရိမာဥပါသိကာမ**နှင့် **ဥတ္တရာဥပါသိကာမ**တို့ ဖြစ်ကြသည်။

လော်ကသုံးပါး၏ ရှေ့ဆွားနာယက ဖြစ်တော်မူသော ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်မှာ အတောင်ရှစ်ဆယ် မြင့်လျက် ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင် ခုနစ်ယူဇနာတို့ တိုင်တိုင် ထိမှ ဤမှ ထွက်ကြကွန့်မြူးပေ၏။ (ပကတိ ကိုယ်တော်ရောင်ကို ဆိုသည်။)

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ်ရှစ်သောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ) ကာလတို့ပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် များစွာသော နတ်လူတို့ကို ကိလေသာတည်းဟူသော အနှောင်အဖွဲ့မှ ကျွတ်လွတ်စေတော်မူ၏၊ အရိယာမှ ကြွင်းသော ပုထုဇန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်မပဋိပဒါ လမ်းကြောင်းနှင့် နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းမဟုတ်သည့် အယုတ်တရားနှစ်ပါးတို့ကို ထုတ်ဖော်ခွဲခြား ဟောကြားတော်မူပေ၏။

တရားတည်းဟူသော အရောင်အလင်းကို ပြပြီးလျှင် သေခြင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို ဟောကြားတော်မူလျက် (ထွန်းလင်းတောက်ပပြီး ငြိမ်းအေးသွားသော မီးပုံကြီးပမာ) ထို ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်များစွာ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

သံဝေဂ

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ မြတ်သောတန်းခိုးတော်, မြတ်သော ဘုန်းတော်, စက်လက္ခဏာစသည်တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်ယင်အပ်သည့် မြတ်သော ရူပကာယတော် ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....၊ ခပ်သိမ်းသော သဒ္ဓါရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သောအနှစ်သာရမရှိ အချည်းနှီးတို့သာ ဖြစ်ကုန်စွဘတကား....။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူသော ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် သုမိတ္တအမည်ရှိသော အရာမ်ကြီးအတွင်းခ

ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏၊ ထိုအရာမ်ကြီးအတွင်းမှာပင် တည်ထား အပ်သည့် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ စေတီတော်မြတ်ကြီးမှာ ခုနစ် ယူဇနာ စွင့်စွင့် အမြင့်ရှိလေသည်။

ဝိပဿီဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၂၀–သိဒ္ဓိဗုဒ္ဓဝင်

ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာကုန်ဆုံးပြီး သည့်နောက် ကမ္ဘာပေါင်း (၅၉) ငါးဆယ့်ကိုး ကမ္ဘာတို့၌ လောကမှာ မြတ်စွာဘုရားများ ပွင့်တော်မမူကြပဲ သုည ကမ္ဘာ ကြီးတွေသာဖြစ်ပြီးလျှင် တရားအလင်းရောင်ကင်းပ၍ အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော မှောင်အတိကျကာ ဒေဝဒူတ္တမာရ်နှင့် ကိလေသ မာရ်တို့သာလျှင် လောက၌ ခလုတ်မရှိ ဆူးမရှိ ထင်တိုင်း ဧကရာဇ်မင်းအဖြစ်ကို ပြုလုပ်နေကြလေသည်။ ထို မာရ်နှစ်ပါး တို့၏အလိုသို့သာလျှင် သတ္တဝါတို့ လိုက်နေကြရလေသည်။

ထို သုညကပ်ကမ္ဘာကြီး (၅၉) ကမ္ဘာကို လွန်မြောက်၍ ၅၇ ကမ္ဘာမှ ပြန်၍ရေတွက်သည်ရှိသော် သုံးဆယ့်တကမ္ဘာထက်၌ (၁) သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား၊ (၂) ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားဟူ၍ ဘုရားနှစ်ဆူတို့ ပွင့်တော်မူကြသည်။ (မဏ္ဍကပ်ကမ္ဘာတည်း။)

ထို နှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့တွင် သိဒ္ဓိ မြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်းအရာသော်ကား····ထိုသုံးဆယ့်တကမ္ဘာဝယ် လူတို့ အသက်တမ်း အသင်္ချေယျတမ်းမှ ဆုတ်ယုတ်ခဲ့၍ အနှစ် ခုနစ် သောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားအလောင်း တော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည် ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေ တော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ပြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန် ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ဆင်းသက်ကာ အရုဏာဝတီ နေပြည်တော် အရုဏာအမည်ရှိသောမင်းကြီး၏ ပဘာဝတီအမည်

ရှိသော မိဖုရားကြီးဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ နိသဘ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်မင်းသားကို နိမိတ်ဖတ်ပညာရှိတို့နှင့် ဆွေတော် မျိုးတော်တို့က အမည်မှည့်သော နေ့ဝယ် မင်းသား၏ သင်းကျစ်တော်သားသည် ဥဒေါင်းအမောက် ပမာ မြင့်တက်နေသည်ကို အစွဲပြု၍ သိဒ္ဓိမင်းသားဟု အမည်မှည့်ကြကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် သိဒ္ဓိမင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁) သုစန္ဒကရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) ဂိရိရွှေနန်းဆောင်၊ (၃) ဝသဘရွှေနန်းဆောင်တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ သမ္ဘကာမာဒေဝီမိဖုရားကြီးအမှူးပြုသော မောင်းမအပေါင်းနှစ်သောင်းလေးထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၇၀၀၀) ခုနှစ်ထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော်သိဒ္ဓိမင်းသားသည် ထီးနန်း စိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီး၍ သမ္ဘကာမာဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှ အတုလအမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ ဆင်ယာဉ်ကိုစီးကာ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ) ကာ ခုနစ်သန်းသောယောက်ျားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုခုနစ်သန်းသော အတုလိုက်ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒုက္ခရစရိယာ ရှစ်လကြာ ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ အတုလိုက် ရဟန်းအပေါင်းကို ပယ်စွန့်ခဲ့၍ သုဒဿနနိဂုံးနေ ဝိယဒဿီ အမည်ရှိသော သူဌေးဂ၏သမီးသည် လှူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာ နှီဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ ရှားပင် ပျိုတောကြီးအတွင်းမှာပင် နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်း အချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ အနောမဒဿီအမည်ရှိသော ရသေ့သည် လှူဒါန်းအပ်သည့် သမန်းမြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာ ဗောဓိ(သရက်ဖြူ)ပင်၏အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၃၂)သုံးဆယ့်နှစ်တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင် တော် ပေါ်ပေါက်လာလေ၏။

ထို သရက်ဖြူဗောဓိပင်၏ ပမာဏကား ရှေး ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ သဒ္ဓတ်ပင်ဗောဓိနှင့် တူမျှပေ၏၊ ထို သရက်ဖြူဗောဓိပင်၏ ပင်စည်ပင်မသည် အလောင်းတော် ကပ်ရောက်သည့်နေ့၌ အတောင်ငါးဆယ်မြင့်၍ အထက်သို့ တက်သော ခက်မသည်လည်း အတောင်ငါးဆယ်ပင်ရှိ၏၊ နတ်ဦးဖြစ်သော အနုံအပွင့်တို့ဖြင့် တပင်လုံးကို ဖုံးအုပ်၍ ထားသကဲ့သို့ ရှိပေ၏၊ အပွင့်တို့ဖြင့်သာ မဟုတ်သေး၊ အသီးတို့ဖြင့်လည်း ဖုံးအုပ်ထားသကဲ့သို့ ရှိပေ၏၊ထိုဗောဓိ သရက်ဖြူပင်၏ နံပါးတဖက်မှ နုသောအသီးများ, အခြားတဖက်မှ အလယ်အလတ် အသီးများ, အခြားတဖက်မှ အနေသင့်ရုံမှည့်သော အသီးများမှာ နတ်ဩဇာ ထည့်ထားသည့် ပမာ အလွန် ကောင်းသော အရသာရှိ၍ အဆင်း အနံ့ အရသာနှင့် ပြည့်စုံကြပြီးလျှင် ထိုမှ ဤမှ တွဲလျားကျလျက် ရှိကုန်၏၊ ထိုဗောဓိသရက်ဖြူပင်ကဲ့သို့ပင်

ထိုနေ့၌ စကြဝဠာတိုက်တ'သောင်းအတွင်း သီးပင် ပွင့်ပင် အားလုံးတို့ပင် သီးကြ ပွင့်ကြကုန်၏။

အလောင်းတော်သည် ထိုအပရာဇိတပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေစံနေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

သိဒ္ဓိ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရား ဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိသရက်ဖြူပင်အနီးမှာပင် သတ္တသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း"ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူ လတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် ခုနစ်သန်းသောရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူကာ ထိုရဟန်းတို့နေရာ အရဏဝတီ မင်းနေပြည်၏အနီး မိဂါဒိန်ဥယျာဉ်အဘွင်း သက်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် ထိုခုနစ်သန်းသောရဟန်းတို့၏အလယ်၌ တင့်တယ်စွာ သီတင်းသုံး ထိုင်နေတော်မူ၍ တရားနာရန် လာရောက်ကြသော နတ် လူတို့အား ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာဒေသနာကို ဟောတော်မူသောအခါ ကုဋေတသိန်းသော နတ် လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ၌ အရဏဝတီ မင်းနေပြည်၏အနီးမှာပင် အဂ္ဂသာဝကအလျာဖြစ်ကြသော အခြွေအရံ ပရိသတ်နှင့် ဘက္ခု အဘိဘူမင်းသားနှင့် သမ္ဘဝမင်းသားတို့အား တရားဟော

ကြား၍ ကုဋ္ဌေကိုးသောင်းသော နတ်လူတို့အား တရားတည်း ဟူသော အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူလေသည်။

(ဤကား ဒုတိယဘာဏသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၌ သူရိယဝတိမြို့တံခါး၏အနီး စကားပင်အပါး၌ တိတ္ထိတို့၏ မာန်ယစ်ခြင်းကို နှိမ်နင်း ချိုးဖဲ့ရန်အလို့ငှါ ၎င်း၊ အလုံးစုံသော လူအပေါင်းတို့အား ကိလေသာတည်း ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့မှ လွတ်စေခြင်းငှါ၎င်း ရေမီး အစုံအစုံ ဖြစ်သော တန်းခိုးပြာဋိဟာကိုပြတော်မူ၍ တရားဟောတော်မူ သည်ရှိသော် ကုဋ္ဌေရှစ်သောင်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရား ထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယဘာဏသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာအစည်းအဝေး ကြီးတို့မှာ သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်၌ အဘိဘူမင်းသား သမ္ဘဝ မင်းသားတို့နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုကြကုန်သော ရဟန္တာ တသိန်းတို့၏အလယ်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူ၍ သိဒ္ဓိမြတ်စွာ ဘုရားသည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ အရဏဝတိမြို့ ဆွေတော် မျိုးတော်တို့၏အစည်းအဝေးကြီး၌ ရဟန်းပြုကြသည့် ရှစ်သောင်းသော ရဟန်းတို့၏အလယ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူ၍ သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား သည် သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္ဓိပါဋ

ထို့နောက် အခါတပါးဌ ဓနञ္ဇယမြို့ ရေပါလက အမည်ရှိသောဆင်ပြောင်ကြီးကို ဆုံးမတော်မူသောအခါဌ ရဟန်းပြုကြ ကုန်သော ခုနစ်သောင်းသော ရဟန်းတို့၏အလယ်ဌ သီတင်းသုံးတော်မူ၍ သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူသည်။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

၈၀ါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း အရိန္ဒမမင်းဖြစ်၍

ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ၈ါတို့မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ပရိဘုတ္တ အမည်ရှိသောမြို့ဌ အရိန္ဒမအမည်ရှိသော မင်းကြီးဖြစ်၍ သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား ပရိဘုတ္တမြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူလာသည်ရှိသော် အခြေအရံပရိသတ်နှင့်တကွ အရိန္ဒမမင်းကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦး ကြိုဆို၍ ဦးညွတ်ဝပ်လျှိုး ရှိသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ဖိတ်ကြားပြီးသော် နန်းတော်မှာ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မိမိ၏ အစိုးရခြင်းဂုဏ်, အမျိုးမြတ်ခြင်းဂုဏ်, စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့်ပြည့်စုံခြင်းဂုဏ်, ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားတည်းဟူသော ဂုဏ်တို့နှင့်လိုက်လျော(မည်သူမျှ အပြစ်ပြောဖွယ်မရှိလေ)အောင်ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို လှူဒါန်းလေ၏။

အဝတ်အထည်ထားသော ဘဏ္ဍာတိုက်တို့ကို ဖွင့်လှစ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားအမှူးရှိသော ရဟန်းသံဃာတော်များအား အဖိုးများစွာထိုက်သော အဝတ်ကောင်ပေါင်းများစွာကို ကပ်လှူလေသည်။ (လောက ဝေါဟာရအားဖြင့် အဝတ်အစုံ နှစ်ဆယ်ကို တကောင်ဟူ၍ ခေါ်၏၊ ဤဌမ အဝတ်ဆယ်ထည်ကို တကောင်ဟူ၍ မှတ်ယူရာ၏။ ။အံ-ဋ ၃၊၂၇၀မှ)

ဤတွင်မျှမဟုတ်သေးပေ၊ မိမိစီးတော်ယာဉ်ဖြစ်သည့် ခွန်အား အဆင်း လက္ခဏာ အဟုန်တို့နှင့်ပြည့်စုံ၍ ရှေကွန်ရက် ရှေပန်း တို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သည့် မဂ်လာဆင်တော်မြတ်ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းပြီးလျှင် (အဆင်တန်းဆာနှင့်တကွ သော ထိုဆင်တော်ကို တန်ဖိုးဖြတ်၍ ထိုတန်ဖိုးနှင့်ညီမျှသော) ရဟန်းတို့အား အပ်စပ်သည့် ကပ္ပိယပစ္စည်းဝတ္ထုတို့ကို ဘုရား အမှူးရှိသော သံဃာတော်အား လှူဒါန်းလေသည်။

ထိုအခါ သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားသည် အလောင်းတော် အရိန္ဒမ မင်းကို "ဤကမ္ဘာမှ နောက် သုံးဆယ့်တကမ္ဘာမြောက်၌ ဤ အရိန္ဒမမင်းသည် ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူလေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားရလျှင် အလောင်း တော် အရိန္ဒမမင်းသည် အလွန်ကြည်လင်သော စိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာဆောက်တည် တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ **အရုဏဝတီ** မြို့တော်ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **အရုဏမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **ပဘာဝတီ မိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၇၀၀၀) ခုနှစ်ထောင် ဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **သုစန္ဒက ရွှေနန်းဆောင်, ဂိရိရွှေနန်းဆောင်, ဝသဘ ရွှေနန်းဆောင်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟေသီမိဖုရားမှာ မောင်းမပေါင်း (၂၄၀၀၀) နှစ်သောင်းလေးထောင် အခြေအရံရှိသည့် **သဗ္ဗကာမာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **အတုလမင်းသား**ဖြစ်လေသည်။

နိုမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တောထွက်တော်မူ သောယာဉ်မှာ **ဆင်ယာဉ်** ဖြစ်ပြီးလျှင် ရှစ်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **အာဘိဘူမထေရ်**နှင့် **သမ္ဘူဝမထေရ်** တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ခေမက်ရမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **သနိလာထေရီမ**နှင့် **ပဒုမာထေရီမ** တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိမှာ **သရက်ရွှေပင်** ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေးဒါယကာတို့မှာ **သိရိဝမ္ဘူဌေး**နှင့် **နန္ဒဌေး**တို့ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့ မှာ **စိဇ္ဇာဥပါသိကာမ** နှင့် **သုဇာတာ ဥပါသိကာမ**တို့ ဖြစ် ကြသည်။

သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရားသည် အရပ်တော်အမြင့်အားဖြင့် အတောင် ခုနစ်ဆယ် မြင့်တော်မူလျက် ပူဇော်ဖွယ်ရာ စိမ်ထားသည့် ရွှေတိုင် ကြီးနှင့် တူပြီးလျှင် သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီးတို့ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား၏ ပကတိ ကိုယ်တော်ရောင်သည် နေ့ရောည ညဉ့်ပါ အကြားမလပ် သုံးယူဇနာတိုင်တိုင် ထိုထို အရပ်သို့ ထွက်ကြွ ကွန့်မြူးတော်မူပေ၏။ (အလိုတော် ရှိပါမူကား အလို တော်ရှိသမျှ စကြဝဠာပေါင်း များစွာတို့တိုင်တိုင် တောက်ပ နိုင်ပေ၏။)

ထို သိဒ္ဓိမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၇၀၀၀၀)ခုနစ်သောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း ၏ ငါးပုံ့ လေးပုံ)ကာလတို့ပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာ သော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ် ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

တရားမိုးကြီးကို ရွာဖြိုးစေလျက် နတ်နှင့်တကွသော သတ္တဝါတို့ကို တရားစကားတည်းဟူသော ရေစင်ဖြင့် စိုစွတ်စေတော်မူ၍ ဝဋ်ဒုက္ခကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတော်မူပြီးလျှင် တပည့်များစွာ ရဟန္တာတို့နှင့်တကွ သိုသိခိမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

သံဝေဂ

နိမ့်မြန်းသော လက်သည်းတော်, ခြေသည်းတော် အစရှိသည့် ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီးတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပကာယကိုယ်တော် အလုံးစုံပင် ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ…၊ ခပ်သိမ်းသော သဒ္ဓါရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သော အနှစ်သာရမရှိ၊ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘတကား…။

စေတီတော်

သိခိမြတ်စွာဘုရားသည် သီလဝတီမြို့၏အနီး(အဃ)အမည်ရှိသော အရာမ်ကြီးဌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်တို့မှာ ဖရိဖရဲမကြဲ တစုတည်း တခဲတည်းဖြစ်၍ တည်ကုန်၏၊ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းသူ လူအပေါင်းတို့သည် သုံးယူဇနာစွင့်စွင့် အမြင့်ရှိသော ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသည့် (မြင်းမိုရ်တောင် တမျှတင့်တယ်လှသော) စေတီတော်ကြီး တည်ထား ကိုးကွယ်ကြလေကုန်သတည်း။

သိခီဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၂၁-ဝေဿဘူဗုဒ္ဓဝင်

သိခီမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးသည့်နောက် ဘုရားနှစ်ဆူ ပွင့်တော်မူရာ ထိုမဏ္ဍကပ်ကမ္ဘာမှာပင် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ် (၇၀၀၀၀) ခုနစ်သောင်းမှ တဖြည်းဖြည်း

ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသက်ရှည်တမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ လူတို့အသက် အနှစ် (၆၀၀၀၀) ခြောက်သောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ အနောမ နေပြည်တော်သုပ္ပတိတ မင်းကြီး၏ ယသဝတီ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ အနုပမအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းမင်းသား ဖွားမြင်သောအခါ၌ လူအများတို့ကို နှစ်သက်စေလျက် မြတ်သောအသံကို ပြုတော်မူခြင်းကြောင့် မင်းသား၏ အမည်ကို မှည့်သည့်နေ့တွင် နိမိတ်ဖတ်ပညာရှိတို့နှင့် ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့က ဝေဿဘူမင်းသားဟူ၍ အမည်မှည့်ကြလေသည်။(မြတ်သော အသံဟူသည်မှာ "အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကသာ" အစရှိသော စကားကြီး သုံးခွန်းကိုပင် ဆိုလိုသည်။)

ထီးနန်းစိုးစံတော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဝေဿဘူမင်းသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁) ရှစ်ရွှေနန်းဆောင်၊ (၂) သုရှစ်ရွှေနန်းဆောင်၊ (၃)ရတိဝဇုနရွှေနန်းဆောင် တည်းဟူသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့၌ သုစိတ္တာဒေဝီ မိဖုရားကြီးအမှူးရှိသော မောင်းမအပေါင်း (၃၀၀၀၀) သုံးသောင်းတို့၏ ဖျော်ဖြေလုပ်ကျွေး ပြုစုခြင်းကို ခံယူလျက် နှစ်ပေါင်း (၆၀၀၀)ခြောက်ထောင်တို့ကာလပတ်လုံး

နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ ထီးနန်းစိုးစံတော်မူ၏။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ဝေဿဘူမင်းသားသည် ထီးနန်းစိုးစံတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီး၍ သုစိတ္တာဒေဝီ မိဖုရားကြီးမှ သုပ္ပဗုဒ္ဓအမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သော အခါ ရွှေထမ်းစင်စီးကာ ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်တော်မူ၍ ဗြဟ္မာလူဒါန်းသော သက်နီးတို့ကို ခံယူ၍ ရဟန်းပြုတော်မူသည်။ အလောင်းတော်မင်းသား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ)ကာ သုံးသောင်းခုနစ်ထောင်သော ယောကျ်ားတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် တိုသုံးသောင်းခုနစ်ထောင်သော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာခြောက်လကြာ ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့်ဘုရားဖြစ်မည့် နေ့၌ သုစိတ္တာနိုဂုံးသူ သိရိဝဗုနာအမည်ရှိသော အမျိုးသမီးလူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဒိဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ အင်ကြင်းတောင်၌ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်တွင် မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ နရိန္ဒအမည်ရှိသော နဂါးမင်း လူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ(အင်ကြင်း)ပင်အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အတောင် (၄၀) လေးဆယ်ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာ၏။

(အင်ကြင်းပင်ဗောဓိ၏ ပမာဏ တင့်တယ်ပုံစသည်တို့ကို ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ သဒ္ဓတ်ပင်ဗောဓိ၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် နည်းအတိုင်းသိအပ်၏။)

အလောင်းတော်သည် ထိုအပရာဇိတပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (အင်ကြင်း)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တမသတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် ဖတူမိကွဲဖြစ်ကြသည့် အဂ္ဂသာဝကအလျှာ သောဏမင်းသားနှင့် ဥတ္တရမင်းသား ညီတော်နှစ်ပါးတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် အနုပမမြို့၏အနီး အရဏ အမည်ရှိသောဥယျာဉ်ကြီး၌ သက်ဆင်းတော်မူ၍ ဥယျာဉ်မှူးကို စေလွှတ်ကာ ညီတော်မင်းသားနှစ်ပါးတို့ကို ခေါ်စေ၍ အခြံအရံပရိသတ်နှင့်တကွသော ထိုမင်းသားတို့၏ အလယ်၌ ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာဒေသနာကို ဟောတော်မူသောအခါ များစွာသော နတ်ဗြဟ္မာတို့လည်း ရှိသေစွာ လာရောက်နာကြားကြကုန်၏။ထိုတရားပွဲကြီး၌ ကုဋေရှစ်သောင်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၌ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားသည် နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ ဇနပုဒ်ဟုခေါ်သောမြို့ကြီးများသို့ ခရီးဒေသစာရီကြွချီတော်မူလျက် ထိုထိုအရပ်တို့၌ တရားဟောတော်မူရာ နတ်လူ ပရိသတ်ပေါင်း ကုဋေခုနစ်သောင်းတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားသည် အနုပမမြို့တော်မှာပင် ကွန်ရက်ကဲ့သို့ ရှုပ်ထွေးကာ များစွာမှားယွင်းသော မိစ္ဆာအယူကို ပယ်ဖျောက်၍ တိတ္ထိတို့၏ မာန်တံခွန်ကို နှိပ်ချလျက် မြတ်သောတရားတည်းဟူသော တံခွန်ကို စိုက်ထူတော်မူပြီးလျှင် ကိုးယူဇနာကျယ်ဝန်းသောအရပ်ဌ စုဝေးမြဲကြသော လူပရိသတ်နှင့် အတိုင်းအရှည်မရှိအောင် များပြားလှသော နတ်ဗြဟ္မာပရိသတ်တို့၏ အစည်းအဝေးကြီးတွင် ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူကာ နတ်လူတို့၏ သဒ္ဓါတရား တိုးပွါးစေတော်မူလျက် ကုဋေခြောက်ဆယ်သော နတ်လူတို့ကို တရားတည်းဟူသော အမြိုက်ဆေးဖြင့် တိုက်ကျွေးနှစ်သိမ့်စေတော်မူသည်။ (ကုဋေခြောက်ဆယ်သော နတ်လူတို့ အကျွတ်တရား ရကြကုန်၏ဟု ဆိုလိုသည်။)

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး သုံးကြိမ်

ပဌမသန္နိပါတ

ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကာ ရဟန္တာ အစည်းအဝေးကြီးတို့မှာ သုံးကြိမ်ရှိရာ ပဌမအကြိမ်ဌ အဂ္ဂသာဝကအလျာ သောဏမထေရ်နှင့် ဥတ္တရမထေရ်တို့၏ အစည်းအဝေးဌ ရဟန်းပြုကြသော ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေ ၅စ်သောင်းတို့၏ အလယ်ဌ တပို့တွဲလပြည့်နေ့တွင် ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားသည် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ပဌမ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဒုတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါးဌ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော် တောထွက်တော်မူစဉ်က အတုလိုက် (အားကျ)ကာ ရဟန်းပြုကြသည့် သုံးသောင်းခုနစ်ထောင်သော ရဟန်းတို့သည်

ဘုရားအလောင်းတော် မိမိနောက်ပါ အစုအပေါင်းကိုစွန့်ခွါ၍ တပါးတည်း ကြွတော်မူသောအခါ ကြွင်းကျန်ရစ်ကြ၍ သင့်လျော်ရာသို့ ဖဲခွါသွားကြပြီးလျှင် ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား ဓမ္မစကြာတရားဟောကြားတော်မူကြောင်း သတင်းကြားကြ၍ သောရေယျမြို့သို့ လာရောက်ကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုဖူးမြော်ကြကုန်၏၊ ထိုရဟန်း သုံးသောင်းခုနစ်ထောင်တို့အား ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားသည် တရားဟောတော်မူပြီးလျှင် ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းချည်းဖြစ်စေတော်မူ၍ အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ပရိသတ်၌ ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား ဒုတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

တတိယသန္နိပါတ

ထို့နောက် အခါတပါး၌ နာရိဝါဟန အမည်ရှိသောမြို့မှာ ဥပသန္တအမည်ရှိသော မင်းသားသည် ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်နေစဉ် ထိုမင်းကို သနားစောင့်ရှောက်တော်မူလိုသဖြင့် ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုနာရိဝါဟနမြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူ၏။ ထိုဥပသန္တမင်းသည် မြတ်စွာဘုရား ကြွတော်မူလာကြောင်း သတင်းကြားလျှင်ကြားခြင်း မိမိ၏အခြေအရံပရိသတ်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားအား ခရီးဦးကြိုဆိုမှု ပြုပြီးလျှင် ရိုသေစွာပင့်ဖိတ်၍ အလှူကြီးပေးလှူက် တရားတော်ကို နာရသောအခါ လွန်စွာကြည်ညိုသောစိတ်ရှိရကား ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ရဟန်းပြုလေသည်။ ထိုဥပသန္တမင်း ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ) ၍ မင်းယောကျ်ားပေါင်း ခြောက်သောင်းတို့ ရဟန်းပြုကြလေသည်။ ထိုခြောက်သောင်းသော ရဟန်းတို့သည် ရဟန်းပြုသော ဥပသန္တမင်းနှင့် အတူတကွပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ဝေဿဘူ မြတ်ဘုရားသည် ထိုရဟန်းအပေါင်း ခြိုရံလျက် ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤကား တတိယ သာဝကအစည်းအဝေးကြီးတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း သုဒဿနမင်း

ရဟန်းပြု၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ဂါတိုမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် သရဘဝတိ အမည်ရှိသောမြို့၌ ကြည့်ချင်စဖွယ် တင့်တယ်သော ရုပ်အဆင်း ရှိသည့် သုဒဿန အမည်ရှိသော မင်းဖြစ်၍ လောကသုံးပါး၏ ရှေ့သွားနာယက ဖြစ်တော်မူသော ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား သရဘဝတိမြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူလာသောအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို နာကြားရ၍ အလွန်ကြည်ညိုသော စိတ်နှလုံး ရှိလျက် ဦးခေါင်းထက်ဝယ် လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးပြီးလျှင် ဘုရား အမှူးရှိသော သံဃာတော်အား သက်နှင့်တကွ ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူ၍ ထိုသရဘဝတိ မြို့မှာပင် မြတ်စွာဘုရား သီတင်းသုံးတော်မူရန် ဂန္ဓကုဋီခေါ် ကျောင်းတော်ကြီးကို တည် ဆောက်၍ ထိုဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်ကို ဝန်းရံလျက် ရဟန်းတော် များ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရန် ကျောင်းပေါင်း တဝေါင် တည် ဆောက်လှူဒါန်းလေသည်။

အလောင်းတော်၏စိတ်၌ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရား ဟောကြား တော်မူအပ်သော တရားတော်များကို လေးလေး နက်နက် နှစ်သက်ကြည်ညိုလှရကား ရဟန်းပြုရန် ထက်သန်သောစိတ်ဆန္ဒ ရှိပြီးလျှင် အလုံးစုံသော မိမိ၏ မင်းစည်းစိမ် ချမ်းသာတည်းဟူ သော လှုမ္ဘယ်ဝတ္ထုများစွာတို့ကို မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါရဲရဲ စွန့်ကြဲလှူဒါန်းပြီးလျှင် နေ့ရောညဉ့်ပါ မည်သည့်အခါမျှ ပျင်းရိခြင်း မရှိသဖြင့် ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းအဖြစ်ကို ရယူဖို့ရန် မြတ်စွာဘုရားအထံ၌ ရဟန်းပြုလေသည်။ ရဟန်း ပြုပြီး လျှင် အကျင့်ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံလျက် ဓုတင်တဆယ့်သုံးပါး လုံးကို ဆောင်တော်မူကာ ပါရမီ ကောင်းမှုတို့ကို ဆည်းစု လေ့ကျက် ရှာမှီးခြင်း၌ နှစ်ရှိုက်မွေ့လျော်ကာ သာသနာတော်၌ နေတော်မူလေသည်။

အလောင်းတော် ရဟန်းမြတ်သည် ကြည်ညိုခြင်း သဒ္ဓါတရား နှစ်သက်ခြင်း ဝိတိတရားသို့ ကပ်ရောက်တော်မူသည်ဖြစ်၍ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားကို ရှိသေစွာ ရှိခိုးတော်မူလေသည်။ ထိုအခါ အလောင်းတော်၏ စိတ်သန္တာန်၌ သမ္ဘည္ဘတဥ္ဘာဏ်ကို ရဖို့ရန်အတွက် အလွန်နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အလောင်းတော် ရဟန်းမြတ်ကို မဆုတ်နစ်သော ဝီရိယရှိသည်ကို သိမြင်တော်မူ၍ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားသည် "ဤ ကမ္ဘာမှ နောက် သုံးဆယ့်တကမ္ဘာမြောက်ဖြစ်သော ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ဤသုဒဿန ရဟန်းမြတ်သည် ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့" ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူလေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံ ဖြစ်သည်။)

ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားရလျှင် အလောင်းတော် သုဒဿနရဟန်းမြတ်သည် အလွန်ကြည်လင်သော စိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက် ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ **အနောမမြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **သုပ္ပတိတမင်းကြီး**, မယ်တော်မှာ **ယသဝတီ မိဖုရားကြီး**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ထီးနန်းစိုးအုပ် မင်းပြုလုပ်သော နှစ်ပေါင်းမှာ (၆၀၀၀) ခြောက်ထောင်ဖြစ်၍ စံနန်းတော် သုံးဆောင်တို့မှာ **ရှစ်ရွှေနန်းဆောင်, သုရှစ်ရွှေနန်းဆောင်, ရတိဝဇုနရွှေနန်းဆောင်** တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အဂ္ဂဒေဝီ မဟောသဓိမိဖုရားမှာ မောင်းမပေါင်း (၃၀၀၀၀) သုံးသောင်း အခြံအရံရှိသည့် **သုဓိဘာဒေဝီ မိဖုရားကြီး**ဖြစ်၍ သားတော်မှာ **သုပ္ပဗုဒ္ဓမင်းသား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တောထွက်တော်မူသော ယခင်မှာ **ဧရှုထမ်းစင်** ဖြစ်ပြီးလျှင် ခြောက်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **သောဏမထေရ်**နှင့် **ဥတ္တရမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ဥပသန္တမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **ရာမာထေရီမ** နှင့် **သမာလာထေရီမ**တို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိမှာ **အင်ကြင်းပင်**ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **သောတ္ထိက သူဌေး**နှင့် **ရုန္ဒာသူဌေး**တို့ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ဂေါတမီဥပါသိကာမ** နှင့် **သိရိမာဥပါသိ-ကာမ** တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်အရုပ်တော်မှာ အတောင် ခြောက်ဆယ်မြင့်လျက် ရှေတိုင်ကြီးပမာ တင့်တယ်လှပေ၏။ ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည်တော်သည်လည်း ညဉ့်အခါ၌ တောက်ပသော တောင်ထိပ်မီးကဲ့သို့ ထိုမှ ဤမှ ထွက်လည် ကွန့်မြူး၍ အထူးပင် တင့်တယ်လှပေ၏။

ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ်(၆၀၀၀၀) ခြောက်သောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှအတိုင်းရှည် ရှိသော (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ) ကာလတို့ပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်း ဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

များစွာသော လူအပေါင်းကို ထိုသူတို့၏ စရိုက်နှင့် တိုက်ဆိုက် ညီညွတ်စေရန် ဝေဖန်ခွဲခြားကာ တရားတော်ကို အကျယ်တဝင့် ဖွင့်ပြ ဟောကြားတော်မူ၍ နောက်လာဝေနေယျတို့ အကျိုးများကြ စေရန် တရားတည်းဟူသော လှေသင်္ဘောကြီးကို အထင်အရှား

ကောင်းစွာ ထားတော်မူခဲ့၍ ထိုဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်များစွာ ရဟန္တာတို့နှင့်တကွ ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

သံဝေဂ

ဗြဟ္မာနတ်လူအပေါင်းကို ညွှတ်ညောင်းပူဇော် ဖူးမြော်ထိုက်သည့် ဘုရားရဟန္တာ တည်းဟူသော အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးများသည်ရင်း, ဇုရိယာပထ မျှတတော်မူရာ ကျောင်းတော် အဆောင်ဆောင်သည်ရင်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....၊အလုံးစုံသော သစ္စာရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သောအနှစ်သာရမရှိ၊ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဲတကား ··။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူ၍ လူနတ်တို့၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူသော ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥသဘဝတီ မြို့၏အနီး ခေမ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီးအတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏၊ ဓာတ်တော်များမှာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် နည်းအတူ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက်အရ အစိတ်စိတ် အမြှောမြှော ကွဲပြားပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းတခွင်၌ အနှံ့အပြားတည်ရှိကြ၍ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူတော်မူကြလေကုန်သတည်း။

ဝေဿဘူဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၂၂-ကကုသန္ဓဗုဒ္ဓဝင်

ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသည့်နောက် ထိုဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ကပ်ကမ္ဘာကုန်ဆုံးလွန်မြောက်သည်ရှိသော် ဘုရားပွင့်တော်မမူသည့် သုညကပ်ကမ္ဘာပေါင်း (၂၉)နှစ်ဆယ့်ကိုးကမ္ဘာ ခြားပြီးနောက် ဘုရားငါးဆူ ပွင့်တော်မူရာ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။ ဤ

ဘဒ္ဒကမ္ပာ၌ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား, ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား, ကဿပ မြတ်စွာဘုရား, ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ဟူ၍ ဘုရားလေးဆူ ပွင့်တော်မူပြီးကြကုန်ပြီ၊ အရိမေတ္တေယျ မြတ်စွာဘုရားကား ဤဘဒ္ဒကမ္ပာ၌ မချုတ်ပွင့်တော်မူလတ္တံ့ ဖြစ်သည်။

ထိုဘုရားငါးဆူတို့တွင် ရှေးဦးစွာ ပွင့်တော်မူသော ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား၏ အကြောင်းအရာသော်ကား··· ဤဘဒ္ဒကမ္ပာမှာ အန္တရကပ်ပေါင်း ခြောက်ဆယ့်လေးကပ်ရှိသည်အနက် (မဟာရာဇဝင်ကြီးအဆို ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော အန္တရကပ်၌ မှန်နန်းရာဇဝင်အဆို ပဌမအန္တရကပ်၌ပင်) လူတို့အသက် အသက်ရှည်တမ်းမှ ဆုတ်ယုတ်ခဲ့၍ အနှစ်လေးသောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ ခေမဝတီ နေပြည်တော်ဝယ် ခေမက်ရအမည်ရှိသော မင်းကြီး၏ အကျိုးအကြောင်းကို ကောင်းစွာဖော်ပြ ဆုံးမတတ်သည့် အဂ္ဂဒတ္တ အမည်ရှိသော ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား၏ သက်ထားကတော်ဖြစ်သူ ဝိသာခါ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ ခေမဝတီ ဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့ဩဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အဏူးမှတ်ဖွယ်—

ရှေး၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားမှစ၍ ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရားတိုင်အောင် မြတ်စွာဘုရားတို့သည် မင်းမျိုး၌သာ ဖြစ်တော်မူကြ၍ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားသည်ကား ပုဏ္ဏားမျိုး၌ ဖြစ်တော်မူ၏။

ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ လောကအထိမ်းအမှတ်ကို စွဲ၍ ဖြစ်ရ၏၊ လောကဌ် မင်းမျိုး, ပုဏ္ဏားမျိုး, သူကြွယ်မျိုး, သူဆင်းရဲမျိုးဟူ၍ အမျိုးလေးပါးရှိရာ သူကြွယ်နှင့် သူဆင်းရဲမျိုးဌ် ပဋ္ဌိမဘာဝိက ဘုရားအလောင်းတော်များ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရိုးမရှိ၊ အကြောင်းမှာ ထိုနှစ်မျိုးလုံးပင် မည်သည့်အခါမျှ လောကဌ် အထွတ်အထိပ် ပြုလုပ်ထားခြင်း အမြတ်တနိုး ပြုလုပ်ထားခြင်း မခံရသောကြောင့် တည်း။

မင်းမျိုးနှင့် ပုဏ္ဏားမျိုးတို့မှာမူကား ရံခါ မင်းမျိုးကို လောကကြီးက အမြတ်တနိုး ရှိသေ၍ ရံခါ ပုဏ္ဏားမျိုးကို လောကကြီးက အမြတ်တနိုး ရှိသေ၏။ အကြင်အခါ လောကလူအပေါင်းတို့က မင်းကို ရှိသေမြတ်နိုး ပူဇော်မှုကို ပြုကြကုန်၏၊ ထိုအခါ မင်းမျိုးသည် လောကဌ် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်နေ၍ မင်းမျိုးဌ်သာ ဘုရားအလောင်းတော်များ ဖြစ်တော်မူကြသည်။ အကြင်အခါ လောကလူအပေါင်းတို့က ပုဏ္ဏားကို ရှိသေမြတ်နိုး ပူဇော်မှုကို ပြုကြကုန်၏၊ ထိုအခါ ပုဏ္ဏားမျိုးသည် လောကဌ် အမြတ်ဆုံးဖြစ်နေ၍ ထိုပုဏ္ဏားမျိုးဌ်သာ ဘုရားအလောင်းတော်များ ဖြစ်တော်မူကြသည်။

ဤသို့လျှင် မင်းမျိုးနှင့် ပုဏ္ဏားမျိုးတို့မှ ဘုရားဖြစ်တော်မူကြရာ လောကဌ် မင်းမျိုးကိုသာ အထွတ်အမြတ်ထားခြင်းက များပြားသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားတို့သည် အများအားဖြင့် မင်းမျိုးမှ ဖြစ်ပွင့်တော်မူကြသည်။ ပုဏ္ဏားမျိုးကို အထွတ်အမြတ်ထားခြင်းကား တရံတခါသာဖြစ်၍ တရံတခါသာ ပုဏ္ဏားမျိုးမှ ဘုရားဖြစ်ပွင့်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း မင်းမျိုးမှဘုရားဖြစ်သည်ကများ၍ ပုဏ္ဏားမျိုးမှ ဘုရားဖြစ်ပွင့်မှု နည်းပါးသည်ဟု သိမှတ်ရာ၏။

လူစည်းစိမ်ကို ခံစားခြင်း

ဘုရားအလောင်းတော် ကကုသန္ဓ သတ္တိသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) ကာမ မည်သောပြာသာဒ်၊ (၂) ကာမ ဝဏ္ဏ မည်သော ပြာသာဒ်၊ (၃) ကာမသုဒ္ဓိ မည်သော ပြာသာဒ် တည်းဟူသော မြတ်သော ပြာသာဒ်သုံးဆောင်တို့၌ ရံရွှေတော် ပုဏ္ဏား အမျိုးသမီးပေါင်း သုံးသောင်း အခြံအရံရှိသည့် ရောစိန် အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမ၏ ဖျော်ဖြေပြုစု လုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံယူကာ နှစ်ပေါင်း (၄၀၀၀) လေးထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့် တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ အိမ်ရာစိုးအုပ်၍ နေတော်မူလေသည်။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ကကုသန္ဓပုဏ္ဏားသည် အိမ်ရာကို စိုးအုပ်၊ နေတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီးလျှင် ရောစိန် ပုဏ္ဏားမမှ ဥတ္တရ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားကိုစီးလျက် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ အလောင်းတော် ကကုသန္ဓပုဏ္ဏား ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက်(အားကျ)ကာ ယောကျ်ားပေါင်း လေးသောင်းတို့ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ထိုလေးသောင်းသော ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွ ဒုက္ကရစရိယာ ရှစ်လကြာ ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ သုစိရိန္ဒနိဂုံးနေ ဝဇိရိန္ဒ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏား၏သမီး လွှဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဒိဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ ရှားတောင်၌ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ သုဘဒ္ဒ အမည်ရှိသော မုယောခင်း(ကျုံခင်း)စောင့်သူ လွှဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူ၍

(ရှေးဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ မဟာဗောဓိ သစ္စတ်ပင်နှင့် တူမျှ သောပမာဏ တင့်တယ်ခြင်းရှိသည့်) မဟာဗောဓိ (ကုက္ကို)ပင် အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၂၆)နှစ်ဆယ့်ခြောက် တောင် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်ကော် ပေါ်ပေါက် လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူလျက် အင်္ဂါ လေးပါးရှိသော ဝီရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေးဆို အပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေ သည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့် နောက် မဟာဗောဓိ(ကုက္ကို)ပင်၏အနီးမှာပင် သတ္တာသတ္တာဟ= (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာ မင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ် သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံ့နည်း''ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် လေးသောင်းသောရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ် ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ တရက်ခြင်းဖြင့်ပင် ထိုရဟန်းတို့နေရာ မကိလမ္ဘိ၏အနီး ဇုသိပတန မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတို့၏ အလယ် ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ဟောကြား တော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစက္ကြာဒေသနာကို ဟောကြားတော် မူရာ မျှားစွာသော နတ်ဗြဟ္မာတို့လည်း ရှိသေစွာ လာရောက် နာယူကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကုဋေလေးသောင်းသော နတ်လူ တို့သည် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးတွင် ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည် ကဏ္ဍကုဇ္ဇမြို့တံခါးအနီး အင်ကြင်းပင်ကြီး၏အပါးမှာ ရေမီးအစုံ အစုံဖြစ်သော တန်းခိုးပြာဋိဟာကိုပြတော်မူ၍ တရားဟောတော်

မူသည်ရှိသော် ကုဋေသုံးသောင်းမျှကုန်သော နတ်လူတို့သည် သစ္စာလေးပါး တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင် အကျွတ်တမ်း ဝင်ကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါးဌ ခေမဝတီမြို့၏ မနီးမဝေးဖြစ်သော အရပ်ရှိ နတ်ကွန်းတခု၌ နရဒေဝအမည်ရှိသော နတ်ဘီလူးသည် လူအများတို့က ပူဇော်ပသချိန်ရောက်သောအခါ ထင်ရှားတွေ့မြင်ရသော လူကိုယ်ဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်းကို ခံ၍ အစာ အာဟာရ အတွက်သော်ကား အသွားခက်သော တောခရီးအလယ်ရှိ တခုသောအိုင်ကြီး၏အနီးသို့ သွားရောက်လျက် ကြာ အမျိုးမျိုးတို့ကို အလိုရှိ၍ လာရောက်ကြကုန်သော လူတို့ကို ဖမ်းယူစားသောက်၍ နေလေ၏။ ထိုခရီးခဲမှာ လူအသွားအလာ ပြတ်စဲသောအခါ မိမိ၏နေရာ ကြီးစွာသော တောအုပ်ကြီးထဲသို့ဝင်၍ ထိုတောအုပ် အတွင်း လာရောက်သော သူတို့ကို ဖမ်းယူ စားသောက်ပြန်လေ၏။

ထို ခရီးလမ်းသည် လောကဌ် ကျော်စော ထင်ရှားလျက် အသွားအလာ ခက်သော လမ်းကြီးပင် ဖြစ်၏၊ ထိုတောအုပ်၏ အဝင်အထွက် နှစ်ဌာနမှာပင် လူပေါင်းများစွာတို့သည် ထိုခရီးခဲကို လွန်မြောက်သွားနိုင်ကြစေရန် ရည်သန်ဆွေးနွေး စည်းဝေးတိုင်ပင်လျက် ရှိကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားသည် နံနက်စောစော မဟာကရုဏာသမာပတ်မှ ထသောအခါ သတ္တလောကကို ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် ရွှေဥဏ္ဏတော် ကွန်ရက်အတွင်း ရောက်ရှိထင်မြင်လာသော ထိုနရဒေဝဘီလူးနှင့် လူများ အပေါင်းကို မြင်တော်မူလေလျှင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူ၍ ထိုလူအပေါင်း ကြည့်ရှုနေစဉ်ပင် ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည် အထူးထူး အပြားပြားသော တန်းခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူ၍ နရဒေဝဘီလူး၏ ဘုံဗိမာန်၌ သက်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် ထိုဘီလူး၏ မင်္ဂလာရှိသော အိပ်ရာပလ္လင်ထက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။

ထိုအခါ နရဒေဝဘီလူးသည် ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ် တို့ကိုလွှတ်ကာ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကြွလာတော်မူသည်ကို မြင်စဉ်ကပင် "မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့အား သနားကြင်နာတော်မူသဖြင့် ဤအရပ်သို့ ကြွလာတော်မူခြင်းဖြစ်သည်" ဟု ကြည်ညိုသော စိတ်နှလုံးရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ အခြေအရံဖြစ်သော ဘီလူးတို့နှင့်အတူတကွ ဟိမဝန္တာသို့သွားပြီးလျှင် အထူးထူးသော အဆင်းရနံ့ရှိကြသည့် ရေပန်း ကြည်းပန်းတို့ကိုဌင်း အလွန်အမင်း စိတ်နှလုံး မွေ့လျော်ဖွယ်ရာကောင်းသော ရနံ့ရှိသည့် နံ့သာဟူသမျှတို့ကိုဌင်း ကောင်းစွာယူဆောင်ခဲ့ကာ မိမိ၏ နေရာပလွင်ထက်ဌသီတင်းသုံးနေတော်မူသော ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်၍ ကောင်းချီးဂါထာတို့ကို ရွတ်ဆိုကာ ဦးခေါင်းထက်ဌ လက်အုပ်ချီ၍ ရှိခိုးတည်နေလေ၏။

ထိုအခါ လူအပေါင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ တန်းခိုးပြာဋိဟာကိုမြင်ကြရ၍ ကြည်လင်သောစိတ်နှလုံးရှိကြသဖြင့် အညီအညွတ် လာရောက်ကြပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားကို ဝန်းရံကာ ရှိခိုးလျက် တည်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားသည် နရဒေဝဘီလူးကို ကောင်းသောကုသိုလ်ကံ အကြောင်းတရားနှင့် ကောင်းသောအကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်ပုံကို ပြဆိုသဖြင့် ဘီလူး၏ စိတ်ကို ထက်သန်စေ၍ ငရဲနှင့်စပ်သော တရားစကားဖြင့်လည်း ဘီလူး၏စိတ်ကို ထိတ်လန့်စေပြီးမှ သစ္စာလေးပါး တရားကို ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုအခါ အတိုင်းအရှည်မရှိ မျှားလှစွာသော နတ်လူသတ္တဝါတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် အကျွတ်တမ်း ဝင်ကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယဓမ္မာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး တကြိမ်

ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာ အစည်းအဝေးကြီး တကြိမ်တည်းသာ ဖြစ်ဟန်ကား....ကဏ္ဍကုဇ္ဇမ္ပေါ်အနီး

ဒုသိပတနမိဂဒါဝုန်တောင်၌ ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက် ဖြစ်ကုန်သော ရဟန္တာအပေါင်း လေးသောင်း ခြုံရုံလျက် ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည် တပ္ပိတ္ထလပြည့်နေ့၌ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤသည်ပင် သာဝကအစည်းအဝေးကြီး တကြိမ်ဖြစ်ပုံတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ခေမမင်း ရဟန်းပြု၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ဂါတိုမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ခေမမင်းဖြစ်၍ ဘုရားအမှုးရှိသော သံဃာတော်အား သပိတ်သက်နှံ့ ဝတည်းဟူသော ကြီးစွာသော အလှူဒါနကြီးကို ပေးလှူပြီးလျှင် ဆေးပစ္စည်းအတွက် မျက်စည်းကျောက်အစရှိသော ဓာတ်သတ္တုမျိုး နွယ်ချိုအစရှိသော ဝိလျောဓ ဆေးပစ္စည်းမျိုး အစရှိသည့် ရဟန်းသံဃာတော်များ အလိုရှိရာ ဆေးပစ္စည်း အမျိုးမျိုးတို့ကိုလည်း သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်း လှူဒါန်းဆက်ကပ်သည့်ပြင် ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သော တရားဒေသနာကို ကြားနာရ၍ သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုသောသဒ္ဓါတရား ကြီးစွာဖြစ်ပွါးရကား မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌ ရဟန်းပြုတော်မူလေသည်။ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အလောင်းတော် ခေမမင်း ရဟန်းကို "ဤ ဘဒ္ဒကမ္ပာ၌ပင်လျှင် ဤခေမအမည် ရှိသော ရဟန်းသည် ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟု၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူလေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြားသကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

ထိုကကုသန် မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားရလျှင် အလောင်းတော် ခေမမင်း ရဟန်းသည် အလွန်ကြည်လင်သော စိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ **ခေမဝတီ** **မြို့တော်**ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ ခေမက်ရမင်းကြီး၏ ပုရောဟိတ်ကြီး **အဂ္ဂိဒတ္တပုဏ္ဏား**ဖြစ်၍ မယ်တော်မှာ **ဝိသာခါပုဏ္ဏားမ** ဖြစ်ကုန်၏။

အိမ်ရာစိုးအုပ်၍ နေတော်မူသော နှစ်ပေါင်းမှာ (၄၀၀၀) လေးထောင်ဖြစ်၍ ပြာသာဒ်တော် သုံးဆောင်တို့မှာ **ကာမ ပြာသာဒ်, ကာမဝဏ္ဏပြာသာဒ်, ကာမသုဒ္ဓိ ပြာသာဒ်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကြင်ဖက်တော်မှာ ရံရွှေတော်ပေါင်း သုံးသောင်း အခြံအရံရှိသည့် **ရောဓိနီပုဏ္ဏားမ**ဖြစ်ပြီးလျှင် သားတော်မှာ **ဥတ္တရ သတ္တိ သား**ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ အာဇာနည်မြင်းကသော **ရထားယာဉ်**ဖြစ်၍ ရှစ်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာကို ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **ဝိဓုရမထေရ်** နှင့် **သဗ္ဗိဝမထေရ်**တို့ ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **ဗုဒ္ဓိဇမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာအစုံတို့မှာ **သာမာထေရီမ**နှင့် **စဗ္ဗာထေရီမ**တို့ ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **ကုက္ကိုပင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **အနုဠာဘသူဌေး**နှင့် **သုမနသူဌေး**တို့ ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **နန္ဒာ ဥပါသိကာမ** နှင့် **သုနန္ဒာ ဥပါသိကာမ**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည် အရုပ်တော် အတောင်လေးဆယ်မြင့်တော်မူလျက် ကိုယ်တော်မှထွက်သော ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင် ဆယ်ယူဇနာတိုင်တိုင် ပျံ့နှံ့ကွန့်မြူးပေ၏။

ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၄၀၀၀၀)လေးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ငါးပုံ့လေးပုံ)ကာလတို့ပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသောကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

နတ်နှင့်တကွသော လောကကြီးခဲ့ ယောက်ျား မိန်းမဖြစ်သူ သူတော်ကောင်းတို့အတွက် တရားတည်းဟူသော ဈေးဆိုင်ကြီးကို ခင်းကျင်းတော်မူ၍ "ငါသည် အလုံးစုံသော တရားကို သိသောဘုရားစင်စစ် ဖြစ်ပြီ၊ ငါ့မှာ ကိလေသာအာသဝေါ ဝါသနာနှင့်တကွ ကုန်ခန်းပြီ" အစရှိသည်ဖြင့် ရဲရင့်စွာ ခြယေ့်သံဖြင့် ကြိုးဝါးဟောကြားတော်မူပြီးလျှင် တပည့်သား သံဃာတော်နှင့်တကွ ထိုကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

သံဝေဂ

သန့်ရှင်းခြင်း, သာယာခြင်း, သိလွယ်ခြင်း, နာချင်ဖွယ်ရှိခြင်း, ဖရိုဖရဲ မကွဲခြင်း, လုံးလုံးလျောင်းလျောင်းရှိခြင်း, နက်နဲခြင်း, ပဲ့တင်ထပ်ခြင်းဟူသော အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော စကားသံနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်ရင်း၊ ကာလမပြတ် အကြား အပေါက် အပြောက်ကင်းသည့် သီလဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသည့် သာဝကအစုံ အစရှိသည်တို့သည်ရင်း ထိုအလုံးစုံတို့သည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ကြလေပြီ....ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့သည် ခိုင်မာသော အနှစ်သာရမရှိ၊ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွာ တကား....။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကို အောင်မြင်တော်မူသော ကကုသန် မြတ်စွာဘုရားသည် ခေမအမည်ရှိသော အရာမ်ကြီးခဲ့ ပရိနိဗ္ဗာန်

//

စံတော်မူ၏၊ ထိုအရာမ်ကြီးအတွင်းမှာပင် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့် နည်းအတိုင်း တည်ထားအပ်သော ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတုစေတီတော်မြတ်သည် တဂါဝုတ်တိုင်တိုင် မြင့်တော်မူပေ၏။

ကကုသန္ဓဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၂၃-ကောဏာဂမနဗုဒ္ဓဝင်

ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသည့်နောက် ဤဘဒ္ဒကမ္ပာမှာပင် လူတို့၏အသက်တမ်း အနှစ် (၄၀၀၀၀) လေးသောင်းမှ တဖြည်းဖြည်းဆုတ်ယုတ်ကာ(၁၀)ဆယ်နှစ်တမ်း သို့ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ လူတို့အသက် အနှစ် (၃၀၀၀၀)သုံးသောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအံ့တိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ သောဘဝတိ အမည်ရှိသော မင်းနေပြည်၌ ယညဒတ္တ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားမ၏ သက်ထားကတော်ဖြစ်သူ ဥတ္တရာအမည်ရှိသော မယ်တော်ပုဏ္ဏားမ၏ ဝမ်းတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ သုဘဝတီအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ မီးရှူးသန့်စင်ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော် သတ္တိသား ပဋိသန္ဓေနေသောအခါ ဖွားမြင်သောအခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားပြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော်သတ္တိသား ဖွားမြင်သောအခါ ဇမ္ဗူ ဒီပတကျွန်းလုံး၌ ရွှေမိုဃ်းကြီး သည်းထန်စွာ ရွာသွန်းခြင်းကြောင့် "ကောင်းကင်မှ ရွှေများ လာရောက်ရသည်"

ဟူသော အနက်ကိုယူ၍ သတ္တိသားကိုအမည်မှည့်သော နေ့တွင် နိမိတ်ဖတ်ပညာရှိတို့နှင့် ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့က "ကနကာဂမန"သတ္တိသားဟူ၍ အမည် မှည့်ကြကုန်၏။ (ကနက = ရွှေ၊ အာဂမန = လာရောက်ခြင်း၊ ကနကာ-ဂမန = ရွှေများ ကောင်းကင်မှ လာရောက်ရသည့် သတ္တိသားဟု ဆိုလိုသည်။) ထိုကနကာဂမနဟူသော အမည်မှ အစဉ်သဖြင့်ကာလရှည်မြင့်လတ်သော် အကွာရာဖောက်ပြန်ကာ ကောဏာဂမန ဟူသော အမည် ဖြစ်လာ၏။ (တနည်း)နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ကနကဟူသောပုဒ်၏အစ (က)ကို (ကော)ပြု၍ (နှ)ယေ်ကို (ဏ)ကြီးပြုကာ အဆုံး(က)ကိုချေလျက် အမည်မှည့်စဉ်ကပင် ကောဏာ-ဂမနသတ္တိသားဟူ၍ အမည်မှည့်ကြကုန်၏။

လူစည်းစိမ်ကို ခံစားခြင်း

အလောင်းတော် ကောဏာဂမန သတ္တိသားသည် အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ (၁)တုသိတမည်သောပြာသာဒ်၊ (၂)သန္တု-သိတ မည်သော ပြာသာဒ်၊ (၃)သန္တုဌမည်သော ပြာသာဒ် တည်းဟူသော မြတ်သောပြာသာဒ် သုံးဆောင်တို့၌ ရုစိဂဏ္ဍာ အမည်ရှိသည့် ကြင်ဖက်တော်ပုဏ္ဏားမ အမှူးရှိသော ရံရွှေတော် ပုဏ္ဏားအမျိုးသမီးပေါင်း တသောင်းခြောက်ထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံယူကာ နှစ်ပေါင်း (၃၀၀၀)သုံးထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ အိမ်ရာစိုးအုပ် နေတော်မူလေသည်။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ကောဏာဂမန ပုဏ္ဏားသည် အိမ်ရာကို စိုးအုပ်နေတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီးလျှင် ရုစိဂဏ္ဍာ ကြင်ဖက်တော် ပုဏ္ဏားမမှ သတ္တဝါဟာ အမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ ဆင်ယာဉ်ကိုစီးလျက် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ **အလောင်းတော် ကောဏာဂမန**

ပုဏ္ဏားရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက် (အားကျ)ကာ ယောကျားပေါင်း သုံးသောင်းတို့ ရဟန်းပြုကြကုန်၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ထိုသုံးသောင်းသော ရဟန်းတို့နှင့်အတူတကွ ဒုက္ခရစရိယာ ခြောက်လကြာ ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့် နေ့၌ အဂ္ဂိသောနပုဏ္ဏားဧ၏သမီး အဂ္ဂိသောနာမည်သောပုဏ္ဏားမ လှူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာန္ဓိဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေး သုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်၌ ရှားတော၌ နေ့သန့် (နေ့ခို) တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီးအကြား၌ ဇလာတိန္တုက အမည်ရှိသော မုယောခင်း (ကျုံခင်း)စောင့်သူ လှူဒါန်းအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ (ရေသဖန်း)ပင် အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အတောင်(၂၀)နှစ်ဆယ် ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော်, ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်တော်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါး ရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး သုံးကြိမ်

ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့် နောက် မဟာဗောဓိ (ရေသဖန်း)ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တ-သတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအုံနည်း"ဟု စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့် အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက်ဖြစ်ကြသည့် သုံးသောင်းသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလိရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့နေရာ သုဒဿနမြို့အနီး ဋိသိပတန မိဂဒါဝုန်

တောကြီးသို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတို့၏အလယ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူရာ မျှားစွာသော နတ်ဗြဟ္မာတို့လည်း ရှိသေစွာ လာရောက်နာယူကြကုန်၏၊ ထိုအခါ ကုဋေသိုးသောင်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထို့နောက် အခါတပါး၌ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားသည် သုန္ဒရ အမည်ရှိသော မြို့တံခါးအနီး အင်ကြင်းပင်ကြီး၏ အပါးမှာ ရေမီးအစုံအစုံဖြစ်သော တန်းခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူ၍ မိန္ဆာအယူကို နှိမ်နင်းလျက် တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ကုဋေနှစ်သောင်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

ထိုသို့ ရေမီး အစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋိဟာကို ပြတော်မူပြီးနောက် ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား သည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့ ကြွသွားတော်မူကာ ပင်လယ်ကသစ်ပင်ရင်း ခင်းထားအပ်သော ပဏ္ဍုကမ္ဗလာ ကျောက်ဖျာထက်၌ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး သီတင်းသုံးတော်မူလျက် မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော နတ်သားကို အမှီးထားကာ စကြဝဠာလောက ဝတ်ပေါင်း တိုက်တသောင်းမှ တရားနာရန် လာရောက်ကြသော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အား အဘိမှော ခုနစ်ကျမ်းကို ဟောကြားတော်မူသည်ရှိသော် နတ်ဗြဟ္မာပေါင်း ကုဋေတသောင်းတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

သာဝက အစည်အးဝေးကြီး တကြိမ်

ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာ အစည်းအဝေးကြီး တကြိမ်တည်းသာဖြစ်ဟန်ကား....ကောဏာဂုံ

မြတ်စွာဘုရားသည် သုနဂရဝတီ မြို့၏အနီး သုရိန္ဒဝေဝ အမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် အခြိုအရံပေါင်း သုံးသောင်းတို့နှင့်တကွ အဂ္ဂသာဝကအလျှာဖြစ်ကြသည့် ဘိယျောသ မင်းသားနှင့် ဥတ္တရမင်းသား နှစ်ဦးတို့အား တရားတော်ကို ဟောကြား၍ ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်တော်မူသည်တွင် ထိုသူတို့သည် အလုံးစုံပင် ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ကြ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ ထို ရဟန္တာ သုံးသောင်းတို့၏ အလယ်၌ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားသည် တပို့တွဲလပြည့်နေ့တွင် ဩဝါဒ ပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤသည်ပင် သာဝကအစည်းအဝေးကြီး တကြိမ် ဖြစ်ပုံတည်း။)

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ပဒုတမင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် မိထိလာမြို့တော်၌ မဟာမိတ်ကြီးငယ်တို့နှင့် ပြည့်စုံကာ ဗိုလ်ပါအင်အားကြီးမားလှသည့် ပဒုတ အမည်ရှိသော မင်းဖြစ်၍ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား မိမိနေရာ မိထိလာမြို့သို့ ကြွလာတော်မူကြောင်း သတင်းစကားကို ကြားရလျှင် အခြိုအရံ စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့နှင့်တကွ ပဒုတမင်းသည် ခရီးဦးကြိုဆို ရှိသေစွာ ရှိခိုးပင့်ဖိတ်ပြီးလျှင် ကြီးစွာသော အလှကြီးကိုပေးလှူ၍ ထိုမြို့မှာပင် မြတ်စွာဘုရားကို ဝါကပ်တော်မူရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား၍ ဝါတွင်း သုံးလပတ်လုံး တပည့်သား သံဃာတော်နှင့်တကွ မြတ်စွာဘုရားကို ပြုစုလုပ်ကျွေးကာ ပန္နာကွာတိုင်းဖြစ် အဝတ်အထည်, စိန်တိုင်းဖြစ် အဝတ်အထည် ပိုးထည် ကမ္ဗလာထည် ရွှေခြေနင်း စသော အခြား လှုဒ္ဓယ်ဝတ္ထုများစွာတို့ကို ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား လှူဒါန်းလေသည်။ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း အလောင်းတော် ပဒုတမင်းကို "ဤ ဘဒ္ဒကမ္ပာ၌ပင်လျှင် ဤပဒုတ

မင်းသည် ဂေါတမ အမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့” ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကား ကြားတော်မူလေသည်။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကားကို ကြားရလျှင် အလောင်းတော် ပဒုတမင်းသည် အလွန်ကြည်လင်သောစိတ် ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြဲစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

အလောင်းတော် ပဒုတမင်းသည် သမ္ဘည္ဟတ ရွှေဥာဏ်ကို မရ မနေ ရှာကြံအားထုတ်သူပီပီ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားအား ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးလှူပြီးလျှင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားလှစွာ သော မင်းစည်းစိမ်ကို စွန့်လွှတ်တော်မူကာ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာ ဘုရား အထံတော်၌ ရဟန်းပြုတော်မူလေသည်။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရားဖွားတော်မူရာ မြို့တော်မှာ သောဘ မင်းကြီး ထီးနန်းစိုးအုပ်ရာဖြစ်သည့် **သောဘဝတီ** နေပြည်တော် ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ယညဒတ္တဗုဏ္ဏား**,မယ်တော်မှာ **ဥတ္တရာ ဗုဏ္ဏေးမတို့** ဖြစ်ကုန်၏။

အိမ်ရာစိုးအုပ်၍ နေတော်မူသော နှစ်ပေါင်းမှာ (၃၀၀၀) သုံးထောင်ဖြစ်၍ စံတော်မူရာ ပြာသာဒ်တော် သုံးဆောင်တို့မှာ **တုသိတပြာသာဒ်, သန္တုသိတပြာသာဒ်, သန္တုဿပြာသာဒ်** တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကြင်ဖက်တော်မှာ ရံရွှေတော် ပုဏ္ဏေးမ အမျိုးသမီးပေါင်း (၁၆၀၀၀)တသောင်းခြောက်ထောင် အခြံအရံရှိသည့် **ဂုဏဒတ္တာ ပုဏ္ဏေးမ** ဖြစ်ပြီးလျှင် သားတော်မှာ **သတ္တဝါဟ** သတို့သား ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တောထွက်တော်မူသော ယာဉ်မှာ **ဆင်ယာဉ်** ဖြစ်၍ ခြောက်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **ဘိယျောသမထေရ်**နှင့် **ဥတ္တရမထေရ်** တို့ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သောတ္ထိဇမထေရ်** ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **သမုဒ္ဒါထေရီမ**နှင့် **ဥတ္တရာထေရီမ** တို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **ရေသဖန်းပင်** ဗောဓိ ဖြစ်လေသည်။

မြတ်သောအလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **ဥဂ္ဂသူဌေး**နှင့် **သောမဒေဝသူဌေး**တို့ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **သီဝလာဥပါသိကာမ**နှင့် **သာမာဥပါသိကာမ**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရားသည် အရပ်တော်အတောင်(၃၀) သုံးဆယ်မြင့်တော်မူလျက် ပန်းထိမ်တို့၏မိုက်ခွက်၌ သိဂြိုနိုက်ရွှေစင်ကဲ့သို့ ရောင်ခြည်တော် ခြောက်ပါးတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်ပေ၏။

ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းမှာ အနှစ်(၃၀၀၀၀) သုံးသောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံလေးပုံ) ကာလပတ်လုံး တည်နေတော်မူလျက် မျှားစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့၏။

သတ္တဝါအပေါင်းတို့ ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ တည်းဟူသော စေတီတော်ယင်ပြင်၌ တည်ကြလျက် ရှိခိုးဝတ်ပြုနိုင်ကြရန် သစ္စာလေးပါး တရားတည်းဟူသော တံခွန်ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော ဗောဓိပက္ခိယတရား သုံးဆယ့်ခုနစ်ပါးတည်းဟူသော တရားစေတီကြီးကို တည်ဆောက်တော်မူပြီးလျှင် တရားဖြင့်ပြီး

သော ပန်းစည်းပန်းခိုင်ကို ပြုတော်မူ၍ တပည့်သား သံဃာတော်နှင့်တကွသော ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

သံဝေဂ

မြတ်သော တန်းခိုး၏ တင့်တယ်စမ္ပယ် ကွန်မြူးခြင်းသို့ ရောက်တော်မူသော ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား သာဝကအပေါင်းသည်၎င်း လောကုတ္တရာတရားကို ထင်ရှား ဟောပြတော်မူသော ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရားသည်၎င်း ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....၊ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့သည် မြဲခိုင်သော အနှစ်သာရမရှိ၊ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဲတကား....။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် သစ္စာဥယျ ဓမ္မခပင်းကို ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူသော ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဗ္ဗတ အမည်ရှိသော အရာမ်ကြီးအတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ၏။ ခေတ်တော်များမှာ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်နည်းအတူ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက်အရ အစိတ်စိတ် အမြှောမြှော ကွဲပြားကြပြီးလျှင် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းတွင် အနှံ့အပြားတည်ရှိကြ၍ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ အပူဇော်ကို ခံယူတော်မူကြလေကုန်သတည်း။

ကောဏာဂမနဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

၂၄-ကဿပဗုဒ္ဓဝင်

ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသည့်နောက် ဤဘဒ္ဒကမ္ပာမှာပင် လူတို့၏ အသက်တမ်း အနှစ်(၃၀၀၀၀) သုံးသောင်းမှ တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ်ကာ (၁၀) ဆယ်နှစ်တမ်းသို့ ရောက်၍ တဖန် တိုးတက်ပြန်ကာ အသင်္ချေတမ်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် နောက်ထပ် ဆုတ်ယုတ်ပြန်၍ လူတို့အသက် အနှစ်

(၂ဝဝဝဝ) နှစ်သောင်းတမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ကသပ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍ အလောင်းတော်တို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း တုသိတာနတ်ပြည်၌ စံနေတော်မူစဉ် ဘုရားဖြစ်ရန် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့၏ တောင်းပန်ချက်ကို ဝန်ခံတော်မူ၍ လူ့ပြည်သို့ ဆင်းသက်ကာ ကိုကိမင်းကြီး စိုးစံတော်မူရာ ဗာရာဏသီ နေပြည်တော် ဗြဟ္မဒတ္တ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားဇာ၏ သက်ထားကြင်ဖော်ကတော်ဖြစ်သူ ဓနဝတီ အမည်ရှိသော မယ်တော်ပုဏ္ဏားမ၏ ဝမ်းကြောတိုက်၌ ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူ၍ ဆယ်လစေ့မြောက် အချိန်ရောက်သောအခါ ဇူသိပတန မိဂဒါဝုန်တော၌ မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်တော်မူလေသည်။

(အလောင်းတော်သတ္တိသား ပဋိသန္ဓေ နေသောအခါ ဖွားမြင်သော အခါတို့၌ နိမိတ်ကြီးများ အံ့သြဖွယ်ကြီးများ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။)

အလောင်းတော် သတ္တိသား၏ အမည်မှည့်သောနေ့တွင် နိမိတ်ဖတ်ပညာရှိများနှင့် ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့က အမျိုးအနွယ်အားဖြင့် ကသပအမျိုးအနွယ်မှ ဆင်းသက်လာသည်ကို အစွဲပြု၍ အလောင်းတော်သူမြတ်ကို ကသပ သတ္တိသားဟု၍ အမည်မှည့်ကြလေသည်။

လူစည်းစိမ်ကို ခံစားခြင်း

အလောင်းတော် ကသပသတ္တိသားသည် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ (၁) ဟံသပြာသာဒ်၊ (၂) ယသပြာသာဒ်၊ (၃) သိရိနန္ဒပြာသာဒ်တည်းဟူသော မြတ်သောပြာသာဒ် သုံးဆောင်တို့၌ သုနန္ဒာ အမည်ရှိသည့် ကြင်ဖက်တော်ပုဏ္ဏားမ အမှူးရှိသော ရံရွှေတော်ပုဏ္ဏားအမျိုးသမီးပေါင်း လေးသောင်းရှစ်ထောင်တို့၏ ဖျော်ဖြေပြုစု လုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံယူကာ နှစ်ပေါင်း (၂ဝဝဝ) နှစ်ထောင်တို့ ကာလပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူကာ အိမ်ရာကို စိုးအုပ်နေတော်မူလေသည်။

တောထွက်တော်မူခြင်း

အလောင်းတော် ကဿပဘုရားသည် အိမ်ရာကို စိုးအုပ်နေတော်မူစဉ် နိမိတ်ကြီးလေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူပြီးလျှင် သုနန္ဒာကြင်ဖက်တော်ဘုရားမှ ဝိဇိတသေနအမည်ရှိသော သားတော်ကို ဖွားမြင်သောအခါ သံဝေဂကြီးစွာဖြစ်တော်မူလျက် "ငါသည် ယနေ့ပင် တောထွက်တော့အုံ"ဟု စိတ်အကြံတော် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

ထိုအခါ စိတ်အကြံတော် ဖြစ်ပေါ်သည်၏ အခြားမဲ့မှာပင် အလောင်းတော်၏ စံရာဖြစ်သော ပြာသာဒ်သည် အိုးထိန်းစက်ကဲ့သို့ ချာချာလည်လျက် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ သရဒရာသီအခါ ကြယ်တာရာအပေါင်းခြီရံကာ အလွန်တရာ နှစ်သက်ဖွယ်အရောင်ကို ပြုလျက် ပေါ်ထွန်း ထွက်ပြူလာသော လမင်းကဲ့သို့ အရာမကများပြားလှသော လူပရိသတ်အပေါင်းတို့ ဝန်းရံလိုက်ပါကာ ကောင်းကင်အပြင်ကို တန်းဆာဆင်သကဲ့သို့ရင်း, ဘုန်းကံအာနုဘော်ကို ထင်စွာပြသကဲ့သို့ရင်း, ကြည့်ရှုကြသူ လူအပေါင်းတို့၏ မျက်စိနှင့် စိတ်နှလုံးတို့ကို ယူကျုံး ဆွဲဆောင်သကဲ့သို့ရင်း, သစ်ပင်အဖျားတို့ကို လွန်စွာကင့်တယ်စေသကဲ့သို့ရင်း သွားပြီးလျှင် ပညောင်ဗောဓိပင်ကို အလယ်ဗဟိုပြုကာ မြေ၌ သက်ရောက်၍ တည်လေသည်။

ထိုအခါ အလောင်းတော်သည် ပြာသာဒ်မှ ဆင်းသက်တော်မူ၍ မြေ၌ ရပ်တည်ပြီးလျှင် ဗြဟ္မာလှေဒါန်းသည့် သက်နှုံးပရိက္ခရာကို ခံယူတော်မူကာ ရဟန်းပြုတော်မူလေ၏။ အလောင်းတော်၏ ကြင်ဖက်တော်နှင့် မောင်းမမိသံ ရံရွှေတော် အပေါင်းတို့သည်ကား ပြာသာဒ်မှဆင်းကြ၍ ဥသဘလေးဆယ် (၇ပေတိတ်ဝက်မျှ) ဝေးကွာသောအရပ်သို့သွားကြပြီးလျှင် အခြံအရံ အပေါင်းတို့နှင့် တကွ စစ်တပ်ကြီးအသွင် ယာယီနေရာများပြုလုပ်ကာ နေထိုင်ကြကုန်၏။ အလောင်းတော်နှင့်အတူတကွ လိုက်ပါလာသမျှသော ယောက်ျားတို့သည် အလောင်းတော်ရဟန်းပြုသည်ကို အတုလိုက်(အားကျ)ကာ ရဟန်းပြုကြလေကုန်၏။

ဘုရားဖြစ်တော်မူခြင်း

ကဿပ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် အတုလိုက် ရဟန်းတို့နှင့်အတူတကွ ခုနစ်ရက်ကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကဆုန်လပြည့် ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့၌ ကြင်ဖက်တော် သုနန္ဒာပုဏ္ဏားမ လှူဒါန်းအပ်သည့် ဃနာနို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူပြီးလျှင် ထိုအရပ်ရှိ ရှားတောကြီးအတွင်းမှာ နေ့သန့်(နေခို)တော်မူ၍ ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါ မဟာဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ တပါးတည်း ကြွတော်မူရာ လမ်းခရီး အကြား၌ သောမအမည်ရှိသော မုယောခင်း(ကျုံခင်း)စောင့်သူသည် လှူဒါန်းအပ်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ မဟာဗောဓိ (ပညောင်) ပင်အရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် (၁၅)တဆယ့်ငါးတောင်ပမာဏရှိသော အပရာဇိတပလ္လင်တော် ပေါ်ပေါက်လာရာ ထိုပလ္လင်ထက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ စံနေတော်မူလျက် အင်္ဂါလေးပါးရှိသော ဝိရိယကို ဆောက်တည်တော်မူကာ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအတိုင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။

တရားပွဲကြီး ငါးကြိမ်

(၁) ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးသည့်နောက် မဟာဗောဓိ (ပညောင်) ပင်၏ အနီးမှာပင် သတ္တ-သတ္တာဟ = (လေးဆယ့်ကိုးရက်) စံနေတော်မူပြီးလျှင် တရားဟောရန် ဗြဟ္မာမင်း၏ တောင်းပန်ချက်ကို လက်ခံတော်မူ၍ "ငါသည် အဘယ်သူအား ရှေးဦးစွာ တရားဟောရပါအံ့နည်း" ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူတကွ ရဟန်းပြုဖက် ဖြစ်ကြသည့် တကုဋ္ဌေသော ရဟန်းတို့ကို မဂ်ဖိုလ်ရကြောင်းရှေးကောင်းမှုနှင့်ပြည့်စုံကြသည်တို့ကို မြင်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့၏နေရာ ဗာရာဏသီပြည် ဣသိပတနမိဂဒါဝုန်တောကြီးသို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ခဏခြင်း ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် ထိုရဟန်းတို့၏အလယ်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် ရှေးရှေးဘုရားရှင်တို့ ဟောကြားတော်မူကြမြဲဖြစ်သည့် ဓမ္မစကြာ

ဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူရာ များစွာသော နတ်ပြဟ္မာတို့လည်း ရိုသေစွာ လာရောက် နာယူကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကုဋေနှစ်သောင်းသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မာဘိသမယ ပဌမတရားပွဲကြီးတည်း။)

(၂) ထို့နောက် အခါတပါးဌ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် တမ္ပြိမှတမ္ပြိသို့ တရွာမှတရွာသို့ တနိုဂုံးမှတနိုဂုံးသို့ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူကာ တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ကုဋေတသောင်းမျှသော နတ်လူတို့ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရကြကုန်၏။

(ဤကား ဒုတိယာဘိသမယ ဒုတိယ တရားပွဲကြီးတည်း။)

(၃) ထို့နောက် အခါတပါးဌ ကဿပ မြတ်စွာဘုရားသည် သုန္ဒရမ္ပြိတော် တံခါးအနီး ဝိတောက်ပင်ကြီး၏ အပါးဌ ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋ္ဌဟာကို ပြတော်မူလျက် တရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ကုဋေငါးထောင်သော နတ်လူတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် အကျွတ်တမ်း ဝင်ကြလေကုန်၏။

(ဤကား တတိယာဘိသမယ တတိယတရားပွဲကြီးတည်း။)

(၄) ထိုသို့ ရေမီးအစုံအစုံ တန်းခိုးပြာဋ္ဌဟာကို ပြတော်မူပြီးနောက် ကဿပ မြတ်စွာဘုရားသည် တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သုဓမ္မာအမည်ရှိသော နတ်သဘင် မဏ္ဍပ်ကြီးမှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူလျက် မယ်တော်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော နတ်သားကို အကြီးအမှူးထားကာ စကြဝဠာလောကဝတ်ပေါင်း တိုက်တသောင်းမှ တရားနာရန် ရိုသေစွာ လာရောက်ကြကုန်သော နတ်ပြဟ္မာတို့အား ချီးမြှောက်ခြင်းငှါ အဘိဓမ္မာခုနစ်ကျမ်းကို ဟောကြားတော်မူသည်ရှိသော် ကုဋေသုံးထောင်သော နတ်ပြဟ္မာတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် အကျွတ်တမ်း ဝင်ကြကုန်၏။

(၅) ထို့နောက် အခါတပါးဌ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်က နုရဒေဝ အမည်ရှိသော ဘီလူးကဲ့သို့ပင် တန်းခိုးအာနုဘော် ကြီးမားလျက် နုရဒေဝဟူသော အမည်ဖြင့်

ပင် ထင်ရှား ကျော်စောသော နတ်ဘီလူးသည် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း အပြင်တွင် တမ္ပြိတမ္ပြဋ္ဌ ထီးနန်းအုပ်ချုပ်သောမင်း၏ အသွင် သဏ္ဌာန် အသံအမူအရာတို့နှင့် အလုံးစုံတူမျှအောင် ဖန်ဆင်း၍ ထိုမင်းကို သတ်ဖြတ် စားသောက်ပြီးလျှင် နန်းတော်နှင့်တကွ တိုင်းပြည်တခုလုံးကို လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ် မင်းပြုလုပ်လျက် များစွာ သော လူတို့ကို သတ်ဖြတ်စားသောက်လျက် နေလေ၏၊ မိန်းမ များနှင့်လည်း လွန်စွာပင် အပျော်အပါး ကြွေးသူဖြစ်၏။

ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရှိသော မိဖုရား မောင်းမမိသံ ရွှေရုံတော်တို့က "ဤမင်းကား ငါတို့၏အရှင်သခင် ဘုရင်မင်းကြီးမဟုတ်၊ ဘီလူး စင်စစ် ဖြစ်ပေ၏"ဟု သိရှိကြသောအခါ ထိုနတ်ဘီလူးသည် ရှက်နိုးလှသည်ဖြစ်၍ နန်းတွင်းသူအပေါင်းတို့ကို သတ်ဖြတ် စား သောက်ပြီးနောက် တခြားမြို့သို့ ပြောင်းရွှေကာ ရှေးနည်းအတူ မင်းမူပြန်လေ၏။

ဤနည်းဖြင့် နရဒေဝ ဘီလူးသည် လူတို့ကို သတ်ဖြတ် စား သောက်လျက် သုန္ဒရမြို့သို့ ရှေးရှေးရောက်ရှိလာသောအခါမြို့နေသူ လူအပေါင်းတို့သည် သတင်းစကားကြားသိပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း သေအံ့သောဘေးမှ ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မိမိ တို့မြို့မှ ထွက်၍ ထိုထိုအရပ်သို့ ပြေးသွားကြကုန်၏။ ထိုအခါ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် ပြေးလွှားနေကြသော မြို့သူမြို့သား တို့ကို မြင်တော်မူ၍ နရဒေဝဘီလူး၏ ရွှေမျက်မှောက်၌ သွား ရောက်ရပ်တည်တော်မူလေ၏။ နရဒေဝဘီလူးသည် ဤကဲ့သို့ မိမိ ရှေ့မှောက် ကြွရောက်ရပ်တည်လာသော ကဿပမြတ်စွာဘုရား ကို မြင်လေလျှင် ဖောက်ပြန်ကြမ်းကြုတ်သော ကြိမ်းဝါးသံဖြင့် ကြိမ်းဝါးပါသော်လည်း မြတ်စွာဘုရားအား ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ ခေါ်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပဲ မြတ်စွာဘုရားကို ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ဆည်း ကပ်ပြီးလျှင် အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကို မေးမြန်း လျှောက်ထားလေ ၏။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ထိုအမေးပုစ္ဆာပြဿနာ ကို ပြေလည်အောင် ဖြေကြားကာ ဘီလူးအား ဆုံးမပြီးလျှင်

ကရားဟောတော်မူသည်ရှိသော် ထိုအရပ်သို့ တရားနာရန် ရှိသမျှ လာရောက်ကြသည့် မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြားစွာသောနတ်လူတို့ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြကုန်၏။

သာဝက အစည်းအဝေးကြီး တကြိမ်

ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝက ရဟန္တာအစည်းအဝေးကြီး တကြိမ်တည်းသာ ဖြစ်ဟန်ကား....ဗာရာဏသီပြည်၌ ပုရောဟိတ်၏ သားဖြစ်သော တိဿအမည်ရှိသော လုင်သည် အလောင်းတော် ကဿပသတ္တိသား၏ကိုယ်၌ သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာတော်ကြီးတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို မြင်သောအခါ "ဤလက္ခဏာမျိုးသည် ဘုရားဖြစ်မည့် သူမျှားမှာသာ ရှိနိုင်သည်"ဟု၍ ဖခင် ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားကြီး ပြောဆိုသည့်စကားကို ကြားရ၍ ယုံမှားခြင်း အလျဉ်းမရှိပဲ "ဤကဿပသတ္တိသားသည် မြတ်သော တောထွက်ခြင်းဖြင့် တောထွက်၍ ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့၊ ထို ကဿပမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ငါသည် ရဟန်းပြုကာ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ လွတ်အောင် ကြိုးကုတ် အားထုတ်ပေအုံ့"ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် အလောင်းတော် ကဿပသတ္တိသား တောမထွက်မီကပင် ဟိမဝန္တာသို့သွားရောက်၍ ရှင်ရသေ့ပြုနှင့်လေသည်။ ထို တိဿရှင်ရသေ့၏ အခြေအရံရသေ့တို့ကား နှစ်သောင်းအတိုင်းအရည်ရှိကုန်၏။

တိဿရှင်ရသေ့သည် နောက်အခါ၌ "ကဿပသတ္တိသားသည် တောထွက်၍ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ယခုအခါ ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်ပြီ"ဟူသော သတင်းစကားကို ကြားသိရလျှင် အခြေအရံ ရသေ့နှစ်သောင်းတို့နှင့်တကွ ဟိမဝန္တာမှ လာခဲ့၍ ကဿပ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ရဟန်းပြုလိုပါကြောင်း တောင်းပန်လျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားက ဟေဘိက္ခုခေါ်တော်မူသည်တွင် အခြေအရံ ရသေ့နှစ်သောင်းတို့နှင့်တကွ ဟေဘိက္ခု ရဟန်းဖြစ်ကြ၍ **အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိလေ၏။ ထိုရဟန္တာ**

ပေါင်း နှစ်သောင်းတို့၏ အစည်းအဝေးဌာ ကဿပ မြတ်စွာဘုရား သည် တပို့တွဲလပြည့်နေ့မှာ သြဝါဒပါတိမောက်ကို ပြတော်မူ၏။

(ဤသည်ပင် သာဝကအစည်းအဝေးကြီး တကြိမ်ဖြစ်ပုံတည်း။)

ဓဝါကမမြတ်စွာဘုရားအလောင်း ဇောတိပါလလုင်

ရဟန်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း

ထိုအခါ ငါတို့မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဇောတိပါလလုင်ဟူ၍ ကျော်စော ထင်ရှားသောသူ ဖြစ်ပြီးလျှင် ဗေဒင်ကျမ်းတို့ကို မပြတ်ရွတ်အံ့သောသူ မန္တန်အမျိုးမျိုးကိုလည်း ဆောင်ထားသောသူ ဗေဒင်သုံးပုံတို့ကိုလည်း တဖက်ကမ်းခတ် တတ်မြောက်သောသူဖြစ်၍ မဟာပုရိသလက္ခဏာ စသည်တို့ကို ဖော်ပြရာ လက္ခဏာကျမ်း ရှေးဟောင်းဝတ္ထုတို့ကို ဖော်ပြရာ ဒုတိဟာသကျမ်းတို့နှင့် တကွ ဆရာအဆက်ဆက် သင်ပြအပ်သော ပုဏ္ဏားတို့၏ ပညာအရာ၌ အထွတ်အထိပ်ရောက် တတ်မြောက်သောသူဖြစ်ပေ၏။ မြေပြင်နှင့်စပ်၍ သိအပ်သောအကြောင်းအရာ ဘူမိသျှတ္တရကျမ်း ကောင်းကင်နှင့်စပ်၍သိအပ်သော အကြောင်းအရာ အာကာသသျှတ္တရကျမ်းတို့၌ ယုတ်လျော့ခြင်းမရှိ အပြည့်အစုံ လေ့လာကျမ်းကျင် လိမ္မာသောသူ ဖြစ်ပေ၏။

ဇောတိပါလလုင်သည် ဃဋ္ဌိကာရအမည်ရှိသော အိုးထိန်းသည်နှင့် အလွန်ချစ်ခင်လှစွာသော မိတ်ဆွေဖြစ်၏။ ဃဋ္ဌိကာရ အိုးထိန်းသည်မှာ ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာဖြစ်လျက် ရတနာသုံးပါး၌ အလွန်ရိုသေကျိုးနွံခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ အနာဂံဥပါသကာဟူ၍အလွန်ထင်ရှားသူ ဖြစ်ပေ၏၊ ထို ဃဋ္ဌိကာရ အိုးထိန်းသည်သည် အလောင်းတော် ဇောတိပါလလုင်ကို ခေါ်ဆောင်ပြီးလျှင် ကဿပမြတ်စွာဘုရား ထံ ချဉ်းကပ်လေ၏။

ဇောတိပါလလုင်သည် ကဿပမြတ်စွာဘုရား တရားတော်ကို နာရသောအခါ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် အလွန် အားထုတ်အပ်သော လုံ့လဝီရိယ ရှိသူဖြစ်၍ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်အရပ်ရပ်တို့၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်ကာ သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးတို့နှင့် စပ်သည့် မည်သည့်အရာမှာမှ ယုတ်လျော့ခြင်း မရှိစေပဲ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်ကို ဖြည့်စွမ်းတော်မူခဲ့လေသည်။

မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသမျှ အင်္ဂါကိုးပါးရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကို အလုံးစုံ သင်ကြား တတ်မြောက်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်ကို တင့်တယ်စေခဲ့လေသည်။ အလောင်းတော်ဇောတိပါလရဟန်း၏ အုံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည့် ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းအရာစုကို မြင်တော်မူ၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် "ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ပင်လျှင် ဤဇောတိပါလရဟန်းသည် ဂေါတမအမည်တော်ရှိသော ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့"ဟူ၍ ဗျာဒိတ်စကားကြားတော်မူ၏။

(ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူပုံမှာ ဒီပင်္ကရမြတ်စွာဘုရား ဗျာဒိတ်ကြား သကဲ့သို့ပင် အပြည့်အစုံဖြစ်သည်။)

ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ ဗျာဒိတ်စကား ကြားရလျှင် အလောင်းတော် ဇောတိပါလ ရဟန်းတော်မြတ်သည် အလွန်ကြည်လင်သော စိတ်ရှိလျက် ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို တိုးတက်ဖြည့်ကျင့်ရန် မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်တော်မူလေသည်။

ဤသို့လျှင် အစိန္တေယျသုံးလောကထွတ်ထား ငါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် သမ္ဘည္ဘတရှေဘုရားတော်ကို ရလို၍ခြင်းတည်းဟူသော ဆန္ဒတချောင်း အကြောင်းတခုကြောင့် ဘဝများစွာ သံသရာတခွင်ဝယ် ရှောင်ကြဉ်ရမည့် အကုသိုလ်မှုဟူသမျှကို ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်၍ ပါရမီဆယ်ပါးတို့ အထွတ်အထိပ်ရောက် ပြည့်မြောက်ဖို့ရန် လူသာမန်တို့ ပြုနိုင်ခဲသော ကုသိုလ်တရားကို မဆုတ်မတွန့် စွန့်စွန့်စားစား ပွါးများကြိုးကုတ် အားထုတ်တော်မူခဲ့လေသည်။

မှာထားချက်—

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော်အရ ဃဋ္ဌိကာရ အိုးထိန်းသည်သည် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ အလောင်းတော် ဗောဓိပါလလုင်းကို အလွယ်တကူ ခေါ်ယူ၍ ကဿပ မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်သည်ဟု မှတ်ယူရန် ရှိသော်လည်း စင်စစ်မူ အလွယ်တကူခေါ်ယူ၍ မရနိုင်သဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် ပြောဆိုပြီးနောက် အတင်းအကြပ်ဆံပင်ကို ဆွဲငင်လျက် ခေါ်ရသည့်အကြောင်းကို မဇ္ဈိမ ပဏ္ဏာသပါဠိ ၄-ရာဇဝဂ်၊ ၁-ဃဋ္ဌိကာရသုတ်၌ ဟောဆိုထားပေသည်။ ဃဋ္ဌိကာရဝတ္ထုနှင့်တကွ ဗောဓိပါလဝတ္ထု အကျယ်ကို ထိုသုတ်မှ မှတ်ယူရာ၏။

မြို့တော်စသည်ကို ပြဆိုချက်

ကဿပ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖွားတော်မူရာမြို့တော်မှာ ကိုကိမင်းကြီး ထီးနှန်းစိုးအုပ်ရာဖြစ်သည့် **မာရာဏသီနေပြည်တော်** ဖြစ်၍ ခမည်းတော်မှာ **ဗြဟ္မဒတ္တမုဏ္ဍား**,မယ်တော်မှာ **ဓနဝတီ မုဏ္ဍားမ**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

အိမ်ရာစိုးအုပ်၍ နေတော်မူသော နှစ်ပေါင်းမှာ (၂,၀၀၀) နှစ်ထောင်ဖြစ်၍ စံတော်မူရာ ပြာသာဒ်တော် သုံးဆောင်တို့မှာ **ဟံသပြာသာဒ်, ယသပြာသာဒ်, သိရိနန္ဒပြာသာဒ်**တို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ကြင်ဖက်တော်မှာ ရံရွှေတော် ပုဏ္ဏားမ အမျိုးသမီးပေါင်း (၄၀၀၀) လေးသောင်းရှစ်ထောင် အခြံအရံရှိသည့် **သုနန္ဒာ ပုဏ္ဏားမ** ဖြစ်ပြီးလျှင် သားတော်မှာ **ဝိဇိတသေနသတို့သား** ဖြစ်လေသည်။

နိမိတ်ကြီး လေးပါးတို့ကို မြင်တော်မူ၍ တောထွက်တော်မူသောယာဉ်မှာ **စံနန်းပြာသာဒ်တော်**ပင်ဖြစ်၍ ခုနစ်ရက်မျှ သာ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူရသည်။

အဂ္ဂသာဝကအစုံတို့မှာ **တိဿမထေရ်**နှင့် **ဘာရဒ္ဒါဇမထေရ်** တို့ဖြစ်ကြ၍ အလုပ်အကျွေးမှာ **သမ္ဘမိတ္တမထေရ်**ဖြစ်လေသည်။

အဂ္ဂသာဝိကာ အစုံတို့မှာ **အနုဠာထေရီ**မနှင့် **ဥရုဝေလာထေရီ**မတို့ဖြစ်ကြ၍ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ **မညောင်ပင်** ဗောဓိဖြစ်လေသည်။

မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယကာတို့မှာ **သုမင်္ဂလ**နှင့် **ဃဋိကာရ**အိုးထိန်းသည်တို့ဖြစ်ကြ၍ မြတ်သော အလုပ်အကျွေး ဒါယိကာမတို့မှာ **ဝိဇိတသေနာဥပါသိကာ**မနှင့် **ဘဒ္ဒါဥပါသိကာ**မတို့ဖြစ်ကုန်၏။

ကဿပ မြတ်စွာဘုရားသည် အရပ်တော် အဟောင်း (၂၀) နှစ်ဆယ်မြင့်တော်မူသည်ဖြစ်၍ ကောင်းကင်၌ တခဲနက် စုတည်နေသော လျှပ်နွယ်ကဲ့သို့ဝင်း, ဂြိုဟ်နက္ခတ်တာရာ အပေါင်းတို့ဖြင့် ဝန်းရံအပ်သော လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ဝင်း တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

ကဿပမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာအသက်တမ်းမှာ အနှစ် (၂၀၀၀၀) နှစ်သောင်းတမ်းဖြစ်၍ ထိုမျှလောက် (အသက်တမ်း၏ ငါးပုံ့လေးပုံ)ကာလပတ်လုံးတည်နေတော်မူလျက် များစွာသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းကို သံသရာတည်းဟူသော ရေအယဉ်မှ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်းကုန်းထက်သို့ ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်တော်မူခဲ့လေပြီ။

ကဿပ မြတ်စွာဘုရားသည် လူ နတ် ဗြဟ္မာ များစွာသော သတ္တဝါတို့အတွက် ပရိယတ္တိတရားတော် တည်းဟူသော တဖက်ဆည်ကန်တော်ကြီးကို ဖန်ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် သတ္တဝါတို့ စိတ်အစဉ်ကို လှလှတင့်တယ်စွာ ဆင်ဖြင်နှိုင်းကြ,ရန် စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလ တည်းဟူသော နံ့သာပျော်ငင်းကို ပေးကမ်းတော်မူခဲ့၍ ဟိရိသြတ္တပ္ပ ဓမ္မနှစ်ပါး တရားဝတ်စုံကို ဝတ်ရုံကြစေပြီးကာ ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မအပြား သုံးဆယ့်ခုနှစ်ပါးတည်းဟူသော တရားပန်းအမျိုးမျိုးကို ပန်ဆင်ကြစေရန် ဝေဖန်ဖြန့်ချိပြီးလျှင် အပြစ်ရှိသော တရား အပြစ်မရှိသော တရား ကုသိုလ်တရား အကုသိုလ်တရားတို့ကို

ပိုင်းခြား ဆင်ခြင် ထင်မြင်ကြည့်ရှုနိုင်ကြရန် အညစ်အကြေး ကင်းသည့် သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ် တရားမှန်ကြီးကို ဖော်ပြရာပါ၊ တဖက်ဆည်ကန်၏ကမ်းနားခွ နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိ၍ လှည့်လည်နေကြသောသူတို့ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော တရားအဆင်တန်းဆာစုကို ရှုကြကုန် ကြည့်ကြကုန်ဟု မိန့်ဆိုသည့်ပမာ ကောင်းစွာ ထားတော်မူ၍ရင်း····၊

ကိုယ်တော်မြတ်၏ အဆုံးအမသြဝါဒနာယူသူ သတ္တဝါဗိုလ်လုံ့တို့အား ကိလေသာရန်သူတို့ကို တိုက်ဖျက်နှိမ်နင်းနိုင်ရန် ငါးပါးသီလ ဆယ်ပါးသီလ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလတည်းဟူသော သင်ဖိုင်းဦးစွပ်(ဦးထုပ်)ကိုပေးတော်မူ၍ရင်း····၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ဈာန်လေးပါး ဈာန်ငါးပါး တည်းဟူသော ချပ်ဝတ်တန်းဆာကို ကောင်းစွာ ဖွဲ့နှောင်စေတော်မူ၍ရင်း····၊ သတိသမ္ပဇည နှစ်ပါး တရားတည်းဟူသော သားရေဝတ်လုံကို ဝတ်ရုံစေတော်မူ၍ရင်း····၊ မြတ်သောအင်္ဂါလေးပါးရှိသည့် ဝိရိယတည်းဟူသော စစ်ဝတ်တန်းဆာအစုံကို ပေးအပ် ဆောင်နှင်းတော်မူ၍ရင်း····၊ ကိလေသာ ရန်အသွယ်သွယ်ကို ကွယ်ကာ ဟန့်တားနိုင်ကြောင်း သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး တည်းဟူသော ကာဒိုင်းကို ပေးအပ်တော်မူ၍ရင်း····၊(ကိုယ်တော်မြတ်၏ သာဝကဗိုလ်ထုကို) အလွန် ထက်မြက်လှသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ တည်းဟူသော လုံ့မကိုယ်စီစွဲကိုင်ကြပြီးရှိအောင် ပြုတော်မူပြီးလျှင် ထိုသူရဲကောင်း သာဝကအပေါင်းအား ဝိရိယကျောက်အပြင်၌ တချွန်ချွန်ထက်မြက်အောင် သွေးအပ်ပြီးသည့် မဂ်ပညာသန်လျက်ကို ပေးတော်မူ၍ရင်း····၊ ကိလေသာတို့နှင့် ရောယှက်ခြင်းကို နှိမ်နင်း ပယ်ဖျောက်နိုင်ရန် လောကုတ္တရာ သီလတော်မြတ်ကို ပေးအပ်တော်မူ၍ရင်း····၊ လှလှကြီး တန်းဆာဆင်နိုင်ကြရန် လောကုတ္တရာ ဗိုလ်လေးပါးတို့ကို ဦးစိုက်ပန်း ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး အဘိညာဉ်ခြောက်ပါး တည်းဟူသော အဆင်တန်းဆာ အမျိုးမျိုးကို ပေးတော်မူ၍ရင်း····၊လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးတည်းဟူသော ပန်ဆင်ဖွယ်ရာပန်းခိုင်ကြီးကိုပြုလုပ်ပြီးလျှင် ထိုပန်းခိုင်ကြီးနှင့်တကွ

အကုသိုလ်နေပူကို ကာကွယ်ဟန့်တားကြောင်းဖြစ်သည့် အရဟတ္တ ဖိုလ်တည်းဟူသော ထီးဖြူကြီးကို ပေးတော်မူ၍ရင်း....၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် ဘေးမဲ့ပြည်သို့ သာကြည်နှစ်တောင်း ရောက်နိုင်ကြောင်း ဖြစ်သည့် အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်တည်းဟူသော တရားပန်းကြီးကို ဖန်ဆင်းတည်ထွင်တော်မူကာ သာဝကများစွာ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့နှင့် တကွ ထိုကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံ ချုပ်ငြိမ်းတော်မူလေပြီ။

•

သဝေဂ

မနှင်းရှည်အပ်သော ဂုဏ်တော်ဘို၏ တည်ရာဖြစ်၍ သူတပါးတို့ ချဉ်းကပ်ဝံ့ခဲစွာသော ထိုကဿပ မြတ်စွာဘုရားသည်ရင်း....၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ကောင်းစွာ ဟောကြားတော်မူအပ်သည် ဖြစ်၍ လာလည့်ရှုလည့် ကျင့်ကြီလည့်ဟု ရဲရဲရင့်ရင့် ဖိတ်ခေါ်ပြောဆို စိမ်ခြင်းငှါ ထိုက်သင့်လှစွာသော ထိုတရား ရတနာတော်မြတ်သည်ရင်း....၊ ထိုတရားရတနာကို ကောင်းစွာ ကျင့်ကြံသည် ဖြစ်၍ အလွန်မြတ်လှစွာသော တပည့်သား သာဝကများစွာ သံဃာ ရတနာသည်ရင်း....၊ ထိုအလုံးစုံသည် ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ....ခပ်သိမ်းသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့သည် ခိုင်မာသောအနှစ်မရှိ၊ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ကုန်စွဘတကား....။

စေတီတော်

ဤသို့လျှင် မာရ်ငါးပါးကိုအောင်တော်မူ၍ လူနတ်တို့၏ဆရာ ဖြစ်တော်မူသော ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည် ကာသီတိုင်းအဝင် အပါ သေတဗျမြို့၏အနီး သေတဗျအမည်ရှိသော ဥယျာဉ်ကြီး အတွင်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၏၊ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းသူ ဗိုလ်လူအပေါင်းတို့သည် တညီတညွတ်တည်း စည်းဝေးကြပြီးလျှင် အပြင်မှစီရန် အုဒ္ဓတချပ် တချပ်ကို တကုဋေတန် တကုဋေတန် အတွင်းဖို့ရန် အုဒ္ဓတချပ် တချပ်ကို ငါးသန်းတန် ငါးသန်းတန် ပြုလုပ်၍ (ရှေး

ဆိုအပ်ပြီးသည့်နည်းအတိုင်း) တယူဇနာ အမြင့်ရှိသော စေတီတော်ကြီး တည်ထားကော်ရော် ပူဇော်ကြကုန်၏။

ကဿပဗုဒ္ဓဝင် ပြီး၏။

ဗျာဒိတ်ခံခဲ့ပုံ အချုပ်လင်္ကာ

ဤသို့လျှင် ငါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ဒီပင်္ကရ မြတ်စွာဘုရားအစ ကဿပ မြတ်စွာဘုရားအဆုံး နှစ်ကျိပ်လေးဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏ အထံတော်၌ နိယတဗျာဒိတ်ခံတော်မူခဲ့ပုံ အကျဉ်းချုပ်ကို **ဓမ္မရာသီပျို့**ပိုဒ်ရေ (၇၊၈၊၉) တို့၌ ဤကဲ့သို့ ရေးသား စပ်ဆိုထားလေသည်—

လေးသခြေ်နှင့်၊ သိန်းနေစ္ဆန်းမြတ်၊ ရေတွက်လတ်မူ၊ မည်မှတ်နာမ၊ သခြေ်ယျကား၊ သေလ, ဘာသ၊ ဇေယျ, ရှစိ၊ လေးပါးရှိ၏။ ။ အာဒိ **သေလ**၊ သခြေ်ယျတွင်၊ သာရမဏ္ဍ၊ ကမ္ဘာမထက်၊ ဇီနဘုန်းထင်၊ တဏှက်ရာ၊ မဟာမေဓင်၊ သရဏင်နှင့်၊ ဒီပင်ရာ၊ မြတ်စွာလေးဆူ၊ ပွင့်တော်မူ၏။ ။နတ်လူတို့မူး၊ သုံးဦးဘုရား၊ ဖူးပါခြားလည်း၊ ညွှတ်တွားကော်ရော်၊ ဗျာဒိတ်တော်ကို၊ ရှစ်ဖော်အင်္ဂါ၊ မစုံပါ၍၊ မနာလိုက်ရ—(၁) နောက်စွန်းမှလျှင်၊ ဖြူဆွဲညာဏ်ဝါ၊ သုမေဓာဟု၊ ကျေးညာကျော်လှစ်၊ ရသေ့ဖြစ်၍၊ ရှင်ချစ်ဘုရား၊ဆွမ်းခံသွားက၊ ဘဝါးတော်ဦး၊ ထိမူးမှုးဝယ်၊ သံကျူးမိန့်ရှတ်၊ ဗျာဒိတ်လွှတ်၏။

(၂) မည်မှတ်သေလ၊ သုဉ်းလေမှလျှင်၊ သာရကမ္ဘာ၊ ပေါ်သောခါဝယ်၊မည်သာကော်ဏည၊သုံးလူ့ ဘဝ်၌၊ ဘုရားအလောင်း၊မင်းကောင်းစကြဝတေး၊ နီးဝေးခေါ်ညီ၊ ဝိဇိတာဝီဖြစ်ကြိုက်၊ ဖူးလိုက်ကြည်ဖေ၊ လှူကြီးပေးက၊ ရှေးနှင့်တမျှ၊ ဗျာဒိတ်ရ၏။

(၃) **ဘာသ**သခြေ်၊ သုဉ်းပြန်လေမှ၊ တည်ထွေကပ်မှန်၊ သာရမဏ်ဘ၊ ဘုန်းသန်မင်ဂ်လာ၊ ပွင့်သောခါဝယ်၊ မည်သာသုရှစိ၊ ကိတ္တိထင်ရှား၊ ပုဏ္ဏားဖြစ်တုံ၊ စေ့စုံလှုကမ်း၊ ဗျာဒိတ်မှမ်း၏။

(၄) ငြိမ်းချမ်းသုခ၊ ပေးဝေဌသား၊သုမနဘုရား၊တခြားဆက်ကာ၊ ဖြစ်သောခါလည်း၊ မဟာနာဂ၊ အတုလဟု၊ ဒေဝရေနတ်၊ ဘုရားမြတ်၌၊ လှူဝတ်သန့်ရှင်း၊ ဗျာဒိတ်နှင်း၏။

(၅) မည်ရင်းရေဝတ၊ မြတ်ဇိနဠ်၊ တွင်ထမည်ရှိ၊ အတိဒေဝ၊ ဗြာဟ္မဏလျှင်၊ မျှားလှုက်ကျေး၊ အလှူပေး၍၊ သံလေးဗျာဒိတ်၊ ကျွန်းလုံးထိတ်၏။

(၆) အုမ္မြိတ်ဆက်ထ၊ သောဘိတဟု၊ မည်ရဘုန်းထင်၊ ပွင့်ခါတွင်လည်း၊ လုလင်အာဇီတ၊ ဗြာဟ္မဏဟု၊ ကြီးလှလှူဆက်၊ ဗျာဒိတ်မြွက်၏။

(၇) ထို့ထက်သုဉ်းထ၊ ဇေယျသခ၊ လွန်လေပညပ်၊ ဝရကပ်ထက်၊ သုံးရပ်ဦးစွန်း၊ မည်မှန်းပေါက်ပြ၊ အနောမဒဿီ၊ သိညီသစ္စာ၊ ပွင့်သောခါဝယ်၊ သေနာဒီဗု၊ ယက္ခအမှူး၊ ဘီလူးဖြစ်ကြိုက်၊ ဖူးရလိုက်၍၊ ကောင်းမြိုက်လှူကြီး၊ ဗျာဒိတ်ချီး၏။

(၈) တသီးစပ်ထ၊ ပဒုမဟု၊ လောကတန်ဆောင်၊ ငါးမာရ်အောင်၍၊ တောတောင်ရန်လုစ်၊ ခြသေ့ဖြစ်၍၊ ကြည်ချစ်ရှိခ၊ ဗျာဒိတ်ရ၏။

(၉) နာရဒဘုန်းထင်၊ ဆက်ဘာပင်တည့်၊ ပွင့်စင်တုံ၍၊ ရသေ့ဖြစ်ခါ၊ ဖူးရပါက၊ မျှားစွာလုပ်ကျေး၊ ဗျာဒိတ်ပေးသည်၊ ।ကြော့သွေးပွဲနှ့ မိန့်သံတည်း။ ॥

(၁၀) ထို့နောက်ရုစိ၊ မည်ရှိသခ၊ သုဉ်းပြန်လေမှ၊ ခေါ်ထွေသာရ၊ ကမ္ဘာမထက်၊ ပဒုမုတ္တရ၊ ကြီးတေဇနှင့်၊ ပွင့်ထသစ္စာ၊ ထိုရောခါဝယ်၊ မဟာသေဋ္ဌ၊ ဇဋိလ-ဟု၊ မည်ရသေဋ္ဌေး၊ အလှူပေး၍၊ စည်းဝေးပွဲပြင်၊ ဗျာဒိတ်တင်၏။

(၁၁) ထိုတွင်ဆင့်လောင်း၊ သုံးသောင်းကပ္ပ၊ သုဉ်းလေမှလျှင်၊ မဏ္ဍကမ္ဘာ၊ ပေါ်သောခါဝယ်၊ သုမေဓာဘုရား၊ ထင်ရှားဖြစ်ဏ၊ ဥတ္တရဟု၊ နာမမည်စစ်၊ လုလင်ဖြစ်၍၊ ကြည်ချစ်လှူကပ်၊ ဗျာဒိတ်ထပ်၏။

(၁၂) မဲလယ်ဆင့်ကာ၊ သုဇာတာဟု၊ မြတ်စွာဘုန်းရှိ၊ ပွင့်တုံပြီလည်း၊ ကြီးဘိတန်းခိုး၊ လေးကျွန်းစိုးသား၊ ဘုန်းဖြိုးသနင်း၊ စကြာမင်းလျှင်၊ သတင်းနီးဝေး၊ လှူကြီးပေး၍၊ မြတ်လေးရှင်လန်း၊ ဗျာဒိတ်ညွှန်း၏။

(၁၃) တခန်းစင်စစ်၊ တဆယ့်ရှစ်လျှင်၊ သုဉ်းလစ်တုံထွန်၊ ကမ္ဘာလွန်မှ၊ တတန်ဝရ၊ ကမ္ဘာမထက်၊ ပိယဒဿီ၊ ပွင့်ချိန်ဆိုဝယ်၊ အညီခေါ်ကြ၊ ကဿပဟု၊ ဗြာဟ္မဏစစ်၊ ပုဏ္ဏားဖြစ်၍၊ အလှစ်ဥစ္စာ၊ လှူပြီးစွာမှ၊ တခါလည်းကောင်း၊ ဗျာဒိတ်လောင်း၏။

(၁၄) ထိုနှောင်း အတ္ထ-ဒဿီမှလည်း၊ သုသီမရသော့၊ ဖြစ်၍ လှလှ၊ ပူဇော်ပြုက၊ အောင်ဆုပေးတုံ၊ ဗျာဒိတ်ပုံ၏။

(၁၅) ကြိုက်ဆုံနောက်မှ၊ ဓမ္မဒဿီ၊ နှစ်ပါးညီဝယ်၊ မိုးဆီတောင် ထွတ်၊ သိကြားနတ်လျှင်၊ ကြည်ညွှတ်ပူဇော်၊ ဗျာဒိတ်ဖော်၏။

(၁၆) ထိုရှေ့နောက်မှာ၊ ငေးကမ္ဘာလျှင်၊ သုဉ်းရှာလေမှ၊ သာရ၊ ကပ်တွင်၊ မည်ထင်သိဒ္ဓတ်၊ ပွင့်ပေလတ်က၊ ကြီးမြတ်တန်းခိုး၊ ကျော်ဟိုး မည်သာ၊ မဂ်လာရသော့၊ ဖူးရှိ၍ကြည်ဖြူ၊ အလှူပေးထွန်၊ ဗျာဒိတ်ပြန်၏။

(၁၇) တတန်လွန်ခဲ့၊ ကိုးဆဲ့နှစ်ကမ္ဘာ၊ သုဉ်းပြီးစ္ဆာမှ၊ မည်သာ ပညပ်၊ မဏ္ဍာကပ်ထက်၊ လူ့ရပ်ပေါက်ပြ၊ တိသမည်ဇာစ်၊ ဘုရားဖြစ်က၊ ဧကရာဇ်မင်း၊ ထန်ပြင်းအာဏာ၊ သုဇာတာဟု၊ ထိုခါဖြစ်ပြီး၊ အလှူ ကြီးဖြင့်၊ ဆုသီးရည်စောင်၊ ဗျာဒိတ်ဆောင်၏။

(၁၈) ထိုနောင်ဖုံး ပွင့်လေကလည်း၊ ဝိဇေတာဝီ၊ လှံ့ညီ သတင်း၊ ပြည့်ရှင်မင်းလျှင်၊ လှူခြင်းဆန်းထူး၊ ဗျာဒိတ်ကျူးသည်၊ ကျေးဇူးထွန်းပ မြှူးစံတည်း။

(၁၉) ဤကမ္ဘာမှ၊ ဧကလွန်လေ၊ ကိုးဆယ်ထွေ၌၊ ခေါ်ထွေတွင်ထ၊ ကပ်သာရထက်၊ လောကအထွတ်၊ ဝိပဿီမည်ထင်၊ ပွင့်တုံကျင်သော်၊ ရေတွင်ပိုင်သ၊ အစိုးရသား၊ အတုလမည်ရင်း၊ နဂါးမင်းလျှင်၊ ညွှတ်ခြင်း ပူဇော်၊ ဗျာဒိတ်ကျော်၏။

(၂၀) ထိုရှေ့သုဉ်းပြန်၊ ခြောက်ဆယ်လွန်၍၊ ကပ်ကျန်သုံးဆယ်၊ တစ်ခုဝယ်၌၊ ခေါ်ဘုယ်မည်ရ၊ ကပ်မဏ္ဍာထက်၊ လောကထွတ်တင်၊ သိခီတွင်သား၊ ချစ်ရှင်မြတ်စွာ၊ ဖြစ်သောခါ၌၊ ရာဇာအရိန္ဒမ၊ ကြီးလှ လှူမျိုး၊ ဗျာဒိတ်ပျိုး၏။

(၂၁) တန်းခိုးကြီးထူ၊ ဝေဿဘူဟု၊ နတ်လူဦးစွန်း၊ ဆက်ကာ ထွန်းက၊ မည်မှန်းခေါ်မှတ်၊ သုဒဿန၊ နရိန္ဒဟု၊ ဖြစ်ထတုံထွန်၊ အလှူ သန်၍၊ တတန်ပေးထပ်၊ ဗျာဒိတ်အပ်၏။

(၂၂) အလပ်ထို့နောက်၊ သုံးဆယ်မြောက်သား၊ ချိန်ရောက်ကမ္ဘာ၊ သုဉ်းပြီးစ္ဆာမှ၊ မဟာဘဒ္ဒ၊ ကပ္ပမြတ်စွာ၊ ဤကမ္ဘာထက်၊ မည်သာ ကျော်ဝှန်၊ ကကုသန်ဟု၊ မြတ်မှန်ရှင်ချစ်၊ ပွင့်ပေလစ်က၊ ကျော်လှစ် ခေမာ၊ မင်းမြတ်စွာလျှင်၊ လှူရာစေ့စုံ၊ အကုံပြန့်ပြော၊ ဗျာဒိတ် ဟောဆ်။

(၂၃) ရှင်စောဖုံဖုံ၊ ကောဏာဂုံလျှင်၊ ပဒုံ့တုံကာလ၊ ပဗ္ဗတဟု၊ နရရန်နှင်း၊ လူမင်းစောခီး၊ အလှူကြီးမြင့်၊ ကောင်းချီးပေးတင့်၊ ဗျာဒိတ်ဆင့်၏။

(၂၄) ဘုန်းရင့်မြတ်လှ၊ ကဿပဟု၊ လူ့ဘဝတ်ခေါင်၊ ငါးမာရ်အောင်က၊ ပွဲဘောင်နှံ့သီ၊ ဇောတိပါလ၊ ပြာဟ္မဏဟု၊ မည်ရလုလင်၊ ဖူးတွေ့မြင်၍၊ ကြည်ရှင်ရှိသေ၊ ရှင်ပြုလေသော်၊ ပေးထွေမကျန်၊ ဗျာဒိတ်စွန်ဖြင့်၊ ပွင့်ရန်ချိန်ထောက်၊ အပြီးရောက်၏.... ....।

နှစ်ကျိပ်လေးဆူဗုဒ္ဓဝင်ခေါ်း ပြီး၏။

(နောက်ဆက်တွဲ)

ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်

ကျင့်စဉ် အကျဉ်းချုပ်

ရှေးက ရေးသားဖော်ပြအပ်ပြီးသောအတိုင်း ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအလောင်းတော်သည် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားမှစ၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရားတိုင်အောင် နှစ်ကျိပ်လေးဆူသော မြတ်စွာဘုရားများထံမှာ ဗျာဒိတ်ခံယူရသည်ဖြစ်ရာ ဗျာဒိတ်ခံယူခဲ့သည့် ဘဝအထူးတို့ကို သဘောတူရာ စုရုံးဖော်ပြသည်ရှိသော်....

ရသေ့အဖြစ် (၅) ဘဝ

(က) ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ သုမေဓာရှင်ရသေ့အဖြစ်ဖြင့် ရှေးဦးအစ နိယတဗျာဒိတ် ခံယူတော်မူပြီးနောက်....

(ခ) နာရဒမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ဇဋိလအမည်ရှိသော ရှင်ရသေ့အဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ဂ) အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ သုသီမရှင်ရသေ့အဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ဃ) သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ မင်္ဂလရှင်ရသေ့အဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(င) တိသိမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ သုဇာတ ရှင်ရသေ့အဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း—

အားဖြင့် ရှင်ရသေ့အဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူရသော ဘဝပေါင်းမှာ (၅) ငါးဘဝ ဖြစ်လေသည်။

ရဟန်းဘဝ (၉) ဘဝ

(က) ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ဝိဇိတာဝီ စကြာမင်းဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ခ) မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ သုရစိပုဏ္ဏား ဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ဂ) သုမေဓမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ဥတ္တရ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ဃ) သုဇာတမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ စကြာမင်းဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(င) ဗုဒ္ဓသိမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ဝိဇိတာဝီ အမည်ရှိသော မင်းဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(စ) ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ သုဒဿန အမည်ရှိသော မင်းဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ဆ) ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ခေမ အမည်ရှိသော မင်းဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ဇ) ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား,အထံတော်မှာ ပဗ္ဗတ အမည်ရှိသော မင်းဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ် ခံယူခြင်း၊

(ဈ) ကဿပမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ဇောတိ ပါလ ပုဏ္ဏားလုင်ဖြစ်၍ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ် ခံယူခြင်း—

အားဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူရသော ဘဝပေါင်းမှာ (၉) ကိုးဘဝ ဖြစ်လေသည်။

လူအဖြစ်ဖြင့် (၅) ဘဝ

(က) ရေဝတမြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ အတိဒေဝ အမည်ရှိသောပုဏ္ဏားဖြစ်၍ လူအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ခ)သောဘိတမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ အဇိတ အမည်ရှိသောပုဏ္ဏားဖြစ်၍ လူအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ဂ) ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ ဇဋိလ အမည်ရှိသော သူဌေးဖြစ်၍ လူအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ် ခံယူခြင်း၊

(ဃ) ဝိယဒဿီမြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ ကဿပ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားလုင်ဖြစ်၍ လူအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ် ခံယူခြင်း၊

(င) သိခီမြတ်စွာဘုရားအထံတော်မှာ အရိန္ဒမ အမည် ရှိသော မင်းဖြစ်၍ လူအဖြစ်ဖြင့်ပင် ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း—

အားဖြင့် လူအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူရသော ဘဝပေါင်းမှာ (၅) ငါးဘဝ ဖြစ်လေသည်။

နဂါးဘဝ (၂) ဘဝ

(က) သုမနမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ အတုလ အမည်ရှိသော နဂါးမင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း၊

(ခ) ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ အတုလ အမည်ရှိသော နဂါးမင်းပင်ဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း—

အားဖြင့် နဂါးအဖြစ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူရသော ဘဝပေါင်းမှာ (၂) နှစ်ဘဝ ဖြစ်လေသည်။

အဖြစ်တော်တမျိုးစီဖြင့် (၃)ဘဝ

(က) ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ သိကြား မင်းဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း (၁)တစ်ဘဝ၊

(၁) အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ဘီးလူးစစ်ဘုရင်ဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း (၁)တစ်ဘဝ၊

(ဂ) ပဒုမမြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ ခြင်္သေ့မင်း ဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံယူခြင်း (၁)တစ်ဘဝ—

အားဖြင့် အဖြစ်တော်တမျိုးစီဖြင့် ဗျာဒိတ်ခံယူရသော ဘဝပေါင်းတို့မှာ (၃)ဘဝတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

ရသေ့ပဋ္ဌ၊ နဝ ဘိက္ခု၊ လူ့အဖြစ်ငါး၊ နှစ်နဂါးတည့်၊ သိကြား ယက္ခ၊ သီဟရာဇာ၊ တစ်စီသာ၊ သခ်ၤာဇောဝီသ။

သာသနာတော်နှင့် ကြိုကြိုက်ခဲခြင်း

ဤသို့လျှင် ငါတို့မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် ပါရမီဖြည့်တော်မူရသော လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကာလအတွင်း၌ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်အစ ကဿပမြတ်စွာဘုရာ၏ သာသနာတော်တိုင်အောင် (၂၄) နှစ်ဆယ့်လေးဘဝသာ သာသနာတော်နှင့် တွေ့ကြုံရသည်ကို ထောက်ဆ၍ ဘုရားသာသနာနှင့် ကြိုကြိုက်ခဲသည်၏အဖြစ်ကို နစ်နစ်နောနော သဘောကြီးဆမိကြ၍ မိမိတို့ တွေ့ကြုံနေရသော သာသနာတော် ခေတ်ကို အချည်းနှီးမဖြစ်အောင် အားသစ် ကြိုးစားသင့်လှ ပေ၏။

ရဟန်းအဖြစ်၏ ရခဲခြင်း

ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှာ နိယတဗျာဒိတ်ကို ခံယူရရှိပြီးဖြစ်သော အလောင်းတော် သုမြတ်ကြီးပင် တွေ့ကြုံရသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာတော်မှာ (အချိန်ကာလနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အလွန်အလွန် နည်းပါးလှသည်ဟု ဆိုရလောက်အောင်ပင်) နှစ်ဆယ့်လေးသာသနာဖြစ်၍ ထို နှစ်ဆယ့်လေး သာသနာတို့တွင်လည်း အလောင်းတော် သုမြတ်ကြီးမှာ သာသနာ၀န်ထမ်း ရှင်ရဟန်းအဖြစ် (၉) ကိုးဘ၀ကိုသာ ရရှိတော်မူသည်ကို ထောက်ဆလျှင် ရဟန်းဖြစ်ရန်ကိစ္စမှာ "ပဗ္ဗဇိတဘာ၀ေါ ဒုလ္လဘော = ရဟန်းအဖြစ်ကို ရခဲလှ၏" ဟူသော ကျမ်းလာစကား အရ အလွန်တရာခဲယဉ်းကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ နိယတဗျာဒိတ်ရပြီး ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများပင် ရဖို့ရန် ခဲယဉ်းလှသော ရဟန်းအဖြစ်ကို အခြားသာမညလူတို့ ရဖို့ရန်မှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊ အလွန်အလွန်ပင် ခဲယဉ်းလှသည်ဟူ၍သာ မှတ်ယူသင့်ပေသည်။

ဒုလ္လဘရဟန်း

ယခုလောက ဗုဒ္ဓဘာသာ၀င် အချို့သူတော်စင်တို့မှာ မိမိတို့၏ ပရိယေသနဆိုင်ရာ အမှုကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နေကြရသည့်အတွင်း အားလပ်ခွင့် ရလာလျှင် ထိုအားလပ်သော အချိန်ကို အချည်းနှီးမဖြစ်စေပဲ ရခဲလှစွာသော ရဟန်းအဖြစ်ကို ဤအားလပ်သော အချိန်အတွင်းမှာပင် ရယူနိုင်ရန် ရည်သန်၍ ရဟန်းပြုလုပ်ကြ၏။ ထိုသို့ ပြုလုပ်သော ရဟန်းကို "ဒုလ္လဘရဟန်း" ဟူ၍ ခေါ်ကြ၏။ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ····ပြုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အလွန်တရာ ရခဲလှစွာသော ရဟန်းအဖြစ်ကို နေ့လတာရှည် အမြဲမပြုလုပ်နိုင်စေကာမူ ခေတ္တယာယီအတွင်း ရရှိရန် ပြုလုပ်ကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤအဓိပ္ပါယ်ကို မစဉ်းစား မဆင်ခြင်မိလျှင် လောကဌ ဤကဲ့သို့ အားလပ်သည့်အချိန်အတွင်း ခေတ္တယာယီ ရဟန်းခံသောသူသာ ဒုလ္လဘ ရဟန်းဖြစ်သည်၊ ယေဘုယ်ကစ၍ သာမဏေ အဖြစ်မှ

ကူးပြောင်းကာ အစဉ်သဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သောသူ၏ ရဟန်းအဖြစ်(ငယ်ဖြူစင်စစ် ရဟန်းအဖြစ်)ကိုကား ဒုလ္လဘမဟုတ်ဟူ၍ ထင်မြင်ယူမှားတတ်သည်။ ထိုသို့ ထင်မြင်ယူမှားသောကြောင့်ပင် ဒုလ္လဘရဟန်းကို ပကတိအသက်အရွယ် နှစ်ဆယ်ကစ၍ ရဟန်းပြုခဲ့သော ငယ်ဖြူထာဝရ ရဟန်းများထက် ပိုမိုအရေးယူကာ လှုဒါန်းတတ်ကြလေသည်။ စင်စစ်ကား ယာယီခေတ္တ ဒုလ္လဘ ရဟန်းအဖြစ်မျှပင် ရနိုင်ခဲပါက အစဉ်ထာဝရ အရှည်ရည်ရွယ် ပြုလုပ်သော ရဟန်းအဖြစ်မှာကား ရခဲသည်ဟူ၍ပင် ထူး၍ပြောဆို ရန်မလို၊ အမှန်ပင် ရခဲလှ၏ဟူ၍သာ မှတ်သားအပ်၏။

မင်းမှုထမ်းနှင့် ရဟန်းအဖြစ်

အချို့သောသူများက—

"နှ ဘိက္ခဝေ ရာဇာဘဋ္ဌော ပမ္မာဇေတဗ္ဗော = ရဟန်းတို့...မင်းခစားများကို ရှင်ရဟန်းပြု၍ မပေးရ" ဟု ပညတ်တော်မူချက်ရှိသောကြောင့် အစိုးရအမှုထမ်းများမှာ ပြုဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အားလပ်ချိန်မှာ 'ရဟန်းပြုလိုပါသည်၊ ရဟန်းပြုလုပ်ပေးပါ' ဟု လျှောက်ထားသော်လည်း သံဃာတော်များက ရဟန်းပြု၍ မပေးကောင်း....၊ ဤသို့ ဝိနည်းတော်နှင့် ဆန့်ကျင်နေသည့်အတွက် ယခုကာလ ဒုလ္လဘ ရဟန်းအလုပ်ကို မင်းမှုထမ်းများ မပြုလုပ်သင့်"ဟု—

ပြောဆိုတတ်ကြပေ၏။ ဤသို့လည်း မပြောထိုက်ပေ၊ ဝိနည်းမဟာဝဂ္ဂ အဌကထာ မဟာခန္ဓက ရာဇာဘဋ္ဌဝတ္ထုအဖွင့်၌ ၊ မင်းခစားပင်ဖြစ်သော်လည်း စားကြေးလခ နှစ်ခတို့ကို မင်းအားပြန်၍ အပ်နှင်းသောသူ၊ မိမိရာထူး ဌာနန္တရကို သားကိုဖြစ်စေ ညီကိုဖြစ်စေ လွှဲအပ်၍ ရာထူးပေးသော မင်းကို "ယခုအခါ အကျွန်ုပ်သည် အရှင်မင်း၏ အခစားမဟုတ်တော့ပေ"ဟု မင်းထံ ပန်ကြားပြီးသောသူ၊ ပေးအပ်သော လစာရိက္ခာအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် အလုပ်ကိစ္စကို ပြီးစီးအောင် ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်ပြီးသောသူနှင့် အာဏာပိုင် မင်းကိုယ်တိုင်က "ရှင်ရဟန်းပြုလိုမူ ပြုလော့"ဟု

အနှုံးအညွှတ် ကျေနပ်စွာ ခွင့်ပြုပြီးသော သူတို့ကိုကား ရဟန်းပြုပေးခြင်းငှါ အပ်စပ်၏၊ ၊ဟူ၍ ဖွင့်ပြထားလေသည်။ ဤအဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြချက်ကို ထောက်၍ ယခုကာလ ပင်စင်စားများ အပြီးအပိုင် ရဟန်းပြုလိုမူ (အမြဲတမ်း ရဟန်းပြုလိုမူ) ထိုပင်စင်ကို မင်းထံပြန်၍ အပ်နှင်းပြီးမှသော်၎င်း၊ မင်းထံမှ "ရဟန်းပြုလိုမူ ပြုလော့"ဟူ၍ အနှုံးအညွှတ် ခွင့်ပြုချက်ကို ရယူပြီးမှသော်၎င်း ရဟန်းပြုသင့်ပေသည်။

ဝိနည်းတော်မှာ "မင်းခစား ယောကျ်ားများကို ရှင်ရဟန်းပြု၍ မပေးရ"ဟု ပညတ်တော်မူချက်မှာ မင်းခစားယောကျ်ား အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ရန် ရည်သန်ကာ သာသနာတော်တွင် ခိုဝင်နေသူ မင်းခစားများကိုသာ ရှင်ရဟန်းပြု၍ မပေးရဟု ပညတ်တော်မူလိုရင်း ဖြစ်သည်။ (ထိုအကြောင်းကို ထိုရာဇဘဋ္ဌဝတ္ထုရင်း ပါဠိတော်ကိုထောက်၍ သိရာ၏။)ယခုကာလ ယာယီဒုလ္လဘ ရဟန်းပြုကြသော မင်းမှုထမ်းတို့မှာ အမှုထမ်းအဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ရန် အနည်းငယ်မျှ ရည်ရွယ်ချက်မရှိ၊ အာဏာပိုင် အစိုးရများက "ဤသို့ ဒုလ္လဘရဟန်း ပြုရမည်လော"ဟု စိတ်သဘောမကျပဲ အမှုထမ်းအဖြစ်မှ ထုတ်ပယ်ပစ်လိုက်မည်ကို ပင် များစွာစိုးရိမ်နေကြသောသူတွေချည်း ဖြစ်ပေသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ဝိနည်း မဟာဝဂ်ပါဠိတော်လာ သိက္ခာပုဒ်တော်နှင့် ယခုကာလ ဒုလ္လဘ ယာယီရဟန်းပြုခြင်းမှာ ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်မင်းများထံမှ ခွင့်ရလျှင် တစုံတရာ ဆန့်ကျင်ခြင်းမရှိ ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသိက္ခာပုဒ်၌ လာသည့်အတိုင်း မင်းခစားအဖြစ်မှ လွတ်မြောက်လို၍ သာသနာ့တော်တွင် ခိုဝင်လာသောသူ ဖြစ်စေကာမူ ရဟန်းခံပေးလိုက်သောအခါ ခံပေးသည့်ဆရာရဟန်းများမှာသာ ဒုက္ခဒုဿီအာပတ်သင့်၍ ရဟန်းခံသောသူမှာကား ရဟန်းအဖြစ် မြောက်သည်သာဟု ဝိနည်းကျမ်းဂန်တို့၌ အထင်အရှားရှိပေသည်။

ထင်မြင်ဖွယ် ရှိပြန်သည်ကား—

ဤသို့ နိယတဗျာဒိတ်ရပြီးသော အလောင်းတော်ကြီး ပင် နှစ်ကျိပ်လေးဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့နှင့် တွေ့ကြုံ

ပါလျက် ကိုးကြိမ်သာ ရဟန်းဖြစ်ရသည်ကို ထောက်သဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်ကို ရဖို့ရန် ခဲယဉ်းသည်ဟု ဆိုသော် ဆိုတန်ပါစေ၊ ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် မြတ်စွာဘုရား ရမ္မာဝတီပြည်သို့ ဆွမ်းခံဝင်သောအခါ နောက်တော်မှ ရဟန္တာ လေးသိန်း ပါရှိကြောင်းကိုလင်း၊သာဝက အစည်းအဝေး သုံးဌာန ရှိသည့်အနက် ပဌမ အစည်းအဝေးမှာ ရဟန္တာပေါင်း ကုဋေတသိန်း ရှိကြောင်းကိုလင်း ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော်ကြီးမှာ ဟောထားတော်မူသည်ကို ထောက်ပြန်လျှင် ဤမျှလောက် ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေ များနေသည့်အတွက် ရဟန်းဖြစ်ရန် ခက်ခဲမည်မဟုတ်ပေဟု—

ထင်မြင်မှတ်သားဖွယ်ရာလည်း ရှိနေပြန်သည်။ စင်စစ်မှာ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရရန်ခဲယဉ်းသည် ဆိုရာ၌ ရရန်အကြောင်းများ ညီညွတ်ခဲသည်ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူရ၏၊ ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်နှင့် တွေ့တိုင်း တွေ့တိုင်း ရဟန်းပြုရန် အကြောင်းအခွင့် မညီညွတ်သောကြောင့် ရဟန်းအဖြစ် ရခဲနေပေသည်။ ဒီပက်ရာမြတ်စွာဘုရားလက်ထက် အလွန်များပြားလှစွာသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ရဟန်းဖြစ်ရန်မျှသာမက ရဟန္တာဖြစ်ရန်ပင် အကြောင်းအခွင့် ညီညွတ် ပြည့်စုံပြီးကြသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ မည်သည့် အရာမဆို အကြောင်း မညီညွတ်လျှင် အကျိုးဖြစ်ပေါ်ရန် ခဲယဉ်း၏၊ အကြောင်းညီညွတ်သောအခါ အကျိုးဖြစ်ပေါ်ရန် လွယ်ကူ၏။

ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် မရေတွက်နိုင်လောက်အောင် များပြားသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့မှာ ထိုဘဝတွင် ရဟန္တာဖြစ်ရန် ရှေးရှေးဘဝတို့က ဆုပန်ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီတော်တို့မှစ၍ အကြောင်းဥသုံ ပြည့်စုံ ညီညွတ်ကြသောကြောင့် ရဟန်းလည်းဖြစ် ရဟန္တာလည်းဖြစ်ကြကုန်သည်။ ဥပမာ ဆိုသော်....

မနုဿတ္ထဘာဝေါ ဒုလ္လဘော = လူ့အဖြစ်ကို ရခဲသည်၊ ရခဲပုံကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် (၃) သုညတဝဂ်၊ (၉) ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်၌လာသော လိပ်ကဏ်းဥပမာတွင် "တယောက်သောသူသည် အပေါက်တပေါက်သာ ထွင်းထားသော ထမ်းပိုးတုံးတခုကို သမုဒ္ဒြာထဲသို့ပစ်ချလိုက်ရာ ထိုထမ်းပိုးတုံးသည် အရှေ့မျက်နှာမှ လေလာလျှင် အနောက်ဖက်သို့ မျောခ၊ အနောက်မျက်နှာမှ တဖန်လေလာပြန်လျှင် အရှေ့ဖက်သို့ တဖန် မျောပြန်ရာ၏၊ မြောက်မျက်နှာမှ လေလာပြန်လျှင် တောင်ဖက်သို့၊ တောင်မျက်နှာမှ လေလာပြန်လျှင် မြောက်ဖက်သို့ အတည်မကျ မျောပါးနေလေရာ၏။ ထိုသမုဒ္ဒြာကြီးထဲမှာ မျက်စိနှစ်ဖက် စုံလုံးပျက်သော လိပ်ကဏ်းကြီးတကောင်သည် အနှစ်တရာ တရာလွန်မှ တကြိမ်တကြိမ်သာ ရေမျက်နှာပြင်သို့ ပေါ်တက်လာလေရာ၏။ ထိုသို့ အနှစ်တရာ တရာမှ တကြိမ်တကြိမ်သာ ရေမျက်နှာပေါ်သို့ ပေါ်တက်လာသော လိပ်ကဏ်းကြီး၏ ဦးခေါင်းသည် လေယူရာသို့ အတည်မကျ မျောပါနေသော ထမ်းပိုးတုံး၏ အပေါက်ထဲသို့ လျှိုမိ စွပ်မိရန် ခဲယဉ်းလှပေ၏။ ထို့ထက် တကြိမ်လောက် အပါယ်ဘေး ဝိနိပါတဘေးကြီး သင့်သော သတ္တဝါ (အပါယ်ဘုံသားသတ္တဝါ)တယောက်သည် လူ့အဖြစ်ကို ရဖို့ရန် အပြန်အရာမက ခဲယဉ်းလှပေ၏"ဟု၍ ဟောကြားထားသည်။ တပါးသောပါဠိတော်များ၌လည်း လူ့အဖြစ်ကို ရဖို့ရန် ခဲယဉ်းကြောင်းများစွာ ဟောကြားထားလေသည်။

ဤသို့ တဖက်မှ လူ့အဖြစ်ကို ရခဲလှကြောင်း ဟောကြားထားသော်လည်း အပဒါန်ပါဠိတော် ဝိမာနဝတ္ထု ပါဠိတော် အစရှိသည်တို့မှာကား ပန်းတပွင့်လှူရုံမျှနှင့် ဘဝများစွာ လူချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာ ရနိုင်ကြောင်းကို ဟောထားပြန်သဖြင့် "လူဖြစ်ရန် မခဲယဉ်းပါ၊ အလွယ်နှင့်ပင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်"ဟု ထင်မြင်မှတ်ယူဖွယ်လည်း ရှိပြန်၏။ သို့ရာတွင် ပြခဲ့ပြီးသောအတိုင်း လူဖြစ်ရန် အကြောင်းအပေါင်း မညီညွတ်နိုင်သူတို့အတွက် ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်စသည်တို့၌ ဟောတော်မူ၍၊ အကြောင်းအပေါင်းညီညွတ်၍

ပန်းတပွင့်အလှမျှဖြင့်ပင် လူ့ဘဝများစွာ ရန်ငြိုးကို အပဒါန်ပါဠိတော်စသည်တို့၌ ဟောထားခြင်းကဲ့သို့ ရဟန်းအဖြစ်၏ ရခဲပုံကိုလည်း ဤနည်းအတူ မှတ်ယူရာ၏။

လူအဖြစ်နှင့်စပ်၍ကား····ယခုမျက်မြင် လောကလူ့ပြည်တွင် လူဦးရေ တနေ့ တခြား တိုးတက် မွေးဖွားနေကြသည်တို့ကို ထောက်၍ လူဖြစ်ရန်မခဲယဉ်းဟု (လေးနက်စွာ မစဉ်းစားလျှင်) ထင်မြင်ဖွယ်ရှိသော်လည်း စင်စစ်မှာ အပါယ်လေးဘုံတို့၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့ကို ထောက်စာလျှင် (အပါယ်လေးဘုံကို မဆိုထားဘိ) တိရစ္ဆာန်ဘုံ တဘုံတွင်မှာလည်း အမျိုးပေါင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် များပြားရာ ပရွက်ဆိတ်သတ္တဝါတို့၏ ဘဝမှာ အစဉ်ပေါက်ဖွားနေကြသော ပရွက်ဆိတ် ဦးရေနှင့် လူဦးရေကို နှိုင်းစာလိုက်လျှင် ပရွက်ဆိတ် ဦးရေက မနှိုင်းစာ နိုင်လောက်အောင် များပြားနေသည်ကို တွေ့ရပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ အပါယ်လေးဘုံမှာ ပေါက်ဖွားသော သတ္တဝါတွေ အလွန် များပြား၍ လူ့အဖြစ်မှာ ပေါက်ဖွားသောသတ္တဝါကား အလွန်နည်းပါးနေသည်ကိုထောက်လျှင်လည်း လူ့အဖြစ်ကို ရဖို့ရန် ခဲယဉ်းကြောင်း ထင်ရှားပေ၏။

ဤနည်းအတူ ရဟန်းအဖြစ်မှာလည်း လောက၌ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော် ပေါ်ပေါက်တိုင်း ပေါ်ပေါက်တိုင်း ဝင်ရောက်ရဟန်းပြုရန် ခဲယဉ်းပေသည်၊တဆူတဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ သာသနာတော်မှာကား ရဟန်းဖြစ်ရန် အကြောင်းအခွင့် ညီညွတ်ပြည့်စုံကြသောပုဂ္ဂိုလ်အများတို့ ရဟန်းဖြစ်ရုံသာမက ရဟန္တာအထိ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် များနိုင်ပေသည်၊ ဤသို့ အကြောင်းညီညွတ်သဖြင့် တဆူတဆူသော မြတ်စွာဘုရားထံမှာ တိုက်ဆိုင် စုရုံးမိကြသည်ကိုထောက်၍ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရဖို့ရန် လွယ်ကူသည်ဟု မမှတ်ယူထိုက်ပေ။

တနည်းအားဖြင့် ဒုလ္လဘငါးပါးတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည့် ရဟန်းအဖြစ်သည် (၁) ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဒုလ္လဘခေါ် ရခဲလှစွာသော သာသနာတော်နှင့် ကြုံကြိုက်ခြင်း၊ (၂) မနုဿတ္တ ဒုလ္လဘခေါ်

ရဲခဲလှစွာသော လူ့အဖြစ်ကိုရရှိခြင်း ဤနှစ်မျိုးစုံ ပြည့်စုံနေသော သူသာလျှင် ရဟန်းဖြစ်နိုင်သည်၊ သာသနာတော် ကွယ်နေသည့် အခါ လူပင်ဖြစ်သော်လည်း ရဟန်းဖြစ်ခွင့် အလျဉ်းမရှိ၊သာသနာ တော် ထင်ရှားရှိနေသော်လည်း နတ် သိကြား ဗြဟ္မာ အပါယ် သတ္တဝါဖြစ်နေလျှင်လည်း ရဟန်းဖြစ်ခွင့် အလျဉ်းမရှိ။ ဤသို့လျှင် ရဟန်းအဖြစ်ကို ရနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်း ဒုလ္လဘ နှစ်ဌာန ရှိသည့်အနက် ဗုဒ္ဓပြုဒေနဝမခေါ် သာသနာတော်နှင့် တွေ့ကြုံရန် အလွန်တရာ ခဲယဉ်းလှပေ၏။ လောကဌ် ဘုရားပွင့်တော်မူသော အခါမှာမှ သာသနာတော် ထွန်းလင်းနိုင် ထင်ရှားရှိနိုင်သည်၊ ဘုရားတဆူတဆူ ပွင့်တော်မူရန်မှာလည်း နိယတဗျာဒိတ် ရရှိပြီး သည့်နောက်မှာပင် အောက်ထစ်ဆုံး လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ တသိန်းကြာအောင် ရှေးဌ ဆိုအပ်ပြီးသည့် ဘာဝနာလေးပါးဖြင့် မနားမနေ ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်မှ ဖြစ်ပွင့်တော်မူနိုင်လေ သည်။ ဘုရားဖြစ်ပွင့်၍ သာသနာတော် ထွန်းလင်းနေသည်တိုင် အောင် လူ့အဖြစ်ကိုမရခြင်း လူ့အဖြစ်ကိုရပါသော်လည်း အခြား အနှောက်အရှက်များ ရှိနေခြင်းဖြစ်ခဲ့ပြန်လျှင် ရဟန်း မဖြစ်နိုင် တော့ပေ။ ဤအချက်ကို လေးနက်စွာ စဉ်းစားလျှင် လောကဌ် သာသနာတော်ခေတ်ကို ကြုံကြိုက်ရန်ထက်ပင် ရဟန်းအဖြစ်က ပိုမိုခဲယဉ်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ဖွယ်အကြောင်းရှိပေ၏။

ကြုံကြိုက်ရန် ခဲယဉ်းလှစွာသော သာသနာတော်နှင့် ရရှိရန် ခဲယဉ်းလှစွာသော လူ့အဖြစ် နှစ်ဌာနတို့ကို ကြိုးကျယ်သော ကုသိုလ်ထောက်မ၍ ရရှိနေသောသူတို့မှာကား အကြောင်းရင်း နှစ်ပါးကို ရရှိပြီးဖြစ်သည့်အတွက် အကျိုးသဘော သက်သော ရဟန်းအဖြစ်မှာ အလွန်ကြီး ခဲခက်ဖွယ်မရှိတော့ပြီ။ ဒီပက်ရာ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက် ကုဋေပေါင်းများစွာဖြင့် ရေတွက်အပ် သော ရဟန္တာတို့မှာ ခဲခက်လှစွာသော အကြောင်းရင်းတရား နှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံနေတော်မူကြသည့်အတွက် ရဟန်းအဖြစ်ကို လွယ်ကူစွာ ရယူနိုင်သကဲ့သို့ ထင်ရသော်လည်း ရဟန်းဖြစ်နိုင်ခြင်း ၏အကြောင်းရင်းဖြစ်သော သာသနာတော်ခေတ်နှင့် လူ့အဖြစ်

တို့ကိုရရှိရန် အလွန့်အလွန်ခဲယဉ်းလှသောကြောင့် ရဟန်းအဖြစ် မှာလည်း ခဲယဉ်းလှသည်ဟူ၍သာ ပြောဆိုမှတ်ယူသင့်ပေ၏။

ဘုရားအလောင်းတော် သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားကို မဖူးတွေ့ရမီ မိမိပျိုရွယ်စဉ်ကာလကပင် အိမ်ရာ ခမ်းနားရှိသမျှ ဖစ္စည်းများကို စွန့်ကြဲ လှူဒါန်းခြင်းဒါနမှု၊ လူ၏ ဘောင်မှ ခွါရောင်ကာ တောထွက်ခြင်း နေကွမ္မမှု၊ ရှင်ရသေ့ ပြုလုပ်ကာ စင်ကြယ်သော သီလကို ကျင့်ခြင်းတည်းဟူသော သီလမှု၊ ဈာန်အဘိညာဉ်ပေါက်ရောက်အောင် အားထုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမထ ဘာဝနာမှုတို့ကို ပြုလုပ် ပြည့်စုံစေပြီးမှ ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရားထံ နိယတဗျာဒိတ် ခံယူပြီးသောအခါ ရှေးကပြုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို စူးစမ်း ဆင်ခြင် တော်မူ၍ ဒါနပါရမီအစရှိသည်တို့ကို ရှေးဆိုပြီးသော ဘာဝနာ လေးပါးတို့ဖြင့် မနှားမနေ ဆည်းပူးအားထုတ်တော်မူသည်မှာ ဝေဿန္တရာမင်းဘဝတိုင်အောင်ပင် လေးအသင်္ချေကမ္ဘာတသိန်း ကာလ ကြာညောင်းခဲ့လေသည်။

ဤသို့ ပါရမီဆယ်ပါးတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပွါးများ အားထုတ်တော် မူရာမှာ (အဌသာလိနီ အဌကထာ ပါဠိဇာတ် အဌကထာတို့၌) ဒါနပါရမီနှင့်စပ်၍ အကိတ္တိပုဏ္ဏား ဖြစ်သောအခါ သခ်ပုဏ္ဏား ဖြစ်သောအခါ ဓနဉ္ဇယမင်းဖြစ်သောအခါ မဟာသုဒဿနမင်း ဖြစ်သောအခါ မဟာဂေါဝိန္ဒပုရောဟိတ်ကြီး ဖြစ်သောအခါ နိမိမင်းကြီးဖြစ်သောအခါ စန္ဒကုမာရမင်းသား ဖြစ်သောအခါ ဝိဿယှသူဌေး ဖြစ်သောအခါ သိဝိမင်းကြီး ဖြစ်သောအခါ ဝေဿန္တရာမင်းကြီး ဖြစ်သောအခါ စသည်ဖြင့် ဒါနပါရမီကို ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူခဲ့သော အခါကာလ ဘဝပေါင်းကား အတိုင်းအရှည်မရှိပေ၊ အထူးအားဖြင့် ယုန်ပညာရှိ ဖြစ်သောအခါ မိမိအသက်ကိုစွန့်၍ သိကြားမင်းပုဏ္ဏားအား လှူဒါန်းခြင်းသည် ပရမတ္ထ = (မြတ်သော)ဒါနပါရမီဖြစ်ကြောင်း၊

သီလပါရမီနှင့်စပ်၍ သီလဝဆင်မင်းဖြစ်သောအခါ စမ္ပေယျ နဂါးမင်းဖြစ်သောအခါ ဘူရိဒတ်နဂါးမင်းဖြစ်သောအခါ ဆဋ္ဌန် ဆင်မင်း ဖြစ်သောအခါ ဇယဒိသမင်းသား ဖြစ်သောအခါ အလိနသတ္တုမင်းသား ဖြစ်သောအခါ စသည်ဖြင့် သီလပါရမီကို ဖြည့်ဆည်းပူးတော် မူခဲ့သော အခါကာလ ဘဝပေါင်းကား အတိုင်းအရှည်မရှိပေ၊ အထူးအားဖြင့် သမ္ပေယျနဂါးမင်းဖြစ်သောအခါ ဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကိုယ်ကို ရေနစ်ခြင်းမှ ကယ်တင်ခဲ့ပြီးမှ

//

ဝေဒပ္ပ၊ အဝေ္ဇဃဝေးကြီးပဲ့ ဓမ္မာဇနုကဇာတ်တော်၌ , မဟာဇနက မင်းသားရဲ့ မဟာသဒ္ဓါကြီးကို လက်ပစ်ကူးခြင်းသည် ပရမတ္ထ = (မြတ်သော) ပဒိုဟာပါရမီ ဖြစ်ကြောင်း၊

ခန္တီဝါဒီဇာတ်၌ ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့ဖြစ်၍ ကလာဗုမင်းက အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို ဖြတ်ဇာတ်သော်လည်း စိတ်မဆိုးပဲ သည်းခံနိုင်ခြင်းသည် ပရမတ္ထ = (မြတ်သော) ခန္တီပါရမီဖြစ်ကြောင်း၊

မဟာသုတဇောဇဇာတ်၌ သုတသောမမင်းကြီးဖြစ်၍ ပေါရိ-သာဒလံ ပြန်ဆွားလျှင် သတ်လိုက သတ်စေဟု အသက်ကိုပင် စွန့်လွှတ်ကာ "ငါပြန်လာခဲ့မည်" ဟူသောစကားကို မချိတ်မယွင်း မှန်ကန်အောင် စောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် ပြန်လာခြင်းသည် ပရမတ္ထ = (မြတ်သော) သစ္စာပါရမီဖြစ်ကြောင်း၊

မူဂဝ်ဘူဇာတ် (ဝေမိယဇာတ်)၌ တဆယ့်ခြောက်နှစ်ကြာအောင် အနုဇကြွမ်း အနည်းနည်း အလိုစမ်းသော်လည်း အသက်ကိုပင်စွန့်ကာ မိဘ၏ အမိန့်ဘာန်ချက်ကို မပျက်စီးစေခြင်းသည် ပရမတ္ထ = (မြတ်သော) အမိန့်ဘာန်ပါရမီဖြစ်ကြောင်း၊

ဂေရာဇဇာတ်(တနည်း သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်)၌ ရန်သူမင်းအပေါ်(တနည်း ခြင်္သေ့ သစ်ကျား စသည့် သားရဲများအပေါ်) မှာပင် ချစ်ခင်မေတ္တာတရား ပွါးများနိုင်ခြင်းသည် ပရမတ္ထ = (မြတ်သော)မေတ္တာပါရမီဖြစ်ကြောင်း၊

ဇလာမဟံသဇာတ်၌ ရွာသူ သားငယ်တို့သည် ခွဲသလိပ် တံတွေးတို့ဖြင့် ထွေးခြင်းစသည် ပန်းနံ့သာစသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်းစသည် ဂေါင်းဂေါင်းဆိုးဆိုး အမျိုးမျိုး ပြုကြသည်ကို မုန်းချစ်မပြုပဲ လျစ်လျူရှုနိုင်ခြင်းသည် ပရမတ္ထ = (မြတ်သော) ဥပေက္ခာပါရမီ ဖြစ်ကြောင်းများကို ဖွင့်ဆိုတော်မူထားကြ၏။ (ဖော်ပြရာပါ ပရမတ္ထပါရမီမြောက် ဇာတ်တော်ဆယ်ပါး အကျယ်ကို စရိယာပိဋကအဋ္ဌကထာ မြန်မာပြန်မှ ထုတ်ယူမှတ်သားအပ်၏။)

ဤသို့ အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများက ပါရမီဆယ်ပါး ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူရာဖြစ်သော ဘဝတို့ကို ထုတ်ပြတော်မူခြင်းမှာလည်း

ပါဌိတော်လာ တော်နိပါတ်များအတွင်းမှ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ထုတ်ပြခြင်းများသာဖြစ်သည်၊ တဖန် စိစစ်ပြန်သော် ထိုပါဌိတော်လာ တော်နိပါတ်များအနက် တော်ငါးတော်မှတပါး ကျန်သော တော်နိပါတ်များသည် ဤကမ္ဘာတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အကြောင်းအရာများသာဖြစ်၏။

ဤကမ္ဘာတွင် ဖြစ်သည်မဟုတ်သော ငါးတော်တို့မှာ—

၁။ ဧကနိပါတ် (၁) အပဏ္ဏကဝဂ် (၃) သေရိဝ-ဝါဏိဇတော်၊ ၊(ဤတော်သည် လွန်ခဲ့သော ငါးကမ္ဘာ ထက်မှာဖြစ်သည့် တော်ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌— အတီတေ ဣတော ပဋ္ဌမေ ကပ္ပေ ဗောဓိသတ္တော သေရိဝရဋ္ဌေ သေရိဝနာမကော ကစ္ဆပုဋ္ဌဝါဏိဇော အဟောသိ = ဤကမ္ဘာမှ ရှေးလွန်ခဲ့ပြီးသော ငါးခုမြောက် ကမ္ဘာ၌ ဘုရားအလောင်းတော်သည် သေရိဝတိုင်း၌ လူအမည်မှာလည်း သေရိဝပုဂ္ဂိုလ်အမည်ရှိသော (ရွှေပစ္စည်းများကို) လွယ်အိတ်ဖြင့်ထည့်ကာ လှည့်လည်ရောင်းချသည့် ရွှေကုန်သည်ဖြစ်ဘူးပြီ) ဟူ၍ ပြဆိုတော်မူ၏။

၂။ ဧကနိပါတ် (၁၀) လိတ္တဝဂ် (၄) လောမဟံသ တော်၊ ၊(ဤတော်သည် ဤကမ္ဘာမှ ရှေးလွန်ခဲ့ပြီးသော ကိုးဆယ့် တကမ္ဘာထက်ကဖြစ်သည့် တော်ဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌—အတီတေ ဧကနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ဗောဓိ-သတ္တော ဗာဟိရကံ တပံ ဝိမံသိသာမီတိ အာဇီ-ဝကပမ္ဘဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတ္တာ အစေလကော အဟောသိ = လွန်လေပြီးသော ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်၌ ဘုရားအလောင်းတော်သည် သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော အကျင့်တရားကို စုံစမ်းအံ့ဟူ၍ တက္ကတွန်းခေါ် အဝတ်မဝတ်သော သူတို့၏ ရဟန်းအဖြစ်ကို ခံယူကာ အဝတ်မလွမ်းသည့် တက္ကတွန်းဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်)ဟူ၍ ပြဆိုတော်မူ၏။

၃။ ခုကနိပါတ် (၂) သန္ဓဝဂ် (၉) အရုကဇာတ်၊ ၊ (ဤဇာတ်သည် ဤကမ္ဘာမှလွန်ခဲ့သော ခုနစ်ကမ္ဘာထက်က ဖြစ်သည့် ဇာတ်ဖြစ်ကြောင်း အဌကထာ၌ ဇာတ်ပေါင်းခက်ဆုံ—ဧဝံ ဗောဓိသတ္တော အပရိဟီနဇ္ဈာနော ဗြဟ္မလောကေ နိမ္မတ္တိတ္တာ သတ္တသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပေ နဗုမံ လောကံ ပုန အာဂမာသိ = ဤသို့ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ဈာန်မှ မလျှောကျသည်ဖြစ်၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ပြီးလျှင် ကမ္ဘာခုနစ်ကြိမ်ပျက်၍ ကမ္ဘာခုနစ်ကြိမ်တို့ ဖြစ်သည်တိုင်အောင် ဤလူ့ပြည်သို့ မလာရောက်) ဟူ၍ ပြဆိုတော်မူ၏။

၄။ စတုက္ကနိပါတ် (၅) စူဠကုဏာလဝဂ် (၆) ကေသဝဇာတ်၊ ၊ဤ ဇာတ်သည် ရှေးလွန်လေပြီးသော ကမ္ဘာပေါင်းငါးရာခုနစ်ဆယ်ခန့်က ဖြစ်ပေါ်သော ဇာတ်ဖြစ်၏။

၅။ သတ္တကနိပါတ် (၁) ကုက္ကုရဝဂ် (၁၀) ဗက ဇာတ်၊ ၊ဤဇာတ်သည် လွန်ခဲ့ပြီးသော ကမ္ဘာပေါင်း ငါးရာခုနစ်ဆယ်ခန့်ကပင် ဖြစ်ပေါ်သော ဇာတ်ဖြစ်၏။

ဤ ကေသဝဇာတ်နှင့် ဗကဇာတ်တို့မှာ ဘဝမခြားပဲ ဖြစ်ပေါ်ကြသော ဇာတ်တော်များ ဖြစ်၏၊ အဌကထာမှာ အကျယ်လာသည်ကို အကျဉ်းချုံး၍ ပြဆိုရသော်....ပဌမ ကေသဝဇာတ်၌ ကေသဝရှင်ရသေ့ဖြစ်ပြီးမှ ထိုကေသဝ ရသေ့ ကွယ်လွန်သောအခါ ဗကဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်ရလေသည်၊ ထို ဗကဗြဟ္မာကြီးသည် ရှေးဦးစွာ ဝေဟပ္ဖလ်ဘုံ၌ ဗြဟ္မာကြီးဖြစ်၍ မဟာကပ်ငါးရာ အသက်ရှည်၏။ ထိုဘုံမှ စုတေပြန်သောအခါ သုဘကိဏ်ဘုံ၌ ဖြစ်၍ မဟာကပ်ပေါင်း (၆၄) ခြောက်ဆယ့်လေးကမ္ဘာ အသက်ရှည်ပြန်၏။ တဖန် ထိုဘုံမှ စုတေပြန်သောအခါ အာဘဿရာဘုံ၌ ဖြစ်၍ မဟာကပ်ပေါင်း (၈) ရှစ်ကမ္ဘာ အသက်ရှည်မည့် ဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်သောအခါ မိန္ဓာအယူကို

ယူကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသည်။ ဤသို့ လာရှိသည်ကို သောက်လျှင် ဝေဟပ္ပါလ်ဘုံ၌ကမ္ဘာပေါင်း(၅၀၀)ငါးရာ၊ သုဘကိဏ္ဏဘုံ၌ ကမ္ဘာပေါင်း (၆၄) ခြောက်ဆယ့်လေး၊ နှစ်ရပ်ပေါင်း (၅၆၄) ငါးရာခြောက်ဆယ့်လေးကမ္ဘာ ကျော်လွန်ပြီးမှ အာဘဿရာဘုံသို့ ရောက်ပေသည်၊ အာဘဿရာဘုံသို့ရောက်လာ၍ မိန္ဓာအယူကို ယူသည်မှာ အာဘဿရာဘုံသက် ရှစ်ကမ္ဘာရှိသည့်အနက် မည်သည့် ကမ္ဘာမှာ ယူသည်ဟူ၍ သေချာစွာ ပြဆိုချက် မရှိသော်လည်း မှန်းခြေအားဖြင့် ထို ကေသဝဇာတ်နှင့် ဗကဗြဟ္မာ ဇာတ် နှစ်ဇာတ်လုံးကို ပေါင်းရောရေတွက်လျှင် ကမ္ဘာ ပေါင်း (၅၇၀) ငါးရာခုနှစ်ဆယ်ခန့် ရှိလေသည်။

ဤသို့လျှင် "ဤကမ္ဘာမှပြန်၍ ရေတွက်သည်ရှိသော် ကမ္ဘာပေါင်း မည်ရွေ့မည်မျှထက်၌"ဟူ၍ ကမ္ဘာအပိုင်း အခြားကို မဖော်ပြပဲ၊ အတိတေဟူ၍ သာမညသာ အဋ္ဌ-ကထာဆရာ ညွှန်ပြရေးသားသော ဇာတ်ဟူသော်လည်း ဤ ကမ္ဘာတွင်သာဖြစ်သော ဇာတ်များဖြစ်ကြ၏ဟု ဆရာ့ ဆရာတို့ ယူဆ ယုံကြည်တော်မူကြသည်။ ဤ ယူဆချက် အတိုင်းဆိုလျှင် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာနှင့် ပါဠိဇာတ် အဋ္ဌကထာ တို့၌ ပြဆိုအပ်သော အလောင်းတော်၏ ကျင့်စဉ်ဘဝများမှာ (အတိတေ)ဟူ၍ သာမညသာ ဖော်ပြ သော ဇာတ်များချည်းဖြစ်၍ ဤ ကမ္ဘာတွင်ဖြစ်သော ဇာတ်တော်များသာ ဖြစ်သည်၊ ဤကမ္ဘာတွင်းမှာဖြစ်သမျှ ဇာတ်တော်တို့ကိုလည်း အကုန်အစင် ဖော်ပြနိုင်သည် မဟုတ်၊ ဤကမ္ဘာ၌ဖြစ်သော ဘဝဇာတ်တို့မှာ အလွန်ပင် များပြားလှ၏၊ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ပစ္စုပ္ပန် အဖြစ်အပျက်အကြောင်း အဋ္ဌုပ္ပတ်နှင့် တိုက်ဆိုင်သော အဖြစ်တော် ဇာတ်တော်စုကိုသာ အဆင်သင့်ရာ ကောက် နုတ်ဟောပြတော်မူသည်၊ မဟောပြရပဲ ကြွင်းကျန်နေ သော ဘဝဇာတ်တို့ကသာ များလှပေသည်။

ဤမျှလောက် ဤကမ္ဘာတွင် ဖြစ်ပျက်သည့် ဘဝဇာတ်အများထဲမှ အကြောင်းတိုက်ဆိုက်ရာ တစိတ်တဒေသ ဘဝဇာတ်တို့မျှကိုသာ ထုတ်ဖော် ဟောတော်မူရခြင်းကို တောက်လျှင် မထုတ်ဖော်မဟောပြရသော ပါရမီဖြည့်ရာ ဘဝတို့က များပြားလှသည့်အပြင် ဤကမ္ဘာမတိုင်မီ ရှေး (ဘဝပေါင်းကို မဆိုထားဘိ) ကမ္ဘာပေါင်းပင် မရေမတွက်နိုင်သော လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းအတွင်း ပါရမီဖြည့်ဆည်းပူးရသော ဘဝတွေမှာ မရေမတွက်နိုင်အောင်ပင် မည်မျှများပြားသည်ကို စဉ်းစားဆင်ခြင်လိုက်လျှင် အလောင်းတော်ကြီးများ ပါရမီ ဖြည့်ရသောကိစ္စသည် လူသာမန်တို့အဖို့ လွန်စွာ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ် ကြောက်ရွံ့ဖွယ် ကောင်းလှသော ကိစ္စကြီးဖြစ်၍နေပေ၏။

တနည်းအားဖြင့် အလောင်းတော်ကြီးများ ဖက်သို့ အာရုံပြုလိုက်ပြန်လျှင် ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်တော်မူကြသော အလောင်းတော်ကြီးတို့သည် လွန်စွာနှစ်သက် လေးနက်အံ့ဩ ပြောပမ္ပ မကုန်မခန်းနိုင်အောင် ချီးမွမ်းဖွယ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးတွေဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာ သိအပ်၏။

ဤသို့ အလွန်တရာ များပြားလှစွာသော ပါရမီဖြည့်ရသည့် ဘဝအစီအစဉ်တွင် ဝေဿန္တရာမင်းဘဝသည် အဆုံးသတ်ဘဝ ဖြစ်၏။ အလောင်းတော်သုမေဓာသည် တောမထွက်မီ လူအဖြစ်ကပင် မိမိ၌ ရှိသမျှ ပစ္စည်းအလုံးစုံကို လှူဒါန်း စွန့်ကြဲခြင်း တည်းဟူသော ဒါနကို ရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်တော်မူခဲ့ခြင်း၊ နောက်ရသေ့ဖြစ်၍ နိယတဗျာဒိတ် ခံယူပြီးသောအခါ ဘုရားဖြစ်ကြောင်း တရားများကို စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူရာမှာလည်း "ဧာမံ တံ ပဌမံ တာဝ" စသည်ဖြင့် ဒါနပါရမီကိုသာ ရှေးဦးစွာ ဖြည့်ကျင့်ရန် ကောင်းစွာ ဆောက်တည်တော်မူခြင်းများကို ထောက်၍ အလောင်းတော်သူမြတ်ကြီးတို့မှာ ပါရမီဆယ်ပါးကို ဖြည့်ကျင့်ရာတွင် ဒါနပါရမီကသာစ၍ ဝေဿန္တရာမင်းဘဝကဲ့သို့သော အဆုံးဘဝတိုင် ဖြည့်ကျင့်တော်မူကြသည်။

ဒါနပါရမီသည် မြင့်မြတ်သောဘဝနှင့် ပြည့်စုံခြင်း တည်းဟူသော ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဖြစ်ရာဘဝတို့၌ လိုအပ်သော အသုံးအဆောင်ဟူသမျှတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းတည်းဟူသော ဘောဂသမ္ပတ္တိ တို့ကို(နိဗ္ဗာန်မရမီအကြား တားရ်မရ အရိပ်ကဲ့သို့ လိုက်ပါကာ) အကျိုးပေးတတ်သော တရားဖြစ်၏။ ဘုရားအလောင်းတော်ကြီးများမှာ (ဒါနပါရမီကော်း အနုဒီပနိ၌ ပြအပ်သောအတိုင်း) သံသရာခရီးသွား ရှေသွားခေါင်းဆောင်ကြီးများပီဖို သံသရာ၌ ကျင်လည်နေရသောသူမှန်သမျှ ဒါနနှင့်ပြည့်စုံရန် အထူးအရေးကြီးလှသည်ဖြစ်၍ အဆုံးသတ် ဝေဿန္တရာဘဝမှာလည်း ဒါနကိုပင် အထူးဖြည့်ကျင့်တော်မူကာ ပါရမီဖြည့်ကျင့်ခဏ်း ဇာတ်လမ်းရှည်သိမ်းတော်မူပြီးလျှင် ပါရမီပြည့်ဝပြီဖြစ်ရကား ဘုရားဖြစ်ရမည့် အချိန်အခါကိုသာ ကောင်းစွာ ငုံလင့် စောင့်ဆိုင်းတော်မူသော အားဖြင့် ရှေးဘုရားအလောင်းတော်များ စံနေရာ တုသိတာနတ်ပြည်သို့သာ ဝေဿန္တရာမင်းဘဝမှ ပြောင်းကြွစံနေတော်မူလေသတည်း။

ဝေမတ္တာတရား ရှစ်ပါး

ဤဝေမတ္တာတရားရှစ်ပါးကို ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၌ ဂေါတမဗုဒ္ဓဝင်ဆုံးမှ ဖွင့်ပြသော်လည်း ဤဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၌ ထိုကဲ့သို့ ဂေါတမဗုဒ္ဓဝင်ဆုံးမှ ဖော်ပြနေလျှင် ရှေးဒီပင်္ကရ အစရှိသော ဗုဒ္ဓဝင်စုနှင့် အဆက်ပေးကွာနေမည်ဖြစ်၍ ဤ နှစ်ကျိပ်လေးဆူဗုဒ္ဓဝင်ခဏ်းအဆုံး၌ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဝေ=ဗ္ဗ ဟူသည် ဝိမတ္တာဟူသော စကားရင်းမှ ဆင်းသက်လာသော ပါဠိစကားဖြစ်သည်။ (ဝိ = ထူးထွေသော၊ မတ္တာ = အတိုင်းအရှည်ပမာဏ) ဒီပင်္ကရာ အစရှိသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် တဆူနှင့် တဆူ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်အားဖြင့် တူမျှကြသော်လည်း တဆူနှင့်တဆူ မတူထူးထွေ ကွဲပြားနေသော အတိုင်းအရှည်ပမာဏများမှာ ရှစ်ပါးရှိပေသည်။

ရှစ်ပါးဟူသော်ကား—

၁။ အာယုဝေမတ္တ = (အသက်တမ်း မတူမှု)

၂။ ပမာဏဝေမတ္တ = (အရပ်တော် အနိမ့်အမြင့် မတူမှု)

၃။ ကုလဝေမတ္တ = (အမျိုးအနွယ်တော် မတူမှု)

၄။ ပဓာနဝေမတ္တ = (ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်ရပုံ မတူမှု)

၅။ ရသ္မိဝေမတ္တ = (ရောင်ခြည်တော်ထွက်ပုံ မတူမှု)

၆။ ယာနဝေမတ္တ = (တောထွက်သောအခါ စီးနင်းသောယာဉ် မတူမှု)

၇။ ဗောဓိဝေမတ္တ = (ပွင့်ရာဗောဓိပင်၏ မတူမှု)

၈။ ပလ္လင်္ကဝေမတ္တ = (ပလ္လင်တော် ပမာဏ မတူမှု)—

အားဖြင့် ဤရှစ်ပါးတို့တည်း။

ထိုရှစ်ပါးတို့တွင်—

(၁) အာယုဝေမတ္တ

အာယုဝေမတ္တ ဟူသည်ကား…မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ တဆူနှင့် တဆူ အသက်တမ်း မတူမှုပင် ဖြစ်၏။

ဒီပင်္ကရ မြတ်စွာဘုရား၊ ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရား၊ အနောမ-ဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမ မြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၊ အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၊ တိဿ မြတ်စွာဘုရား—ဤကိုးဆူကုန်သော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် အသက်တသိန်းတမ်းခို့ ပွင့်တော်မူကြကုန်၏။

ဒီပင်္ကရ၊ ကောဏ္ဍည၊ အနောမဒဿီ။
မြတ်ပဒုမ၊ ဥတ္တရ၊ အတ္ထ ဓမ္မဒဿီ။
သိဒ္ဓတ္ထမူ၊ တိဿဟု၊ ကိုးဆူ ထူတ်ဘုန်းစည်။
အာယုတွက်ကိန်း၊ နှစ်တသိန်း၊ မယိမ်းမှင့်ကြပြီ။

မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၊ သုမနမြတ်စွာဘုရား၊သောဘိတမြတ်စွာဘုရား၊ နာရဒမြတ်စွာဘုရား၊ သုမေဓမြတ်စွာဘုရား၊ သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၊ ပိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ဖုဿမြတ်စွာဘုရား—ဤရှစ်ဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် အသက် ကိုးသောင်းတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်မူကြကုန်၏။

မြတ်မင်္ဂလ၊ သုမန၊ ဇိနသောဘိတာ။
နာရဒရှင်စော၊ သုမေဓော၊ ဇိနောသုဇာတာ။
ပိယဒဿီ၊ ဖုဿမည်၊ ရှစ်လီမြတ်ဗုဒ္ဓါ။
ကျွတ်ဆုဌေကြောင်း၊ ပွင့်တုံရှောင်း၊ ကိုးသောင်းသက်တမ်းမှာ။

ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၊ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရား—ဤနှစ်ဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် အသက် ခြောက်သောင်းတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်မူကြကုန်၏။

ရေဝတဟူ၊ ဝေဿာဘူ၊ နှစ်ဆူခြောက်သောင်းမှာ။

ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားသည် အသက်ရှစ်သောင်းတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်မူ၏၊ သိခီမြတ်စွာဘုရားသည် အသက်ခုနှစ်သောင်းတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်မူ၏၊ကကုသန်မြတ်စွာဘုရားသည် အသက်လေးသောင်းတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်မူ၏၊ ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရားသည် အသက်သုံးသောင်းတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်မူ၏၊ ကဿပ မြတ်စွာဘုရားသည် အသက်နှစ်သောင်းတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်မူ၏၊ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားသည် အသက်တရာတမ်းခ်ဋ္ဌ ပွင့်တော်၏။

မြတ်ဝိပဿီ၊ မြတ်သိခီ၊ ဘုန်းစည်နှစ်ဆူမှာ။
အနှစ်ရှစ်သောင်း၊ ခုနှစ်သောင်း၊ ပွင့်ညောင်းစဉ်တိုင်းသာ။
သန်,ဂုံ,ပ,မ၊ လေးဗုဒ္ဓ၊ ဘဒ္ဒဏ္ဍိကမ္ဘာ။
လေးသောင်း,သုံးသောင်း၊ နှစ်သောင်းတလှစ်၊ တရာခေတ်၊ ပွင့်လစ်စဉ်တိုင်းသာ။

မြတ်စွာဘုရားများသည် ဘုရားဖြစ်ရန် ပါရမီတော်ကံတို့ကို အကြီးအကျယ် ဖြည့်ဆည်းပူးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးများဖြစ်၍ အသက် အတိုအရှည် တူမျှသည်သာ ဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်လောဟု မေးမြန်းဖွယ်ရှိ၏။

//

ဤအရာ၌ သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ မဟာပဒါနသုတ်အဖွင့်၌ အကျယ်ပြဆိုထားချက်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် မှတ်ယူရန်မှာ…. လောက၌ မင်းတို့၏ တရားစောင့်ခြင်း မစောင့်ခြင်းသည် သတ္တဝါတို့ အသက်ရှည်ရန် အသက်တိုရန် အခြေခံအကြောင်းရင်းဖြစ်သည်။ ချဉ်းအံ့….မင်းများ တရားစောင့်သောအခါ တလောကလုံး တရားစောင့်ရှောက်ကြသည်ဖြစ်၍ နတ်များလည်း တရားစောင့်ကာ မိုးသီးကို ကောင်းစွာရွာသွန်းစေခြင်း စသည် အကြောင်းတို့ကြောင့် အသီး အပွင့် အရွက်စသော လူတို့ စားသောက်ဖွယ်ရာ အစာအာဟာရတို့မှာ အဆိပ်သြဇာ ပြည့်စုံ၍ ဥတုသပ္ပါယ မျှတသည့်အတွက် လူတို့သည် ကျန်းမာကြ အသက်ရှည်ကြကုန်သည်။ မင်းများတရားမစောင့်သောအခါ အဆင့်ဆင့်အားဖြင့် အများပင်တရားမစောင့်ကြပဲ နတ်များကလည်း မိုးသီးကို ကောင်းစွာရွာသွန်းစေမှု မပြုကြသည့်အတွက် လူ့ပြည်ရှိ အသီး အပွင့် အရွက်စသော စားသောက်ဖွယ်ရာ အစာအာဟာရတို့မှာ သြဇာမပြည့်စုံသည့်ပြင် ဥတုသပ္ပါယ မမျှတသည့်အတွက် ထိုမမျှတသော ဥတုကို မှီဝဲရခြင်း သြဇာမရှိသော အစာအာဟာရကို စားသုံးရခြင်းကြောင့် လူတို့သည် အနာရောဂါထူပြောကြ အသက်တိုကြရကုန်သည်။

ဤသဘောအရ မြတ်စွာဘုရားများမှာလည်း အသက်ရှည်ကြသောခေတ်၌ ဖြစ်ပွင့်တော်မူကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ အသက်တော်ရှည်ကြကုန်၏။ အသက်တိုသော ခေတ်၌ ဖြစ်ပွင့်တော်မူကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ အသက် တိုတော်မူကြကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားတိုင်းပင် ပဋ္ဌိသန္ဓေကျိုးကို ပေးလိုက်သောကံ အစွမ်းမှာ အသက်ရှည်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော သတ္တိရှိစေကာမူ ဖြစ်ပွင့်တော်မူရာ အာယုကပ်(အသက်တမ်း)သို့ လိုက်၍ အသက်တော် အတိုအရှည်မညီမမျှရှိရကြောင်းကို ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၌—ဥပစိတဟုညသမ္ဘာရာနံ ဒီဃာယုကသံဝတ္တနိကကမ္မသမုပေတာ-နမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ ယုဂဝသေန အာယုပ္ပမာဏံ အသမာနံ အဟောသိ =

ဆည်းပူးအပ်ပြီးသော ကောင်းမှုအဆောက်အဦရှိတော်မူကြသည် ဖြစ်၍ အသက်ရှည်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော ကံနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသော်လည်း မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ အာယုကပ်(အသက်တမ်း) သို့ လိုက်၍ အသက်တော်ပမာဏ အတိုအရှည် မညီမမျှဖြစ်တော်မူကြရသည်ဟူ၍ ဖွင့်ပြတော်မူသည်။

လောကဥပမာအားဖြင့် အနှစ်တထောင်ကြာအောင် တည်နိုင်သောသတ္တိအစွမ်းရှိသည့် ကျွန်းပင်မျိုးစေ့ကို ရေရှားမိုးသီးခေါင်သည့် ကြပ်တီး မြေပြင်အရပ်၌ စိုက်ပျိုးအပ်သည်ရှိသော် အနှစ်တထောင် မတည်နိုင်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ ပဋ္ဌိမဘဝ ဘုရားအလောင်းတော်တို့မှာလည်း ပဋ္ဌိသန္ဓေကျိုးကို ပေးလိုက်သော ကံက မည်မျှပင် အသက်ရှည်စေနိုင်သည့်သတ္တိရှိစေကာမူ ရေရှားမိုးသီးခေါင်သည့် ကြပ်တီး မြေပြင်အရပ်နှင့် တူသည့် အာယုကပ်(အသက်တမ်း) တိုတောင်းသောခေတ်၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူရလျှင် အာယုကပ်သို့လိုက်၍ အသက်တိုတော်မူကြရသည်။

ဘုရားပွင့်ရာ အာယုကပ် အပိုင်းအခြား

မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည် သတ္တဝါတို့အသက် တဖြည်းဖြည်း တိုးတက် တိုးတက်ကာ ရှည်လျားနေသောတက်ကပ်မှာ ပွင့်တော်မမူကြကုန်။ အကြောင်းကား•••တက်ကပ်တွင် မြတ်စွာဘုရားများပွင့်တော်မူ၍ အနိစ္စ = မမြဲခြင်းသဘောစသည်ကို ဟောကြားသော်လည်း သတ္တဝါများ နာယူယုံကြည်နိုင်ကြမည် မဟုတ်၊ ထိုတက်ကပ်ခေတ်မှာ တဆက်ထက် တဆက် တဆတဆ တိုးကာ အသက်တမ်းရှည်နေသည့်အတွက် သတ္တဝါတို့၏ဥာဏ်မှာ သခ်ါရတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောများ မထင်မြင်နိုင်ဖြစ်၍ နေ၏။ ထို့ကြောင့် တက်ကပ်တွင် မြတ်စွာဘုရားများ ပွင့်တော်မမူကြပဲ အသက်တမ်း တဖြည်းဖြည်း ဆုတ်ယုတ် ဆုတ်ယုတ်လာသော ဆုတ်ကပ်မှာသာ ပွင့်တော်မူကြသည်။

ဆုတ်ကပ်မှာလည်း အသက် တသိန်းတမ်းမကျမီ များစွာ အသက်ရှည်သည့်အခါများ(အနှစ်တသိန်းတမ်းအထက်)မှာ ပြုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း သခ်ါရတရားတို့၏ မမြဲခြင်းသဘောစသည်ကို

ဟောပြောသော်လည်း နာယူ ယုံကြည်နိုင်ကြမည် မဟုတ်သော ကြောင့် အများဆုံး အနှစ်တသိန်းတမ်းမှာသာ ပွင့်တော်မူကြ သည်၊ (ထိုထက် အသက်ရှည်သည့် ဆုတ်ကပ်ခ်ိန်လည်း ပွင့်တော် မမူကြကုန်။) တသိန်းတမ်းမှ အောက်သို့ ဆုတ်ယုတ်သွားပြန်လျှင် လည်း တရာတမ်းအထိသာ ပွင့်တော်မူရာခေတ်ဖြစ်သည်။ တရာ တမ်းအောက် ဆုတ်ယုတ်သွားပြန်လျှင်လည်း သမ်ိုရတရားတို့၏ အနိစ္စ အစရှိသောသဘောကို အလွန်အလွန်ထင်ရှားစွာ ဟော ပြောနိုင်မည် ဖြစ်သော်လည်း သတ္တဝါတို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာ ထိုအခါ၌ လောဘ ဒေါသ မောဟ စသော ကိလေသာတရား တို့ တိုးတက်ထူထပ်လာသည့်အတွက် အနိစ္စ စသောသဘောကို ဟောပြောသော်လည်း လက်မခံနိုင် မနာယူနိုင် မကျင့်သုံးနိုင် ကြတော့သဖြင့် ထိုအနှစ်တရာတမ်းအောက် ဆုတ်ကပ်ခ်ိန်လည်း မြတ်စွာဘုရားများ ပွင့်တော်မမူကြကုန်။

ဤသို့အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားတို့သည် အများဆုံး အသက် တသိန်းတမ်းနှင့် အနည်းဆုံး အသက်တရာတမ်းတို့၏ အကြား၌သာ ပွင့်တော်မူကြမြဲဖြစ်သည်။ဤသို့ ဆုတ်ကပ်ကာလ အသက် တသိန်းတမ်းနှင့် တရာတမ်းတို့၏ အကြားဖြစ်သော ကာလမှာ ပွင့်နိုင်သည်ချည်းသာ ဖြစ်သောအခါမှန်သော်လည်း အလောင်း တော်ကြီးများ၏ ပါရမီကံ အဆောက်အဦ အနုအရင့်အားဖြင့် တိုက်ဆိုင်ရာ အသက်တမ်းတွင် ပွင့်တော်မူကြသည်။ ပါရမီကံ အဆောက်အဦရင့်သန်နေသော အလောင်းတော်ကြီးများမှာ မိမိ ဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီကံကလည်း ရင့်သန် ပွင့်နိုင်ရန် အချိန် အခါဖြစ်သည့် အသက်တသိန်းတမ်းနှင့်လည်း တိုက်ဆိုင်လာလျှင် တသိန်းတမ်းမှာပင် ပွင့်တော်မူကြသည်။ ပါရမီကံ အဆောက် အဦတို့ကို ဖြည့်ကျင့်နေဆဲဖြစ်၍ မရင့်သန်သေးသော အလောင်း တော်တို့မှာ တသိန်းတမ်းတွင် မပွင့်နိုင်ကြပဲ ကိုးသောင်း ရှစ်သောင်း ခုနှစ်သောင်း ခြောက်သောင်း စသည်ဖြင့် မိမိတို့ ပါရမီကံ အဆောက်အဦ ရင့်သန်ချိန်နှင့် တွေ့ကြုံမ် တိုက်ဆိုင်မိ သည့် အသက်တမ်းမှာ ပွင့်တော်မူကြရသည်။

ဤဘဒ္ဒကမ္ပာတွင် အနှစ် လေးသောင်းတမ်းဌ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား (ထို့နောက် အန္တရကပ် တကပ်ခြားမ) အနှစ် သုံးသောင်းတမ်းဌ ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား(ထို့နောက် အန္တရကပ် တကပ်ခြားမ)အနှစ် နှစ်သောင်းတမ်းဌ ကဿပမြတ်စွာဘုရားတို့ ပွင့်တော်မူကြသည်ဖြစ်၍ အကျွန်ုပ်တို့၏ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် အစဉ်အတိုင်းအားဖြင့် (အန္တရကပ် တကပ်ခြားမ) အနှစ်တသောင်းတမ်းဌ ပွင့်ထိုက်သည်ဟု ဆိုရန်ရှိပေ၏။ သို့သော် ပါရမီကံအဆောက်အဦတို့ မရင့်သန်သေးမ မပွင့်နိုင်သေးချေ၊ တသောင်းတမ်းမှာမဆိုထား၊ ငါးထောင်တမ်းမှာလည်း မပွင့်နိုင်သေး၊ တထောင်တမ်းမှာလည်း မပွင့်နိုင်သေး၊ ငါးရာတမ်းမှာလည်း မပွင့်နိုင်သေး၊ အကြောင်းကား ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း ကိစ္စမှာ ဝေဿန္တရာမင်းဘဝဆုံးမှ အဆုံးသတ်တော်မူရသည်၊(ထိုဘဝမှာမှ ပါရမီတော်များ ရင့်သန်ပြီးစီးသည်၊) ထိုဝေဿန္တရာမင်းဘဝသည် အသက်တရာတမ်းမှာ ဖြစ်၏၊ ဤသို့ အသက်တရာတမ်းမှာမှ ပါရမီဖြည့်ကျင့်ခြင်းကိစ္စ အဆုံးသတ် (ပါရမီတော်များ ရင့်သန်)သောကြောင့် အသက်တရာတမ်းမှာမှ ပွင့်တော်မူရသည်။

ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာလာ (ယုဂဝေသန)ဟူသော စကားနှင့်စပ်၍ **အဋ္ဌမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာကြီးဦးလင်း**၏ မှတ်ချက်ကို ပြဆိုဦးအုံ····၊ (ယုဂသဒ္ဒါသည် အစုံဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ကြတ,တြေတ,ဒ္ဒါပရ,ကလိ ဤလေးခုအစုံကို ယုဂဟု ခေါ်သည်။ ကြတယုဂ်, တြေတယုဂ်, ဒ္ဒါပရယုဂ် ကလိယုဂ်ဟူ၍ ယုဂ်လေးပါးရှိ၏၊ ကြတယုဂ်ကို ကတယုဂ်ဟူ၍ဝင်း သစ္စယုဂ်ဟူ၍ဝင်း ခေါ်ကြသေး၏။ ကြတဟူသောစကားမှာ သက္ကတသံဖြစ်၍(စတ စတ)ဖြစ်သင့်၏၊ လေးခုဟူသော အဓိပ္ပါယ် ရ၏၊ ဤ ကြတယုဂ်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော နှစ် ပရိစ္ဆေဒအတွင်းမှာ သူတော်ကောင်းတရားသည် အခြေလေးချောင်းရှိသော အရာဝတ္ထုကဲ့သို့ တည်မတ်ခိုင်မြဲလျှ၏။

ထို့နောက် ကြေတယုဂ်အပိုင်းအခြားသို့ရောက်သော အခါ အခြေသုံးချောင်းသာရှိသော အရာ ဝတ္ထုကဲ့သို့ သူတော်ကောင်း တရားသည် ခိုင်မြဲသေးသော်လည်း ကြတယုဂ်၏ အဆင့်အတန်းကို မမှီလေ။

ထို့နောက် ဒွါပရယုဂ် အပိုင်းအခြားသို့ရောက်သော အခါ အခြေနှစ်ချောင်းရှိသော အရာဝတ္ထုကဲ့သို့ သူတော်ကောင်းတရားသည် ကြတယုဂ် ကြေတယုဂ်တို့ဟူ၍ ကဲ့သို့ တည်တံ့ကောင်းမွန်စွာ ခိုင်မြဲခြင်း မရှိချေ။ လှုပ်ရှားမှု လာတတ်၏။

ကလိယုဂ်သို့ရောက်သောအခါမှာမူ သူတော်ကောင်း တရား အလွန်ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးမှု မကောင်းမှုကသာ အားရှိလေတော့သည်။

ထိုယုဂ်လေးပါးတို့တွင် ကြတယုဂ်၏အပိုင်းအခြားမှာ နှစ်ပေါင်း (၁၇၂၈၀၀၀) တသန်းခုနှစ်သိန်းနှစ်သောင်း ရှစ်ထောင် အရေအတွက်ရှိသည်၊ ကြေတယုဂ်၏ အပိုင်းအခြားမှာ နှစ်ပေါင်း (၁၂၉၆၀၀၀) တသန်းနှစ်သိန်း ကိုးသောင်းခြောက်ထောင် အရေအတွက်ရှိသည်၊ ဒွါပရယုဂ်၏အပိုင်းအခြားမှာ နှစ်ပေါင်း(၈၆၄၀၀၀)ရှစ်သိန်း ခြောက်သောင်းလေးထောင် အရေအတွက်ရှိသည်၊ ကလိယုဂ်၏အပိုင်းအခြားမှာကား နှစ်ပေါင်း (၄၃၂၀၀၀) လေးသိန်းသုံးသောင်းနှစ်ထောင် အရေအတွက်ရှိသည်။

ကမ္ဘာဦးအခါတွင် ကြတယုဂ်ကစ၍ တယုဂ်ကုန်ဆုံးလျှင် တယုဂ်ကူးပြောင်းလာခဲ့ရာ နောက်ဆုံး ကလိယုဂ်ကုန်ဆုံးလျှင် အစ ကြတယုဂ်သို့ တဖန်ပြန်လည်၏၊ ဤသို့ယုဂ်လေးပါး အလည့်အလည်အားဖြင့် ဆန်းလျက် ကွယ်လျက် နေကြသည်။ ဤသို့ ယုဂ်လေးပါးအပိုင်းအခြား လည့်လည်နေရာ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသော အခါသည် ကလိယုဂ်ဆန်းသည့်အတွင်းမှာ ကြုံကြိုက်၍

နေ၏။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောနှစ်မှာ ကလိယုဂ်နှစ် (၂၅၇၀) နှစ်ထောင့်ငါးရာခုနှစ်ဆယ် ရှိပြီဟူ၍ ဂေါတမပူရာဏ်ကျမ်းဌ ဆို၏။ ထိုဂေါတမပူရာဏ်ကျမ်းအရ ရောက်ဆဲကလိယုဂ်နှစ်ကိုသိလိုသော် ရောက်ဆဲဖြစ်သော သာသနာနှစ်အရေအတွက်နှင့် (ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ လွန်နှင့်သည့် ကလိယုဂ်နှစ်ပေါင်း) နှစ်ထောင့်ငါးရာခုနှစ်ဆယ် ပေါင်းလျှင် ရောက်ဆဲ ကလိယုဂ်နှစ်ဖြစ်၏။(ဥပမာ)သာသနာနှစ် ၂၅၀၀ ရှိသော သက္ကရာဇ် ၁၃၁၈ ခုနှစ်ဌ ကလိယုဂ်နှစ်ပေါင်း မည်မျှသို့ ရောက်နေပြီဟု သိလိုသော် ရောက်ဆဲ သာသနာနှစ် ၂၅၀၀ နှင့် ၂၅၇၀ တို့ကိုပေါင်း၍ ကလိယုဂ်နှစ်ပေါင်း ၅၀၇၀ သို့ ရောက်ပြီဟု သိရာ၏။

ဤသို့ လောကီဆရာများအလို ယုဂ်လေးပါး အပိုင်းအခြားရှိရာတွင် ကြာတယုဂ်စသော ကောင်းမြတ်သော ယုဂ်အတွင်းမှာ ပွင့်တော်မူကြသော ဘုရားများသည် အသက်တော်ရှည်ကြ၍ ညံ့သောယုဂ်အတွင်းမှာ ပွင့်တော်မူကြသောဘုရားများသည် အသက်တော် တိုကြသည်ဟု ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလိုသည်။ ဤဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ စကားအရမှာလည်း"လောကဌ အသက်တမ်း ရှည်သော အခါ ပွင့်တော်မူကြသောမြတ်စွာဘုရားများသည် အသက်တော်ရှည်၍ အသက်တမ်းတိုသောအခါမှာ ပွင့်တော်မူကြသော မြတ်စွာဘုရားများသည် အသက်တော် တိုသည်" ဟူ၍ပင် အဓိပ္ပါယ်ရရှိ၏။ ဤကား ဆရာကြီးဦးလင်း၏ မှတ်ချက်တည်း။

(၂) ပမာဏဝေမတ္တ

ပမာဏဝေမတ္တ ဟူသည်ကား····မြတ်စွာဘုရားတို့ တဆူနှင့် တဆူ အရပ်တော် အနိမ့်အမြင့်မတူကြခြင်းပင် ဖြစ်၏။

ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား၊ ရေဝတ မြတ်စွာဘုရား၊ ဗိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ဗိပဿီမြတ်စွာဘုရား–ဤ ခြောက်ဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အရပ်တော်သည် အတောင်ရှစ်ဆယ် မြင့်တော်မူ၏။

ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရား၊မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၊နာရဒမြတ်စွာဘုရား၊ သုမေဓမြတ်စွာဘုရား–ဤလေးဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏အရပ်တော်သည် ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်တော်မူ၏။

သုမနမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်သည် အတောင်ကိုးဆယ် မြင့်တော်မူ၏။

သောဘိတမြတ်စွာဘုရား၊အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၊ ဇုဿမြတ်စွာဘုရား–ဤ ငါးဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အရပ်တော်သည် ငါးဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်တော်မူ၏။

သုဇာတ မြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်သည် အတောင် ငါးဆယ် မြင့်တော်မူ၏။

သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား၊ တိဿမြတ်စွာဘုရား၊ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရား–ဤသုံးဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အရပ်တော်သည် အတောင်ခြောက်ဆယ် မြင့်တော်မူ၏။

သိခီမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်သည် အတောင်ခုနှစ်ဆယ် မြင့်တော်မူ၏။

ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား၊ ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား၊ ကဿပ မြတ်စွာဘုရား–ဤသုံးဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ အရပ်တော်သည် အစဉ်အတိုင်း အတောင်လေးဆယ် သုံးဆယ် နှစ်ဆယ် မြင့်တော်မူ၏။

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်သည်ကား တဆယ့် ခြောက်တောင်(သို့မဟုတ်) တဆယ့်ရှစ်တောင် မြင့်တော်မူ၏။

(ဤသို့စကားနှစ်ခွဖော်ပြရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဝေါဟာရမဟုဒ္ဒဝင် သို့ရောက်မှ ပြဆိုအုံ့။)

ဤသို့မြတ်စွာဘုရားများ တဆူနှင့်တဆူအရပ်တော်ချင်း မတူပဲ အနိမ့်အမြင့် ကွဲပြားကြရာမှာ ဥတုနှင့်အာဟာရတို့သည် အဓိက အကြောင်းများ ဖြစ်ကြသည်ဟု မှတ်ယူထိုက်၏။ မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည် လူသားထဲမှသာ ဖြစ်ပွင့်တော်မူလာရသော် လူသားဘုရားများသာ ဖြစ်၍ မိမိတို့ဖြစ်ပွင့်တော်မူရာ ခေတ်ကာလအတွင်းရှိ လူများ၏ သဘာဝအတိုင်း အသက်တမ်းမှာ ပကတိလူတို့၏အသက်တမ်းနှင့်တူမျှတော်မူကြကုန်၏။တသိန်းတမ်းမှာ ပွင့်တော်မူကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့လက်ထက် လူအပေါင်းသည်လည်း အများအားဖြင့် အနှစ်တသိန်းပင် အသက်ရှည်ကြကုန်၏။ကိုးသောင်းတမ်းမှာ ပွင့်တော်မူကြသော မြတ်စွာဘုရားတို့လက်ထက် လူအပေါင်းသည်လည်း အများအားဖြင့် အနှစ်ကိုးသောင်းပင် အသက်ရှည်ကြ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အသက်တမ်း အတိုအရှည်မှာပင် လူတို့၏ အသက်တမ်းနှင့် လိုက်လျောစွာ ဖြစ်ပေါ်ရ၏။

ကိုယ်ခန္ဓာအရပ်တော် အနိမ့်အမြင့် သတောကိုမူကား အသက်တမ်းဖြင့် ပိုင်းခြား၍မရနိုင်၊မရနိုင်ကြောင်းမှာ.... အသက်တသိန်းတမ်းတွင် ပွင့်တော်မူကြသော ဘုရားများ ဖြစ်လျက် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၊အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ အရပ်တော် အတောင် ရှစ်ဆယ်သာမြင့်၍ ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရားမှာ ရှစ်ဆယ့်ရှစ်တောင်၊ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရားတို့မှာ ငါးဆယ့်ရှစ်တောင်၊ သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၊ တိဿ မြတ်စွာဘုရားတို့မှာ အတောင် ရှစ်ဆယ်အားဖြင့် ကွဲပြားတော်မူကြသည်ကို ထောက်၍ အရပ်တော် အနိမ့်အမြင့်မှာ အသက်တမ်းသို့ မလိုက်သည်ကို သိရာ၏။ ပွင့်တော်မူရာ အသက်တမ်းချင်း

တူသော မြတ်စွာဘုရားများသော်မှ အရပ်တော် အနိမ့်အမြင့် မတူသေးလျှင် ပွင့်တော်မူရာအသက်တမ်း ကွဲပြားကြသော မြတ်စွာဘုရားများ၏ အရပ်တော်မှာ ဆိုဖွယ်ပင်မရှိ ဖြစ်တော့သည်။

ဝိနယဝိဒူက(၂)ပါစိတ္တိယပါဠိ (၉)ရတနဝဂ် (၁၀) နန္ဒသိက္ခာပုဒ်၌ မြတ်စွာဘုရား၏ညီတော် အရှင်နန္ဒသည် မြတ်စွာဘုရားအောက် လက်လေးသစ်မျှသာ အရပ်နိမ့်ကြောင်း ဟောကြားထားသည်ကို ထောက်၍ ထိုခေတ်က အခြားလူများလည်း မြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်ကို မမှီစေကာမူ မြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော်နီးပါးမျှ ရှိကြသူ အများရှိမည်ဟု ယုံကြည်ရာ၏။ သို့ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားများ၏ အရပ်တော် အနိမ့်အမြင့်သဘောသည် ဖြစ်ပွင့်တော်မူရာ ခေတ်ကာလရှိ လူများ၏ အရပ်အနိမ့်အမြင့်သဘောသို့လိုက်၍ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပေသည်။ထိုထို ခေတ်ကာလရှိ လူများ၏အရပ်နှင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အရပ်တော် တထပ်တည်း တူညီသည်ဟု မဆိုလိုပေ။

ဤသို့ လူအများ၏ အနိမ့်အမြင့် သဘောသို့ လိုက်၍ မြတ်စွာဘုရားများ၏ အရပ်တော် အနိမ့်အမြင့် ဖြစ်ပေါ်ရခြင်း၌ အကြောင်းရင်းမှာ ဥတုနှင့် အာဟာရနှစ်ပါးတို့ ပင် ဖြစ်၏။ မင်းတို့ တရားမစောင့်ခြင်းကအစ(အရိယာတို့ကို ထား၍) တလောကလုံး တရားမစောင့် ဖြစ်သော အခါ ဖောက်ပြန်သောဥတု သြဇာဝတ်ဆိ နည်းပါးသော အစာအာဟာရကို မှီဝဲရသဖြင့် ထိုခေတ်လူများ၏ ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်များသည် ကြီးပွါး ထွားကြိုင်းသင့်သလောက် မကြီးပွါး မထွားကြိုင်းနိုင်ပေ။ ထိုမှ ပြန်သောအားဖြင့် တရားစောင့်သောအခါ ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့ ကြီးမားထွားကြိုင်းသည်ကို သိရာ၏။

(၃) ကုလဝေမတ္တာ

ကုလဝေမတ္တာဟူသည်ကား....မြတ်စွာဘုရားများ တဆူနှင့်တဆူ အမျိုးအနွယ်တော် မတူခြင်းပင် ဖြစ်၏။

ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား၊ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား၊ ကဿပ မြတ်စွာဘုရား—ဤ မြတ်စွာဘုရား သုံးဆူတို့မှာ ပုဏ္ဏားမျိုးဌာ ဖြစ်တော်မူကြကုန်၍ ကြင်းသော နှစ်ကျိပ်နှစ်ဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် မင်းမျိုးဌာ ဖြစ်တော်မူကြကုန်၏။ "လောကဌာ မင်းများသည် အလွတ်အမြတ်ဖြစ်သည်"ဟု လူအပေါင်းတို့က အထိမ်းအမှတ် ပြုလုပ်ကြသောအခါ မြတ်စွာဘုရားများသည် မင်းမျိုးဌာ ဖြစ်တော်မူကြကုန်၏။ "လောကဌာ ပုဏ္ဏားမျိုးသည် အလွတ်အမြတ်ဖြစ်သည်"ဟု လူအပေါင်းတို့က အထိမ်းအမှတ် ပြုလုပ်ကြသောအခါမြတ်စွာဘုရားတို့သည် ပုဏ္ဏားမျိုးဌာ ဖြစ်တော်မူကြကုန်၏။

(၄) ပဓာနဝေမတ္တာ

ပဓာနဝေမတ္တာ ဟူသည်ကား....မြတ်စွာဘုရားများ တဆူနှင့် တဆူ ပဓာနခေါ် ဒုက္ခရစရိယာကျင့်ရပုံ မတူခြင်းပင်ဖြစ်၏။

ဒီပင်္ကရ မြတ်စွာဘုရား၊ ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရား၊ သုမန မြတ်စွာဘုရား၊ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၊ သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၊ ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား—ဤခုနစ်ဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ဆယ်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူကြရကုန်၏။

မင်္ဂလ မြတ်စွာဘုရား၊ သုမေဓ မြတ်စွာဘုရား၊ တိဿ မြတ်စွာဘုရား၊ သိခီ မြတ်စွာဘုရား—ဤလေးဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ရှစ်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူကြရကုန်၏။

ရေဝတ မြတ်စွာဘုရားသည် ခုနစ်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူရ၏၊ သောဘိတ မြတ်စွာဘုရားသည် လေးလကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူရ၏။

ပဒုမ မြတ်စွာဘုရား၊ အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား—ဤသုံးဆူလျှော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် လဝက် (တဆယ့် ၈ါးရက်) ကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူကြရကုန်၏။

နာရဒ မြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၊ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ကဿပ မြတ်စွာဘုရား—ဤလေးဆူသော မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ခုနှစ်ရက်ကြာမျှ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူကြရကုန်၏။

ဝိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရား၊ ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား၊ ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရားတို့သည် ခြောက်လကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူကြရကုန်၏။

အကျွန်ုပ်တို့၏ အစိန္တေယျ သုံးလောကထွတ်ထား ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရားသည်ကား ခြောက်နှစ်ကြာ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူရ၏။

ရှေးက ပြုခဲ့ပြီးသော အာယုဝေမတ္တ စသည်တို့မှာ အသက်တော်စသည် အရှည်အတို မတူရာ၌ အကြောင်းရှိသကဲ့သို့၊ ဤ ပဓာနခေါ် ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်ရာမှာ ကာလအနည်းအများ ကွာခြားခြင်း၌လည်း အကြောင်းရှိရမည်သာဖြစ်၏၊ အကြောင်းထူးကိုရှာသော် ကံအတွက်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသင့်၏။

ထင်ရှားစေဋီးအံ့....အဝဒါနပါဠိ ပဌမအုပ် မျက်နှာ (၃၄၉) (၃၉)အဝဋ္ဋဖလဝဂ် (၁၀) ပုဗ္ဗကမ္မပိလောတိက ဗုဒ္ဓါပဒါန်၌၊ ၊ "အဝစာဟံ ဧောတိပါလော၊ သုဂတံ ကဿပံ တဒါ" အစရှိသည်ဖြင့် (အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် ခြောက်နှစ်တိုင် ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်ရခြင်း၏ ရှေးမကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံအကြောင်းကို) "ငါသည် ကဿပ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်မှာ ဧောတိပါလအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားလုင်ဖြစ်၍ ကဿပ မြတ်စွာဘုရားကို 'ဤဦးပြည်း = ခေါင်းတုံးအား အဘယ်

မှာ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္ဘည္ဇတဉာဏ် ရှိနိုင်ပါအုံ့နည်း၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္ဘည္ဇတဉာဏ်ဟူသည် အလွန်တရာ ရခဲလှ၏'ဟု ပြောဆိုပြစ်မှားခဲ့သော အကုသိုလ်ဝစီကံ အကျိုးအားဖြင့် ယခုဘုရားဖြစ်ရမည့် နောက်ဆုံးဘဝမှာ ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်ကို ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် ရှည်မြင့်စွာ ကျင့်ခဲ့ရလေပြီ''ဟု မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။

ဤသို့ ခြောက်နှစ်ကြာအောင် ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်ရခြင်းမှာ မကောင်းမှုကံကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသည်ကို ထောက်သဖြင့် ခုနစ်ရက်မျှ ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူကြရသည့် မြတ်စွာဘုရားများမှာ ထက်သန် လုံ့လောက်အားကြီးသော ကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သည်ဟူ၍ သိသာပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခရစရိယာ ကျင့်တော်မူကြရာ၌ ကာလအနည်းအများ ကွာခြားခြင်း၏အကြောင်းရင်းကား ကံသာလျှင်ဖြစ်၏ဟု ဆိုသင့်ပေ၏။

ဤသို့ ဘုရားဖြစ်ခါနီးကျင့်ရသော ပဓာနဝိရိယချင်း ကာလအနည်းအများ မတူသော်လည်း ဘုရားဖြစ်သော အခါ ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး အဝင်အပါ ပယတ္တဝိရိယ တော်မှာ ဘုရားအချင်းချင်း အတူအညီသာ ဖြစ်သည်ဟူ၍ မှတ်ယူအပ်၏။

(၅) ရုဒ္ဓီဝေဗေဒ

ရဿီဝေမတ္တ ဟူသည်ကား....မြတ်စွာဘုရားများ တဆူနှင့်တဆူ ရောင်ခြည်တော်ထွက်ပုံ မတူခြင်းပင် ဖြစ်၏။ မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်သည် စကြဝဠာတိုက်တသောင်းကို ပျံ့နှံ့၍တည်၏၊ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင် (၁၂) တဆယ့်နှစ်ယူဇနာ ပျံ့နှံ့၍တည်၏၊ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင် (၇) ခုနစ်

ယူဇနာ ပျံ့နှံ့၍တည်၏၊ သိဒ်မြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင် (၃) သုံးယူဇနာ ပျံ့နှံ့၍တည်၏၊ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင်(၁၀)ဆယ်ယူဇနာ ပျံ့နှံ့၍တည်၏၊ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ရောင်ခြည်တော်သည် ထက်ဝန်းကျင် ကိုယ်တော်၏ အလံနှင့်ညီမျှစွာ လေးတောင်ခန့် ပျံ့နှံ့၍တည်၏၊ ကြွင်းသော မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ရောင်ခြည်တော်သည် အမြဲမရှိ အလိုတော်ရှိသမျှ ထွန်းလင်းတောက်ပ၏။

တတြ ရသ္မိဝေမတ္တံ အစ္ဆာသယပ္ပဋိဗဒ္ဓံ၊ ယော ယတ္ထကံ ဋ္ဌန္တိ၊ တသ္မ တတ္ထကာ သရိရပ္ပဘာ ဖရတိ။ မဂ်လသ္မ ပန နိစ္စမ္ပိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရတူတိ အစ္ဆာ-သယော အဟောသိ။ (သုတ်မဟာဝ၀ါ အဋ္ဌကထာ ဆဋ္ဌမ္ဘူ စာမျက်နှာ ၁၀)။ တတြ၊ ထိုဝေမတ္တတရားတို့တွင်။ ရသ္မိ-ဝေမတ္တံ၊ ရောင်ခြည်တော်၏ ထူးခြားခြင်းသည်။ အစ္ဆာ-သယပ္ပဋိဗဒ္ဓံ၊ ပါရမီဖြည့်စဉ်အခါ ပန်ထွာတောင့်တ အလို၌ခဲ့သော အစ္ဆာသယနှင့် စပ်ခြင်း၌၏။ ယော၊ အကြင် မြတ်စွာဘုရားသည်။ ယတ္ထကံ၊ အကြင်မျှလောက်။ ဋ္ဌန္တိ၊ ကိုယ်ရောင် ပျံ့နှံ့ရလို၏-ဟု ပါရမီဖြည့်စဉ်အခါ အလို၌ခဲ့တောင့်တခဲ့၏။ တသ္မ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏။ တတ္ထကာ၊ ထိုမျှလောက်သော။ သရိရပ္ပဘာ၊ ကိုယ်တော်ရောင်သည်။ ဖရတိ၊ ပျံ့နှံ့၏။ မဂ်လသ္မ ပန၊ မဂ်လမြတ်စွာဘုရား၏ ကား။ နိစ္စမ္ပိ၊ အမြဲလည်း။ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ၊ တသောင်းသော စကြဝဠာလောကဓာတ်ကို။ ဖရတူတိ၊ ကိုယ်ရောင်ပျံ့နှံ့စေသတည်း ဟူ၍။ အစ္ဆာသယော၊ ပါရမီ ဖြည့်စဉ်အခါ ပန်ထွာတောင့်တ အလို၌သော အစ္ဆာသယ သည်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။ (ဤကား ဖော်ပြရာပါ အဋ္ဌကထာပါဠိ၏ အနက်တည်း။) ၎င်းအဖွင့်ဋီကာ၌ အစ္ဆာသယအရ ပါရမီဖြည့်စဉ်က ဖြစ်ခဲ့သော ဆုတောင်း ပတ္ထနာကို ယူရမည်-ဟု ဖွင့်ပြသည်။

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားများ တဆူနှင့်တဆူ ရောင်ခြည်တော် ထွက်ကြွပုံ မတူရာ၌ အကြောင်းရင်းကိုရှာလျှင် ဖြည့်ဆည်းပူး တော်မူခဲ့ကြသော ပါရမီတော်ကံတို့ပင် ဖြစ်သင့်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်သင့်ကြောင်းကို လောကဓာတ် စကြဝဠာ တသောင်းတိုင် ပကတိ ကိုယ်တော်ရောင် ပျံ့နှံ့သော မဂ်လမြတ်စွာဘုရား၏ အဋ္ဌုပ္ပတ်မှာ အဋ္ဌကထာဆရာတော်များက—

"မဂ်လဘုရား အလောင်းတော်သည် (ဝေါဟမဘုရား အလောင်းတော်၏ ဝေဿန္တရာမင်းဘဝကဲ့သို့သော) ပါရမီတော်ဖြည့်ကျင့်ရာ နောက်ဆုံး တခုသောဘဝ၌ ဝက်ပမ်တောင်နှင့် တူသောတောင်၌ သားမယားတို့နှင့် တကွ နေတော်မူရာ ခရဒါ၌က အမည်ရှိသော ဘီလူး သည် ပုဏ္ဏားယောင်ဆောင်ကာ သားတော်နှင့် သမီး တော်တို့ကို အလှူခံရာတွင် မဂ်လမြတ်စွာဘုရားအလောင်း တော်သည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ငါလှူဒါန်းအံ့-ဟု ကြံ၍ သားတော်နှင့် သမီးတော်တို့ကို ပေးလှူတော်မူ၏၊ ခရ ဒါ၌က ဘီလူးသည် စကြို၏အစွန်း ပျဉ်ချပ်ကို မှီ၍ သားတော်နှင့် သမီးတော်တို့ကို အလောင်းတော်၏ မျက်မှောက်မှာပင် ကြာစွယ်စည်းကို ဝါး၍စားသည်ပမာ ကျွတ်ကျွတ်ဝါး၍ စားလေသည်၊ အလောင်းတော်သည် ဘီလူးကို ကြည့်လိုက်သည်တွင် ဘီလူးခံတွင်းဟနေခိုက် မီးအလုံးကဲ့သို့ ဘီလူးခံတွင်းမှ ချင်းချင်းနီသော သွေးရည် အလျဉ် တသွင်သွင် ယိုစီးကျနေသည်ကို မြင်ရသော်လည်း ဆံခြည်ဖျားလောက်မျှ စိတ်နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်တော် မမူပဲ "ငါသည် အလှူကို ကောင်းစွာလှူအပ်လေပြီတကား" ဟု စဉ်းစား ကြံစည်တော်မူသောအခါ များစွာသော နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်လာပြီးလျှင် "ငါ၏ ကောင်းမှု အကျိုးဆက်အားဖြင့် နောက်အခါ၌ ဤသဘောအတိုင်း ငါ၏ကိုယ်မှ, ရောင်ခြည်တို့သဲ့သည် ထွက်ကြွစေကုန်သတည်း" ဟူ၍ ဆုတောင်းပတ္ထနာမှုကို ပြုတော်မူ၏၊ ထို ဆုတောင်း

အတွက်ကြောင့် မင်္ဂလာမြတ်စွာဘုရား ဖြစ်တော်မူသော အခါ ပကတိကိုယ်တော်ရောင်သည် စကြဝဠာတိုက်ပေါင်း တသောင်းတိုင် ပျံ့နှံ့၍တည်သည်—

စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြတော်မူကြ၏။

ဤဖွင့်ပြချက်ကို ထောက်ဆ၍ ရှေးဆုတောင်း ကောင်းမှုအထူး ရှိ-မရှိအလိုက် ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ ပကတိ ကိုယ်တော် ရောင်ထွက်ကြွပုံ ထူးခြားရသည်-ဟု မှတ်ယူရာ၏။ ဤ ရသ္မီဝေမတ္တ ခေါ် ရောင်ခြည်တော် ထွက်ပုံချင်း ထူးကြသည်ဆိုရာမှာ ပကတိ ကိုယ်တော်ရောင်ကိုသာ ဆိုလိုသည်။ စိတ်တော်က အလိုရှိ၍ တန်းခိုးတော်ဖြင့် ဖန်ဆင်းခဲ့လျှင် မည်သည့်ဘုရားမဆို အလိုတော် ရှိသလောက် ရောင်ခြည်တော် ထွက်ပေါ် ပျံ့နှံ့စေနိုင်သည်ချည်း သာဖြစ်၏။ တန်းခိုးတော်အရာမှာ မည်သည့်ဘုရားကနည်း၍ မည်သည့်ဘုရားက များသည်ဟူသော ဒုဋ္ဌိဝေမတ္တမျိုး မရှိပေ။

ရောင်ခြည်တော် သုံးမျိုး

(၁) **ဗျာမပ္ပဘာ ရောင်ခြည်တော်**....ဤ ရောင်ခြည်တော်မှာ မြတ်စွာဘုရား (ကျွန်ုပ်တို့ဂေါတမဘုရား)၏ ပကတိကိုယ်တော်မှ အမြဲထွက်ကြ၍ ကိုယ်တော်၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တလံမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော အလွန်ထူထဲ၍ ဘုရားရှင်၏ကိုယ်တော်နှင့် ဝေဒွေ၍ ပင် မရနိုင်လောက်အောင် တခဲနက်သော ရောင်ခြည်တော် ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်မာတ်မီးပွင့်ကို ဝါးတရိုက်ခန့်လောက်မှကြည့် လျှင် မီးတောက်လုံးဟု ထင်ရသည့်အရောင်ဝန်းရှိ၏။ အနားကပ်၍ စေ့စေ့စပ်စပ်ကြည့်မှ ပကတိမီးတောက်၏ ကွေ့ကွေ့ ကောက် ကောက်ပုံကလေးကို မြင်ရသည်။ ထို့အတူပင် မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်မှာလည်း တလံမျှလောက်သော ရောင်ခြည်အဝန်း ရှိသည်၊ ထိုရောင်ခြည်တော်ကို "ဗျာမပ္ပဘာ ရောင်ခြည်တော်" ခေါ် ၏။ အလွန်ထူထဲ တခဲနက်သောရောင်ခြည်အဝန်း ဖြစ်သည်။

(၂) **အသီတိနိဗ္ဗလောဘာသ ရောင်ခြည်တော်**....ဤ ရောင် ခြည်တော်ကား ဗျာမပ္ပဘာရောင်ခြည်တော်မှ သန္ဓာန်ဆက်ကာ

အတောင်ရှစ်ဆယ် အရပ်တိုင်အောင် ဖြာ၍ထွက်လာသော ပကတိကိုယ်တော်ရောင်ပင် ဖြစ်သည်။

(၃) **ဒိသာဖရဏ ရောင်ခြည်တော်**....ဤရောင်ခြည်တော်မှာ ပဌာန်းတရားကို သုံးသပ်သောအခါ, ယမိုက်ပြာဋ္ဌိဟာ ပြတော်မူသောအခါ စသည်တို့၌ သွေးတော်စသည် တိုး၍ကြည်လင်ခြင်းကြောင့် အနန္တစကြဝဠာသို့ ပုံ့နှံ့၍ထွက်သော ရောင်ခြည်တော်ဖြစ်သည်။

ရောင်ခြည်တော် နှစ်မျိုး

လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ မျက်စိဖြင့်မြင်ကောင်းသည့် မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပါရုံအဆင်းဝန္ကွာဝတ်အထူးကို ဤအရာ၌ ရောင်ခြည်တော်ဟူ၍ ခေါ်သည်။ အဘိမ္မာသဘောအရ ဗျာပပ္ပဘာ ရောင်ခြည်တော်နှင့် အသိတိနိစ္စလောဘာသ ရောင်ခြည်တော်တို့ကို **ကမ္မဇရောင်ခြည်တော်** (သို့မဟုတ် ကမ္မပစ္စယ ဥတုဇ ရောင်ခြည်တော်) ဟူ၍ ခေါ်ရပေမည်။ အကြောင်းကား.... ထိုရောင်ခြည်တော် နှစ်မျိုးလုံးပင်.. ရှေးကံလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသောကြောင့်တည်း။ ဒိသာဖရဏာရောင်ခြည်တော်ကို စိတ်တော်ကြည်လင်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသောကြောင့် **စိတ္တဇ ရောင်ခြည်တော်**(သို့မဟုတ် စိတ္တပစ္စယ ဥတုဇရောင်ခြည်တော်) ဟူ၍ ခေါ်ရပေမည်။ ဤသို့ ရောင်ခြည်တော်တို့၏ အထူးကို သိမှတ်ရာ၏။

(၆) ယာနဝေမတ္တာ

ယာနဝေမတ္တာဟူသည်ကား....မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်များ တောထွက်တော်မူသောအခါ စီးနင်းသောယာဉ်၏ မတူခြင်းပင်ဖြစ်၏။

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၊ သုမနမြတ်စွာဘုရား၊ သုမေဓမြတ်စွာဘုရား၊ ဖုဿမြတ်စွာဘုရား၊ သိခီမြတ်စွာဘုရား၊ ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်တို့သည် ဆင်ယာဉ်စီးလျက် တောထွက်တော်မူကြကုန်၏။

ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရား၊ ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၊ ဝိယဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်တို့သည် အာဇာနည်မြင်းကသော ရထားယာဉ်ကိုစီးလျက် တောထွက်တော်မူကြကုန်၏။

မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၊ သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၊ အတ္ထဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ တိဿမြတ်စွာဘုရား၊ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်တို့သည် မြင်းယာဉ်ကိုစီးလျက် တောထွက်တော်မူကြကုန်၏။

အနောမဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ သိဒ္ဓတ္ထမြတ်စွာဘုရား၊ ဝေဿဘူမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်တို့သည် ရွှေထမ်းစင်စီးလျက် တောထွက်တော်မူကြကုန်၏။

နာရဒ မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ခြေလျင်ကြွသွားတော်မူလျက် တောထွက်တော်မူ၏။

သောဘိတမြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာဘုရား၊ ဓမ္မဒဿီမြတ်စွာဘုရား၊ ကဿပမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်တို့သည် ပြာသာဒ်ယာဉ်စီးလျက် တောထွက်တော်မူကြကုန်၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်များ တောထွက်တော်မူကြသောအခါ စီးတော်ယာဉ်ချင်း မတူသည်ကို "ယာန-ဝေမတ္တ" ခေါ်သည်-ဟု မှတ်ယူအပ်၏။

(၇) ဗောဓိဝေမတ္တ

ဗောဓိဝေမတ္တ ဟူသည်ကား....မြတ်စွာဘုရားများ တဆူနှင့် တဆူ ပွင့်တော်မူရာ မဟာဗောဓိပင်ချင်း မတူထူးခြားမှုပင် ဖြစ်၏။

ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ညောင်ကြီးပင်ဗောဓိဖြစ်၏။

ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ သာလကလျောကီခေါ် ကြောင်လျှာပင်(သို့မဟုတ် နံ့ပဲပင်) ဖြစ်၏။

မင်္ဂလမြတ်စွာဘုရား၊ သုမနမြတ်စွာဘုရား၊ ရေဝတမြတ်စွာဘုရား၊သောဘိတ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ကုံကော်ပင် ဗောဓိဖြစ်၏။

အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ထောက်ကြီ(ဖောက်ကြီ)ပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ပဒုမမြတ်စွာဘုရား၊ နာရဒမြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ကြောင်လျှာပင်ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ထင်းရှူးပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

သုမေဓ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ တမာပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

သုဇာတမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ကြာခတ်ဝါးပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ပိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ရေခံတက်ပင် သို့မဟုတ် (ဖောက်ကြီပင်)ဗောဓိ ဖြစ်၏။

အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ စကားပင်ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ မျက်နှာပန်းပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ မဟာလှောကားပန်းပင် ဖြစ်၏။

တိဿ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ပိတောက်ပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ဖုဿ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ရှိရှားပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ သဒ္ဒတ်ပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

သိခီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ သရက်ရွှေပင် ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ဝေဿဘူ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ အင်ကြင်းပင်ဗောဓိ ဖြစ်၏။

ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ကုက္ကိုပင် ဗောဓိဖြစ်၏။

ကောဏာဂုံ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ရေသဖန်းပင် ဗောဓိဖြစ်၏။

ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ပညောင်ပင် ဖြစ်၏။

ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်မှာ ညောင် ဗုဒ္ဓဟောပင် (ညောင်နီပင်) ဗောဓိဖြစ်၏။

(သစ္စာလေးပါးတရားကို သိမြင်တတ်သောကြောင့် မဂ်လေးပါးကို "ဗောဓိ" ဟူ၍ခေါ်၏၊ ဥ ယျတရားတို့ကို သိမြင်တတ်သောကြောင့် သမ္ဘဏ္ဍုတဘုရားကို "ဗောဓိ" ဟူ၍ခေါ်၏၊ ဗုဒ္ဓတိတိ ဗောဓိဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၏၊ ထို သစ္စာလေးပါး ဥ ယျတရားတို့ကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ပွင့်တော်မူရာသစ်ပင်ကိုလည်း "ဗောဓိ" ဟုခေါ်၏၊ ဗုဒ္ဓတိ ဗောဓိတိ ဗောဓိဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။ ဗောဓ၊ ဤသစ်ပင်၌။ ဗုဒ္ဓတိ၊ သစ္စာ လေးပါး ဥ ယျတရားတို့ကို သိတတ်၏။ ဗုတိ တသ္မာ၊ ထိုသို့ သိရာဖြစ်သောကြောင့် ဗောဓိ၊ ဗောဓိမည်၏ဟု အနက်ပေး။)

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိပင်ချင်းမတူ ထူးခြားမှုကို "ဗောဓိဝေမတ္တ" ခေါ်သည်-ဟု မှတ်ယူအပ်၏။

(၈) ပလ္လင်ဝေမတ္တာ

ပလ္လင်ဝေမတ္တာ ဟူသည်ကား....မြတ်စွာဘုရားများ တဆူနှင့် တဆူ ပွင့်တော်မူရာ ပလ္လင်တော်၏ မတူထူးခြားခြင်းပင်ဖြစ်၏။

ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား၊ ရေဝတ မြတ်စွာဘုရား၊ ဝိယဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ အတ္ထဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ဓမ္မဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ဝိပဿီ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင်တော်တို့သည် (၅၃) ငါးဆယ့်သုံးတောင်စီ ပမာဏရှိကုန်၏။

ကောဏ္ဍည မြတ်စွာဘုရား၊ မင်္ဂလ မြတ်စွာဘုရား၊ နာရဒ မြတ်စွာဘုရား၊ သုမေဓ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာ-ဇိတပလ္လင်တော်တို့သည် (၅၇) ငါးဆယ့်ခုနစ်တောင်စီ ပမာဏ ရှိကုန်၏။

သုမန မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင် တော်သည် အတောင် (၆၀) ခြောက်ဆယ် ပမာဏရှိ၏။

သောဘိတ မြတ်စွာဘုရား၊ အနောမဒဿီ မြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမ မြတ်စွာဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရား၊ ဖုဿ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင်တော်တို့သည် (၃၈) သုံးဆယ့် ရှစ်တောင်စီ ပမာဏရှိကုန်၏။

သုဇာတ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင် တော်သည် (၃၂) သုံးဆယ့်နှစ်တောင် ပမာဏရှိ၏။

သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၊ တိဿ မြတ်စွာဘုရား၊ ဝေဿဘူ မြတ်စွာ ဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင်တော်တို့သည် အတောင် (၄၀) လေးဆယ်စီ ပမာဏရှိကုန်၏။

သိခီ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင်တော် သည် (၃၂) သုံးဆယ့်နှစ်တောင် ပမာဏရှိ၏။

ကကုသန် မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင် တော်သည် (၂၆) နှစ်ဆယ့်ခြောက်တောင် ပမာဏရှိ၏။

ကောဏာဂုံမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင်တော်သည် အတောင်(၂၀)နှစ်ဆယ် ပမာဏရှိ၏။

ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင်တော်သည် (၁၅) တဆယ့်ငါးတောင် ပမာဏရှိ၏။

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ အပရာဇိတပလ္လင်တော်သည် (၁၄) တဆယ့်လေးတောင် ပမာဏရှိ၏။

ပလ္လင် နှစ်မျိုး

ဤအရာ၌ (ပါဠိလို) ပလ္လင် (မြန်မာလို) ပလ္လင်ဟူသည် အာဘုဇနပလ္လင်, အာသနပလ္လင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင်—နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကော် အာဘုဇိတ္ထာ = တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်နေ၏ ဟူသော မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်စသည်တို့၌ လာသော တင်ပလ္လင်ခွေ ထိုင်နေခြင်းမျိုးကို **အာဘုဇနပလ္လင်**ဟူ၍ မှတ်ယူရာ၏။

နေထိုင်ဖွယ်ရာ အခင်းအထူးကို **အာသနပလ္လင်**ဟူ၍ မှတ်ယူရာ၏။ ထိုနေထိုင်ဖွယ်ရာ အခင်းအထူး တည်းဟူသော အာသနပလ္လင်သည် သေဋ္ဌပလ္လင်, ရာဇပလ္လင်, နာဂပလ္လင်, ဒေဝပလ္လင်, ဓမ္မပလ္လင်, ဗောဓိပလ္လင် စသည်ဖြင့် များစွာရှိ၏။ ထိုတွင်—

"ဂ၌ ဒုမံ အမှာကံ ဃရံ အာနေတ္တာ မမ ပလ္လင်္ကော် နိသီဒါပေတ္တာ အမှာကံ ပဋိယတ္တာဘတ္တသ ပတ္တံ ပူရေ-တ္တာ ဒါပေဟိ = အချင်း…သွားလော့၊ ဤ ပစ္ဆေက ဗုဒ္ဓါကို ငါတို့အိမ်သို့ ပင့်ခေါ်သွားပြီးလျှင် ငါ၏(ပလ္လင်၌) ထိုင်နေစေ၍ ငါ့အတွက် စီမံထားသော ထမင်းကို သပိတ်အပြည့်ထည့်၍ လှူဒါန်းလိုက်လော့"ဟူ၍ ဆက္ကနိပါတ် (၂)သူစိုဂ် (၅) မယ္ဟကဇာတ် အဋ္ဌကထာ၌ လာရှိသည့် ဗာရာဏသီသူဌေး၏ ပလ္လင်မျိုးသည် **သေဋ္ဌပလ္လင်** မည်၏။ သူဌေးများသုံးသည့် နေထိုင်ဖွယ်ရာ အခင်းအထူးဟူလို။

မင်းတို့၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သည့်—

(၁) နန်းဦးပြာသာဒ်တော်တွင်ထား၍ မင်းတို့ အပူဇော်ခံရာ ခြသေ့ရုပ်ခံသော ယမနေသားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် သီဟာသနပလ္လင်၊

(၂) ဇေတဝန်ဆောင်တွင်ထား၍ မင်းတို့ ရတနာသုံးပါးကို ပူဇော်ရာ ဟသ်ာရုပ်ခံသော သက်နီးသားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် ဟံသာသနပလ္လင်၊

(၃) ဗောင်းတော်ဆောင်တွင်ထား၍ မင်းတို့ တရားစကား နာခံရာ ခရုသင်းရုပ်ခံသော သရက်သားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် သင်္ခဒိသနပလ္လင်၊

(၄) မှန်နန်းဆောင်တွင်ထား၍ မင်းတို့ စက်တော်ခေါ် (အိပ်) ရာ ဝိတုန်းရုပ်ခံသော ကရဝေးသားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် ဘမရာသနပလ္လင်၊

(၅) မြိတိုက်ဆောင်တွင်ထား၍ မင်းတို့ ချီးမြှင့် နှိမ့်ချရာ ဆင်ရုပ်ခံသော စကားသားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် ဂဇာသနပလ္လင်၊

(၆) မြောက်စမုတ်ဆောင်တွင်ထား၍ မင်းတို့ ဆင်မြင်း သိမ်းမြန်းလက်ခံရာ ဥဒေါင်းရုပ်ခံသော ပေါက်သားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် မယူရာသနပလ္လင်၊

(၇) တောင်စမုတ်ဆောင်တွင်ထား၍ မင်းတို့တိုင်ပင်ဆွေးနွေးရာ သားရဲရုပ်ခံသော ရေသဖန်းသားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် မိဂါသနပလ္လင်၊

(၈) အနောက်ပွဲတက်ဆောင်တွင်ထား၍ မင်းတို့အပူဇော်ခံရာ ပဒုမာကြာရုပ်ခံသော ဝိန္ဒသားဖြင့် ထုလုပ်အပ်သည့် ပဒုမာသနပလ္လင်—ဤသို့ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့ အသုံးပြုတော်မူကြသည့် ပလ္လင်တော်ရှစ်ခုကားတို့သည်၎င်း, အလောင်းတော် မဟာသုဒဿနစကြာမင်း၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ပလ္လင်တော်ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့သည်၎င်း **ဂုဏပလ္လင်**မည်၏။

ဓတရဋ္ဌနဂါးမင်း စသည်တို့၏ နေထိုင်ရာ ပလ္လင်သည် **နာဂပလ္လင်**မည်၏။

သုတ်မဟာဝါပါဠိတော်ဇနဝသဘသုတ် မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ် စသည်တို့၌ လာရှိသည့် "သနက္ကုမာရ ဗြဟ္မာကြီးသည် သူအလိုရှိရာ နတ်သားတဦးဦး၏ ပလ္လင်၌ ထိုင်နေလိမ့်မည်"ဟု ပြဆိုအပ်သောပလ္လင်၊ စူဠတဏှာသင်္ခယသုတ်၌ လာရှိသည့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်အတွက် ခင်းပေးအပ်သော တယူဇနာပမာဏရှိသော ပဏ္ဍာမြိုးပလ္လင်မျိုးသည် **ဒေဝပလ္လင်**မည်၏။

သုတ်သီလက္ခန်အဋ္ဌကထာ နိဒါန်းစသည်တို့၌ လာရှိသည့် သံဂါယနာတင်သောအခါ ဓမ္မဝိသဇ္ဇက အရှင်ဥပါလိ အရှင်အာနန္ဒာတို့ ထိုင်ရာ ပလ္လင်မျိုးသည်ဌင်းဘုရားအစရှိသော ဓမ္မကထိက ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ နေထိုင်သီတင်းသုံးကာ တရားဟောရာ ပလ္လင်သည်ဌင်း **ဓမ္မပလ္လင်**မည်၏။

အလုံးစုံသော ဘုရားအလောင်းတော်တို့ မဟာဗောဓိပင်အရင်း၌ "အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုမရသမျှ ဤနေရာမှ ငါမထတော့ပြီ"ဟု လှလှခိုင်မြဲ အဓิฐာန်စွဲကာ တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်နေရာ ဌာနအထူးသည် **ဗောဓိပလ္လင်**မည်၏။ ထိုဗောဓိပလ္လင်ကိုပင် မာရ်ငါးပါးကို(ကိုယ်တော်မြတ်က မရှုံးပဲ) အောင်ပွဲယူရာဖြစ်၍ အပရာဇိတပလ္လင်ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

ထို ပလ္လင်တော်မှာ ဗောဓိမဏ္ဍိုင် ကုန်းတော်ပေါ် အတောင်တရာမြင့်၍ အလွန်တင့်တယ်သော ဗောဓိပင်၏ အရင်း အရှေ့ဖက်မျက်နှာ လေးတောင်ကွာ ဌာနတွင် ဘုရားအလောင်းတော်များ မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ဖြန့်ကြဲလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူခဲ့သော ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံအဟုန်တို့ကြောင့် မြေအပြင်မှ ပေါ်

ပေါက်လျက် ရတနာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်တင့်တယ်သော ပလ္လင်တော်ဖြစ်သည်။ ၎င်း ပလ္လင်ကို ဘုရားအလောင်းတော်တို့ ဗောဓိခေါ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဉာဏ်တို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ရာ (ဘုရားဖြစ်ရာ) ပလ္လင်ဖြစ်သောကြောင့် (ပါဠိလို) ဗောဓိပလ္လင် (မြန်မာလို) ဗောဓိပလ္လင်ဟူ၍ ခေါ်၏။

ပလ္လင်တော် မြင့် မမြင့် ဝါဒများ

ပလ္လင်တော်နှင့်စပ်၍ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်တော်မူရာ ပလ္လင်တော်သည် မြေမှအထက် တလက်မမျှ မမြင့်တက်ဟူ၍ရင်း မြေမှအထက်(၁၄)တဆယ့်လေးတောင် မြင့်တက်သည် ဟူ၍ရင်း ဝါဒနှစ်ပါး ပြားလျက်ရှိပေသည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

မဏိဒီပဠိကာ ဆရာ၏ဝါဒ

သောတ္ထိယ မြက်ထမ်းသမား လှူဒါန်းလိုက်သော မြက်ရှစ်ဆုပ်တို့ကို ,မဟာဗောဓိပင်ရင်း ဖြန့်ခင်းလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မန္ဒိုင်းရှည်နိုင်သော ကပ်ကမ္ဘာကာလတို့က ဆည်းပူးတော်မူအပ်သည့် ပါရမီတော်တို့၏အာနုဘော်ကြောင့် မြေမှပေါ်ထွက်သော အပရာဇိတပလ္လင်တော်သည် ရတနာအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်လျက် အလွန်ပင် မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိ၏၊ လောကသုံးပါးဌ မည်သူတဦးတယောက်မျှ စိမ်ပြုလုပ်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သော သဘောရှိ၏၊ အကျယ်အပြန့်အားဖြင့် (၁၄) တဆယ့်လေးတောင် ပမာဏရှိ၍ ထိုနှင့်လိုက်လျောသော အလျားရှိသည်။ သို့သော်လည်း အခြေမရှိသည့်အတွက် မြေမှ မလွတ်မထွက်ပဲ (မြင့်မတက်ပဲ) တည်ရှိ၏၊ မြေအပြင်တခုလုံး၏ ဦးဆောက်ပန်းသဖွယ်လည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ဝဇိရစိန်တုံးစိန်ခဲကဲ့သို့ မကွဲမအက် မပျက်မကြေနိုင်သော နေရာဖြစ်သည့်ပြင် မာရ်ငါးပါးကို (ကိုယ်တော်က မရှုံးပဲ)အောင်ပွဲခံယူရာ ဖြစ်သောကြောင့် အပရာဇိတပလ္လင်တော်ဖြစ်၏။ ဗောဓိပင်၏ အနီးမှာတည်သောပလ္လင်ဖြစ်၍ ဗောဓိပလ္လင်ဟု ခေါ်၏။ "စုဒ္ဒသ-ဟတ္ထုမ္ဘေမဲ ပလ္လင်္ကော"ဟု လာသော ကျမ်းဂန်များ၌လည်း

ဥဒ္ဒေသေဒ္ဓါသည် အကျယ်အပြန့်ကိုသာ ဟော၏၊ အမြင့်ကို မဟော၊ ထို့ကြောင့် "စုဒ္ဓသဟတ္ထုဒ္ဒေခေ"ဟူသော ပါဠိဥဒ္ဒ တဆယ့်လေးတောင် အပြန့်ကျယ်သော ပလ္လင်ဟူ၍သာ အနက်ကို ယူရာ၏။ ။ဤကား မဏိဒီပဋီကာ ပဌမအုပ် မျက်နှာ ၁၄၉-လာ စကားရပ်တည်း။ ။(ဤ၌ မဏိဒီပဋီကာဆရာ ရှင်အရိယဝံသ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ပလ္လင်တော်သည် အနံတဆယ့်လေးတောင် အလျား မှာ ထိုနှင့်လိုက်လျောရုံသာရှိ၏၊အမြင့်မရှိ မြေပြင်နှင့်တညီတည်း သာ ဖြစ်လျက် မြေသားလည်းမဟုတ်ပဲ ပါရမီတော်ကြောင့်မြေမှ ပေါ်ထွက်လာသော ရတနာပလ္လင်တော် ဖြစ်၏ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။)

ပရိတ်ကြီးဋီကာ ဆရာ၏ဝါဒ

ပရိတ်ကြီးဋီကာ ဆရာကမူကား....."ဘုရားအလောင်းတော် သည် သောတ္ထိယမြက်ထမ်းသမားလူဒါနိုးအပ်သည့် မြက်ရှစ်ဆုပ် တို့ကို ခံတော်မူခဲ့၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ကုန်းတော်ပေါ်သို့တက်ပြီးယျာ ဗောဓိပင်၏ အရှေ့မြောက်ထောင့် အရပ်၌ ရပ်တော်မူလျက် အဖျားမှကိုင်ကာ ကြဲဖြန့်လိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် များစွာသော ကပ်ကမ္ဘာကာလတို့က ဆည်းပူးတော်မူခဲ့သော ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်တို့၏ တန်းခိုးအာနုဘော်ကြောင့် မြေမှ ပေါ်ထွက်လာ သော အပရာဇိတပလ္လင်တော်သည် အလုံးစုံသောရတနာတို့ဖြင့် ပြီး၏၊ တဆယ့်လေးတောင် အမြင့် အနံရှိ၏၊ ထိုတဆယ့်လေး တောင်နှင့် လိုက်လျော သင့်လျော်သော အလျားရှိ၏၊ မြေပြင် တခုလုံး၏အထွတ်လည်းဖြစ်ပေ၏၊ဗောဓိပင်၏အနီးလေးတောင် ထွာကွာသော နေရာဌာနမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပလ္လင်ဖြစ်၍ ဗောဓိပလ္လင် မည်၏။

ဆရာတို့ကား ..."ပလ္လင်တော်သည် မြေမှ အပေါ်သို့ လက် တသစ်ခန့်မျှ မတက်၊ မြေပြင်နှင့် တညီတည်းသာဖြစ်၏၊ "စုဒ္ဓသ-ဟတ္ထော ပလ္လင်္ကော"ဟူသောစကားမှာ အနံတဆယ့်လေးတောင် ကိုသာရည်၍ ဆိုသည်၊အမြင့်အစောက်ကိုရည်၍ ဆိုသည်မဟုတ်။

အကယ်၍ ပလ္လင်တော်အမြင့်ရှိခဲ့ပါလျှင် (ဝိပဿီဗုဒ္ဓဝင်ကို ပြန်၍ ကြည့်ပါ) ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ပလ္လင်တော်ပမာဏကို ပြဆိုသော(တေပညာသ ဟတ္ထ–ဟူသော) ပါဠိအရ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ပလ္လင်တော်သည် ငါးဆယ့်သုံးတောင် မြင့်ရပေမည်၊ ထို ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ သံဃတ်ပင်ဗောဓိမှာလည်း ပင်စည်အတောင် ငါးဆယ်၊ အကိုင်းအခက် အတောင်ငါးဆယ်၊ နှစ်ရပ်ပေါင်း မြေမှ ဗောဓိပင်ဖျားတိုင်အောင် အတောင်တရာ ရှိရာ ငါးဆယ့်သုံးတောင်မြင့်သော ပလ္လင်သည် (မြတ်စွာဘုရား မထိုင်ရမီကပင်) အတောင်ငါးဆယ်ရှိသော ပင်စည်ကို သုံးတောင်ကျော်လွန်၍ အခက်ကြားထဲ၌ ဝင်၍ တည်နေရပေလိမ့်မည်၊ ထို အခက်ကြားထဲ၌ ဝင်၍ တည်နေသော ပလ္လင်ပေါ်ဝယ် ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် (ပင်စည်ကို ကျောမပြုရပဲ) အကိုင်းမကြီးကိုသာ နောက်ကျောပေးကာ အတောင် ရှစ်ဆယ် မြင့်သော ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရားသည် မတင့်မတယ် ထိုင်နေရပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ပလ္လင်တော်၏အမြင့်မှာ လုံးလုံးမရှိချေ”ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုကြသည်။

ထိုဆရာတို့၏စကားကို စူးစမ်း ဆင်ခြင်သင့်၏။ အကြောင်းကား····ဘုရားရှင်တို့၏ အရာမည်သည် မကြီအပ် မကြီစည် နိုင်သောကြောင့်တည်း၊ ဆင်ခြင်ရန် ဥပမာကား····တထွာမျှ လောက်ရှိသော မှန်အပြင်၌ ဆယ်တောင် အတောင်တရာရှိသော စေတီရိပ် ထင်နိုင်၏၊ ထိုသို့ထင်ရာ၌ မှန်ကလည်း ကြီး၍မလာ၊ စေတီကလည်း ငယ်၍မသွားပဲလျက် မှန်အပြင်၌ စေတီထင်ခြင်းမှာ မကြီစည်နိုင်သောဃရာ (လောကဝိသယအစိန္တေယျ) ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ မြတ်စွာဘုရားတို့မည်သည် တန်းခိုးဖြင့် တမင်ဖန်ဆင်းတော်မမူကြပဲ အလိုတော်ရှိလျှင် မုန်ညင်းစေ့အတွင်း၌ပင် လျှောင်း ထိုင် ရပ် သွား ပူရိယာဝုထ်လေးပါးတို့ဖြင့် သီတင်းသုံးတော်မူနိုင်ကြကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်တို့၏အရာသည် မကြီအပ် မကြီစည်နိုင်သော အရာဖြစ်၏ဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ယူသင့်သည်။

(ဤကား ပရိတ်ကြီးဋီကာ ရတနသုတ်နိဒါန်း ဗောဓိ-ပလ္လင်ကော်ပုဒ် အဖွင့်ဋီကာသော စကားရပ်တည်း။ ။ဤဋီပရိတ်ကြီးဋီကာဆရာ၏ ဆိုလိုရင်း အကျဉ်းချုပ်မှာ ပလ္လင်တော်သည် အမြင့် တဆယ့်လေးတောင် အနံ တဆယ့်လေးတောင် အလျား ထိုနှင့် လိုက်လျော သင့်လျော်ရှိပြီးလျှင် ပါရမီတော်ကြောင့် မြေမှ ပေါ်ပေါက်လာသည့် ရတနာအတိပြီးသော ပလ္လင်တော်ဖြစ်၏ဟု ပြဆိုလိုသည်။)

မည်သည့်ဝါဒ သင့်မြတ်သနည်း....ဤအမေးအတွက် မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်၏ ဖြေရှင်းချက်ကို ဤဋီ အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြပေအုံ့၊(အကျယ်ကို သမန္တစက္ခုဒီပနီ ဒုတိယတွဲ၌ ကြည့်ရှု၏။)

မုံရွေးဆရာတော်၏ ရှင်းပြချက်အတိုချုပ်မှာ——

ဤသို့ ဋီကာဆရာနှစ်ဦးတို့ ပလ္လင်တော် အမြင့် အစောက် ရှိမရှိယူကြသည့် စကားနှစ်ရပ်တွင် ပလ္လင်တော်သည် မမြင့်ဟူ၍ ယူသော **မဏိဒီပဆရာက** ဝိပဿီဘုရားပလ္လင်တော် ငါးဆယ့်သုံးတောင်ဆိုသောစကားအရ အမြင့်ဖြစ်ခဲ့သော် ထို ပလ္လင်သည် အတောင်ငါးဆယ်ရှိသော ဗောဓိပင် ပင်စည်ကို ကျော်လွန်ကာ ခက်မကြားသို့ဝင်လျက် တည်လေရာ၏၊ (ပလ္လင်တော်ချည်းပင် တင့်တယ်နိုင်အုံ့လော၊) အတောင်ရှစ်ဆယ်မြင့်သော ဝိပဿီဘုရား ကိုယ်တော်သည် ခဲခဲကပ်ကပ် ကြပ်ကြပ် တည်းတည်း (ပင်စည်ကို နောက်မှီ မထားရပဲ) ခက်မကိုသာ နောက်မှီထား၍ အကိုင်းကြားဌ (ကြည့်ရှု၍မလျော်) နေတော်မူရသည် ဖြစ်ရာ၏ဟု အမြင်ရှိမှု၌ အပြစ်ကို ဖော်ပြကြီစည်သည်။

ပရိတ်ကြီးဋီကာ ဆရာကမူ—"မြတ်စွာဘုရားတို့သည် မုန်ညင်းခွံအတွင်းဌပင်သော်လည်း ပရိကွာရှစ်ပါးတို့နှင့်တကွ ရပ်တော်မူနိုင်သည်၊ ဗုဒ္ဓဝိသယ အစိန္တေယျဖြစ်သည်၊ ဝိပဿီမြတ်စွာဘုရား၏ ပလ္လင် ဗောဓိ အရပ်တော်တို့၏ အတိုင်းအရှည်နှင့်စပ်၍ မကြီအပ်သောအရာပင် ဖြစ်သည်"ဟု ယူသည်။

ဆရာနှစ်ဦးတို့၏ ဝါဒနှစ်မျိုးလုံးပင် အထောက်အထားနှင့် ချည်းပင်ဖြစ်၍ နှစ်သက်ရာ မှတ်သားနိုင်သော်လည်း ယုတ္တိရှိရာကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားသော်ကား....

မဏိဒီပကျမ်းမှာ သက္ကရာဇ် (၈၃၀) ရှစ်ရာသုံးဆယ်ကျော် လောက်မှ ဖြစ်သောကျမ်းဖြစ်သည်၊ ပလ္လင်တော်အမြင့် မရှိဟူသော စကားသည်လည်း မဏိဒီပ မပေါ်မီ သီဟိုဠ်ကျွန်း ပုဂံမြင်စိုင်း စစ်ကိုင်း ပန်းယမင်းတို့လက်ထက် ပြုသောကျမ်းတို့က မဆို မလာ၊ ဤ မဏိဒီပကျမ်းသစ် ဖြစ်လာမှသာ ဤစကားသစ် ဖြစ်ချေ သောကြောင့်ရင်း၊ တပါးသောကျမ်းတို့က ဤကဲ့သို့ မဆိုချေ သောကြောင့်ရင်း စကားထီးချေသည်။

တကြောင်းမှာလည်း—ဘုရားသခင် အနိမိသဌာနဌ် နေတော်မူ၍ ခုနစ်ရက် ဗောဓိပင်နှင့် ရွှေပလ္လင်ကိုရှု၍ နေသည့်အရာ၌ ပလ္လင်တော်အမြင့် မရှိဖြစ်ခဲ့သော် မြေဦးခင်းသော နေရာမျှကိုသာ ရှုရမည့်လက္ခဏာ ရှိချေသည်။

အချို့ဆရာတို့ကလည်း—"ပလ္လင်သဋ္ဌါသည် နေရာကိုလည်း ဟော၏၊ အစောက်ရှိသော ပလ္လင်ကိုလည်း ဟော၏၊ ဤအရာ တွင် ပလ္လင်သဋ္ဌါသည် နေရာဟောဖြစ်သည်"ဟု၍လည်း ဆို၏။ ထိုစကားဌ်လည်း နေရာဟောမျှသာမှန်သော် "ဗောဓိပလ္လင်" စသည်ဖြင့်သာ ကျမ်းဂန်တို့ဌ် ဆိုချေသည်၊ "ဗောဓိအာသနေ" စသည်ဖြင့် မဆိုစဘူး၊ ထိုဆရာတို့စကားအတိုင်းဖြစ်လျှင် ဆိုရ ပေမည်၊ ဆိုကားမဆိုခဲ့၊ တပါးသောအရပ်ဌ် နေတော်မူသော ကာလ (နေရာသာမည်ကိုရည်၍) "ပညတ္တာသနေ နိသီဒိ၊ ၊ အာသနံ ပညာပေတ္တာ၊ ၊အညတရသ္မိံ ရုက္ခမူလေ ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ" စသည်ဖြင့် အာသနသဋ္ဌါဖြင့် လာသော်လည်း ဗောဓိပင်သို့ ရောက်သောကာလဌ် အာသနသဋ္ဌါဖြင့် မလာ၊ ပလ္လင်သဋ္ဌါဖြင့်သာ "ပလ္လင်္ကေ ဗောဓိရုက္ခေ အနိမိသေဟိ အက္ခီဟိ သြလောကယမာနော သတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသိ၊ ၊ ပလ္လင်္ကသ စ ဌိတဋ္ဌာနသ စ အန္တရာ" စသည်ဖြင့် လာရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် နေရာသာမည မြေဦးခင်းလျက်တည်သော လက်

တသစ်မျှပင် မြေမှတက်ခြင်း အလျဉ်းမရှိသော အာသနမျှသာ မယူသင့်၊ ဤအရာ၌ ပလွတ်သဒ္ဒါဖြင့် အထူးဆိုသောကြောင့် အရပ်အမြင့် အထူးရှိသော ပလွင်ဟု ယူသင့်သည်။

မြက်ခင်းနေရာ သာမန်မျှသာယူချေသော် အကြောင်းပါရမီကို အထူးဆို၍ အကျိုးမရှိလွန်းရာကျသည်၊ ထူးဆန်းလှသော အမြင့် အရပ်ရှိသော ပလွင်အထူးဖြစ်၍သာ လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ တသိန်း ဆည်းပူးအပ်သော ပါရမီတော်၏ အကျိုးကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကို ဝိနည်း မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၌ "စတ္တာရိ အသင်္ခ်ေ-ယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ဥပစိတာနံ ပါရမိနံ ဗလဝမိဂမဋ္ဌာနံ ပလွတ်ဉ္စ ဗောဓိရုက္ခဉ္စ"ဟု ဆိုလေသည်။

၅၂ဆိုလတ္တံ့သောစကားရပ်ကို စိုက်စိုက်ရှုးရှုး အထူးမှတ်ရာ၏

သောဘိတဘုရား၊ အနောမဒဿီဘုရား၊ ပဒုမုတ္တရဘုရား၊ ဖုဿဘုရားရှင်တို့၏ ပလွင်တော် သုံးဆယ့်ရှစ်တောင် ပမာဏ ရှိသည်ကို ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြထား၏၊ ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် ပလွတ်သတ္တာဟ = (ပလွင်၌ နေတော်မူသည့် ခုနစ်ရက်) ကို လွန်စေပြီး၍ ပလွင်တော်မှ ဆင်းသောကာလ ခြေတော်ကို ချမည်ဟူ၍ လက်ျာခြေတော်ကို ချီကြွသည်တွင် မြေကိုခွဲ၍ အရွက်ကြီး အတောင်ကိုးဆယ် ဝတ်ဆံ အတောင် သုံးဆယ် အချက်နှားခြောင်း တဆယ့်နှစ်တောင် အရိုး တခုတခုလျှင် တဆယ့်နှစ်တောင်စီရှိသော ကြာပဒုမာ ခံလာ ကြောင်းကို ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ ပဒုမုတ္တရ ဗုဒ္ဓဝင်ခဏ်းနှင့် သုတ် မဟာဝါအဋ္ဌကထာ မဟာနိဒါနသုတ်အဖွင့် မျက်နှာ ၇၉-တို့၌ ပြဆိုထား၏၊ ပလွင်တော် အမြင့်အရပ်မရှိလျှင် ပလွင်ကနိမ့်၍ ခံသောကြာက မြင့်သဖြင့် အဆင်မသင့် ဖြစ်ရာသည်။ သုံးဆယ့် ရှစ်တောင်မြင့်သော ပလွင်မှ ဆင်းသက်ရာတွင် တဆယ့်နှစ်တောင် ရှိသော ကြာပဒုမာ ခြေတော်အောက်မှာ ခံလာသည်ဟူ၍ ယူမှ သင့်လျော်နိုင်မည်၊ ပလွင်တော်အမြင့်မရှိ အပြင်သာရှိသည်ဟု

ယူခဲ့သော် ပလ္လင်ကနိမ့်၍ နောက်ပေါက်သောကြောက ဖြင့်၍ တည်ခဲ့ရကား မလျော်ချေ၊ အမြင့်မရှိ အပြင်သာရှိသည်ဆိုသော အရာကိုလည်း နောက်လာကျမ်းတတ်ဆရာတို့ မနှစ်သက်လွန်း ကုန်၊ မဏိဒီပဆရာမှာ ကျမ်းဂန်တတ်သိသော ဆရာဖြစ်၍သာ ပြစ်ပြစ်ခါခါ မဆိုအားရှိကြချေသည်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် မုံရွေး ဇေတဝန်ဆရာတော် (ပလ္လင်တော် အမြင့်အရပ်ရှိ၏ဟူသော ဝါဒသာ သင့်မြတ်ကြောင်း) အကျယ် တဝင့် ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ (သမန္တစက္ခုဒီပနီ၊ ဒု၊ ၃၁၈-မှစ၍။)

တောင်ခွင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရား၏ အဆုံးအဖြတ်

ဤ"ပလ္လင်တော် အရပ်အမြင့် ရှိ-မရှိ"နှင့်စပ်၍....ဝိသုဒ္ဓသီလာ-စာရ သိရိပဝရ ဓမ္မသေနာပတိ မဟာသံဃရာဇာ သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဆုံးအဖြတ်ကို **"ဂုဏ္ဌာဘိနန္ဒယ"** ကျမ်းမှ ထုတ်နုတ်ပြဆိုဦးအံ့....၊

မြတ်စွာဘုရားပလ္လင်တော် တဆယ့်လေးတောင်ဆိုသည့် စကား ရပ်၌ မဏိဒီပကျမ်းကို စိရင်ရေးသားတော်မူသော ရှင်အရိယဝံသ ဆရာ့အလိုအားဖြင့် မြေမှ အမြင့်အစောက်မဟုတ်၊ အကျယ်အပြန့် သာဖြစ်သည်။ ပရိတ်ကြီးဋီကာကို စိရင်ရေးသားတော်မူသော ရှင်တေဇောဒီပ ဆရာ့အလိုအားဖြင့် မြေမှ အစောက်အမြင့်သာ ဖြစ်သည်ဟု အယူဝါဒ ကွဲပြားလျက်ရှိရာ ထိုဆရာနှစ်ဦးတို့ပင် ကျမ်းပြုဆရာ နှင်နှင်ချည်းဖြစ်ကြ၍ အသီးအသီး ပါဠိအာဂုံတို့ကို နည်းနာနယ ယုတ္တာယုတ္တိ နှိုင်းညှိလျက် ဆိုစွမ်းနိုင်သော ဆရာတို့ နှင်နှင်ချည်း ဖြစ်ကြသည့်အလျောက် တိုင်းထွာနှိုင်းညှိ ယုတ္တိပုံပြင် အာဂုံဆင်၍ မမြင်ဥာဏ်နှ ပုဂ္ဂိုလ်စုကို ယုံမှုယုံကြောင်း ဥာဏ်သစ် လောင်း၍ အပေါင်းများစွာ ယုံကြည်ပါအောင် ကြံဆောင်အား ထုတ်ကြသည်ကို ထိုထိုကျမ်းဂန်တွင် သိမြင်လာရှိသည့်အတိုင်း လိနန္ဒရ စောဒနာ = အတွင်းဝင် အပြစ်တင်ဖွယ်ဖြင့် တက်၍ ဆင်ခြင်ရန် ရှိသည်မှာ....

ပလ္လင်သည်—

(၁) ပေါ်ခြင့် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ နေခြင်းဟူသော ဥိရူဗဒ္ဓါ-သနပလ္လင်၊

(၂) ထိုပေါ်ခြင့် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေနေရာ အရပ်တည်း ဟူသော ဌာနပလ္လင်၊

(၃) နေရာအထူးဖြစ်သော အာသနဝိသေသပလ္လင်—

ဟူ၍ သုံးရပ်ရှိသည်။ ထိုတွင် (၀) ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ ပလ္လင်ဝေမတ္တာကထာ၌ ဌာနပလ္လင်အရကို အနံ့အပြန့်ဟောသည့် ဝိတ္ထတသဒ္ဒါနှင့်သာလာသည်။ ကောလ္လာညဗုဒ္ဓဝံသမှစ၍ ဘုရားရှင်တို့၏ ပလ္လင်တော်၌ နေတော်မူဟန်ကို ဆိုသည့်အရာများမှာလည်း အလျား အနံ အပြန့်ဟော အာယာမ ဝိတ္ထတသဒ္ဒါတို့နှင့်သာ လာသည်။

အချို့သောဆရာတို့ကား— "ဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယ္ห စုဒ္ဓ-သဟတ္ထုမ္ဘေမေ ဌာနေ တိဏသန္ထရံ အတ္ထရိတ္ဝာ"ဟူ၍ ခန္ဓဝဂ္ဂ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ ခဇ္ဇနီယဝဂ် ပဌမသုတ်အဖွင့်၊ စတုကဂ်ုတ္တရ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဥမ္ဘေမသဒ္ဒါနှင့် လာသောကြောင့် "ပလ္လင်တော်သည် အကျယ်အပြန့်မဟုတ်၊ အစောက်အမြင့်သာ"ဟု ပရိတ်ကြီး ဋီကာဆရာ၏ အယူဝါဒသို့လိုက်၍ ပြောဆို ဆုံးဖြတ်ကြကုန်သည်။ ထိုဆရာတို့၏စကားကို ဆင်ခြင်အပ်သည်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား အကယ်၍ ဥမ္ဘေမသဒ္ဒါနှင့် ဖွင့်ပြသည်ဖြစ်၍ အစောက်အမြင့် ဖြစ်ခဲ့အုံ၊ ထို "စုဒ္ဓသဟတ္ထုမ္ဘေမေ ဌာနေ"ဟူသော ပါဠိ၏ နောက်၌ "တိဏသန္ထရံ အတ္ထရိတ္ဝာ"ဟူသောပါဠိကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ တက်၍ ပြပြန်သောကြောင့် တဆယ့်လေးတောင် အစောက်မြင့်အောင် မြက်ကိုခင်း၏ ဟူသော အနိဋ္ဌပသင်္ဂဒေါသ = မလိုလားအပ်သောအနက်၏ ငြိကပ်မှုအပြစ် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ထိုသို့လည်း တဆယ့်လေးတောင် အစောက်မြင့်အောင် ခင်းတော်မမူ၊ ထို့ကြောင့် ဤအရာ၌ ဥမ္ဘေမသဒ္ဒါသည် မဏိဒီပဆရာတော် ပြဆိုသည့်အတိုင်း ဝိတ္ထာရ = အနံ့အပြန့်ဟော ယူမှ "တိဏသန္ထရံ

အတ္တရိတ္တာ”ဟူသော အဋ္ဌကထာ နောက်စကားနှင့် ညီညွတ်ရာသည်၊ ထို့ကြောင့် “တဆယ့်လေးတောင်ပြန့်သောအရပ်၌ မြက်ကို ခင်းသည်” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသာ မှတ်ယူဆုံးဖြတ်အပ်သည်။

ဤ၌ မေးမှယ်ရှိသည်ကား....အကယ်၍ မဏိဒီပဆရာဆုံးဖြတ်သည့်အတိုင်း ပလ္လင်တော်သည် အစောက်အမြင့်မဟုတ်၊ အနံ့အပြန့်မျှသာ ဖြစ်ပြားအုံ့၊ “မာရ်နတ်သားသည် ပလ္လင်ကို အကြောင်းပြု၍ စစ်ကြီးချီတက်လာသည်”ဟူသော စကားသည် အချည်းနှီးဖြစ်ရာသည် မဟုတ်လော၊ (မြက်အခင်း သာမန်မျှသာ ဖြစ်လျှင် မာရ်နတ်သားသည် ပလ္လင်ကို ရယူရန် စစ်ကြီးချီတက်ရန် မလိုဟု ဆိုလိုသည်) ဤသို့ မေးမှယ်ရှိ၏။

အဖြေကား....ထိုသို့ အချည်းနှီးမဖြစ်၊ စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် တဆယ့်လေးတောင် အပြန့်ကျယ်သော မြက်အခင်း၌သာ ထိုင်နေတော်မူသော်လည်း ဘဝများစွာသံသရာက ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူအပ်သော ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ်တို့ကြောင့် ခပ်သိမ်းသော မြင်မြင်သမျှ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ဆန်းကြယ်လှစွာသော အပရာဇိတပလ္လင်တော်၌ စံနေတော်မူသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် အချည်းနှီး မဖြစ်ဟူ၍ ဖြေဆိုရာ၏။

ဥပမာအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်ဖွားတော်မူစ အခါကာလ၌ ဖွားသစ်စဖြစ်သော ဘုရားအလောင်းကို ရှေးဦးစွာ သုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မာကြီးတို့သည် ရွှေကွန်ရက်ဖြင့် ခံကြကုန်၏။ ထိုဗြဟ္မာကြီးတို့၏လက်မှ စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့သည် သစ်နက်ရေဖြင့် ခံကြကုန်၏။ ထိုစတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့၏လက်မှ လူတို့သည် ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးဖြင့် ပြေအပ်သော ခေါင်းခုသက္ကာန်အခွေဖြင့် ခံကြကုန်၏။ ဘုရားအလောင်းသည် လူတို့၏ လက်မှလွတ်၍ မြေ၌ရပ်တော်မူ၏။ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် ထီးဖြူစသော မင်းမြောက်တန်းဆာ ငါးပါးတို့ကို ကိုင်စွဲလျက် ခြိုရံကုန်၍ ထီးဖြူ စမရီသားမြီးယပ်တို့ဖြင့် ဆောင်းမိုးပူဇော်ကြကုန်၏။ ဖွားပြီးစ တမှုတ်မျှသာရှိသော

ဘုရားအလောင်းတော်သည် မြေ၌ ရပ်တော်မူ၍ အရှေ့အရပ်ကို ကြည့်တော်မူလျှင် ထောင်ပေါင်းများစွာ စကြဝဠာတို့သည် တပြိုင်တည်းကဲ့သို့ (အပိတ်အဆို့အကွယ်အကာ မရှိ) ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုအရပ်၌ နေကုန်သော နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့သည် နှုံးသာပန်း စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်ကြကုန်လျက် "အလောင်းမင်းသား.... ဤလောက၌ အလောင်းမင်းသားတို့နှင့် တူသောသူမျှလည်း မရှိ၊ လွန်မြတ်သောသူမူကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရှိအုံ့နည်း၊ စင်စစ်မရှိသည်သာလျှင်တည်း" ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်တော်မူပြီး၍ ကိုယ်တော်နှင့်တူသောသူကို မြင်တော်မမူသောကြောင့် 'ဤအရပ်ကား မြတ်သော အရပ်တည်း' ဟု နှလုံးပိုက်တော်မူပြီးလျှင် မြောက်အရပ်သို့ရှေးရှု ခုနစ်ဖဝါး လှမ်းကြွတော်မူပြီး၍ "အဂ္ဂေါဟမသ္မိ" အစရှိသော မကြောက်မရွံ့ မြတ်သောစကားကို ကြွေးဝါးတော်မူ၏ဟု သုတ်မဟာဝဂ် မဟာပဒါနသုတ်ပါဠိတော် ၎င်းအဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ လာရှိသည်။ (၀)

ဤအရာ၌ ပြဿနာ မေးကြကုန်၏၊ မေးပုံကား....ဘုရားအလောင်းတော် မြေ၌ ရပ်တော်မူ၍ မြောက်အရပ်သို့ ရှေးရှု ကြွသွားတော်မူပြီးလျှင် မကြောက်မရွံ့ မြတ်သော စကားကို ကြွေးဝါးမြွက်ဆိုတော်မူသောအခါ မြေပြင်ခရီးဖြင့်ပင် ကြွသွားတော်မူသလော၊ သို့မဟုတ် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူသလော။ ထင်သောကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူသလော၊ သို့မဟုတ် မထင်သောကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူသလော။ အဝတ်မစည်း အချည်းဆည်းဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူသလော၊ သို့မဟုတ် တန်းဆာဆင်၍ ကြွသွားတော်မူသလော။ ပျိုမျစ်နုနယ် သူငယ်ပင်ဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူသလော၊ သို့မဟုတ် အရွယ် ရောက်ပြီး လူကြီး ဖြစ်၍ပင် ကြွသွားတော်မူသလော။ (အကယ်၍)ထို မေးဖွယ်စအခါ အရွယ်ရောက်ပြီး လူကြီးဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူလျှင် နောက်အခါလည်း ကြွသွားတော်မူစဉ်ကကဲ့သို့ လူကြီးပင်ဖြစ်ဦးဖြစ်သလော၊ သို့မဟုတ် တဖန် သူငယ်ပြန်၍ ဖြစ်သလောဟု မေးကြကုန်၏။ (ဤပြဿနာ ပေါ်ခဲ့ဘူးသည်။)

သီဟိုဠ်ကျွန်း လောဟပါသာဒအောက်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဤပြဿနာကို တိပိဋကစူဠဘာဝယမထေရ်သည် (၀) ဤသို့ ဖြေကြားတော်မူ၏။ ဖြေကြားပုံကား····ဘုရား အလောင်း ဖြစ်တော်မူသော ယောက်ျားမြတ်သည် မြေပြင်ခရီးဖြင့်ပင် ကြွသွားတော်မူ၏၊ လူမျိုးအပေါင်းအားမူ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွသွားတော်မူသကဲ့သို့ထင်မှတ်ကြရ၏။ဘုရားအလောင်းသည် ထင်သောကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူ၏၊ လူမျိုးအပေါင်းအားမူ မထင်သောကိုယ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ကြရ၏။ဘုရားအလောင်းသည် ပကတိ မိမွေးတိုင်း အဝတ်မစည်း အချည်းဆည်းဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူ၏၊ လူမျိုးအပေါင်းအားမူ တန်းဆာဆင်၍ ကြွသွားတော်မူသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ကြရ၏။ ဘုရားအလောင်းသည် ပျိုမျစ်နုနယ် ငယ်ရွယ်သူဖြစ်၍ပင် ကြွသွားတော်မူ၏၊လူမျိုးအပေါင်းအားမူ တဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ် တင့်တယ်သော လူကြီးဖြစ်၍ ကြွသွားတော်မူသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ကြရ၏။ ကြွသွားပြီးနောက်၌ကား အလောင်းတော်၏အဖို့မှာ ကြွသွားစဉ်ကလည်း သူငယ်၊ ကြွသွားပြီးနောက်အခါ၌လည်း သူငယ်ပင်ဖြစ်၏၊ လူမျိုးအပေါင်းအားမူ ကြွသွားစဉ်က တဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ် တင့်တယ်သောလူကြီး ကြွသွားပြီးမှ သူငယ်ဟု ထင်မှတ်ကြရ၏ဟူ၍ ဖြေကြားတော်မူ၏။

ဤအဖြေကို ကြားသိရသောအခါ မျှားစွာသော ပရိသတ်အပေါင်းသည် "အချင်းတို့····တိပိဋကစူဠဘာဝယ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင် ဖြေကြားတော်မူဘိသကဲ့သို့ ပြဿနာကို ဖြေကြားတော်မူပေ၏"ဟု နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ကြလေသည်ဟူ၍ သုတ်မဟာဝေါမဟာပဒါနသုတ်အဖွင့် အင်္ဂုတ္တရာ၌ လာရှိသည်။

ဤ "ပလ္လင်တော်သည် အစောက်အမြင့်ဖြစ်သည်၊ အကျယ်အပြန့်ဖြစ်သည်"ဟု ဝိဝါဒဖြစ်ပွားရာ၌လည်း ဘုရားအလောင်းမြောက်သို့ ခုနှစ်ဖဝါး လှမ်းကြွသွားရာ၌ တိပိဋကစူဠဘာဝယ မထေရ် ဖြေကြားတော်မူသကဲ့သို့ပင်"မြတ်စွာဘုရား ပလ္လင်တော်

သည် အစောက်အမြင့် မဟုတ်၊ အကျယ်အပြန့်မျှသာ ဖြစ်၏၊ သို့သော်လည်း ဘဝများစွာ သံသရာက ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူ အပ်သော ပါရမီကောင်းမှု ကုသိုလ် အဆောက်အဦတို့ကြောင့် ခပ်သိမ်းသော လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့် ဆန်းကြယ်သော အပရာဇိတရွှေပလွင် အမြင့် အမောက် ပေါက်သကဲ့သို့ဖြစ်၍ ထိုပလွင်ထက်၌ စံနေတော်မူသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ကြရသည်”ဟု ယုတ္တိလက္ခဏာဟာရနည်း အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်းကို ဧကန်ယုံမှားမဲ့ မှတ်ယူအပ်၏။

ဤကား တောင်ခွင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ဘုရား၏ အဆုံး အဖြတ်တည်း။ (ဂဠုတ္ထဝိနိစ္ဆယကျမ်း ပဌမအုပ် မျက်နှာ ၄၄-မှ။)

ဤသို့လျှင် နှစ်ကျိပ်ငါးဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏ မဂ္ဂထူးခြားကွဲလွဲချက်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော ဝေမတ္တတရားတို့ကို သိမှတ်ရာ၏။ ဤ ဝေမတ္တတရား ရှစ်ပါးနှင့်စပ်၍ **ဓမ္မရာသီမှု** ပိုဒ်ရေ-၂၆၊ (၃) သဘာဝခက်ခဲ ဤ ဆိုလတ္တံ့သောအတိုင်း စပ်ဆိုထားသည်—

အသရေ်ယျ၊ ကပ်ဝိသဌ်၊ ဓမ္မပါရမီ၊ ပေါင်းစည်းညီ၍၊
ပွင့်ဆိတိုင်လစ်၊ ဘုရားဖြစ်က၊ အလှစ်ပြည့်စုံ၊ ကျေးဇူး
ပုံသား၊ သုံးတုံသနင်း၊ တရားမင်းတို့၊ ပြားခြင်းဟူသည်၊
အင်ရှစ်မည်တွင်၊ ရင်းတည်စဖော်၊ အမျိုးတော်ကား၊
မြတ်ကျော်အစစ်၊ကေရာဇာနှင့်၊နွယ်မြစ်သန်လှ၊ပြာဟူဏာဟု၊
တွင်ထမည်ရိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုးဌ၊ ကျော်ဟိုးလူ.ရှာ၊ မြတ်ရာ
ရာလျှင်၊ ရုံခါဖြစ်မြဲ၊ ထူးကြကဲ့၏။ (ကုလဝေမတ္တ)

မစ္စမည်ံ၊ အလှံဟပ္ပြောင်၊ ကိုယ်တော်ရောင်ကား၊
အတောင်အတာ၊ ယူဇနာထိ၊ မျှသာထွန်းသည်၊ တူရည်
မရှိ၊ ထူးကြဘိ၏။ (ရသ္မီဝေမတ္တ)

ထိုပြိသက်တော်၊ နေခြင်းသော်လည်း၊ မှတ်ရော်
ထင်ထင်၊ သည်မျှလျှင်ဟု၊ မြိပင်မဲ့ဘူး၊ ယွင်းကြထူး၏။
(အာယုဝေမတ္တ)

မဖြူး မသွယ်၊ မငယ် မကွ၊ မလျ မဆူ၊ ကိုယ်တော် မှုလည်း၊ မတူကြပြား၊ နိမ့်မြင့်ပြား၏။ (ပမာဏဝေမတ္တ)

ထသွားစွန်ခွါ၊ တောထွက်ခါ၌၊ ယာဉ်သာမြင်းဆင်၊ ရထားလျင်နှင့်၊ ထမ်းစင်သံလျင်း၊ စံခြင်းအသီး၊ ယာဉ်ထူးစီး၏။ (ယာနဝေမတ္တ)

ကျင့်ကြီးခဲလှ၊ ဒုက္ခရစရိယာ၊ ရက်သာ လ နှစ်၊ အထူးဖြစ်၏။ (ပဓာနဝေမတ္တ)

သနစ်ဆန်းကြယ်၊ လျှပ်စစ်နွယ်သို့၊ အုံ့ဖွယ်ဖြိုးမောက်၊ မြေကပေါက်သား၊ အစောက်မိုးမျှော်၊ ပလ္လင်ကျော်လည်း၊ ရပ်တော်လျောက်ပတ်၊ ညီညွတ်စွာဘိ၊ နိမ့်မြင့်ရှိ၏။ (ပလ္လင်္ကဝေမတ္တ)

ဗောဓိမည်ပင်၊ ပွင့်ကြောင်းထင်သား၊ သစ်ပင်မျှားမင်း၊ ထူးသောခြင်းနှင့်၊ မယွင်းညီတုံ၊ ရှစ်ပါးစုံ၏။ (ဗောဓိ-ဝေမတ္တ)

ဤတွင်ရှေ့ကား မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပဌမတွဲတည်း။